

La relació jurídica entre l'intermediari o agent i el jugador professional de futbol

Magalí Riera Roca

TESI DOCTORAL UPF / 2015

CODIRECTORS DE LA TESI

Dr. Pablo Salvador Coderch

Dr. José Piñeiro Salguero

DEPARTAMENT DE DRET

Als meus avis, mare i germana,
Y a David,

Agraïments

A la meva família, als codirectors d'aquesta tesi doctoral, als Drs. Pablo Salvador Coderch i José Piñeiro Salguero, i a totes aquelles persones que heu estat al meu costat en aquest procés.

Resum

La tesis doctoral té per objecte l'anàlisi de la naturalesa jurídica dels contractes celebrats entre intermediaris, agents o representants i jugadors professionals de futbol, als quals el dret aplicable sigui l'espanyol. Així com ara la proposta d'un model que reculli l'actual contracte socialment típic entre l'intermediari i el jugador professional de futbol, una proposta basada en l'antic Annex 3 del Reglament sobre Agents de Jugadors, vigent a partir de 2008 i fins el dia 1 d'abril de 2015, majoritàriament seguit, i en la pràctica contractual en aquest àmbit. Es justifica aquesta aportació al llarg de la tesi, en base a l'experiència espanyola.

Resumen

La tesis doctoral tiene por objeto el análisis de la naturaleza jurídica de los contratos celebrados entre intermediarios, agentes o representantes y jugadores profesionales de fútbol, a los que el derecho aplicable sea el español. Así como la propuesta de un modelo que recoja el actual contrato socialmente típico entre el intermediario y el jugador profesional del fútbol, una propuesta basada en el antiguo Anexo 3 del Reglamento sobre Agentes de Jugadores, vigente a partir de 2008 y hasta el 1 de abril de 2015, mayoritariamente seguido, y en la práctica contractual en este ámbito. Se justifica esta aportación a lo largo de la tesis, con base en la experiencia española.

ÍNDEX

ABREVIATURES.....	15
INTRODUCCIÓ	19
PRIMER CAPÍTOL.....	25
MARC HISTORICO-JURÍDIC DEL DRET DE L'ESPORT I APROXIMACIÓ A LA RELACIÓ DE REPRESENTACIÓ EN AQUEST ÀMBIT.....	25
1. INTRODUCCIÓ AL DRET DE L'ESPORT	27
1.1 <i>El concepte d'esport i de dret de l'esport.....</i>	27
1.2 <i>La primera regulació sobre dret del futbol: la normativa interna d'organismes privats .....</i>	36
1.3 <i>El procés d'intervenció estatal a Espanya: creació d'una regulació pública.....</i>	40
a) Evolució de la regulació sobre l'organització pública esportiva.....	40
a. 1 Des de la primera disposició fins a l'època franquista	41
a. 2 Des de la promulgació del <i>Decreto de la Jefatura de Estado</i> fins a la mort de Francisco Franco	42
a. 3 Des de la promulgació del <i>Real Decreto-Ley 23/1977</i> fins a l'actualitat	43
1.4 <i>L'actual dret esportiu a Espanya com a suma de la normativa estatal i de la regulació privada i estatutària de les institucions esportives.....</i>	53
a) Les primeres regles dels esports emergeixen de la societat i de les associacions privades esportives.....	53
b) La necessària intervenció estatal i la coexistència de regulació emanada dels poders públics i de les associacions privades esportives.....	54
c) Marc sobre les diverses regulacions en matèria esportiva coexistents a Espanya	55

1.5	<i>La seva presència social comporta la seva importància econòmica.....</i>	61
2.	INTRODUCCIÓ AL FUTBOL PROFESSIONAL	69
2.1	<i>L'esport del futbol .....</i>	69
2.2	<i>Futbolista .....</i>	73
2.3	<i>Classificació dels futbolistes.....</i>	75
3.	L'INTERMEDIARI O AGENT DEL JUGADOR PROFESSIONAL.....	78
3.1	<i>Concepte de representació en l'ordenament jurídic espanyol .....</i>	78
3.2	<i>El representant en el dret espanyol .....</i>	83
3.3	<i>L'intermediari de jugadors de futbol.....</i>	89
a)	A la doctrina	92
b)	Study on Sports Agents in European Union.....	95
c)	La figura de l'agent de jugadors nacionals	100
d)	A la jurisprudència.....	103
e)	Associacions d'agents de jugadors	106
e.1	L'Associació Europea d'Agents de Jugadors de Futbol ...	106
e.2	Associació Espanyola d'Agents de Futbolistes	108
4.	EL CONCEPTE DE CLUB A ESPANYA.....	110
4.1	<i>Club esportiu.....</i>	110
a)	Inicis dels clubs esportius espanyols.....	110
b)	Regulació sobre els clubs esportius espanyols	110
c)	Clubs esportius elementals.....	115
d)	Clubs esportius bàsics	116
e)	Societats Anònimes Esportives.....	116
4.2	<i>Agrupacions de clubs d'àmbit estatal.....</i>	122
5.	LES RELACIONS ENTRE LES PARTS	124
5.1	<i>Relació interna entre el jugador professional i l'intermediari .....</i>	126
5.2	<i>Relació entre el jugador de futbol i el club .....</i>	128
5.3	<i>Relació entre un intermediari i un club esportiu o un tercer .....</i>	142

SEGON CAPÍTOL	145
MARC INSTITUCIONAL DEL FUTBOL, INTERNACIONAL I ESTATAL: ORGANITZACIÓ, FUNCIONAMENT I RELACIONS ENTRE LES INSTITUCIONS.....	145
1. ORGANISMES INTERNACIONALS.....	147
1.1 <i>El Consell d'Europa</i>	149
1.2 <i>La Unió Europea</i>	152
1.3 <i>El Comitè Olímpic Internacional</i>	155
1.4 <i>Les Federacions Internacionals: la Federació Internacional de Futbol Associat i la Unió d'Associacions de Futbol Europees</i>	160
a) <i>La Federació Internacional de Futbol Associat</i>	163
b) <i>La Unió d'Associacions de Futbol Europees</i>	167
2. ORGANISMES ESPANYOLS.....	169
2.1 <i>Organisme públic: el Consejo Superior de Deportes</i>	169
2.2 <i>Organismes privats: el Comitè Olímpic Espanyol, la Federació Espanyola de Futbol i la Lliga de Futbol Professional</i>	171
a) <i>El Comité Olímpic Español</i>	171
b) <i>La Real Federación Española de Fútbol</i>	174
b.1 <i>Breu comparació amb l'organització italiana: la Federazioni Italiana Giuoco Calcio i el CONI</i>	180
b.2 <i>Breu comparació amb l'organització francesa: la Fédération Française de Football</i>	182
c) <i>La Liga Nacional de Fútbol Profesional</i>	183
c.1 <i>Breu contrast amb el funcionament de la Premiere League</i> . 187	
c.2 <i>Breu comparativa amb la Lliga italiana: Lega Nazionale Professionisti Serie A</i>	190
3. ORGANISMES CATALANS	192
3.1 <i>Organització autonòmica</i>	192
3.2 <i>Organismes públics: Consell Català de l'Esport</i>	202
3.3 <i>Organismes privats: la Federació Catalana de Futbol</i>	204

4. ORGANISMES LOCALS	209
TERCER CAPÍTOL.....	211
LA REPRESENTACIÓ ESPORTIVA CENTRADA A L'ÀMBIT	
ESPANYOL	211
1. CONSIDERACIONS PRÈVIES	213
2. A L'ÀMBIT DE LA UNIÓ EUROPEA.....	220
3. REGULACIÓ PRIVADA: L'ACTUACIÓ DE LA FEDERACIÓ	
INTERNACIONAL DE FUTBOL ASSOCIAT I DE LA REAL	
FEDERACIÓN ESPAÑOLA DE FÚTBOL.....	227
3.1 <i>Reglamentació sobre intermediaris i agents de jugadors creada per la</i>	
<i>FIFA.....</i>	<i>228</i>
a) Reglament sobre Agents de Jugadors de 20.05.1994	228
b) Reglament sobre Agents de Jugadors de 10.12.2000	229
c) Reglament sobre Agents de Jugadors de 29.10.2007	234
c.1 Requisits per ser un agent de jugadors	243
c.2 Els drets i les obligacions de l'agent de jugadors	246
d) Reglament sobre les relacions amb Intermediaris de	
21.03.2014.....	257
3.2 <i>Reglamentació sobre intermediaris i agents de jugadors creada per la</i>	
<i>RFEF .....</i>	<i>261</i>
a) Reglament de 10.10.2000.....	262
b) Reglament d'Intermediaris de la RFEF de 25.03.2015	269
4. REPRESENTACIÓ, MANDAT REPRESENTATIU, MANDAT	
NO REPRESENTATIU, COMISSIÓ, MEDIACIÓ, AGÈNCIA I	
ARRENDAMENT DE SERVEIS.....	271
4.1 <i>Representació.....</i>	<i>273</i>
4.2 <i>Contracte de mandat .....</i>	<i>291</i>
4.3 <i>Contracte de comissió.....</i>	<i>304</i>
4.4 <i>Contracte de mediació o d'intermediació.....</i>	<i>309</i>
4.5 <i>Contracte d'agència.....</i>	<i>320</i>

a) Agència mercantil.....	320
b) Agència privada de col·locació.....	328
4.6. <i>Contracte d'arrendament de serveis</i>	338
5. UN CONTRACTE ATÍPIC.....	348
5.1 <i>La SAP de València de 29.11.2013 (Secció 6^a, núm. 495/2013, JUR 2014/79798; MP: María Mestre Ramos)</i>	349
5.2 <i>La SAP de La Corunya de 24.05.2005 (Secció 6^a, núm. 278/2005, JUR AC 2006/202; MP: José Gómez Rey)</i>	352
QUART CAPÍTOL	355
<i>INCONVENIENTS SORGITS DE LA RELACIÓ JURÍDICA DE LA INTERMEDIACIÓ FUTBOLÍSTICA .....</i>	355
1. DRET APLICABLE: DRET ESTATAL I NORMATIVA ESPORTIVA.....	362
2. JURISDICCIÓ COMPETENT PER A RESOLDRE SOBRE CONTRACTES CELEBRATS ENTRE REPRESENTANTS I JUGADORS DE FUTBOL.....	367
2.1 <i>Resolució de conflictes</i>	369
2.2 <i>Instrumentos extrajudicials per a la resolució de conflictes esportius a Espanya</i>	374
a) Establiment a la Ley del Deporte de 1990.....	374
b) Arbitratge i arbitratge esportiu	376
c) Comité Jurisdiccional.....	380
d) Tribunal Español de Arbitraje Deportivo	386
2.3 <i>Tribunal Arbitral de l'Esport (TAS)</i>	388
2.4 <i>Altres òrgans esportius espanyols</i>	394
a) Establiment de la disciplina esportiva a la Ley del Deporte de 1990.....	394
b) Tribunal Administrativo del Deporte.....	396
2.5 <i>Tribunals ordinaris</i>	400

3. LA RELACIÓ D'INTERMEDIACIÓ: ANÀLISIS DE LA SEVA PROBLEMÀTICA.....	406
3.1 <i>Conflictes d'interessos i doble representació</i>	407
3.2 <i>Conflictes derivats de la retribució o de la determinació de qui és el subjecte obligat al pagament</i>	414
3.3 <i>La prescripció</i>	429
3.4 <i>Necessitat d'intervenció de l'intermediari en la celebració del contracte per a tenir dret a percebre uns honoraris</i>	436
3.5 <i>Pluralitat de subjectes representants</i>	443
3.6 <i>Eficàcia civil dels contractes celebrats amb els antics agents no llicenciats, amb els intermediaris no registrats i la intervenció de persones jurídiques</i>	447
3.7 <i>Existència d'un contracte verbal</i>	456
3.8 <i>Resolució contractual</i>	464
3.9 <i>Aplicació de la clàusula penal</i>	470
3.10 <i>Vulneració de la clàusula d'exclusivitat</i>	477
3.11 <i>Drets d'imatge i drets econòmics</i>	485
4. PROPOSTA DE MODEL DE CONTRACTE.....	493
CONCLUSIONS	503
BIBLIOGRAFIA	513
TAULA DE SENTÈNCIES	547
ANNEX 1: EL MODEL DE L'ASSOCIACIÓ DE FUTBOL ANGLESA	563
ANNEX 2: EL MODEL D'UNA EMPRESA PRIVADA AMERICANA	587
ANNEX 3: EL MODEL FORMULARI	595

ABREVIATURES

AC	Aranzadi Civil
AEAF	Associació Espanyola d'Agents de Futbolistes
EFAA	<i>European Football Agents Associations</i>
AN	Audiència Nacional
AP	Audiència Provincial
Ar.	Aranzadi
Art.	Article
AAVV	Autors varis
BOE	<i>Boletín Oficial del Estado</i>
c.	Contra
Cap.	Capítol
CC	Codi civil
CCAA	Comunitats Autònomes
CE	Constitució Espanyola de 1978
CGPJ	<i>Consejo General del Poder Judicial</i>
COE	Comitè Olímpic Espanyol
COI	Comitè Olímpic Internacional
Coord./Coords.	Coordiador /Coordinadors
CONI	Comitè Olímpic Nacional Italià
CSD	<i>Consejo Superior de Deportes</i>
DA	Disposició Addicional
DD	Disposició Derogatòria
DF	Disposició Final
DL	Decret Legislatiu
DOGC	Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya
Dir./ Dirs.	Director/Directors
Edi./Edis.	Editor/Editors
ET	Estatut dels Treballadors
FA	<i>Football Association</i>
FD	Fonament de dret

FIBA	Federació Internacional de Bàsquet
FIFA	Federació Internacional de Futbol Associat
ICAS	<i>l'International Council Of Arbitration for Sport</i>
JPI	Jutjat de Primera Instància
JPII	Jutjat de Primera Instància i Instrucció
LCA	Llei sobre el Contracte d'Agència
LD	Llei de l'Esport de 1990
LEC	Llei d'Enjudiciament Civil
LNFP	Lliga Nacional de Futbol Professional
LO	Llei Orgànica
MP	Magistrat Ponent
Núm./Núms.	Número, números
ONU	Organització de les Nacions Unides
p./pp.	pàgina/pàgines
RFEF	Real Federació Espanyola de Futbol
RD	Real Decret
RDL	Real Decret Legislatiu
SAD	Societat Anònima Esportiva
SAP	Sentència de l'Audiència Provincial
ss.	següents
SJPI	Sentència del Jutjat de Primera Instància i Instrucció
STC	Sentència del Tribunal Constitucional
STS	Sentència del Tribunal Suprem
STSJ	Sentència del Tribunal Superior de Justícia
TAS/CAS	Tribunal Arbitral de l'Esport
TC	Tribunal Constitucional
TS	Tribunal Suprem
TSJ	Tribunal Superior de Justícia
UEFA	Unió de Federacions de Futbol Europees
UNESCO	Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura
v.	Versus

Vid.
Vol./Vols.

Vegeu
Volum, volums

INTRODUCCIÓ

Avui en dia el futbol és una activitat esportiva rellevant a nivell social i econòmic, tant a Espanya com en l'àmbit internacional; tant és així que la Llei espanyola 15/1990, de l'esport, parla en el preàmbul de *«fenómeno social»*.

Aquesta mateixa llei desenvolupa el mandat de l'article 43.3 de la CE, en què s'estableix com a principi rector de la política social i econòmica que *«los poderes públicos fomentarán [...] el deporte. Asimismo facilitarán la adecuada utilización del ocio»*. Aquesta tutela, doncs, es duu a terme des de l'Administració General de l'Estat i des de les Comunitats Autònomes, les quals, en virtut del repartiment de competències establert en l'article 148.1.9a de la CE poden assumir la competència consistent en la *«promoción del deporte y de la adecuada utilización del ocio»*. També a través dels ens locals, que tenen competències en aquesta matèria en base a l'article 140 CE i als articles corresponents dels diversos Estatuts d'Autonomia de les Comunitats Autònomes.

L'esport en les últimes dècades ha viscut un creixement tant des d'una vessant de la pràctica com des d'una vessant de l'espectacle. Els qui practiquen l'esport s'han anat agrupant dins del marc d'associacions privades federatives relatives a cada modalitat esportiva i, algunes d'aquestes, ja tenen un caràcter professional, com ara la Lliga Nacional de Futbol Professional, objecte de tractament en aquesta tesi.

La professionalització dels esportistes, i en particular dels jugadors de futbol, ha conduït a un augment progressiu de les retribucions per a l'activitat esportiva que realitzen i la implantació d'un sistema de cessió i

venta dels drets d'imatge, ja que aquests tenen un important valor de mercat.

Aquesta comercialització, a la pràctica, ha portat a l'establiment d'una nova activitat professional duta a terme pels tradicionalment anomenats «agents de jugadors», ara intermediaris, unes persones dedicades a la negociació i renegociació de contractes entre jugadors i clubs, així com a la celebració d'un acord de transferències entre clubs, i també a la venda de la imatge del jugador, entre d'altres.

Mentre el futbol nasqué a Anglaterra, aquesta activitat d'agència en l'àmbit esportiu nasqué als Estats Units d'Amèrica als anys vint –a finals del segle XIX per a gestionar l'activitat dels actors–. No obstant, fins a finals dels anys seixanta i principis dels anys setanta encara els jugadors negociaven habitualment amb el club. Llavors entraren en joc els primers representants esportius, entre els quals destaquen Bob Woolf i Martin Blackman.

S'establiren a Europa a partir dels anys setanta i vuitanta, paral·lelament a l'augment de fitxatges i traspessos de jugadors de futbol i a l'augment dels salaris dels jugadors i, en conseqüència, de l'augment de les quanties pagades per a dur a terme aquesta activitat.

La importància de l'activitat dels intermediaris ha anat en creixent en les darreres dècades, arran, sobretot, d'aquest augment de les retribucions que reben els jugadors de futbol i de les actuals possibilitats d'explotació de la carrera professional o d'altres drets de naturalesa patrimonial. Els representants de jugadors es fan necessaris pel seu àmbit d'especialització, pels seus elevats coneixements de la pràctica professional i per la seva capacitat de negociació. Tant en l'àmbit del futbol professional pel volum de desplaçaments i reunions que pot comportar al jugador, com en l'aficionat, pel desconeixement de l'àmbit per part de l'interessat.

Un intermediari, representant o agent de jugadors sol gestionar els contractes laborals del jugador amb el club, celebrar acords de transferència entre clubs, així com contractes de drets d'imatge i publicitaris, i assessorar-lo jurídicament, fins a arribar al punt d'assessorar patrimonialment al seu client. Es parla de manera genèrica de la gestió dels aspectes relacionats amb la carrera esportiva del jugador, així consta en diversos contractes.

Actualment, poques federacions esportives han regulat amb detall la figura de l'intermediari – avui la RFEF ha desenvolupat el Reglament sobre les relacions amb intermediaris creat per la FIFA–, i, tot i que les normatives internes tenen elements comuns, una regulació difereix de l'altra. Encara menys estats han elaborat regulació sobre la mateixa, tot i que la matèria pot ser objecte de regulació particular dels mateixos o de regulació supranacional. Aquests a la pràctica han d'aportar solucions davant dels conflictes, ja sigui a través d'organismes públics o privats i de procediments judicials o extrajudicials.

L'objecte d'estudi de la tesi es circumscriu a l'anàlisi dels contractes de representació als que el dret aplicable sigui l'espanyol, entre els quals es troba una bona part dels contractes de representació celebrats per jugadors espanyols i/o de la lliga espanyola, com s'ha pogut comprovar empíricament. Aquests contractes de representació han estat poc estudiats des de la perspectiva acadèmica i, de fet, no se n'ha definit clarament una naturalesa jurídica concreta, tot i algun intent.

La tesi es distribueix en quatre capítols, al primer dels quals s'analitzen els conceptes d'esport, dret de l'esport, futbol professional i club; així com es classifiquen els jugadors de futbol i els clubs. També es presenten els vincles entre les parts d'aquesta relació triangular: el jugador professional de futbol, l'intermediari o representant i el club o tercer.

En aquest sentit, cal fer un aclariment en relació amb la terminologia usada: en l'àmbit esportiu, s'usen indistintament els termes «agent», «agent de jugadors», «intermediari» o «representant», fent referència a la persona que assessora i/o representa al jugador de futbol. No obstant, des d'una vessant tècnico-jurídica, el significat no és el mateix. Per aquest motiu, malgrat seran utilitzats indistintament al llarg de la tesi, sí que serà necessària la puntualització sobre la utilització d'aquests termes no com a sinònims sinó d'acord amb el seu significat específic. D'aquesta manera, el terme representació farà referència al negoci jurídic en què es substitueix a l'interessat, d'altra banda, intermediació podrà ser laboral, privada o «esportiva» i, l'agència, mercantil o «esportiva».

Cal posar en relleu, però, que actualment en l'àmbit jurídic-esportiu el mot utilitzat per a referir-nos a aquesta activitat és el de «intermediació». Així s'ha denominat al nou Reglament FIFA que la regula: «Reglament sobre les relacions amb intermediaris». I el reglament de la RFEF que el desenvolupa: el «Reglament d'intermediaris de la RFEF».

En el segon capítol s'estableix el marc institucional de l'esport, tant a nivell internacional i comunitari, com l'existent a Espanya, a Catalunya i a l'àmbit de les autonomies locals. Es tracta, alhora, el doble nivell d'institucions públiques i d'associacions privades esportives.

En el tercer, s'aborda la regulació pública i privada relativa al tractament de la naturalesa jurídica dels contractes celebrats entre els intermediaris i els jugadors professionals de futbol i s'aproximen aquestes a la realitat social dels mateixos. En primer lloc, es tracta la regulació sobre els agents i els intermediaris creada per la FIFA, associació privada esportiva constituïda d'acord al dret suís, i la regulació interna esportiva creada per la RFEF; en segon terme, s'aborda la regulació espanyola sobre figures típiques i

atípiques en concret, com ara la representació, el mandat, la comissió, la intermediació privada, l'agència i l'arrendament de serveis.

Per acabar, en el quart capítol s'analitza el dret aplicable als ja esmentats contractes i als conflictes derivats d'aquests, la jurisdicció competent per a resoldre controvèrsies derivades d'aquest àmbit i quins solen ser els principals punts conflictius d'aquests contractes. També s'aporta una proposta de model de contracte, basada en les característiques típiques dels mateixos i en la realitat pràctica d'aquests. Una petita mostra de diversos contractes usats en el tràfic esportiu s'adjunta en els annexos 1 a 3.

En resum, per a l'anàlisi de la naturalesa jurídica de la relació de representació i dels principals inconvenients derivats de la mateixa s'ha tingut en compte la regulació estatal, l'esportiva i nombrosos contractes reals de jugadors de futbol en què la llei aplicable és l'espanyola. Una altra aportació de la tesi és l'ampli estudi de jurisprudència que s'ha realitzat per a la seva elaboració, s'ha comptat amb una trentena de sentències del Tribunal Suprem i en més d'un centenar de sentències d'audiències provincials, a partir de les quals m'he apropiat a la qualificació de la naturalesa de la relació jurídica i al plantejament i resolució dels principals inconvenients sorgits d'aquesta relació.

PRIMER CAPÍTOL

MARC HISTORICO-JURÍDIC DEL DRET DE L'ESPORT I APROXIMACIÓ A LA RELACIÓ DE REPRESENTACIÓ EN AQUEST ÀMBIT

1. INTRODUCCIÓ AL DRET DE L'ESPORT

1.1 El concepte d'esport i de dret de l'esport

La relació de representació entre els ara anomenats «intermediaris» (també encara coneguts com agents de jugadors, representants o mediadors en l'ús comú en l'àmbit esportiu), i els jugadors professionals de futbol s'emmarca en l'àmbit de l'anomenat «dret de l'esport». Aquest concepte jurídic s'ha anat definint amb el pas dels anys, malgrat que encara avui dia es troba en procés de delimitació¹.

---

¹ La idea que l'estudi jurídic de l'esport és complexa i canviant ha estat defensada per diversos autors, com ara AGIRREAZKUENAGA ZIGORRAGA o TEJEDOR BIELSA. Aquest últim, en una primera aproximació, ja diu:

«Aún siendo consciente de la extensión de la práctica deportiva en la sociedad actual reiteradamente puesta de manifiesto por la Unión Europea en relación con su territorio y ciudadanos, tal circunstancia no puede ocultar que el derecho deportivo, tal y como hoy se está decantando y siendo entendido por la doctrina, constituye un fenómeno reciente producto de la reconducción hacia la «regularidad» ordinamental de un movimiento, cual es deportivo, que tradicionalmente se ha organizado de forma autónoma a través de las estructuras asociativas que han asumido amplias tareas de autogestión, en el más amplio sentido y alcance del término». A TEJEDOR BIELSA, Julio César, «Materia deportiva, materia administrativa y acceso a la jurisdicción», *Revista de Derecho Deportivo*, núm. 3 i 4, 2003, pp. 17-18.

El primer aspecte a tractar seria, doncs, determinar què s'entén per «esport»². I, en aquesta direcció, es pren com a marc de referència³, des de nombroses institucions –i en aquesta tesi– la definició continguda en

---

² La pluralitat de significats del terme «esport» s'ha analitzat en diverses obres en les darreres dècades, entre les quals destaca la d'AGIRREZKUENAGA ZIGORRAGA, *Intervención pública en el deporte*, Civitas, Madrid, 1998. També cal fer referència a les obres de GONZÁLEZ GRIMALDO, Mariano-Carmelo, *El ordenamiento jurídico del deporte*, Civitas, Madrid, 1974 o a l'aportació de MARTÍN MATEO, Ramón, «Prólogo», a REAL FERRER, Gabriel, *El derecho público del deporte*, Civitas, Madrid, 1991, en el qual disposa, en la p. 21 «*deporte es, sobre todo y ante todo, una criatura de la ley, a diferencia del mero ejercicio físico*». També l'autor d'aquesta última obra fa un descripció de l'activitat en la mateixa; i d'altres autors a les obres pròpies, entre aquests BERMEJO VERA, José, *Constitución y deporte*, Tecnos, Madrid, 1998, ESPARTERO CASADO, Julián, *Deporte, asociacionismo deportivo y derecho de asociación. Las federaciones deportivas*, Universidad de León, León, 2000 i CAZORLA PRIETO, Luis María, *Deporte y Estado*, Thomson Reuters, Cizur Menor, 2013, pp. 123-160.

Així ha estat la doctrina, en bona part, qui ha proposat les definicions pel que fa al concepte legal d'aquesta pràctica. En dret anglès, com en l'ordenament jurídic espanyol, tampoc no s'ha elaborat un concepte legal d'esport. Algun autor posa de manifest aquesta mancança, com ara GARDINER, Simon *et al.*, *Sports Law*, 3a edició, Cavandish Publishing Limited, Great Britain, 2006.

³ Altres fonts extrajudicials a tenir en compte són les lingüístiques: El *Diccionari de la llengua catalana, de l'Institut d'Estudis Catalans*, entén l'«Esport» com: «l'exercici corporal d'agilitat, destresa o força, que es practica individualment o en grup, amb la intencionalitat lúdica o competitiva i seguint unes regles establertes», INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, «esport», *Diccionari de la Llengua Catalana*, <http://dlc.iec.cat/>, última visita el 29.04.2013.

D'altra banda, el *Diccionario de la Lengua Española de la Real Academia Española* estableix que el «Deporte» és: en primer lloc, una «*actividad física, ejercitada como juego o competición, cuya práctica supone entretenimiento y sujeción a normas*»; i, acte seguit, una «*recreación, pasatiempo, placer, diversión o ejercicio físico, por lo común al aire libre*», REAL ACADEMIA ESPAÑOLA, «Deporte», *Diccionario de la Lengua Española*, <http://www.rae.es>, última visita el 18.11.2014. Una accepció complementa l'altra, però la primera és la que s'aproxima més a la definició del terme «esport» que es té en ment quan es contextualitza el tema analitzat en aquesta tesi.

L'article 2 de l'annex de la Recomanació (92) 13 del Comitè de Ministres de 24.09.1992, anomenada Carta Europea de l'Esport per a tots de 1992:⁴

*«Se entiende por “deporte” cualquier forma de actividad física que, a través de la participación organizada o no, tiene por objeto la expresión o mejoría de la condición física y psíquica, el desarrollo de las relaciones sociales o la obtención de resultados en competición a todos los niveles».*⁵

L'altra qüestió rellevant per afrontar l'anàlisi del concepte dret esportiu és si existeix el dret esportiu com a una disciplina autònoma en l'àmbit del dret. En primer terme aparegueren les doctrines contractualistes⁶, i més endavant es parlà d'un ordenament jurídic autosuficient. Als anys 30 es publicà un comentari de CESARINI SFORZA, «La teoria degli ordinamenti giuridici e il diritto sportivo»,⁷ en què ja defensava que la comunitat esportiva generava el seu propi dret, les seves pròpies relacions jurídiques sota formes i principis diferents dels estatals i, per suposat, autosuficients.

---

⁴ La nova Carta Europea de l'Esport per a tots s'adoptà a mitjans maig de l'any 1992 i es publicà annexada a la Recomanació (92) 13 del Comitè de Ministres de 24.09.1992, fruit d'una revisió de l'anterior, datada de 1975. Nasqué de les reunions celebrades entre Ministres Europeus responsables de l'esport, en la setèma Conferència celebrada a Rodes els dies 14 i 15 de maig de 1992.

⁵ D'aquí se'n poden deduir algunes classificacions, entre les quals la duta a terme a BERMEJO VERA, José, *Constitución y deporte, ob. cit.*, pp. 34 i següents, entre: educació física o esportiva, l'esport popular o per a tots, l'esport-elite o d'alta competició, l'esport-competició de caràcter aficionat i l'esport professionalitzat.

⁶ Fins aleshores les teories que s'imposaven eren, en primer lloc, les contractualistes, com bé recorda PALMA FERNÁNDEZ, José Luis, *La naturaleza del derecho deportivo. El problema de su autonomía* (Text de la comunicació presentada el dia 19 de juliol de 1985), a CARRETERO LESTÓN, José Luis, *El marco jurídico del deporte en España*, La Voz, San Fernando, 1986, pp. 163-175. A través d'aquestes el que es feia era evadir el problema de dotar d'identitat al conjunt de normes derivades del fenomen esportiu.

⁷ CESARINI SFORZA, Wilde, «La teoria degli ordinamenti giuridici e il diritto sportivo», a *II Foro Italiano*, Any LVIII.

Així aquest autor desenvolupa, en el dret esportiu, el concepte d'ordenament jurídic que l'any 1917 Santi ROMANO publicà en la seva obra *L'ordinamento giuridico*.

Fou GIANNINI qui va parlar de manera clara de l'existència de l'ordenament jurídic autònom com a ordenament jurídic esportiu –entra fins i tot a valorar l'existència de diversos ordenaments jurídics atenent al marc estatal o mundial, l'originari– com a un ordenament jurídic nou i complex –en contraposició a l'ordenament jurídic estatal–, basat en la possessió de tres elements constitutius de tot ordenament: la plurisubjectivitat, la normativització i l'organització.⁸

Aquesta autor defensà que l'esport ja era una disciplina que gaudia d'autonomia i no una simple activitat al servei d'altres finalitats, com ara les educatives o les militars. Que era una activitat capaç de crear un interès social, mediàtic i econòmic per si mateixa.

---

⁸GIANNINI, Maximo Severo, «Prime osservazioni sugli ordinamenti giuridico sportivi», *Rivista di diritto sportivo*, 1949, pp. 10-28: «*La plurisoggettività consiste nell'esistenza di un congruo numero di soggetti, persone fisiche o enti, legati dall'osservanza di un corpo comune di norme, alle quali essi attribuiscono un valore vincolante. Tale corpo di norme costituisce la normazione, in senso proprio: si parla di "corpo" di norme, in quanto le norme devono formare, con le mutue interconnessioni, un sistema, cioè un insieme ordinato in modo gerarchico, culminante in alcune norme fondamentali, o principi, e via svolgentesi per norma subordinate.*

L'organizzazione è un complesso collegiato di persone, di servizi personali e di servizi reali – cioè di servizi resi da cose, o mezzi–. Esse deve avere carattere permanente e duraturo, ed esercita sui soggetti componente l'ordinamento un potere (autorità), che limita, in nome dell'interesse comune del gruppo, le libertà di ciascun soggetto.»

Una part de la doctrina hi fou favorable⁹, però tampoc faltaren alguns detractors d'aquesta teoria¹⁰. Actualment la doctrina majoritària es posiciona a favor d'una perspectiva intermèdia, és a dir, entre l'existència d'un ordenament jurídic independent i la no existència d'aquesta autonomia, valorant els límits entre una opció i altra.¹¹

---

⁹ Aquesta és l'opinió que defensà també, anys després i des d'Espanya, Mariano-Carmelo GONZÁLEZ GRIMALDO, *ob. cit.*, o GRANADO HIJELMO, Ignacio, «La fundamentación sistémica del Derecho deportivo», *Revista de Entretenimiento y Derecho Deportivo*, núm. 5, 1995, pp. 59-80.

¹⁰ Entre els crítics amb l'existència d'un dret denominat esportiu destaca: MONGE GIL, Angel Luis, *Aspectos Básicos del Ordenamiento Jurídico Deportivo*, Cuadernos técnicos del deporte, Diputación General de Aragón, Zaragoza, 1987, p. 38, qui afirma: «... la inexactitud que supone hablar de un derecho deportivo como una rama autónoma del Derecho y las dificultades que entraña su constitución en un futuro más o menos lejano. Lo que existen son, insisto, una serie de normas dispersas que regulan una serie de aspectos parciales de ese conjunto que constituye el ordenamiento jurídico-deportivo».

I així ho reafirma CAZORLA PRIETO, Luis María (Dir.), *Derecho del deporte*, Tecnos, Madrid, 1992, p. 31: «Hay que diferenciar netamente la cuestión de la juridicidad del ordenamiento deportivo, y de las normas internas de las organizaciones deportivas, de otras guiadas bien por una última intención de restringir la intervención de los poderes públicos o bien por crear nuevas ramas del Derecho dotadas de autonomía. Concordamos con la afirmación de Monge Gil de la inexactitud que supone hablar de un Derecho Deportivo como rama autónoma del Derecho. Lo que existen son, por el momento, normas jurídicas dispersas que regulan una serie de aspectos parciales, laborales, mercantiles, civiles, administrativos, etc., de ese conjunto se constituye el ordenamiento jurídico deportivo. La dispersión de la que habla Monge Gil constituye la constatación de una realidad presente, lo cual no obsta para que la sistematización de las reglas jurídicas, que tiene por objeto principalmente la ordenación de las actividades deportivas, aparezca como una insoslayable necesidad para el estudio de este sector de la realidad dotado de particularidades y caracteres específicos».

També, en el mateix sentit, BERMEJO VERA, José, «Constitución y Ordenamiento deportivo», *Revista Española de Derecho Administrativo*, núm. 63, 1989, pp. 337-364.

¹¹ Sobre l'evolució doctrinal en el dret esportiu espanyol vegeu PALOMAR OLMEDA, Alberto, *Las transformaciones del deporte y su repercusión en su Ordenamiento jurídico*, Thomson Reuters Aranzadi, Cizur Menor, 2014.

En base a aquesta última, es distingeix un anomenat «ordenament jurídic esportiu»¹² dins del propi ordenament jurídic estatal,¹³ que, alhora, abasta aspectes de diverses àrees jurídiques, entre elles el dret civil. I, en el qual es té en compte la regulació interna creada per associacions privades esportives.¹⁴ En el món esportiu, es fa referència a aquest dret esportiu amb l'expressió *lex sportiva*, que agrupa la regulació privada de les diverses

---

¹² Definit com a «*el conjunto de reglas que regulan la práctica del deporte en general y que parecen coincidir en distintos deportes, no refiriéndose tanto a su práctica, cuanto a su organización y funcionamiento*» a DE ASÍS ROIG, Rafael, «Derechos fundamentales y deporte», *La Constitución y el deporte. X Jornadas UNISPORT sobre Derecho Deportivo*, Granada, del 6 al 9 d'octubre, apuntes núm. 289, Unisport Andalucía, 1993, p. 103.

¹³ BERMEJO VERA, José reitera la seva posició contrària a la existència d'un ordenament jurídic esportiu autònom, però explica bé la situació de partida i el seu desenvolupament a «La distinción entre “modalidad” i “especialidad” en el Derecho deportivo: el supuesto del fútbol», *Revista Española de Derecho Deportivo*, núm. 15, 2005, pp. 15-16.

«Un reducido grupo de juristas [...] venimos trabajando seriamente en las distintas vertientes en que se manifiesta el Ordenamiento jurídico para el más importante fenómeno social del deporte [...] planteábamos con cierta ilusión la posibilidad de encontrar un núcleo común y bastante para identificar un deseado “Derecho Deportivo” autónomo y autosuficiente, esto es, una nueva disciplina jurídica que, desde el punto de vista científico, permitiese aislar las condiciones o parámetros bajo los cuales pudiera generarse esa rama especial del Ordenamiento. Hubo quien, apresuradamente, entendió, que ciertas características del fenómeno deportivo, como objeto de atención de los poderes públicos. Algunos, por el contrario, —entre los que me cuento— no es que negásemos la relevancia, e incluso conveniencia, de juridificar el deporte [...] en el sentido de constatar y aplicar principios y preceptos generales del Derecho a una actividad que pretendía regularse al margen de los mismos, sino que pensábamos en la innecesidad o inoportunidad, por el momento, de forzar un parto bastante asistemático»

¹⁴ Així queda ja patent que el dret administratiu s'ocupa de tasques disciplinàries, el dret mercantil d'aspectes com ara la creació i tractament de les SAD, el dret civil d'aspectes com els analitzats en la tesi o de responsabilitat extracontractual en l'àmbit esportiu, per exemple; o, el dret laboral, de la relació laboral especial entre un jugador professional i un club. En matèria civil, i sobre la responsabilitat civil en l'àmbit dels accidents esportius, vegeu PINEIRO SALGUERO, Jose, *Responsabilidad civil. Práctica deportiva y asunción de riesgos*, Thomson Reuters, Cizur Menor, 2009.

federacions esportives, aplicable als membres de les mateixes; però que no es dret estatal.

AGIRREAZKUENAGA¹⁵ parla d'un ordenament jurídic secundari, integrat per fonts normativo-públiques i fonts terciàries, concretades a partir d'Estatuts i Reglaments esportius mitjançant els quals es troba plasmada l'autonomia de cada modalitat esportiva. Aquestes fonts terciàries són manifestacions de l'autonomia dels particulars¹⁶ que estableixen regles vàlides, *erga omnes*, en un determinat àmbit corporatiu, associatiu, funcional o esportiu. Aquest fenomen és conegut com l'autoregulació de l'esport o el que la jurisprudència espanyola ha considerat clàusules contractuals relatives al «orden deportivo».¹⁷

Aquesta característica de multidisciplinarietat és clara en l'àmbit de l'esport professional¹⁸, que a part de la pràctica esportiva en si incorpora un àmbit

---

¹⁵ AGIRREAZKUENAGA ZIGORRAGA, Iñaki, *Intervención pública...*, *ob. cit.*, pp. 96 i següents.

¹⁶ A Díez-PICAZO y PONCE DE LEÓN, Luis i Antonio GULLÓN, *Sistema de derecho civil. Introducción, derecho de la persona, autonomía privada, persona jurídica*, volum I, 12a edició, Tecnos, Madrid, 2012, p. 458: «*La autonomía privada es el poder conferido o reconocido (según la concepción del derecho que se tenga) a la persona por el ordenamiento jurídico para que gobierne sus propios intereses o atienda a la satisfacción de sus necesidades*».

¹⁷ Un exemple es troba a la STS, Sala Social, de 10.10.1975 (núm. 3791, MP: *Memento Cerezo Abad*).

¹⁸ El *Real Decreto 1006/1985, de 26 de junio, por el que se regula la relación laboral especial de los deportistas profesionales* (a partir d'ara, RD 1006/1985) defineix com a esportistes professionals a «*quienes en virtud de una relación establecida con carácter regular, se dediquen voluntariamente a la práctica del deporte por cuenta y dentro del ámbito de organización y dirección de un club o entidad deportiva a cambio de una retribución*».

Amb relació a l'esport professional *vid.*, ROQUETA BUJ, Remedios, *El contrato de trabajo de los deportistas profesionales*, Tirant lo Blanch, València, 1996, i, en concret, sobre l'àmbit d'aplicació de RD i altra normativa aplicable pp. 43-108.

altament mercantilitzat. Aquesta modalitat pràctica clarament incorpora aspectes civils, mercantils, fiscals i laborals.¹⁹

Abans de tancar aquest apartat és interessant aportar una comparativa que RUIZ MEDINA féu l'any 1986 sobre el dret de l'esport, en afirmar que «[t]anto el Derecho como el Deporte presentan una característica común: la dificultad de ofrecer una definición que tanto para uno como para otro sea de validez general para todas las épocas y situaciones posibles»²⁰. Alhora, afegí pautes sobre el Dret esportiu i n'analitzà unes perspectives que anomenà objectiva i subjectiva.

Així, des d'una perspectiva objectiva, aquest autor entén el dret de l'esport «como el conjunto de preceptos, normas o proposiciones jurídicas por los que se rige el sector social deportivo, entendido éste como un sector creciente de la sociedad humana»²¹; i des de la subjectiva «como la facultad o poder que tiene el sujeto deportivo frente a otra persona física o jurídica para exigirle algo». També afegeix que, seguint la tradició d'Espín Cánovas, es pot fer referència a una tercera perspectiva, la de dret esportiu i la justícia, i de la importància de reconèixer aquest dret en ares a enfortir l'ordre i la tranquil·litat en l'àmbit esportiu.²²

---

¹⁹ Vid. SÁNCHEZ FERNÁNDEZ DE VALDERRAMA, José Luis (Dir.), *Régimen mercantil, laboral, fiscal, contable y económico del fútbol profesional*, Deusto, Barcelona, 2008.

²⁰ Una cita de RUIZ MEDINA, Ramón, «Introducción al derecho deportivo», a CARRETERO LESTÓN, José Luis, *El marco jurídico del deporte en España*, La Voz, San Fernando, 1986, p. 180.

²¹ L'autor, partint d'aquesta conceptualització, subclassifica el dret esportiu en *Derecho Deportivo Dinámico* y *Derecho Deportivo Estático*, conceptes que es desenvoluparan al tercer capítol de la tesi, per bé que en aquesta tesi prenen el nom de regulació interna esportiva i la regulació estatal o nacional esportiva.

²² Com a argument a favor de l'existència d'una especialitat esportiva, vid. a RUIZ MEDINA, Ramón, «Introducción al derecho deportivo», *ob. cit.*, pp. 180-182.

I comparteixo amb l'autor, tot i que matisant l'afirmació, que *«La profusión de reglas deportivas de índole dinámico nos lleva a considerar la actividad deportiva, en la que intervienen hombres y mujeres, como una de las actividades humanas más reglamentada, ya que cada modalidad deportiva presenta su propia reglamentación técnica. Ello supone otro argumento a favor de la especialidad del Derecho Deportivo, dado que se hace necesario hallar las reglas aplicables a cada caso concreto que se plantee, determinar su relación y conexión con las leyes y reglamentos públicos y, finalmente, se debe defender su reconocimiento ante los Tribunales y demás Autoridades»*. I aquí cal afegir, com bé fa l'autor: *«Y ello debe realizarse a través de letrados conocedores de la materia y especializados en la misma»*. A causa de l'especialitat de la matèria es fa necessària una especialització professional.²³

---

²³ En un sentit similar, *vid.* TEBAS MEDRANO, Javier, «Prólogo», a RODRÍGUEZ TEN, Javier, *Régimen jurídico de los agentes de jugadores en España y la Unión Europea*, Reus, Madrid, 2013, pp. 19-23.

1.2 La primera regulació sobre dret del futbol: la normativa interna d'organismes privats

En una primera etapa (s. XVIII-XIX) l'esport era una matèria regulada a nivell privat, és a dir, els poders públics se'n mantenien al marge, ja que es considerava una activitat privada. Així, com a activitat privada i social,²⁴ era una de les moltes que quedaven en mans de les forces socials. La regla de l'equilibri natural es plasmava en aquesta àrea, en què es rebutjava qualsevol tipus d'intromissió pública més enllà de la participació en la construcció d'instal·lacions esportives.

Així ho afirma CAZORLA PRIETO, i afegeix²⁵: «*El deporte, pues, era una actividad que sólo afectaba a círculos sociales muy concretos; su carácter eminentemente privado y social a la sazón, ajena y al margen de los poderes públicos, determina su vida autónoma con relación al resto del cosmos social, dotado de reglas propias emanadas autónomamente, hasta constituir así un círculo jurídico independiente del ordenamiento jurídico generab.*»

Les primeres regles del joc de futbol escrites van sorgir de la reunió a la Taverna Freemasons' de Londres, el 1893. El mateix dia que es fundà l'Associació Anglesa de Futbol, la *Football Association* (a partir d'ara, FA). El document recollia, per primera vegada, les regles del joc del futbol, en concret 14, que van anar evolucionant al llarg dels anys, i se n'incorporaren de noves, fins a 17. La modificació de la normativa, davant un fort creixement de la transcendència social i econòmica de la modalitat esportiva, la va dur a terme el que més tard seria el president de la *Fédération*

---

²⁴ En aquest sentit es pronuncia MILLÁN GARRIDO, Antonio, *Régimen Jurídico de las Entidades Deportivas Andaluzas*, Signatura Ediciones de Andalucía, Sevilla, 2006, p. 14.

²⁵ CAZORLA PRIETO, Luis María (Dir.), *Derecho del deporte, ob. cit.*, pp. 34 i següents.

Internationale de Football Association (a partir d'ara, FIFA), Stanley Rous, a qui s'encarregà la tasca a finals dels anys 30.²⁶

A partir d'aquí, i arran de la creació d'associacions privades com ara la FIFA, s'ha anat ampliant la normativa sobre aquestes regles de joc. També s'han anat regulant alguns altres aspectes de l'àmbit del futbol, com es posa en relleu a continuació.²⁷

Pel que fa a la legitimitat de la normativa FIFA, resulta interessant el plantejament formulat per HART²⁸. A l'aproximar-se a la regla secundària de reconeixement per a la identificació de les regles primàries d'obligació, senyala que *«en un sistema jurídico moderno donde hay una variedad de “fuentes” de derecho, la regla de reconocimiento es paralelamente más compleja: los criterios para identificar el derecho son múltiples»*, i que en la vida quotidiana d'un sistema jurídic la seva regla de reconeixement rara vegada es formula de manera expressa com una regla *«sino que su existencia se muestra en la manera en que las reglas particulares son identificadas, ya por los tribunales u otros funcionarios, ya por los súbditos o sus consejeros»*; els qui les usen d'aquesta manera manifesten la seva acceptació quant a les regles orientadores, de manera que expressions tals com *«“Saque lateral” o “Gol”, es el lenguaje de una persona que aprecia una situación por referencia a reglas que, conjuntamente con otras personas, aquélla reconoce como apropiadas para ese propósito»*.

---

²⁶Vegeu la història d'aquesta institució a <http://es.fifa.com/classicfootball/history/law/summary.html>, última visita 21.02.2013

²⁷ ALONSO MARTÍNEZ, Rafael, «Acerca de la reglamentación del agente de jugadores y de clubes de fútbol», *Carucho, Tomé&Judel*, http://www.caruncho-tome-judel.es/downloads/publicaciones/deportivo/02_reglamentacion.htm, última visita 26.11.2014, p. 1: *«Lo primero que debe tenerse en cuenta es que los reglamentos de la FIFA no son auténticas normas jurídicas»*.

²⁸ HART, Herbert Lionel Adolfus, *El concepto de derecho*, traducció de Genaro R. Carrió, Abeledo-Perrot, 2ª reimpressió, Buenos Aires, 2004, pp. 124-128.

Avui es disposa ja de normativa privada, per exemple, en forma de reglaments relatius als tornejos, com ara Reglament de la Copa Mundial Femenina de la FIFA a Canadà, de 2015, o el Reglament de la Copa Mundial de Brasil, de 2014.²⁹ També de reglaments de partits internacionals, del [Reglament sobre l'organització de l'Arbitratge en les Associacions Membre de la FIFA](#), així com la FIFA ha elaborat el [Reglament sobre l'estatut i la transferència de Jugadors](#), de 2015, –a partir d'ara, RE'IJ 15–, el [Reglament de Procediment de la Comissió de l'Estatut del Jugador i de la Càmera de Resolució de Disputes de la FIFA](#), de 2010,³⁰ o el [Reglament sobre les relacions amb Intermediaris](#),³¹ que entrà en vigor el dia 01.04.2015.

---

²⁹ Sobre el primer reglament vegeu:

http://es.fifa.com/mm/document/tournament/competition/02/07/47/91/regulati onsfwwccanada2015s_spanish.pdf, última visita 17.07.2015.

I sobre l'últim reglament vegeu:

http://es.fifa.com/mm/document/tournament/competition/01/47/38/17/regulati onsfwbrazil2014_update_s_spanish.pdf, última visita 17.07.2015.

³⁰ Sobre el primer reglament vegeu:

http://es.fifa.com/mm/document/world-match-centre/nationalteams/02/32/56/85/reglamentodepartidosinternacionales_spanish.p df, última visita 17.07.2015.

Sobre el segon reglament vegeu:

http://es.fifa.com/mm/document/tournament/competition/01/28/10/42/defs_re gulationsorganisationrefereeinginfifama_inhalt.pdf, última visita 17.07.2015.

Sobre el tercer reglament vegeu:

http://resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/02/55/56/4 1/regulationonthestatusandtransferofplayersapril2015s_spanish.pdf, última visita 17.07.2015.

Sobre l'últim reglament vegeu:

http://es.fifa.com/mm/document/affederation/administration/01/27/68/28/verfa hrensordnung2010_efs.pdf, última visita 17.07.2015.

³¹Vegeu

A Espanya també es compte amb regulació esportiva, la *Real Federación Española de Fútbol* (RFEF) ha elaborat un [Reglament General](#) (2014)³² i un compendi rubricat «*Normas de funcionamiento interno y administración de los órganos disciplinarios de la RFEF*» (2010)³³. Actualment, però, cal fer referència a l'elaboració i publicació del Reglament d'Intermediaris que entrà en vigor recentment, i que desenvolupa la regulació FIFA sobre aquest àmbit.³⁴

A l'àmbit autonòmic, i pel que fa a Catalunya, la Federació Catalana de Futbol (a partir d'ara, FCF) també ha dictat normativa en matèria futbolística, com ara el [Reglament General](#) (2015)³⁵, el [Reglament d'Entrenadors](#)³⁶ o el [Reglament d'Àrbitres](#)³⁷ (2015).

---

http://www.fifa.com/mm/document/affederation/footballgovernance/02/36/77/63/regulationsonworkingwithintermediaries_neutral.pdf, última visita 17.07.2015.

³³Es pot consultar el Reglament General a:
<http://cdn1.sefutbol.com/sites/default/files/pdf/ReglamentoGeneral2014.pdf>,
última visita 17.07.2015.

Les normes de funcionament intern i administració dels òrgans disciplinaris de la RFEF es poden consultar a:
<http://www.rfef.es/FCKeditor/UserFiles/File/Reglamento%20Organos%20Disciplinarios%202010.pdf>, última visita 17.07.2015.

³⁴ Vegeu
<http://cdn1.sefutbol.com/sites/default/files/pdf/Reglamento-Intermediarios-web.PDF>, última visita 03.07.2015.

³⁵ Vegeu <http://fcf.cat/estatuts>, última visita 17.07.2015.

³⁶ Vegeu
<http://files.fcf.cat/documentos/REGLAMENTO%20CTE%20Juliol%202015.pdf>,
última visita 17.07.2015.

³⁷ Vegeu http://files.fcf.cat/documentos/Reglament%20CTA_%201juliol2015.pdf,
última visita 17.07.2015.

1.3 El procés d'intervenció estatal a Espanya: creació d'una regulació pública

a) *Evolució de la regulació sobre l'organització pública esportiva*

Segons CALONGE VELÁZQUEZ ³⁸, des dels inicis d'aquesta organització pública esportiva fins a l'actualitat, podem distingir tres èpoques, que van: a) des d'aquesta primera disposició dictada en matèria d'ordenació pública esportiva fins al règim franquista, època en què hi ha una manca d'atenció al fenomen esportiu; b) des del final de la Guerra Civil fins a la mort de Francisco Franco, caracteritzada per la seva completa i absoluta politització; i, c) de la transició política fins als nostres dies, caracteritzada per l'establiment d'un model d'organització esportiva que tracta de compatibilitzar la iniciativa privada amb la intervenció pública.³⁹

---

³⁸ El procés d'analitza a CALONGE VELÁZQUEZ, Antonio, «La Organización Pública del Deporte», a ESPARTERO CASADO, Julián (Coord.), *Introducción al derecho del deporte*, 2ª edició, Dykinson, Madrid, 2009, pp. 84 i següents.

³⁹ *Vid.* BASSOLS COMA, Martín, «La Administración deportiva: evolución y posible configuración», *Revista de Administración Pública*, núm. 85, abril/maig, 1978, pp. 375-390, <http://www.cepc.gob.es/eu/argitalpenak/aldizkariak/aldizkari elektronikokoak?IDR=1&IDN=85&IDA=23043>, última visita 10.10.2014.

a. 1 Des de la primera disposició fins a l'època franquista

El primer període, que transcorre des de la creació del Comitè Olímpic Nacional fins a l'època franquista, es caracteritza, com ja s'ha dit, per la falta d'atenció dels poders públics a la qüestió esportiva. Des d'una perspectiva organitzativa, la Segona República espanyola (1931-1936) no es focalitzà en l'esport, tot i que en el marc de la política educativa sí que es va impulsar de forma decidida la pràctica esportiva i l'educació física en l'escola pública.

Malgrat aquesta tònica general a Espanya, a l'any 1933 a Catalunya –comunitat habitualment pionera en el tractament de temes esportius– es fundà la *Unió de Federacions Esportives Catalanes*⁴⁰, un any després declarada corporació oficial de la Generalitat de Catalunya.

---

⁴⁰ Informació extreta de l'ENCICLOPÈDIA CATALANA, «Unió de Federacions Esportives Catalanes», *Enciclopèdia.cat*, <http://www.enciclopedia.cat/enciclop%C3%A8dies/gran-enciclop%C3%A8dia-catalana/EC-GEC-0248239.xml?s.q=uni%C3%B3+catalana+de+federacions+esportives#.VGtSFNd5P-I>, última visita 18.11.2014

A la *Unió* hi pertanyien les 18 federacions esportives existents en aquell moment. La presidència del primer Consell Directiu fou assumida per Pompeu Fabra i Poch, i poc després desaparegué l'entitat fins al seu restabliment el 1985, amb el canvi de nom a l'actual –*Unió de Federacions Esportives Catalanes*– i una adhesió de 57 federacions esportives.

a. 2 Des de la promulgació del *Decreto de la Jefatura de Estado* fins a la mort de Francisco Franco

El segon període arranca amb la promulgació del *Decreto de la Jefatura de Estado*, de 22 de febrer de 1941, i acaba amb la mort de Francisco Franco; a partir del Decret es va crear la *Delegación Nacional de Educación Física y Deportes*, a la qual se li va encomanar la direcció i la representació de l'esport nacional.⁴¹

Durant aquest període franquista, l'esport va caracteritzar-se per una direcció i una politització absolutes. Com a conseqüència d'aquest fet, l'esport visqué allunyat d'una regulació pública.⁴² Com explica CALONGE VELÁZQUEZ, en seguir ubicada l'activitat esportiva al *Movimiento Nacional*, l'esport estava completament al marge de l'Administració Pública i, en conseqüència, del règim jurídic públic aplicable a les seves actuacions.⁴³ Aquesta situació esportiva, i aquesta organització, es van mantenir pràcticament inalterables fins a la

---

⁴¹ D'aquesta GONZÁLEZ GRIMALDO, Mariano-Carmelo, *El ordenamiento jurídico del deporte*, Civitas, Madrid, 1974, p. 25, afirma: «Fue en 1941 cuando al tomarse consciencia de la importancia política, social y económica del deporte se constituye la Delegación Nacional de esta actividad, quedando incardinada en la estructura orgánica de la Falange Española.»

⁴² Tot i així «En la España franquista, al igual que ocurrió en los países totalitarios de la órbita comunista, el asociacionismo deportivo existía y se desarrollaba bajo un riguroso y estrecho control, hasta el punto de que los presidentes de las federaciones deportivas eran designados por el Estado, formando parte estas entidades de la estructura deportiva estatal.», BLANCO PEREIRA, Eduardo (2010), *Los Modelos Asociativos del Deporte en España*, Tesis doctoral no publicada, Universitat de Lleida, Lleida, p. 66.

<http://endeporte.es/site/wp-content/uploads/2013/04/TESIS-ENMAQUETADA.pdf>, última visita 21.11.2014.

⁴³ CALONGE VELÁZQUEZ, Antonio, *ob. cit.*, p. 86.

desaparició del *Movimiento Nacional*. El canvi va venir de la mà de la *Ley para la Reforma Política* de 4 de gener de 1977.⁴⁴

La norma més destacada del règim franquista en matèria esportiva, la *Ley 77/1961, de 23 de diciembre, sobre Educación Física*,⁴⁵ no va modificar l'adscripció ni de l'esport ni la de seva organització, al capdamunt de la qual es trobava la *Delegación Nacional de Educación Física y Deportes* (com a òrgan que depenia de la *Secretaría General del Movimiento*).

a. 3 Des de la promulgació del *Real Decreto-Ley 23/1977* fins a l'actualitat

Després de la Dictadura franquista, el tercer període, iniciat a partir de la promulgació del *Real Decreto-Ley 23/1977, de 1 de abril, sobre la reestructuración de los órganos dependientes del Consejo Nacional del Movimiento y nuevo régimen jurídico de las Asociaciones, funcionarios y patrimonio del Movimiento*,⁴⁶ comportà la transferència dels organismes de l'esport i de les funcions de caràcter social desenvolupades pel *Movimiento* a l'esfera de l'Administració Pública. Els organismes de l'esport passaren a enquadrar-se orgànicament en l'Administració pública fet que, jurídicament, comportà l'aplicació del sistema de garanties del règim jurídic-administratiu als mateixos i a la seva activitat.⁴⁷

---

⁴⁴ BOE núm. 4 de 05.01.1977, pp. 170-171.

⁴⁵ BOE núm. 309 de 27.12.1961, pp. 18125-18129.

⁴⁶ BOE núm 83, de 07.04.1977, pp. 7768 -7770.

⁴⁷ Sobre l'organització esportiva estatal vegeu BASSOLS COMA, Martín, «La Administración deportiva: evolución y ...», *ob. cit.*, pp. 375 i següents, <http://www.cepc.gob.es/eu/argitalpenak/aldizkariak/aldizkari elektronikokoak?IDR=1&IDN=85&IDA=23043> última visita a 10.09.2014

En aquests primers anys de la transició política s'inicia la creació d'una autèntica Administració de l'esport; que es concreta a través de normativa⁴⁸, com ara el *Real Decreto 596/1977, de 1 de abril, por el que se crea la Subsecretaría de Familia, Juventud y Deporte (que en el artículo 81 establece la existencia de la nueva Dirección General de Educación Física y Deportes)*,⁴⁹ el *Decreto 1119/1977, de 20 de mayo, por el que se crea el Centro Superior de Educación Física y Deportes, como Organismo Autónomo Superior de Educación Física y Deportes*,⁵⁰ o el *Decreto 2258/1977, de 27 de agosto, por el que se crea el Organismo Autónomo Consejo Superior de Deportes*⁵¹.c. 3.1) Incorporació de l'esport a la Constitució Espanyola de 1978

Iniciat el procés constituent a Espanya, s'incorpora el tractament de la matèria esportiva en l'article 43.3 de la Constitució espanyola de 1978⁵² (a partir d'ara, CE), on s'estableix⁵³:

---

⁴⁸ Informació extreta de:

<http://www.csd.gob.es/csd/legislacion/estructura-del-deporte-espanol/1-estructura-del-deporte-espanol/> última visita 26.02.2013.

⁴⁹ BOE núm. 83, de 07.04.1977, pp. 7770-7771.

⁵⁰ BOE núm. 125, de 26.05.1977, pp. 11625-11627.

⁵¹ BOE núm. 209, de 01.09.1977, pp. 19581-19585.

⁵² BOE núm. 311, de 29.12.1978, pp. 29313-29424.

⁵³ Segons DE HOCES ÍÑIGUEZ, José Ramón, «Fundamentos jurídico-constitucionales de la reforma de deporte profesional», a PALOMAR OLMEDA, Alberto (Dir.), *El deporte profesional*, Bosch, Barcelona, 2009, p. 60, entén que la redacció donada per la CE a l'article 43.3 CE, en què s'incardina la «*cuestión deportiva*», no suposa *prima facie* una innovació, canvi o evolució significativa respecte al previst per la *Ley 77/1961, de 23 de diciembre, sobre Educación Física*.

*«Los poderes públicos fomentarán⁵⁴ la educación sanitaria, la educación física y el deporte. Asimismo facilitarán la adecuada utilización del ocio».*⁵⁵

L'article no reconeix un dret fonamental a l'esport⁵⁶, però l'emmarca en el Capítol III del Títol I, com a principi rector de la política social i

---

⁵⁴ Aquest verb ha donat peu a nombroses discussions sobre la seva mateixa interpretació, així per exemple, l'interpreta des d'una perspectiva del dret administratiu clàssic ARNALDO ALCUBILLA, Enrique, «Apuntes para la redefinición de la relación deporte-poderes públicos», a MAYOR MÉNDEZ, Pablo *et al.* (Coord.), *Régimen jurídico del fútbol profesional*, Editorial Civitas, Navacarneiro, Madrid, 1997, p. 42, qui entén que es formalitza en una acció dels poder públics tendents a protegir, promoure, finançar i impulsar aquesta activitat.

I d'altres juristes, com REAL FERRER, Gabriel, *El derecho público...*, *ob. cit.*, interpreten aquest «fomentarán» com a activitat de resultat, un imperatiu legal de la CE als poders públics. Aquest autor advoca per la contenció de la intromissió dels poders públics.

La conclusió a què arriba PALOMAR OLMEDO, Alberto, «El deporte en España: marco institucional y distribución de competencias entre el sector público y el privado», *Revista Española de Derecho Deportivo*, núm. 9, enero-junio, 1998, p. 15, i amb què es crític, és que malgrat una bona part de la doctrina definsí que «*el deporte nace de la sociedad y que la invasión del Estado es ilegítima si no se centra en el «fomento» del mismo, fomento que claro está, no incluye ni la regulación legislativa del sector ni la sanción real de competencias diferenciadas de las otras Administraciones Públicas*», la «*misma posición desde otra óptica es manifiestamente insostenible cuando la financiación del deporte es esencialmente pública. La gestión y el control del dinero público se justifican en razón a la actividad que se realiza y ésta está directamente vinculada a los fines del Estado y no al cumplimiento de las obligaciones privadas de ámbito nacional o internacional potencialmente ajenas a aquéllos. Es difícil predicar la independencia e ilegitimidad de la intromisión de quien financia sustancialmente una actividad*».

⁵⁵ Sobre com els poders públics poden complir el mandat constitucional, per exemple, BERMEJO VERA, José, *Constitución y deporte*, *ob. cit.*

⁵⁶ Sobre aquest aspecte ARÉVALO GUTIÉRREZ, Alfonso i Almudena MARAZUELA BERMEJO, «El Consejo de Europa y el Deporte», a PALOMAR OLMEDA, Alberto (Coord.), *El modelo europeo de Deporte*, Bosch, Barcelona, 2002, pp. 32-33 disposen que l'oci i l'esport són el prototip dels denominats per la doctrina «Drets de quarta generació». Són poques les constitucions que incorporen *hic et nunc* les referències a l'esport; i menys les que el conceben com un dret. Encara existeixen de forma més puntual les que inclouen aquest en la corresponent part dogmàtica del text, com a un dret fonamental *strictu sensu*. No obstant, aquesta tendència inicial d'omissió s'està invertint, especialment a partir de la dècada dels setanta, i són cada vegada més els

econòmica⁵⁷. D'aquesta norma no en deriva directament un dret a la pràctica esportiva, el que no implica que el ciutadà no el tingui en absolut, però la seva determinació, delimitació i forma d'exercici es recullen en la regulació que el desenvolupa.⁵⁸ En aquest sentit la CE⁵⁹ es situa en aquesta

---

Textos Fonamentals que incorporen l'esport com a un dels drets subjectius constitucionals –no fonamentals–, o com a principi a procurar pels poders públics per i en benefici del desenvolupament de les qualitats físiques i morals dels individus que resideixen en l'interior de les seves fronteres i del lliure desenvolupament de la seva personalitat, compartint estretament la idea antiga proclamada nombroses vegades per filòsofs i científics, «*mens sana in corpore sano*», en torn que és necessari l'exercici físic perquè l'home assoleixi l'equilibri fisiològic i mental.

⁵⁷ Aquesta idea de resultat de procés també presentada per alguns autors com ara CAZORLA PRIETO, Luis María (Dir.), *Derecho del deporte*, ob. cit., p. 36: «*la reciente constitucionalización del deporte no es un acontecimiento espontáneo, sino que responde a una evolución de los derechos y deberes públicos, íntimamente conectada con la transformación sucesiva de tareas y cometidos de los poderes públicos frente a la sociedad.*». Així, tal com diu CAMPS POVILL, Andreu, «El deporte y las constituciones: un estudio de derecho comparado *La Constitución y el deporte. X Jornadas UNISPORT sobre Derecho Deportivo*, Granada, del 6 al 9 d'octubre, apuntes núm. 289, Unisport Andalucía, 1993, p. 151, amb la inclusió dels drets econòmics i socials a les Constitucions també s'incorporà, tot i que una mica més tard, l'esport i l'activitat física-esportiva en general.

⁵⁸ A CAMPS POVILL, Andreu, «El artículo 43.3 de la Constitución Española», *La Constitución y el deporte. X Jornadas UNISPORT sobre Derecho Deportivo*, Granada, del 6 al 9 d'octubre, apuntes núm. 289, Unisport Andalucía, 1993, p. 23.

⁵⁹ En aquesta direcció CAZORLA PRIETO, Luis María (Dir.), *Derecho del deporte*, ob. cit., p. 41: «*[l]a Constitución Española de 1978 (...) se sitúa en la línea innovadora del constitucionalismo contemporánea, al ocuparse del fenómeno deportivo, trazando las líneas maestras por las que la regulación y las metas de éste han de transcurrir en el futuro, o, en otras palabras, marcando el techo del ordenamiento jurídico-deportivo y de la política deportiva.*»

No obstant, cal tenir en compte que en aquella època ja a nivell internacional existien nombroses Declaracions internacionals que parlaven del dret individual a la pràctica de l'esport, entre les mateixes la primera redacció de la *Carta Europea d'Esport per a tots*, annexada a la Resolució (76) 41 sobre els principis per a una política de l'esport per a tots.

nova corrent de països⁶⁰ que incorporen el tractament de l'esport en la seva norma fonamental.

Una de les discussions sorgides arran de la interpretació d'aquest precepte té a veure amb el fet de si s'hi conté la vessant d'esport professional. Un sector de la doctrina l'exclou,⁶¹ en considerar que el citat precepte constitucional es refereix només a l'esport per a tots⁶² (a vegades anomenat esport popular⁶³), o, fins i tot, algun sector ha arribat a afirmar que l'esport professional està inclòs en l'article 44 CE.⁶⁴

---

⁶⁰ Es destaca el tractament de l'esport en la Constitució de la República Democràtica d'Alemanya de 1968, que ja contenia en el seu article 25.3 que tots els ciutadans tenien dret a participar en la vida cultural i que es fonamentaria la participació dels ciutadans en aquesta, en la cultura física i en l'esport, per part de l'Estat i de la societat, per tal d'aconseguir una configuració completa de la personalitat socialista i la satisfacció creixent dels interessos i les necessitats culturals. Altres països com ara Grècia –1975– també contemplaven en la seva constitució la protecció i vigilància de l'esport per part de l'Estat. Ara bé, la Constitució Portuguesa de 1976 ja reconegué la promoció i un dret a l'esport a l'article 79 de la mateixa.

⁶¹ I entre aquests ARNALDO ALCUBILLA, Enrique, «Apuntes para la redefinición de la relación deporte-poderes públicos», MAYOR MÉNDEZ, Pablo *et al.* (Coord.), *Régimen jurídico del fútbol profesional*, Editorial Civitas, Navarcarnero, Madrid, 1997, p. 42.

⁶² Aquesta afirmació d'«esport per a tots» es pròpia de la concepció social de l'esport que defensava a principis del segle XX el Baró Pierre de Coubertín. Sobre aquesta concepció vegeu DURÁNTEZ GUTIÉRREZ, Conrado, *Pierre de Courbetin y la Filosofía del Olimpismo*, Publicaciones del Comité Olímpico Español, Madrid, 1994.

⁶³ *Vid.* CAZORLA PRIETO, Luis María, *Deporte y Estado*, *ob. cit.*, pp. 130-140, on equipara els conceptes «esport-entreteniment», «esport popular» i «esport per a tots».

⁶⁴ Aquesta és la tesi defensada a MONGE GIL, Angel Luis, *ob. cit.*, pp. 43 i següents.

Sense entrar en el debat,⁶⁵entenc que l'esport professional està inclòs en l'article 43.3 CE;⁶⁶ en paraules de CAMPS POVILL⁶⁷, aquest article contempla tot fet esportiu, ja que seria massa demagog excloure de l'esport reconegut per la CE a l'esport professional, perquè difícilment es pot entendre la promoció de l'esport no competitiu sense l'existència d'un esport que l'arrossegui, el promoció i el contagi als altres.⁶⁸ I aquesta funció ve en gran part de la mà de l'esport professional, el qual n'és sempre un exemple clar.⁶⁹

---

⁶⁵ Vegeu CAZORLA PRIETO, Luís María (Dir.), *Derecho del deporte, ob. cit.*, p. 219 o a «El artículo 43.3 de la Constitución Española», *La Constitución y el deporte. X Jornadas UNISPORT sobre Derecho Deportivo*, Granada, del 6 al 9 d'octubre, apuntes núm. 289, Unisport Andalucía, 1993, pp. 3-12

⁶⁶ I la jurisprudència reafirmà aquesta idea, ja que segons el Tribunal Suprem l'esport-espectacle i l'esport professional no gaudeixen del recolzament constitucional, en no constituir un instrument al servei de l'esport actiu sinó un mitjà per a la extensió de l'esport com a espectacle. Això no significa que l'esport-espectacle i de l'alta competició no hagin de comptar amb la protecció dels poders públics; podran comptar amb l'esmentada protecció, però no a través de la declaració constitucional. Així ho manifesta en la sentència del TS que es presenta en aquest mateix apartat: sala Contenciós-Administratiu, 23.03.1988 (RJ 1988\1702, MP: Benito S. Martínez San Juan).

⁶⁷ A CAMPS POVILL, Andreu, «El artículo 43.3 de la Constitución Española...», *ob. cit.*, pp. 13-30.

⁶⁸ Autors com ara DE HOCES ÍÑIGUEZ, José Ramón, *ob. cit.*, pp. 63-64 han diferenciat l'esport com a valor i l'esport com a mitjà, considerant aquest darrer com a una pràctica esportiva que entronca directament amb el bé jurídic protegit per l'article 43.3 CE.

En aquesta direcció, recalca *Ibid.*, p. 67, que la regulació de l'esport professional troba un primer fonament constitucional en l'article 43.3 CE i en la resta de principis rectors de la política social i econòmica amb els quals guarda una estreta relació. La projecció de l'esport professional és, per si sola, un factor estimulador de la pràctica esportiva.

⁶⁹ Tot i així BORRAJO DACRUZ, Efrén, «Comentario al artículo 43.3 de la Constitución», a ALZAGA VILLAAMIL, Óscar, *Comentarios a las Leyes Políticas*, Tomo IV, Edersa, Madrid, 1983, p. 196, afirma: «[s]i bien es verdad que la declaración de la Constitución tiene en este punto un fin marcadamente populista, de búsqueda de la adhesión de las grandes masas consumistas. De ahí se haya limitado a una pura formulación programática, políticamente útil, pero de mínima entidad jurídica».

c. 3.1 La *Ley 13/1980, de 31 de marzo, General de la cultura Física y del Deporte*

La primera llei que va desenvolupar àmpliament el mandat constitucional de l'article 43.3⁷⁰ va ser la *Ley 13/1980, de 31 de marzo, General de la Cultura Física y del Deporte*⁷¹ (a partir d'ara, LD 80)⁷².

---

⁷⁰ La jurisprudència, com s'ha apuntat, també ha analitzat aquest mandat constitucional. Una de les seves sentències més rellevants sobre aquesta qüestió és la STS, sala Contenciós-Administratiu de 23.03.1988 (RJ 1988\1702, MP: B. S. Martínez San Juan), en què el tribunal, davant la interposició de diversos recursos per part del COE, la RFEF i la Federació Espanyola de Judo i Esports Associats sol·licitant-li la nul·litat del *Real Decreto 6534/1984*, desestimà la pretensió de les parts. Un dels articles que consideraven vulnerats els actors era el 43.3 CE, ja que al·legaven que el mot «fomentar» s'havia d'interpretar de manera que no s'arribés a «*simular la actividad privada y las estructuras federativas, mediante reglamentaciones que las coartem*». En relació amb aquesta afirmació, el tribunal argumentà en el fonament de dret setè que:

«La Constitución Española de 1978, en su artículo 43-3, no consagra ciertamente un «derecho al deporte», sino que únicamente establece su «fomento público», pero la inclusión del fenómeno del deporte en el Texto Constitucional no entraña únicamente un significado simbólico pues origina unas consecuencias jurídicas; el poder constituyente, al comprender la importancia del «hecho deportivo» en la sociedad moderna y recogerlo así en la norma suprema, ha manifestado su criterio de que el deporte, como las demás instituciones del país, debe empaparse de los principios sustanciales de la Constitución, lo cual ha tenido una importante repercusión dentro del ordenamiento jurídico-deportivo; se trata de amparar una actividad de indudable utilidad pública, y que forma parte del conjunto de elementos que tienden no sólo ya a proporcionar medios materiales a los ciudadanos, sino a mejorar la calidad de su vida cotidiana; la circunstancia de que la disposición que establece el deber de fomento del deporte es un apartado del precepto donde se reconoce el derecho de todo ciudadano a la protección de su salud y, en buena medida el apartado que alude al «fenómeno deportivo» está imbuido del espíritu de todo el artículo 43, la protección a la salud, lo cual sólo se puede lograr mediante el deporte activo y cuanto más extendido mejor, es decir, mediante el deporte popular; pues bien, en dichas consideraciones encuentra el amparo constitucional, la Ley 13/1980 de 31 de marzo; que se justifica también en la realidad social que en su preámbulo especifica; de forma que, teniendo su fundamento constitucional dicha Ley en mencionado precepto, también ha de tenerlo el Real Decreto 643/1984, de 28 de marzo, en cuanto representa uno de los desarrollos reglamentarios de aquella, sin oponerse a sus preceptos ni extralimitarse, -como después se razonará-, en el desarrollo de las mismas.»

I en el mateix sentit es pronuncià el tribunal en la STS de 20.01.1989; Sala Contenciosa-Administrativa (Secció 2^a, RJ 1989\150; MP: Benito S. Martínez Sanjuán), FD 3.

⁷¹ BOE núm. 89, de 12.04.1980, pp. 7908-7913.

c. 3.2 La *Ley 10/1990, de 15 de octubre, del Deporte*

Posteriorment a aquesta llei trobem la que està vigent avui dia, la *Ley 10/1990, de 15 de octubre, del Deporte*⁷³ (a partir d'ara, LD 90), que introdueix els canvis que el legislador considera necessaris arran de la importància creixent de l'esport a la societat i de les principals mancances no satisfetes amb la llei anterior.⁷⁴ Aquesta clarifica alguns aspectes⁷⁵, entre els mateixos s'emfatitza la importància que té l'esport professional a nivell estatal –en

---

⁷² Aquesta llei fou un pas endavant, però incomplet, ja que no resolgué algunes qüestions, com ara la naturalesa jurídica de la *Real Federación Española de Fútbol*, i d'altres, entre ells BERMEJO VERA, *Constitución y deporte*, *ob. cit.*, defensen la seva gran aportació a la regulació d'aquest àmbit esportiu.

DE HOCES ÍÑIGUEZ, José Ramón, *ob. cit.*, p. 61, diu que des d'una perspectiva legislativa, l'abast multidisciplinar de l'esport va tenir la seva primera plasmació positiva concreta en la Llei 13/1980, de 31 de març, de la Cultura Física i de l'Esport («Ley de 1980»). En aquest text legal va ser quan, per primera vegada, al seu entendre, el valor constitucional de l'esport va cobrar normativament independència respecte de l'educació física i un abast més polivalent, més multidisciplinar i més ajustat a la realitat social. Parla, doncs, de la distinció entre l'esport com a l'activitat d'educació física i l'esport en sentit ampli.

⁷³ BOE núm. 249, de 17.10.1990, pp. 30397-31411.

⁷⁴ Vid. DE LA IGLESIA PRADOS, Eduardo, *Derecho privado y deporte. Relaciones jurídico-personales*, Reus, Madrid, 2014, pp. 63-64.

⁷⁵ En el preàmbul defineix el seu objectiu principal:

«El objetivo fundamental de la nueva Ley es regular el marco jurídico en que debe desenvolverse la práctica deportiva en el ámbito del Estado, rechazando, por un lado, la tentación fácil de asumir un protagonismo público excesivo y, por otro lado, la propensión a abdicar de toda responsabilidad en la ordenación y racionalización de cualquier sector de la vida colectiva. No es necesario recurrir para ello al discurso sobre la naturaleza jurídica de la actividad deportiva, toda vez que, la práctica del deporte es libre y voluntaria y tiene su base en la sociedad. Basta la alegación del mandato, explícito en el artículo 43 de la Constitución e implícito en todo su texto, para explicar y justificar que una de las formas más nobles de fomentar una actividad es preocuparse por ella y sus efectos, ordenar su desarrollo en términos razonables, participar en la organización de la misma cuando sea necesario y contribuir a su financiación.»

tant que representatiu del país– quan estableix en preceptes, com ara l'article 6.1⁷⁶:

«El deporte de alto nivel se considera de interés para el Estado, en tanto que constituye un factor esencial en el desarrollo deportivo, por el estímulo que supone para el fomento del deporte base, en virtud de las exigencias técnicas y científicas de su preparación, y por su función representativa de España en las pruebas o competiciones deportivas oficiales de carácter internacionab».

Algunes de les aportacions de la nova llei, tenen a veure amb el fet que, mentre que l'anterior⁷⁷ LD 80 únicament contemplava les figures dels clubs i les Federacions, la LD 90 reconeix, en el seu article 12, noves formes com les lligues professionals o agrupacions de clubs. Així, en l'article 12.1 d'aquesta última llei s'estableix que:

«[a] los efectos de la presente Ley, las Asociaciones deportivas se clasifican en Clubes, Agrupaciones de Clubes de ámbito estatal, Entes de Promoción deportiva de ámbito estatal, Ligas Profesionales y Federaciones deportivas españolas».

I en el seu article 12.2 disposa que:

«Las Ligas son asociaciones de Clubes que se constituirán, exclusiva y obligatoriamente, cuando existan competiciones oficiales de carácter profesional y ámbito estatal, según lo establecido en el artículo 41 de la presente Ley».

---

⁷⁶ També seria una mostra d'aquest èmfasi l'article 50 d'aquesta llei i el [Real Decreto 971/2007, de 13 de julio, sobre deportistas de alto nivel y alto rendimiento](#), BOE núm. 177, de 25.07.2007, pp. 33240-32247.

⁷⁷ Es fa un recull de la situació normativa durant la vigència d'aquesta llei a CARRETERO LESTÓN, José Luis, *El marco jurídico del deporte en España*, La Voz, San Fernando, 1986.

També en aquesta darrera llei manifesta clarament per primera vegada la naturalesa jurídica de les Federacions, les quals, segons l'article 30, són associacions de caràcter privat.

Actualment, altra regulació pública⁷⁸ a tenir en compte quan s'analitza l'activitat esportiva espanyola és, entre d'altra: el *Real Decreto 1251/1999, de 16 de julio, sobre Sociedades Anónimas Deportivas*⁷⁹ (a partir d'ara, RDSAD),⁸⁰ la *Ley Orgánica 7/2006, de 21 de noviembre, de protección de la salud y de lucha contra el dopaje en el deporte*⁸¹, o la *Ley 19/2007, de 11 de julio, contra la violencia, el racismo, la xenofobia y la intolerancia en el deporte*⁸².

---

⁷⁸ A principis dels anys 90, REAL FERRER ja parlava de la intervenció de l'estat a través de polítiques esportives gestionades a partir del Dret públic de l'esport, a REAL FERRER, Gabriel, *El derecho público...*, *ob. cit.*, p. 186.

⁷⁹ BOE núm. 170, de 16.07.1999, pp. 27070-27080.

⁸⁰ La majoria de la doctrina relaciona causalment la complicada situació econòmica per la qual passaven alguns clubs esportius a l'època amb l'exigència que establí la LD 90 de convertir aquests en SAD.

⁸¹ BOE núm. 279, de 22.11.2006, pp. 40859-40879.

⁸² BOE núm. 166, de 12.07.2007, pp. 29946-29964.

1.4 L'actual dret esportiu a Espanya com a suma de la normativa estatal i de la regulació privada i estatutària de les institucions esportives

a) *Les primeres regles dels esports emergeixen de la societat i de les associacions privades esportives*

Als anys trenta i quaranta del segle passat, a causa de la transcendència social de l'esport, les autoritats públiques d'alguns països⁸³ es van adonar de la importància de regular aquesta matèria –tot i que a Espanya, en plena dictadura, encara no era una matèria d'interès pel règim.⁸⁴

Fins aleshores, com ja s'ha comentat, existia una autoregulació de l'esport, ja que les pròpies institucions esportives eren qui la creaven. Amb els anys, i de manera gradual, els poders públics han anat assumint competències en aquest àmbit⁸⁵, ja que s'entengué que a partir de la pràctica –en particular–

---

⁸³ I així entre el final de la Segona Guerra Mundial i els anys vuitanta es distingiren dos models coexistents a Europa l'oriental i l'occidental. El primer tenia una orientació més ideològica, propagandística; occident en canvi desenvolupà un model mixt, en què coexistien activitats d'organitzacions governamentals i no governamentals. De manera que aquest últim és el resultat de la iniciativa pública i privada. L'informe recull que en els països septentrionals, l'Estat no regula l'esport, mentre que en els meridionals sí que aquest duu a terme una funció de regulació de l'esport. Tal com es recull a la DIRECCIÓ GENERAL X, «Modelo de deporte europeo», <http://www.eurored-deporte.net/gestor/documentos/modelo%20del%20deporte%20europeo.pdf>, última visita 07.10.2014.

⁸⁴ Avui no hi ha dubte de l'interès que suscita aquesta regulació en els Estats, vegeu REAL FERRER, Gabriel, *El derecho público...*, *ob. cit.*, p. 161, interès que es materialitza habitualment en una «aparición de Administraciones especializadas cuya vocación es la de instrumentalizar las políticas deportivas definidas por los respectivos Gobiernos».

⁸⁵ Un estudi jurídic de l'ordenament relatiu a l'esport a AGIRREAZKUENAGA ZIGORRAGA, Iñaki, «Claves para la comprensión del ordenamiento jurídico del deporte», *Revista Española de Derecho Constitucional*, any 19, núm. 57, setembre-desembre, 1999, pp. 33-64,

i del seguiment de l'esport, s'expandien diversos valors constitucionals, com ara la igualtat i la integració social. La regulació esportiva d'àmbit internacional ha emanat bàsicament de les institucions esportives, en base a la regulació que s'anava creant a la pràctica, al contrari que la regulació pública, de caràcter eminentment nacional.⁸⁶

b) *La necessària intervenció estatal i la coexistència de regulació emanada dels poders públics i de les associacions privades esportives*

En l'actualitat no seria suficient per a una correcta pràctica esportiva, des de la posició que es defensa en aquesta tesi, que hi hagués una regulació únicament pública o una només privada sobre l'esport;⁸⁷ ja que ambdues es complementen⁸⁸, o així ha de ser, segons la opinió que aquí es defensa, per tal d'aconseguir un equilibri⁸⁹.

<http://www.cepc.gob.es/publicaciones/revistas/revistaselectronicas?IDR=6&IDN=359&IDA=25477>, última visita 20.11.2014.

⁸⁶ Vid. DE LA IGLESIA PRADOS, Eduardo, *ob. cit.*, pp. 55 i següents.

⁸⁷ En aquest sentit la Carta Europea de l'Esport per a tots estableix «*conscientes de que los poderes públicos deben fomentar la cooperación recíproca con el movimiento deportivo –que constituye la base indispensable del deporte–con objeto de fomentar los valores y los bienes del deporte, y de que, en muchos Estados europeos, el Gobierno adopta medidas tendentes a complementar y sostener la actuación de este movimiento (subsidiariedad)*».

⁸⁸ I cal remetre's a l'article 1.4 de la LD 90 que disposa: «*El ejercicio de las respectivas funciones del sector público estatal y del sector privado en el deporte se ajustará a los principios de colaboración responsable entre todos los interesados*».

⁸⁹ Una bona il·lustració de la necessitat actual d'arribar a aquest equilibri l'aporta PALOMAR OLMEDA, Alberto, «Estudio preliminar de la segunda edición», a CAZORLA PRIETO, Luis María, *Deporte y Estado, ob. cit.*, pp. 17-62, qui reflexiona sobre, a la p. 25, «*lo que sí puede decirse es que este conflicto normativo se sitúa cada día más alto y se muestra con mayor intensidad. La colisión no es ya con las normas reglamentarias o dispositivas del deporte si no que la colisión se produce, en estos últimos años, con las normas constitucionales o, incluso, con el asertivo común de derechos y de los derechos fundamentales. Cuestiones como la intimidad, la libertad y sus restricciones, el derecho a un proceso justo y público son, precisamente, las que están en debate. Llegados a este punto lo que denominábamos el punto de convivencia es realmente difícil de establecer*».

La coexistència entre ambdues regulacions no ha estat, ni encara avui en dia és, quelcom fàcil. La delimitació de les parcel·les que poden regular cadascuna i, fins i tot, la prevalença d'una o d'una altra són aspectes discutits –al menys *de facto*. Al llarg del treball desenvoluparem i exemplificarem més aquesta discrepància, la qual s'ha plantejat una i altra vegada també davant dels tribunals.

c) Marc sobre les diverses regulacions en matèria esportiva coexistents a Espanya

En resum, i a tall de il·lustració, actualment coexisteixen diverses regulacions que es poden dividir entre privades i públiques i, alhora, en diversos nivells territorials: internacional, europea, estatal i autonòmica (en alguns supòsits, com en el cas espanyol).⁹⁰ Més endavant s'anirà fent referència concreta a la divisió per raó de territorialitat.

A grans trets, tant a nivell europeu com a nivell estatal –i autonòmic–, conviuen regulacions privades i públiques que busquen –o haurien de buscar– assolir un grau d'equilibri que satisfaci de manera eficient les necessitats que sorgeixen del món de l'esport. I, dins d'aquest, sobretot les sorgides d'algunes modalitats esportives com el futbol, que per la seva dimensió social i econòmica necessiten un tractament especialment curós.⁹¹

---

y es muy posible que las soluciones del Tribunal Europeo de Derechos Humanos o de los Tribunales Constitucionales sean tan traumáticas como en su momento fue la Sentencia Bosman, precisamente, porque cuando la tensión se lleva al límite es muy difícil recomponer ordenadamente la situación».

⁹⁰ En relació amb l'aportació de la regulació en matèria esportiva a aquesta activitat *vid.* AA.VV, *Aportaciones del Derecho al deporte del s. XXI. I Jornadas de Derecho Deportivo, Ciudad de Valencia*, 29 i 30 d'octubre de 2010, Complejo Deportivo y Cultural "Petxina" Valencia, Tirant Lo Blanch, 2010.

⁹¹ Aquí es comparteix l'opinió exposada de com ha de ser el sistema esportiu a CAZORLA PRIETO, Luis María (Dir.), *Derecho del deporte*, op. cit., p. 36, quan afirma:

La tesi es centra en la dimensió estatal espanyola, de què ja s'ha exemplificat normativa pública (LD 80, LD 90 ....) i normativa privada (com ara els Reglaments de la RFEF o els de les Federacions autonòmiques). L'empenta més rellevant amb relació a la protecció dels esportistes d'alt nivell a Espanya es va dur a terme a través de la LD 90, una vegada manifestada la llacuna legal per part dels agents de jugadors i del Parlament espanyol, entre d'altres.⁹²

En aquest pla, un dels exemples més importants de convivència i de comunió entre regulació que prové d'institucions esportives públiques i

---

«La intervención de los poderes públicos en el deporte (...) resulta necesaria, dado el interés público en fomentar o promover la actividad deportiva en cuanto éste contribuye al libre y pleno desarrollo de la persona, a la cohesión y convivencia social, al fortalecimiento de las relaciones entre los hombres y los pueblos. Como expresa Bassols Coma el fenómeno deportivo ha adquirido tal grado de extensión y masificación en las sociedades contemporáneas que se hace inevitable su conexión o inserción, con más o menos intensidad en la Administración Pública [...] –Vid. BASSOLS COMA, Martín, «La Administración deportiva: evolución y ...», ob. cit., 1978, p. 375.

El principio válido en otro tiempo “el deporte para los deportistas” es hoy difícilmente sostenible puesto que el deporte afecta no sólo a unos cuantos iniciados sino a toda la sociedad.

En otras palabras, la intervención de los poderes públicos en el sector deportivo no implica –como pretende la que Bermejo Vera define como actitud de aberración jurídica de la tesis del “autonomobilismo del mundo deportivo”– la politización del deporte, sino que constituye una necesidad social impuesta por la evidente conexión del deporte con el interés público, aunque sobre el alcance, grados y límites de aquella intervención no se puede llegar a generalizar, ya que depende de cada modalidad deportiva, de la situación concreta de cada país, del grado de desarrollo del asociacionismo deportivo, del grado de cohesión social, etc., si bien los presupuestos generales de los Estados contemporáneos demuestran una transferencia de medios y fondos al deporte. En cualquier caso, la intervención de los poderes públicos se traduce en acciones de fomento o estimulación en el sentido clásico y otras serviciales, es decir, en relación con el posible establecimiento o sostenimiento de una infraestructura orgánica y material para la práctica del deporte; además –añade Real Ferrer– de una de las de garantía y orientación.»

⁹² Un dels primers autors que va fer una manifesta referència a aquesta realitat fou CAZORLA PRIETO, Luis María (Dir.), *Derecho del deporte*, ob. cit., p. 384.

privades és el fet que el *Consejo Superior de Deportes* (a partir d'ara, CSD) – òrgan administratiu– ha d'aprovar la normativa interna elaborada per la RFEF per tal que aquesta sigui vàlida –encara que cal manifestar que aquí no regeix la regulació sobre necessitat de publicar les normes en iguals termes que sol regir en la regulació estatal.

El model actual d'inclusió i subjecció d'allò privat a allò públic, del qual el Conveni entre la RFEF i la *Liga Nacional de Fútbol Profesional* (a partir d'ara, LNFP) n'és expressió o desenvolupament, s'allunya completament d'altres fórmules d'organització de les Lligues Professionals a nivell mundial, en concret del model nord-americà. El model espanyol és hereu de l'organització clàssica de l'esport i del naixement de l'esport com a fenomen *amateur* a Anglaterra, i es pot afirmar que és un model basat en la necessitat de satisfer objectius d'organitzacions superiors de caràcter més o menys públic.⁹³

La CE, malgrat que no estableix un model de col·laboració, exigeix als poders públics la col·laboració amb agents privats esportius.⁹⁴ Aquesta col·laboració la concretarà, atenent a cada qüestió, el legislador pertinent⁹⁵,

---

⁹³ Idea tractada a HERVÁS MARTÍNEZ, Javier *et al.*, «La organización en forma de ligas del deporte profesional en el ordenamiento jurídico español: historia reciente, problemática y análisis de los principales instrumentos», a PALOMAR OLMEDA, Alberto (Dir.), *El deporte profesional*, Bosch, Barcelona, 2009, p. 110.

⁹⁴ Tal i com també s'ha fet a nivell europeu, a través, per exemple, de la *Carta Europea d'Esport per a tots*, amb anterioritat citada.

⁹⁵ L'article 148.1.19a estableix que les Comunitats Autònomes podran assumir competències en matèria de «*promoción del deporte y de la adecuada utilización del ocio*». I així han pogut desenvolupar regulació sobre aquesta matèria en els respectius estatuts d'autonomia de les comunitats.

que ha de tenir present el mandat constitucional de col·laboració entre allò públic i allò privat en l'esport.⁹⁶

En aquest debat principal, sobre la cooperació entre les institucions esportives i les públiques estatals, també hi ha participat la doctrina espanyola. La majoritària advoca per l'existència d'aquesta cooperació, però encara avui es troba una àmplia diversitat d'opinió sobre el grau de participació de cadascuna d'elles en la regulació de la matèria. Ja s'ha manifestat el corrent que es segueix en el present treball, i no s'estendrà l'anàlisi de la qüestió, malgrat que convé recordar el que s'explica a continuació.

D'una banda, es troben partidaris de l'àmplia llibertat de regulació dels aspectes esportius –sobretot en el futbol– per part de les institucions privades, que entenen que el debat és sobre fins on el Dret públic ha d'ocupar-se de «*lo deportivo*».⁹⁷ És a dir, en definitiva, sobre quin és el paper que han de desenvolupar les autoritats públiques en l'elaboració i control de l'aplicació de les normes que ho regulen. De l'altra, els defensors que la base és la regulació estatal i, en tot cas, es pot tenir en compte, en algunes circumstàncies, la regulació interna de diverses institucions esportives.⁹⁸

---

⁹⁶ Així ho reiteren alguns juristes com ara BERMEJO VERA, *Constitución y deporte, ob. cit.*, o TEJEDOR BIELSA, Julio César, *Público y privado en el deporte*, Bosch, Barcelona, 2003, p. 30.

⁹⁷ Així per exemple ESPARTERO CASADO, Julián, «Derecho de asociación y deporte: los antecedentes normativos de la asociacionismo deportivo español», a ESPARTERO CASADO, Julián (Coord.), *Introducción al derecho del deporte*, Dykinson, Madrid, 2004, pp. 134, afirma sobre el règim i funcionament de l'esport que «... se va a caracterizar, salvo por sus comienzos, por una desmedida intervención pública que se sigue manteniendo en la actualidad».

⁹⁸ I en aquest sentit manifesta HERVÁS MARTÍNEZ, Javier *et al.*, *ob. cit.*, p. 107:

«Aunque en un primer momento las organizaciones deportivas privadas gozaban de una relativa capacidad autonormativa para reglamentar la actividad deportiva, situación a la que se aferra la tesis

La indefinició del model de l'esport professional dins d'allò públic no és només un problema estatal, sinó que es planteja a nivell internacional, especialment a Europa.⁹⁹ L'única manera d'arribar a una simplificació del model és portar l'esport professional a lligues professionals tancades, en un sistema d'organització marcadament comercial. La viabilitat d'aquest model a Europa no és clara, i, de fet, socialment encara no s'accepta aquesta condició; a diferència del cas nord-americà, en què l'organització de l'esport té una naturalesa privada –ja que des del poble s'engloba aquesta activitat en les activitats econòmiques.¹⁰⁰

Com que l'esport d'elit en els últims anys passa a ostentar una clara representativitat internacional, la seva regulació apareix com una manifesta competència de l'Estat en matèria esportiva, a què no ha renunciat cap país del nostre entorn polític i cultural.¹⁰¹ Per això l'Administració de l'Estat en col·laboració amb les Comunitats Autònomes procurarà els mitjans

---

del "corporativismo deportivo" o "complejo de isla del deporte", lo cierto es que no cabe sostener la ajenidad del deporte de los restantes acontecimientos sociales».

⁹⁹ I en aquest sentit, el punt 5 de la declaració política sobre la nova *Carta Europea del Deporte*, ja citada, comença amb aquesta afirmació sobre aspectes econòmics del fenomen esportiu «*habría que potenciar la naturaleza mixta, pública y privada, del apoyo financiero al deporte, incluida la generación, por el propio sector deportivo, de los recursos necesarios para su posterior desarrollo*».

¹⁰⁰ La importància d'Europa en relació a l'esport queda patent en la DIRECCIÓ GENERAL X, «Modelo de deporte europeo», <http://www.eurored-deporte.net/gestor/documentos/modelo%20del%20deporte%20europeo.pdf>, última visita 07.10.2014, p. 6.

En aquest s'afirma que Europa pot ser considerada el motor de l'esport mundial, i l'evolució recent del sector en denota el dinamisme.

¹⁰¹ De fet, la discussió en el cas espanyol, per exemple, s'ha estès a l'anàlisi de les competències de l'Estat i de les Comunitats Autònomes.

necessaris per a la preparació tècnica i el recolzament científic i mèdic dels esportistes d'alt nivell, així com la seva incorporació al sistema educatiu i la seva plena integració social i professional.¹⁰²

---

¹⁰² CAZORLA PRIETO, Luis María (Dir.), *Derecho del deporte, ob. cit.*, pp. 385.

1.5 La seva presència social comporta la seva importància econòmica

La cultura i esport ja anaven de la mà des dels seus orígens en el món antic, en què destaquen els jocs olímpics de Grècia. Aquesta relació ha estat així al llarg del temps, tot i que en els darrers anys s'ha intensificat. En paraules de François Mauriac, el segle XX ha estat el «segle de l'esport».¹⁰³ Així el definia l'any 1960 en una entrevista a l'*Express*, en què explicava que l'esport modern només tenia un segle i mig d'existència.

Altres autors, com BERMEJO VERA¹⁰⁴, equiparen aquests termes, «esport» i «cultura», en aquesta direcció: *«No es verdad, para empezar, que el deporte sea antítesis de la cultura o del intelecto, pues, desde luego, no es exclusiva la mens sana in corpore sano, pero tampoco molesta la salud para los desarrollos intelectuales y culturales. Acierta, por tanto, nuestra Constitución, ya no solamente por vincular simbólicamente el fomento de la salud con el de la educación física y el deporte (art. 43), sino porque inmediatamente después (art. 44) indica también que los poderes públicos “promoverán y tutelarán el acceso a la cultura a la que todos tienen derecho”. ¿Por qué poner en duda que esa proximidad o colindancia entre el deporte y la cultura en el espacio constitucional no es simplemente casual? Las propias leyes vigentes –las estatales y las autonómicas– de ordenación básica del deporte, e incluso reiteradas decisiones judiciales, vienen insistiendo que el deporte constituye una importante manifestación cultural.»*

A nivell espanyol, l'esport en les seves múltiples i variades manifestacions, tal com bé exposa el preàmbul de la LD 90, s'ha convertit en l'actualitat en una de les activitats socials més arrelades i amb més capacitat de

---

¹⁰³ «*Siècle du sport*» és l'expressió concreta.

¹⁰⁴ A BERMEJO VERA, José, *Constitución y deporte*, ob. cit., p. 15. Aquest autor analitza aquesta «promoció», entesa com a acció de foment també servicial a «El marco jurídico del deporte en España» a CARRETERO LESTÓN, José Luis, *El marco jurídico del deporte en España*, La Voz, San Fernando, 1986, pp. 145-162.

mobilització i convocatòria.¹⁰⁵ Una de les mostres més rellevants de la transcendència social¹⁰⁶ és l'interès dels mitjans de comunicació per a aquest.¹⁰⁷ Una altra podria ésser l'associacionisme esportiu¹⁰⁸: «*Los clubes y grupos responden, por tanto, desde un punto de vista social, a las mismas necesidades e impulsos que el resto de los entes asociativos que surgen en una sociedad moderna y dinámica que rompe los moldes del individualismo liberal.*»¹⁰⁹

---

¹⁰⁵ Sobre la faceta econòmica de l'esport-espectacle, malgrat que no s'hagin actualitzat les dades en la seva reimpressió, vegeu CAZORLA PRIETO, Luis María, *Deporte y Estado, ob. cit.*, pp. 87-93.

¹⁰⁶ *Ibid.*, pp. 103-105. *Vid.* també a ORTEGA GIMÉNEZ, Alfonso i Antonio LÓPEZ ÁLVAREZ (Coord.), *Cuestiones jurídicas actuales sobre el fútbol español*, Bosch, Barcelona, 2006.

¹⁰⁷ Avui ja és habitual trobar un espai en el telenotícies diari dedicat a l'esport, així com un espai en els diaris d'ús corrent, o l'existència de diaris especialitzats en l'activitat esportiva i de canals de televisió i emissores de ràdio. L'*Encuesta General de Medios de la ASOCIACIÓN PARA LA INVESTIGACIÓN DE LOS MEDIOS DE COMUNICACIÓN* en mostren el seu ús i evolució a partir de 39.680.000 enquestes individuals a població de 14 anys o més, <http://www.aimc.es/-Datos-EGM-Resumen-General-.html>, última visita 17.07.2015.

Sobre la difusió social d'esport a través dels mitjans de comunicació, vegeu CAZORLA PRIETO, Luis María, *Deporte y Estado, ob. cit.*, pp. 119-121.

¹⁰⁸ Sobre els models associatius de l'esport a Espanya cal fer referència a la tesi doctoral de BLANCO PEREIRA, Eduardo (2010), *Los Modelos Asociativos...*, *ob. cit.*, a FUERTES LÓPEZ, Mercedes, *Asociaciones y Sociedades Deportivas*, Marcial Pons, Madrid, 1992 i, en el mateix sentit de certa unitat del model associatiu autonòmic, a CAZORLA PRIETO, Luis María, «Los modelos asociativos deportivos del ámbito autonómico», *Revista Española de Derecho Deportivo*, núm. 6, 1995, pp. 243-252.

¹⁰⁹ A CAZORLA PRIETO, Luis María (Dir.), *Derecho del deporte, ob. cit.*, p. 53. I també sobre l'impacte social de l'associacionisme, *vid.* CAZORLA PRIETO, Luis María, *Deporte y Estado, ob. cit.*, pp. 117-119.

D'altra banda, CAZORLA PRIETO, Luis María (Dir.), *Deporte y Estado, ob. cit.*, pp. 103-104, reafirma aquesta idea quan manifesta: «*La relevancia del ingrediente social del deporte puede comprobarse desde una doble perspectiva. En primer término, analizando la influencia que sobre el deporte tiene la forma en que está organizada la sociedad; se trata de comprobar la relación que guarda la estructura de una sociedad como la actual con el impulso y desarrollo tan extraordinario*

Als anys vuitanta, la rellevància social¹¹⁰ de l'esport va derivar també en una transcendència econòmica d'aquest fenomen. La Comissió Europea en el document de treball de setembre de 1998¹¹¹, atribuïa a l'esport cinc tipus de funcions: educativa, sanitària, social¹¹², cultural i recreativa¹¹³; i reconeixia la seva innegable importància econòmica. En els seus estudis parlava d'un àmbit de ràpida expansió que, aquella època, representava el 3% del comerç mundial –englobant les diverses activitats relacionades amb l'àmbit esportiu. No obstant, quedava –i encara queda– via per a millorar les estructures de gestió d'aquest creixement.¹¹⁴

---

que ha llegado a alcanzar el deporte presente. Las circunstancias de todo género que caracterizan a nuestro medio social generan unas condiciones sociológicas y materiales muy propicias para que nos encontremos en lo que hemos llamado la «era del deporte». Pero ahí no acaba el tema. La trascendencia y significado presente del fenómeno social-deportivo puede advertir-se –segunda de las perspectivas anunciadas– contemplando el conjunto de valores que la práctica deportiva aporta a la convivencia social. El deporte así es generador de actitudes, de comportamientos y de formas de actuación que, inyectados en el medio social, originan consecuencias de no poco peso.»

CAZORLA PRIETO, Luis María, *Derecho del deporte*, ob. cit., p. 28, «La significación del ingrediente o peso social del deporte puede comprobarse desde una doble perspectiva. Por un lado, al analizar la influencia del deporte sobre la forma en que está organizada la sociedad; por otro, si se contempla el conjunto de valores que la práctica deportiva aporta a la convivencia social».

¹¹⁰ Vegeu un anàlisi general a BUGGEL, Edelfrid, «El deporte, fenómeno social universal», a AAVV, *Actas al simposio de la organización y dirección del deporte*, Solidaridad Olímpica, Comité Olímpico Internacional, Madrid, 1977, pp. 107-140.

¹¹¹ Vid. DIRECCIÓ GENERAL X, «Modelo de deporte europeo», <http://www.eurored-deporte.net/gestor/documentos/modelo%20del%20deporte%20europeo.pdf>, última visita 07.10.2014, pp. 1-26.

¹¹² Vegeu DEFRANCE, Jaques, *Sociologie du sport*, La Decouverte, Paris, 2000, pp. 69-79, en relació a les funcions socials de l'activitat esportiva.

¹¹³ S'analitzen aquests aspectes a MAGNANE, Georges, *Sociología del deporte*, traducció d'Isidre MOLAS, Ediciones península, Madrid, 1966.

¹¹⁴ Algunes d'aquestes funcions han estat també reconegudes per CAZORLA PRIETO, Luis María (Dir.), *Derecho del deporte*, ob. cit., p. 27: «La creciente importancia del deporte como

Així doncs, la trajectòria social i econòmica han acabat anant en paral·lel i complementant-se, fins al punt que de vegades és la part econòmica la que marca algunes pautes de l'activitat esportiva.¹¹⁵ La falta d'estadístiques sobre diversos aspectes compliquen el coneixement exacte de la circumstància.¹¹⁶

No obstant la poca existència d'aquestes,¹¹⁷ ja parla de dades indicatives LLOPIS GOIG¹¹⁸:

«Según un reciente estudio¹¹⁹ del Centro de Investigaciones Sociológicas (CIS) más de la mitad de la población española mayor de edad (54,3 %) tiene interés por el

---

realidad cotidiana resulta acreditada por su significación económica y social, sin olvidar su dimensión cultural y educativa».

¹¹⁵ Pel que fa a la relació celebrada entre agents de jugadors i jugadors, una de les crítiques habituals és que els primers puguin, en ocasions, primar els seus interessos econòmics –que alhora són els interessos econòmics dels jugadors– per sobre dels professionals del jugador.

¹¹⁶ Una exemplicació d'aquesta importància vindria de la mà de les dades econòmiques ingressades pels agents de jugadors a partir de les transferències internacionals de jugadors de futbol (*list of payments made by Barclays Premier League clubs to agents*, 2014): 13.090 (*number of transfers*) i aproximadament USD 4.000.000.000 (*Total transfer fees*), a <http://www.fifatms.com/>, última visita 11.04.2015.

¹¹⁷ Presenta un model sobre l'impacte del futbol professional a l'economia espanyola ESPEJO-SAAVEDRA EZQUERRA, José Luis, *Elaboración de un modelo de impacto del fútbol profesional en la economía española*, ESIC Editorial, Madrid, 2013.

¹¹⁸ A LLOPIS GOIG, Ramón, «Sociedad plural, fútbol postnacional. Evolución y transformaciones socioculturales del fútbol español», a LLOPIS GOIG, Ramón (Ed.), *Fútbol postnacional. Transformaciones sociales y culturales del «deporte global», en Europa y América Latina*, Libros de la revista Anthropos, Barcelona, 2009, pp. 47 i següents.

¹¹⁹ Estudio núm. 2705, de 19.05.2007, vegeu http://www.cis.es/cis/opencm/ES/1_encuestas/estudios/ver.jsp?estudio=7199, última visita 20.11.2014.

fútbol. El atractivo del fútbol se refleja con claridad en las audiencias de los partidos de competiciones domésticas o europeas en la televisión: durante la temporada 2006/2007, los diez partidos más vistos fueron seguidos por públicos que iban desde los cuatro hasta cerca de los ocho millones de espectadores¹²⁰. La relevancia del fútbol español también se pone de manifiesto en otras dimensiones: la última vez que se estimaron sus magnitudes económicas se calculó que generaba un efecto sobre la producción de unos 4.000 millones de euros, lo que venía a suponer casi un 0,9 del PIB general y un 1,2 del PIB del sector de servicios.¹²¹»

Altres estadístiques de les quals es disposa són les dades publicades sobre la popularitat de l'esport a la *Encuesta sobre hábitos deportivos en España 2010*,¹²² publicada el dia 11.11.2011, per part del CENTRO DE INVESTIGACIONES SOCIOLOGICAS; que mostra que el percentatge d'espanyols i espanyoles, d'entre 15 i 75 anys, que practiquen esport passa del 37% al 43%, entre el 2005 i el 2010.

En l'obra *Ideal democrático y bienestar personal*,¹²³ de GARCÍA FERRANDO i LLOPIS GOIG, també es recullen dades relatives a l'esport des de la vessant

---

¹²⁰ Dades de la *Memoria de la Liga de Fútbol Profesional 2006/2007*.

¹²¹ Dades de l'informe que la LLIGA DE FUTBOL PROFESSIONAL publicà l'any 2004, *Impacto del Fútbol Profesional en la economía española*. Aquestes dades s'elevaven en tenir en compte l'impacte d'alguns efectes indirectes i augmentaven a l'1,7% del PIB general i el 2,5 % del sector dels serveis. Publicitat de les mateixes es dugué a terme en el *Mundo*, el dia 11.03.2004, en què s'en feia un breu anàlisi, vegeu <http://www.elmundo.es/mundodinero/2004/03/11/Noti20040311184808.html>, última visita 20.11.2014.

¹²²Vegeu

<http://www.cis.es/cis/export/sites/default/-Archivos/ComunicadosPrensa/2011/NotaPublicacionFCIdealDemocratico.pdf>, última visita 17.04.2015.

¹²³ GARCÍA FERRANDO, Manuel i Ramón LLOPIS GOIG, *Ideal democrático y bienestar personal*, EFCA. S.A, Madrid, <http://www.csd.gob.es/csd/estaticos/dep-soc/encuesta-habitos-deportivos2010.pdf>, última visita 20.11.2014.

del consum i de l'espectacle de masses. D'aquesta se n'extreuen conclusions com ara:¹²⁴ l'augment de partits de futbol seguits per la televisió, el descens dels partits seguits al camp, o que els homes segueixen els partits de futbol gairebé tres vegades més que les dones.

I ja per tancar el tractament de dades en aquesta apartat, s'aporten algunes de l'*Encuesta General de Medios*,¹²⁵ de l'ASOCIACIÓN PARA LA INVESTIGACIÓN DE LOS MEDIOS DE COMUNICACIÓN, en què es recullen les emissores de ràdio amb més audiència, els canals de televisió amb més audiència i els diaris més llegits.¹²⁶ D'una totalitat de 11.478 lectors de diaris, 2344 al dia, llegeixen el diari *Marca*, que està en primera posició dels més llegits; en tercera l'*As*, amb 1239 lectors diaris, i en setena i desena *El Mundo Deportivo* i l'*Sport*, amb 553 i 489 lectors diaris.¹²⁷

D'altra banda, les intervencions del Tribunal de Justícia de les Comunitats Europees en el món esportiu,¹²⁸ encara que no siguin gaire nombroses, han

---

¹²⁴ Una evolució quinquennal de les dades entre 1995 i 2005 a <http://www.csd.gob.es/csd/sociedad/encuesta-de-habitos-deportivos/encuesta-de-habitos-deportivos-2005/9-el-deporte-como-consumo-y-espectaculo-de-masas>, última visita 17.07.2015.

¹²⁵ A data de juliol 2015, que aplega les dades d'octubre de 2014 a maig de 2015, <http://www.aimc.es/-Datos-EGM-Resumen-General-.html>, última visita 17.07.2015.

¹²⁶ Ampliar informació sobre l'evolució d'aquests percentatges a GARCÍA FERRANDO, Manuel i Ramón LLOPIS GOIG, *ob. cit.*, pp. 224-225.

¹²⁷ A nivell de llocs d'internet, els diaris esportius també són de les pàgines més visitades, per bé que no s'aporten xifres ja que aquesta fluctuen amb facilitat. Tot i així, es presenten dades de les visites d'octubre de 2014 a maig de 2015 a l'*Encuesta General de Medios*, en què destaquen, almenys en aquesta ocasió, la lectura de *Marca* i de l'*As*; <http://www.aimc.es/-Datos-EGM-Resumen-General-.html>, última visita 21.07.2015.

¹²⁸ En relació amb aquestes vegeu GARCÍA SILVERO, Emilio Andrés i Juan Ignacio SIGNES DE MESA, *La jurisprudencia del Tribunal de Justicia de la Unión Europea sobre el deporte*, Bosch, Barcelona, 2010.

estat molt clares a la hora de qualificar l'activitat esportiva professional com a activitat econòmica.¹²⁹ Tot i el reconeixement dels valors nascuts de l'esport, el primer tractament d'aquest, i encara avui el més destacat en el tribunal, és la seva vessant econòmica del mateix.¹³⁰

---

¹²⁹ Un bon exemple en són les sentències del TJCE dictades en la dècada dels setanta, *Walrave*, Case 36/74 Rec. 1974, de 12.12.74, <http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=88848&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=10965>, última visita 21.11.2014; i *Donà v. Mantero*, Case C-13/76 ECR 1333, de 14.07.1976, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/PDF/?uri=CELEX:61976CJ0013&from=EN>, última visita 01.12.2014.

En ambdues sentències, s'admet que aquesta aplicació ha de quedar circumscrita al fenomen esportiu com a activitat econòmica posant en relleu la naturalesa «dual» de l'activitat esportiva.

¹³⁰ També mostrat arran de casos com ara *Union royale belge des sociétés de football association ASBL v Jean-Marc Bosman, Royal club liégeois S.A v Jean-Marc Bosman and others and Union des associations européennes de football (UEFA) v Jean-Marc Bosman*, Case C-415/93 ECR 1995, de 15.12.1995, vegeu <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/PDF/?uri=CELEX:61993CJ0415&from=EN>, última visita 04.12.2014.

També deixa clara aquesta idea i el fet que les regles del Tractat de la Unió Europea són indisponibles, en particular l'article 48 (actualment és l'article 39 del tractat de la Comunitat Europea) que garanteix la lliure circulació dels treballadors com a llibertat fonamental i que només pot ser excepcionada per raons d'ordre o de seguretat públics en les societats democràtiques. Aquest últim cas, sobretot, ha estat objecte de diversos articles: CRESPO PÉREZ, Juan de Diós, «El caso Bosman: sus consecuencias», a *Revista General del Derecho*, núm. 662-663, 1996 i *Iusport*, 1996, <http://www.iusport.es/opinion/crespo96.htm>, última visita 20.11.2014; MORERAS MARTÍN, Berta, «Sentencia Bosman. Perspectivas de aplicación y alcance: sus consecuencias», *Iusport*, no consta data, <http://www.iusport.es/opinion/bertabos.htm>, última visita 06.11.2014; BERMEJO VERA, José, «Comentario de urgencia la decisión del Tribunal Europeo adoptada en el “Asunto Bosman”. Sentencia de 15 de diciembre de 1995, C-415/93», *Revista Española de Derecho Deportivo*, núm. 5, 1995, pp. 101-106; o el llibre BLANIPAIN, Roger i Mª Mercedes CANDELA SORIANO, *El caso Bosman ¿El fin de la era de los traspasos?*, Civitas, Madrid 1992.

Fins al punt que s'hagi arribat a parlar de l'aspecte empresarial de l'esport.¹³¹

En resum, la comercialització de l'esport professional és un fet indiscutible, probablement necessari per a la supervivència mateixa de l'esport-espectacle, el desplegament del qual mou un capital cada vegada més gran. SAMARANCH, president del COI, va afirmar que «*la comercialización del deporte es imprescindible salvo que se quiera su paralización*».¹³² Aquesta comercialització es sol conduir per diverses vies entre les quals destaquen la publicitat i els drets d'imatge o de retransmissió.¹³³

---

¹³¹ Sobre la importància del negoci de l'esport i, en concret, del futbol, ja s'han escrit diverses obres. Entre les quals destaca, en relació al futbol anglès, pioner, GARDINER, Simon *et al.*, *ob. cit.*, pp. 41-48.

¹³² Cita únicament recollida a CAZORLA PRIETO, Luis María (Dir.), *Derecho del deporte*, *ob. cit.*, pp. 393-394, a què la doctrina fa referència.

¹³³ Una afirmació clara al respecte la duu a terme CAZORLA PRIETO, Luis María (Dir.), *ob. cit.*, p. 395, qui afirma que: aparentment a les antípodes, el món dels diners, a través de la publicitat, i el de l'esport, han format en l'últim terç del segle XX un matrimoni de conveniència. El desenvolupament de les retransmissions esportives reforça la relació publicitat-esport amb un tercer braç: la televisió.

2. INTRODUCCIÓ AL FUTBOL PROFESSIONAL

2.1 L'esport del futbol

Actualment es pot definir el futbol com a un «esport practicat a ple aire entre dos equips d'onze jugadors cadascun amb la finalitat d'introduir una pilota, impulsada amb els peus, a la porteria del contrari.»¹³⁴

Els orígens del futbol, com a esport, no estan del tot clars, tot i que sí és comú, en totes les opinions, que s'ha practicat des de temps remots¹³⁵. La forma més antiga del joc de la qual es té constància certa, es coneixia amb el nom de «Ts'uh Kúh», i es recull en un manual d'exercicis militars de la dinastia xinesa de Han, en els segles II i III C. Una altra forma és la que prové de l'Orient llunyà, denominada Kemari japonès, ja esmentada uns 500-600 anys més tard, i la qual continua vigent.¹³⁶

A Grècia i Roma es practicaven algunes modalitats que presentaven grans semblances amb el futbol tal i com avui dia l'entendem (com ara

---

¹³⁴ Vegeu l'ENCICLOPÈDIA CATALANA, «Futbol», *Enciclopèdia.cat*, <http://www.enciclopedia.cat/enciclop%C3%A8dies/gran-enciclop%C3%A8dia-catalana/EC-GEC-0110817.xml?kt.subject=ROOT%40ARBRES%40ARBRE+DEL+CONEXIEMENT%40lleure%40esport%40Especialitats+i+tipus+d%27esports%40Especialitats+i+tipus+d%27esports+de+pilota%40futbol#.Ui3w92fDuFI>, última visita el 18.11.2014.

¹³⁵ I sobre l'anàlisi de l'origen dels esports vegeu LE FLOC'HMOAN, Jean, *La gènesis de los deportes*, Labor, Barcelona, 1965.

¹³⁶ Vegeu <http://es.fifa.com/classicfootball/history/the-game/origins.html>, última visita el 09.09.2013. Sobre aquest punt també PIÑEIRO SALGUERO, Jose, *ob. cit.*, pp. 59-60.

«Epislyros» i el «Harpastum»); i, dins del repertori dels Jocs Olímpics, hi havia una modalitat semblant al futbol actual¹³⁷. Amb tot, és al segle XIX que va néixer el futbol tal i com es concep a l'actualitat. D'Anglaterra es va estendre arreu, per bé que als inicis cada *college* anglès tenia el seu propi reglament que s'ajustava a les necessitats o exigències de cada un d'ells, fet que dificultava l'organització de trobades competitives entre ells i es feia més necessària la unificació del joc amb unes regles comunes.¹³⁸

El que es coneix com a esport modern compta amb un segle i mig d'història, quan es va disgregar del «rugby-football» (rugbi) i l'«*association football*» (futbol). El 1855 es va crear la primera societat futbolística, el «*Sheffield Club*», i la «*International Board*», que posteriorment es va convertir en la màxima autoritat en la reglamentació del futbol. I el 26.10.1863 es va fundar a Londres la *Football Association*¹³⁹ i s'unificaren els reglaments existents donant lloc a les primeres regles del futbol modern. En paraules de la FIFA, d'allí en endavant, l'esport es va desenvolupar a un ritme vertiginós. El 1871, l'Associació Anglesa de

---

¹³⁷ I ja es distingia entre els esportistes aficionats i els professionals, *vid.* HARRIS, Harold A. «El aficionado y profesional en el deporte griego y romano», *Citius Altius Fortius*, 1972, p. 72. Aquest autor destaca que aquesta distinció arribà a ser important a finals del segle XIX quan les barreres socials es van anar debilitant i la consciència de classe augmentà. Durant molts anys s'intentà justificar el pagament dels jugadors amb la argumentació que d'altra manera aquests no haurien pogut dedicar-se al joc en un alt nivell de competició.

¹³⁸ Vegeu <http://es.fifa.com/classicfootball/history/the-game/Britain-home-of-football.html>, última visita el 11.10.2015.

¹³⁹ Per a ampliar la informació vegeu <http://www.thefa.com/about-football-association/history>, última visita el 11.10.2015.

Futbol comptava ja amb 50 clubs, i el 1872 es va celebrar la primera competició organitzada del món: la Copa Anglesa.¹⁴⁰

El 1888 es va organitzar la lliga anglesa de futbol, anomenada llavors *Premier League*,¹⁴¹ que va ser la primera lliga de futbol del món¹⁴². La ràpida evolució d'aquesta modalitat esportiva va culminar amb la constitució de la FIFA l'any 1904, organisme internacional encarregat d'establir i de fer complir els reglaments que regeixen l'esport del futbol.¹⁴³

El futbol a Espanya va arribar a finals del segle XIX¹⁴⁴ i el mes de maig de 1904, quan es va crear la FIFA en base al dret suís, Espanya

---

¹⁴⁰ Pel que fa als orígens i evolució de l'esport, i també del futbol, vegeu DEFRANCE, Jaques, *ob. cit.* Pel que fa al futbol i la difusió internacional d'aquest, l'autor diu «L'institution sportive s'étend rapidement une fois établie en Angleterre dans les années 1870 et alors ce pays démocratique industrialisé constitue un exemple pour le monde occidental, ou une autorité pour le monde colonisé. La diffusion se fait vers toutes les parties du monde. Par des analyses géographiques, John Bale a montré l'avance de divers sports de l'Angleterre vers les villes portuaires et les capitales d'Europe continentale, puis vers les autres continents et les centre de province. Le football atteint Le Havre en 1872, Copenhague en 1878, Vienne en 1885, Budapest en 1886, Paris en 1888, etc.», p. 21.

¹⁴¹ Actual BARCLAYS PREMIER LEAGUE, vegeu <http://es.premierleague.com/es-es.html>, última visita 20.11.2014.

¹⁴² Sobre el tractament de la història de l'esport britànic *Vid.* BIRLEY, Dereck, *Sport And the Making of Britian*, Manchester UP, Manchester, 1993.

¹⁴³ A aquesta institució es farà una especial menció en el segon capítol, dedicat al marc institucional del futbol.

¹⁴⁴ Els primers moviments associatius esportius daten, fins i tot, de principis del segle XIX, relacionats, això sí, amb el moviment gimnàstic, en aquest sentit vegeu ESPARTERO CASADO, Julián, «Derecho de asociación...», *ob. cit.*

(representada pel Madrid FC)¹⁴⁵ va ser un dels set membres fundadors de la mateixa, juntament amb França, Bèlgica, Dinamarca, Holanda, Suècia i Suïssa.¹⁴⁶

---

¹⁴⁵ Ampliar el coneixement de la història del futbol català amb GRACIA CASTEL, Joan, *Història del Futbol Català*, Aymà, Barcelona, 1968.

¹⁴⁶ Segons PUIG BARATA, Nuria *et al.*, «Propuesta de marco teórico interpretativo sobre el asociacionismo deportivo en España», *Revista Motricidad*, núm. 2, 1996, p. 76, el panorama actual europeu, de l'associacionisme esportiu, no és fruit només de la constitució dels clubs anglesos, sinó de la convergència de tradicions.

2.2 Futbolista

El futbolista és qui juga a futbol¹⁴⁷ i, pel que aquí ens interessa, el futbolista és, segons els Estatuts de la FIFA,¹⁴⁸ el jugador de futbol que disposa de llicència expedida per part d'una associació¹⁴⁹. En el cas del futbol espanyol, les llicències de futbolistes estan regulades al títol II del llibre II del *Reglamento General del la RFEF* (art. 114 i següents). En el cas català l'article 106.2 del Reglament General de 2015 defineix la llicència com «el document expedit per la RFEF que li permet la pràctica d'aquest esport com a federat, i la seva alineació en partits i competicions oficials».

En un històric, publicat pel CSD, es recullen les dades relatives a la quantitat de llicències expedides a jugadors de futbol des de l'any 1941 fins al 2011.¹⁵⁰

Així a l'any 1941 s'expediren 18.670 llicències a Espanya; a l'any 1951, 37.413 llicències; a l'any 1961, 47.301 llicències; a l'any 1971, 128.743; a l'inici dels 80 es duplicaren, i a l'any 1981 ja existien 360.125 llicències; a l'any 1991, 431.426; i a l'any 2001, 592.176 –quan es patí

---

¹⁴⁷A l'ENCICLOPÈDIA CATALANA, «Futbolista», *Enciclopèdia.cat*, <http://www.enciclopedia.cat/enciclop%C3%A8dies/gran-enciclop%C3%A8dia-catalana/EC-GEC-0110822.xml?s.q=futbolista#.Ui3xoWfDuFI>, última visita el 15.07.2015.

¹⁴⁸ Els actuals Estatuts estan en vigor des del 31.07.2013, vegeu http://www.fifa.com/mm/document/AFFederation/Generic/02/41/81/55/FIFAStatuten2014_S_Spanish.pdf, última visita 15.07.2015.

¹⁴⁹ A la vegada definida en el mateix estatut com a associació de futbol reconeguda per la FIFA.

¹⁵⁰ Vegeu www.csd.gob.es/csd/estaticos/asoc-fed/historico-de-licencias.pdf, última visita 17.07.2015.

una baixada de les 612.499 de l'any 2000. El 2011 n'hi havia 834.458 d'expedides, d'un total de 3.548.118 expedides per part de totes les federacions espanyoles existents.

Les últimes dades desglossades per esports publicades són de 2014, any en el qual el nombre de llicències de futbol ascendí a 874.093 d'un total de 3.388.098, representant així les llicències futbolístiques un 24,85 % de la totalitat de les llicències expedides per les federacions espanyoles. Cal posar en relleu que 829.220 de les futbolístiques foren expedides a homes i només unes 44.873 a dones.¹⁵¹

La RFEF també recull aquestes dades relatives a llicències i les ha actualitzat en el període de 2013 a 2014, on manifesta que d'un total de 874.093 llicències de futbol i futbol sala, corresponen a futbolistes 810.141 de les mateixes disciplines i la resta a tècnics.¹⁵²

L'article 12 dels Estatuts de la Federació Catalana de Futbol estableix el mateix però ho concreta d'una manera més clara: «Són futbolistes als efectes d'aquests Estatuts aquells esportistes que, de forma voluntària, subscriuguin la corresponent llicència federativa per a la pràctica i competició de l'esport del futbol en totes les disciplines, romanent sotmeses a la normativa de la FCF».¹⁵³

---

¹⁵¹ El repartiment d'aquestes per territoris mostra que Andalusia fou la comunitat que, a través dels futbolistes, més llicències aconseguí, un total de 138.237, seguida de Catalunya, amb 135.641 i ja més lluny, i en tercera posició València, amb una totalitat de 93.157 llicències obtingudes. Per un major desenvolupament vegeu <http://www.csd.gob.es/csd/estaticos/asoc-fed/licenciasclubes-2014.pdf>, última vista 21.07.2015.

¹⁵² També estan desglossades per Comunitats Autònomes i entre futbol i futbol sala, *vid.* http://cdn1.sefutbol.com/sites/default/files/pdf/licencias_2013-2014.pdf, última visita 10.07.2015.

¹⁵³ A part, cada jugador professional ha d'estar registrat com a tal en la seva associació nacional i ha de constar com a actual o antic treballador d'un club.

2.3 Classificació dels futbolistes

La classificació de futbolista més utilitzada que es segueix en l'àmbit esportiu és l'establerta en l'article 2.1 del RETJ de l'any 2015 –i en la mateixa direcció l'article 14 dels Estatuts de la RFEF¹⁵⁴ i l'article 122.1 del Reglament General de la RFEF¹⁵⁵ –, ¹⁵⁶ que distingeix els jugadors professionals de futbol dels aficionats:

«1. Los jugadores que forman parte del fútbol organizado son aficionados o profesionales. (...) 2. Un jugador profesional es uno que tiene un contrato escrito con un club y percibe un monto superior a los gastos que realmente efectúa por su actividad futbolística. Cualquier otro jugador se considera aficionado».

Històricament, fins a temps molt recents s'ha tingut la idea que la situació ideal de l'esportista era la d'*amateur*. El professionalisme es considerava una desviació perniciosa d'aquest principi, d'aquests valors, que s'estava obligat a acceptar per les pressions econòmiques que rodejaven l'esport, però que, en definitiva, eren estranyes. Aquesta

---

¹⁵⁴ Que disposa: «*Los futbolistas pueden ser profesionales o aficionados.*» I la mateixa afirmació està continguda en l'article 101.1 del Reglament General de la FCF.

¹⁵⁵ Que estableix: «*Los futbolistas se clasifican en función de la retribución que perciben por su actividad futbolística, en profesionales y en no profesionales.*».

¹⁵⁶ I, en aquesta direcció, els futbolistes que perceben una retribució que superi la compensació de despeses derivades de l'activitat futbolística seran considerats professionals i hauran de tramitar el tipus de llicència específic, la «P» (art. 122.2 RGRFEEF). Els qui perceben una compensació per despeses que no superi les derivades d'aquesta activitat futbolística es consideren futbolistes no professionals i tramiten la seva llicència d'acord amb la seva edat en cada temporada esportiva (art. 122.4 RGRFEEF).

batalla ja es va lliurar a Anglaterra al segle XIX i llavors s'imposà l'*amateurisme*, excepte en alguns dels esports més populars d'aleshores, com l'atletisme.¹⁵⁷

A partir dels anys setanta, amb la generalització de la intervenció econòmica en molts esports i la democratització de la pràctica esportiva, l'esport *amateur* comença a declinar. Aquest canvi ha estat evidentment sociològic, però ha tingut, com era natural, enormes repercussions jurídiques en l'*status* de l'esportista.¹⁵⁸ Malgrat que la LD 90 està dirigida a l'esportista professional, no duu a terme aquesta diferenciació; en incloure l'esportista professional en l'àmbit del dret laboral, ha estat aquesta normativa la que principalment ha regulat el seu estatut jurídic¹⁵⁹, com ja s'ha dit.

En particular, el ja citat article 1.2 del RD 1006/1985¹⁶⁰ estableix que són esportistes professionals:

---

¹⁵⁷ Idea desenvolupada a CAZORLA PRIETO, Luis María (Dir.), *Derecho del deporte*, ob. cit., p. 367.

¹⁵⁸ Sobre la diferència entre jugador professional i aficionat, vegeu, per exemple, la STS, Sala Social, de 10.10.1975 (núm. 3791, MP: Memento Cerezo Abad).

¹⁵⁹ CAZORLA PRIETO, Luis María (Dir.), *Derecho del deporte*, ob. cit., pp. 367-368.

¹⁶⁰ L'article 149.1.7è estableix que és competència estatal la «*Legislación laboral, sin perjuicio de su ejecución por los órganos de las Comunidades Autónomas*». El RD 1006/1985 regula la relació laboral especial dels esportistes professionals, en virtut del que estableix l'article 2.1 d) de l'Estatut dels Treballadors (*Real Decreto Legislativo 1/1995, de 24 de marzo, por el que se aprueba el Texto Refundido de la Ley del Estatuto de los Trabajadores*, a partir d'ara ET).

«[q]uienes en virtud de una relación establecida con carácter regular, se dediquen voluntariamente a la práctica del deporte por cuenta y dentro del ámbito de organización y dirección de un club o entidad deportiva a cambio de una retribución».

S'exclou l'aplicació d'aquesta norma respecte a la relació que tingui el jugador professional amb la Federació nacional corresponent quan s'integrin en equips, representacions o seleccions organitzades per aquestes (art. 1.6 RD 1006/1985).¹⁶¹

Una altra classificació és la de futbolista federat, el jugador de futbol professional ha de complir també aquest requisit. Amb caràcter general, l'expedició i atorgament de la llicència federativa recau sobre la RFEF. Així, l'article 114 del Reglament General de la RFEF estableix que la llicència del futbolista és el document expedit per la federació que habilita a aquest esportista per a la pràctica de l'esport federat, així com la seva reglamentària aliniació en els partits i competicions tan oficials com no oficials. A través de la llicència definitiva, el jugador s'obliga a acceptar els Estatuts, el reglaments i altres disposicions de la RFEF; de la FIFA i de la UEFA. En el supòsit en què el jugador s'incorpori a competicions de caràcter oficial les llicències hauran de ser prèviament visades per la LNFP.¹⁶²

---

¹⁶¹ Analitzat a CARDENAL CARRO, Miguel, «El RD 1006/1985 leído en 2009: 33 propuestas para mejorar las relaciones laborales en el deporte profesional saneando la economía de las entidades deportivas», a PALOMAR OLMEDA, Alberto (Dir.), *El deporte profesional*, Bosch, Barcelona, 2009, pp. 530-557.

¹⁶² Un anàlisi sobre l'esport i la classificació dels esportistes a PIÑEIRO SALGUERO, Jose, *ob. cit.*, p. 38 i següents. Partint de la distinció d'esport que fa l'autor, encabim el futbol en un esport d'equip i de contacte.

3. L'INTERMEDIARI O AGENT DEL JUGADOR PROFESSIONAL

3.1 Concepte de representació en l'ordenament jurídic espanyol

El capítol tercer està dedicat a l'anàlisi en concret de la relació jurídica entre jugador i l'avui ja anomenat intermediari, i a l'anàlisi del contracte; en què en bastantes ocasions juga per si mateixa un paper rellevant la representació –o almenys la denominació de la figura.

Aquí s'avança que s'entén aquesta representació com una institució creada per l'ordenament jurídic per a donar resposta al problema social típic de la cooperació en la gestió i cura de béns i interessos aliens. A través d'aquesta institució una persona gestiona o tutela assumptes o interessos d'una altra i amb aquesta finalitat duu a terme una sèrie d'actes i de negocis jurídics.¹⁶³ El que *prima facie* encaixa bastant bé amb l'activitat dels intermediaris, d'aquí el seu ús social indistint d'«intermediari» i «representant», per bé que des d'una perspectiva jurídica cal aprofundir en l'anàlisi, i així es duu a terme en el tercer capítol, en particular.

Encara que la representació és un negoci jurídic abstracte,¹⁶⁴ aquesta, però, pot o sol anar acompanyada, almenys en l'àmbit esportiu, de l'existència d'altres contractes, que en són un contracte subjacent al negoci jurídic de

---

¹⁶³ A DÍEZ- PICAZO y PONCE DE LEÓN, Luis, *La representación...*, *ob. cit.*, p. 24

¹⁶⁴ Conté un extens estudi sobre el negoci jurídic DE CASTRO Y BRAVO, Federico, *El negocio jurídico*, Civitas, Madrid, 1985, en el qual deixa palès que l'autonomia de la voluntat és l'essència del mateix, a la p. 31.

Un altre autor que li dedica un monografia és DE LOS MOZOS DE LOS MOZOS, José Luis, *El negoci jurídico: estudios de derecho civil*, Editorial Montecorvo S.A., Madrid, 1987.

la representació. De manera general, i després d'haver analitzat una pluralitat de contractes d'origen divers i una pluralitat de sentències dels tribunals espanyols,¹⁶⁵ s'afirma que en els casos en què la llei espanyola regeix el contracte aquest sol ser un contracte atípic¹⁶⁶ i complex, o mixt¹⁶⁷, que incorpora aspectes rellevants del negoci jurídic de la representació, del contracte de mandat, del contracte d'arrendament de serveis, i del d'intermediació o mediació privada, com s'anirà desgranat al llarg dels darrers capítols. ¹⁶⁸ No obstant, s'ha d'analitzar cas per cas per a determinar-ne la correcta naturalesa.

---

¹⁶⁵ Actualment comptem amb poques sentències del Tribunal Suprem sobre la matèria, per aquest motiu, la majoria de les analitzades són resolucions de les Audiències Provincials.

¹⁶⁶ Tot i que en la jurisprudència es pugui afirmar en alguns casos la tipicitat del mateix, per exemple, en un cas de mandat.

¹⁶⁷ Així el qualifica RODRÍGUEZ TEN, Javier, *Régimen jurídico de los agentes de jugadores en España y la Unión Europea*, Reus, Madrid, 2013, p. 218, «el contrato que existe entre el agente y el deportista es mixto y atípico», tot i que en aquest potser fa referència al contracte mixt jurídic-esportiu, expressió que sol emprar.

No obstant, alguns tribunals també parlen de contracte mixt, aquest és el cas de la SAP de Madrid de 14.11.2011 (Secció 25^a, núm. 547/2011, AC 2011/2295; MP: *Jose María Guglieri Vázquez*), en què es mostra un contracte celebrat entre un agent de jugadors i un club catalogat de mixte: «sobre la naturaleza del contrato, debe calificarse como contrato atípico de representación y mediación en la esfera deportiva con un fuerte componente de prestación de servicios de asesoramiento (estipulación segunda) incardinable en el contrato mixto de mediación o corretaje y arrendamiento de servicios pero esencialmente atípico, siendo esta la naturaleza apreciado con distintos matices en Sentencias de esta Audiencia Provinciales de Madrid de 30 de junio de 2011 (JUR 2011, 339102) y 13 de octubre 2008 (JUR 2009, 37455) (Secciones 11^a y 18^a, respectivamente)». FD 2

En aquest cas el tribunal disposa que la naturalesa del mateix és de contracte atípic de representació i mediació amb alguns elements rellevants de la prestació de serveis d'assessorament. No està compost doncs per una pluralitat de contractes sinó elements d'una pluralitat de contractes.

¹⁶⁸ Aquí cal fer referència a MARÍN HITTA, Luis, «Los agentes de deportistas», a PALOMAR OLMEDA, Alberto i Ramón TEROL GÓMEZ (Dir.), *El Deporte en la Jurisprudencia*, Thomson Reuters, Cizur Menor, 2009, pp. 1284-1985. L'autor afirma

A la pràctica, en el món de l'esport, es fa referència als intermediaris com a representants, sigui aquesta la seva tasca des d'una vessant tècnico-jurídica o no. La representació està present tant en l'àmbit jurídic públic com el privat; i constitueix un element essencial del comerç internacional. Perquè en la celebració de negocis jurídics en què la distància i l'especialitat de la matèria estan constantment presents, la representació es mostra com una de les millors solucions.¹⁶⁹

Sembla convenient fer una mínima aproximació a aquesta figura en aquest primer capítol, amb l'objectiu de fer-ne més comprensible alguns aspectes bàsics.

A part de la regulació estatal, la integració, a la pràctica futbolística, de la regulació privada dictada per la FIFA i per la RFEF ha donat lloc a l'existència del que avui es coneix com a contracte d'intermediació o, socialment, de representació. El que no suposa una variació de la manifestació duta a terme en el paràgraf anterior, sinó que la reforça.

L'elecció d'una opció contractual o d'un tipus de relació jurídica no és irrellevant, perquè pot produir una diversitat d'efectes¹⁷⁰ amb relació al

---

amb relació a la naturalesa jurídica del contracte que és un «*contrato mixto o complejo, con entidad como para constituir una categoría contractual nueva, con características del mandato y del arrendamiento de servicios*».

¹⁶⁹ Com bé diu RUEDA VALDIVIA, Ricardo, *La representación voluntaria en la contratación internacional*, Editorial Comares, Granada, 1998, pp. 1-2: *La utilización de intermediarios para la conclusión de operaciones comerciales ofrece a la persona que recurre a sus servicios la posibilidad de ampliar considerablemente su campo de actividad permitiéndole actuar de forma simultánea en varios lugares diferentes, lo cual, como es lógico, habrá de determinar un aumento en el volumen de negocios y, por ende, en el volumen de beneficios de la empresa*.

¹⁷⁰ Hi ha una diversitat d'efectes possibles, entre aquests la naturalesa del contracte influeix en quin ha de ser el termini de prescripció de la pretenció, tal com es veurà a la sentència a la SAP de Madrid de 13.10.2008 (Secció 18^a, núm. 506/2008, JUR

subjecte de dret que actua com a agent, amb relació al clausulat obligatori que ha de contenir el contracte, al dret aplicable o al tribunal competent per conèixer de les possibles controvèrsies derivades d'aquest.¹⁷¹ No obstant, tal com es mostra al llarg del treball, i és base de dret, el nom no fa la cosa.¹⁷² Els tribunals prescindeixen de la denominació que hagin atorgat les parts al contracte en la mesura que aquesta no es correspongui a la realitat del supòsit.

La relació de representació en abstracte, i els contractes habitualment vinculats a l'existència de la mateixa, han estat un tema discutit al llarg dels anys per la doctrina espanyola¹⁷³, pel seu interès jurídic. Continuen sorgint

---

2009/37455; MP: *José María Salcedo Gener*), en considerar el tribunal que es tracta d'un contracte de mediació i no d'un d'agència la pretensió encara no ha prescrit, ja que el termini de prescripció en aquest cas és de 15 anys.

Avui aquest termini ja no és el mateix, ja que actualment s'ha vist afectat per la Llei 42/2015, de 5 d'octubre, de reforma de la Llei 1/2000, de 7 de gener, d'Enjudiciament Civil. En aquesta direcció, l'article 1964 del CC actualment estableix com a termini general de prescripció de les accions personals el termini de 5 anys.

¹⁷¹ MARÍN HITTA alerta de la importància de la clarificació d'aquesta naturalesa, a MARÍN HITTA, Luis «Reclamación de cantidad por agente de deportista al jugador: Comentario a la Sentencia de Juzgado de Primera Instancia núm. 8 de Murcia de 28 de diciembre de 2000», *Revista Jurídica de Deporte y Entretenimiento*, núm. 5, 2001, p. 153: «en cualquier caso la determinación de la relación jurídica que une al jugador y agente es trascendente no sólo a la hora de delimitar sus derechos y obligaciones, sino también las posibles obligaciones contraídas con el club o SAD por parte de ambos.»

¹⁷² I en aquesta direcció també JAVALOYES SANCHIS, Vicente, «Régimen jurídico de los intermediarios en el ámbito del deporte español», *Revista Española de Derecho Deportivo*, núm. 25, 2010, p. 48.

¹⁷³ Entre altres estudis sobre aquest àmbit duts a terme en les últimes dècades destaca la monografia de Díez-PICAZO y PONCE DE LEÓN, Luis, *La representación...*, *ob. cit.*, 1979; l'article d'ALBALADEJO, Manuel «La representación», *Anuario de Derecho civil*, núm. XI-3, 1958, pág. 788-789; el capítol de llibre de DE LEÓN ARCE, Alicia, «La representación», a MORENO-LUQUE, Carmen *et al.*, *Negocio jurídico y representación*, Guías de Estudio, La Ley, Madrid, 1989, pp. 227-286; i BADENAS CARPIO, Juan Manuel, *Apoderamiento y Representación Voluntaria*, Aranzadi, Madrid, 1998.

problemes del text contractual i de la seva interpretació, a causa, en gran part, de la manca de regulació d'aquesta figura com a tal en el CC i a la imperfecta regulació d'altres figures com el mandat. El CC fa referència a la representació només en alguns preceptes que apareixen de forma alternada; en matèria contractual cal ressaltar l'article 1259.¹⁷⁴ En l'àmbit de l'esport, es tracta d'una qüestió en vies d'anàlisi.

---

¹⁷⁴ Comentat a COLÁS ESCANDÓN, Ana, «Artículo 1259», a BERCOVITZ RODRÍGUEZ-CANO, Rodrigo (Coord.), *Comentarios al Código Civil*, 4ª ed., Thomson Reuters, Madrid, 2013, pp. 1708-1713; qui posa en relleu que, donada la manca de regulació detallada de la representació, pel que fa a requisits, obligacions de les parts, forma d'extinció, etc. s'apliquen a la mateixa les normes generals per a la celebració de negocis jurídics i, en certs aspectes, els preceptes relatius al mandat.

3.2 El representant en el dret espanyol

Cal dir d'entrada, que la figura de l'«intermediari», «agent» o «representant» en l'àmbit esportiu no gaudeix d'una regulació específica a l'Estat espanyol, al contrari del que ocorre en altres estats com a França, on sí que es compta amb una mínima regulació, la més desenvolupada a nivell europeu sobre aquest àmbit.

Per tant, a l'hora d'analitzar aquesta figura a nivell espanyol, ens haurem d'aproximar a la regulació dels negocis jurídics o contractes més afins a aquesta activitat, per tal d'extreure'n una regulació aplicable més enllà de la purament esportiva derivada de les associacions privades d'aquest àmbit.

La representació¹⁷⁵, en paraules de DíEZ-PICAZO, és una institució creada per l'ordenament jurídic per donar resposta al problema social típic de cooperació en la gestió i cura de béns i interessos aliens, així «*una persona gestiona o tutela los asuntos o intereses de otra y con este fin realiza para ello toda una serie de actos o negocios jurídicos*».¹⁷⁶

---

¹⁷⁵ Segons fonts lingüístiques, es pot definir de les maneres següents:

A INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, «Representant», *Diccionari de la Llengua Catalana*, <http://dlc.iec.cat/>, última visita el 03.10.2013, s'estableix «persona que en representa una altra».

A REAL ACADEMIA ESPAÑOLA, «Representante», *Diccionario de la Lengua Española*, <http://www.rae.es>, última visita el 03.10.2013, es disposa: «*persona que representa a un ausente, cuerpo o comunidad*».

¹⁷⁶ A DíEZ-PICAZO y PONCE DE LEÓN, Luis, *La representación...*, *ob. cit.*, p. 24; també a DíEZ-PICAZO y PONCE DE LEÓN, Luis i Antonio GULLÓN, *Sistema de derecho civil. Introducción...*, *ob. cit.*, pp. 474 i següents.

LACRUZ parla de un «fenómeno jurídico en cuya virtud una persona gestiona asuntos ajenos, actuando en nombre propio o en el del representado¹⁷⁷, pero siempre en interés de éste, autorizado por el interesado para ello, o en su caso, por Ley¹⁷⁸, de forma que los efectos jurídicos de dicha actuación se producen, directa o indirectamente¹⁷⁹, en la esfera jurídica del representado»¹⁸⁰. I DE LEÓN ARCE disposa que «una persona es representada cuando contrata o negocia a través de una persona distinta».¹⁸¹

Com s'acaba d'explicar, aquesta actuació, en virtut de la qual una persona gestiona uns interessos d'una altra, s'ha materialitzat jurídicament a través de diverses figures típiques i atípiques. Entre aquestes caldria destacar la representació, el mandat, la comissió, el contracte d'arrendament de serveis i l'agència, en l'àmbit esportiu.

Tot i que aquests contractes celebrats entre agents i jugadors es troben denominats de diverses maneres en la pràctica del futbol, i que existeix una diversitat de contractes atenent al cas concret, com ja s'ha posat de manifest, d'un anàlisi general se n'ha pogut observar que les institucions

---

¹⁷⁷ Aquí incorpora la distinció entre la representació directa i la indirecta, a la que es farà referència.

¹⁷⁸ Aquí incorpora la distinció entre representació voluntària i legal.

¹⁷⁹ Alguns autors no estan a favor de considerar la representació indirecta o mediata com a una vertadera representació, així, PUGLIATTI, Salvatore, *Studi sulla rappresentanza*, Guiffirè, Milano, 1965, p. 38, diu que no comporta els efectes característics de la representació.

HINESTROSA, Fernando, «La representación indirecta», a *Liber Amicorum per Francesco D. Busnelli*, 2008, pp. 213-231, fa un estudi comparatiu de la representació indirecta versus la directa.

¹⁸⁰ LACRUZ BERDEJO José Luis, *Elementos de Derecho Civil, Derecho de Obligaciones*, II, volum II, 5ª edició, Dykinson, Madrid, 2013, pp. 208-209.

¹⁸¹A DE LEÓN ARCE, Alicia, *ob. cit.*, p. 237, accepta també la representació indirecta com a tipus de representació.

contractuals que es troben a la pràctica generalment es mouen entre el negoci jurídic de representació i els contactes de mandat, d'arrendament de serveis i la intermediació privada, aquesta última bastantes vegades introduïda en forma de clàusules que han estat establertes, o han pogut estar establertes, de manera senzilla en virtut de l'autonomia de la voluntat.

En un sentit similar es manifesta RODRIGUEZ TEN quan afirma que *«la naturaleza jurídica que podríamos considerar existe puede desvirtualizarse o verse alterada de manera muy importante mediante la incorporación de pactos o cláusulas cuya eficacia es exclusiva del caso concreto, por lo que con independencia de las conclusiones que puedan extraerse, deberá analizarse cada caso individualizadamente antes de obtener conclusiones, circunstancia enormemente compleja. De hecho, el reconocimiento de diferentes naturalezas jurídicas por la jurisprudencia, atendiendo al contenido concreto de la relación, plasmado en el contrato, es la norma habitual»*.¹⁸²

D'aquesta manera, com en la representació, s'origina una situació triangular entre intermediari, agent o representant, jugador o representat i tercer¹⁸³ en què l'agent actua per compte del jugador, tot i revestir la relació, en alguna d'aquestes ocasions, de contracte de intermediació.

En relació amb l'ús dels mots «agent», «intermediari» i «representant» com a sinònims, actualment la regulació esportiva es posiciona per usar el «d'intermediari» per a denominar la referida activitat; quan anteriorment usava el «d'agent» i, encara avui, socialment, el de «representació».

Tot i així, fins fa poc, almenys, i com afirma MARÍN HITA la denominació més utilitzada en aquesta pràctica contractual era la d'agent, possiblement

---

¹⁸²RODRÍGUEZ TEN, Javier, *Régimen jurídico...*, *ob. cit.*, p. 181.

¹⁸³ Anàlisi d'una situació triangular en la representació a DE LEÓN ARCE, Alicia, *ob. cit.*, p. 244.

com a conseqüència de la importació de terme anglosaxó *agent*,¹⁸⁴ en concret del denominat *sports agent*.¹⁸⁵ Així l'autor explica que tot i que no estem davant del col·laborador independent de l'empresari en el sentit jurídic-mercantil, a la pràctica s'usa per a designar algunes figures que tenen la característica comuna d'actuació en representació d'un tercer a canvi d'una remuneració anomenada «comissió». Malgrat aquesta denominació de «comissió» de la retribució, el contracte es distingeix del de comissió en què en aquest cas el negoci gaudeix de certa estabilitat o permanència¹⁸⁶, és a dir, no es tracta d'un sol acte de comerç, sinó que es parla dels negocis que es puguin dur a terme durant la vigència del contracte.¹⁸⁷

Així, la terminologia que consta en els contractes entre agents i clients, i també la denominació de les parts, no ha de reflectir la vertadera naturalesa jurídica dels mateixos; malgrat són aquestes les que elegeixen els efectes que prefereixen que desplegui el contracte són els tribunals els n'analitzen

---

¹⁸⁴ Sobre *agency* vegeu: AMERICAN LAW INSTITUTE, *Restatement (Second) Of Agency*, 2006, en què l'article 1.1 defineix aquesta figura com a «*is the fiduciary relation which results from the manifestation of consent by one person to another that the other shall act on his behalf and subject to his control, and consent by the other so to act.*» I AMERICAN LAW INSTITUTE, *Restatement (Third) Of Agency*, 2006, en què l'article 1.1 defineix aquesta figura com a «*is the fiduciary relationship that arises when one person (a "principal") manifest assent to another person (an "agent") that the agent shall act on the principal's behalf and subject to the principal's control, and the agent manifests assent or otherwise consents so to act.*»

¹⁸⁵ I en aquesta direcció, SHROPSHIRE, Kenneth L. i Timothy DAVIS, *The Business of Sports Agents*, University of Pennsylvania Press, Philadelphia, 2003, pp. 16-17 defensen que «*The agent is "the one who is to act" for the principal.*» *The essencial nature of the agency relationship is that the principal authorizes his agent to contact in his behalf with one or more third parties.*».

¹⁸⁶ A MARÍN HITIA, Luis «Reclamación de cantidad...», *ob. cit.*, pp. 153-156, l'autor fa una defensa de la denominació d'agent, ja que entén que en aquests casos la figura s'assimila més a la d'agent comercial. Aquesta idea que no es comparteix en aquesta tesi.

¹⁸⁷ *Ibid.*, pp. 153-156.

la coherència.¹⁸⁸ La determinació de la naturalesa jurídica dels mateixos és una tasca complexa, com ja s'ha posat de manifest, i sobre la qual, en ocasions, ni els mateixos tribunals es pronuncien, sinó que, si poden resolen sobre la controvèrsia concreta que se'ls hagi plantejat passant per damunt d'aquesta qüestió. Aquesta complexitat es deu, en gran part, a que a l'habitual tasca de representació o intermediació es poden incorporar altres activitats com l'assessorament jurídic esportiu o fiscal, la gestió del patrimoni o l'assistència a contractes publicitaris.

Així ho apuntà MARTÍN HITTA al comentar la ja referida SJPI núm. 8 de Múrcia, de 28.12.2000; en què mostra que «[l]a Sentencia denomina al contrato suscrito por ambas partes como de representación, posiblemente haciendo uso de la propia denominación utilizada en el mencionado contrato, si bien es sabido que tal denominación no presupone en absoluto cuál sea la verdadera naturaleza jurídica del contrato. En la práctica se habla tanto de contrato de representación como de agencia. Las funciones que realizan estos profesionales intermediarios en el mercado del deporte profesional es sin embargo completa, ya que no se limitan a representar al jugador en su contratación con el club o sociedad anónima deportiva, sino que le asesoran en aspectos deportivos, publicitarios y financieros (...)» .¹⁸⁹

Per tal de posar de manifest la incidència de la representació en l'àmbit analitzat, es tanca l'apartat amb un exemple de contracte anomenat d'agència, per les parts, malgrat no ser-ho; celebrat entre un agent de

---

¹⁸⁸ Així parlem de la qualificació del contacte com a acte de determinar la classe o tipus al que correspon una operació jurídica duta a terme a partir de la interpretació de la normativa, i afegeix PARRA LUCÁN, María Ángeles, «Interpretación e integración de los contratos», a MARTÍNEZ DE AGUIRRE ALDAZ, Carlos (Coord.), *Curso de derecho civil II, derecho de obligaciones*, 3ª, Colex, Madrid, 2011, p. 447: «... la jurisprudencia ha reiterado de manera uniforme que la calificación no es facultad de las partes y, en consecuencia, no vincula al tribunal la calificación que éstas hayan podido dar al contrato. Los contratos son lo que son, y no lo que digan las partes contratantes».

¹⁸⁹ A MARÍN HITTA, Luis «Reclamación de cantidad ...», *ob. cit.*, p. 153.

futbolistes espanyol i un futbolista amb la mateixa nacionalitat, en què es troba una clàusula com la disposada:

«L'agent actuarà amb la diligència i dedicació que obraria en els seus assumptes, acceptant el compromís i el mandat de representació conferit en aquest contracte, en particular per a la negociació, formalització, gestió i seguiment davant de tercers de qualsevol tipus de contracte o compromís per a la prestació de serveis del jugador com a futbolista, per a la negociació i explotació dels seus drets federatius¹⁹⁰ i per a la negociació i explotació de la seva imatge com a esportista, nom esportiu o la seva fama com a persona pública».

Aquesta clàusula, malgrat integrar un contracte denominat d'«agència», és una clàusula de mandat representatiu, al qual les pròpies parts fan referència en la mateixa redacció on també es comprometen amb les obligacions establertes «acceptant el compromís i el mandat de representació conferit en aquest contracte» i acte seguit defineixen el mandat com el contracte en virtut del qual algú duu a terme actes o negocis jurídics en nom i per compte aliè; per tal d'aclarir les obligacions pactades.

---

¹⁹⁰ Que correspon als clubs, tal i com es pot veure a la SAP de Salamanca de 22.07.2011 (Secció 1ª, núm. 338/2011, JUR 2011/316497; MP: *José Antonio Vega Bravo*).

3.3 L'intermediari de jugadors de futbol

L'avui intermediari de jugadors, i antic agent de jugadors i agent de l'associació nacional de futbol, sorgit en l'àmbit esportiu, és una figura relativament nova, quan s'hi fa referència d'una manera estricta es parla del qui abans s'anomenava agent FIFA, una persona facultada per a actuar en l'àmbit esportiu en virtut d'una llicència expedida per l'associació nacional que correspongui.¹⁹¹ Es tracta d'una persona física o jurídica –des de l'abril de 2015– especialitzada en la gestió i direcció de la carrera professional d'un jugador de futbol.

Existeixen les acreditacions nacionals des de 2001, quan la FIFA va aprovar el primer reglament sobre els agents dels jugadors. Avui en dia ja s'ha passat a denominar intermediari a l'antic agent de jugadors, el qual passa a conceptualitzar-se de la manera següent:

«[u]na persona física o jurídica que, a cambio de una remuneración o gratuitamente, actúa como representante de jugadores y clubes con miras a negociar un contrato de trabajo o como representante de clubes¹⁹² en negociaciones con miras a celebrar un contrato de trabajo».

---

¹⁹¹ Aquesta figura s'extingí com a tal amb l'entrada en vigor del Reglament sobre les relacions amb intermediaris, a l'abril de 2015; qui operarà en aquest àmbit seran els intermediaris, la majoria d'ells antics agents nacionals de jugadors ara, però, sense necessitat de llicència expedida.

¹⁹² Un intermediari pot actuar per a un jugador o per a un club. La tesi es centra en l'anàlisi de les relacions entre agents i jugadors, tot i que es pugui presentar de manera puntual l'actuació de l'intermediari o agent de jugadors amb un club.

Així a la SAP d'Àlaba de 20.02.2012 (Secció 1ª, núm. 66/2012, AC 2012\693; MP: *Iñigo Madaria Azcoitia*), analitza la relació entre un agent de jugador i el club de bàsquet, *Saski Baskonia S.A.D.*. El contracte de representació entre un jugador de bàsquet i el senyor P donava peu a que aquest últim contractés en el nom del primer amb el «Club Baskonia».

Anteriorment, atenent a la normativa del Reglament sobre Agents de Jugadors en vigor des de 2008, podien actuar com a agents o representants de jugadors les persones següents (art. 2 i 4): els agents acreditats per les associacions nacionals de la FIFA, els advocats legalment autoritzats per a l'exercici de la professió, d'acord amb les normes en vigor del seu país de residència, i els pares, els germans i el o la cònjuge del jugador. Avui s'ha suprimit l'examen i aquestes excepcions, requerint-se, d'altra banda, la inscripció a un registre que faciliti la transparència d'aquesta activitat.

A Espanya, ni el legislador ni el govern ha regulat sobre aquesta qüestió¹⁹³, ni de l'agent de jugadors de futbol ni de l'agent de jugadors en general.¹⁹⁴

Els intermediaris també tenen un paper rellevant en l'àmbit del bàsquet, malgrat a nivell espanyol no destacar tant com en l'àmbit del futbol, degut, en bona part a la importància econòmica d'aquesta última modalitat.

¹⁹³ En aquest sentit vegeu LUJÁN ALCARAZ, José, «El agente deportivo», *Revista Araçadi de Derecho de Deporte y Entretenimiento*, núm. 36, 2012, p. 103, el qual posa en relleu que la professió d'agent esportiu no és una de les professions regulades a les que el dret espanyol empara i desenvolupa a la *Ley Orgánica 5/2002, de 19 de junio, de las Cualificaciones y la Formación Profesional*.

On sí que hi ha una extensa regulació de l'activitat de l'intermediari o agent és a França, el legislador francès creà un Reglament que la tractava, en aplicació dels articles L.222-5 a L.222-22 i R. 222-1 a R. 222-42 del CS i amb harmonia, almenys en termes generals, amb el que estableix la regulació interna de la FIFA. Vegeu http://www.fff.fr/common/bib_res/ressources/430000/5000/140807122844_reglement_des_agents_sportifs.pdf, última visita 06.07.2015.

Alguna especificitat de la regulació francesa respecte de la interna creada per la FIFA és, per exemple, que davant del termini de 2 anys prorrogables no de manera tàcita que estableix l'article 19 del RAJ 08, la legislació francesa disposa un termini límit de 10 anys de vigència de la relació de representació, a l'article 6.2.1.

¹⁹⁴ De fet, l'EUROPEAN COMMISSION, *Study on Sports Agents in European Union*, 2009, http://www.ucps.sk/subory/SPORT_A_PRAVO_2013/study_on_sports_agents_executive_summary.pdf, última visita 01.10.2014, al que es farà referència en un apartat concret, disposà aleshores, en la p. 83:

Ni tan sols de manera privada, estrictament parlant. Fins a l'entrada en vigor del Reglament sobre Intermediaris creat per part de la RFEF¹⁹⁵, per tal de desenvolupar l'elaborat per la FIFA, s'ha disposat d'altra normativa que la que provenia de la FIFA, que és la que s'aplica.¹⁹⁶

«To our knowledge, only two regulations (namely Article 37 of Portuguese Law 5/2007 on physical activities and sports, and LAAF Regulation 7.1) include, in the definition of sports agents' activities, the negotiation of contracts concerning a sportsperson's image rights, although in practice many sports agents provide this kind of service, particularly in individual sports.

[...]

This issue was discussed within the framework of the current reform of French legislation on sports agents. Some sport federations insisted on the fact that the management of a sportsperson's image rights could be the main activity of a sports agent in some cases, particularly in individual sports. Furthermore, it transpired that some agents concluded, with sportspersons, representation contracts for a variety of services (the contracts often being described as "career management" contracts) with the aim of circumventing certain legal obligations, particularly as regards the capping of agency fees (which, in the case of contracts concerning the remuneration of a sport activity, are limited by law to a maximum of 10% of the value of the contract). The proposed law did not finally opt for this approach».

¹⁹⁵ Amb anterioritat sí que es creà un reglament que desenvolupà la primera regulació de la FIFA sobre l'àmbit.

¹⁹⁶ Pel que fa a la relació entre el jugador professional i l'intermediari de jugadors, a Anglaterra la FA gestiona de manera estricta, comparada amb altres federacions europees, aquest vincle. Possiblement, aquí s'opina, que això es deu, en part, pel control que té la mateixa sobre la «Barclays Premier League», i alhora, sobre els clubs.

Aquests intermediaris parlen de la rebuda de suggerències com ara la utilització del dret anglès com a base de la mateixa o la subjecció dels agents de jugadors que vulguin operar a la lliga anglesa al règim disciplinari de la federació anglesa, també dels seus contractes.

a) *A la doctrina*

A partir de la dècada dels setanta, i sobretot a partir dels anys vuitanta, l'ús¹⁹⁷ de la figura de l'agent, i ara intermediari, en l'àmbit el futbol europeu¹⁹⁸ va anar *in crescendo* a Europa per la quantia de fitxatges i traspassos de jugadors de futbol que realitzen aquests.¹⁹⁹

La figura de l'agent d'esportistes prové dels Estats Units.²⁰⁰ Com bé explica JAVALOYES SANCHIS és una «*figura importada del deporte estadounidense*»,²⁰¹ el

---

¹⁹⁷ Pel que fa a la regulació, en comparació amb la regulació de l'agent de jugadors americà, a Europa aquesta pràcticament és inexistent.

¹⁹⁸ CRESPO PÉREZ, Juan de Diós, «Agentes deportivos: ¿qué futuro?», *Iusport*, 1996, <http://www.iusport.es/opinion/crespo96.htm>, última visita 20.11.2014: «*la existencia de los agentes ya es antigua, si bien no tanto, ya que aparece obviamente en el siglo XX, con el profesionalismo, quizá primero en el boxeo o en el catch (la lucha libre), para ir extendiéndose en otros deportes, siendo el fútbol el que, ahora, acapara la mayoría de estos profesionales*».

¹⁹⁹ Com es pot observar va en paral·lel amb la professionalització i el creixement econòmic a què s'ha fet referència.

²⁰⁰ Un desenvolupament dels orígens de l'agent de jugadors a GARCÍA SILVERO, Emilio, «De nuevo sobre el régimen de deportistas en los Estados Unidos. A propósito de la Sports agent responsibility and trust act», *Revista Jurídica de Deporte y Entretenimiento*, núm. 15, 2005, p. 399. Es remonta a la figura de William Morris, representant nord-americà d'actors del segle XIX, com a precedent, i emmarca en els anys 20 la dècada en la que es dugueren a terme les primeres actuacions dels agents en l'esport professional nord-americà.

D'altra banda, CASANOVA GUASCH, Feliciano, *El estatuto jurídico del agente de deportistas. Estudio de una problemática jurídica*, Reus, Madrid, 2015, també fa referència a aquests orígens de la professió d'agent d'esportistes i remarca la importància de Mark McCormack, fundador de l'«International Management Group», advocat del golfista Arnold Palmer; qui va canviar la concepció de les relacions i les negociacions entre els esportistes, les entitats esportives i els patrocinadors.

²⁰¹ Una recerca exhaustiva sobre l'agent de jugadors nord-americà a ALZAGA RUIZ, Icíar, «La figura del representante de deportistas en el derecho estadounidense», *Revista Jurídica de Deporte y Entretenimiento*, núm. 10, 2003, pp. 201-224. L'autora emfatitza que fins a finals dels anys seixanta o principis dels setanta eren els jugadors qui negociaven

*intermediario, también llamado representante, mánager o agente,²⁰² está presente en la actualidad en muchos deportes, aunque son pocas las federaciones internacionales que lo reconocen un su normativa y menos los países que han regulado y delimitado el ejercicio de su profesión. Aunque las denominaciones se utilicen de manera indistinta, jurídicamente existen diferencias importantes entre las funciones que realiza cada una de ellas».*²⁰³

---

amb els clubs, entre els primers representants destacats es troben Bob Woolf i Martin Blackman, que assessoraven a jugadors de bàsquet i de futbol americà en la negociació de contractes amb els clubs, pp. 202-203. Possiblement influïa que anys abans els jugadors estaven permanentment lligats als seus clubs a partir de clàusules de reserva o opció, que impedièn que el jugador negociés lliurement el traspàs a un altre club. Una pràctica similar s'ha arribat a mantenir fins fa uns anys en l'esport de futbol, en alguns països sud-americans.

Com bé es posa de manifest a l'obra SHROPSHIRE, Kenneth L. i Timothy DAVIS, *ob. cit.*, p. 12 «*The agents who might be appropriately referred to as the “modern fathers” of the sports agent industry for teams sports were Boston-based agent Bob Woolf and New York-based agent Martin Blackman*», encara que anys després en destacaren d'altres, com ara Mike Trope als anys 70 o agències com ara Mark McCormack's IMG.

²⁰² I així, encara avui, Amèrica del nord dona passos endavant amb regulacions com la *Uniform Athlete Agents Act*, que data de 30.11.2000, creada per la NATIONAL CONFERENCE OF COMMISSIONERS ON UNIFORM STATE LAW.

Aquesta associació privada aportà un model legislatiu sobre la matèria que buscava una unificació de la seva regulació entre els diversos estats membres. I cada Estat nord-americà ha de decidir si s'adhereix a la mateixa, en l'actualitat ja han seguit aquest model més d'una quarantena d'estats americans. Un benefici important derivat d'aquesta regulació és que els agents no han de registrar-se en cada Estat en què vulguin exercir.

Vid.

http://www.uniformlaws.org/shared/docs/athlete_agents/uaaa_finalact_2000.pdf, última visita, 14.10.2014.

²⁰³ A JAVILOYES SANCHIS, Vicent, *ob. cit.*, p. 25.

Una altra definició és la de CARDENAL CARRO, qui explica que es tracta d'una mena d'assessor individual de cada esportista.²⁰⁴ GARCÍA SILVERO explica que «*Técnicamente, la figura del agente es una persona a la que se autoriza a conducir los negocios de otra. En el mundo del deporte profesional, como en el resto de la actividad económica, el agente deportivo puede ostentar poderes amplios, tales como la inversión del capital del jugador, dirigir el pago de los impuestos, la firma de contratos televisivos, etc., o poderes algo más limitados, fundamentalmente los orientados a negociar su contrato de trabajo deportivo con el club*». ²⁰⁵

RODRÍGUEZ TEN explica l'activitat pràctica d'aquesta manera: «*A nuestro entender, el agente, agente de jugadores, agente de deportista o agente deportivo es la persona que, actuando a título individual o como titular o empleado de una entidad dedicada a tal actividad ofrece los servicios retribuidos (habitualmente con carácter profesional) a entidades deportivas y jugadores, entrenadores y técnicos auxiliares,²⁰⁶ a fin de procurar la celebración entre ellos de una relación contractual de naturaleza*

---

²⁰⁴ CARDENAL CARRO, Miguel, *Deporte y Derecho: las relaciones laborales en el deporte profesional*, 1996, p. 231.

²⁰⁵ A GARCÍA SILVERO, Emilio, «De nuevo sobre el régimen de deportistas...», *ob. cit.*, p. 402.

²⁰⁶ A la pràctica, d'aquesta possibilitat que un agent representi a jugadors, a clubs i a entrenadors, se n'ha derivat alguna controvèrsia. És conegut l'article que porta per títol «*How to Own a Team Without Buying One*», publicat a *The Wall Street Journal*, per part del reconegut columnista de futbol Gabriele MARCOTTI, el dia 06.01.2013, <http://online.wsj.com/news/articles/SB10001424127887323482504578225474079309426?mg=reno64-wsj&url=http%3A%2F%2Fonline.wsj.com%2Farticle%2FSB10001424127887323482504578225474079309426.html> última visita 20.11.2014.

Aquest article critica l'acumulació de representats jugadors i entrenadors en mans de la mateixa agència esportiva, *Gestifute*, propietat de Jorge Mendes, i, en particular, aquest article s'escriu i publica quan una bona part de la plantilla del *Real Madrid C.F.* està representada per aquest agent, així com l'entrenador de l'equip aleshores. Una opció per evitar aquesta acumulació seria limitar la possibilitat, no permetent que un mateix agent tingui com a clients una diversitat de jugadors d'una mateixa plantilla i al seu entrenador, com es fa a Nord-Amèrica, a la NBA.

deportiva, laboral y compensada, sometiéndose a la regulación y las estipulaciones que se pacten en el contrato, que puede incorporar la representación y otras funciones accesorias²⁰⁷ como el asesoramiento, la gestión del patrimonio, la negociación de los contratos conexos (derechos de imagen, publicidad, etc.)».²⁰⁸

b) Study on Sports Agents in European Union

L'Informe europeu sobre Agents de Jugadors de 2009²⁰⁹ esmenta que a la Unió Europea hi ha trenta-dues modalitats esportives, en què els agents de jugadors presten avui de manera destacada els seus serveis, modalitats que són una potència econòmica, entre les quals despunta el futbol²¹⁰. No

---

²⁰⁷ A nivell americà, SOBEL, Lionel S., «The Regulation of Sports Agents: An Analytical Primer» *Baylor Law Review*, núm. 39, 1987, pp. 705-709, ha volgut posar de manifest que l'activitat d'aquests agents és variada, que ofereixen diversos serveis, que classifica fonamentalment en quatre, que poden dur-se a terme a través de diversos agents o a través d'un de sol. Aquests serveis o activitat consisteixen en les negociacions dels contractes dels jugadors, l'obtenció, la revisió i la negociació dels contractes, assessorar i gestionar els interessos dels jugadors i l'assessorament legal i fiscal als jugadors.

²⁰⁸ RODRÍGUEZ TEN, Javier, *Régimen jurídico...*, *ob. cit.*, p. 121.

²⁰⁹A EUROPEAN COMMISSION, *ob. cit.*, que és resultat d'un compromís de la Comissió de les Comunitats Europees, la qual es va comprometre a dur a terme una avaluació de l'impacte de les activitats dels agents de jugadors a la UE, en ares a determinar si era necessari actuar a nivell europeu.

²¹⁰ I en aquesta direcció en l'estudi citat a la nota anterior es concreta que:

«The activities of sports agents are international, as regards both individual and team sports. This situation is strengthened by the internationalisation of professional sport, which has led to an increasing involvement of intermediaries, including foreign sports agents, in the recruitment of sports persons.

The study has identified 32 sports disciplines in which sports agents are active. These are mainly disciplines with strong economic potential. Sports agents are active in at least 10 different sports in France, Germany, Italy, Spain, Sweden and the United Kingdom. As far as football is concerned, sports agents are active in all 27 Member States of the European Union.

obstant, només cinc països –Bulgària, França²¹¹, Grècia, Hongria i Portugal²¹² i quatre federacions internacionals²¹³ –futbol (FIFA), bàsquet (FIBA), atletisme (IAAF) i rugbi (IRB) –, així com algunes federacions nacionals, han desenvolupat una regulació concreta sobre la figura, una

---

Looking at the data collected, there are currently between 5,695 and 6,140 sports agents –including both official and unofficial agents in all the various sports disciplines considered in the study – operating on the territory of the European Union. France, Germany, Italy, Spain and the United Kingdom account alone for close to 75% of the 3,600 officially listed agents in the EU. Football is by far the sport with the largest number of official sports agents, followed by rugby, basketball and athletics.

These four sports account for 95% of the total number of official sports agents in Europe.

Furthermore, the number of candidates taking examinations to qualify as sports agents has generally increased in most sports where such examinations have been introduced. Depending on the sport and the EU Member State concerned, the examination pass rate among candidates for a sports agent licence ranges from 10% to 50%. Sports agents are influential economic actors. The commissions earned by them on transfers of players in European football are estimated at EUR 200 million per year.

In general terms, it can be said that there are few representative bodies of sports agents and, furthermore, their degree of representativeness varies widely».

²¹¹ El que ha donat peu a que, en base a la regulació pública estatal i la regulació interna sobre agents de jugadors de la FIFA, la *Fédération Française de Football* (a partir d'ara, FFF) hagi creat un reglament propi que regula aquesta activitat.

²¹² D'altra banda, nombrosos estats nord-americans han adoptat legislació pròpia sobre l'activitat dels agents de jugadors, des de la ja derogada *California Athlete Agents Act* de 1981. I, sobretot, a partir de la *Uniform Athlete Agents Act*, a la qual ja s'ha fet referència amb anterioritat.

²¹³ A l'àmbit dels Estats Units d'Amèrica també juga un paper en aquesta tasca la Lliga professional de futbol. Les associacions d'esportistes varen ser les primeres en regular la figura de l'agent, davant d'una falta de normativa federal específica. En concret, la *National Football League Players Association* va aprovar una regulació específica l'any 1983, i d'aquesta manera fou la primera associació que legislà sobre la matèria, seguida de les lligues de bàsquet, beisbol i hockey. Els agents, en aquestes 4 associacions, havien d'estar registrats en el sindicat corresponent per a poder negociar en nom de l'esportista.

regulació que no segueix el mateix esquema en la diversitat de territoris.²¹⁴ No obstant, els citats estats, que han regulat la figura, no n'han desenvolupat una definició clara del concepte ni de l'activitat.

Aquestes reglamentacions contemplen, en general, el sistema de registre/autorització/licència per a l'exercici de l'activitat, malgrat que hi hagi una diferència de criteris, de continguts i de reglamentació aplicable en els diversos casos.

En base a l'anterior regulació, algunes legislacions obligaven a comptar amb l'autorització per exercir l'activitat d'agència. En cas de demanar llicència es preveien determinades excepcions. En el cas de la FIFA es sol·licitava llicència i s'exceptuen algunes persones concretes en el Reglament sobre Agents de Jugadors en vigor a partir del 2008, tal i com s'ha explicat. Les modalitats d'adquisició de l'autorització, quan aquesta era preceptiva, anaven des de la possibilitat d'un registre fins a la necessitat de superar un examen per a obtenir la llicència.

El citat reglament FIFA únicament acceptava que la llicència o autorització pogués concedir-se únicament a persones físiques, i no a persones jurídiques. La duració o la validesa de la llicència/autorització

---

²¹⁴ L'informe estableix els pilars que tota regulació sobre l'activitat dels agents de jugadors ha de seguir.

«Any intervention aimed at regulating the activities of sports agents –and sports placement mechanisms in general – should be based on the following principles:

- Complementarity (between the rules of sports federations and public policies);*
- Transparency (of financial flows in professional sport);*
- Simplicity (of the measures adopted).*
- Adaptability (to the peculiarities of each sport discipline).*
- Trust (in sports agents and actors of the sport movement)».*

podia ser temporal, com en el cas dels agents nacionals FIFA; no obstant, s'ha de dir que a la pràctica es concediren les pròrrogues automàtiques, en virtut de la circular núm. 1298 de 2012. Aquesta duració també podia ser il·limitada, en el cas que no es computés un termini de vigència; aquesta variava depenent de la legislació aplicable, així com l'exigència d'un reexamen.

La majoria de les regulacions imposaven l'obligació a l'agent de només actuar per una de les parts de la transacció. Avui el reglament sobre relacions amb intermediaris, en l'article 8.2,²¹⁵ també estableix una excepció amb relació a aquesta circumstància. El que sí que variava, en els diversos casos, era l'assignació del subjecte obligat al pagament de la comissió²¹⁶, que segons el Reglament sobre Agents de Jugadors de 2008 era el client, malgrat que en el cas que aquest fos el jugador podia acordar el pagament a través del club. A la regulació vigent s'ha mantingut aquesta mateixa normativa.

Per acabar, i com a mostra de l'impacte de l'actuació dels agents de jugadors, es posa de manifest la retribució dels jugadors més ben pagats del món –annex número 5 de l'estudi analitzat–, en base a la qual es

---

²¹⁵ L'article estableix que no existiran conflictes d'interessos «*si el intermediario revela por escrito cualquier conflicto de intereses real o potencial que pudiera tener cualquiera de las partes implicadas en el marco de una transacción, de un contrato de representación o de intereses compartidos, y si obtiene el consentimiento por escrito de las otras partes implicadas antes de iniciar las negociaciones.*».

²¹⁶ *Vid.* sobre aquesta qüestió, EUROPEAN COMMISSION, *ob. cit.*, pp. 3 i següents i RODRÍGUEZ TEN, Javier, *Régimen jurídico...*, *ob. cit.*, pp. 25 i següents.

calcula la comissió dels agents.²¹⁷ Aquests últims anys les retribucions han augmentat considerablement, a data de 2014 el millor pagat cobra uns 20.000.000 euros.²¹⁸ El que es pot veure fàcilment és que s'ha

---

²¹⁷ Aquí partim de les dades de l'any 2008, en les quals consten els 40 jugadors millor pagats, que eren: Zlatan Ibrahimovic Inter Milan € 9 M, Ricardo Kaká AC Milan € 9 M, Lionel Messi FC Barcelona € 8.4 M, John Terry Chelsea FC € 7.6 M, Frank Lampard Chelsea FC € 7.6 M, Thierry Henry FC Barcelona € 7.5 M, Samuel Eto'o FC Barcelona € 7.5 M, Cristiano Ronaldo Manchester United € 6.8 M, Ronaldinho AC Milan € 6.5 M, A. Shevchenko AC Milan € 6.5 M, Michael Ballack Chelsea FC € 6.5 M, Steven Gerrard Liverpool FC € 6.5 M, Rio Ferdinand Manchester United € 6.5 M, Raul Gonzalez Real Madrid € 6.4 M, Ruud Van Nistelrooy Real Madrid € 6.4 M, Iker Casillas Real Madrid € 6 M, Frederic Kanouté Seville FC € 6 M, Wayne Rooney Manchester United € 5.9 M, Michael Owen Newcastle United € 5.9 M, Fabio Cannavaro Real Madrid € 5.8 M, Robinho Manchester City € 5.7 M, Francesco Totti AS Roma € 5.5 M, Luca Toni Bayern Munich € 5.5 M, Arjen Robben Real Madrid € 5.4 M, Ashley Cole Chelsea FC € 5.4 M, Deco Chelsea FC € 5.4 M, Fernando Torres Liverpool FC € 5.4 M, Carlos Tevez Manchester United € 5.1 M, Adriano Inter Milan € 5 M, Patrick Vieira Inter Milan € 5 M, Charles Puyol FC Barcelona € 5 M, Andres Iniesta FC Barcelona € 5 M, Xavi FC Barcelona € 5 M, Sergio Aguero Atletico Madrid € 5 M, Gianluigi Buffon Juventus € 5 M, Willy Sagnol Bayern Munich € 5 M, David Beckham AC Milan € 5 M, Dimitar Berbatov Manchester United € 4.9 M, Andrei Arshavin Arsenal FC € 4.9 M, Didier Drogba Chelsea FC € 4.9 M. La M fa referència a milions d'euros. Així, es pot veure l'evolució de les quanties que perceben els jugadors millor pagats de les Lligues de futbol.

²¹⁸ Vegeu llista al diari *Marca*, 25.03.2015, <http://www.mundodeportivo.com/futbol/20150325/102676826642/messi-el-mejor-pagado-del-mundo.html>, última visita 07.07.2015.

1. Lionel Messi *FC Barcelona*, amb 65 milions d'euros.
2. Cristiano Ronaldo *Real Madrid*, amb 54 milions d'euros.
3. Neymar *FC Barcelona*, amb 36,5 milions d'euros.
4. Thiago Silva *PSG*, amb 27,5 milions d'euros.
5. Robin van Persie *Manchester United*, amb 25,6 milions d'euros.
6. Gareth Bale *Real Madrid*, amb 23,8 milions d'euros.
7. Wayne Rooney *Manchester United*, amb 22,5 milions d'euros.
8. Zlatan Ibrahimovic *PSG*, amb 22,5 milions d'euros.
9. Sergio Agüero *Manchester City*, amb 21,2 milions d'euros.
10. Robert Lewandowski *Bayern Múnich*, amb 20,2 Milions d'euros.

duplicat la nòmina del jugador de futbol millor remunerat, en qüestió de 6 anys.

En conclusió, la Comissió Europea plasma en l'estudi que convé que la reglamentació provingui de les associacions privades esportives i que, en tot cas, aquesta es recolzi a partir de la regulació que emani dels poders públics. Es suggereix que la intervenció dels Estats ha de basar-se en assegurar l'ordre públic, a partir de la supervisió de les mesures adoptades per les federacions nacionals i que la Unió Europea ha de promoure normes i principis comuns que fomentin un mínim de normativa per part de les federacions i dels Estats. Aquesta mateixa directriu es pot aplicar avui amb la vigència del Reglament sobre les relacions amb intermediaris.

c) La figura de l'agent de jugadors nacionals

Malgrat que no era l'única figura de representació dels jugadors, sí que era una de les rellevants a Espanya, per la quantitat d'agents de jugadors que operaven amb base al seu territori, tant en activitat nacional com internacional. Actualment, i segons les xifres publicades per la FIFA a finals de 2014²¹⁹, hi havia 6982 agents acreditats per les seves respectives associacions nacionals –en 2011 aquests eren 6373.

El país que en tenia més és Itàlia (1062), seguit d'Espanya (609) i d'Anglaterra (547). La majoria dels països no arriben a aquestes xifres. Tot i així, per sobre de 100, i a partir dels tres citats, es trobaven Alemanya (455), Argentina (224), Brasil (200), França (202), Turquia (176), EEUU (157), Països Baixos (151), i Sèrbia (109).

---

²¹⁹ Dades extretes de: <http://es.fifa.com/>, última visita el 10.10.2014.

Si es contrasten aquestes dades amb les de 2011, es comprova que les tres principals potències en aquesta matèria havien anat en augment i es mantenien al capdamunt de la llista, on destaca l'augment que ha patit l'Estat italià, el qual havia passat de 721 agents a 1062. S'havia incorporat EEUU entre els qui disposaven de més d'un centenar d'agents acreditats en les associacions nacionals. La tònica general ha estat l'augment de nombre d'agents nacionals en els últims 3 anys d'existència de l'agent com a tal, no obstant, països com ara Brasil ha passat de 338 a 200, Bòsnia i Hercegovina de 123 a 94 i Nigèria de 119 a 60.

Tot i la quantitat d'agents acreditats inscrits a Espanya,²²⁰ la major part de la indústria de la representació de jugadors de futbol de la lliga espanyola fa anys que està en mans de pocs intermediaris, agents o agències,²²¹ entre els que destaquen Jorge Méndes,²²² Manuel García Quilón (entre aquests dos acumulen una bona part dels de representats en els vestidors del Real

---

²²⁰ *Vid.* la llista d'agents de jugadors nacionals que han obtingut la llicència a Espanya a data de 2014, <http://www.rfef.es/federacion/agentes/nacionales>, última visita 21.11.2014.

²²¹ I no només a Espanya, tan sols cal fer una ullada a l'article que Luis GÓMEZ publicà recentment, el 24.10.2014, al *País*, titulat «*Jorge Mendes, el dueño de las estrellas del fútbol mundial. El hombre de moda en el fútbol mundial no es Cristiano Ronaldo, ni un entrenador que haga callar a Mourinho ni un magnate. El hombre de moda es un intermediario*», que recull l'exitosa trajectòria de l'agent de jugadors portuguès, mostra de la qual queda plasmada en el propi títol de l'article.

Vid. http://elpais.com/elpais/2014/10/24/estilo/1414161130_205895.html, última visita 20.11.2014.

²²² L'empresa de la qual és propietari, *Gestifute*, es presenta a la pàgina web d'aquesta manera «*A GESTIFUTE é uma empresa de gestão de carreiras de profissionais desportivos. Iniciou a sua actividade em 1996 e tem actualmente escritórios no Porto e em Lisboa (Portugal). Liderada pelo Agente FIFIA Jorge Mendes, representa vários dos melhores treinadores e jogadores de futebol mundiais, proporcionando-lhes um acompanhamento atento, rigoroso e profissional.*» A <http://www.gestifute.com/gestifute/quemsomos.php>, última visita 21.11.2014.

Madrid i de l'Atlètic de Madrid) o *Bahía Internacional*²²³ (agència que es va internacionalitzar quan el Liverpool FC va fitxar Fernando Torres).

Al costat de grans jugadors com Lionel Messi (nascut el 1987, FC Barcelona), Cristiano Ronaldo (nascut el 1985, Real Madrid) o Gerard Piqué (nascut el 1987, FC Barcelona) hi ha representants com el Sr. Jorge Messi o bé els Srs. Jorge Méndes i Arturo Canales, que augmenten el seu patrimoni alhora que el dels seus representats. La tònica general²²⁴

---

²²³ Aquesta empresa es presenta i mostra la seva activitat de representació de futbolistes professionals i d'assessorament integral d'aquesta manera.

«Bahía Internacional representa en la actualidad a un centenar de futbolistas profesionales en equipos de todo el Mundo, gestionando sus intereses deportivos y económicos desde los primeros pasos en el fútbol base hasta el final de su carrera deportiva. Bahía no actúa limitada al territorio español, sino que proyecta su presencia internacional en estrecha colaboración con personas y sociedades que operan en aquellos países que gozan de una profunda tradición futbolística o, simplemente, son cuna de las páginas más brillantes de este deporte, como son Inglaterra, Argentina y Brasil.

Esta labor de representación no se limita a la gestión de traspasos, sino que supone un asesoramiento integral al jugador en todos los aspectos que éste pueda necesitar a lo largo de su carrera: Asesoramiento financiero, fiscal, jurídico, e incluso gestión de imagen y comunicación mediante un prestigioso equipo de profesionales altamente cualificados que hacen posible un compromiso de Bahía con la alta calidad en el servicio a sus representados.

Bahía Internacional actúa en el mercado conforme a la más escrupulosa legalidad gracias a sus múltiples licencias RFEF (Afiliada a FIFA y UEFA) para agentes de jugadores.»

Vegeu <http://www.bahiatyc.es/index.php?s=static&identif=4a9b92bb314dc>, última visita 21.11.2014.

²²⁴ Informació extreta de jurisprudència, de contractes de representació a què s'ha tingut accés i d'entrevistes realitzades a persones involucrades a l'àmbit de la representació de jugadors de futbol.

és que els agents de jugadors obtinguin entre el 5 i el 10% dels ingressos bruts del jugador,²²⁵ si deriven d'un contracte en el qual hagin participat.²²⁶

d) *A la jurisprudència*

A causa de la importància econòmica de la relació entre l'intermediari o agent de jugadors i el jugador, cal poder establir la naturalesa jurídica, almenys, del cas concret que s'analitza. Aquesta varia cas per cas, per una diversitat de motius, entre els quals, la internacionalitat, i, derivat de la mateixa, la divergència de legislacions i normes aplicables al cas.²²⁷

La jurisprudència espanyola també ha debatut sobre aquesta naturalesa al resoldre sobre algunes controvèrsies sorgides de la relació o contracte, entre els subjectes. Aquest és el cas de la SAP de València de 04.06.2007 (Secció 11^a, núm. 318/2007, JUR 2007\343874; MP, José Alfonso Arolas

---

²²⁵ L'article 20.4 de l'antic Reglament sobre Agents de jugadors que a falta d'acord sobre la remuneració de l'agent aquest cobraria el 3% dels ingressos bruts del jugador. El nou Reglament sobre les relacions amb intermediaris suggereix aquest percentatge com a límit de la remuneració, així com imposa la prohibició de beneficiar-se de la representació dels menors d'edat.

²²⁶ Aquesta necessitat d'intervenció es tracta en el quart capítol de la tesi, on s'analitza la plasmació d'aquesta circumstància a partir d'una clàusula habitualment integrada en aquestes contractes, així com la d'una altra clàusula que contempla una indemnització a l'intermediari o agent en cas que s'actui i es celebri algun contracte sense donar a conèixer aquesta possibilitat al mateix durant la vigència del contracte entre intermediari i jugador.

²²⁷ Tot i així, la conclusió a què arriba la Comissió Europea a EUROPEAN COMMISSION, *ob. cit.*, p. 4, és aquesta: «*In the field of contract law, while it may be difficult to determine the legislation applicable to a sports agency contract when the contract includes "foreign origin elements", the laws of Member States and in some cases the Code of Sports-Related Arbitration will be sufficient to deal satisfactorily with the matters at issue.*»

Romero), de la qual es desprenen diversos punts conflictius dignes d'anàlisi al llarg de la tesi, resolts atenent a la qüestió concreta.

El tribunal al resoldre és partidari de no tenir en compte la regulació esportiva, en aquest cas, ja que entén que es tracta d'un contracte privat atípic de mediació, en el qual no té cabuda l'aplicació de la regulació privada d'unes associacions esportives. La relació esportiva va per una banda, i en l'anàlisi d'aquesta sí que s'ha de tenir present la regulació emergida de les institucions esportives, i la relació jurídica privada s'analitza des d'una altra perspectiva, en la qual s'han de tenir en compte la normativa estatal.²²⁸

El dia 02.04.2005, Bernardo firma un contracte privat en representació del seu fill Franco, un jugador menor d'edat, amb Jesús Ángel, amb l'objecte que aquest últim promocioni o assessori al seu fill i propiciï la celebració d'un contracte amb algun club de futbol. A resultes de la mediació duta a terme per Jesús Ángel, el menor firma un contracte amb l'*Elche C.F. S.A.D.* per a la temporada 2005-2006 i en què es pacta un salari de 1500 euros bruts anuals. Amb posterioritat el jugador firma de manera directa un contracte amb el club per a les temporades 2006-2007 i 2007-2008 del que obté uns guanys de 6000 euros i 10000 euros bruts anuals, respectivament.

Jesús Ángel reclama la comissió pactada en el contracte privat, la qual ascendeix al 10% de les quanties brutes del salari, suma que suposa 1750 euros.

La SJPI núm. 23 de València, de 28.11.2006, únicament estima en part la demanda i condemna al jugador a pagar 150 euros.

---

²²⁸ Es farà referència de manera concreta a aquesta divergència d'aplicació de la regulació pública, entesa com la sorgida de les institucions estatals, i la privada, entesa com la sorgida de les institucions esportives, en el quart capítol.

Ambdues parts recorren en apel·lació, però bé que l'argument que interessa aquí és el de la part demandada, la que sol·licita la nul·litat del contracte privat firmat, al·lega que Jesús Ángel no tenia la condició d'agent FIFA i, per tant, segons aquesta part, aquest contracte era invàlid.²²⁹ Al respecte el tribunal resol que: *«las razones impugnatorias deducidas de ambas partes en absoluto pueden concluir al fin revocatorio pretendido por las mismas. En primer lugar, porque el Reglamento sobre Agentes de Jugadores F.I.F.A. tiene su ámbito de aplicación reducido a las asociaciones nacionales sujetas a los Estatutos y Reglamentos de la F.I.F.A., y podrá generar los efectos invalidantes o sancionadores que la F.I.F.A. pueda establecer en su estricto ámbito de actuación, pero no en las relaciones jurídico-privadas que se derivan entre las partes en un contrato de mediación, el cual tiene fuerza vinculante para las partes que lo hayan suscrito en virtud de lo establecido en los arts. 1089, 1091, 2154, 1255 y 1258 del C.C., el que supuso la validez del contrato.»*

El tribunal confirma la sentència de primera instància argumentant que: *«en segundo lugar, porque hallándose ante un contrato atípico de mediación, de desarrollo jurisprudencial, en virtud del cual una persona (futbolista) encarga a otra (agente-mediador) que le informe de la oportunidad de concluir un negocio jurídico con un tercero (club de fútbol) o que le sirva de intermediario, realizando las oportunas gestiones para conseguir el acuerdo de voluntades encaminado a su realización (contrato), a cambio de una retribución, claro es que el derecho de retribución del mediador solo nace si el negocio se concluye gracias a su intervención; y en el presente caso como bien valora el Juez “a quo” ese derecho o retribución del actor solo puede considerarse devengado con motivo del contrato que se firmó para la temporada futbolística de 2005-2006, en que el Sr. Jesús Ángel tuvo una*

---

²²⁹ Aquesta ha estat una qüestió controvertida en diverses ocasions, en un passat, quan per accedir a l'activitat es requeria estar en possessió d'una llicència, era un punt de disputa disposar o no de la mateixa i la legitimitat en les actuacions atenent a aquest reconeixement. Avui no es té clar si d'inscripció al registre pot dur a la mateixa controvèrsia, tot i que aquí es defensa que no.

intervención activa para acelerar al futbolista al equipo Elche C.F., S.A.D. y para propiciar su fichaje por dicho club, pero no en el contrato que vinculó al jugador Franco con dicho club para las dos temporadas siguientes, en el que el actor no desarrolló ninguna labor de mediación que mereciera ser retribuida». FD 2

e) *Associacions d'agents de jugadors*

Així com altres col·lectius, els agents de jugadors, i ara intermediaris, s'han anat agrupant en associacions privades nacionals i transnacionals. Aquest és el supòsit de l'Associació Europea d'Agents de Jugadors de Futbol i l'Associació Espanyola d'Agents de Jugadors.²³⁰

e.1 L'Associació Europea d'Agents de Jugadors de Futbol

A nivell europeu es creà l'any 2007 la *European Football Agents Associations*²³¹ (a partir d'ara, EFAA),²³² ubicada a La Haya, en ares a la defensa dels interessos d'agents de jugadors, sota la qual s'apleguen les associacions nacionals d'agents de jugadors com l'espanyola *Asociación Española de Agentes de Jugadores* (a partir d'ara, AEAF).

Aquestes associacions nacionals i l'europea participaren en les reunions per a la creació del nou reglament, el Reglament sobre les relacions amb

---

²³⁰ Vegeu el procés d'afiliació a la AEAF a <http://www.agentesdefutbolistas.com/aeaf.aspx?id=34>, última visita 08.07.2015.

²³¹ Una associació sense ànim de lucre que es creà amb la intenció de mantenir i, en el seu cas introduir, un alt nivell de professionalització, claredat i control normatiu en la professió d'agents de jugadors de futbol.

²³² *Vid.* http://www.eufutballagents.com/index.php?page_id=1, última visita 10.10.2014.

Intermediaris de la FIFA, que entrà en vigor a l'abril de 2015; en aquestes defensaren l'existència d'un sistema de llicències i la professionalització de l'activitat d'agent, així com la permissió de pacte de la retribució en què no s'establiessin límits quantitius per part de la FIFA.

En concret, per a l'elaboració del reglament es creà un grup de treball en què participaven de forma directa algunes institucions esportives internacionals i europees de referència i, indirectament, agrupacions com la EFAA. Aquesta última feia les següents peticions al grup de treball: la necessitat d'un certificat o d'una llicència per a dur a terme aquesta activitat²³³, la implementació d'un sistema d'educació permanent, que es constituís un registre pels agents²³⁴ i els jugadors que representen, tant pels comunitaris com pels qui no ho són,²³⁵ transparència en les tarifes o comissions –i acceptava la limitació en el percentatge d'aquesta comissió– i un conjunt de mètodes harmonitzats de pagament que respectessin la legislació tributària comunitària²³⁶ i un major control de les activitats

---

²³³ I puntualitzava que els advocats no estarien exempts de la necessitat d'aquesta llicència per actuar com a representants de jugadors de futbol, com així estava establert en el Reglament d'Agents de Jugadors de 2008. Avui la inscripció al registre és una imposició general, sense excepcions com la disposada en aquest paràgraf.

²³⁴ Una bona part de les associacions nacionals de la FIFA en disposaven d'un de públic, creat a partir de les llicències atorgades per part d'aquesta mateixa, tal com s'ha presentat en el cas espanyol la RFEF comptava i compte amb aquestes dades. També l'AEAF comptava amb un registre dels seus afiliats, abans agents i ara intermediaris, on també es registren els contractes celebrats entre aquests afiliats i els jugadors de futbol. El registre d'afiliats es pot consultar a <http://www.agentesdefutbolistas.com/aeaf.aspx?id=32>, última visita 25.07.2015.

²³⁵ Sobre els esportistes professionals estrangers a Espanya i la seva problemàtica específica, *vid.* CAMPS POVILL, Andreu i Alberto PALOMAR OLMEDA, *La participación de las personas extranjeras en las competiciones deportivas en España y sus derivadas en las Federaciones deportivas*, Thomson Reuters, Cizur Menor, 2014, pp. 91-106.

²³⁶ Una possibilitat per afavorir la transparència en aquest àmbit s'ha constatat en la creació d'un registre en què s'hagi d'incloure de manera obligatòria el contracte i hi ha

delictives, com ara el tràfic dels menors, així com un sistema sancionador per a les parts en cas de treballar amb agents sense llicència.²³⁷

e.2 Associació Espanyola d'Agents de Futbolistes

L'AEAF juntament amb la *ProAgent* –Països Baixos–, la *Deutsche Fussballspieler Vermittler Vereinigung* –Alemanya–, la *The Football Agents Association* –Anglaterra–, la *Union des Agents Sportifs du Football* –França–, la *Associazione Agenti Calciatori e Societa* –Itàlia–, *Associação Nacional de Agentes de Futebol* –Portugal–, *Svenska Spelaragentföreningen* –Suècia–, *Danish Agent Association* –Dinamarca–, *Czech Agent Association* –República checa–, *Swiss Agent Association* –Suïssa– o la *Australia Agent Association* –Austràlia, estan connectades amb la EFAA.²³⁸

---

de comptar la quantitat exacte de la comissió, així com la obligació de dur a terme el pagament de la mateixa a través de transferència.

²³⁷ A la pràctica mai s'ha aplicat un sistema de sancions per l'actuació indeguda, en base a la reglamentació interna de la FIFA, de persones que no disposaven de llicència ni estaven exemptes de la necessitat de la mateixa per a dur a terme l'activitat dels agents de jugadors.

Avui, amb l'aplicació del Reglament sobre les relacions amb intermediaris, es controla l'actuació dels intermediaris a través de la vigilància de qui en faci ús. Així en aquest reglament FIFA, l'article 2.2, disposa que els jugadors i els clubs hauran d'actuar amb la deguda diligència en el marc del procés de selecció i contractació d'intermediaris. El que significa que els jugadors i els clubs hauran de garantir que els intermediaris firmin la declaració d'intermediari corresponent i el contracte de representació concertat entre les parts. En aquesta mateixa direcció es pronuncia l'article 2.2 del Reglament d'Intermediaris de la RFEF.

²³⁸ Així tenen connexions també les associacions d'Argentina, Croàcia, Brasil o Japó, vegeu http://www.eufootballagents.com/index.php?page_id=2, última visita 25.07.2015. Certa relació també es manté amb les associacions amb les d'Israel i els Emirats Àrabs.

Una explicació sobre l'antiga regulació dels agents de jugadors a Argentina, i sobre el tractament de les dades generals de transferència, a AULETTA, Martín, «Los agentes de futbolistas en Argentina», *Iusport*, maig de 2012,

Aquesta associació té com a finalitat la defensa dels interessos generals i comuns dels intermediaris de jugadors de futbol registrats en la mateixa – tot i l'ajuda que brinda a tot interessat–, i així s'explica en els estatuts de la mateixa.²³⁹ On es disposa que assessora a intermediaris i a jugadors sobre aspectes de la normativa i també aspectes pràctics de la seva activitat.

---

http://www.iusport.es/php2/index.php?option=com_content&task=view&id=2098&Itemid=33, última visita 10.10.2014.

²³⁹ Vegeu aquests estatuts a <http://www.agentesdefutbolistas.com/aeaf.aspx?id=26>, última visita 25.07.2015.

4. EL CONCEPTE DE CLUB A ESPANYA

4.1 Club esportiu

a) Inicis dels clubs esportius espanyols

L'esport del futbol va arribar a Espanya l'any 1887 i dos anys més tard es va constituir el primer club de futbol: el «Huelva Recreation Club», l'antecessor al «Recreativo de Huelva», integrat per membres de la colònia britànica i alguns esportistes locals.

És durant el segle XIX que arrela la pràctica del futbol a Espanya, i es creen diversos clubs de futbol en diferents ciutats, entre aquests l' Athletic de Bilbao –el 1898–, el F.C. Barcelona –el 1899–, el Madrid C.F. –el 1902–, l' Athletic de Madrid i l' Espanyol de Barcelona –el 1903.²⁴⁰

L'any 1902 es va constituir la Unió Española de Clubs, amb motiu del primer campionat d'Espanya de futbol, el que dos anys més tard es convertiria en la Federació d'aquesta modalitat esportiva.²⁴¹

b) Regulació sobre els clubs esportius espanyols

A efectes de l'article 13 de la LD 90, es consideren clubs esportius les associacions privades, integrades per persones físiques o jurídiques que

---

²⁴⁰ CAZORLA PRIETO, Luis María (Dir.), *Derecho del deporte*, ob. cit., p. 242.

²⁴¹ Ampliar aquesta informació amb GRACIA CASTEL, Joan, ob. cit.

tinguin per objecte la promoció d'una o varies modalitats esportives,²⁴² la pràctica d'aquestes pels seus associats, així com la participació en activitats i competicions esportives.²⁴³

Pel que fa a la regulació FIFA, és club el membre de l'associació (i alhora membre de la FIFA) o d'una lliga reconeguda per una associació que aporta almenys un equip al campionat.²⁴⁴

Així doncs, a Espanya els clubs són associacions privades de primer grau,²⁴⁵ que s'organitzen en base als estatuts de constitució –a on es recollirà la finalitat específica per la qual es constitueix–, i a altra regulació sobre el

---

²⁴² *Vid.* PALOMAR OLMEDA, Alberto, «Algunos elementos centrales en la configuración de los fenómenos asociativos deportivos», *Revista Jurídica del Deporte*, núm. 9, 2003, Aranzadi, Navarra, pp. 111-133.

²⁴³ A través dels mateixos es desenvolupa l'esport de base, a escala local, la importància del qual és una característica de l'esport europeu.

²⁴⁴ En l'àmbit europeu, algunes societats d'inversions han aconseguit influència en clubs europeus, a partir de la compra de les participacions majoritàries d'aquests. Aquest és el cas de la *English National Investment Company*, que controla la major part de les participacions de la Lliga anglesa, i altres clubs, com ara, la meitat de *F.C. Basel* o gairebé el *Vicenza Calcio* complet. Al respecte, la UEFA regulà internament una prohibició de la participació en el mateix torneig dels clubs que pertanyien a un mateix propietari, el que comportà, per exemple, una disputa que es resolgué en CAS 98/200 *AEK Athens and SK Slavia Prague v. Union of European Football Associations (UEFA)*, 20.08.1999 a jurisprudence.tas-cas.org/sites/CaseLaw/Shared%20Documents/200.pdf, última visita 07.10.2014.

²⁴⁵ Als anys 90 fou una referència en matèria d'associacions esportives, sobretot de primer grau, l'obra de FUERTES LÓPEZ, Mercedes, *ob. cit.* Vegeu també CAMPS POVILL, Andreu, «Entes asociativos de primer grado. Clubes deportivos», a AAVV, *Manual de la organización institucional del deporte*, Paidotribo, Barcelona, 1999, pp. 215-241.

funcionament que elles mateixes han aprovat; així com per l'organització estatal sobre la matèria.²⁴⁶

La inscripció en aquest cas es duu a terme en un registre específic: el Registre d'Associacions Esportives (art. 15 LD 90), el qual depèn del CSD i està adscrit a la *Dirección General de Infraestructuras Deportivas y Servicios*. Les associacions privades que constitueixen els clubs tindran o no ànim de lucre segons la forma jurídica que adoptin. En el cas dels clubs que revesteixin la forma de societat anònima esportiva, pel fet de tractar-se d'una societat mercantil, tindran en principi ànim de lucre.²⁴⁷

---

²⁴⁶ Aquests clubs també poden celebrar contractes i convenis entre si. Aquest és el cas del firmat el dia 04.01.2005 a Villareal, entre diversos clubs espanyols, en què es pactava una compensació econòmica entre clubs per formació de jugadors. Tot i així, aquesta llibertat de negociació i pacte té límits com els que es recorden en la SJPI de la Corunya de 12.02.2008 (AC 2008/121; MP: *Beatriz de las Nieves Alvarez Casanova*) que resol sobre el conveni citat. La jutgessa argumenta que «*el principio de autonomía de la voluntad permite a las partes contratantes alcanzar aquellos acuerdos que a sus intereses conviniere. Ahora bien, no se trata de un principio absoluto, así el art. 1255 señala que los contratantes pueden establecer los pactos, cláusulas y condiciones que tengan por conveniente siempre que no sean contrarios a las Leyes, ni a la moral, ni al orden público. Y contrario a la Ley parece aquel pacto que precisamente por Ley debe ser alcanzado entre determinados agentes, y con una forma determinada. En este caso, por lo que se refiere a las compensaciones económicas por formación de deportistas, a través de convenio colectivo. Con lo cual, al no reunir tal condición el pacto en virtud del que la actora plantea sus pretensiones, procede la desestimación*». FD 4

També altres disputes derivades de convenis celebrats entre diversos clubs espanyols han comportat un conflicte dirimit als tribunals, per exemple, vegeu la SAP de Navarra de 07.06.2006 (Secció 3^a, núm. 80/2006, MP: *Juan José García Pérez*) o la SAP d'Astúries de 22.09.2006 (Secció 7^a, núm. 450/2006, JUR 2006/294153, MP: *Rafael Martín del Peso*). Així com ara la SAP de La Corunya de 22.09.2008 (Secció 4^a, núm. 396/2008, AC 2008/1960, MP: *José Luis Seoane Spiegelberg*). Alguns contractes celebrats entre clubs han donat lloc a disputes com la resolta a la SAP de Palència de 12.07.2007 (Secció 1^a, núm. 193/2007, JUR 2008/70575; MP: *Carlos Miguelez del Río*).

²⁴⁷ Sobre aspectes comptables i fiscals de les entitats esportives vegeu SÁNCHEZ FERNÁNDEZ DE VALDERRAMA, José Luís, «Régimen contable de las entidades deportivas» a SÁNCHEZ FERNÁNDEZ DE VALDERRAMA, José Luís (Dir.), *Régimen mercantil, laboral, fiscal, contable y económico del fútbol profesional*, Deusto, Barcelona, 2008, pp. 347-396.

Els clubs²⁴⁸ que participen en competicions de caràcter oficial hauran d'inscriure's amb caràcter previ en la Federació corresponent,²⁴⁹ a part de la inscripció que ja hagin fet en el seu dia en el Registre d'Associacions Esportives, per constituir-se en club esportiu. Aquesta inscripció es realitzarà a través de les Federacions territorials,²⁵⁰ quan aquestes estiguin integrades en la Federació espanyola corresponent (art. 15.3 LD 90). Quan les competicions oficials siguin d'àmbit nacional o internacional, també es realitzarà la inscripció en la federació espanyola corresponent (art. 15.4. LD 90).²⁵¹

---

²⁴⁸ Com a negoci no surt a compte en termes econòmics, ja que per a guanyar les competicions es solen dur a terme despeses excessives. Tot i això, i a diferència del que podria semblar, es tracta d'una de les empreses amb més estabilitat. Afirmació duta a terme a KUPER, Simon i Stefan SZYMANKI, *¡El fútbol es así! Una explicación económica sobre los mitos y verdades del deporte*, traduït per Daniel Mezenso, 2010, Ediciones Urano, Barcelona, pp. 89-121.

²⁴⁹ La federació no es regeix per la LODA. L'article 1.3 delimita el seu objecte i àmbit d'aplicació i disposa que aquesta, així com altres entitats excloses, es regiran per la seva legislació específica, tot i que han de respectar el contingut essencial del dret d'associació.

«Se registrarán por su legislación específica los partidos políticos; los sindicatos y las organizaciones empresariales; las iglesias, confesiones y comunidades religiosas ; las federaciones deportivas; las asociaciones de consumidores y usuarios; así como cualesquiera otras reguladas por leyes especiales.»

²⁵⁰ Alhora existeixen Registres d'Associacions Autònoms que varien atenent a la CCAA en concret, ja que la lleis que els regulen són diverses. Així es poden distingir tres nivells, entre les que en regulen pràcticament la creació i busquen un desenvolupament reglamentari, les que el defineixen i el desenvolupen i les que inclouen un contingut dispositiu ampli en les seves lleis, i regulen de manera exhaustiva i detallada la regulació del registre. Sobre aquest aspecte vegeu BLANCO PEREIRA, Eduardo (2010), *Los Modelos Asociativos...*, *ob. cit.*, pp. 92-97.

²⁵¹ A la temporada 2013-2014 es pot parlar de l'existència de 52.421 llicències expedides a clubs, de les quals 21.649 han estat obtingudes per clubs sense inscripció de jugadors. Vegeu aquesta informació desglossada per autonomies a http://cdn1.sefutbol.com/sites/default/files/pdf/licencias_2013-2014.pdf, última visita 10.07.2015.

A Catalunya, per exemple, els clubs i les associacions esportives es regeixen pel Decret Legislatiu 1/2000, de 31 de juliol, pel qual s'aprova el Text Únic de la Llei de l'Esport²⁵² –a partir d'ara, LE–,²⁵³ i per les disposicions que dicti la Generalitat de Catalunya en el seu desenvolupament, així també pel Decret 58/2010, de 4 de maig d'entitats esportives,²⁵⁴ que ha estat modificat pel Decret 55/2012, de 29 de maig,²⁵⁵ i pels Estatuts i Reglaments específics i pels acord de llurs òrgans de govern. També es regeixen per les disposicions estatutàries i reglamentàries de les federacions autonòmica i estatal i per la regulació del *Real Decreto 1251/1999, de 16 de julio, sobre Sociedades Anónimas Deportivas*²⁵⁶ –a partir d'ara, RDSAD–, quan adoptin aquesta forma, igual que en el cas de qualsevol club espanyol. A part, a nivell català també existeix un Registre d'entitats esportives de la Generalitat de Catalunya.²⁵⁷

La LD 90 classifica el club esportiu en tres tipus, en l'article 14: clubs esportius elementals, clubs esportius bàsics i societats anònimes esportives.

---

²⁵² DOGC núm. 3199, de 07.08.2000, pp. 10172-10189; correcció d'errates a DOGC núm. 3305, de 15.01.2001, pp. 600-601.

²⁵³ Vegeu BERMEJO VERA, José, «Comentario a la Ley del Deporte de Cataluña», *Revista Española de Derecho Deportivo*, núm. 12, 1999, pp. 247-254.

²⁵⁴ DOGC núm. 5928, de 13.05.2010, pp. 37232-37382.

²⁵⁵ DOGC núm. 6139, de 31.05.2012, pp. 28114-28120.

²⁵⁶ BOE núm. 170, de 17.07.1999, pp. 27070-27080.

²⁵⁷ Vegeu el funcionament d'aquest registre d'entitats esportives a <http://www20.gencat.cat/portal/site/OVT/menuitem.8d9f3f7e23c1cd519e629e30b0c0e1a0/?vgnnextoid=082832fa2f0e3210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=082832fa2f0e3210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=detall&contentid=e1480dec85daa3100dec85daa3108d0c1e0aRCRD>, última visita 20.10.2014.

c) *Clubs esportius elementals*

Els clubs esportius elementals²⁵⁸ són associacions privades caracteritzades per facilitar l'associacionisme esportiu de base i per ser de constitució molt simplificada amb relació a les altres dues modalitats de clubs esportius.²⁵⁹ Es constitueixen mitjançant un document privat subscrit pels fundadors –persones físiques amb capacitat d'obrar i no subjectes a condició legal per a l'exercici del dret d'associació– tal i com consta a l'article 16.2 LD 90.²⁶⁰

L'article 16.3 LD 90 recull que aquest club esportiu podrà establir la seva regulació interna de funcionament d'acord amb principis democràtics i representatius, i subsidiàriament s'aplica la norma de desenvolupament de la LD 90.

En resum, els Estatuts són el pilar de la regulació interna, a part del respecte a la norma fonamental, a la *Ley Orgánica 1/2002, de 22 de marzo, reguladora del Derecho de Asociación*²⁶¹(a partir d'ara, LODA)²⁶² i a la LD 90. Aquests

---

²⁵⁸ Vid. ARMENDÁRIZ INIGO, Martín, *El club deportivo*, DAPP, Pamplona, 2008.

²⁵⁹ CAZORLA PRIETO, Luis María (Dir.), *Derecho del deporte*, ob. cit., pp. 293-297.

²⁶⁰ El qual disposa de manera literal:

«Para la constitución de estos Clubes será suficiente que sus promotores o fundadores, siempre personas físicas, suscriban un documento privado en que figure, como mínimo, lo siguiente:

a) Nombre de los promotores o fundadores y del delegado o responsable, con sus datos de identificación.
b) Voluntad de constituir el Club, finalidad y nombre del mismo.
c) Un domicilio a efectos de notificaciones y relaciones con terceros.
d) El expreso sometimiento a las normas deportivas del Estado y, en su caso, a las que rigen la modalidad de la Federación respectiva.»

²⁶¹ BOE núm. 73, de 26.03.2002, pp. 11981-11991.

²⁶² Vegeu el comentari de GONZÁLEZ PÉREZ, Jesús i Germán FERNÁNDEZ FERRERES, *Derecho de Asociación. Comentarios a la Ley Orgánica 1/2002, de 22 de marzo*, Civitas, Madrid, 2002.

Estatuts s'incorporen a l'acta fundacional i contenen la denominació del Club esportiu elemental, les activitats que pretén desenvolupar aquest, la federació a què està adscrit i àmbit territorial en què actua, entre d'altres.

d) Clubs esportius bàsics

El club tipus és el club esportiu bàsic²⁶³, on els fundadors hauran d'inscriure en el Registre d'Associacions Esportives l'acta fundacional d'aquest, ja atorgada davant de notari almenys per cinc fundadors i en la qual es recull la voluntat d'aquests de constituir un Club amb un únic objecte esportiu (art. 17.1 LD 90).

L'apartat 2 de l'article 17 LD 90 recull el contingut mínim que ha de constar en els Estatuts d'aquest club, que a grans traces inclou la denominació, l'objecte i el domicili del club; els requisits i el procediment d'adquisició i pèrdua de la condició de soci; els drets i deures d'aquests, els òrgans de govern i de representació i el règim d'elecció; el règim de responsabilitat dels directius i dels socis; el règim disciplinari; el règim econòmic-financer i patrimonial, el procediment de reforma dels seus Estatuts i el règim de dissolució i destí dels seus béns.

e) Societats Anònimes Esportives

La Societat Anònima Esportiva (a partir d'ara, SAD) és, en paraules de CAZORLA PRIETO, «*una sociedad capitalista, de naturaleza mercantil. Necesita constituirse y funcionar con un capital social dividido en acciones que confieren a su titular*

En atenció a les característiques de les associacions esportives, vid. DE LA IGLESIA PRADOS, Eduardo, *ob. cit.*, pp. 68 i següents.

²⁶³ Vid. ARMENDÁRIZ IÑIGO, Martín, *ob. cit.*, o FUERTES LÓPEZ, Mercedes, *ob. cit.*, per exemple.

*la condición de socio. El socio solo se obliga a aportar aquella parte del capital social²⁶⁴ que haya suscrito, sin responsabilidad personal por las deudas sociales. Su objeto social consistirá en la participación en competiciones deportivas de carácter profesional y, en su caso, la promoción y el desarrollo de actividades deportivas, así como otras actividades relacionadas o derivadas de dicha práctica».*²⁶⁵

Un altre aspecte innovador en el model legal esportiu dels anys 90, recollit en l'article 19 i següents de la LD 90, és la necessària conversió dels clubs en Societats Anònimes Esportives²⁶⁶ membres integrants de les Lligues Professionals.²⁶⁷ L'adopció d'aquesta nova forma jurídica²⁶⁸ no implica de manera automàtica un canvi de la seva personalitat jurídica, que seguirà existint sota la nova fórmula jurídica.²⁶⁹

---

²⁶⁴ Tener en compte la Resolució de 15 de juliol de 2015, de la Presidència del Consejo Superior de Deportes, relativa al Capital Social Mínim de les SAD, publicada en el BOE núm. 177, 25.07.2015, p. 63066.

²⁶⁵ CAZORLA PRIETO, Luis María (Dir.), *Derecho del deporte*, ob. cit., p. 307.

²⁶⁶ La regulació d'aquestes societats anònimes ha de ser estatal, en virtut del 149.1.6º, que disposa que li correspon aquesta competència en matèria de: «*Legislación mercantil, penal y penitenciaria; legislación procesal, sin perjuicio de las necesarias especialidades que en este orden se deriven de las particularidades del derecho sustantivo de las Comunidades Autónomas.*»

²⁶⁷ A HERVÁS MARTÍNEZ, Javier *et al.*, ob. cit., p. 84.

²⁶⁸ L'acceptació d'aquesta forma societària no sempre va ser pacífica, aquest fou el cas de CAZORLA PRIETO qui, segons GÓMEZ-NAVARRO NAVARRETE, Javier, «Prólogo», a CAZORLA PRIETO, Luis María, *Las Sociedades Anónimas Deportivas*, Ciencias Sociales, Madrid, 1990, p. 20, l'autor convertí la seva opinió d'inici, tal i com es mostra a continuació: «*baya llegado, después de un proceso de reflexión, a la convicción de que la Sociedad Anónima Deportiva es, con toda probabilidad, el menos malo de los modelos posibles –o, quizá, el único posible–.*»

²⁶⁹ I sobre aquest punt CAZORLA PRIETO, Luis María (Dir.), *Derecho del deporte*, ob. cit., p. 306.

L'article 19.1 LD 90 determina que els Clubs, o els seus equips professionals, que participen en competicions esportives oficials de caràcter professional i d'àmbit estatal, han d'adoptar aquesta forma de SAD i estan subjectes al règim general de les Societats anònimes²⁷⁰, amb les peculiaritats d'aquesta llei i de la normativa que la desenvolupa²⁷¹. El desenvolupament de la societat anònima esportiva, en concret, es produeix a través del RDSAD.

A partir de l'article 19.3 LD 90, la llei estableix que el seu objecte social²⁷² ha de ser la participació en competicions de caràcter professional i, en el seu cas, la promoció i el desenvolupament d'activitats esportives així com altres activitats relacionades o derivades d'aquesta pràctica. La SAD només podrà participar en competicions oficials professionals d'una sola modalitat esportiva (art. 19.4 LD 90).

Per a la constitució d'una SAD²⁷³ cal atorgar escriptura pública i inscriure-la al Registre General d'Associacions i a la Federació que li correspongui,

---

²⁷⁰ I en aquesta direcció es té en compte el *Real Decreto Legislativo 1/2010, de 2 de julio, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley de Sociedades de Capital*, a partir d'ara, LSC; publicada al BOE núm. 161, de 03.07.2010, pp. 58472-58594.

²⁷¹ Amplia l'anàlisi de la regulació de les societats anònimes GARRIDO DE PALMA, Víctor Manuel, *Estudios sobre la sociedad anónima*, volums I i II, Civitas, Madrid, 1993 o SÁENZ DE SANTA MARÍA VIerna, Alberto, «Las sociedades anónimas deportivas», a CARRETERO LESTÓN, José Luis *et al.*, *Derecho del deporte. El nuevo marco legal*, Deporte y Documentación Unisport Andalucía, núm. 19, 1992, pp. 107-134.

²⁷² Una dels primeres anàlisis completes sobre la forma jurídica de les associacions i clubs de futbol, poc temps després de l'entrada en vigor de la regulació, va ser la realitzada per CAZORLA PRIETO, Luis María, *Las Sociedades Anónimas Deportivas*, Ciencias Sociales, Madrid, 1990, així com la de FUERTES LÓPEZ, Mercedes, *ob. cit.*

²⁷³ La llista de societats anònimes esportives de futbol i de bàsquet està publicada a la pàgina del *Consejo Superior de Deportes*. Avui dia, hi ha 121 SAD en l'àmbit del futbol i 107 en el bàsquet. La relació de SAD de futbol, conforme a l'ordre de registre, és la que es cita a continuació: *Real Valladolid C.F. S.A.D.*, *Sevilla Fútbol Club S.A.D.*, *Real*

així com al Registre Mercantil, per tal que adquireixi la personalitat jurídica. En el cas en què es tracti d'una transformació de la forma societària²⁷⁴, com

---

Burgos C.F. S.A.D., Rayo Vallecano de Madrid S.A.D., Valencia Club Fútbol S.A.D., Cádiz Club Fútbol S.A.D., Real Sporting de Gijón S.A.D., Real Oviedo S.A.D., Real Sociedad de Fútbol S.A.D., Real Club Deportivo Espanyol S.A.D., Club Atlético de Madrid S.A.D., Real Club Celta de Vigo S.A.D., Real Club Deportivo La Coruña S.A.D., Albacete Balompié S.A.D., Real Zaragoza S.A.D., Real Zaragoza S.A.D., Club Deportivo Logroñés S.A.D., Club Deportivo Tenerife S.A.D., Club Poli deportivo Mérida S.A.D., Real Club Deportivo Mallorca S.A.D., Sociedad Deportiva Compostela S.A.D., Real Betis Balompié S.A.D., Sociedad Deportiva Eibar S.A.D., Sestao Sport Club S.A.D., Centre d'Esports Sabadell F.C. S.A.D., Club Deportivo Castellón S.A.D., Palamós Club Fútbol S.A.D., Unió Esportiva Lleida S.A.D., Unió Esportiva Miapuesta Vilajuiga S.A.D., Real Club Racing Santander S.A.D., Xerez Club Deportivo S.A.D., Unión Deportiva Las Palmas S.A.D., Real Avilés C.F. S.A.D., Unión Deportiva Salamanca S.A.D., Club Deportivo Écija Balompié S.A.D., Club Atlético Marbella S.A.D., Villarreal Club de Fútbol S.A.D., Club Deportivo Badajoz S.A.D., Levante Unión Deportiva S.A.D., Club Deportivo Toledo S.A.D., Hércules Club de Fútbol S.A.D., Club Deportivo Leganés S.A.D., Málaga Club de Fútbol S.A.D., Club de Fútbol Extremadura S.A.D., Unión Deportiva Almería S.A.D., Getafe Club de Fútbol, S.A.D., Deportivo Alavés S.A.D., Elche Club de Fútbol S.A.D., Club Deportivo Ourense S.A.D., Ponte-Ourense C.F. S.A.D., Club Deportivo Numancia S.A.D., Club Deportivo Guadalajara S.A.D., Real Murcia C.F. S.A.D., Club Fútbol Fuenlabrada S.A.D., Real Club Recreativo de Huelva S.A.D., Terrassa Fútbol Club S.A.D., Real Ávila Club de Fútbol S.A.D., Club de Fútbol Córdoba S.A.D., C. Cultural y Deportiva Leonesa S.A.D., Racing Club de Ferrol S.A.D., Real Jaén Club de Fútbol S.A.D., Motril Club de Fútbol S.A.D., Club Deportivo Algeciras, S.A.D., C. Gimnàstic de Tarragona S.A.D., Club Polideportivo Ejido, S.A.D., C.F. Reus Deportiu S.A.D., C. Polideportivo Cacereño, S.A.D., Club Esportiu Mataró S.A.D., Granada 74 S.A.D., Sociedad Deportiva Ciudad de Santiago, S.A.D., Lorca Deportiva Club de Fútbol S.A.D., Pontevedra Club de Fútbol, S.A.D., Club Deportivo Laguna S.A.D., Real Unión Club S.A.D., Sociedad Deportiva Ponferradina S.A.D., Unió Esportiva Sant Andreu S.A.D., Girona Fútbol Club S.A.D., Sociedad Deportiva Huesca S.A.D., Club Deportivo Las Rozas S.A.D., Unión Deportiva Logroñés S.A.D., Fútbol Club Cartagena S.A.D., Terrassa Olímpica 2010 S.A.D., Club Deportivo San Roque de Lepe S.A.D., Agrupación Deportiva Alcorcón S.A.D., Granada Club de Fútbol S.A.D., Lleida 1939 S.A.D., Real Sociedad Deportiva Alcalá S.A.D.

Consulta a la pàgina

<http://www.csd.gob.es/csd/asociaciones-ca/societats-anonimes-esportives/relacion-de-sad/>, última visita 10.07.2015.

²⁷⁴ En relació amb el procediment de transformació vegeu

<http://www.csd.gob.es/csd/asociaciones-ca/societats-anonimes-esportives/04procediment-de-transformacio-de-clubs/>, última visita 10.10.2014.

en el cas de la majoria dels clubs espanyols, simplement s'adquirirà la nova forma jurídica mercantil, ja que la personalitat jurídica ja existia amb anterioritat.²⁷⁵ La SA, i per tant també l'esportiva, ofereix una peculiaritat, ha de tenir sempre caràcter mercantil, sigui quin sigui l'objecte al qual es dediqui.

Tot i que aquesta regulació obliga a la transformació, la disposició addicional sèptima de la LD 90²⁷⁶ exceptua de la transformació en SAD a

---

²⁷⁵ Tractada a CAZORLA PRIETO, Luis María (Dir.), *Derecho del deporte*, ob. cit., p. 310.

²⁷⁶ Que disposa literalment: «*Los Clubes que, a la entrada en vigor de la presente Ley, participen en competiciones oficiales de carácter profesional en la modalidad deportiva del fútbol, y que en las auditorías realizadas por encargo de la Liga de Fútbol Profesional, desde la temporada 1985-1986 hubiesen obtenido en todas ellas un saldo patrimonial neto de carácter positivo, podrán mantener su actual estructura jurídica, salvo acuerdo contrario de sus Asambleas, con las siguientes particularidades:*

1. El presupuesto anual será aprobado por la Asamblea. El proyecto de presupuesto se presentará a la Asamblea acompañado de un informe que emitirá la Liga Profesional en el plazo que reglamentariamente se determine.

Los Clubes que cuenten con varias secciones deportivas profesionales o no profesionales formarán un presupuesto separado para cada sección, que formará parte del presupuesto general del Club. Los presupuestos de cada sección deportiva profesional se acompañarán de un informe que emitirá la Liga Profesional correspondiente.

2. Los Clubes que cuenten con varias secciones deportivas, profesionales o no profesionales, llevarán contabilidad especial y separada para cada una de ellas.

3. La Liga Profesional, el Consejo Superior de Deportes y, en su caso, la Comunidad Autónoma correspondiente podrán determinar los Clubes que deberán someterse a una auditoría complementaria realizada por auditores designados por las mencionadas Entidades.

4. Los miembros de las Juntas Directivas de estos Clubes responderán mancomunadamente de los resultados económicos negativos que se generen durante el período de su gestión. Tales resultados serán ajustados teniendo en cuenta las salvedades de las auditorías. El ejercicio económico comenzará el 1 de julio de cada año y terminará el 30 de junio siguiente. Antes de comenzar cada ejercicio, la Junta Directiva deberá depositar, a favor del Club y ante la Liga Profesional, aval bancario que garantice su responsabilidad y que alcance el quince por ciento del presupuesto de gasto.

aquells clubs que, havent participat en competicions esportives professionals, hagin demostrat una bona gestió amb el règim associatiu, mantenint un patrimoni net positiu²⁷⁷ durant els últims quatre exercicis (la temporada 1985-1986). Aquest és el cas de clubs com ara el Real Madrid

---

El aval será ejecutable por la Liga Profesional y exigible anualmente durante todo el período de su gestión. La acción de responsabilidad podrá ser ejercitada por el Club, mediante acuerdo de su Asamblea, obtenido por mayoría simple de los asistentes. Subsidiariamente, por socios que representen el cinco por ciento del número total de los mismos.

En todo caso, transcurridos cuatro meses después del cierre de ejercicio económico por la Liga Profesional correspondiente y por el Consejo Superior de Deportes. Por vía reglamentaria se determinarán las condiciones y supuestos en que las Juntas Directivas dentro del período de sus mandatos y siempre que éstos sean consecutivos, podrán compensar los avales satisfechos con los resultados económicos positivos de los ejercicios anteriores o subsiguientes o aquellos en los que se hubiesen producido pérdidas.

El cómputo de las compensaciones aludidas en este apartado se realizará desde el inicio de la práctica de las auditorías realizadas bajo el control de la Liga Profesional.

5. Los Clubes Deportivos que se amparen en la presente disposición ajustarán la contabilidad de sus secciones deportivas profesionales a las normas que regulan o en el futuro puedan regular la de las Sociedades Anónimas Deportivas y estarán sometidas a las mismas obligaciones que se establezcan para éstas conforme al artículo 26.1 de esta Ley respecto a la información periódica que deben remitir al Consejo Superior de Deportes».

²⁷⁷ La insolvència de les entitats esportives professionals *vid.* BELTRÁN SÁNCHEZ, Emilio i Alberto PALOMAR OLMEDA (Dir.), *La Insolvencia de las Entidades Deportivas Profesionales*, Thomson Reuters, Cizur Menor, 2012.

I en un sentit similar, MAYOR MÉNDEZ, Pablo *et al.*, «Introducción. La necesaria redefinición del régimen jurídico de las sociedades deportivas», MAYOR MÉNDEZ, Pablo *et al.* (Coord.), *Régimen jurídico del fútbol profesional*, Editorial Civitas, Navacarnero, Madrid, 1997, p. 89, afirma «el fracaso del modelo de uniformidad asociativo, sin distinción alguna entre deporte profesional y no profesional, previsto en la anteriormente vigente Ley 13/1980, de 31 de marzo, que dio lugar a un notable y progresivo endudamiento de gran parte de los clubes deportivos, determinó que la finalidad de la nueva Ley del Deporte en esta materia fuera crear un modelo de efectiva responsabilidad jurídica y económica para los clubes que desarrollan actividades deportivas de carácter profesional, objetivo éste que se pretende conseguir bien a través de la conversión de los clubes profesionales en Sociedades Anónimas Deportivas o la creación de tales Sociedades para equipos profesionales de la modalidad deportiva que corresponda, bien a través de la excepción prevista en la disposición adicional 7ª...».

CF, el FC Barcelona, l'Athletic Club de Bilbao i el Club Atlètic Osasuna, els qual continuen essent associacions esportives no mercantils. Així es genera una dualitat de sistemes, una majoria de clubs que estan constituïts com a SAD, d'una banda, i les quatre associacions esportives citades de l'altra. Tot i tractar-se d'una minoria, l'excusada recull un pes determinant en l'organització espanyola de futbol.²⁷⁸

4.2 Agrupacions de clubs d'àmbit estatal

L'article 12.1 LD 90 estableix que:

«[a] los efectos de la presente ley, las Asociaciones deportivas se clasifican en Clubes, Agrupaciones de Clubes de ámbito estatal, Entes de Promoción Deportiva de ámbito estatal, Ligas Profesionales y federaciones deportivas españolas».

La regulació estableix que es podran reconèixer Agrupacions de Clubs d'àmbit estatal únicament per a desenvolupar actuacions esportives en aquelles modalitats i activitats no contemplades per les federacions esportives espanyoles. És a dir, només es pot reconèixer una agrupació per modalitat esportiva no contemplada per les Federacions estatals. Aquestes agrupacions coordinaran la gestió amb les Federacions esportives d'àmbit autonòmic que tinguin contemplada tal modalitat esportiva. I el reconeixement d'aquestes Agrupacions es revisarà cada 3 anys (12.3. LD 90).

---

²⁷⁸ I sobre la constitucionalitat de la LD 90, i en concret del règim de societats anònimes esportives i associacions esportives, en ares a una desigualtat en el tractament d'aquestes a la llei, vegeu VICENT CHULIÀ Francisco, «Dictamen sobre la constitucionalidad de la Ley del Deporte, de 15 de octubre de 1990, en la regulación de las Sociedades Anónimas Deportivas, a petición de la Junta Directiva del Valencia Club de Fútbol», *Revista General de Derecho*, núm. 571, 1992, pp. 2853-2927.

L'apartat 4 de l'article 12 regula que les denominacions de SAD, Lliga Professional i Federació esportiva espanyola també s'aplicaran, a tots els efectes, a les Associacions esportives que es regulen en la Llei.

Les agrupacions de clubs també són associacions de segon grau,²⁷⁹ ja que els seus membres són clubs esportius, associacions. Com en el cas de la Federació, amb qui tenen una semblança, comparteixen objectius i finalitats afins.²⁸⁰

En l'article 42 i següents de la LD 90 es disposen unes condicions per a la creació d'aquestes agrupacions, comunes en tot ens de promoció esportiva d'àmbit estatal. Així per a què es reconeguin les mateixes caldrà que *«tengan presencia organizada en un mínimo de seis Comunidades Autónomas, al menos en un número no inferior a cien asociaciones o Entidades deportivas, inscritas en los correspondientes registros de tales comunidades, con un mínimo de veinte mil asociados, que no tengan finalidad de lucro y que regulen por Estatutos de acuerdo con las normas deportivas de cada Comunidad, que prevean mínimamente un funcionamiento interno democrático, la libre adhesión y la autonomía respecto cualquier organización política, sindical, económica o religiosa»*.²⁸¹

---

²⁷⁹ Sobre associacions de segon grau, vegeu CAMPS POVILL, Andreu, «Figuras asociativas de segundo grado y Fundaciones», a AAVV, *Manual de la organización institucional del deporte*, Paidotribo, Barcelona, 1999, pp. 179-213.

²⁸⁰ CAZORLA PRIETO, Luis María (Dir.), *Derecho del deporte, ob. cit.*, p. 300.

²⁸¹ Article 42.2 de la LD 90.

5. LES RELACIONS ENTRE LES PARTS

Com s'ha explicat, en aquestes relacions destaquen tres subjectes: en un primer pla l'intermediari de jugadors i el jugador de futbol professional, i en un segon pla, el club o l'empresa²⁸². Cal recordar que, una de les motivacions per les quals es va reformar el Reglament sobre Agents de Jugadors de 2008, ha estat la intervenció de persones que no complien amb les estipulacions establertes per aquesta normativa per al desenvolupament de la funció de representació en l'àmbit futbolístic. La vigent regulació, amb bon criteri, ha suavitzat les exigències per a l'exercici de l'activitat; el que era, sens dubte, necessari, perquè, en no poques ocasions, el representant era una persona afí, bé per l'existència de llaços familiars o bé per vincles estrictament afectius –representació per persones de confiança.

A partir de la nova regulació cobra més sentit la idea que la intermediació futbolística s'identifica amb el negoci jurídic de representació, perquè la idea d'intermediació aproxima idealment a la idea de representació; que és el que en el fons tracta la regulació FIFA.

Si s'atén a aquesta regulació resulta que, en bona part dels casos, en aquesta intermediació una persona actua com a representant de l'altra, o gestiona els seus interessos. Ens trobem davant d'una relació representativa que està formada per un conjunt de drets i obligacions que sorgeixen entre aquestes persones com a conseqüència d'aquest fet; els subjectes de la relació

---

²⁸² Entren en aquesta relació empreses, en una bona part dels casos, pel tractament dels drets econòmics del jugador o dels drets d'imatge. Aquest és el cas analitzat a la SAP de Castelló, de 08.05.2013 (Secció 3ª, número 195/2013, JUR 20137267438; *MP: Rafael Giménez Ramón*), en què l'empresa «La Redona LTD» havia comprat al «Club Atlético Bandfield» els drets econòmics del jugador Erasmo i, el dia 25.07.2005, n'havia cedit la meitat al «Villareal CF SAD». En el contracte de cessió es pactà una clàusula penal substitutiva de 3.000.000 dòlars USA aplicable si el club deixava «lliure» al jugador o en resolgués unilateralment la relació contractual; la qual no s'aplicà.

representativa en sentit estricte han de considerar-se tan sols el representant i el representat²⁸³. És en aquesta relació en què es centra l'anàlisi duta a terme a la tesi, tot i que, en ocasions, per la seva proximitat s'analitzin els efectes en d'altres relacions, com la del intermediari i el tercer.

En definitiva, ens trobem davant d'una relació de caràcter triangular, en què intervé, per una banda, l'intermediari i el jugador professional; per una altra, el jugador professional i el club o empresa; i, per últim, entre l'intermediari i el club o empresa –tercer.

La primera s'ha definit com a la relació o contracte típic o atípic, que pot gestionar-se a través d'un negoci jurídic de representació, d'un mandat o d'un altre contracte. Segons el meu criteri, en la majoria dels casos, aquesta relació jurídica respon a la naturalesa d'un contracte atípic i complex, que incorpora el negoci jurídic de la representació, al que s'uneixen contractes com ara el de mandat, el d'arrendament de serveis; o almenys, d'algun d'aquests.²⁸⁴

La segona constitueix una relació jurídica laboral especial quan es tracta de la prestació de serveis com a jugador professional per part de l'esportista, i, si del que es tracta és de la prestació d'altres serveis, com ara el d'imatge de marca, estarem davant un contracte privat.

---

²⁸³ A DÍEZ-PICAZO y PONCE DE LEÓN, Luis, *La representación...*, *ob. cit.*, p. 68. Aquest autor defensa que la característica primordial de la persona del representat és la titularitat sobre els interessos efectuats pel negoci per l'acte del representant, pel que se'l pot denominar en sentit ampli «dueño del negocio».

²⁸⁴ Ja d'entrada es veu la dificultat que suposa saber quina regulació és l'aplicable, així s'ha exposat per qui treballa en aquest àmbit i també en l'àmbit de la UE, «[n]o resulta fácil identificar el tipo de contrato que rige este tipo de relaciones. La propia Unión Europea ha manifestado que resulta difícil determinar la legislación aplicable al contrato al que preseneta elementos complejos, que deberán ser solucionados por el derecho de los Estados y en algunos casos por el Código de Arbitraje del TAS.», JAVILOYES SANCHIS, Vicent, *ob. cit.*, p. 52.

Per últim, la tercera és la que està legitimada per l'acord entre intermediari i jugador; i determina que el primer pugui vincular vàlidament a l'esportista professional davant del tercer.

En aquest primer capítol, després d'explicar l'existència d'aquestes tres relacions es descarta de l'àmbit d'anàlisi la segona de les mateixes, relativa a la relació laboral especial entre el jugador professional i el club, pel fet d'haver estat objecte de nombrosos estudis per part de la doctrina espanyola²⁸⁵, i per quedar fora de l'àmbit de la nostra especialitat.

5.1 Relació interna entre el jugador professional i l'intermediari

L'anàlisi d'aquesta és la base de la tesi, i per extensió, la de l'intermediari amb el tercer. Cal prendre de referència la normativa estatal –CC o CCom, per exemple– i tenir en compte les resolucions dels tribunals espanyols sobre aquesta qüestió²⁸⁶, per analitzar-ne el seu tractament. Així ho disposen diversos tribunals entre els que destaquen els no partidaris d'aplicar la regulació interna emanada de institucions esportives.²⁸⁷ Els tribunals han tingut, i segueixen tenint, la tasca de resoldre les controvèrsies

---

²⁸⁵ Una obra de referència sobre l'anàlisi d'aquesta relació és la de GARCÍA SILVERO, Emilio, *La extinción de la relación laboral de los deportistas profesionales*, Thomson Aranzadi, Cizur Menor, 2008. També sobre l'extinció del contracte de treball, *vid.* ROQUETA BUJ, Remedios, *ob. cit.*, pp. 357-477.

²⁸⁶ El valor de la jurisprudència com a instrument de interpretació normativa a DíEZ-PICAZO y PONCE DE LEÓN, Luis i Antonio GULLÓN, *Sistema de derecho civil. Introducción,...*, *ob. cit.*, pp. 150 i següents.

²⁸⁷ Entre d'altres, a les que es farà referència més endavant, la SAP de La Corunya de 23.04.2009 (Secció 6ª, núm. 215/2009, JUR 2009/257555, MP: José Gómez Rey).

entre aquests particulars. Una primera conclusió derivada de les sentències seria que els tribunals espanyols aproximen el contracte a una relació civil o mercantil, entenent que no es tracta d'un vincle laboral.²⁸⁸ Aquí ja es descarta doncs la possibilitat que es tracti d'una activitat no permesa per l'ordenament jurídic espanyol.²⁸⁹

Caldrà tenir en compte, doncs, la regulació pública i privada, i les resolucions dimanades dels tribunals ordinaris i dels esportius o arbitrals per a qualificar la naturalesa jurídica dels contractes, conèixer els principals inconvenients que es deriven d'aquests i com resoldre'ls. Així ho planteja també RODRÍGUEZ TEN quan explica «a la vista de la dualidad de fuentes reguladoras, incluso de la naturaleza jurídica mixta civil-deportiva que asiste a este tipo de contratos, sigue una dualidad de ámbitos de resolución de conflictos: el jurisdiccional y el privado, siendo este a su vez objeto de Laudos procedentes de diferentes órganos nacionales e internacionales.»²⁹⁰

---

²⁸⁸ I en aquesta direcció, GUEDE GARCÍA, Alexander, «El fin de la era de los Agentes FIFA», *Iusport*, 2014, http://iusport.com/not/1984/el_fin_de_la_era_de_los_agentes_fifa/, última visita 04.06.2014, p. 1 o RODRÍGUEZ TEN, Javier, *Régimen jurídico...*, *ob. cit.*, p. 19.

²⁸⁹ També ho afirma MARÍN HITTA, Luis, «Los agentes...», *ob. cit.*, p. 1279, amb aquestes paraules: «ya que la relación que se establece entre el agente y el jugador o entre el agente y el club o SAD es de índole civil o mercantil, nunca de naturaleza laboral».

²⁹⁰ RODRÍGUEZ TEN, Javier, *Régimen jurídico...*, *ob. cit.*, p. 20.

5.2 Relació entre el jugador de futbol i el club

Els jugadors professionals de futbol es consideren treballadors en virtut del que estableix l'article 2.1 d) de l'ET²⁹¹, que ha definit la relació laboral de caràcter especial que hi ha entre jugador i club²⁹². Abans es considerava un contracte regulat pel CC²⁹³.

El legislador espanyol ha desenvolupat aquesta relació especial²⁹⁴ a partir del RD 1006/1985, on els esportistes professionals en general són *«quienes en virtud de una relación establecida con carácter regular, se dediquen voluntariamente a la práctica del deporte por cuenta y dentro del ámbito de organización y dirección de un club o entidad deportiva a cambio de una retribución»*.

---

²⁹¹ BOE núm. 75, de 29.03.1995, pp. 9654-9688.

²⁹² Ja defensava aquesta naturalesa als anys 70 CABRERA BAZÁN, José, «Aspectos jurídicos del fútbol profesional», *Cátedras Universitarias-cultural*, Universidad de Zaragoza, 1975, pp. 25-39.

²⁹³ Habitualment, com a contracte principal, d'adhesió o d'execució successiva, celebrat en l'àmbit esportiu.

²⁹⁴ Altres països que regulen aquesta relació com una relació laboral especial són, per exemple, Itàlia o Portugal.

En el cas francès cal anar a l'article L222-2 del *Code du Sport* (a partir d'ara, CS), vegeu http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do;jsessionid=018DDF7ACBFCA32DA7DDFF440073AC43.tpdjo17v_1?idSectionTA=LEGISCTA000006151566&cidTexte=LEGITEXT000006071318&dateTexte=20140919_ última visita 10.10.2014—, per veure el tractament que rep un esportista professional. A part, existeixen diversos Convenis col·lectius i Decrets que regulen l'activitat esportiva dels esportistes.

En relació amb els menors d'edat, el CS francès estableix que el codi de treball s'aplica a les remuneracions de tota naturalesa percebudes per l'exercici d'una activitat esportiva per nens de 16 anys o menys sotmesos a la escolaritat obligatòria. La conclusió d'un contracte relatiu a l'exercici d'una activitat esportiva d'un menor no dóna lloc a cap remuneració o indemnització ni a la obtenció d'avantatge, considerant-se qualsevol convenció contrària a les disposicions en aquesta matèria com a nul·la.

Els elements essencials d'aquesta relació especial són la dedicació voluntària a la pràctica esportiva, la regularitat de la relació, la dependència i la subordinació del jugador, el caràcter aliè i el retribuït.²⁹⁵

En canvi, queden exclosos de l'àmbit laboral els esportistes aficionats, «*aquellas personas que se dediquen a la práctica del deporte dentro del ámbito de un club percibiendo de éste solamente la compensación de los gastos derivados de su práctica deportiva*».

Les conseqüències de la qualificació com aficionat d'un jugador de futbol poden ser les següents, segons ROQUETA BUJ: menys drets i protecció social dels jugadors, així com menys garanties, ja que els actes d'incompliment dels clubs o entitats esportives seran recorribles jurisdiccionalment en via civil i no en via laboral.²⁹⁶ I en aquest sentit, la SAP de Guipúscoa de 20.04.1998 (Secció 1^a, núm. 142/1998, AC 1998\7942, MP: *Ane Maite Loyola Iriondo*), entén que la relació entre un jugador *amateur* i un club és un arrendament de serveis.²⁹⁷

---

²⁹⁵ Article 2 del RD 1006/1985.

²⁹⁶ *Vid.* ROQUETA BUJ, Remedios, *ob. cit.*, p. 73.

²⁹⁷ A favor de l'arrendament de serveis: SAP de Guipúzcoa de 20.04.1998 (Secció 1^a, núm 142/1998, AC 1998\7942, MP: *Ane Maite Loyola Iriondo*), que es tracta d'un cas de jugador aficionat de futbol. Un altre cas d'arrendament de serveis d'un futbolista aficionat menor d'edat a la SAP de Castelló (Secció 3^a, núm. 561/2007, JUR 2008\109430; MP: *Mª Angeles Gil Marqués*) o el resultat per la SAP de Lleida de 15.06.2007 (Secció 2^a, núm. 209/2007. JUR 2007/300683; MP: *Albert Montell García*) en què es resol sobre la compensació de despeses a què té dret aquest jugador.

Així ho han reiterat els tribunals, que el algun cas han despatxat l'assumpte a través d'interlocutòria, per exemple a l'IAP de Castelló de 28.02.2007 (Secció 3^a, núm. 107/2007, JUR 2007\274090; MP: *Iciar Cordero Cutillas*) en què es dictamina que de la relació entre un jugador amateur de futbol i un club és competència de la jurisdicció civil. L'IAP argumenta que «*Esto es, el Sr. Ramón percibía 50 euros durante las dos primeras [sic] temporadas, 90 euros en la tercera temporada y 150 en la última de ellas. Cantidades, todas*

José Antonio i el «Club Deportivo Don Benito» firmaren un contracte, en data indeterminada, en virtut del qual el primer jugava com a futbolista en aquest club.

José Antonio, jugador de futbol, demanda el «Club Deportivo Don Benito» i li reclama 315.000 ptes. en virtut de la relació contractual.

El JPI núm. 6 de Guipúscoa, de 10.10.1997, declara la incompetència de la jurisdicció civil i l'AP revoca la sentència i condemna al club al pagament d'aquesta quantia citada. Entén que la relació entre el jugador de futbol *amateur* i el club és un arrendament de serveis i condemna al club a pagar a José Antonio 315.0000 ptes.

Tal i com declara l'Audiència, en aquest cas, el tema objecte del litigi versava, en realitat, sobre la si el jugador era *amateur* o professional, perquè en aquest últim li era aplicable allò establert en el «*Real Decreto 318/1981 de 5 de febrero [...] y posteriormente por el 1006/1985*»; i si el jugador era *amateur* o aficionat, com queda acreditat en el cas d'acord amb la prova documental, li era aplicable la regulació en matèria d'arrendament de serveis.

---

ellas, que no pueden considerarse salario sino que, por su escasa cuantía que nisinguiera se aproxima al salario mínimo interprofesional, deben considerarse compensaciones por gastos que le pueda ocasionar la práctica del deporte. A mayor abultamiento, si como se dice en la demanda, el Sr. Ramón tiene 13 años, no puede concertar un contrato de trabajo, puesto que la edad mínima exigida se encuentra en los 16 años (art. 6 E.T.), salvo excepciones. Por lo tanto, su actividad principal es la dedicación al estudio de enseñanza obligatoria. Por todo ello, pero especialmente por las cantidades suscritas en el contrato, no podemos considerar que el Sr. Ramón tenga una relación laboral de carácter especial». FD 2

Altres casos interessants de contractes d'arredament de serveis: la SAP de Barcelona de 11.02.2013 (Secció 1ª, núm. 55/2013, AC 2013/693, MP: *Antonio Ramón Recio Córdoba*), en bàsquet, mediàticament conegut com el cas *Ricky Rubio*. També en el cas de contractes entre jugadors de bàsquet i clubs s'ha qualificat la relació d'arrendament de serveis, així es declara a la SAP de Badajoz de 19.05.2003 (Secció 3ª, núm. 307/2003, JUR 2004/23484; MP: *Francisco Rubio Sánchez*).

Així doncs, el tribunal resol que: «resulta incuestionable en este caso que el «Club Deportivo Don Benito» estaba en tercera división y carecía de jugadores profesionales, y por lo tanto a qué ha de ser calificado como jugador aficionado, lo que necesariamente determina la naturaleza civil de su relación contractual».

FD 1

I en la mateixa direcció, tot i que sense pronunciar-se de manera expressa sobre quina és la naturalesa del contracte, a la SAP de Barcelona a 11.12.2007 (Secció 17ª, núm. 677/2007, AC 2008/1529; MP: *Amelia Mateo Marvó*) es manifesta la realitat d'alguns dels bastant equips formats per jugadors aficionats que hi ha a Espanya.

Alejandro, passà a ser porter del primer equip a la «Unió Esportiva Cornellà» durant la temporada 2005-2006, a petició de qui era entrenador. El contracte fou verbal i es pactà que se li pagarien les despeses que la activitat del futbol li ocasionés, però en comptes d'haver-les de justificar se li paga una quantia mensual en aquest concepte. Entrà un nou entrenador el club i passà a ser porter suplent. A partir de llavors, Alejandro s'apartà de l'activitat i voluntàriament abandonà el club.

Alejandro demanda a «Unió Esportiva Cornellà» i li reclama les quantitats relatives a les despeses que se li deuen, 901,50 euros, i una indemnització de danys i perjudicis pel fet d'haver deixat de ser porter titular d'aquest primer equip.

El JPI núm. 2 de Cornellà, el dia 02.04.2007, dicta sentència i estima en part la presentació del demandant i condemna a «Unió Esportiva Cornellà» a pagar 901,50 euros.

L'AP confirma la sentència d'instància i estableix que *«la demandada contrató al actor para jugar como portero en su primer equipo durante la temporada 2005-2006, porque así lo propuso quien era entrenador en aquel momento, pero el contenido de la relación jurídica que con dicha contratación se producía venía dado precisamente por la condición de futbolista aficionado, no profesional, del actor.»*

«No existe regulación de la relación jurídica entre los jugadores aficionados y los Clubs en los que juegan, por lo que la misma se regirá por los concretos pactos que hayan podido establecer las partes, (art. 1.255 CC [LEG 1889, 27]), que en cualquier caso han de probarse, y no lo han sido en el sentido pretendido por el apelante, donde ni siquiera existía contrato por escrito. A falta de pacto, el alcance de la misma puede inferirse sin embargo de la propia exclusión establecida en el Real Decreto 1006/1985, de 26 de junio (RCL 1985, 1533), por el que se regula la relación laboral de los deportistas profesionales, que ya cita la resolución apelada». FD 2

I *«a lo anterior ha de añadirse que ni siquiera consta que el demandado haya sufrido ningún daño en su carrera deportiva por esa supuesta inactividad, que, como se ha razonado, no fue imputable a la demandada, pues en la temporada siguiente jugó con otro equipo de la misma categoría, según el mismo reconoció.»*
FD 3

CARDENAL CARRO²⁹⁸ qualifica aquest RD 1006/1985 d'una norma de mínims, en el sentit que és molt escarida i amb prou feines s'ocupa d'algunes qüestions²⁹⁹. No obstant, considera que és un avenç important

---

²⁹⁸ A CARDENAL CARRO, Miguel, «El RD 1006/1985 leído...», *ob. cit.*, p. 515.

²⁹⁹ La doctrina, de la seva banda ha continuat analitzant aquestes qüestions, tal és el cas, per exemple de LLEDÓ TAGÜE, Francisco, *Las denominadas cláusulas de rescisión. En los contratos de prestación de servicios futbolísticos*, Dykinson, Madrid, 2000, el qual duu a terme el tractament específic de les clàusules de rescisió en els contractes de prestació de serveis futbolístics.

la regulació de la llibertat de l'esportista professional, que pot obrir camí a una regulació més clara.

Avui dia aquesta regulació de la relació laboral se sol complementar amb altra normativa,³⁰⁰ com en el cas francès, i en alguns casos està complementada per acord o convenis col·lectius firmats per associacions d'esportistes i de clubs o lligues professionals.³⁰¹

A nivell esportiu, a través de la circular núm. 1771 de 24 de novembre de 2008 firmada pel Secretari General de la FIFA, Jérôme Valcke, la FIFA establí els requisits mínims pels contractes estàndard de jugadors en el futbol professional amb els clubs³⁰².

I del tractament sobre la relació laboral especial i, en concret, de l'objecte del RD 1006/1985 vegeu ZUBIZARRETA GUTIÉRREZ, José Miguel, «La relación laboral especial de los deportista profesionales», MAYOR MÉNDEZ, Pablo *et al.* (Coord.), *Régimen jurídico del fútbol profesional*, Editorial Civitas, Navacarnero, Madrid, 1997, pp. 357-365.

³⁰⁰ Amb relació al vincle laboral entre el jugador de futbol i el club, a Anglaterra no existeix una norma específica que reguli les relacions laborals dels esportistes, com seria el cas espanyol. Així, s'aplica la regulació laboral general, tot i que a partir de l'acord de convenis col·lectius es regulen alguns aspectes d'aquesta relació. Per exemple, aquesta normativa impedeix que els contractes de treball que vinculen a menors de divuit anys puguin tenir una duració superior a tres anys. Els contractes de treball han de ser remesos a la Lliga i a la Federació. I el propi contracte contempla el sotmetiment als reglaments de la Federació i de la Lliga, de tal manera que en cas de conflicte prevaldran aquestes davant de qualsevol acord contemplat en el contracte de treball. Vegeu RODRÍGUEZ GARCÍA, José, *ob. cit.*, p. 260.

³⁰¹ A Espanya, recentment s'ha publicat el «*Convenio colectivo para la actividad del fútbol profesional suscrito entre la Liga Nacional de Fútbol Profesional y la Asociación de Futbolistas Españoles*», BOE núm. 245, de 09.10.2014, pp. 82355-82391. En què l'article 1 disposa que estableix i regula les normes per a les quals han de regir-se les condicions de treball dels futbolistes professionals que prestin els seus serveis en clubs de futbol o SAD adscrits a la LNFP.

³⁰²Aquesta circular disposa:

En el pròleg de la mateixa es reitera allò evident, que les parts, club i jugador, poden negociar o elaborar un contracte individual, tenint en compte que han de respectar la legislació nacional i especialment les preceptives clàusules contractuals, els convenis col·lectius si existeixen, i les disposicions legalment vinculants dels òrgans futbolístics: estatuts, reglaments o decisions.

A part del contracte laboral, ha estat una pràctica habitual en l'àmbit de l'esport, sobretot en el futbol, la firma de precontractes³⁰³ entre menors

---

«Nos complace informarles que, en la última sesión, celebrada el 24 de octubre de 2008, el Comité Ejecutivo de la FIFA discutió la importancia de contar con un estándar mundial en cuanto a la relación laboral con futbolistas profesionales.

En este contexto, sírvanse encontrar adjunto el documento sobre los requisitos mínimos para contratos de jugadores profesionales de fútbol respaldado por el Comité Ejecutivo de la FIFA.

Estos requisitos mínimos para los contratos de los jugadores de fútbol profesional son directivas con el fin de cubrir los derechos y deberes más importantes de las partes involucradas en un contrato (jugadores profesionales y clubes). Por ello, el documento adjunto tiene como fin crear un estándar mínimo y debe tomarse como base para discusiones posteriores en el seno de su asociación y entre las partes interesadas.

Si bien compete a las partes (clubes y jugadores) o a sus órganos representantes determinar el texto final del contrato estándar colectivo (convenio colectivo) o de cada contrato individual, según sea el caso, instamos a todos nuestros miembros a asegurarse de que estos requisitos mínimos respaldados por el Comité Ejecutivo de la FIFA sean regulados y acordados como mínimo».

³⁰³ Cal tenir en compte que aquest «[p]recontrato se presenta como una figura plural, de contenido, alcance y eficacia heterogéneos, en estrecha dependencia del intento de los (pre)contratantes, a cuya voluntad habrá de atender, caso a caso, para determinar el régimen jurídico de cada concreto precontrato» MARTÍNEZ DE AGUIRRE ALDAZ, Carlos, «Formación y perfección del contrato», a MARTÍNEZ DE AGUIRRE ALDAZ, Carlos (Coord.), *Curso de derecho civil II, derecho de obligaciones*, 3ª edició, Colex, Madrid, 2011, p. 138.

d'edat,³⁰⁴ i per això han firmat contractes pares i tutors³⁰⁵ amb els clubs de futbol professional. Un dels casos més coneguts a nivells espanyol és el cas *Baena*.³⁰⁶

Cal dir que la representació legal duta a terme pels pares és ahora un deure del mateixos, «[s]e encuentra recogida en el artículo 155 CC que, entre los deberes inherentes a la patria potestad, menciona el de representar a los hijos no emancipados en el ejercicio de todas las acciones que puedan redundar en su provecho.»³⁰⁷ I cal tenir present que el fill suporta les conseqüències d'aquesta siguin quins siguin els seus efectes, en el sentit que explica Díez Pícazo «la fórmula legal no es, sin duda, demasiado feliz, pues parece limitar la representación legal de los padres al campo puramente procesal (ejercicio de acciones) y además, parece condicionarla en orden a un resultado beneficioso para el hijo (que pueda redundar en su provecho), cuando resulta evidente que la representación se extiende a cualquiera tipos de actos y negocios jurídicos y se produce tanto si el resultado es beneficioso como si es adverso.»³⁰⁸

---

³⁰⁴ A diferència del que avui dia ens podria semblar, només els jugadors de futbol més destacats de cada època han desenvolupat les seves habilitats abans dels 18 anys. El millor moment perquè un club es plantegi comprar un jugador és quan aquest té entre 20 i 22, ja que és quan en realitat donen mostra de quin és el seu potencial i quan encara no són tant cars en el mercat, tal com manifesten KUPER, Simon i Stefan SZYMANKI, *ob. cit.*, pp. 79-80.

³⁰⁵ En virtut de l'instrument de la representació legal, la qual implica que «hay pura heteronomía. La persona queda sustituida por el representante legal y las decisiones de éste le son impuestas a su esfera jurídica y a su patrimonio, con todas sus consecuencias.», Díez-Pícazo y Ponce de León, Luis, *La representación...*, *ob. cit.*, p. 289.

Entre d'altres vegeu la SAP de Castelló de 10.12.2007 (Secció 3ª, núm. 441/2007, JUR 2008/109430; MP: Mª Ángeles Gil Marqués).

³⁰⁶ Tot i que encara no es disposa de l'argumentació del TAS/CAS, aquest tribunal ha resolt confirmant la sanció FIFA per la contractació irregular de menors, apel·lació interposada pel FC Barcelona contra la FIFA.

³⁰⁷ Díez-Pícazo y Ponce de León, Luis, *La representación...*, *ob. cit.*, p. 286.

³⁰⁸ *Ibid.*, pp. 285-286.

No obstant, en la sentència del cas *Baena*, el TS matisa aquesta afirmació. La STS, Sala 1ª, 05.02.2013 (RJ 2013\928, núm. 26/2013; MP: *Juan Antonio Xiol Ríos*) analitza en consonància l'autonomia de la voluntat, l'interès del menor i l'àmbit del poder de representació legal; i en aquest treball es comparteix la solució donada pel tribunal.

El dia 02.04.2002, Carlos Miguel, jugador de futbol de 13 anys, a través de representant legal, i el «Fútbol Club Barcelona» firmaren un precontracte de jugador professional, en què s'inclouïa la cessió futura dels drets d'imatge del menor pel cas que arribés a ser professional, un contracte de treball, i un contracte de jugador no professional. Pel cas d'incompliment dels mateixos pactaren, en el precontracte, en la cinquena estipulació, una clàusula penal de 3.489.000 euros; i pel cas que incomplís el contracte de jugador no professional una indemnització per una extinció anticipada del contracte que ascendia a 30.000 euros. El dia 23.07.2007, Carlos Miguel decideix extingir la seva relació contractual i fitxa amb el «Real Club Espanyol» per la temporada 2007/2008.

El club demanda a Carlos Miguel i li reclama una indemnització de 30.000 euros per la resolució anticipada del contracte i 3.489.000 euros en concepte de clàusula penal del precontracte de jugador professional.

El JPI núm. 29 de Barcelona, el dia 12.01.2009, estima en part la demanda i condemna al jugador a pagar al club 30.000 euros en concepte de indemnització per extinció anticipada del contracte de jugador no professional i 500.000 euros de la clàusula penal establerta en el precontracte. La modula atenent a les circumstàncies del cas.

L'AP de Barcelona, el dia 12.01.2009, estima el recurs d'apel·lació interposat pel club i desestima el que interposa el jugador. Disposa que el jugador ha de pagar al club 30.000 euros en concepte d'indemnització per dissolució anticipada del contracte i 3.489.000 euros en concepte de clàusula penal.

El jugador interposa un recurs de cassació davant del TS, qui l'estima en part i el condemna al pagament de la indemnització de 30.000 euros. Amb relació al precontracte, i en concret a la clàusula penal, en declara la nul·litat, una vegada ponderat l'interès del menor, l'autonomia de la voluntat d'aquest i els límits de la representació legal, que argumenta d'aquesta manera:

«... y en primer término, no puede desconocerse la peculiaridad que encierra el objeto de esta práctica de contratación dirigida a los menores de edad que comporta, sin ningún género de dudas, una especial protección y garantía de sus derechos por nuestro Ordenamiento Jurídico. En efecto, el interés superior del menor no solo se erige como el principal prisma en orden a enjuiciar la posible validez de la relación negocial contractual celebrada, sino también como el interés preferente de atención en caso de conflicto. De este modo, la perspectiva de análisis queda previamente condicionada a un ámbito axiológico que excede al mero tratamiento patrimonial de la cuestión, esto es, a su mera reconducción al carácter abusivo o no de la cláusula penal y, en su caso, a la posible moderación de la misma. Por el contrario, la presencia del interés superior del menor conduce, necesariamente a que la posible validez de la relación negocial resulte contrastada tanto con los límites que presenta la autonomía privada y la libertad contractual en estos casos, artículo 1255 del Código Civil, como con los que se derivan de la representación de los hijos, teniendo en cuenta que dicha representación nace de la ley, del interés del menor, y es la ley quien determina su ámbito y extensión.

En segundo término, en concordancia con lo anterior, también hay que señalar que la cuestión de la validez o nulidad de la relación negocial afecta a la práctica de

contratación [...] en el presente caso, si nos preguntamos por la causa eficiente de dicho entramado contractual, ya como causa concreta de la función económica y social que subyace en dicho complejo negocial, o bien por la propia aplicación de la teoría de la base del negocio, se llega a la conclusión de que la configuración negocial que dio lugar a la celebración de estos contratos respondió a un propósito negocial determinado por la finalidad de asegurar, en exclusiva, los servicios del menor como jugador profesional de fútbol. De esta forma el citado precontrato dota de unidad jurídica al entramado contractual realizado garantizando la finalidad del mismo mediante el juego de estipulaciones orientadas a esta finalidad, esto es, la vinculación a una contratación de una duración que sobrepasa, con creces, el derecho de decidir el menor por él mismo (10 temporadas), y la supeditación, en caso de incumplimiento de precontrato, a una cláusula penal de 3 millones de euros.» FD 3.1.

El «interés superior del menor debe contrastarse con los límites que presenta la autonomía privada en esta práctica de contratación dirigida a menores de edad, especialmente respecto del orden público dispuesto en el artículo 1255 del Código Civil. Dicho concepto refiere los principios fundamentales y rectores que informan la organización general de la comunidad, particularmente de aquellas materias o ámbitos comprendidos dentro del orden constitucional y que no pueden quedar impedidos o vulnerados por pactos o contratos de los particulares, aunque en ellos intervenga el mismo sujeto afectado.

Pues bien, en este contexto conviene resaltar, una vez más, que el componente axiológico que anida en la tutela del interés superior del menor viene íntimamente ligado al libre desarrollo de su personalidad (artículo 10 CE), de suerte que el interés del menor en decidir sobre el futuro profesional constituye una clara manifestación o presupuesto del desarrollo de su libre personalidad que no puede verse impedida o menoscabada (SSTS del 19 de abril de 1991, de 31 de julio de 2009, 565, 2009 y de 13 de junio de 2011, 397, 2011). Este ámbito no cabe la representación, del mismo modo que tampoco pueden ser sujetos obligados respecto de derechos de terceros. La adecuación al interés superior del menor, por tanto, se sitúa como el punto de partida y de llegada en que debe fundarse toda

actividad que se realice entorno tanto a la defensa y protección de los menores, como a su esfera de su futuro desarrollo profesional». FD 3.2

El que implica que, «[d]e lo hasta aquí vertido se desprende que el poder de representación que ostentan los padres, que nace de la ley y que sirve al interés superior del menor, no puede extenderse a aquellos ámbitos que supongan una manifestación o presupuesto del desarrollo de la libre personalidad del menor y que puedan realizarse por él mismo, caso de la decisión sobre su futuro profesional futbolístico que claramente puede materializarse a los 16 años (Artículo 162.1º del Código Civil).

Como tampoco resulta descartable, en estos casos, la aplicación analógica de las limitaciones impuestas por el artículo 166 del Código Civil y, en consecuencia, la necesaria autorización judicial como presupuesto previo de la validez de los contratos. Así, y en el sentido de la tutela patrimonial que inspira este precepto, resulta congruente con la finalidad perseguida requerir la autorización judicial para aquellos actos que realizados, bajo la representación de los padres, vinculen obligatoriamente al menor con una responsabilidad patrimonial derivada del incumplimiento realmente significativa[...]. FD 3.3

En conclusión, el tribunal manifiesta que «[d]e lo anteriormente expuesto cabe declarar, en el presente caso, la nulidad del meritado precontrato de trabajo, de 22 de abril 2002, con la consiguiente nulidad de la cláusula penal prevista en el pacto quinto de dicho precontrato, por resultar contrario a los límites inherentes al orden público en materia de contratación de menores, especialmente en lo referente a la tutela el interés superior del menor, que debería ser la piedra angular e informadora de la reglamentación dispuesta en su conjunto, resulta ignorado ante una cláusula penal de tamaño envergadura que impide, como si de un contrato se tratase, dado sus plenos efectos obligacionales, la libre elección que solo el menor debe decidir por sí mismo. Ante estas consecuencias, no puede estimarse las alegaciones o fundamentaciones que resaltan la posibilidad en dicho pacto o estipulación de excepcionar el cumplimiento del contrato de trabajo con base a distintos motivos. Razones de estudios, de trabajo ajeno al fútbol o de familia, pues las alternativas

que se ofrecen no restablecen el ámbito de decisión del menor respecto de su futuro profesional como jugador de fútbol al contemplarse “sólo si el menor abandonase su actividad deportiva” y, en todo caso, “sin vincularse a otro club de fútbol que no fuera, exclusivamente, el Fútbol Club Barcelona”». FD 3.6

Tot i així, el tribunal obra la porta a altres possibles conseqüències quan afirma «*estas consideraciones se hacen sin perjuicio del derecho que pudiera asistirle a este club para la reclamación de daños y perjuicios a otras entidades por la vía que resulte pertinente, pero no al menor con base al citado precontrato*». FD 3.6

A part del *cas Baena*, que fou mediàtic i és recent, amb anterioritat el Tribunal Suprem també es pronuncià en altres casos sobre el precontracte laboral i la inclusió d'una clàusula penal en el mateix, com ara a la STS de 15.02.1994 (Sala civil, núm.117/1994, RJ 1994/1316; MP: *Teófilo Ortega Torres*).³⁰⁹

El dia 28.04.1989 Francisco Javier M. O., jugador del «*Club Tomellosos*», firma un compromís previ o precontracte amb la «*Unió Deportiva Salamanca*» en la qual no s'establien tots els elements essencials per a una formalització del contracte,³¹⁰ però sí que s'establia una clàusula penal en l'apartat vuitè pel cas d'incompliment, en virtut de la qual havia de pagar 20.000.000 ptes. En virtut d'aquest contracte, el jugador s'havia d'integrar en la plantilla d'aquest club el dia

---

³⁰⁹ I sobre els anomenats jugadors «promesa», els que tenen una edat compresa entre 16 i 22 anys i estan contractats com a jugadors en formació en un club, vegeu la STJCE, Gran Sala, de 16.03.2010 – C-325/08, TJCE\2010\75; MP: *M.Ilešič*.

³¹⁰ Al respecte recordar el tenor literal de l'article 1261 CC «*No hay contrato sino cuando concurren los requisitos siguiente: 1º Consentimiento de los contratantes. 2º Objeto cierto que sea materia del contrato. 3º Causa de la obligación que se establezca*».

01.07.1989. El jugador incomplí aquesta obligació d'incorporació i el dia 27.09.1989 contractà amb la «*Levante Unión Deportiva*», a través del seu anterior club.

La «*Unión Deportiva Salamanca*» demanda a Francisco Javier i li reclama una indemnització de 20.000.000 ptes. continguda a la clàusula penal. El JPI núm. 4 de Salamanca dicta sentència el dia 11.02.1991 i estima la demanda, resolució confirmada per la SAP de Salamanca de 16.04.1991.

El TS confirma la sentència de l'AP i entén que no es tracta d'un supòsit d'impossibilitat sobrevinguda, la qual va ser al·legada pel jugador, ja que en aquest cas no es compleixen els requisits per a declarar-la, que consisteixen en que aquesta no sigui imputable al deutor de la obligació i que aquest actuï amb la deguda diligència, que faci tot el possible per a impedir la impossibilitat. Condicions que no es donen en aquest supòsit. I afegeix *«el señor M. era consciente, en el momento de contratar con la "U. D. Salamanca", de su vinculación al "Club Tomelloso", por lo que es indudable que la imposibilidad de prestar sus servicios, ya con carácter profesional, a la "U. D. Salamanca", no se produjo después del día 28.04.1989 sino que existía en esta fecha, de donde se sigue que, si bien se hizo efectiva cuando el 03.07.1989 el "Club Tomelloso" cedió sus derechos a la "U.D. Levante", era operativa y perfectamente previsible con anterioridad a los pactos del señor M. con la "U. D. Salamanca", lo cual demuestra también el hecho de que, el mismo día 28 de abril de 1989, el señor M.M., que se dijo representante del Tomelloso, transfirió a la "U. D. Salamanca" los derechos de aquél Club sobre el jugador señor M. y lo sucedido es que esta cesión no fue considerada posteriormente válida— por motivos sobre los que no corresponde pronunciarse ahora—, de donde se sigue que dió lugar a una situación claramente perjudicial para la "U. D. Salamanca" y no puede eludir su responsabilidad el señor M., que actuó sin la exigible diligencia al no asegurarse de que el "Club Tomelloso" autorizaba debidamente la transferencia de derechos a la "U.D. Salamanca"»*. FD 4

5.3 Relació entre un intermediari i un club esportiu o un tercer

Aquesta relació s'ha d'analitzar atenent a la que vincula a l'intermediari i al jugador. Si hi ha un negoci jurídic de representació,³¹¹ aquesta és la relació externa, la relació entre el qui representa i el tercer, que en el supòsit dels jugadors poden ser clubs (amb els que tenen la relació laboral ja citada) o empreses que els contracten, usualment, com a imatge d'una marca o firma.

De manera general estem fent referència a la representació directa, que és la que es troba en la majoria dels supòsits, no obstant, aquesta es pot combinar amb l'existència de la indirecta o haver-hi només aquesta última. La representació indirecta³¹² s'utilitza en supòsits en què el jugador no vulgui que es relacioni el seu nom amb un determinat acte, per exemple la compra d'un immoble. Tot i que és normal que els representants duguin a terme aquesta compra, o almenys la negociació de la mateixa, en virtut de la representació directa, també s'usa en alguna ocasió la representació indirecta.

---

³¹¹ La representació a DíEZ- PICAZO y PONCE DE LEÓN, Luis, *La representación...*, *ob. cit.*, p. 24.

³¹² El tractament d'aquesta figura de la representació indirecta a FERNÁNDEZ GREGORACI, Beatriz, *La representación indirecta*, Thomson Civitas, Cizur Menor, 2006, qui en primer terme justifica la consideració de la representació indirecta, en contraposició al que considera una altra part de la doctrina, com a representació, afirmant que fins i tot la doctrina clàssica ha estat superada per una de moderna que entén l'existència d'aquesta com a representació en base a l'article 1717 CC i al 246 CCom. Si hi ha una representació, la indirecta és quan una persona actua en nom propi i per compte d'una altra.

Si la relació entre l'intermediari i el jugador és un simple mandat no representatiu o un arrendament de serveis, aquest intermediari estarà duent a terme la seva tasca, la qual pot implicar, fins i tot, la *no* relació amb el tercer. Per exemple, si es tracta d'un simple assessorament laboral a un jugador o un assessorament fiscal per aquest mateix.

La relació entre l'intermediari i el jugador pot arribar a una altre sèrie d'aspectes que res tenen a veure amb la representació. Aquest és el cas de la prestació de serveis d'assessorament i laboral. Quan actui com a intermediari, en el sentit de aproximar a dues parts per a la celebració d'un negoci jurídic o contracte entre les mateixes, la relació és, o almenys hauria de ser, neutral, tant amb el club com amb el jugador, ja que actua per a les dues parts. A la pràctica, però, no està tant clar que aquesta neutralitat imperi en bona part dels casos. Millor dit crec que no està tant clar que sigui una intermediació en sentit estricte.

SEGON CAPÍTOL

MARC INSTITUCIONAL DEL FUTBOL, INTERNACIONAL I ESTATAL: ORGANITZACIÓ, FUNCIONAMENT I RELACIONS ENTRE LES INSTITUCIONS

1. ORGANISMES INTERNACIONALS

A l'àmbit europeu, el model institucional d'esport existent es basa en normativa interna autoreguladora de les federacions internacionals, en alguns casos, com en el del futbol³¹³. I la normativa interna d'aquestes institucions, en aquest cas de la FIFA, adquireix força pes, i cada vegada més davant dels tribunals espanyols –en alguns àmbits com el d'anàlisi.

Com ja s'exposava a l'informe de la DIRECCIÓ GENERAL X, «Modelo de deporte europeo», en els Estats membres de la Unió Europea l'esport es sol organitzar a partir de les federacions nacionals i, únicament, les superiors de cada país estan associades a federacions europees i internacionals.³¹⁴ Així es segueix una estructura piramidal de tipus jeràrquic, en la qual hi ha els clubs a la base, seguits de les federacions regionals, les federacions nacionals i les esportives europees al capdamunt.³¹⁵ Les institucions superiors creen regulació que les vincula, així com vincula a les institucions inferior.

---

³¹³ RODRÍGUEZ GARCÍA, José, «Los modelos deportivos en Europa», a PALOMAR OLMEDA, Alberto (Dir.), *El deporte profesional*, Bosch, Barcelona, 2009, pp. 239-240.

³¹⁴ Vegeu CAMPS POVILL, Andreu, «La estructura asociativa del deporte en el contexto internacional» a AAVV, *Manual de la organización institucional del deporte*, Paidotribo, Barcelona, 1999, pp. 161-177.

³¹⁵ Així un laude contemporani a l'informe recalca que els organismes rector en l'esport s'assemblen als governamentals, pel que fa a l'estructura jeràrquica, als principis rectors i a la funció reguladora. Vegeu CAS 98/2000 *AEK Athens and SK Slavia Prague / Union of European Football Associations (UEFA)*, 20.08.1999, a jurisprudence.tas-cas.org/sites/CaseLaw/Shared%20Documents/200.pdf, última visita 07.10.2014.

Es pot afirmar que en un inici, com es veurà a través de les sentències, els tribunals eren poc partidaris de tenir en compte la regulació interna emanada d'aquestes institucions, ara, però, sigui arran de l'auge que viu el dret de l'esport o no, es té més en compte a l'hora de dictar una sentència, encara que només sigui la seva simple existència i se'n declari la no aplicació al cas.³¹⁶

Aquesta normativa privada s'entén que ha de coexistir amb la regulació pública que avui existeix a cada país i a la Unió o en el seu cas a l'àmbit internacional. Per aconseguir l'equilibri regulació pública i regulació privada de l'esport les institucions europees³¹⁷ han dut a terme entre d'altres accions diverses crides, com ara en la Resolució del Parlament Europeu sobre el futur del futbol professional a Europa, de 29.03.2007,³¹⁸ en la qual es fa una petició a tots els òrgans de govern del futbol perquè concretin i coordinin millor les seves competències, responsabilitats, funcions i procediments de presa de decisions per a incrementar la legitimitat i la procedència de les mateixes; i es sol·licita a la Comissió que defineixi les

---

³¹⁶ RODRÍGUEZ TEN, Javier, *Régimen jurídico...*, ob. cit., p. 84: «El interés de la Unión Europea hacia los agentes de jugadores surge originariamente como consecuencia de la aprobación del Reglamento FIFA y de las reclamaciones que sobre el mismo se presentaron. Hasta entonces, estos profesionales se consideraban regulados por las disposiciones comunitarias y de Derecho interno aplicables a los intermediarios, con independencia de la concreta (y variable) naturaleza jurídica que éstos tuvieran en el desempeño de su actividad (representantes comisionistas, asesores, etc. o un híbrido entre todos ellos)». Aprofito aquí per tornar a posar en relleu que, malgrat adoptin una o altra denominació, la naturalesa d'aquesta activitat és difícil d'establir de manera genèrica, des d'un inici, i encara avui, s'ha d'analitzar cas per cas.

³¹⁷ Algunes organitzacions de dret públic, creades pels estats, tenen certa influència en l'àmbit esportiu, entre aquestes la Organització de les Nacions Unides, ONU, i la Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura, UNESCO.

³¹⁸ 2006/2130(INI), A6-0036/2007, vegeu <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2007-0100+0+DOC+XML+V0//EN>, última visita 20.10.2014.

condicions en què sigui legítima l'autoregulació, sempre amb el pertinent respecte a la normativa nacional.³¹⁹

Així doncs, en l'àmbit esportiu i en el dels contractes entre intermediaris i jugadors professionals de futbol, hi juguen un paper destacat també alguns organismes internacionals i europeus.

1.1 El Consell d'Europa

El *Council of Europe* (a partir d'ara, CdE) es va instituir el 5 de maig de 1949, mitjançant el Tractat de Londres, i actualment té la seva seu a Estrasburg. Està format per una bona part dels estats del continent europeu³²⁰, en concret per 47: Bèlgica, Dinamarca, França, Irlanda, Itàlia, Luxemburg, Països Baixos, Noruega, Suècia i Regne Unit –tots com a fundadors–, Grècia, Turquia, Islàndia, Alemanya, Àustria, Xipre, Suïssa, Malta, Portugal, Espanya, Liechtenstein, San Marino, Finlàndia, Hongria, Polònia, Bulgària, Estònia, Lituània, Eslovènia, República Txeca, Eslovàquia, Romania, Andorra, Letona, Albània, Moldàvia, Macedònia, Ucraïna, Rússia, Croàcia, Geòrgia, Armènia, Azerbaidjan, Bòsnia-Hercegovina, Sèrbia, Mònaco i Montenegro.³²¹

---

³¹⁹ Es poden veure algunes suggerències d'harmonització a l'àmbit europeu a EUROPEAN COMMISSION, *ob. cit.*, pp. 5-6.

³²⁰ Vegeu aquest idea ampliada a DIRECCIÓ GENERAL X, *ob. cit.*, pp. 3-5.

³²¹ Vegeu la llista a <http://www.coe.int/aboutCoe/index.asp?page=datesCles&l=ca>, última visita el 17.10.2014, citats per ordre d'incorporació.

L'article 1 dels Estatuts del CdE estableix que els seus fins³²²són:

- a. *The aim of the Council of Europe is to achieve a greater unity between its members for the purpose of safeguarding and realising the ideals and principles which are their common heritage and facilitating their economic and social progress.*
- b. *This aim shall be pursued through the organs of the Council by discussion of questions of common concern and by agreements and common action in economic, social, cultural, scientific, legal and administrative matters and in the maintenance and further realisation of human rights and fundamental freedoms.*
- c. *Participation in the Council of Europe shall not affect the collaboration of its members in the work of the United Nations and of other international organisations or unions to which they are parties.*
- d. *Matters relating to national defence do not fall within the scope of the Council of Europe.*

Aquest organisme internacional ha dedicat temps i esforços per a regular la matèria esportiva.³²³ Ja a l'any 1965 el CdE va plantejar, per primera vegada, la necessitat de centrar la seva activitat a promoure el desenvolupament cultural, àmbit en què es desenvolupa la pràctica esportiva. Poc després, el 1970, l'Assemblea, abans denominada Consultiva, remetia al Consell de Ministres una Recomanació, la 1970/588, relativa al desenvolupament de l'Esport per a tots i a la creació de les

---

³²² Ampliar amb ARÉVALO GUTIÉRREZ, Alfonso i Almudena MARAZUELA BERMEJO, *ob. cit.*, pp. 35 i següents.

³²³ *Vid.* ARÉVALO GUTIÉRREZ, Alfonso i Almudena MARAZUELA BERMEJO, *ob. cit.*, p. 38 i ROMERO RAMOS, José, «El deporte en Europa», *Edusport*, http://recursos.cnice.mec.es/edfisica/profesorado/panel_informativo/el_deporte_en_europa.pdf, última visita 30.10.2014

estructures de coordinació en aquest àmbit; i una mica després reiterava aquesta direcció inicial en aprovar la Recomanació 1972/682, relativa a la necessitat d'aprovar una Carta Europea de l'Esport per a Tots.

És en la nova Carta Europea de l'Esport per a Tots³²⁴, norma primària de l'ordenament jurídic olímpic, on el Consell defineix i sintetitza l'essència de la seva política en matèria d'Esport.³²⁵ La Carta s'aprovà a la reunió de Brussel·les dels dies 20 i 21 de març de l'any 1975 i entrà en vigor el 24 de setembre de 1976, llavors es convertí en un punt de partida i base del desenvolupament de la política esportiva del Consell d'Europa.³²⁶

Amb la redacció d'aquesta Carta, el Comitè de Ministres del Consell d'Europa donava un nou impuls a la seva política esportiva. Els 13 articles que tracten qüestions bàsiques com ara protegir i desenvolupar les bases morals o ètiques de l'esport o simplement conceptualitzar aquest vocable «esport»³²⁷, que s'ha pres de referència a l'inici de la tesi.

---

³²⁴ Resolució (76) 41, adoptada pel Comitè de Ministres del Consell d'Europa, a setembre de 1976, relativa als principis per a una política de l' «esport per a tots», en la que s'estableix: *«la nature globale de ce concept qui recouvre des formes de sport nombreuses et variées, allant de l'activité physique récréative à la haute compétition»*.

³²⁵ A partir d'aquesta Carta, CARRASCO BELINCHÓN, Julián, «Derecho Administrativo y Deporte» a CARRETERO LESTÓN, José Luis, *El marco jurídico del deporte en España*, La Voz, San Fernando, 1986, pàg 20 i següents, cita les característiques definitòries del model esportiu espanyol.

³²⁶ ARÉVALO GUTIÉRREZ, Alfonso i Almudena MARAZUELA BERMEJO, *ob. cit.*, pp. 38-39.

³²⁷ Amb relació a altres treballs del CdE, es pot consultar CONSEJO SUPERIOR DE DEPORTES, *El trabajo del Consejo de Europa en materia del deporte*, volums I-VI, Ministerio de Educación y Cultura. Consejo Superior de Deportes, 1991 a 1998.

1.2 La Unió Europea

A partir d'un tractat firmat el dia 18.04.1951, que entrà en vigor el dia 24.07.1952, es creà la Comunitat Europea del Carbó i de l'Acer, per un període limitat de 50 anys. Així, aquest tractat va expirar el dia 23.07.2002, com estava previst en el mateix. Es reafirmà aquesta unió, uns anys després, a partir dels Tractats de Roma de 1957,³²⁸ en què s'establí la Comunitat Econòmica europea i la Comunitat Europea d'Energia Atòmica.³²⁹

El Consell de la Unió Europea (a partir d'ara, CUE)³³⁰ s'originà a partir del Tractat de París de 1952³³¹, on es reuniren Alemanya, França, Itàlia, Bèlgica, Països Baixos i Luxemburg. Aquest Consell ha anat incorporant països amb els anys, entre aquests, Espanya el dia 01.01.1986.³³²

---

³²⁸ Sobre la absència del fenomen esportiu en els tractats fundacionals *vid.* GARCÍA SILVERO, Emilio Andrés i Juan Ignacio SIGNES DE MESA, *ob. cit.*, pp. 21 i següents.

³²⁹ Firmats el dia 25.03.1957 i que entraren en vigor el dia 01.01.1958, mai es publicà en diari oficial. Vegeu les modificacions a http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/treaties_eec_es.htm, última visita 24.11.2014.

³³⁰ L'obra de referència en dret europeu és CRAIG, Paul i Gráinne DE BÚRCA, *EU Law: Text, Cases and Materials*, 5ª edició, Oxford University Press, Oxford, 2011.

³³¹ Durant aquest lustre va patir nombrosos canvis que es poden consultar a http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/treaties_ecsc_es.htm, última visita 24.11.2014.

³³² Vegeu la història del Consell de la Unió Europea a <http://www.consilium.europa.eu/council/history-of-the-council?lang=es>, última visita 10.10.2014.

A partir de l'aprovació del Tractat de Lisboa³³³, firmat el 13.12.2007 pels diversos estats,³³⁴ l'esport es convertí en un àmbit de competència de la Unió Europea, en el sentit que aquesta pot coordinar, completar i recolzar les accions dels estats membres.³³⁵

Així, per primera vegada a la Unió Europea. Com afirma GARCÍA CABA³³⁶ l'esport es va integrar com a tal en un Tractat Europeu, i afegeix que aquest i el Llibre Blanc de l'Esport³³⁷, al qual es farà una referència específica, constitueixen els punts de partida del tractament de l'esport com a matèria específica a la Unió Europea. ³³⁸ Pel que fa al Tractat europeu, l'article 165 disposa:

Artículo 165
(antiguo artículo 149 TCE)

2. *La acción de la Unión se encaminará a:*
[...]

---

³³³ DO C 306, de 17.12.2007.

³³⁴ I que entrà en vigor el dia 01.12.2009.

³³⁵ Vegeu WEATHERILL, Stephen, «EU Sports Law: the effect of Lisbon Treaty», *Legal Research Paper Series*, Paper No 3/2011, University of Oxford, gener de 2011, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1747916, última visita 20.01.2015.

³³⁶ A GARCÍA CABA, Miguel María, «El deporte ante el derecho comunitario, ¿el final de una especificidad utópica?» *Revista Jurídica del Deporte y Entretenimiento*, núm. 22, 2008, p. 422.

³³⁷ COMISIÓN DE LAS COMUNIDADES EUROPEAS, *El Libro Blanco del Deporte*, Bruselas, 11.7.2007, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/?uri=CELEX:52007DC0391>, última visita 10.10.2014.

³³⁸ A GARCÍA CABA, Miguel María, «El deporte ante el derecho ...», *ob. cit.*, p. 434.

3. *La Unión y los Estado miembros favorecerán la cooperación con terceros países y con las organizaciones internacionales competentes en materia de educación y deporte y, en particular, con el Consejo de Europa.*
4. *Para contribuir a la realización de los objetivos contemplados en el presente artículo, el Parlamento Europeo y el Consejo adoptarán:*
  - *con arreglo al procedimiento legislativo ordinario y previa consulta al Comité Económico y Social y al comité de las Regiones, medidas de fomento, con exclusión de toda armonización de las disposiciones legales y reglamentarias de los Estados miembros,*
  - *el Consejo adoptará, a propuesta de la Comisión, recomendaciones.»*

Amb aquesta finalitat el CUE aprovà el *Plan de Trabajo Europeo para el Deporte para 2014-2017*³³⁹, i en virtut del qual es busca una cooperació europea en l'àmbit esportiu. El Pla de treball es fonamenten tres punts: la integritat de l'esport, els valors de l'esport i aspectes econòmics d'aquest. La seva aplicació s'ha dut a terme per grups d'experts creats per la Comissió i els països de la UE en àmbits com ara: la lluita contra el dopatge, el bon govern de l'esport, l'educació i formació en l'esport, la salut i la participació en l'esport, estadístiques esportives i finançament de l'esport, estadístiques esportives i finançament sostenible de l'esport. La Comissió ha col·laborat amb els moviments esportius i les organitzacions competents a nivell nacional, europeu i internacional.

---

³³⁹ Resolució del Consell i dels Representants dels Estats membres, reunits en el si del Consell, relativa al *Plan de Trabajo Europeo para el Deporte para 2014-2017*, 2014/C 183/03.
[http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/PDF/?uri=CELEX:42014Y0614\(03\)&from=ES](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/PDF/?uri=CELEX:42014Y0614(03)&from=ES), última visita 08.07.2015.

1.3 El Comitè Olímpic Internacional

A nivell internacional, cal fer una especial referència a l'anomenat *International Olympic Committee* (d'ara endavant, COI). A partir de l'article 15³⁴⁰ de la Carta Olímpica, norma primària de l'ordenament jurídic olímpic³⁴¹, es pot definir al COI com a una organització internacional no governamental, sense un fi lucratiu i amb personalitat jurídica, i amb domicili social a Lausana, Suïza.³⁴² Així ho reconeix el Consell Federal Suís arran de l'acord de 01.11.2000.³⁴³

---

³⁴⁰ «1. *The IOC is an international non-governmental not-for-profit organisation, of unlimited duration, in the form of an association with the status of a legal person, recognised by the Swiss Federal Council in accordance with an agreement entered into on 1 November 2000.*

2. *Its seat is in Lausanne (Switzerland), the Olympic capital.*

3. *The object of the IOC is to fulfil the mission, role and responsibilities as assigned to it by the Olympic Charter.*

4. *In order to fulfil its mission and carry out its role, the IOC may establish, acquire or otherwise control other legal entities such as foundations or corporations.»*

³⁴¹ SANINO, Mario, «La organización del deporte en Italia», a CARRETERO LESTÓN, José Luis, *El marco jurídico del deporte en España*, La Voz, San Fernando, 1986, pp. 113-144, explica que l'ordenament jurídic esportiu olímpic és originari perquè no té causa en un altre ordenament superior que li atorgui legitimitat, si bé no és sobirà, i obert, en el sentit en que la plurisubjectivitat, que constitueix l'element determinant, es concreta en una comunitat de persones i organitzacions de tipus difús, que de manera voluntària ho reconeixen.

³⁴² La subjecció de l'associació al Dret internacional privat o al Dret internacional públic ha estat i encara avui dia és, una àrea de discussió, en què no entrarem. Avui, no hi ha dubte de la seva naturalesa privada. *Vid.* CAZORLA PRIETO, Luis María (Dir.), *Derecho del deporte*, *ob. cit.*, p. 107.

³⁴³ El COI té previst un sistema disciplinari i de resolució de conflictes tancat, ja que són els propis òrgans del COI (el Ple, la Comissió Executiva i el Tribunal Arbitral de l'Esport en el seu cas) els que assumeixen la competència absoluta sobre la matèria.

L'inici dels Jocs Olímpics, àmbit d'actuació del COI, no està clar³⁴⁴, tot i que es coneix que venen de lluny i que a l'any 884 a. C. es restabliren i s'anaven celebrant cada quatre anys fins el 393 d'aquesta era, quan foren prohibits ja que es consideraven pagans.³⁴⁵

El restabliment d'aquests jocs en els nostres dies va venir de la mà de la Unió de Societats Franceses d'Esports Atlètics, la que va organitzar, a instàncies Pierre de Coubertin –en la ciutat natal d'aquest–, el Congrès Internacional de París, que va transcórrer en la Sorbona del 16 al 23 de juny de 1894. El programa va ser enviat a la majoria de les federacions i organitzacions esportives de l'època. El darrer dia del congrés, per unanimitat dels 79 delegats i de les 49 associacions esportives representants de 12 països, essencialment europeus, es va prendre la decisió de restaurar els Jocs Olímpics i de constituir el Comitè Olímpic Internacional³⁴⁶. Segons la idea de l'esmentat baró, aquest comitè havia de ser independent, internacional i sobirà, aliè a qualsevol ingerència governamental.³⁴⁷

---

³⁴⁴ Vegeu ELÍAS i JUNCOSA, Josep, *Els Jocs Olímpics de l'Antiga Grècia*, Catalana, Barcelona, 1920 o ESPY, Richard, *The politics of the Olympic Games*, University of California Press, 1981.

³⁴⁵ CAZORLA PRIETO, Luis María (Dir.), *Derecho del deporte, ob. cit.*, pp. 100 i següents.

³⁴⁶ Vegeu <http://www.olympic.org/about-ioc-institution?tab=organisation>, última visita el 09.10.2013.

³⁴⁷ A CAZORLA PRIETO, Luis María (Dir.), *Derecho del deporte, ob. cit.*, pp. 102-103.

Des de la seva creació, el COI es va convertir en l'autoritat suprema del moviment olímpic.³⁴⁸ Aquest Comitè duu a terme les seves funcions també amb el suport d'altres institucions com en són els Comitès Olímpics Nacionals³⁴⁹, que representen, desenvolupen, promouen i protegeixen el moviment olímpic en el seu país³⁵⁰, i les Federacions Esportives Internacionals³⁵¹, que duen a terme el control tècnic dels esports (art. 1.2³⁵² de la Carta Olímpica). Tota persona o organització que formi part d'aquest moviment, en qualsevol terme, està subjecte a les disposicions de la citada Carta Olímpica i haurà d'acatar les decisions del COI.³⁵³

---

³⁴⁸ Vegeu <http://www.olympic.org/about-ioc-institution?tab=mission>, última visita el 09.10.2013.

³⁴⁹ Vegeu <http://www.olympic.org/ioc-governance-national-olympic-committees>, última visita el 09.10.2013.

³⁵⁰ A Itàlia aquest òrgan adquireix una altra importància, major que en altres països europeus. L'òrgan de representació i governació esportiva d'Itàlia és el *Comitato Olimpico Nazionale Italiano* (a partir d'ara, CONI). Així ho estableix l' Art. 1 de *l'Statuto del Comitato Olimpico Nazionale Italiano* (2012) «*Il CONI, regolato al D.lgs. 23 Luglio 1999, n. 242, e successive modificazioni ed integrazioni, e dalla Carta Olimpica, è autorità di disciplina, regolazione e gestione delle attività sportive, intese come elemento essenziale della formazione fisica e morale dell'individuo e parte integrante dell'educazione e della cultura nazionale*».

Aquest Comitè italià «*preside, cura e coordina l'organizzazione delle attività sportive sul territorio nazionale*» (art. 2 de *l'Statuto del Comitato Olimpico Nazionale Italiano*).

³⁵¹ *Vid.* <http://www.olympic.org/content/the-ioc/governance/international-federations/>, última visita el 09.10.2013.

³⁵² Que disposa de manera literal: «*Las tres principales partes constitutivas del Movimiento Olímpico son el COI, las FI y los CON. Toda persona u organización que pertenezca de alguna manera al Movimiento Olímpico está sujeta a las disposiciones de la Carta Olímpica y ha de respetar las decisiones del COI*».

³⁵³ *Vid.* BARRACHINA JUAN, Eduardo, *Derecho del deporte*, Promociones y Publicaciones Universitarias, Barcelona, 2001, pp. 18 i següents.

A part d'aquests tres pilars, el moviment olímpic està format pels Comitès d'Organització del Jocs Olímpics, les associacions nacionals, les persones que formen part de les Federacions esportives internacionals i dels Comitès Olímpics nacionals, atletes³⁵⁴, jutges, etcètera (art. 1.3³⁵⁵ de la Carta Olímpica).

La Carta Olímpica³⁵⁶ és l'expressió normativa del moviment Olímpic, una institució dotada d'autonomia plena per a l'obtenció de les seves finalitats, amb capacitat de creació de les seves pròpies regles jurídiques i amb capacitat també d'imposar-les a tots els subjectes que formen part del Moviment Olímpic.³⁵⁷ Les normes que integren la Carta Olímpica són normes de Dret convencional o de naturalesa contractual, vinculants a conseqüència de la referida adhesió voluntàriament acceptada.³⁵⁸

---

³⁵⁴ Als anys vuitanta, el COI es va apartar la clàssica distinció entre jugadors aficionats i professionals i permeté la participació de qualsevol esportista als Jocs Olímpics, alhora que autoritzà el patrocini comercial dels mateixos, com a una de les principals vies de finançament de l'esport.

³⁵⁵ Que disposa de manera literal: «Además de sus tres principales partes constitutivas, el Movimiento Olímpico incluye también a los COJO, a las federaciones deportivas nacionales, a los clubes y a las personas dependientes de las FI y de los CON, particularmente a los atletas, cuyos intereses constituyen un elemento fundamental de la acción del Movimiento Olímpico, así como a los jueces, árbitros, entrenadores y demás personal oficial y técnico del deporte. Incluye, asimismo, a otras organizaciones e instituciones reconocidas por el COI».

³⁵⁶ Vegeu la redacció de la Carta a http://www.olympic.org/documents/olympic_charter_en.pdf, última visita el 09.10.2013.

³⁵⁷ *Vid.* DURÁNTEZ, Conrado, *La dimensión jurídica del Movimiento Olímpico. La Carta Olímpica*, Barcelona, 1987.

³⁵⁸ A CAZORLA PRIETO, Luis María (Dir.), *Derecho del deporte*, ob cit., p. 108.

Partint de l'activitat i la posició del COI, RODRÍGUEZ TEN proposa que aquesta sigui institució, entre d'altres, la pugui crear una regulació sobre l'activitat dels ara intermediaris, abans agents de jugadors: «*Consideramos que, sin perjuicio del debido respeto a las normas nacionales de Derecho imperativo, la actividad del agente de jugadores está tan extendida y reviste tales opciones plurales que debiera ser objeto de una regulación básica a nivel deportivo. Y para ello nadie mejor que el Comité Olímpico Internacional, organismo que podría elaborar un Reglamento a asumir por todas las federaciones deportivas internacionales (y, en cascada, por las nacionales y de ámbito inferior) previos contactos con los foros internacionales (UNESCO, Consejo de Europa, Unión Europea, etc.), incluso con la posibilidad de que se proceda del mismo modo en que se actuó en relación con el dopaje; creación de una agencia independiente reguladora (a Agencia Mundial Antidopaje) y forma de un Convenio internacional conforme al cual los Estados se comprometían a adaptar se legislación al mismo*».³⁵⁹

---

³⁵⁹ RODRÍGUEZ TEN, Javier, *Régimen jurídico...*, ob. cit., pp. 81-82.

1.4 Les Federacions Internacionals: la Federació Internacional de Futbol Associat i la Unió d'Associacions de Futbol Europees

La piràmide d'institucions privades del futbol es distribueix de la manera següent: al capdamunt la FIFA, seguida per confederacions com ara la UEFA, a nivell estatal es troben les associacions nacionals –com ara la RFEF–, les Lligues professionals –com ara la LNFP– i, ja a petita escala territorial, les associacions regionals –com ara la FCF– i els clubs i/o SAD.³⁶⁰

El sorgiment i la constitució de les federacions esportives internacionals es va produir com a conseqüència de l'evolució i el desenvolupament de cada una de les modalitats esportives existents.³⁶¹

Les Federacions esportives internacionals es caracteritzen pel seu caràcter associatiu i tenen orígens individualistes. Es considera que els fonaments remots de les Federacions, incloses les internacionals, es troben en les primeres competicions entre els membres d'una mateixa família i amb unes regles establertes pocs moments abans de iniciar-se la trobada, el guanyador de la qual s'enfrontaria posteriorment amb el respectiu d'altres famílies veïnes.

---

³⁶⁰ Vid. DE LA IGLESIA PRADOS, Eduardo, *ob. cit.*, pp. 13-14, qui discrepa del caràcter internacional de les institucions esportives subjectes al dret d'un Estat concret. Tot i que comparteixo parcialment la seva opinió, crec que es pot matisar en el sentit que la submissió a la normativa FIFA obeeix més aviat a l'existència, almenys *de facto*, d'una jerarquia de caràcter paranormatiu.

³⁶¹ CAZORLA PRIETO, Luis María (Dir.), *Derecho del deporte, ob. cit.*, pp. 226 i BLANCO PEREIRA, Eduardo (2010), *Los Modelos Asociativos...*, *ob. cit.*

Tot i així, fins a finals del segle XIX i el segle XX no es van constituir les federacions internacionals pròpiament dites. El 1896, quan es va celebrar la primera olimpíada, només existien 3 Federacions internacionals, mentre que avui en dia la major part de les modalitats esportives compten amb la seva,³⁶² que acull les federacions nacionals competents en aquesta modalitat esportiva.³⁶³ Per exemple, la FIFA és una associació privada regida pel dret suís.

Des del punt de vista de l'ordenament jurídic es pot considerar a les federacions internacionals com a associacions de naturalesa privada que agrupen a altres associacions esportives de caràcter nacional: com ara les federacions esportives nacionals i altres organismes nacionals responsables i competents de les modalitats esportives dels corresponents territoris.

Les Federacions internacionals constitueixen organitzacions de caràcter no governamental, que sorgeixen, com s'ha explicat, per la necessitat d'evolució d'una determinada modalitat esportiva, en ares a establir vincles duradors entre els seus membres, els quals practiquen la mateixa modalitat esportiva en països o territoris diferents. Com a òrgan no governamental, el seu funcionament i estructura es regulen en els seus propis estatuts o reglamentació interior que s'elaboren segons els criteris

---

³⁶² *Vid.* les actuals federacions internacionals a <http://www.csd.gob.es/csd/asociaciones/2feddepInternac/soapcli.2007-03-15.7415064612/>, última visita 24.11.2014.

³⁶³ *Vid.* CAZORLA PRIETO, Luis María (Dir.), *Derecho del deporte, ob. cit.*, p. 227

propis del Dret privat. A través de la seva pròpia activitat normativa (estatuts, reglaments i codis esportius) es vinculen les diferents Federacions nacionals i integrants d'una mateixa modalitat esportiva.

La seva naturalesa privada també s'infereix d'aquestes regulacions i del fet que els seus membres no són els Estats, sinó associacions i organitzacions esportives que, en definitiva, són grups d'individus que desenvolupen la seva activitat esportiva en el territori dels diferents estats, i s'agrupen o associen sota una estructura de tipus federatiu i jeràrquic.

També és significatiu observar el Congrés Internacional en què es va aprovar l'acte constitutiu de la Federació Internacional corresponent –generalment així ha estat– i els Estatuts de la mateixa, ja que la naturalesa jurídica d'aquestes estarà afectada per l'ordenament jurídic del país on es va celebrar el Congrés i en què té la seva seu. La regla general és que hagin adoptat la naturalesa d'associacions privades dotades de personalitat jurídica.³⁶⁴

Les federacions nacionals adopten diferents formes jurídiques, però, generalment, coincideixen en la seva naturalesa privada, amb un nivell d'influència dels poders públics que varia en funció de l'Estat de què es tracti.³⁶⁵

---

³⁶⁴ SANINO, Mario, *ob. cit.*, considera que aquesta normativa és dret transnacional basat en l'autonomia de la voluntat de les parts contractants dirigit a reglamentar les activitats i relacions jurídiques que no s'esgoten en l'àmbit d'un sol Estat.

³⁶⁵ El mateix autor anterior exposa que quan una federació nacional passa a formar part d'una d'internacional les normes dictades per la darrera entren directament i sense

No obstant, cal dir que tot i la opinió majoritària, no tothom és partidari tracta d'organitzacions internacionals, en paraules de BERMEJO VERA «*pues ni UEFA, ni FIFA, ni organizaciones semejantes deben considerarse organizaciones «internacionales» en el sentido jurídico del término.*»³⁶⁶

a) *La Federació Internacional de Futbol Associat*

El mes de maig de 1904, es va fundar a París la FIFA, aleshores comptà amb set membres: França, Bèlgica, Dinamarca, Holanda, Espanya, representada pel Madrid FC, Suècia i Suïssa. L'any 1906, la FA es va afiliar a l'associació suïssa, alhora que Daniel Burley Woolfall, directiu de la FA, passà a substituir al francès Robert Guérin a la presidència de la FIFA. I, a l'any 1913, aquesta última associació va ser admesa com a membre de la *International Football Association Board*,³⁶⁷ associació que es

---

cap necessitat de recepció a formar part del conjunt de regles que disciplinen a nivell nacional la pràctica de cada esport i aquestes normes es subordinen, pel que fa a la seva interpretació, als principis generals que presideixen la interpretació del dret d'origen convencional.

³⁶⁶ A BERMEJO VERA, José, «Comentario de urgencia la decisión del Tribunal Europeo adoptada en el “Asunto Bosman”. Sentencia de 15 de diciembre de 1995, C-415/93», *Revista Española de Derecho Deportivo*, núm. 5, 1995, p. 106.

³⁶⁷ La *International Football Association Board* debat i decideix les propostes d'esmenes de les Regles del Joc. La FIFA i les quatre associacions de Regne Unit tenen la facultat de proposar qüestions que s'han de debatre i ratificar a la Junta General Ordinària que es celebra cada any. L'Assamblea General Anual pot debatre i adoptar decisions sobre aspectes d'índole general que les confederacions continentals o qualsevol de les associacions membres de la FIFA li hagin sotmès, però no té la facultat de canviar aquestes Regles.

Vegeu <http://es.fifa.com/aboutfifa/organisation/ifab/aboutifab.html>, última visita 15.01.2015.

reuní per primera vegada el dia 02.06.1886 i composta, en un primer moment, per dos representants de cada una de les associacions de Regne Unit: Anglaterra, Escòcia, Gal·les i Irlanda del Nord.³⁶⁸

L'article 1 dels Estatuts de la FIFA³⁶⁹ estableix que aquesta és una associació privada, regida pel dret suís, inscrita en el Registre Comercial d'acord amb els articles 60 i següents del Codi Civil Suís³⁷⁰, amb la seu a Zurich, a Suïssa.³⁷¹ Aquesta és la Federació Internacional de Futbol i està composta per 209 associacions en l'actualitat.³⁷²

---

³⁶⁸ Vegeu <http://es.fifa.com/classicfootball/history/the-laws/from-1863-to-present.html>, última visita 15.01.2015.

³⁶⁹ Vegeu http://es.fifa.com/mm/document/affederation/generic/02/14/97/88/fifastatuten2013_s_spanish.pdf, última visita 10.10.2013.

³⁷⁰ El qual data de 10.12.1907 i està publicat a <http://www.admin.ch/ch/e/rs/210/indexni2.html>, última visita 17.09.2013.

³⁷¹ Associació definida a l'Assumpte T-193/02, *Laurent Piau* contra *Comisión de las Comunidades Europeas*, pel Tribunal de Primera Instància de les Comunitats Europees – Sentència de 26.01.2005, sala quarta – com una associació d'empreses que agrupa a les associacions nacionals que, també, són associacions d'empreses, ja que els seus membres són clubs que tenen una activitat econòmica, i empreses, que obtenen beneficis econòmics de l'activitat esportiva.

Vid. curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?jsessionid=9ea7d2dc30ddd6e50f624a76482e82b09a1ec05ce2ab.e34KaxiLc3qMb40Rch0SaxqTbN10?text=&docid=65947&pageIndex=0&doclang=ES&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=175749, última visita 10.10.2014.

³⁷² Afganistan, Albània, Alemanya, Andorra, Angola, Anguila, Antigua i Barbuda, Aràbia Saudita, Argèlia, Argentina, Armènia, Aruba, ARY de Macedònia, Austràlia, Àustria, Azerbaidjan, Bahames, Bahrain, Bangladesh, Barbados, Bèlgica, Belize, Benín, Bermudes, Bielorrússia, Bolívia, Bòsnia i Hercegovina, Botswana, Brasil, Brunei Darussalam, Bulgària, Burkina Faso, Burundi, Bhutan, Cap Verd, Cambodja, Camerun, Canadà, Txad, Xile, Taipei xinès, Xipre, Colòmbia, Comores, Congo, Costa de Marfil, Costa Rica, Croàcia, Cuba, Curaçao, Dinamarca, Dominica, Equador, Estats

En relació amb la finalitat d'aquesta associació, l'article 2³⁷³ dels Estatuts de la FIFA estableix com a objectius: millorar constantment el futbol i

---

Units, Egipte, El Salvador, Emirats Àrabs Units, Eritrea, Escòcia, Eslovàquia, Eslovènia, Espanya, Estònia, Etiòpia, Filipines, Finlàndia, Fiji, França, Gabon, Gal·les, Gàmbia, Geòrgia, Gana, Granada, Grècia, Guam, Guatemala, Guinea, Guinea Equatorial, Guinea-Bissau, Guyana, Haití, Hondures, Hong Kong, Hongria, Índia, Indonèsia, Anglaterra, Iraq, Iran, Irlanda del Nord, Islàndia, Illes Caiman, Illes Cook, Illes Faraó, Illes Salomó, Illes verges britàniques, Illes verges estatunidenques, Israel, Itàlia, Jamaica, Japó, Jordània, Kazakhstan, Kenya, Kirguizistan, Kuwait, Laos, Lesotho, Letònia, Líban, Libèria, Líbia, Liechtenstein, Lituània, Luxemburg, Macau, Madagascar, Malàisia, Malawi, Maldives, Mali, Malta, Marroc, Maurici, Mauritània, Mèxic, Moldàvia, Mongòlia, Montenegro, Montserrat, Moçambic, Myanmar, Namíbia, Nepal, Nicaragua, Níger, Nigèria, Noruega, Nova Caledònia, Nova Zelanda, Oman, Països Baixos, Pakistan, Palestina, Panamà, Papua Nova Guinea, Paraguai, Perú, Polònia, Portugal, Puerto Rico, Qatar, RD del Congo, RDP de Corea, República Centreafricana, República Txeca, República de Corea, República d'Irlanda, República Dominicana, RP de Xina, Ruanda, Romania, Rússia, Samoa, Samoa estatunidenca, *Saint Christopher i Nevis*, San Marino, *Saint Vincent i les Grenadines*, Santa Lucía, *São Tomé i Príncipe*, Senegal, Sèrbia, Seychelles, Sierra Leone, Singapur, Síria, Somàlia, Sri Lanka, Swazilàndia, Sud-àfrica, Suècia, Suïssa, Surinam, Tahití, Tailàndia, Tanzània, Tadjikistan, Timor Oriental, Togo, Tonga, Trinitat i Tobado, Tunis, Illes Turks i Caicos, Turkmenistan, Turquia, Ucraïna, Uganda, Uruguai, Uzbekistan, Vanuatu, Veneçuela, Vietnam, Iemen, Djibouti, Zàmbia, Zimbabwe.

Vegeu <http://es.fifa.com/aboutfifa/organisation/associations.html>, última visita el 4.11.2014.

³⁷³ Que estableix de manera literal:

«Article 2. *The objectives of UEFA shall be to:*

- a) deal with all questions relating to European football;*
- b) promote football in Europe in a spirit of peace, understanding and fair play, without any discrimination on account of politics, gender, religion, race or any other reason;*
- c) monitor and control the development of every type of football in Europe;*
- d) organise and conduct international football competitions and tournaments at European level for every type of football whilst respecting the players' health;*
- e) prevent all methods or practices which might jeopardise the regularity of matches or competitions or give rise to the abuse of football;*
- f) ensure that sporting values always prevail over commercial interests;*
- g) redistribute revenue generated by football in accordance with the principle of solidarity and to support reinvestment in favor of all levels and areas of football, especially the grassroots of the game;*
- h) promote unity among Member Associations in matters relating to European and world football;*

promoure'l a arreu; organitzar competicions internacionals pròpies i elaborar reglaments i disposicions que garanteixin la seva implementació; controlar totes les formes del futbol, adoptant les mesures necessàries per tal que es respecti la normativa; i promoure la integritat, el comportament ètic i l'esportivitat. Aquesta associació crea una bona part de la regulació interna aplicable també a les associacions privades esportives europees i nacionals.³⁷⁴

Aquesta regulació elaborada per la FIFA pot ser desenvolupada per les confederacions que la integren o per les associacions nacionals o regionals³⁷⁵, i així es demana des de la mateixa federació internacional.

Pel que fa a la seva organització, l'article 21 estableix que els òrgans que la conformen són: el Congrés –legislatiu–, el Comitè Executiu i la

-
- i) safeguard the overall interests of Member Associations;*
  - j) ensure that the needs of the different stakeholders in European football (leagues, clubs, players, supporters) are properly taken into account;*
  - k) act as a representative voice for the European football family as a whole;*
  - l) maintain good relations with and cooperate with FIFA and the other Confederations recognised by FIFA;*
  - m) ensure that its representatives within FIFA loyally represent the views of UEFA and act in the spirit of European solidarity;*
  - n) respect the interests of Member Associations, settle disputes between Member Associations and assist them in any matter upon request.*
- 2.UEFA shall seek to achieve its objectives by implementing any measures it deems appropriate, such as setting down rules, entering into agreements or conventions, taking decisions or adopting programmes».*

³⁷⁴ Un comentari sobre l'abast d'aquesta associació a PALAZZO, Iván, «El poder de la FIFA. A propósito de las “injerencias” de los Estados», *Iusport*, 23.09.2013, <http://iusport.es/opinion/IVAN-PALAZZO-poder-fifa-2013.pdf>, última visita 26.11.2014.

³⁷⁵ Cal esmentar, per la seva rellevància, una obra recent que tracta la història de la FIFA, l'organització de la mateixa i altres aspectes passats, actuals i futurs, TOMLISON, Alan, *FIFA. The men, the myths and the Money*, Routledge, New York, 2014.

secretaria general – aquests últims, administratius–, a part de les comissions permanents³⁷⁶ i especials que aconsellen i assisteixen al Comitè executiu.

b) *La Unió d'Associacions de Futbol Europees*

La *Union des Associations Européennes de Football*³⁷⁷ (a partir d'ara, UEFA) és una associació privada regida pel dret suís, inscrita en el Registre Comercial d'acord amb els articles 60 i següents del Codi Civil Suís, que gestiona el govern del futbol a Europa i que està conformada per una agrupació de 54 de Federacions³⁷⁸ que alhora s'incorporen majoritàriament a la FIFA (art. 3 dels Estatuts de la UEFA³⁷⁹). Es tracta també d'una de les sis

---

³⁷⁶ Algunes de les quals són (art. 34 dels Estatuts de la FIFA): la Comissió de Finances, la Comissió Organitzadora de la Copa Mundial de la FIFA, la Comissió de les Competicions Juvenils de la FIFA, la Comissió de Futbol Femení, la Comissió de l'Estatut del Jugador i la Comissió dels Assumptes Legals.

³⁷⁷ Que disposa de manera literal: «*Article 1.1 The Union des Associations Européennes de Football (UEFA) shall be a society entered in the register of companies under the terms of Art. 60 et seq. Of the Swiss Civil Code, UEFA shall be neutral, politically and religiously.*».

³⁷⁸ Espanya, Anglaterra Alemanya, Itàlia, Portugal, França, Rússia, Ucraïna, Holanda, Bèlgica, Suïssa, Turquia, Grècia, República Txeca, Romania, Àustria, Croàcia, Xipre, Israel, Polònia, Bielorússia, Dinamarca, Suècia, Escòcia, Bulgària, Noruega, Sèrbia, Eslovènia, Azerbaidjan, Eslovàquia, Hongria, Kazakhstan, Moldàvia, Geòrgia, Islàndia, Bòsnia i Hercegovina, Finlàndia, Liechtenstein, ARY Macedònia, República d' Irlanda, Montenegro, Albània, Luxemburg, Irlanda del Nord, Lituània, Letònia, Malta, Estònia, Illes Faraó, Gal·les, Armènia, Andorra, San Marino i Gibraltar.

Vegeu la llista a <http://www.uefa.com/memberassociations/index.html>, última visita 03.11.2014.

³⁷⁹Estatuts de la UEFA
http://www.uefa.org/MultimediaFiles/Download/OfficialDocument/uefaorg/WhatUEFAis/02/09/93/25/2099325_DOWNLOAD.pdf, última visita 24.11.2014.

confederacions continentals integrades a la FIFA³⁸⁰. El primer congrés que celebrà fou a Viena el dia 02.03.1955.³⁸¹

Els principals objectius d'aquesta estan disposats en l'article 2 dels Estatuts de la UEFA, i entre els mateixos destaquen la promoció del futbol a Europa i el control del desenvolupament d'aquest esport, l'organització de competicions internacionals de futbol a Europa³⁸² i el manteniment d'una bona relació amb la FIFA i altres confederacions reconegudes per la mateixa, amb les quals també col·labora.³⁸³

---

³⁸⁰ La AFC a Àsia, la CAF a Àfrica, la Concacaf a Nord Amèrica, Centre Amèrica i el Carib, la Conmebol a Sud Amèrica, la UEFA a Europa i la OFC a Oceania.

³⁸¹ Vegeu <http://es.uefa.com/uefachampionsleague/history/background/index.html>, última visita 15.01.2015.

³⁸² El diari francès *L'Equipe* fou qui proposà, l'any 1955, la Copa Europea. Vegeu amb més detall com s'elaborà el disseny d'aquesta competició a <http://es.uefa.com/uefachampionsleague/history/background/index.html>, última visita 15.01.2015.

³⁸³ La UEFA ha creat un sistema de solidaritat a partir del qual es distribueixen els ingressos generats per la *Champions League* entre els clubs, en ares a mantenir un equilibri competitiu i promoure el futbol. La simple existència i la pertinença d'aquesta encara és una qüestió controvertida.

2. ORGANISMES ESPANYOLS

2.1 Organisme públic: el Consejo Superior de Deportes

El *Consejo Superior de Deportes* és un organisme autònom de caràcter administratiu adscrit al *Ministerio de Educación, Cultura y Deporte* a qui li correspon l'actuació de l'Administració de l'Estat³⁸⁴ en l'àmbit de l'esport (art. 7 LD 90).³⁸⁵

Té personalitat jurídica i capacitat d' obrar per tal de complir amb les seves funcions, i aquestes i l'estructura orgànica estan desenvolupades en el *Real Decreto 2195/2004, de 25 de noviembre por el que se regula la estructura orgánica y las funciones del Consejo Superior de Deportes*³⁸⁶.

L'article 8 de la LD 90 estableix les competències d'aquest òrgan, entre les quals es troben autoritzar i revocar de forma motivada la constitució i aprovar els estatuts i els reglaments de les Federacions esportives espanyoles, reconèixer l'existència d'una modalitat esportiva, qualificar les competicions oficials de caràcter professional i d'àmbit estatal, actuar amb les Comunitats Autònomes de forma coordinada amb relació a l'activitat esportiva i autoritzar la inscripció de les Federacions

---

³⁸⁴ Sobre la funció de l'administració pública estatal en l'àmbit de l'esport, vegeu CAZORLA PRIETO, Luis María, *Deporte y Estado, ob. cit.*; PALOMAR OLMEDA, Alberto «El deporte en España: marco institucional y...» *ob. cit.*, pp. 29-32, o CUCHI DENIA, Javier Manuel, *La distribución de competencias deportivas en España*, Bosch, Barcelona, 2005.

³⁸⁵ *Vid.* BARRACHINA JUAN, Eduardo, *Derecho del deporte, ob. cit.*, pp. 217 i següents.

³⁸⁶ BOE núm. 286, de 26.11.2004, pp. 39147- 395151.

esportives espanyoles en les corresponents Federacions esportives de caràcter internacional.³⁸⁷

---

³⁸⁷ Que disposa de manera literal que:

«Son competencias del Consejo Superior de Deportes las siguientes:

- a) Autorizar y revocar de forma motivada la constitución y aprobar los estatutos y reglamentos de las Federaciones deportivas españolas.*
  - b) Reconocer, a los efectos de esta Ley, la existencia de una modalidad deportiva.*
  - c) Acordar, con las Federaciones deportivas españolas sus objetivos, programas deportivos, en especial los del deporte de alto nivel, presupuestos y estructuras orgánicas y funcional de aquéllas, suscribiendo al efecto los correspondientes convenios. Tales convenios tendrán naturaleza jurídico-administrativa.*
  - d) Conceder las subvenciones económicas que procedan, a las Federaciones Deportivas y demás Entidades y Asociaciones Deportivas, inspeccionando y comprobando la adecuación de las mismas al cumplimiento de los fines previstos en la presente Ley.*
  - e) Calificar las competiciones oficiales de carácter profesional y ámbito estatal.*
  - f) Promover e impulsar la investigación científica en materia deportiva, de conformidad con los criterios establecidos en la Ley de Fomento y Coordinación General de la Investigación Científica y Técnica.*
  - g) Promover e impulsar medidas de prevención, control y represión del uso de sustancias prohibidas y métodos no reglamentarios, destinados a aumentar artificialmente la capacidad física de los deportistas o a modificar los resultados de las competiciones.*
  - h) Actuar en coordinación con las Comunidades Autónomas respecto de la actividad deportiva general, y cooperar con las mismas en el desarrollo de las competencias que tienen atribuidas en sus respectivos estatutos.*
  - i) Autorizar o denegar, previa conformidad del Ministerio de Asuntos Exteriores, la celebración en territorio español de competiciones deportivas oficiales de carácter internacional, así como la participación de las selecciones españolas en las competiciones internacionales.*
  - j) Coordinar con las Comunidades Autónomas la programación del deporte escolar y universitario, cuando tenga proyección nacional e internacional.*
  - k) Elaborar y ejecutar, en colaboración con las Comunidades Autónomas y, en su caso, con las Entidades Locales, los planes de construcción y mejora de instalaciones deportivas para el desarrollo del deporte de alta competición, así como actualizar, en el ámbito de sus competencias, la normativa técnica existente sobre este tipo de instalaciones.*
  - l) Elaborar propuestas para el establecimiento de las enseñanzas mínimas de las titulaciones de técnicos deportivos especializados.*
- Asimismo le corresponde colaborar en el establecimiento de los programas y planes de estudio relativos a dichas titulaciones, reconocer los centros autorizados para impartirlos, e inspeccionar el desarrollo de los programas de formación en aquellas Comunidades Autónomas que no hayan asumido competencias en materia de educación.*
- m) Autorizar los gastos plurianuales de las Federaciones deportivas españolas en los supuestos reglamentariamente previstos, determinar el destino del patrimonio neto de aquéllas en caso de disolución, controlar las subvenciones que les hubiera otorgado y autorizar el gravamen y enajenación de sus bienes inmuebles, cuando éstos hayan sido financiados total o parcialmente con fondos públicos del Estado.*

2.2 Organismes privats: el Comitè Olímpic Español, la Federació Espanyola de Futbol i la Lliga de Futbol Professional

Dins del teixit associatiu del sector privat de l'esport, a nivell estatal, BLANCO PEREIRA distingeix entre clubs esportius, federacions esportives, agrupacions de clubs, lligues professionals, entitats de promoció esportiva, COE, associacions esportives de caràcter civil i entitats no esportives.³⁸⁸ Aquí es vol destacar el paper del COE i el de la RFEF.

a) *El Comité Olímpic Español*

Com ja s'ha posat de manifest, existeixen els Comitès Olímpics Nacionals vinculats al COI³⁸⁹ i, en el cas espanyol, aquest es denomina *Comité Olímpico Español* (d'ara endavant, COE) i va ser creat el dia 23 de novembre de l'any 1912.³⁹⁰

---

n) *Actualizar permanentemente el censo de instalaciones deportivas en colaboración con las Comunidades Autónomas.*

o) *Autorizar la inscripción de las sociedades anónimas deportivas en el Registro de Asociaciones Deportivas, inscribir la adquisición y la enajenación de participaciones significativas en su accionariado y autorizar la adquisición de sus valores en los términos señalados en el artículo 22.2.*

p) *Autorizar la inscripción de las Federaciones deportivas españolas en las correspondientes Federaciones deportivas de carácter internacional.*

q) *Colaborar en materia de medio ambiente y defensa de la naturaleza con otros organismos públicos con competencias en ello y con las Federaciones, especialmente relacionadas con aquéllos.*

r) *Velar por la efectiva aplicación de esta Ley y demás normas que la desarrollen ejercitando al efecto las acciones que proceden así como cualquier otra facultad atribuida legal o reglamentariamente que persiga el cumplimiento de los fines y objetivos señalados en la presente normas.*

³⁸⁸ BLANCO PEREIRA, Eduardo (2010), *Los Modelos Asociativos...*, *ob. cit.*, p. 46.

³⁸⁹ En relació amb els Comitès Olímpics Nacionals, en general, vegeu BARRACHINA JUAN, Eduardo, *Derecho del deporte*, *ob. cit.*, pp. 41 i següents.

³⁹⁰ Aquest Comitè existeix des d'aleshores a Espanya, i només durant el període franquista va ser suspès. Institució desenvolupada a l'obra DURÁNTEZ, Conrado, *El Comité Olímpico Español. Orígenes y naturaleza jurídica*, 2ª edició, Sclayprint, Publicaciones del Comité Olímpico Español, Madrid, 2003.

El COE és un ens dotat d'autonomia privada (una associació) i es regeix pels seus propis Estatuts i reglaments, aprovats pel COI conforme la Carta Olímpica³⁹¹ –la qual és dret supletori– (art. 2 dels estatuts del COE), i per la LD 90 i el que disposa l'ordenament jurídic espanyol (art. 48.2 LD 90).³⁹²

L'article 48.1 de la LD 90 el descriu com una «*asociación sin fines de lucro dotada de personalidad jurídica cuyo objeto consiste en el desarrollo del Movimiento Olímpico y la difusión de los ideales olímpicos. En atención a este objeto el Comité Olímpico Español es declarado de utilidad pública*». Declarat d'utilitat pública però de naturalesa privada.

L'article 3 dels Estatuts del COE³⁹³, estableix que aquest Comitè té per objecte desenvolupar i perfeccionar el moviment olímpic i l'esport, estimular i orientar la seva pràctica, i preparar les activitats que tinguin representació en els Jocs Olímpics, així com l'enfortiment de l'ideal olímpic mitjançant l'adequada divulgació del seu esperit i de la seva filosofia. Per tal d'assolir aquesta finalitat actuarà en col·laboració amb les Federacions esportives espanyoles afiliades a les Federacions

---

³⁹¹ La qual descriu les tasques dels Comitès Olímpics Nacionals en el capítol 4, entre els articles 27-31, ambdós inclosos.

³⁹² Una anàlisi més detallada del COE a BARRACHINA JUAN, Eduardo, *Derecho del deporte*, *ob. cit.*, pp. 77 i següents.

³⁹³ Vegeu els Estatuts a [http://www.coe.es/web/COEHOME.nsf/b8c1dabf8b650783c1256d560051ba4f/d0bccbb34141bc08c1256e91003c834c/\\$FILE/ESTATUTOS_COE_2011.pdf](http://www.coe.es/web/COEHOME.nsf/b8c1dabf8b650783c1256d560051ba4f/d0bccbb34141bc08c1256e91003c834c/$FILE/ESTATUTOS_COE_2011.pdf), última visita 11.07.2015.

esportives internacionals reconegudes pel COI i, en el seu cas, amb altres federacions i organitzacions esportives reconegudes legalment a Espanya.³⁹⁴

La funció pròpia del COE es concreta en una sèrie de competències organitzatives, de tutela, de coordinació i de foment, que estan detallades en l'article 5 dels Estatuts.³⁹⁵

---

³⁹⁴ Vid. CAZORLA PRIETO, Luis María (Dir.), *Derecho del deporte*, ob. cit., p. 126, MONGE GIL, Angel Luis, ob. cit., o BARRACHINA JUAN, Eduardo, *Derecho del deporte*, ob. cit., pp. 77 i següents, entre d'altres.

³⁹⁵ El qual estableix les competències que s'exposen a continuació:

- *Propagar los principios fundamentales del olimpismo en el marco de la actividad deportiva, y apoyar la difusión del olimpismo en los programas de enseñanza, en especial de la educación física y del deporte, a nivel escolar y universitario, fomentando la creación de instituciones que se dediquen a la educación olímpica.*
- *Velar particularmente por las actividades de la Academia Olímpica Española, museos olímpicos y programas culturales relativos al movimiento olímpico.*
- *Colaborar en la preparación de dirigentes y técnicos deportivos.*
- *Proceder contra toda forma de discriminación en el deporte por motivos raciales, religiosos, políticos, de sexo u otros.*
- *Luchar contra la violencia en el deporte, y contra el uso de sustancias y procedimientos prohibidos por el Comité Olímpico Internacional o las Federaciones Deportivas Internacionales.*
- *Colaborar con los organismos oficiales, entidades privadas y Federaciones Deportivas Españolas, para promover la protección del medio ambiente en el ámbito deportivo.*
- *Coordinar y unificar cuantos esfuerzos se realicen para el auge del movimiento olímpico.*
- *Velar por el exacto cumplimiento de las normas olímpicas en todo el territorio del Estado Español.*
- *Participar en las organizaciones internacionales representando al movimiento olímpico español.*
- *Organizar, coordinar y controlar la participación española en los Juegos Olímpicos y en los Juegos auspiciados por el Comité Olímpico Internacional, así como la inscripción de sus participantes. El Comité Olímpico Español es el responsable del comportamiento de los miembros de la representación española en dichos Juegos.*
- *Supervisar y coordinar los programas de preparación olímpica en colaboración con las Federaciones Olímpicas Deportivas Españolas, como órganos rectores de sus respectivos deportes.*
- *Supervisar y coordinar, de acuerdo con las Federaciones Deportivas Españolas, los programas de preparación de deportistas de alto nivel.*
- *Colaborar con las organizaciones públicas y privadas para la expansión del deporte.*
- *Representar, con carácter exclusivo, en España al Comité Olímpico Internacional, sin perjuicio de las facultades de los miembros españoles del citado organismo y proteger la debida utilización en*

b) *La Real Federación Española de Fútbol*

El capítol III de la LD 90 contempla la regulació sobre les Federacions esportives espanyoles³⁹⁶, a les que defineix, en l'article 30.1, com a entitats privades³⁹⁷, amb personalitat jurídica pròpia, l'àmbit d'actuació de les quals s'estén al conjunt del territori de l'Estat. Son entitats privades integrades també per Federacions esportives d'àmbit autonòmic, Clubs esportius, esportistes, tècnics, jutges i àrbitres, Lligues Professionals i altres col·lectius interessats que promoguin, practiquin o contribueixin al desenvolupament de l'esport.

España de la bandera, del lema y emblemas olímpicos, así como de las denominaciones "Juegos Olímpicos", "Olimpiada", "Comité Olímpico" y similares, de acuerdo con las normas del Comité Olímpico Internacional, impidiendo a toda persona, entidad, sociedad o colectividad de derecho público o privado que no tenga autorización expresa del Comité Olímpico Español hacer uso de tales emblemas, denominaciones, signos y títulos así como de aquellos otros que pudieran prestarse a confusión.

- Designar la ciudad española que pueda presentar su candidatura a la organización de unos Juegos Olímpicos o cualquiera otros que se desarrollen bajo los auspicios del Comité Olímpico Internacional, y organizarlos, conjuntamente con la ciudad sede, cada vez que éstos tengan lugar en España, de acuerdo con las normas que sean de aplicación en cada caso.

- Realizar todas aquellas actividades que, en relación con las anteriores, tiendan a la promoción y difusión del ideal olímpico.

- Preservar intacta su propia autonomía ante toda clase de influencias, de orden político, religioso, económico o cualesquiera otras.

³⁹⁶ La llei es troba desenvolupada a través del [Real Decreto 1835/1991, de 20 de diciembre, sobre Federaciones Deportivas Españolas y Registro de Asociaciones Deportivas](#), a partir d'ara RD 1835/1991, BOE núm. 312, de 30.12.1991, pp. 41820-41826.

³⁹⁷ Avui, gràcies a la LD 90, està clar que és una associació privada, tot i que se n'hagi volgut discutir la naturalesa. En països com ara Gran Bretanya, bressol del futbol, o Alemanya, la Federació és manifestament un ens privat. En aquesta direcció, CONSEIL D'ÉTAT, *Sports: Pourvoir et Discipline*, París, 1991. A Itàlia, com a Espanya i a França les Federacions entren a dur a terme unes funcions de caràcter públic, que han ennuolat aquesta naturalesa durant dècades. A Itàlia les federacions són institucions vinculades al *Comitato Olimpico Nazionale Italiano* (a partir d'ara, C.O.N.I) i a França, tot i la tradició esportiva del país, semi-pública, la regulació en matèria esportiva, destaca la naturalesa privada de les federacions esportives.

Tant la RFEF, la federació en l'àmbit futbolístic, com la Lliga de Futbol Professional, de què es parlarà a continuació, són formes associatives de segon grau (associacions d'associacions)³⁹⁸. La naturalesa privada d'aquestes ha estat discutida per la doctrina³⁹⁹, però el legislador de la LD 90 ho aclarit manifestant de manera explícita aquesta naturalesa privada.⁴⁰⁰

---

³⁹⁸ La normativa sobre l'associació privada es troba en els articles en els articles 35 i següents del CC i en la LODA.

³⁹⁹ I encara desperta certa discussió per autors com ara ALLUÉ BUIZA, Alfredo, «El Deporte como Fenómeno Jurídico y Bien Constitucionalmente Protegido», a ESPARTERO CASADO, Julián (Coord.), *Introducción al Derecho del Deporte*, Dykinson, Madrid, 2009, pp. 59-84. L'autor explica que aquesta idea de conciliació xoca frontalment amb el contingut de l'articulat. Així, les Federacions, que aparentment són un híbrid d'allò privat (reconeixement de la seva naturalesa jurídico-privada) i d'allò públic (que exerceixen funcions públiques de caràcter administratiu), estan sotmeses, no només a una intervenció de coordinació del poder públic, sinó de la tutela del mateix a través del Consell Superior. Les expressions «tutela», «control» i, fins i tot, «direcció» de l'Estat sobre les federacions esportives indiquen un grau d'implementació de l'intervencionisme amb relació a l'etapa anterior.

⁴⁰⁰ En contra de la decisió del legislador, alguns autors com ara AGUILAR DÍAZ, Antonio, «Contribución al estudio de la naturaleza jurídica de las Federaciones Deportivas», *Revista del Foro Canario*, núm. 77, 1989, pp. 95-107, entén que aquesta hauria de ser pública. També acosten el fet públic a la federació autors com ara TEROL GÓMEZ, Ramón, *ob. cit.*, pp. 23 i següents o SOUVIRÓN MORENILLA, José María, «Fronteras entre lo público y lo privado: las llamadas asociaciones deportivas», a CARRETERO LETÓN, José Luis *et al.*, *Derecho del deporte. El nuevo marco legal*, Documentación y deporte, núm. 19, 1992, Unisport, Màlaga, 1992. I en el mateix sentit TEJEDOR BIELSA, Julio César, *ob. cit.*, p. 126, quan afirma «Dada la naturaleza privada de las federaciones deportivas, aun en los términos en que ésta debe afirmarse, esto es, como simple constatación legal,...».

D'altra banda, vegeu GONZÁLEZ GRIMALDO, Mariano-Caramelo, *ob. cit.*, pp. 63-65.

L'article 33 LD 90 estableix les funcions⁴⁰¹ que exercita, de manera genèrica i en coordinació i sota la tutela del CSD⁴⁰², que són:

«a) Calificar y organizar⁴⁰³, en su caso, las actividades y competiciones deportivas oficiales de ámbito estatal.⁴⁰⁴

---

⁴⁰¹ Sobre les funcions públiques de caràcter administratiu que duen a terme les federacions, reconegudes en un primer moment per via jurisprudencial en sentències com ara la STC de 24.05.1985 –núm. 67/1985, RTC 1985/67, MP: Rafael Gómez Ferrer Morant–; vegeu AGIRREAZKUENAGA ZIGORRAGA, Iñaki, *Intervención pública...*, *ob. cit.* i AGIRREAZKUENAGA ZIGORRAGA, Iñaki «Claves para...», *ob. cit.*, pp. 45, on es posa de manifest que la pràctica majoria de les activitats de les federacions tenen a veure amb funcions de caràcter públic i administratiu, finançades en una bona part pels pressupostos de l'Administració central.

⁴⁰² Idea desenvolupada a BERMEJO VERA, José, *Constitución y deporte*, *ob. cit.*, pp. 189-190.

⁴⁰³ Interpretat com a «regular», en base al que estableix l'article 3a. del [RD 1835/1991, de 20 de diciembre, sobre Federaciones deportivas españolas –BOE núm. 312](#): «A estos efectos, la organización de tales competiciones se entiende referida a la regulación del marco general de las mismas, según se establezca en la normativa federativa correspondiente».

⁴⁰⁴ L'article 46 de la LD 90 classifica les competicions esportives en funció de dos criteris: a) per la seva naturalesa, en competicions oficials o no oficials, de caràcter professional o no professional; i b) pel seu àmbit, en competicions internacionals, estatals i d'àmbit territorial inferior. Així trobem 12 variables. En concret l'article estableix:

1. *A efectos de esta Ley, las competiciones deportivas se clasifican de la forma siguiente:*

a) *Por su naturaleza, en competiciones oficiales o no oficiales, de carácter profesional o no profesional.*

b) *Por su ámbito, en competiciones internacionales, estatales y de ámbito territorial inferior.*

2. *Son competiciones oficiales de ámbito estatal aquellas que así se califiquen por la correspondiente Federación deportiva española, salvo las de carácter profesional, cuya calificación corresponderá al Consejo Superior de Deportes.*

Los criterios para la calificación de las competiciones oficiales de ámbito estatal podrán ser establecidos en las disposiciones de desarrollo de la presente Ley o, de acuerdo con ellas, en los Estatutos federativos correspondientes.

- b) *Actuar en coordinación con las Federaciones de ámbito autonómico para la promoción general de su modalidad deportiva en todo el territorio nacional.*
- c) *Diseñar, elaborar y ejecutar, en colaboración, en su caso, con las Federaciones de ámbito autonómico, los planes de preparación de los deportistas de alto nivel en su respectiva modalidad deportiva.*
- d) *Colaborar con la Administración del Estado y la de las Comunidades Autónomas en la formación de técnicos deportivos, y en la prevención, control y represión del uso de sustancias y grupos farmacológicos prohibidos y métodos no reglamentarios en el deporte.*
- e) *Organizar o tutelar las competiciones oficiales de carácter internacional que se celebren en el territorio del Estado.*⁴⁰⁵
- f) *Ejercer la potestad disciplinaria en los términos establecidos en la presente Ley y sus disposiciones de desarrollo.*⁴⁰⁶

Serán criterios para la calificación de competiciones de carácter profesional entre otros, la existencia de vínculos laborales entre Clubes y deportistas y la importancia y dimensión económica de la competición.

La denominación de competición oficial de ámbito estatal queda reservada, a todos los efectos para las reguladas en el presente Título.

3. Las competiciones oficiales de ámbito estatal podrán ser organizadas por personas físicas o jurídicas, privadas o públicas, Clubes deportivos, Ligas profesionales y Federaciones deportivas.

4. Las modificaciones propuestas por la Federación española correspondiente que afecten a las competiciones oficiales de carácter profesional requerirán el informe previo y favorable de la Liga Profesional correspondiente.

⁴⁰⁵ Característiques típiques de les associacions privades, que es concreten cas per cas en finalitats concretes de l'àmbit en què actua la mateixa.

⁴⁰⁶ Funció legitimada per la jurisprudència del Tribunal Suprem, que en nombroses ocasions ha ratificat que dins de la funció pública delegada a les federacions esportives hi ha la potestat disciplinaria, vegeu STS, Sala 3ª, de 05.10.1998 (RJ 1998/7731; MP: Segundo Menéndez Pérez) i STS, Sala 3ª, de 01.06.2000 (RJ 2000\7058, MP: Manuel Campos Sánchez-Bordona).

- g) *Ejercer el control de las subvenciones que asignen a las Asociaciones y Entidades deportivas en la forma que reglamentariamente se determine.*

Las Federaciones deportivas españolas ostentarán la representación de España en las actividades y competiciones deportivas de carácter internacional. A estos efectos será competencia de cada Federación la elección de los deportistas que han de integrar las selecciones nacionales.»

L'article 34 LD 90 estableix que únicament hi pot haver una Federació espanyola per a cada modalitat esportiva, com és el futbol.⁴⁰⁷ A més, totes les federacions espanyoles han d'inscriure's en el Registre d'Associacions Esportives, una vegada autoritzades pel CSD⁴⁰⁸. El mateix Consell és qui les autoritzarà a registrar-se a les corresponents Federacions esportives de caire internacional,⁴⁰⁹ en què representaran a Espanya.⁴¹⁰ També hauran d'obtenir autorització del CSD per tal de fer

---

⁴⁰⁷ El Regne Unit és l'únic Estat membre en què existeixen varies associacions nacionals. En concret n'hi ha quatre, que s'encarreguen d'Anglaterra, el País de Gal·les, Escòcia i Irlanda del Nord, respectivament.

⁴⁰⁸ Vegeu el llistat de federacions i les seves dades principals a <http://www.csd.gob.es/csd/asociaciones-ca/01federacions-esportives-i-agrupacions-de-clubs/federaciones-espanolas/>, última visita 10.07.2015.

⁴⁰⁹ Les Federacions esportives nacionals estan afiliades a la federació internacional corresponent, vegeu aquesta informació a <http://www.csd.gob.es/csd/asociaciones-ca/02federacions-o-associacions-esportives-internacionals/federaciones-espanolas/>, última visita 4.11.2014.

⁴¹⁰ Aquesta condició d'acudir al CSD ha induït al debat de si es pot demanar aquesta autorització atenent a la regulació de l'article 22 de la CE. En tractar-se d'una associació de configuració legal la possibilitat que s'estableixi aquesta condició és viable des d'una perspectiva jurídica. Així, *vid.* CAZORLA PRIETO, Luis (Dir.), *Derecho del deporte, ob. cit.*, p. 247 o SALVADOR CODERCH, Pablo (Coord.), Josep FERRER RIBA i Ingo VON MÜNCH, *Asociaciones, derechos fundamentales y autonomía privada*, Civitas, Madrid, 1997, entre d'altres. Sobre l'associació i el règim legal de les mateixes també

la petició o organitzar activitats i competicions esportives oficials de caràcter internacional (art. 40 LD 90).⁴¹¹

Aquesta federació ha creat una normativa pròpia,⁴¹² entre la qual destaca, com és natural, els Estatuts de la mateixa⁴¹³ –actualitzats a data de juliol de 2012– i el desenvolupament de la normativa que li arriba de la FIFA o de la UEFA, com és el cas de l'antic Reglament sobre Agents de Jugadors i el de nova creació, al qual es farà referència més endavant, dintre d'aquest capítol.

DÍEZ- PICAZO y PONCE DE LEÓN, Luis i Antonio GULLÓN, *Sistema de derecho civil. Introducción,...*, *ob. cit.*, pp. 521 i següents.

⁴¹¹ A AGIRREAZKUENAGA ZIGORRAGA, Iñaki, *Intervención pública...*, *ob. cit.*, p. 284: «La diferencia fundamental entre los actos de las Federaciones deportivas estriba en que el ejercicio de las funciones públicas es susceptible de ser recurrido ante el órgano administrativo, mientras que el control de las actividades privadas debe residenciarse, en principio, ante los órganos de la jurisdicción civil o laborales».

⁴¹² I amb relació a aquesta normativa, i en concret sobre la possible limitació de la circulació de jugadors professionals de futbol no comunitaris, ja es pronuncià el TJCE a través d'una qüestió prejudicial plantejada per la jurisdicció espanyola, quan un jugador rus del Tenerife, el Sr. Igor Simutenkov, interposà una demanda davant del rebuig de la RFEF de canviar la seva llicència federativa de jugador no comunitari per una de comunitari. A la STJCE, Gran Sala, de 12.04.2005 –C-265/03, TJCE\2005\84; MP: M. Ilešič–, el tribunal entengué que no era acceptable aquesta distinció, donada l'existència d'un acord de col·laboració específic entre les Comunitats Europees i Rússia.

En aquesta mateixa direcció, aquest tribunal ja s'havia pronunciat en el cas *Deutscher Handballbund eV* contra *Maros Kolpak*, davant la interposició de la demanda del jugador d'handbol d'origen eslovac davant els tribunals alemanys, els quals interposaren una qüestió prejudicial resolta en la STJCE, Sala Quinta, de 08.05.2003 – C-438/2000, TJCE\2003\125; MP: *La Pergola*.

⁴¹³ Consulta a

http://www.rfef.es/sites/default/files/pdf/circulares/212.101.74.114_FCKeditor_UserFiles_File_Radio_Euro%202012_Estatutos%20RFEF%20ok.pdf, última visita 11.07.2015.

b.1 Breu comparació amb l'organització italiana: la *Federazioni Italiana Giuoco Calcio* i el CONI

L'article 20 dels estatuts del CONI⁴¹⁴ conté disposicions relatives a la Federació esportiva nacional italiana, anomenada *Federazioni Sportive Nazionali*, la qual és una associació sense fi de lucre i amb personalitat jurídica originària conforme al dret privat⁴¹⁵, no obstant la doctrina i la jurisprudència han arribat a la conclusió, que amb les modificacions introduïdes a la regulació d'aquesta institució, avui es pot afirmar el seu caràcter públic.⁴¹⁶ Aquesta actua d'acord amb la regulació del CONI, del COI i de les Federacions esportives internacionals.⁴¹⁷

Igual que en el sistema espanyol, la regulació italiana només permet l'existència d'una federació esportiva nacional per a cada modalitat esportiva (art. 24 dels estatuts del CONI). En el cas del futbol s'anomena *Federazioni Italiana Giuoco Calcio* (a partir d'ara, F.I.G.C.) i és una «*associazione riconosciuta con personalità giuridica di diritto privato federata al Comitato Olimpico Nazionale Italiano (CONI) avente lo scopo di promuovere e disciplinare l'attività del giuoco del calcio e gli aspetti ad essa connessi*» (art. 1.1 *Statuto della Federazione*).

El CONI assumeix bastantes de les funcions que a Espanya són competència del CSD. Aquest òrgan ha dictat normativa aplicable a

---

⁴¹⁴ Els estatuts del CONI a <http://www.coni.it/it/coni/leggi-e-statuto.html>, última visita 13.07.2015.

⁴¹⁵ DPR 10 de febbraio 2000, n. 361.

⁴¹⁶ REAL FERRER, Gabriel, *El derecho público...*, *ob. cit.*, p. 233.

⁴¹⁷ Una contextualització de les primeres regulacions estatals italianes sobre dret de l'esport la trobem a SANINO, Mario, *ob.cit.*

l'activitat dels agents de jugadors, però la federació italiana de futbol té marge per a dictar regulació interna.⁴¹⁸ Com bé explica REAL FERRER «*El CONI nace como un ente de naturaleza privada con el consenso de hecho de los poderes públicos y un doble orden de atribuciones*⁴¹⁹: de una parte, el ser el Comité reconocido por el COI y, por otra, el ser el organismo nacional encargado de la coordinación y control de todo el movimiento deportivo italiano».⁴²⁰

---

⁴¹⁸ I pel que fa a la jurisdicció, cal tenir en compte com es vehicula a Itàlia el tractament de controvèrsies entre la jurisdicció ordinària i els òrgans esportius. En aquesta direcció, PICONE, Francesco, «Arbitraje deportivo y conciliación extrajudicial» a CARRETERO LESTÓN, José Luís *et al.*, *Derecho del deporte. El nuevo marco legal*, Deporte y Documentación Unisport Andalucía, núm. 19, 1992, pp. 202-203, on manifesta:

«Más concretamente en los casos en los que los intereses de la controversia, presentados ante el juicio de los órganos federativos, tengan relevancia no solamente dentro del ordenamiento deportivo, sino también en el estatal, en cuanto que configurables como derecho subjetivos o intereses legítimos, entonces se afirma la jurisdicción exclusiva del Juez del Estado. Y, por tanto, en esta hipótesis, el vínculo de justicia y la relativa sanción de expulsión en el caso de incumplimiento de éste, serán el primero no válido por ir en contra de los principios constitucionales y la segunda ilegítima; derivándose el juez natural eventualmente a cargo del caso tendrá que reintegrar al atleta expulsado si, desde un punto de vista privado, no existen esos “graves motivos” que el art. 24 del Código civil considera que justifiquen la expulsión.

Esto es válido cuando se da la ilegalidad administrativa, es decir, cuando en la situación jurídica subjetiva defendida haya incidido el ejercicio no correcto de una potestad administrativa del CONI o de una Federación Nacional, en cuyo caso la jurisdicción refiriéndose a un interés legítimo sería competencia del juez administrativo».

⁴¹⁹ I també té una doble legitimitat el *Comité National Olympique et Sportif Français*, CNOSEF. *Vid.* <http://franceolympique.com/index.phtml>, última visita 17.10.2015.

⁴²⁰ A REAL FERRER, Gabriel, *El derecho público...*, *ob. cit.*, pp. 231-232.

b.2 Breu comparació amb l'organització francesa: la *Fédération Française de Football*

Les Federacions esportives franceses es crearen conforme a la Llei d'Associacions de 1 de juliol de 1901, i gaudeixen d'una naturalesa jurídica privada.⁴²¹ L'article 1 d'aquesta norma defineix a les associacions com a:

«[L]a convention par laquelle deux ou plusieurs personnes mettent en commun, d'une façon permanente, leurs connaissances ou leur activité dans un but autre que de partager des bénéfices. Elle est régie, quant à sa validité, par les principes généraux du droit applicables aux contrats et obligations».

Tot i la seva naturalesa privada duen a termes funcions de caràcter públic⁴²², i, en el mateix sentit que en la regulació espanyola, cada modalitat esportiva només pot comptar amb una Federació esportiva. En cas de discòrdia, només una de les federacions existents⁴²³ rep el reconeixement del Ministeri⁴²⁴ encarregat d'esports per organitzar competicions oficials i percebre les ajudes corresponents de l'Estat.⁴²⁵

---

⁴²¹ Vegeu la versió consolidada a <http://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=LEGITEXT000006069570&dateTexte=20090506>, última visita 10.07.2015.

⁴²² Vegeu les primeres regulacions franceses a ALAPHILIPPE François, «El deporte en Francia», a CARRETERO LESTÓN, José Luis, *El marco jurídico del deporte en España*, La Voz, San Fernando, 1986, pp. 107-112.

⁴²³ Vegeu el Reglament General de la Federació francesa de futbol, http://www.fff.fr/common/bib_res/ressources/430000/5000/140807123008_reglements_generaux_de_la_fff.pdf, última visita 10.07.2015.

⁴²⁴ Vegeu l'organització central i territorial de l'administració esportiva francesa a LORA-TAMAYO VALLVÉ, Marta, *El derecho ...*, *ob. cit.*, pp. 85-101.

⁴²⁵ Són interessants les dades analitzades sobre l'evolució de les llicències esportives a França entre el 1949 i el 1990 a THOMAS, Raymond, *Sociologie du Sport*, Presses Universitaires de France, Paris, 1993, pp. 12-17.

Pel que fa a la coordinació de diverses associacions esportives franceses cal destacar que, en el futbol, existeix una regulació interna que estableix les relacions entre la Federació francesa de Futbol i la Lliga de futbol Professional,⁴²⁶ així com uns annexos a la convenció.⁴²⁷

c) *La Liga Nacional de Fútbol Profesional*

El futbol ja era un esport arrelat a Espanya quan la LNFP aparegué als anys vuitanta⁴²⁸, en concret a la temporada esportiva 1984-1985. La fundació oficial d'aquesta data de 26.07.1984, i ja des de llavors està integrada per les societats anònimes i clubs de futbol de Primera i de Segona Divisió que participen en competicions oficials professionals de l'àmbit nacional⁴²⁹. En l'actualitat està formada per un total de 42 equips, 20 de Primera Divisió i 22 de Segona Divisió.⁴³⁰

---

⁴²⁶ Vegeu la «*Convention entre la Fédération Française de Football et la Ligue de Football Professionnelle*» a:
http://www.fff.fr/common/bib_res/ressources/430000/5000/140807122758_convention_entre_la_fff_et_la_LNFP.pdf, última visita 10.07.2015.

⁴²⁷ L'annex a:
http://www.fff.fr/common/bib_res/ressources/430000/5000/140807122656_annexe_a_la_convention_entre_la_fff_et_la_LNFP_-_dncg.pdf, última visita 10.07.2015.

⁴²⁸ Anys abans, el dia 10.02.1929 es posà en funcionament una Lliga que permetia certa organització de les competicions esportives. *Vid.* LLOPIS GOIG, Ramón, *ob. cit.*, pp. 48 i següents.

⁴²⁹ Espanya, com Anglaterra, són països que compten amb lligues de futbol independents de la federació nacional.

⁴³⁰ Vegeu els equips que la conformen a <http://www.LNFP.es/LNFP>, última visita de 17.10.2015.

Tal i com disposa l'article 41.1 LD 90, en les Federacions esportives en què existeixi una competició oficial de caràcter professional i àmbit estatal – com és el cas de la RFEF– es constituïran lligues, integrades exclusivament i obligatòria per tots els Clubs que participin en la competició.⁴³¹

El segon apartat de l'article determina que les Lligues professionals tenen personalitat jurídica⁴³² i autonomia per a disposar l'organització interna i funcionament respecte de la Federació de què formin part.⁴³³ La qüestió clau amb relació a la vertadera autonomia⁴³⁴ de l'associació té a veure amb aquesta normativa interna. Els Estatuts i reglaments de les Lligues Professionals seran aprovats pel CSD, previ informe de les Federació esportiva espanyola pertinent.⁴³⁵

---

⁴³¹ L'article 18 dels Estatuts de la FIFA estableixen que *«las ligas u otras agrupaciones de clubes afiliadas a un miembro de la FIFA están subordinadas a éste, y sólo pueden existir con el consentimiento del miembro. Los estatutos del miembro establecen el ámbito de competencia y los derechos y deberes de estas agrupaciones»*.

⁴³² Amb relació al règim jurídic de les lligues professionals vegeu TEROL GÓMEZ, Ramón, *ob. cit.*

⁴³³ Aquesta autonomia es plasma en actuacions com ara l'analitzada breument per AGUILAR DÍAZ, Antonio, «Las ligas...», *ob. cit.*, sobre la Resolució de 10.08.1995 del CSD, de la qual emfatitza: *«el hecho de que la LNFP sea una asociación de carácter estrictamente privado conduce a que los conflictos que en su seno puedan plantearse hayan de ser resueltos por mecanismos que se hayan previsto al constituirse la propia asociación, y en su defecto acudiendo a la jurisdicción ordinaria, por lo que cabrá en su caso antes de accionar esta última posibilidad utilizar un mecanismo decisorio distinto aunque ajeno también a la Administración...»*.

⁴³⁴ Relacionat amb aquesta autonomia de les lligues espanyoles, HERVÁS MARTÍNEZ, Javier *et al.*, *ob. cit.*, pp. 132 i següents. L'autor afirma que si, segons el Conveni i els Estatuts de la LNFP, aquesta és una entitat de naturalesa jurídica privada subjecte al dret espanyol, no és possible entendre que l'existència de la LNFP es pugui subjectar exclusivament al criteri de la federació nacional, donat que atacaria els principis constitucionals de la llibertat d'associació i les normes mercantils. Entén doncs que és la pròpia LD 90 i, per delegació d'aquesta el CSD, el que confereix la oficialitat de la LNFP.

⁴³⁵ Idea reiterada en l'article 23 del RD 1835/1991. L'article 24 del mateix afegeix que en la seva denominació les Lligues professionals hauran d'indicar la modalitat

L'article 41.4 LD 90 estableix les competències de les lligues professionals, les principals⁴³⁶, que poden ser ampliadess per altres delegades per part de la Federació esportiva espanyola corresponent. Aquestes consisteixen en:

- a. Organitzar les seves pròpies competicions amb coordinació amb la respectiva Federació Espanyola i d'acord amb els criteris que, en garantia exclusiva dels compromisos nacionals i internacionals, pugui establir el CSD.
- b. Dur a terme les funcions de tutela, control i supervisió dels seus associats.
- c. Establir la potestat disciplinària en el termes previstos en la normativa.

La disposició addicional sexta del citat RD 1251/1999 estableix que les úniques Lligues Professionals existents del nostre país són les corresponents a les modalitats esportives de futbol i bàsquet, és a dir, Primera i Segona divisió A de futbol i Primera divisió masculina de bàsquet.

La Lliga, tot i la seva autonomia, opera en l'activitat esportiva coordinant-se amb altres institucions d'aquest àmbit,⁴³⁷ com ara amb la RFEF, CSD

---

esportiva de la qual es tracti, ja que no hi pot haver més d'una Lliga Professional per modalitat esportiva i «sexe» en l'àmbit estatal.

⁴³⁶ Algunes més està afegida a l'article 25 del RD 1835/1991.

⁴³⁷ *Vid.* BASSOLS COMA, Martín, «Las ligas deportivas profesionales. Sus relaciones jurídicas con los Clubes y Federaciones deportivas», a PÉREZ MORENO, Alfonso (Coord.), *Administración Instrumental. Libro homenaje a Manuel Francisco Clavero Arévalo*, volum I, Civitas, Madrid, 1994, pp. 275 i següents.

o l'Associació de Futbolistes Espanyols (que actuen com a autèntics sindicats), amb les quals té un deure de cooperació.

HERVÁS MARTÍNEZ⁴³⁸ resumeix aquesta col·laboració atenent als criteris que s'exposen a continuació. L'autor distingeix uns aspectes estructurals, uns econòmics i uns esportius en la relació entre aquestes quatre institucions.

En la relació entre la Lliga i la RFEF, pel que fa als aspectes estructurals, ambdues associacions participen en els òrgans de les associacions de manera recíproca. Ambdues associacions duen a terme aportacions de caràcter financer o econòmic entre elles en relació amb els aspectes esportius, ambdues celebren acords i autoritzacions de caràcter recíproc per a l'organització i desenvolupament de les competicions i activitats esportives.⁴³⁹

En relació a la col·laboració entre la LNFP i el CSD, distingeix dos pilars, als quals cal fer referència expressa: els aspectes estructurals o els aspectes econòmics. En relació als primers, la LNFP participa en els òrgans administratius del CSD, tals com l'Assemblea General del l'Esport, la Comissió Nacional contra la Violència o la Comissió Nacional contra el Dopatge. En relació als últims, el CSD atorga ajudes econòmiques a les lligues professionals.

---

⁴³⁸ HERVÁS MARTÍNEZ, Javier *et al.*, *ob. cit.*, p. 92.

⁴³⁹ TEROL GÓMEZ, Ramón, *Las Ligas Profesionales*, Aranzadi, Pamplona, 1998 parla de la importància d'aquest element esportiu. La RFEF és la que determinarà quins clubs poden formar part de la Lliga, ja que tot i que la Lliga els admeti atenent a criteris econòmics establerts reglamentàriament, són importants els motius de caire esportiu, ja que en tot cas primer el club ha d'ascendir a una categoria esportiva abans de tenir accés a la lliga, esglaió que està en mans d'aquesta federació.

És un complement de reafirmació d'aquestes relacions entre les tres institucions citades el que disposa l'article 41.3 LD, el qual estableix una subjecció de les Lligues Professionals al CSD i una supervisió d'aquest i de la Federació espanyola, quan estableix el que es disposa a continuació:

«Los Estatutos y Reglamentos de las Ligas Profesionales serán aprobados por el Consejo Superior de Deportes, previo informe de la Federación deportiva española correspondiente, debiendo incluir, además de los requisitos generales señalados reglamentariamente, un régimen disciplinario específico» (art. 41.3 de la LD).

Estem davant d'una associació, la LNFP, que es reconeix legalment, però l'autonomia de la qual està directament afectada pel requisit de subjecció i la necessitat d'integració en la corresponent federació, així com ara la seva directa subjecció a l'Administració pública esportiva, en concret al CSD.

Per acabar de tractar aquests aspectes col·laboratius, la LNFP també manté una estreta relació amb l'Associació de Futbolistes d'Espanya. S'ha citat, en el primer capítol, el conveni col·lectiu que han firmat aquestes parts. A més, a LNFP cedeix determinades ajudes econòmiques a aquesta institució mitjançant el Fons de Garantia Salarial. Tanmateix, també, en ocasions, es realitzen cessions de jugadors i de drets d'imatge per a la celebració d'activitats esportives.

c.1 Breu contrast amb el funcionament de la *Premiere League*

El 29.06.1991 la FA va ratificar la creació de la «FA Premier League Limited»⁴⁴⁰, que es posà en marxa la temporada 1992-1993. Aquesta lliga

---

⁴⁴⁰ Actual «Barclays Premier League», creada a l'empara de la *Companies Act 1985* i actualment emmarcada en la regulació de la *Companies Act de 2006*.

privada permet als clubs obtenir beneficis comercials de la seva aliança⁴⁴¹ i de l'activitat del futbol.⁴⁴² La *Premier League* és fruit d'una «*joint venture*»⁴⁴³ celebrada per una vintena de clubs independents que en són accionistes.⁴⁴⁴

Les principals societats esportives angleses estan constituïdes com societats mercantils regulades pel dret de societats. Es poden constituir diferents tipus de societats, per bé que la més comuna és la societat de responsabilitat limitada. Aquestes societats, alhora, poden constituir-se com «Public Limited Company o PLC», que és la forma pública similar a la Societat Anònima espanyola, o com a forma privada denominada «Limited Company o Ltd». En aquest tipus de companyies de responsabilitat limitada, siguin públiques o privades, ni els accionistes ni els directors de l'empresa responen personalment pels deutes que aquesta hagi contret o contregui com a conseqüència de la seva activitat empresarial.

Els clubs de futbol més representatius estan constituïts com PLC's, com ara amb l'«Arsenal Holdings PLC», format per les companyies de l'«Arsenal Group», el «Chelsea FC PLC», el «Manchester United PLC», o el «The Liverpool Football Club and Athletic Grounds Plc», però altres clubs importants estan constituïts com a societats limitades.

⁴⁴¹ CAZORLA PRIETO, Luis María (Dir.), *Derecho del deporte*, Tecnos, Madrid, 1992, pp. 64-65:

«Así pues, el asociacionismo deportivo es célula básica del desarrollo deportivo británico. La organización pública deportiva británica busca –tal como expresa el informe antes referido del Sports Council– la calidad del deporte a través de la promoción de la participación a la participación a todos los niveles, acogiendo favorablemente los programas y planes propuestos por los distintos entes asociativos, desde las asociaciones de las escuelas deportivas hasta la Asociación Nacional de Entrenadores o a la Asociación de Hockey o de otras especialidades deportivas. El tradicional autogobierno deportivo británico se ha atenuado a consecuencia del abandono del principio de inhibición pública en el deporte.»

⁴⁴² <http://www.thefa.com/about-football-association/history>, última visita 11.07.2015.

⁴⁴³ La «*joint venture*» o l'empresa participativa es defineix com a un contracte d'unió de cooperació d'empreses atípic, un contracte de col·laboració d'estructura contractual, sense societat/òrgan, als quals només per analogia els és d'aplicació el contracte de societat. És una categoria socioeconòmica, «*una alianza estratégica entre empresas*» situada a mig camí entre les relacions de mercat lliure i d'empresa. Vegeu VICENT CHULIÀ, Francisco, *Introducción al Derecho Mercantil*, volum II, Tirant lo Blanch, València, 2010, pp. 1282-1283.

⁴⁴⁴ A partir de finals de 1997, els clubs anglesos de futbol cotitzen a la Borsa.

Aquesta actua de manera similar a una societat anònima, cada club actua com a accionista i té vot en les qüestions relacionades amb la regulació interna i en la celebració de contractes que comportin interessos a tots els integrants de la mateixa.

Com a accionista de la Lliga, la Federació⁴⁴⁵ té un règim especial i exerceix un control sobre la pròpia Lliga. Així, la Lliga està sota la jurisdicció de la Federació i ha de presentar cada any el seu reglament a aquesta perquè l'aprovi. La Federació té el dret de vet en alguns aspectes claus, com en el nomenament del president i del director executiu, i en alguns aspectes relacionats amb els ascensos i descensos dels equips, però no té veu en altres àmbits.⁴⁴⁶

Entre les funcions i objectius de la Lliga anglesa es pot destacar la de dirigir i tractar de millorar la lliga amb la finalitat que aquesta sigui coneguda com la millor competició internacional del món, crear una competició de qualitat i generar un creixent valor comercial.

<http://www.premierleague.com/content/premierleague/engb/about/who-we-are.html>, última visita 11.07.2015.

⁴⁴⁵ La regulació privada d'aquesta associació la trobem a: <http://www.thefa.com/~media/8ff9383bf30744069dd1b88f6eaed287.ashx>, última visita 11.07.2015.

⁴⁴⁶ Vegeu RODRÍGUEZ GARCÍA, José, *ob. cit.*, pp. 246.

c.2 Breu comparativa amb la Lliga italiana: *Lega Nazionale Professionisti Serie A*

A Itàlia, el terme «Lliga» no és exclusiu de l'esport professional, l'article 10 dels Estatuts de la Federació Italiana de Futbol regula la Lliga Nacional Amateur. La Lliga Nacional Professional de Futbol és una associació privada formada per les societats esportives afiliades a la Federació Italiana de Futbol⁴⁴⁷ que participen en el Campionat de Series A i B i que contracten jugadors professionals⁴⁴⁸. A part de la modalitat del futbol, existeixen altres modalitats esportives constituïdes en una Lliga, com la Lliga de Bàsquet, denominada *Lega Basket Serie A*.

---

⁴⁴⁷ Aquesta característica la diferencia de les lligues espanyola i anglesa, les quals han creat lligues independents a què estan adscrites els clubs.

⁴⁴⁸ L'article 1.1 de l'*Statuto-Regolamento Della Lega Nazionale Professionisti Serie A* disposa: «La Lega Nazionale Professionisti Serie A (di seguito: Lega Serie A) associa in forma privatistica le società affiliate alla F.I.G.C. che partecipano al Campionato di Serie A e che, a tal fine, si avvalgono delle prestazioni di calciatori professionisti».

La Lega Nazionale Professionisti Serie A té les funcions que determina l'article 1.3⁴⁴⁹ de l'*Statuto-Regolamento Della Lega Nazionale Professionisti Serie A*.⁴⁵⁰

---

⁴⁴⁹ El qual disposa de manera literal:

«In particolare, la Lega Serie A:

- a. promuove, in ogni sede e con ogni mezzo consentito, gli interessi generali e collettivi delle società associate, rappresentandole nei casi consentiti dalla legge o dall'ordinamento federale, uniformando la propria attività e l'organizzazione interna a criteri di efficienza, trasparenza, parità di trattamento;
- b. organizza, nel rispetto di quanto previsto al comma 3 dell' art. 9 dello Statuto Federale, il Campionato di Serie A, la Supercoppa di Lega, il Campionato Primavera, la Supercoppa Primavera;
- c. organizza, previa, se necessaria, delega da parte di altra Lega la Coppa Italia e la Coppa Italia Primavera;
- d. stabilisce i calendari delle competizioni ufficiali di cui sub b. e c.e ne fissa date ed orari;
- e. regola, anche per la tutela della regolarità tecnica e disciplinare delle competizioni e per motivi connessi alla sicurezza, le modalità di accesso di operatori, radio-cronisti e fotografi negli spazi soggetti ai poteri degli ufficiali di gara;
- f. regola, anche per la tutela della regolarità tecnica e disciplinare delle competizioni e per motivi connessi alla sicurezza, i rapporti fra le società e i mezzi di informazione per il solo esercizio del diritto di cronaca radiofonica e televisiva e per assicurare le modalità di accesso, in conformità con le vigenti leggi;
- g. assicura la distribuzione interna delle risorse finanziarie;
- h. assicura la diffusione, anche attraverso mezzi informatici, dei principali atti e documenti associativi alle proprie associate che informa periodicamente sulla propria attività e sulle questioni di interesse comune;
- i. definisce, d'intesa con le categorie interessate, i limiti assicurativi contro i rischi a favore dei tesserati e svolge attività consultiva attinente al trattamento pensionistico degli stessi;
- j. rappresenta le società nella stipula degli accordi di lavoro e nella predisposizione dei relativi contratti-tipo;
- k. in qualità di organizzatore della competizione nel senso definito dal decreto legislativo 9 gennaio 2008 n.9 (di seguito: Decreto), nonché contitolare dei diritti audiovisivi di cui al Decreto e relativi alle competizioni che organizza, li commercializza;
- l. rappresenta le società associate nei loro rapporti con la F.I.G.C., con le altre Leghe e, previo rilascio di delega specifica da ogni singola società, con i terzi;
- m. detta norme di gestione delle società, nell'interesse collettivo, e riscontra l'osservanza di queste e delle disposizioni emanate in materia dalla F.I.G.C. da parte delle società stesse;
- n. rappresenta le società associate nella tutela di ogni altro interesse collettivo».

⁴⁵⁰ Vegeu http://www.legaseriea.it/c/document_library/get_file?uuid=9bd03cc3-e39c-477f-ba66-cc32db722d13&groupId=10192, última visita 11.07.2015.

3. ORGANISMES CATALANS

3.1 Organització autonòmica

L'article 148.19 de la CE estableix que les comunitats autònomes⁴⁵¹ poden assumir competències en matèria de promoció esportiva⁴⁵², i en resposta aquesta facultat⁴⁵³ totes les comunitats autònomes de l'Estat espanyol han recollit la competència en els seus estatuts d'autonomia⁴⁵⁴.

---

⁴⁵¹ Així, en base amb l'article 137 de la CE, el territori s'organitza: «*en municipios, en provincias y en las Comunidades Autónomas que se constituyan. Todas estas entidades gozan de autonomía para la gestión de sus respectivos intereses*».

⁴⁵² I sobre aquesta distribució de competències, *Vid.* TORNOS i MAS, Joaquín, «La distribución de competencias entre el Estado y la CC.AA en materia deportiva», *La Constitución y el deporte. X Jornadas UNISPORT sobre Derecho Deportivo*, Granada, del 6 al 9 d'octubre, apuntes núm. 289, Unisport Andalucía, 1993, pp. 53-62.

⁴⁵³ Vegeu el model competencial dissenyat per la CE i la facultat atorgada a les CCAA a GÁLVEZ MUÑOZ, Luis Alberto i José Gabriel RUIZ GONZÁLEZ, «El reparto de competencias en materia de asociaciones: situación actual y perspectivas futuras tras las reformas estatutarias», *Cuadernos constitucionales de la Cátedra Fadrique Furió Ceriol*, núm. 50-51, pp. 219-241; i *Revista General de Derecho Constitucional*, núm. 3, 2007, pp. 5 i següents.

⁴⁵⁴ Un major tractament de la cooperació entre els ordenaments estatals i autonòmic es duu a terme a GARCÍA DE ENTERRÍA, Eduardo i Tomás Ramón FERNÁNDEZ, *Curso de Derecho Administrativo*, volum I, 16ª edició, Thomson Reuter, Cizur Menor, 2013, pp. 326 i següents.

En el cas català, ⁴⁵⁵ així es recull en l'article 134 ⁴⁵⁶ dels Estatuts d'Autonomia de 2006. ⁴⁵⁷

---

⁴⁵⁵ A part de per la qüestió de major proximitat, la tria de l'autonomia catalana està determinada també per qüestions de transcendència i rellevància de la mateixa. La Comunitat Autònoma catalana ha estat pionera en matèria de regulació esportiva i, com explica LORA-TAMAYO: «*Quizá sea esa Comunidad Autónoma la que responde realmente a una configuración y organización administrativa del deporte propia no surgida exclusivamente de la aprobación de la Constitución Española de 1978 sino con unos antecedentes históricos que prefiguran el dinamismo y una especial relevancia del Deporte en el ámbito de la misma.*

La legislación catalana en materia de deporte posee una larga tradición y mayor solidez que la del resto de Comunidades Autónomas analizadas hasta el momento, prueba de ello es la reciente aprobación del Decreto Legislativo 1/2000, de 31 de julio que aprueba el Texto Refundido de la Ley del Deporte de Cataluña» a LORA-TAMAYO VALLVÉ, Marta, *El derecho deportivo, entre el servicio público y el mercado*, Dykinson, Madrid, 2003, p. 222.

⁴⁵⁶ El qual disposa literalment:

«1. Correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria d'esport, que inclou en tot cas:

- A) El foment, la divulgació, la planificació, la coordinació, l'execució, l'assessorament, la implantació i la projecció de la pràctica de l'activitat física i de l'esport arreu de Catalunya, a tots els nivells socials.
- B) L'ordenació dels òrgans de mediació en matèria d'esport.
- C) La regulació de la formació esportiva i el foment de la tecnificació i de l'alt rendiment esportiu.
- D) L'establiment del règim jurídic de les federacions i els clubs esportius i de les entitats catalanes que promouen i organitzen la pràctica de l'esport i de l'activitat física en l'àmbit de Catalunya, i la declaració d'utilitat pública de les entitats esportives.
- E) La regulació en matèria de disciplina esportiva, competitiva i electoral de les entitats que promouen i organitzen la pràctica esportiva.
- F) El foment i la promoció de l'associacionisme esportiu.
- G) El registre de les entitats que promouen i organitzen la pràctica de l'activitat física i esportiva amb seu social a Catalunya.
- H) La planificació de la xarxa d'equipaments esportius de Catalunya i la promoció de la seva execució.
- I) El control i el seguiment mèdicoesportiu i de salut dels practicants de l'activitat física i esportiva.
- J) La regulació en matèria de prevenció i control de la violència en els espectacles públics esportius, respectant les facultats reservades a l'Estat en matèria de seguretat pública.

Aquest equilibri de competències en l'esport entre l'Administració central i les Comunitats Autònomes ha estat objecte d'un pronunciament específic del Tribunal Constitucional⁴⁵⁸ (a partir d'ara, TC) en la seva sentència del Ple de 10.01.1986 (núm. 1/1986, RTC\1986\1; MP: *Antonio Truyol Serra*), que creà doctrina i aquesta es plasmà a la LD 90.⁴⁵⁹

En el BOE núm. 28, de 31.08.1982, es publicà el *Real Decreto 2075/1982, de 9 de julio, sobre normas de actividades y representaciones deportivas internacionales*. El dia 22.10.1982, el Consell Executiu de la Generalitat de Catalunya, a través d'un escrit del President del

-
- K) El garantiment de la salut dels espectadors i de les altres persones implicades en l'organització i l'acompliment de l'activitat física i esportiva, i també de la seguretat i el control sanitari dels equipaments esportius.
- L) El desenvolupament de la recerca científica en matèria esportiva.
2. La Generalitat participa en entitats i organismes d'àmbit estatal, europeu i internacional que tinguin per objecte el desenvolupament de l'esport.
  3. Correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria de lleure, que inclou en tot cas el foment i la regulació de les activitats que s'acompleixin al territori de Catalunya i el règim jurídic de les entitats que tinguin per finalitat l'acompliment d'activitats de lleure.
  4. La Generalitat participa en entitats i organismes d'àmbit estatal, europeu i internacional que tinguin per objecte el desenvolupament del lleure.»

⁴⁵⁷ BOE núm. 172, de 20.07.2006, pp. 27269-27310.

⁴⁵⁸ BERMEJO VERA, José, «La jurisprudencia constitucional en materia deportiva», *La Constitución y el deporte. X Jornadas UNISPORT sobre Derecho Deportivo*, Granada, del 6 al 9 d'octubre, apuntes núm. 289, Unisport Andalucía, 1993, pp. 139-148.

⁴⁵⁹ Cal fer referència també al recurs d'inconstitucionalitat promogut pel President del Govern contra la *Ley del Parlamento Vasco 3/1988, de 12 febrero, de Asociaciones* que donà peu a la STC, Ple, 173/1998, de 23.07.1998; comentada per CAMPS POVILL, Andreu, «Algunas reflexiones sobre la STC 173/1998, de 23 de julio y su incidencia en el asociacionismo deportivo», *Revista Jurídica de Deporte*, Aranzadi, núm. 2, 1991, pp. 183-195.

Govern, va plantejar un requeriment d'incompetència, d'acord amb allò establert en l'article 63 de la LOTC. Com a conseqüència, el 12.11.1982, el Consell de Ministres del Govern de la Nació acordà entendre informat el requeriment, en base a l'article 149.1.3 de la CE i l'article 63.4 LOTC. El dia 10.12.1982 el Consell Executiu decidí plantejar un conflicte positiu de competències davant del Tribunal Constitucional contra els diferents articles (en concret contra l'article 4 i per connexió contra els articles 1, 3 i 5) del *Real Decreto 2075/1982, de 9 de julio, sobre normas de actividades i representaciones deportivas internacionales*, en què s'al·legava la vulneració de l'ordre de distribució de competències en matèria esportiva establert en la Constitució i en l'Estatut d'Autonomia de Catalunya.

El tribunal acabà afirmant que no existia tal vulneració de competències, i que l'article 4 no és «una *disposición delimitadora de competencias ni su contenido afecta de otro modo, directamente, a la ordenación de la intervención de los órganos del Estado y de las Comunidades Autónomas en la materia que contempla*», FD 1. També que la normativa no descarta la possibilitat que les Comunitats Autònomes, a través de les seves pròpies federacions, actuessin en l'àmbit internacional, sempre i quan es complissin una sèrie de requisits –FD 2–, com ara que les competicions en què participin no tinguin caràcter oficial i la Federació espanyola corresponent autoritzi l'actuació a aquestes.

A partir d'aquesta sentència, està clar que l'àmbit esportiu està realment subjecte a la confluent competència de l'Estat i de les Comunitats Autònomes. Les competències de les últimes consisteixen, bàsicament, en la ordenació de l'esport en l'àmbit territorial que li és propi i la representació d'aquest davant de l'Administració de l'Estat. Existeixen mecanismes de coordinació i col·laboració entre l'Estat i les Comunitats

Autònomes establertes a la nova LD 90 i a la legislació esportiva adoptada per les Comunitats Autònomes.⁴⁶⁰

Així, a l'article 2 de la LD 90 es disposa:

«La Administración del Estado ejercerá las competencias atribuidas por esta Ley y coordinará con las Comunidades Autónomas y, en su caso, con las Corporaciones Locales aquellas que puedan afectar, directa y manifiestamente a los intereses generales del deporte en el ámbito nacionab».

I, en base a l'article 10 de la LD 90, una de les formes de coordinació⁴⁶¹ entre les diverses administracions públiques es vehicula a través de la participació de representants de l'Administració de l'Estat, de les Comunitats Autònomes⁴⁶² i de les Entitats locals a la Comissió Directiva⁴⁶³ del CSD.

---

⁴⁶⁰ Vegeu el Decret Legislatiu 1/2000, de 31 de juliol, pel que s'aprova la Llei de l'esport de Catalunya –DOGC núm. 3199, de 07.08.2000, rectificat DOGC núm. 3305, de 15.01.2001.

⁴⁶¹ CAZORLA PRIETO, Luis María (Dir.), *Derecho del deporte, ob. cit.*, pp. 176-177 parla de les competències que queden en mans de l'administració central, una vegada transferides competències a altres ens territorials, que bàsicament són les que sorgeixen de les competències que transcendeixen l'àmbit de la Comunitat Autònoma i les que deriven del que estableix directament l'article 43 CE.

⁴⁶² CAZORLA PRIETO, Luis María (Dir.), *Derecho del deporte, ob. cit.*, pp. 192-193 explica que aquestes CCAA han creat una estructura administrativa pròpia basada en els principis jurídics clàssics de jerarquia i competència, que aquestes han ajustat el model al burocràtic.

⁴⁶³ Les competències de la qual s'exposen a continuació:

«2. Son competencias específicas de la Comisión Directiva, entre otras, las siguientes:

- a) Autorizar y revocar, de forma motivada, la constitución de las Federaciones deportivas españolas.
- b) Aprobar definitivamente los estatutos y reglamentos de las Federaciones deportivas españolas, de las Ligas profesionales y de las Agrupaciones de clubes, autorizando su inscripción en el Registro de Asociaciones Deportivas correspondiente.
- c) Designar a los miembros del Comité Español de Disciplina Deportiva.

Tot i la que CE no faci una reserva expressa de les competències de l'Estat en matèria esportiva, a favor de l'Estat existeix un nucli competencial, indisponible per les Comunitats Autònomes, en la regulació i tutela efectiva dels interessos generals que corresponen al dret federat espanyol en el seu conjunt. Estan reservades a l'Estat aquelles competències que puguin afectar directa i manifestament als interessos de l'esport de competició, tant en l'àmbit nacional com en la projecció exterior.⁴⁶⁴ No obstant, en tot cas, respectant, en els supòsits corresponents, la possibilitat de representació internacional de les seleccions autonòmiques que la tenen.

El TC s'ha tornat a pronunciar, fa poc, l'any 2012, sobre les competències autonòmiques i, en particular, sobre la facultat de representació de les federacions esportives basques i catalanes,⁴⁶⁵ respectivament; a les STC de 18.04.2012 (Ple, núm. 80/2012, RTC 2012\80, MP: *Eugeni Gay Montalvo*)⁴⁶⁶

---

d) Suspender motivadamente y de forma cautelar y provisional, al Presidente y demás miembros de los órganos de gobierno y control de las Federaciones deportivas españolas y Ligas profesionales, y convocar dichos órganos colegiados en los supuestos a que se refiere el artículo 43.b) y c) de la presente Ley.

e) Reconocer la existencia de una modalidad deportiva a los efectos de esta Ley.

f) Calificar las competiciones oficiales de carácter profesional y ámbito estatal.

g) Autorizar la inscripción de las Federaciones deportivas españolas en las correspondientes Federaciones deportivas de carácter internacional.

h) Autorizar la inscripción de las Sociedades Anónimas Deportivas en el Registro de Asociaciones Deportivas».

⁴⁶⁴ Idea defensada per VELA IGLESIAS, Sofía, «Selecciones deportivas autonómicas: proyección internacional y alcance de su representación», *Revista Aranzadi de Derecho de Deporte y Entretenimiento*, núm. 21, 2007, pp. 87-89.

⁴⁶⁵ *Ibid.*, pp. 90 a 97, fa un recull de diversos pronunciaments i actes de les seleccions catalana i basca, que en ocasions han acabat als tribunals.

⁴⁶⁶ I sobre la nul·litat de part dels preceptes reglamentaris bascos amb relació a l'expressió «internacional», vegeu STS, Sala Contenciosa-Administrativa, de 13.07.2010 (Secció 4ª, RJ 2010/6316; MP: *Antonio Martí García*). I en aquest sentit, i en concret sobre la procedència dels Estatuts de la Federació Basca d'Esport Adaptat, el

i la STC de 23.05.2012 (Ple, núm. 110/2012, RTC 2012\110; MP: *Javier Delgado Barrio*).⁴⁶⁷ En aquestes conceptualitza la competència exclusiva de les comunitats autonòmiques en matèria esportiva, recordant el paper de l'administració estatal en relació a les qüestions supraautonòmiques i en les relacions internacionals.⁴⁶⁸

TS declara la inexistència d'infracció legal dels mateixos a la sentència de la Sala Contenciosa-Administrativa, de 06.07.2010 (Secció 4ª, RJ 2010/6313; MP: *Antonio Martí García*); sobre la procedència dels estatuts de la Federació Basca de Triatló i DD.CC, a la STS, Sala Contenciosa-Administrativa, de 02.06.2010 (Secció 4ª, RJ 2010/6308; MP: *Antonio Martí García*); i sobre la nul·litat parcial dels estatuts de la Federació Basca de Piragüisme la STS, Sala Contenciosa-Administrativa, de 04.05.2010 (Secció 4ª, RJ 2010/3482; MP: *Antonio Martí García*).

⁴⁶⁷ Un comentari a antigues reclamacions autonòmiques, catalanes i basques, en matèria de representació internacional de les seleccions, es troba a *Ibid.*, pp. 90 a 97. La qual duia a terme afirmacions, en què reiterava la necessitat d'autonomia política de la regió, com ara: «*Nos encontramos así ante un modelo estrictamente nacional, que excluye la participación en la estructura de las distintas formas regionales de descentralización territorial en las que no concurren los elementos de soberanía plena y previo reconocimiento a pie de igualdad por el resto de la Comunidad Internacional. [...] Por tanto, la integración de determinada federación o comité olímpico en las estructuras deportivas internacionales requiere, como condición de admisibilidad, que el ámbito territorial por ella representado esté dotado de autonomía política*». I afegia «*tampoco en el ámbito de la normativa deportiva internacional actual podría acoger la pretensión catalana de integrarse en la estructura del olimpismo, ni la aspiración vasca de dotar a su selección de oficialidad en el plano internacional. Toda vez que se trata de territorios que carecen de soberanía, incumpliendo el requisito de autonomía política plena exigida para integrarse en las federaciones y comités olímpicos internacionales, y en los que tampoco concurre la circunstancia, realmente excepcional y sólo aplicable en el ámbito federativo (no en sede de olimpismo), de hallarse en un proceso de independencia política con la correlativa autorización del país origen para acceder a la autonomía de sus instituciones deportivas con anterioridad a su finalización*».

⁴⁶⁸ També sobre la inconstitucionalitat de l'expressió «internacional» es pronuncia el TSJ del País Basc, Sala Contenciosa-Administrativa, en una sentència de 28.09.2010 – Secció 2ª, núm. 647/2010, JUR 2010/398458; MP: *Ana Rodrigo Landaizábal*–, en què declara una nul·litat parcial d'alguns articles de la llei basca de 2006 sobre federacions esportives i d'alguns articles dels Estatuts de la Federació de Motociclisme, de 2008.

STC de 18.04.2012 (Ple, núm. 80/2012, RTC 2012\80, MP: Eugeni Gay Montalvo)

El dia 25.06.1998, el Govern Basc publicà al BOPV núm. 118, pp. 11698-11754, la *Ley del Parlamento Vasco de 14/1998, de 11 de junio, del Deporte*.⁴⁶⁹

L'advocat de l'Estat, el 25.09.1998 interposa un recurs d'inconstitucionalitat contra la primera frase de l'article 16.6 de la llei, que establia «*La federación vasca de cada modalidad deportiva será la única representante del deporte federado vasco en el ámbito estatal e internacionales*».

El TC desestima el recurs d'inconstitucionalitat i expressa que «*Resulta evidente que la llamada "representación internacional" en el ámbito deportivo tiene difícil encaje en la de "relaciones internacionales" prevista en el art. 149.1.3 CE, puesto que ni nos encontramos antrelaciones entre Estados u otro tipo de organismos públicos —ya que las estructuras deportivas internacionales tienen un carácter absolutamente privado— ni la participación en competiciones oficiales supone la asunción de compromisos u obligaciones internacionales de ningún tipo*». FD 4.

Afirma que la llei es pot interpretar conforme a la CE, i sense haver de reconstruir la norma citada⁴⁷⁰, la disposició que regula que «*las*

---

⁴⁶⁹ La qual, d'altra banda, es publicà en el BOE núm. 315, de 31.12.2011, pp. 147138-147182.

⁴⁷⁰ Així el tribunal ho ha establert en algunes sentències com ara la STC de 16.03.2011 –núm. 30/2011, STC 2011\30, MP: *Javier Delgado Barrio*–, FD 11, o la STC de 17.03.2011 –núm. 32/2011, STS 2011\32, MP: *Manuel Aragón Reyes*–, FD 9. El tribunal expressa que «*[l]a admisibilidad de la interpretación conforme requiere que la interpretación compatible con la Constitución sea efectivamente deducible de la disposición impugnada, sin que corresponda a este Tribunal la reconstrucción de una norma contra sentido evidente y, por ende, la creación de una norma nueva para concluir que esa reconstrucción es la norma constitucional, con la siguiente asunción por el Tribunal Constitucional de una función de legislador positivo que institucionalmente no lo corresponde*».

federaciones vascas de cada modalidad deportiva serán las únicas representantes del deporte federado vasco en el ámbito internacional [...] siempre que se trate de deportes en los que no existan federaciones españolas y que, en ningún caso, se impidan o perturben las competencias del Estado de coordinación y representación internacional del deporte español». FD 11

STC de 23.05.2012 (Ple, núm. 110/2012, RTC 2012\110; MP: Javier Delgado Barrio)

El dia 30.07.1999, el parlament català aprovà la Llei 9/1999, de recolzament de les seleccions catalanes,⁴⁷¹ en virtut de l'article 2 del qual es canviava la redacció de l'article 19.2 incís primer de la Llei 8/1988, de 07.04.1988, de l'Esport,⁴⁷² que ara disposava «des federacions esportives catalanes de cada modalitat esportiva son les representants del respectiu esport federat català en els àmbits supraautonòmics.»

L'advocat de l'Estat, el dia 08.11.1999, interposa un recurs d'inconstitucionalitat contra aquesta disposició.

El TC desestima el recurs d'inconstitucionalitat i expressa que «*el primer inciso del art. 19.2 de la Ley del Deporte de Cataluña según la cual las federaciones catalanas de cada modalidad deportiva serán las representantes del deporte federado catalán en los ámbitos supraautonómicos «es constitucional siempre que se trate de deportes en los que no existan federaciones españolas y que, en ningún caso, se impidan o perturben las competencias del Estado de coordinación*

---

⁴⁷¹ Publicada al DOGC núm. 2948, de 09.08.1999, pp. 10715-10716.

⁴⁷² Derogada per l'actual LE, estava publicada al DOCG núm. 977, de 13.04.1988, pp. 1500-1508 i correcció d'errates al núm. 1005, de 15.06.1988, p. 2572.

y representación internacional del deporte español» FD 7 i equival al FD 11 de la STC 80/2012. Bona part del raonament del tribunal va en paral·lel al que duu a terme en aquesta última sentència, a la que cita al llarg de tot el text de la sentència.

Cal també referenciar, en aquest àmbit autonòmic català, a la Unió de Federacions Esportives de Catalunya, com a part de l'organització autonòmica de l'esport, regulada en la LE i definida, en l'article 26 de la norma, com a una entitat privada d'interès públic i social, sense afany de lucre, representativa del conjunt de federacions legalment constituïdes a Catalunya. Aquesta gaudeix de capacitat jurídica plena per al desenvolupament dels seus objectius generals: la recerca i la proposta d'accions comunes per a la millora i el desenvolupament de l'esport català i per al seu foment exterior i la promoció de l'activitat de les seleccions esportives catalanes.

Les Comunitats Autònomes han seguit el model d'administració central alhora d'organitzar-se, tot i algunes peculiaritats. En aquest sentit es pronuncia LORA-TAMAYO VALLVÉ quan afirma «*Los diferentes modelos organizativos que han ido configurando las Comunidades Autónomas no son idénticos, si bien sus diferencias y originalidades, a pesar de los esfuerzos ímprobos por lograr una peculiaridad radical, no han sido del todo fructuosos puesto que todas ellas al final, y al principio, han tomado como modelo el de la administración central de forma que aunque no haya existido un acuerdo expreso en el establecimiento de una administración deportiva autonómica de forma paralela, los resultados han sido muy similares*».⁴⁷³

---

⁴⁷³ LORA-TAMAYO VALLVÉ, Marta, *El derecho...*, ob. cit., pp. 211-212.

3.2 Organismes públics: Consell Català de l'Esport

El Decret 118/2012, de 26 de febrer, de reestructuració del Departament de la Presidència de la Generalitat de Catalunya⁴⁷⁴ estableix en l'article 1.3 j) l'existència del Consell Català de l'Esport, que s'estructura a partir de la Secretaria General de l'Esport.

Tal com ja contempla l'article 1.2 del Decret 215/2005, d'11 d'octubre, de reestructuració de la Secretaria General de l'Esport i del Consell Català de l'Esport –a partir d'ara, Decret 215/2005.⁴⁷⁵ El Consell català és un organisme autònom de caire administratiu dotat de personalitat jurídica, patrimoni propi, autonomia administrativa i econòmica i capacitat d'obrar plena pel compliment dels seus fins i objectius (art. 35. 3 LE).

L'article 3 del Decret 215/2005 recull que les funcions d'aquest Consell estan contingues a l'article 35.4 de la LE⁴⁷⁶ i a les disposicions sectorials

---

⁴⁷⁴ DOGC núm. 6325, de 28.02.2013, pp. 1-25.

⁴⁷⁵ DOGC núm. 4491, de 18.10.2005, pp. 32855-32858, correcció d'errates a BOE núm. 4585, de 03.03.2006, p. 9809.

⁴⁷⁶ El qual disposa literalment:

«L'article 35.4 de la LE estableix com a funcions del Consell Català de l'Esport aquestes :

- a. Autoritzar i revocar de forma motivada la inscripció de les federacions esportives catalanes en el Registre d'entitats esportives, ratificar-ne els estatuts i els reglaments, i inscriure'ls en aquest mateix Registre.
- b. Autoritzar i revocar de forma motivada la inscripció en el Registre d'entitats esportives de les agrupacions esportives i els clubs o associacions esportius, ratificar en l'esmentat Registre els seus estatuts, i autoritzar i revocar de forma motivada l'adscripció en el Registre d'entitats esportives de les seccions esportives de les entitats no esportives.
- c. Planificar i gestionar la política esportiva de la Generalitat.
- d. Conèixer els objectius, els programes esportius i els pressupostos de les federacions esportives catalanes i els consells esportius, a fi de subscriure els acords i els convenis de col·laboració pertinents, i concedir a aquestes

aplicables. Les funcions referides consisteixen bàsicament en planificar i executar la política esportiva de la Generalitat sota les directrius de la Secretaria General de l'Esport, que és l'òrgan de direcció de l'Administració esportiva de l'Estat (art 35.2 LE). Cal que les dugui a terme de forma coordinada amb l'Administració esportiva de l'Estat i amb les entitats locals (art. 35. 1 LE).

-
- entitats les subvencions econòmiques corresponents, tot inspeccionant-ne i comprovant-ne l'adequació al compliment dels documents subscrits.
- e. Promoure la recerca científica en matèria esportiva.
  - f. Col·laborar, per mitjà de l'Escola Catalana de l'Esport, en la formació dels tècnics de totes les modalitats i tots els nivells esportius.
  - g. Elaborar i desplegar els plans d'actuació per a construir i condicionar els equipaments esportius, d'acord amb el Pla d'Instal·lacions i Equipaments Esportius de Catalunya, i actualitzar la normativa tècnica existent per a aquests tipus d'instal·lacions.
  - h. Coordinar, conjuntament amb la Unió de Federacions Esportives de Catalunya, les federacions esportives i la resta d'entitats esportives, les actuacions necessàries per a millorar el nivell i l'alta competició dels esportistes catalans i de les seleccions catalanes en qualsevol àmbit d'actuació.
  - i. Promoure i organitzar l'activitat de l'esport escolar i universitari, conjuntament amb les entitats i els organismes públics que tenen competències en aquest camp.
  - j. Col·laborar amb els organismes competents en matèria de medi ambient i defensa de la natura, i participar en les activitats esportives que promoguin el desenvolupament d'una zona geogràfica.
  - k. Participar en totes les activitats i les actuacions de prevenció i control de la violència en el món esportiu i de l'ús de substàncies prohibides.
  - l. Actualitzar el cens d'equipaments esportius de Catalunya, i avaluar el nivell i
  - m. l'evolució de la pràctica de l'activitat física i esportiva dels ciutadans.
  - n. Exercir les funcions inspectores a què fa referència el títol 4.
  - o. Qualsevol altra activitat que legalment li sigui atribuïda, d'acord amb les finalitats d'aquesta Llei.

3.3 Organismes privats: la Federació Catalana de Futbol

A nivell autonòmic també es pot distingir el següent teixit associatiu del sector privat de l'esport: clubs esportius, federacions esportives autonòmiques, associacions esportives de caràcter civil i entitats no esportives.⁴⁷⁷ Entre aquestes associacions, aquí l'estudi es centre en la FCF.

L'article 17.1 de la LE defineix les federacions catalanes⁴⁷⁸ en general com a «entitats privades d'interès públic i social dedicades a la promoció, la gestió i la coordinació de la pràctica dels esports específics reconeguts dins l'àmbit de Catalunya, constituïdes bàsicament per associacions o clubs esportius, agrupacions esportives i altres entitats privades sense afany de lucre que entre llurs finalitats socials inclouen el foment i la pràctica de l'activitat física i esportiva i constituïdes també, si escau, per esportistes, tècnics, jutges o àrbitres o altres representants de persones físiques».⁴⁷⁹

Aquestes federacions esportives catalanes poden sol·licitar la integració com a membres de les corresponents federacions d'àmbits supraautonòmics i en altres entitats als efectes de participar, desenvolupar i organitzar activitats esportives en aquests àmbits, en el termes que estableixi la normativa (art. 19.1 LE).

---

⁴⁷⁷ BLANCO PEREIRA, Eduardo (2010), *Los Modelos Asociativos...*, *ob. cit.*, p. 46.

⁴⁷⁸ Vegeu la llista de Registres d'entitats esportives autonòmiques a <http://www.csd.gob.es/csd/informacion-ca/registros-de-entidades-deportivas-de-las-ccaa/>, última visita 11.07.2015.

⁴⁷⁹ Vegeu LORA-TAMAYO VALLVÉ, Marta, *La representación internacional en el deporte*, Dykinson, Madrid, 2005, pp. 67-152, per un desenvolupament de la representació internacional de les federacions autonòmiques, i en concret el cas basc i el català.

En concret, la FCF està conformada per associacions o clubs esportius, agrupacions esportives, societats anònimes esportives, entre d'altres (art 1.2 Estatuts FCF), i està integrada en la RFEF (art. 1.3 Estatuts FCF).⁴⁸⁰

En concret, l'article 1.1 dels Estatuts de la FCF estableix que aquesta es constituí el 30.11.1900 com a associació privada, d'utilitat pública i interès cívic i social, amb personalitat jurídica pròpia i plena capacitat d'obrar per al compliment dels seus fins⁴⁸¹ dins el territori de Catalunya, ⁴⁸² i sense ànim de lucre⁴⁸³.

Per a dur a terme la seva activitat s'estructura territorialment en delegacions situades a Girona, Lleida, Tarragona i Terres de l'Ebre –art. 7.1 dels Estatuts de la FCF– i en subdelegacions comarcals –art. 8 dels Estatuts de la FCF. Els seus òrgans de govern són l'Assemblea General i la Junta Directiva, regulats en els articles 14 a 55 del Reglament General de 2014.

L'article 4 dels Estatuts FCF estableix en els objectius de la mateixa:

- a) Promoure, reglamentar, organitzar i dirigir l'esport del futbol en totes les seves disciplines, dintre del seu àmbit territorial d'actuació, mitjançant l'exercici de les competències que li són pròpies.

---

⁴⁸⁰ Vegeu els clubs que la conformen a:

http://www.fcf.cat/pnfg/NPcd/NFG_LstEquipos?cod_primaria=1000119, última visita 11.07.2015.

⁴⁸¹ Reflexiona en relació amb les Federacions esportives territorials i planteja possibles canvis i apunts LÓPEZ GARCÍA, Sabino Manuel, «Comunidades Autónomas. Federaciones deportivas territoriales» a CARRETERO LESTÓN, José Luis, *El marco jurídico del deporte en España*, La Voz, San Fernando, 1986, pp. 183-186.

⁴⁸² Segons l'article 17.2 LE.

⁴⁸³ Article 18 LE.

- b) Representar la RFEF i exercir, si s'escau, les funcions delegades per ella.
- c) Constituir la màxima autoritat esportiva per a tots els clubs i membres afiliats, dintre del seu àmbit jurisdiccional i funcional.⁴⁸⁴

---

⁴⁸⁴ Aquesta Comissió es coordina amb la Secretaria General de l'Esport per a dur a terme les seves funcions (art. 5 dels Estatuts de la FCF):

- 1) Planificar, promoure, ordenar, dirigir, regular, coordinar i organitzar el futbol en totes les seves disciplines, dintre del seu àmbit territorial mitjançant l'exercici de les competències que li són pròpies.
- 2) Representar la RFEF i exercir, si s'escau, les funcions delegades per ella.
- 3) Constituir la màxima autoritat esportiva per a tots els clubs i membres afiliats, dintre del seu àmbit jurisdiccional i funcional.
- 4) Exercir la potestat competitiva i disciplinària sobre totes aquelles persones físiques i/o jurídiques que configurin l'ens federatiu.
- 5) Resoldre les qüestions de caràcter jurisdiccional que siguin de la seva competència, a través dels seus Comitès corresponents.
- 6) Promoure la formació i inscripció de futbolistes, àrbitres, entrenadors i auxiliars, vetllant perquè reuneixin les millors condicions tècniques i de capacitat.
- 7) Qualificar i organitzar, si s'escau, les activitats i competicions oficials esportives de totes les categories dintre del seu àmbit.
- 8) Qualificar i organitzar, si s'escau, les activitats i competicions oficials esportives de totes les categories dintre del seu àmbit.
- 9) Actuar en coordinació amb la RFEF per a la promoció general del futbol en totes les seves disciplines esportives.
- 10) Actuar en coordinació i col·laboració amb la RFEF i, si s'escau, amb els òrgans esportius de l'Administració esportiva de l'Estat, en l'organització o tutela de les competicions i activitats oficials d'àmbit estatal i internacional que tinguin lloc al territori de Catalunya.
- 11) Organitzar o tutelar les competicions de caràcter internacional o entre autonomies que tinguin lloc a Catalunya.
- 12) Encarregar-se de la formació específica de tècnics esportius en col·laboració amb l'Escola Catalana de l'Esport.
- 13) Col·laborar amb els òrgans competents de la Generalitat en la prevenció, control i repressió de l'ús de substàncies o grups farmacològics prohibits i mètodes no admesos en l'esport.
- 14) Dur a terme els seus fins de caràcter social i corporatiu mitjançant l'actuació de les seves assemblees, lligues, comitès tècnics i òrgans auxiliars.

-
- 15) Tutelar els interessos generals del futbol territorial i els dels seus clubs afiliats i representar-los davant la RFEF i les altres Federacions d'àmbit autonòmic i Secretaria General de l'Esport de la Generalitat de Catalunya.
  - 16) Sotmetre al tràmit de la Secretaria General de l'Esport la incorporació d'una disciplina o especialitat esportiva dintre de la FCF.
  - 17) Promoure el foment i l'organització de competicions i altres activitats esportives entre les Comunitats Autònomes o amb països de l'àmbit internacional, i encarregar-se de l'elecció dels futbolistes i tècnics que hagin de formar part de les seleccions catalanes de futbol en totes les seves disciplines, així com de la preparació necessària, d'acord amb el que estableix la legislació vigent i els presents Estatuts.
  - 18) Impulsar, planificar i controlar, en coordinació amb la Secretaria General de l'Esport, el futbol d'elit i d'alt nivell, i vetllar per la formació integral i la millora esportiva continuada dels futbolistes.
  - 19) Promoure, desenvolupar i controlar programes d'especialització i tecnificació del futbol.
  - 20) Col·laborar amb la RFEF a dissenyar, elaborar i executar els plans de preparació dels futbolistes d'alt nivell, així com participar en l'elaboració de les llistes anuals dels mateixos.
  - 21) Crear escoles dintre de la FCF per a la formació de tècnics, entrenadors, àrbitres i d'altres, i/o Comitès tècnics que els agrupin, i també òrgans específics per als clubs que participin en competicions federades.
  - 22) Expedir les llicències esportives per poder participar en activitats o competicions oficials dintre de l'àmbit de Catalunya, les quals també habilitaran per a les activitats o competicions d'àmbit estatal quan es compleixin els requisits establerts legalment.
  - 23) Atendre i exercir el seguiment sobre els serveis d'assistència mèdica i altres prestacions que corresponguin a través de la Mutualitat.
  - 24) Vetllar pel compliment i la interpretació correcta de les reglamentacions i normes tècniques vigents reguladores de les característiques de les instal·lacions, els elements esportius i altres qüestions que afectin les competicions federades.
  - 25) Tramitar, si s'escau, la documentació dels clubs als organismes competents.
  - 26) Notificar anualment a la Secretaria General de l'Esport les altes i baixes dels clubs federats.
  - 27) Notificar a la Secretaria General de l'Esport i a la Unió de Federacions Esportives Catalanes la programació anual de les competicions oficials federades.
  - 28) Autoritzar, si s'escau, Lligues Adherides, per celebrar competicions anuals de caràcter permanent.
  - 29) Contractar el personal necessari per al compliment de les seves funcions i la prestació dels seus serveis.

-
- 30) Gestionar i lliurar les subvencions que, a través d'aquesta Federació Catalana de Futbol, assignin a les associacions i entitats esportives en les condicions que fixin, respectivament, la RFEF i la Secretaria General de l'Esport.
  - 31) Exercir els drets sobre les retransmissions televisives, així com tots aquells derivats de les competicions oficials depenents de la FCF o qualsevol altra organitzada per ella.
  - 32) En general, disposar de la pràctica de les modalitats i disciplines esportives previstes en aquests Estatuts o que en el futur es puguin incorporar, així com disposar el que convingui per a la millora de la pràctica esportiva.
  - 33) Promoure la construcció d'instal·lacions esportives i la seva gestió.
  - 34) Qualsevol altres relacionades amb l'organització, administració i pràctica del futbol i totes aquelles que disposin de tot el necessari per a la millora de la pràctica del futbol en totes les seves disciplines.

4. ORGANISMES LOCALS

Un altre dels nivells d'organització territorial de l'Estat espanyol és el local⁴⁸⁵. L'article 137 CE, com ja s'ha citat, organitza territorialment l'Estat també en municipis i províncies.

L'article 140 de la CE recull la garantia a l'autonomia dels municipis, els quals gaudeixen de personalitat jurídica plena. Aquests municipis s'agrupen en províncies, entitats locals que també tenen personalitat jurídica pròpia, o en «*agrupaciones de municipios diferentes de la provincia*» (art. 141 CE).

Les tasques encomanades a les entitats locals catalanes, en base al que regula la LE, no són pròximes a l'activitat professional de l'esport, com es comprova a continuació. L'article 39 de la llei estableix que correspon als municipis aquestes funcions:

- a) Promoure de manera general l'activitat física i l'esport en llur àmbit territorial, especialment en l'àrea escolar, i fomentar les activitats físiques de caire extraescolar i recreatives en el marc de les directrius de la Generalitat de Catalunya.
- b) Construir, ampliar i millorar instal·lacions esportives en llur territori.
- c) Vetllar per la plena utilització de les instal·lacions esportives existents en llur terme municipal.
- d) Portar un cens de les instal·lacions esportives de llur territori.

---

⁴⁸⁵ Amb relació a la política esportiva estatal vegeu COMISIÓN DE DEPORTES DE LA FEDERACIÓN ESPAÑOLA DE MUNICIPIOS Y PROVINCIAS, *Manual de Política Deportiva*, J.V.P, Madrid, 1985.

- e) Vetllar pel compliment de les previsions urbanístiques sobre reserva d'espais i qualificacions de zones per a la pràctica de l'esport i l'emplaçament d'equipaments esportius.
- f) Cooperar amb altres ens públics o privats per al compliment de les finalitats assenyalades per aquesta Llei.

I l'article 40 de la LE disposa que correspon a les comarques, com entitats locals supramunicipals, les competències que es manifesten a continuació:

- a) Promoure i difondre l'activitat física i l'esport en el territori respectiu.
- b) Coordinar la utilització de les instal·lacions esportives públiques d'ús comarcal.
- c) Cooperar amb els municipis i amb les entitats esportives en la promoció de l'activitat física i l'esport.
- d) Construir, ampliar i millorar instal·lacions esportives d'interès comarcal.
- e) Subministrar els elements necessaris per a establir les determinacions del Pla director d'instal·lacions i equipaments esportius de Catalunya, els quals han de referir-se, com a mínim, a l'estimació dels recursos disponibles i a les necessitats i els dèficits de l'àmbit territorial corresponent.
- f) Participar en l'elaboració i l'execució dels programes de la Generalitat que tenen per objecte de finançar la construcció, l'ampliació i la millora d'instal·lacions esportives, dels quals són beneficiaris els ens locals.

TERCER CAPÍTOL

LA REPRESENTACIÓ ESPORTIVA CENTRADA A L'ÀMBIT ESPANYOL

1. CONSIDERACIONS PRÈVIES

La relació que es vol anomenar de representació, entre intermediaris o representants i jugadors professionals de futbol, es materialitza a l'estat espanyol a partir de contractes,⁴⁸⁶ habitualment registrats a la AEAF, en què consta una voluntat de compliment de la normativa pública i, en particular, de la privada. No obstant, es troben contradiccions internes a aquesta afirmació en la redacció del mateix contracte, en alguns casos; com per exemple quan s'estableix la possibilitat d'acudir a la jurisdicció ordinària, com es veurà.

Així doncs, en l'anàlisi d'aquestes relacions de representació, a la pràctica s'ha de tenir en compte la regulació interna de les associacions esportives internacionals i nacionals i la llei estatal aplicable al contracte.

La regulació específica dels intermediaris de jugadors és, en origen, de naturalesa privada i esportiva. Una altra cosa és l'encaix que se li ha de donar a les diverses legislacions nacionals amb algun tipus contractual genèric o específic. Ha estat des de federacions esportives internacionals (en particular les de futbol, bàsquet, atletisme i rugbi) des d'on ha començat l'interès per regular l'activitat d'aquests professionals i, a partir d'aquí, s'ha anat estenent a les federacions nacionals que les integren.⁴⁸⁷

Aquestes darreres han anat aplicant directament la reglamentació privada emanada de les internacionals o han elaborat reglamentació pròpia basada

---

⁴⁸⁶ El tenor literal de l'article 1089 és «*Las obligaciones nacen de la ley, de los contratos, y cuasi contratos, y de los actos y omisiones ilícitos o en que intervenga cualquier género de culpa o negligencia*».

⁴⁸⁷ *Vid.* RODRÍGUEZ TEN, Javier, *Régimen jurídico...*, *ob. cit.*, p. 37.

en aquesta. La RFEF ha utilitzat ambdós sistemes: va elaborar un reglament propi –no publicitat–, als inicis del 2000; seguidament aplicà directament el Reglament sobre Agents de Jugadors de la FIFA, de 2008; i actualment ha creat el Reglament d'Intermediaris de la RFEF, el qual desenvolupa el Reglament sobre les relacions amb intermediaris.

En aquests darrers anys, alguns Estats ja s'han interessat per la regulació de la figura de l'intermediari de jugadors i han integrat l'activitat d'aquest professional a la legislació estatal a partir de l'elaboració de normativa⁴⁸⁸ –com és el cas de França⁴⁸⁹, Grècia, Portugal, Hongria i Bulgària– o de l'acceptació i integració d'aquesta activitat a través de l'aplicació de normativa estatal per part dels tribunals ordinaris –com ha passat en el territori espanyol.⁴⁹⁰

---

⁴⁸⁸ El que ha dut a una discussió de si s'ha de regular per part dels governs una figura integrada únicament en el món esportiu. En relació amb aquest aspecte, a la tesi es defensa que es creu convenient la creació d'una regulació mínima en l'àmbit europeu o, almenys, a nivell estatal.

⁴⁸⁹ Una regulació de referència sobre aquesta activitat de l'agent de jugadors és la regulació francesa. A França es creà un Reglament en aplicació dels articles L.222-5 a L.222-22 i R. 222-1 a R. 222-42 del CS i conforme al que estableix la regulació interna de la FIFA. Vegeu http://www.fff.fr/common/bib_res/ressources/430000/5000/140807122844_reglement_des_agents_sportifs.pdf, última visita 11.07.2015.

En el cas francès l'Estat ha optat per la creació estatal d'una regulació sobre agents de jugadors. Així el CS regula l'activitat de l'agent esportiu, qui ha d'obtenir una llicència federativa d'una duració màxima de 3 anys i a partir de la qual podrà obtenir uns beneficis màxims del 10% dels ingressos obtinguts pel contracte conclòs.

El Codi també preveu una sèrie d'incompatibilitats entre l'activitat de l'intermediari i el desenvolupament de determinades tasques per a una associació o societat esportiva o amb el fet de tenir antecedents penals per determinats delictes. La realització de l'activitat de l'agent esportiu sense la possessió de llicència federativa o incomplint el règim d'incompatibilitats previst podrà donar lloc fins i tot a condemnes penals.

⁴⁹⁰ En aquest sentit RODRÍGUEZ TEN, Javier, *Régimen jurídico...*, ob. cit., p. 18: «...la figura del agente, pese a haberse consolidado en nuestro país y en Europa, no es todavía bien vista por los

En aquest capítol es farà un recorregut per les regulacions internes de les institucions esportives, amb un interès especial en la vigent i en la seva predecessora, i s'analitzaran les principals figures de la normativa pública estatal⁴⁹¹ o de creació jurisprudencial en què la jurisprudència ordinària ha encabrit aquestes relacions, majoritàriament a través d'una combinació de característiques de diversos contractes.⁴⁹²

---

deportistas ni por los aficionados, fundamentalmente por desconocimiento, generalizando recelos en el legislador y en las Administraciones Públicas, que por lo general han preferido omitir cualquier regulación expresa dejando a las normas deportivas y la legislación común sobre contratos su ordenación, a completar por las resoluciones arbitrales y jurisdiccionales que producen con ocasión de los conflictos existentes entre los agentes y las entidades que, en su caso, los acreditan (sean privadas o públicas), y entre aquéllos y sus clientes, mayoritariamente jugadores y entrenadores profesionales (que se benefician de su intervención, por lo general, no explotan todos los servicios que pueden prestar y se quejan de su coste)...».

⁴⁹¹ Tal com s'ha citat en el primer capítol, RUIZ MEDINA, Ramón, «Introducción al derecho deportivo», a CARRETERO LESTÓN, José Luis, *El marco jurídico del deporte en España*, La Voz, San Fernando, 1986, p. 182, parla de Dret Esportiu Dinàmic i de Dret esportiu Estàtic. Entén que només les regulacions esportives que emanen d'institucions privades, que s'articulen segons el seu rang nacional o internacional, són el Dret Esportiu Dinàmic, per la seva major mobilitat. En canvi, l'autor anomena Dret Esportiu Estàtic a les normes jurídiques emanades dels poder públics com ara l'Estat, les Comunitats Autònomes, els Ajuntaments i les Diputacions. Unes normes, en principi, menys canviants en funció del principi de perdurabilitat de les lleis, sense que aquesta característica vagi en detriment d'un dinamisme dels articles adaptats a una realitat social concreta.

⁴⁹² Ha donat lloc a una discussió constant a la que no s'ha arribat a un consens. Així, RODRÍGUEZ TEN, Javier, *Régimen jurídico...*, *ob. cit.*, p. 179, afirma: «Uno de los principales problemas con que nos encontramos al analizar la figura del agente de jugadores es la determinación de la naturaleza jurídica de su actividad, a partir de la cual puede determinarse su regulación común. En España no es sencillo ni pacífico identificar el tipo de contrato que rige la actuación de los agentes, algo que no es exclusivo de nuestro país sino que también sucede en otros Estados; a título de ejemplo, recordemos que la Unión Europea ha identificado lo difícil que es determinar la legislación aplicable, que ofrece elementos complejos que han de ser solventados por la legislación nacional e incluso por la normativa privada deportiva.

La falta de regulación específica obliga a analizar las diferentes figuras contractuales existentes, para valorar si encaja en alguna de ellas o si debemos considerar que existe un contrato atípico, e incluso

Al mateix temps s'argumenta aquesta conclusió de la tesi: es tracta d'un contracte atípic⁴⁹³ i complex⁴⁹⁴ –malgrat en alguna ocasió pugui ser típic– generalment conformat de varis dels següents negocis o contractes, o de la pràctica totalitat d'aquests, com ara el negoci jurídic de la representació, el

---

acudir al auxilio de la cada vez más numerosa jurisprudencia, derivada del incremento de la conflictividad (fundamentalmente, reclamaciones de cantidad) durante los últimos años».

I, en una mateixa direcció vegeu JAVALOYES SANCHIS, Vicente, *ob. cit.*, pp. 25-29.

⁴⁹³ Ja que en virtut de la regla o principi general de la llibertat contractual aquestes parts celebren un contracte que no s'ajusta al tipus preestablert per la llei, sinó que en modifiquen aspectes i, fins i tot, agrupen característiques d'una diversitat en un.

Com bé diu DíEZ-PICAZO y PONCE DE LEÓN, Luis, *Fundamentos del Derecho civil patrimonial. Introducción. Teoría del contrato*, volum I, 6ª edició, Civitas, Madrid, 2007, pp. 487-488:

«El fundamento económico de esta regla se encuentra en la necesidad de adaptación de cada concreto contrato a los legítimos fines que los contratantes pretenden en la práctica obtener. [...] la importancia económico-social de los contratos atípicos es muy grande. Son un instrumento para que la vida social y económica, siempre variada y cambiante, pueda desarrollarse. El desarrollo económico –el paso de la sociedad preindustrial a la sociedad industrial y el de esta última a la sociedad posindustrial– se realizan casi siempre por la vía de los contratos atípicos, que se multiplican incesantemente».

Així passa en el cas dels contractes celebrats entre intermediaris i jugadors professionals de futbol.

⁴⁹⁴ Un contracte complex, ja que les prestacions de cada una de les parts, les obligacions assumides o els pactes establerts, aïlladament considerats, pertanyen a un tipus contractual preexistent del qual parcialment s'aïllen per integrar-se en el negoci; del que se'n deriva una fusió de prestacions, obligacions o contractes típics. La unitat contractual és evident tant des d'una perspectiva empírica com des de la finalitat o funció del contracte. *Vid.* DíEZ-PICAZO y PONCE DE LEÓN, Luis, *Fundamentos del Derecho civil patrimonial. Las particulares relaciones obligatorias*, volum IV, 1ª edició Thomson Reuters, Cizur Menor, 2010, pp. 492-493.

mandat, l'arrendament de serveis i/o el contracte de mediació o corretatge.⁴⁹⁵

En un sentit similar RODRÍGUEZ TEN afirma que:

*«En el ámbito en que nos encontramos no sólo es posible, sino habitual, que los contratos celebrados, de una parte, por los agentes de jugadores o las agencias en que se integran, y de la otra por los jugadores o clubes, sean un compendio de varias figuras contractuales, personalizados previa negociación entre ambas partes u ofertado por los agentes, que genera un contrato atípico. Por ello, la realidad práctica es que nos encontramos ante un contrato atípico, variado y variable, a verificar en cada caso concreto, lo que dificulta sobremanera la posibilidad que existan fallos con aplicabilidad general o universal, dado que cada caso concreto puede incorporar más elementos de una determinada figura contractual o menos, modificar los términos generales, incorporar pactos inusuales, etc.»*⁴⁹⁶

Segons aquest autor: *«En el ámbito civil, su naturaleza jurídica sería una mezcla entre los de representación, mandato, agente y arrendamiento de servicios, cuya caracterización se individualiza en cada caso concreto, pudiendo implicar además la incorporación de otros servicios añadidos, como la gestión del patrimonio del deportista, la realización de actividades tendentes a mejorar las condiciones (económicas y no económicas) del contrato vigente, la prestación de servicios de asesoramiento jurídico ante posibles incumplimientos o dudas interpretativas, etc.»*⁴⁹⁷

---

⁴⁹⁵ Cal recordar que a l'empara de l'article 1255 CC «Los contratantes pueden establecer los pactos, cláusulas y condiciones que tengan por conveniente, siempre que no seas contrarios a las leyes, a la moral, ni al orden público».

⁴⁹⁶ RODRÍGUEZ TEN, Javier, *Régimen jurídico...*, ob. cit., p. 218.

⁴⁹⁷ RODRÍGUEZ TEN, Javier, *Régimen jurídico...*, ob. cit., p. 218.

Com a contracte atípic s'haurà de salvar algun possible inconvenient plantejat ja per part de la doctrina.⁴⁹⁸ Costa dilucidar els límits dins dels quals el contracte és admissible i ha de considerar-se vàlid i eficaç –per exemple, l'inconvenient tradicional sobre la incorporació de la llicència d'agent com a requisit essencial del contracte– i la determinació de la disciplina aplicable a aquests contractes i, en efecte, com han d'integrar-se les seves llacunes o deficiències.

Una de les clàusules contractuals més interessants que s'ha analitzat consta en un contracte denominat d'agència i disposa així:

«...acorden que el jugador en atenció a les condicions personals, professionals, capacitat i idoneïtat, confereix de manera exclusiva durant el termini del contracte, un mandat a l'agent perquè actuï en nom i representació davant de qualsevol organisme, entitat i particular i en qualsevol instància en qualsevol assumpte que tingui relació amb l'assessorament i la gestió dels assumptes esportius, patrimonials i empresarials, en particular la negociació, formalització i gestió i seguiment davant de tercers de qualsevol tipus de contracte com a futbolista, l'explotació dels drets de naturalesa administrativa i en la negociació i explotació de la seva imatge com a esportista, nom esportiu o fama com a persona pública».

Lluny del que han establert les parts, amb la denominació del contracte com a contracte d'agència i pactant l'aplicació de la Llei 12/1992, sobre el contracte d'Agència, aquí es defensa que aquest contracte és atípic i està conformat per clàusules d'un contracte de mandat representatiu i clàusules d'un contracte d'arrendament de serveis.

---

⁴⁹⁸ Vegeu inconvenients de l'atipicitat a DíEZ-PICAZO y PONCE DE LEÓN, Luis, *Fundamentos del Derecho civil patrimonial. Introducción...*, *ob. cit.*, p. 491.

Durant el procés d'argumentació dut a terme al llarg de la tesi, alhora, es descartaran posicions doctrinals que l'engloben en l'agència mercantil o la comissió, i també es tornarà a insistir en apartar la possibilitat que es tracti d'una intermediació laboral, tal i com també ha establert la jurisprudència espanyola.

2. A L'ÀMBIT DE LA UNIÓ EUROPEA

El Llibre Blanc sobre l'Esport de 2007 presentat per la Comissió de les Comunitats Europees⁴⁹⁹ és una de les contribucions més importants d'aquesta Comissió en matèria esportiva. En aquest es recullen una sèrie de plantejaments arran dels nous reptes i amenaces sorgits de l'àmbit esportiu en la societat europea. Aquest obre opcions futures per a l'esport respectant el principi de subsidiarietat i l'autonomia privada de les organitzacions esportives i el Dret comunitari.

La importància de l'esmentat rau, en una part, tal com afirma GARCÍA CABA, en què quan es va iniciar la seva creació no existia cap referència explícita a l'esport en cap Tractat de la Unió Europea, ja que aquesta mateixa no gaudia d'una competència directa en l'àmbit de la política esportiva.⁵⁰⁰ D'altra banda, també en què qualsevol política europea compta amb una influència considerable per si mateixa. En el cas de l'esport, aquesta va en augment.⁵⁰¹

Els objectius principals del Llibre Blanc de l'Esport són oferir orientacions estratègiques, impulsar el debat sobre alguns problemes específics, millorar la visibilitat de l'esport en l'elaboració del procés de decisió de la Unió, posar en relleu quines són les necessitats i les especificitats del sector i identificar el nivell de poder apropiat per a les accions futures.

---

⁴⁹⁹ Brussel·les, 11.7.2007, COM (2007) 391final, *Vid.* <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/?uri=CELEX:52007DC0391>, última visita 10.10.2014.

⁵⁰⁰ A partir del dret comunitari sí que es regulaven alguns aspectes relacionats amb el dret de l'esport, com ara la lliure circulació de les persones, els drets de retransmissió, el tractament del racisme, el de la violència en els estadis o el dopatge.

⁵⁰¹ GARCÍA CABA, Miguel María, «El deporte ante el derecho...», *ob. cit.*, p. 422.

La Comissió vol actuar perquè la dimensió de l'esport es tingui en compte en totes les polítiques europees i també vol augmentar la claredat, respectant l'aplicació del conjunt de pràctiques, decisions i criteris en base als que s'han anat interpretant i aplicant els tractats constitutius de les Comunitats europees en matèria de l'esport. I, així, ajudar al govern de l'esport a Europa.

El punt 4.4 del Llibre Blanc recull la figura de l'agent de jugadors. En aquest es manifesta que el desenvolupament d'un autèntic mercat europeu de jugadors i l'augment del nivell dels sous d'aquests en alguns esports han donat lloc a un increment de les activitats dels agents;⁵⁰² i, en un ambient jurídic cada vegada més complex, els jugadors (i també clubs) solen recórrer als serveis dels agents per a negociar i formar contractes.

Completa aquest Llibre l'anomenat Pla d'Acció «Pierres de Coubertin» que guia a la Comissió en les seves activitats en matèria esportiva. En aquest pla, la Comissió proposa accions concretes referents a la dimensió social i econòmica. Algunes propostes concretes són les següents: una elaboració de directrius sobre l'activitat física i la creació d'una xarxa europea de promoció de l'esport com a factor que beneficia a la salut, una major coordinació de la lluita contra el dopatge, l'inici sobre el voluntariat en l'esport, la realització d'un estudi sobre el finançament públic i privat de l'esport, un anàlisi de l'impacte de les activitats dels agents de jugadors i una avaluació del valor afegit d'una possible intervenció comunitària en

---

⁵⁰² En un anàlisi comparat, cal tenir en compte que, a Nord-Amèrica, hi ha diverses circumstàncies expliquen el creixement del número de representants: la declaració d'inconstitucionalitat de les clàusules de reserva, la creació de noves Lligues Professionals, la reorganització de les associacions d'esportistes, les elevades remuneracions que perceben els esportistes i la difusió dels esdeveniments esportius a través dels mitjans de comunicació. *Vid.* ALZAGA RUIZ, Icíar, *ob. cit.*, pp. 218.

aquest àmbit i una intensificació de la cooperació intergovernamental en matèria esportiva.

L'Informe Independent sobre l'esport europeu⁵⁰³, de l'any 2006 conclougué la necessitat de comptar amb una estructura formal per a desenvolupar les relacions entre les institucions de la UE i l'òrgan europeu que regula el futbol.

Aquest manifesta que la UEFA és l'autoritat futbolística amb responsabilitat a Europa i li correspon, amb l'ajuda de la Comissió Europea, treballar en el marc legal per aportar seguretat al futbol i respectar, al mateix temps, la legislació comunitària. A part, els problemes que pateix el futbol són comuns a altres esports a Europa, i aquesta regulació podria ser d'ajuda de cares a solucionar les mateixes qüestions.⁵⁰⁴

Un altre informe al qual cal fer referència és l'Informe de Hèlsinki sobre l'esport⁵⁰⁵, de 1999,⁵⁰⁶ aprovat per la Comissió Europea a petició de la Comissària responsable de l'esport Viviane Reding. Aquesta tracta la

---

⁵⁰³ Redactat per José Luis ARNAUT i data d'octubre de l'any 2006, *vid.* http://www.google.es/url?sa=t&ret=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CB8QFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.ethicsandsport.com%2Fpublic%2Fuploads%2Ffiles%2Fdocumentatie%2FIndependent%2520European%2520Sport%2520Review%25202006%2520Full_Report_EN.pdf&ei=ejk8VIqZBceraYTFgKgI&usq=AFQjCNGDV7qgmi36FfEu2aZo_kkQ7HGuHQ&bvm=br.77161500,d.d2s, última visita 10.10.2014.

⁵⁰⁴ L'autor conclou a les pàgines 30 i 31 de l'aquest informe, citat a la nota anterior.

⁵⁰⁵ IP/99/918, de 01.12.1999
vid. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-99-918_es.htm, última visita 10.10.2014.

⁵⁰⁶ Amb anterioritat a aquesta s'havia fet referència a l'esport en acords com ara la Declaració d'Amsterdam de 1997, en què es parlava de l'esport com a instrument per forjar una identitat i reunir als pobles, i en les conclusions del Consell Europeu de Viena de 1998.

protecció de les estructures esportives i el manteniment de la funció social de l'esport en el marc comunitari. Amb el mateix es pretén trobar un encaix entre la Unió Europea, els estats membres i les federacions esportives en ares a preservar el paper de l'esport en el nou entorn econòmic.

La discussió sobre si la Unió Europea ha d'intervenir, i pot intervenir,⁵⁰⁷ en aquesta matèria ha estat sempre una qüestió controvertida.⁵⁰⁸ Així es plantegen posicions divergents, entre les que destaquen, d'entre els partidaris d'una regulació europea RODRIGUEZ TEN i, entre els crítics, Emma MCCLARKIN.

Aquest autor entén que la Unió Europea té un paper essencial per modificar comportaments, harmonitzar pràctiques i habilitar les millores pertinents, de cares a establir una regulació específica.⁵⁰⁹ Segons el seu parer, els principis en què s'hauria d'assentar aquesta regulació específica són la complementaritat entre la normativa interna esportiva i la normativa pública, la transparència dels fluxos financers en l'àmbit de l'esport, la senzillesa de les mesures, la flexibilitat a les peculiaritats de cada modalitat esportiva i la confiança entre els agents i els protagonistes del moviment esportiu.

Afegeix que la diversitat de legislacions vigents en el pla internacional comporta una sensació d'inseguretat jurídica en la regulació de l'activitat,

---

⁵⁰⁷ Vegeu WEATHERILL, Stephen, *ob. cit.*, pp. 11-13, qui manifesta que la competència en matèria esportiva es limita a la coordinació i al recolzament de les accions dels Estats Membres.

⁵⁰⁸ Vegeu PÉREZ GONZÁLEZ, Carmen, «El Derecho comunitario y el deporte profesional», a PALOMAR OLMEDA, Alberto (Dir.), *El deporte profesional*, Bosch, Barcelona, 2009, pp. 377-408.

⁵⁰⁹ A RODRÍGUEZ TEN, Javier, *Régimen jurídico...*, *ob. cit.*, p. 121.

possibles problemes de lliure circulació dintre de la Unió Europea, en ser necessari el registre per exercir l'activitat i per la dificultat de control de l'activitat, així com una diversitat de requisits i criteris l'hora de calcular la remuneració, que aboca a unes grans desigualtats.⁵¹⁰

No obstant, i comparteixo el criteri del citat autor, considera que seria convenient que aquesta via d'intervenció pública estigués en un segon nivell, mentre que en el primer nivell d'elaboració de la regulació quedés en mans de les federacions esportives, com a coneixedores de les peculiaritats pròpies de l'esport i de cada modalitat d'aquest.

D'altra banda, i ja des de la Unió Europea, la europarlamentària Doris Pack, membre de la Comissió de Cultura i Educació, en una petició per part del Parlament Europeu a la Comissió, en què se li demanà que recolzés els esforços dels òrgans de govern del futbol per regular els aleshores anomenats agents de jugadors, va formular la pregunta⁵¹¹ següent: Com es proposa la Comissió fer front a aquests reptes? Quins instruments té a la seva disposició per a resoldre problemes relatius als agents de jugadors? Ja que realitzen activitats transfrontereres, com hauria d'actuar la Comissió, també en relació amb els menors, entre d'altres aspectes?⁵¹²

---

⁵¹⁰ *Ibid*, pp. 125-126.

⁵¹¹ Document O-0032/2010, de 10.03.2010

Vid.

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=%2F%2fEP%2F%2fTEXT%2bOQ%2bO20100032%2b0%2bDOC%2bXML%2bV0%2F%2fES&language=ES>, última visita 10.10.2014.

⁵¹² La pregunta completa es copia a continuació:

«Señor Presidente, señora Comisaria, Señorías, en el informe del señor Belet sobre el fútbol profesional, el Parlamento Europeo ya declaró que está a favor de una mejor reglamentación de las actividades de los agentes deportivos, en especial los agentes de los jugadores; y en aquella ocasión pedimos una directiva adecuada. Ahora abordamos de nuevo esta cuestión.

Emma McClarkin, europarlamentària, discrepà amb relació a la conveniència que la Unió Europea reguli aquesta matèria, i no es pronuncia sobre si obre la possibilitat d'actuar presentant una proposta de Directiva.⁵¹³ Entén que la Unió Europea no ha de reglamentar el món de l'esport, especialment a causa de la naturalesa global d'aquest problema

---

La situación legal es difusa. Dado que los agentes de los jugadores a menudo trabajan en distintos países, la legislación nacional, allí donde existe dicho sea de paso, no es un método válido para controlar estas actividades. Por su parte, las federaciones deportivas tienen un ámbito de actuación limitado. Como actores no estatales, no tienen derecho a establecer reglamentos exhaustivos. En el año 2000, por ejemplo, la FIFA se vio obligada a hacer más flexible el procedimiento de obtención de licencias para ser agente de cara a esta misma temporada.

En 2009, la Comisión publicó un estudio que señalaba, en concreto, las preocupantes conexiones entre agentes de jugadores y actividades criminales. Se habló de blanqueo de dinero, de sobornos, de apuestas y de fraude fiscal, entre otras prácticas. Este tipo de conexiones daña la integridad del deporte y son incompatibles con su función social. Además, el estudio publicado por la Comisión ha descubierto que las operaciones financieras con motivo de los traspasos de jugadores a menudo carecen de transparencia, lo que explica la vulnerabilidad de este sistema ante las maquinaciones criminales que acabo de mencionar. Existe un riesgo concreto, en el caso de la representación de jugadores jóvenes, de que el agente explote a jugadores jóvenes e inexpertos de, por ejemplo, África prometiéndoles un futuro en el fútbol profesional europeo para luego desentenderse de ellos cuando ningún equipo se interesa por sus servicios, abandonándolos a su suerte en Europa como inmigrantes ilegales, sin trabajo ni apoyo.

Con este trasfondo, necesitamos una iniciativa legislativa europea que nos permita reglamentar esta cuestión de manera uniforme en toda la UE, cubrir las lagunas jurídicas y apoyar a las federaciones deportivas en su trabajo por representar a los jugadores de manera adecuada y transparente. A este respecto, debemos plantearnos como objetivo, tal y como solicitamos en nuestra moción, prohibir el pago de comisiones para los agentes que traspasan jugadores menores de edad, de modo que podamos eliminar los incentivos financieros para este tipo de operaciones injustas, especialmente de las que implican a jugadores menores de edad. Esperamos obtener el apoyo del Pleno de mañana para nuestra moción de hoy y, por encima de todo, que sirva para animar a la Comisión a poner manos a la obra en esta cuestión».

⁵¹³ Document O-0032/2010, de 15.06.2010.

Vegeu el debat de 15.06.2010

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=CRE&reference=20100615&secondRef=ITEM-019&language=ES>, última visita 20.10.2014.

concret. Tot i així, quan es pugui aportar valor a l'esport s'ha de fer, si ho demanen els organismes que governen les activitats esportives i quan sí que es pugui aportar valor afegit.⁵¹⁴ Poc després d'aquesta intervenció, s'elaborà la Resolució del Parlament Europeu de 17.06.2010.⁵¹⁵

---

⁵¹⁴ La cita literal sería: «Señor Presidente, apoyo plenamente las iniciativas para hacer más transparentes las actividades de los agentes deportivos, principalmente en el fútbol, y creo que la UE debe apoyar los distintos organismos deportivos para garantizar pueden hacer eso. Debemos hacer brillar una luz en el tenebroso mundo donde puede reinar la explotación y donde cuestiones como la duplicidad de representación, por la que el agente puede representar a un jugador en el mismo club que está intentando contratar a ese jugador, deben ser examinadas.

Sin embargo, cualquier legislación que se presente para reglamentar este sector debe proceder de los organismos deportivos nacionales o de autoridades como la FIEA y la UEFA. No corresponde a la UE reglamentar el mundo del deporte, especialmente dada la naturaleza global de este problema concreto. Cuando podamos añadir valor a los deportes debemos hacerlo, pero sólo debemos intervenir a petición de los organismos que gobiernan las actividades deportivas y cuando podamos aportar claridad o un valor añadido evidentes».

⁵¹⁵ Document A7-0157/2010, de 17.06.2010.

Vid. <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P7-TA-2010-0226&language=EN>, última visita 10.10.2014.

3. REGULACIÓ PRIVADA: L'ACTUACIÓ DE LA FEDERACIÓ INTERNACIONAL DE FUTBOL ASSOCIAT I DE LA *REAL FEDERACIÓN ESPAÑOLA DE FÚTBOL*

Tradicionalment, aquests tipus de contractes entre jugadors professionals de futbol i intermediaris o representants es celebraven entre persones lliures en dret, dedicades a aquest tipus d'activitat de manera professional, i jugadors de futbol; i la forma del contracte solia ser la verbal. Amb els anys, els entesos en dret s'han incorporat a aquesta activitat i, amb ells, la tradició de la forma escrita. I, en aquest sentit, a Espanya els contractes que s'han de registrar a l'AEAF, només ho poden fer en aquesta forma, com és palès.

A part, i en aquesta direcció, la FIFA davant la necessitat de preservar els interessos d'ambdues parts va considerar pertinent l'exigència que els acords de representació futbolística es celebressin en forma escrita i complissin determinats requisits. Per aquest motiu, en els seus últims Reglaments sobre Agents de Jugadors s'incorporà un model a complimentar per aquestes parts. Un model que no s'ha incorporat en el Reglament sobre les relacions amb intermediaris, però que encara té valor per a tenir-se en compte a l'hora de celebrar aquests pactes, ja que estem parlant de l'establiment d'uns mínims que ha de complir tot contracte.

Un dels avantatges de la forma escrita, com és lògic, és la facilitat de prova de la relació acordada, el que ajuda a evitar alguns conflictes com els ja presentats i que, com s'ha dit, es tractaran amb més profunditat en el capítol quart.

3.1 Reglamentació sobre intermediaris i agents de jugadors creada per la FIFA

El Reglament sobre les relacions amb intermediaris que entrà en vigor el dia 1 d'abril de 2015 és el que avui dia regula, a nivell esportiu, la relació jurídica de representació entre intermediaris o agents i jugadors professionals de futbol. Aquest ha introduït nombrosos canvis a la regulació interna esportiva que estava vigent fins aleshores i també respecte a la que havia regulat aquestes relacions amb anterioritat. Entre els canvis més rellevants es pot destacar l'eliminació dels exàmens per a ser agents de jugadors, l'eliminació de la llicència com a agent per a accedir a l'activitat i la implementació d'un registre d'intermediaris de jugadors.

a) Reglament sobre Agents de Jugadors de 20.05.1994

La FIFA va començar a regular l'activitat dels agents de jugadors a partir de l'any 1991⁵¹⁶, i les primeres característiques de la regulació foren la petició d'una llicència expedida per la mateixa associació –i conforme a la qual l'agent podia dur a terme aquesta l'activitat–, un dipòsit de 200.000 francs suïssos en una entitat bancària del país helvètic i una entrevista personal a l'associació. Aquesta regulació s'adoptà el 20.05.1994⁵¹⁷, es modificà durant el 1995 i entrà en vigor el dia 01.01.1996.

---

⁵¹⁶ Si es vol ampliar informació vegeu MARÍN HITIA, Luis, «Una lectura diferente de las decisiones de la Unión Europea acerca de la normativa FIFA relativa a los agentes de jugadores», *Revista Jurídica de Deporte y Entretenimiento*, núm. 2005, pp. 413-422.

⁵¹⁷ El qual no està publicitat.

Algunes persones físiques i jurídiques impugnaren el reglament, entre aquestes el senyor Laurent Piau,⁵¹⁸ que al·legava que aquest contravenia la regulació comunitària de prestació de serveis i que infringia el principi d'igualtat entre els ciutadans dels diversos Estats membres. A partir de la demanda que Laurent Piau interposà davant de la Comissió de les Comunitats Europees⁵¹⁹ es va procedir a la modificació del mateix i, més endavant, es donà lloc a la creació del següent reglament.⁵²⁰ No obstant, els conflictes sorgiren a partir d'aquest primer reglament, com es pot comprovar, i per això les resolucions d'aquest cas, en si, es dicten sota la regència del següent reglament, el qual també serà modificat per la FIFA.

b) Reglament sobre Agents de Jugadors de 10.12.2000

El dia 10.12.2000 el Comitè Executiu de la FIFA va crear, conforme a l'article 17.2 del Reglament d'aplicació dels Estatuts de la FIFA vigents en

---

⁵¹⁸El febrer de 1996, també la entitat *Multiplayers International Denmark* interposà demanda davant la Comissió i al·legà la possible incompatibilitat del Reglament sobre Agent de Jugadors FIFA amb els articles 81 i 82 del Tractat de les Comunitats Europees.

⁵¹⁹Aquí s'avança que la Comissió de les Comunitats Europees, el dia 15.04.2002, desestimà la demanda i el Tribunal de Primera Instància també entengué que no procedia, en la resolució de 26.01.2005, continguda a:
<http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?jsessionid=9ea7d2dc30ddd6e50f624a76482e82b09a1ec05ce2ab.e34KaxiLc3qMb40Rch0SaxqTbN10?text=&docid=65947&pageIndex=0&doclang=ES&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=175749>,
última visita 10.10.2014.

⁵²⁰Aquest cas, entre d'altres, ha conduït a l'anàlisi de la lliure competència a Europa, en particular, en relació a la professió d'agent de jugadors. No s'entrarà a analitzar aquesta qüestió en la tesi, no obstant, es pot veure un desenvolupament d'aquest punt en articles com ara MARÍN HITIA, Luis, «Una lectura...», *ob. cit.*, pp. 413-422.

aquell moment (els Estatuts model de 2005)⁵²¹, el reglament que s'analitza, el que va entrar en vigor del dia 01.03.2001. Així doncs quan entrà aquest en vigor ni la Comissió de les Comunitats Europees ni el Tribunal de Primera Instància s'havia pronunciat.

L'any següent es modificà aquest reglament⁵²². Aquest canvi perseguia aconseguir una resolució favorable dels processos pendents, i entre aquests el cas *Piau*. La institució esportiva va aconseguir aquest fi, ja que s'entengué que les modificacions efectuades a la regulació sobre agents de jugadors s'ajustaven a la legislació comunitària.

El canvi es produí a la normativa el dia 03.04.2002 també arran de la impugnació d'aquest cas davant de la Comissió de les Comunitats Europees per part de *Piau*. La Comissió, el dia 15.04.2002, desestimà la demanda, ja que entengué que la FIFA havia eliminat els principals aspectes restrictius del reglament i ja no existia un interès comunitari per a la continuació del procés.

Aquesta nova versió del reglament hi incorpora canvis essencials, a partir dels quals fou cada associació nacional qui havia d'expedir les llicències dels agents de jugadors, una vegada passin l'examen pertinent. Aquest agent de jugadors FIFA ara s'anomenarà agent de jugadors de l'associació

---

⁵²¹ *Vid.*

http://es.fifa.com/mm/document/affederation/generic/51/44/76/standardstatutes_s.pdf, última visita 07.10.2014.

⁵²² Amb la modificació s'incorporà la possibilitat que qualsevol resident a la Unió Europea o a l'Espai Econòmic Europeu pogués sol·licitar la llicència a qualsevol federació nacional del país en què tingués el seu domicili legal, així com aportar una pòlissa de responsabilitat civil amb una companyia d'assegurances domiciliada en qualsevol d'aquests països.

nacional, fins al març de 2015, ja que a l'abril de 2015 la nova denominació és la d'«intermediari».

Aquesta maniobra també donà bons resultats en el Tribunal de Primera Instància Europeu, com s'exposa a continuació. En el citat cas *Piau* el tribunal valorà aquests canvis com a adequats, tot i no introduir alguns altres canvis, com ara la prohibició d'accés als tribunals ordinaris, per exemple, que era una de les pretensions de la part demandant. Els fets s'expliquen a continuació:

El dia 20.05.1994 FIFA aprovà un Reglament d'Agents de Jugadors, que es modificà fins a l'aprovació de la última versió del mateix que entrà en vigor el dia 01.01.1996.

El dia 20.02.1996 «Multiplayers International Denmark» interposà una demanda a la Comissió de les Comunitats Europees, al·legà la incompatibilitat del reglament amb els articles 81 i 82 del Tractat de la CE.

El dia 23.03.1998, Lauren Piau presentà davant la Comissió una demanda dirigida contra el Reglament d'Agents de Jugadors de la FIFA, al·legà que aquest vulnerava els articles 49 i següents del Tractat de la CE relatiu a la lliure prestació de serveis. A causa de les limitacions a l'accés de la professió per la imposició de modalitats d'examen opaques, l'exigència d'un aval i pel control i sancions previstes. A part, per causar discriminació entre els ciutadans dels Estats membres.

A més, els dies 29.10.1996 i 09.03.1998, el Parlament Europeu havia admès les queixes interposades per ciutadans alemanys i francesos davant del Parlament Europeu.

Arribà al Tribunal de Primera Instància Europeu que també entengué, com la Comissió, que la normativa interna de la FIFA, considerada pel mateix el resultat d'una decisió d'una associació d'empreses, era adequada a l'ordenament comunitari:

«La licencia de agente de jugadores impuesta por el Reglamento de la Federación Internacional de Fútbol (FIFA) y que condiciona el ejercicio de dicha profesión, constituye una barrera al acceso de esta actividad económica y, por lo tanto, afecta necesariamente al juego de la competencia.

No obstante, habida cuenta de que, por un lado, la FIFA persigue un doble objetivo de profesionalidad y moralización de la actividad de agente de jugadores con el fin de proteger a este últimos, cuya carrera es breve, que, por otro lado, la competencia no queda eliminada por el sistema de licencias, que supone una selección cualitativa, adecuada para satisfacer el objetivo de profesionalización de la actividad de agentes de jugadores, más que una restricción cuantitativa del acceso a ésta, y que, por último, las condiciones actuales de ejercicio de la actividad de agente de jugadores se caracterizan por una inexistencia casi general de regulaciones nacionales y por la ausencia de una organización colectiva de los agentes de jugadores, las restricciones derivadas de la obligatoriedad de la licencia podrían acogerse a una exención en virtud del artículo 81 CE., apartado 3». FD 3

El tribunal explica la situació de l'agent de jugadors i la de les institucions esportives quan afirma:

«La Federación Internacional de Fútbol (FIFA) ostenta una posición dominante colectiva en el mercado de las prestaciones de servicios de los agentes de jugadores, puesto que su Reglamento regulador de dicha actividad puede, cuando se aplica, tener como consecuencia que las empresas operan en el mercado de que se trata, es decir, los clubes, estén vinculadas en cuando a su comportamiento en un mercado determinado de forma que se presenten en dicho mercado como una entidad colectiva respecto de sus competidores, a terceros contratantes y a los consumidores.

Pues bien, debido a la obligatoriedad del Reglamento para las asociaciones nacionales miembros de la FIFA y los clubes integrados en aquéllas, estas entidades se muestran vinculadas de forma duradera en cuanto a sus comportamientos por normas que aceptan y que los demás actores (jugadores y agentes de jugadores) no pueden contraria so pena de sanciones que, para los agentes de jugadores en particular, pueden llevar a excluirlos del mercado. Esta situación defiende una posición dominante colectiva de los clubes en el mercado de las prestaciones de servicios de los agentes de jugadores, puesto que los clubes, mediante la normativa a la que se adhieren, imponen las condiciones en las que se efectúan las prestaciones de servicios de que se trata». FD 10

Cal recordar que conforme a l'article 1.1 del Reglament sobre Agents de Jugadors de 2001, el que llavors estava vigent, l'agent era «una persona física que, con arreglo a lo dispuesto en el presente reglamento, desempeña con regularidad una actividad remunerada que lleva a un jugador al establecimiento de una relación laboral con un club, o a dos clubes a acordar un contrato de transferencia».

GARCÍA CABA ratifica la conclusió de les resolucions de la manera següent: «tanto la Comisión, como el Tribunal de Primera Instancia (CFI), tuvieron en cuenta la especificidad del deporte y, más concretamente, el objetivo deontológico perseguido por la FIFA. De hecho, si la regulación FIFA sobre la profesión de los agentes de los jugadores se considera aceptable, a pesar de ser contraria a las normas sobre competencia, lo es fundamentalmente con el fin de garantizar, tanto a favor de jugadores como de equipos, la calidad y la honradez de los intermediarios en el traspaso de jugadores.[...] Las normas de la FIFA que regulan el acceso a la profesión de agente de jugadores resultan necesarias para que esta actividad funcione debidamente y se encuentran relacionadas con la propia organización del deporte. Por tanto, dichas normas no son contrarias a las normas sobre competencia del Tratado». ⁵²³ Aquí es comparteix

---

⁵²³ A GARCÍA CABA, Miguel María, «El deporte ante el derecho...», *ob. cit.*, p. 430.

completament aquesta afirmació, tant en relació amb la importància de la regulació interna de l'associació suïssa com ara en la compatibilitat amb les normes de competència del tractat.

c) *Reglament sobre Agents de Jugadors de 29.10.2007*

El fonament d'aquest Reglament és l'article 14 del Reglament d'aplicació dels Estatuts de la FIFA⁵²⁴, el qual disposa que *«los jugadores pueden recurrir a los servicios de estos agentes para las transferencias. Las actividades de estos agentes de jugadores están sujetas a la obtención de una licencia. El Comité Ejecutivo elabora la reglamentación pertinente.»* Aquest reglament és la normativa interna esportiva existent sobre agents en vigor fins fa poc, a l'abril de 2015 entraren en vigor el Reglament sobre les relacions amb Intermediaris de la FIFA i el Reglament d'Intermediaris de la RFEF.

S'analitzen amb més profunditat el Reglament sobre Agents de Jugadors de 2001 i aquest de 2008, en aquest capítol, ja que la majoria de la jurisprudència i dels contractes objecte d'anàlisi d'aquesta tesi es celebraren durant la vigència dels mateixos. De fet, la producció de la majoria dels contractes vigents rellevants a efectes pràctics, a Espanya, s'ha concentrat entre l'any 2000 i l'actualitat.

---

⁵²⁴*Vid.*

http://es.fifa.com/mm/document/affederation/generic/01/09/75/14/fifa_statutes_072008_en.pdf, última visita 7.10.2014, p. 61.

El Comitè Executiu de la FIFA va aprovar aquesta normativa el dia 29.10.2007,⁵²⁵ i aquesta entrà en vigor el dia 01.01.2008⁵²⁶. En aquest últim reglament es regulava de manera més detallada el procés per accedir a la llicència⁵²⁷ i es limitava el període de validesa d'aquesta mateixa a 5 anys – vegeu la Circular núm. 1160 de 27.08.2008, firmada pel Secretari General adjunt Markus Kattner⁵²⁸.

El reglament definia l'agent de jugadors com la «*persona física que, mediando el cobro de honorarios, presenta jugadores a un jugadores a un club*⁵²⁹ con objeto de negociar o renegociar un contrato de trabajo o presenta dos clubes entre sí con objeto de suscribir un contrato de transferencia, de acuerdo con las disposiciones del presente reglamento.»⁵³⁰ En comparació amb l'anterior, en aquest cas la regularitat com a element de l'activitat no s'explicita.

---

⁵²⁵Vegeu

http://es.fifa.com/mm/document/affederation/administration/51/55/18/playersagents_es_32514.pdf, última visita 10.04.2014.

⁵²⁶ Circular núm. 1125 de la FIFA de 19.12.2007.

⁵²⁷ Definida per la FIFA com el «*certificado oficial concedido por la asociación correspondiente, el cual permite a una persona física actuar como agente de jugadores*».

⁵²⁸ A la pràctica i a través de Circular núm. 1298 de 2012, la FIFA ha permès la pròrroga automàtica de la mateixa, davant la pressió rebuda dels col·lectius d'agents de jugadors. Si bé aquesta pròrroga automàtica té més sentit avui dia, ja que l'actual regulació interna FIFA sobre la matèria no disposa la necessitat de llicència.

⁵²⁹ El que ha derivat en resolució de controvèrsies entre els mateixos en sentències com ara la SAP de Madrid, de 08.04.2014 (Secció 25^a, núm. 154/2014, JUR 2014/126504; MP: *Angel Luis Sobrino Blanco*).

⁵³⁰ Una mostra el clausulat incita d'un contracte entre empresa que es dedica a la representació i un club a la STS, sala 1^a, de 30.10.2013 (Secció 1^a, núm. 665/2013, RJ 2013/7071; MP: *Francisco Javier Orduña Moreno*), en què el tribunal desestima el recurs que «*Corporación Deportiva Once Caldas*» interposa contra la condemna d'instància a pagar 300.000 a «*Flefield Consultoría Económica e Invetimentos Sociedade Unipessoal Lta.*» en compliment d'un contracte catalogat d'arrendament de serveis.

En base a la normativa privada FIFA, només podien actuar com a agents les persones que s'esmentaven en els articles 2 i 4 del Reglament sobre

---

«ESTIPULACIONES

PRIMERA.-Objeto del contrato.

Con sujeción a los términos y condiciones del presente contrato, el CLUB. contrata los servicios de FLEFIELD para que realice las gestiones necesarias, al objeto de lograr la cesión definitiva del JUGADOR al Portsmouth Football Club., a partir del uno de junio de dos mil cinco.

SEGUNDA.-Carácter personal de los servicios contratados.

Los servicios profesionales contratados con FLEFIELD serán dirigidos por los medios materiales y personales de FLEFIELD, sin perjuicio de la posibilidad de la subcontratación de servicios con terceras personas o entidades conforme a lo establecido en la siguiente cláusula.

FLEFIELD, podrá delegar cuantas funciones estimen no requieran su intervención personal, responsabilizándose, no obstante, del conjunto de la presentación y negociación.

TERCERA.-Exclusividad

FLEFIELD acepta el encargo del CLUB con carácter de mandatario exclusivo, por lo que el Club se abstendrá durante el plazo de vigencia del presente contrato, de iniciar directamente o a través de terceros cualquier gestión relacionada directa o indirectamente con la cesión del JUGADOR.

En el desarrollo de su mandato FLEFIELD goza de la más amplia libertad de actuación, siempre dentro de los límites establecidos por la legislación que resultara de aplicación y, respetando, en todo caso, la legislación, pudiendo subcontratar con otras personas o empresas las funciones que considere conveniente con el fin de lograr el buen fin de la contratación del jugador.

En ningún caso FLEFIELD podrá trasladar al CLUB. otra responsabilidad o coste diferente de lo honorarios pactados en el presente contrato.

CUARTA.-Honorarios y Forma de Pago

El CLUB. pagará a FLEFIELD, los honorarios mas impuestos indirectos en su caso, determinados en función del sistema de cálculo expresado a continuación:

1.- Por el concepto de cesión definitiva o traspaso del JUGADOR al Portsmouth Football Club: el 25% (veinticinco por ciento) de las cantidades fijas y de las variables acordadas con el Portsmouth Football Club para la cesión definitiva o traspaso.

El pago y la cuantificación de los honorarios resultantes se hará una vez obtenido la cesión definitiva o traspaso del JUGADOR al Portsmouth Football Club.

QUINTA.-Vigencia

El encargo profesional de a la compañía FLEFIELD pactado en el presente contrato para la contratación del Jugador tendrá vigencia hasta el próximo treinta y uno (31) de enero de dos mil seis (2.006).

SEXTA.-Gastos, Impuestos, Ley aplicable y sumisión a Tribunales.

El presente contrato se interpretará y aplicará de acuerdo con lo dispuesto por la legislación española y serán competentes los Tribunales de Bilbao capital, tanto el presente contrato como todos los anexos al mismo.

Los contratantes, en prueba de conformidad con el contenido del presente contrato, lo ratifican y firman por duplicado ejemplar en Funchal en la fecha arriba indicada».

Agents de Jugadors de 2008: els agents acreditats per les associacions nacionals de la FIFA, els advocats legalment autoritzats per a l'exercici de la professió, d'acord amb les normes en vigor del seu país de residència, i els pares, els germans i el o la cònjuge del jugador.

Article 2

«1. Tanto los jugadores como los clubes podrán contratar los servicios de un agente de jugadores licenciado en relación con una transferencia o al objeto de negociar o renegociar un contrato de trabajo. El agente de jugadores tiene derecho a ser remunerado por los servicios prestados. Al autorizar la actividad del agente de jugadores, este reglamento no libera al agente de jugadores de su obligación de cumplir con las disposiciones de la legislación aplicable en el territorio de la asociación, en particular, aquellas relacionadas con la contratación laboral.

2. Salvo los casos previstos en los artículos 4.1 y 4.2, los jugadores y los clubes tienen prohibido usar los servicios de un agente de jugadores no licenciado».

Article 4

[...]

«1. Los padres, hermanos, o esposa del jugador podrán representarlo en la negociación o renegociación de un contrato de trabajo.

2. Un abogado legalmente autorizado para el ejercicio de acuerdo con las normas en vigor de su país de domicilio podrá representar a un jugador o club en la negociación de una transferencia o un contrato de trabajo.

3. La actividad de estas personas no se encuadra bajo la jurisdicción de FIFA».

D'altra banda, i en particular pel que fa a la celebració del contracte entre agents i jugadors professionals de futbol, la normativa no aportava elements que no siguin típics de qualsevol contracte. Així, en aquest havien de constar les parts, el domicili d'aquestes, data i lloc de la firma del contracte⁵³¹ etc. i, en aquest cas, es demanava la forma escrita⁵³². El dret aplicable, si no s'acordava altra cosa, era la llei nacional del país en què està registrat el club.⁵³³

El mateix Reglament sobre Agents de Jugadors de 2008 adjuntava en el seu annex 3 un model de contracte de representació estàndard creat per la FIFA,⁵³⁴ el qual en contenia les clàusules més habituals. El formulari, tal qual, que es presenta a continuació.⁵³⁵

---

⁵³¹ *Vid.* CARRASCO PERERA, Ángel, *Derecho de contratos*, Thomson Reuters, Cizur Menor, 2010 i DíEZ-PICAZO y PONCE DE LEÓN, Luis, *Fundamentos del Derecho civil patrimonial. Introducción., ob. cit.*,, sobre els requisits per a l'existència d'un contracte i la seva formació. Sobre el contracte com a font d'obligacions, en què es duu a terme també un recorregut pel procés de formació del contracte i la classificació d'aquest, *vid.* DORAL GARCÍA, José Antonio, *El contrato como fuente de obligaciones*, Ediciones Eunote, Pamplona, 1993.

⁵³² Tal com ja especifica RODRÍGUEZ TEN, Javier, *Régimen jurídico...*, *ob. cit.*, p. 47: «*Del contenido del Reglamento se deduce claramente que es un contrato escrito*».

⁵³³ També aquest aspecte s'ha tingut en compte a l'hora de centrar l'anàlisi en els contractes registrats a Espanya i d'agents de jugadors de plantilles i equips espanyols.

⁵³⁴ A la pràctica, a vegades, abans, en paral·lel o fins i tot sense contracte de representació es firma una autorització perquè una o varies persones o empreses duguin a terme l'activitat de mediació, per tal que un jugador trobi un club amb el qual firmar un contracte laboral. *Vid.* la SAP de Barcelona, de 09.09.2009 (Secció 14^a, núm. 575/2009, AC 2009/1992; MP: *Carlos Villagrasa Alcaide*).

⁵³⁵ Traducció pròpia al català.

Contracte de representació estàndard⁵³⁶

Les parts.....

(nom, cognom, domicili exacte i nom de l'empresa de l'agent de jugadors, si fos el cas)

..... (a partir d'ara, l'agent de jugadors)

i .....

(nom, cognom –sobrenom, si el tingués–, domicili exacte, data de naixement o nom del club i domicili exacte)

.....

(a partir d'ara, el client)

consenten en subscriure el següent contracte de representació:

1) DURACIÓ

Únicament el client remunerarà a l'agent de jugadors pel treball que hagi realitzat.

2) REMUNERACIÓ

a. Si el client és un jugador

L'agent de jugadors rebrà una comissió que ascendirà al ... % del salari brut anual degut al jugador com a resultat dels contractes de treball negociats o renegociats per l'agent de jugadors, a pagar:

En un únic termini al principi del contracte de treball .....

---

⁵³⁶ L'antic reglament de 2001 ja contenia aquest contracte en l'annex 3, però el titulava contracte de mediació en comptes de contracte de representació, i en el clausulat es parlava de mandant per a fer referència al jugador.

En pagaments anuals al finalitzar cada any de
contracte .....

(marcar el que procedeixi)

b. Si el client és un club

L'agent de jugadors rebrà una comissió en un únic
pagament, el qual ascendirà a

.....

(quantitat exacte i divisa)

3) EXCLUSIVITAT

Les parts acorden que els drets de contractació es cedeixen:

De manera exclusiva .....

De manera no exclusiva .....

(marcar el que procedeixi)

a l'agent de jugadors

4) ALTRES ACORDS

Qualsevol altre acord que compleixi les disposicions
contingudes en el reglament d'agents de jugadors haurà
d'ajustar-se a aquest contracte i dipositar-se en l'associació
corresponent.

5) LEGISLACIÓ D'APLICACIÓ OBLIGATÒRIA

Les parts acorden respectar els estatuts, reglaments, directives
i decisions dels òrgans competent de la FIFA, així com aquells
de les confederacions i les associacions corresponents, a part de

les disposicions legals d'aplicació obligatòria que regeixen la contractació laboral i altra legislació aplicable en el territori de l'associació, així com la legislació internacional i els tractats aplicables.

Les parts acorden sotmetre qualsevol reclamació a la jurisdicció de l'associació o de la FIFA. El recurs als tribunals ordinaris està prohibit a excepció dels casos previstos de forma explícita en els reglaments de la FIFA.

6) NOTES FINALS

Aquest contracte ha estat firmat en quatre exemplars i les seves còpies han estat distribuïdes com s'indica a continuació:

1. Associació en què l'agent de jugadors està inscrit:

.....

(nom exacte)

2. Associació en què el client està inscrit

.....

(nom exacte)

3. Agent de jugadors

4. Client

Lloc i data: .....

Agent de jugadors:

Client:

.....
(firma) (firma)

Confirmació de la recepció del contracte:

Lloc i data: .....

L'associació de l'agent de jugadors:

L'associació del client:

.....

.....

(Segell i firma)

(Segell i firma) ⁵³⁷

---

⁵³⁷ L'AEAF remet a aquest model de contracte com a contracte estàndard, vegeu <http://www.agentesdefutbolistas.com/servicios.aspx?id=4>, última visita 06.11.2014.

c.1 Requisits per ser un agent de jugadors

A l'article 6 del Reglament sobre Agents de Jugadors de 2008, la FIFA establí els requisits que ha de complir la persona física⁵³⁸ per a obtenir la llicència⁵³⁹ –i que havia de mantenir durant la tinença de la mateixa (art. 6.3 i 15 Reglament sobre Agents de Jugadors de 08)– :

- Havia de ser una persona física amb una reputació impol·luta, entesa com una persona contra la que no s'ha dictat sentència penal per un delictes fiscal o violent.
- L'aspirant no podia ocupar un lloc de funcionari, oficial o treballador, entre altres, a la FIFA, en una confederació, una associació, una lliga, un club o qualsevol organització relacionada amb aquestes organitzacions o entitats.
- Havia de comprometre's a complir els estatuts, reglaments, directives i decisions dels òrgans competents de la FIFA, així com aquells de les confederacions i les associacions corresponents.

---

⁵³⁸ Aquí no s'accepta que un agent sigui una persona jurídica, el que també ha donat lloc a controvèrsies que han acabat als tribunals. De manera general, els tribunals ordinaris espanyols han acceptat que les persones jurídiques duguin a terme aquesta activitat. No obstant, no neguen a l'associació privada esportiva corresponent la possibilitat que apliqui alguna sanció a nivell intern.

⁵³⁹ Les llicències d'agent de jugadors es solen obtenir per l'Associació del país de nacionalitat del sol·licitant. En els casos en què el sol·licitat tingui una doble o múltiple nacionalitat, es tindrà en compte l'última que hagi obtingut. A part, si el sol·licitant ha residit de manera constant en un altre país durant dos o més anys, serà l'associació d'aquest i no la del nacional la responsable de la concessió de la llicència. Aquest darrer punt es facilita als sol·licitants de països de l'EU/EEE, que podran sol·licitar-la al país de residència sense la necessitat de complir un mínim de temps. (art. 5 RAJ 08).

Una vegada verificat el compliment d'aquests requisits, s'admetia a tràmit la sol·licitud (o no i, en aquest supòsit, es podia recórrer a la Comissió de l'Estatut del Jugador) i es continuava el procediment d'obtenció de llicència (art. 7 Reglament sobre Agents de Jugadors de 2008). Admesa aquesta petició, el participant podria realitzar un examen escrit, organitzat per la federació nacional pertinent i supervisat per la FIFA, i que consistia en una avaluació de respostes múltiples que s'havia d'aprovar assolint una puntuació mínima establerta per la FIFA (art. 8 Reglament sobre Agents de Jugadors de 2008)⁵⁴⁰.

---

⁵⁴⁰ El quals disposava literalment: «5. Cada solicitante será examinado de las siguientes materias: a) Conocimiento de las normas en vigor del fútbol, especialmente las relativas a la transferencia (estatutos y reglamentos de la FIEA, las confederaciones y asociaciones del país en el que el solicitante realiza el examen)

b) Conocimiento de la legislación civil (principios básicos de derechos de la persona) y derecho de obligaciones (derecho contractual).

6. Cada examen consistirá de veinte preguntas, quince sobre reglamentos internacionales y cinco sobre reglamentos nacionales. Los solicitantes tendrán un mínimo de 60 minutos y un máximo de 90 minutos para completar el examen. Las asociaciones son libres de fijar el tiempo exacto de duración del examen dentro de estos límites.

7. Cada asociación establecerá sus propias preguntas sobre asuntos nacionales, mientras que la FIFA establecerá las preguntas sobre sus propios estatutos y reglamentos y facilitará a la asociación el examen correspondiente.

8. La parte del examen a la que se hace referencia en el apartado precedente se realizará utilizando el cuestionario facilitado por la FIFA. Uno de estos cuestionarios deberá ser entregado a cada solicitante.

9. La FIFA fijará la puntuación mínima requerida para aprobar el examen.

A cada respuesta correcta se le concederá un punto.

10. Antes de realizar el examen, la asociación informará a los solicitantes del tiempo máximo del que disponen, así como de la puntuación mínima que deberá obtenerse.

11. Los exámenes deberán ser corregidos a su debido tiempo y sin demora después del examen y se deberá informar al solicitante de su resultado.

12. El solicitante que no consiga obtener la puntuación mínima podrá presentar la solicitud para volver a examinarse en la próxima fecha disponible.

13. Si un solicitante no consigue obtener la puntuación mínima al segundo intento, no podrá volver a realizar el examen hasta que no haya pasado el siguiente año natural. Sólo entonces podrá volver a presentar su solicitud para examinarse por tercera vez, en cuyo caso podrá elegir ser examinado por la asociación o por la FIFA.

14. Cualquier solicitante que no consiga obtener la puntuación mínima tras el tercer intento no podrá volver a examinarse en los dos años siguientes.

Aprovat aquest examen, calia que el peticionari subscrigués una assegurança de responsabilitat civil professional en nom seu o, si no es podia, un aval bancari de mínim CHF 100.000, expedit per una entitat financera suïssa i a disposició de la FIFA, acompanyada de la declaració irrevocable que preveu la mateixa normativa⁵⁴¹. La pòlissa havia d'estar redactada de manera que cobrés qualsevol risc relacionat amb l'activitat d'agent de jugadors.

L'article 11 del ja citat reglament establí que el sol·licitant seleccionat havia de firmar el Codi deontològic⁵⁴² que regia la seva activitat i comprometre's a complir-lo. Arribats a aquest punt l'associació nacional concedia la llicència, la qual era personal i intransferible (art. 12.1 Reglament sobre Agents de Jugadors de 2008). En el cas espanyol, doncs, era un acte administratiu que les federacions expedien en virtut de les funcions que li havien estat delegades pel poder públic. Si el peticionari no complia la totalitat d'aquests requisits en els 6 mesos posteriors a data d'examinació caldria que es tornés a presentar a la prova.

La regulació contemplava la reexaminació de l'agent,⁵⁴³ ja que en un principi la llicència venia al cap de 5 anys (art. 17.1 Reglament sobre

---

15. Las dudas relativas a los resultados de los exámenes deberán dirigirse a la asociación o a la FIFA a través de la asociación dentro de los seis meses siguientes a la fecha de realización del examen en cuestión ».

⁵⁴¹ Model a l'Annex 2.

⁵⁴² Un model a l'annex 1.

⁵⁴³ ESPADA CORCHADO, Juan- Luis, «FIFA versus agentes de jugadores», *Iusport*, 24.09.2008, http://www.iusport.es/php2/index.php?option=com_content&task=view&id=682&Itemid=33, última visita 10.10.2014.

Agents de Jugadors de 2008). A la pràctica però, com s'ha dit, s'aplaçà, ja fins a l'extinció, aquest requisit legal del que s'ha informat, a través de la circular.

La legitimitat perquè la FIFA fos qui ha creat aquesta reglamentació ha estat, i és, bastant discutida pels professionals de l'activitat. En aquest sentit, però, tal i com s'ha manifestat arran del cas *Piau*, compartim l'opinió de legitimitat d'aquesta institució que manifesta RODRIGUEZ TEN⁵⁴⁴:

«Respecto de la competencia, la jurisprudencia comunitaria ha establecido que la existencia de una reglamentación privada que impugna la adquisición de una licencia para ejercer la actividad de los agentes de jugadores puede ser compatible, cumpliéndose determinados requisitos, con las reglas comunitarias. Ello resuelve los interrogantes sobre la legitimidad que asiste a las federaciones deportivas para regular esta actividad sin habilitación de una Autoridad Pública».

c.2 Els drets i les obligacions de l'agent de jugadors

El capítol IV del reglament disposava els drets i els deures dels agents de jugadors. A l'article 19 del Reglament sobre Agents de Jugadors 2008, s'establia el dret de l'agent de representar al jugador, això sí, únicament a través de la firma d'un contracte de representació amb aquest jugador –art. 19.1. El contracte era vàlid per un període màxim de dos anys i podia ser prorrogat mitjançant un nou acord escrit únicament per un altre període màxim de dos anys, i aquesta pròrroga no podria ser tàcita –art. 19.3 Reglament sobre Agents de Jugadors de 2008.

Sobre aquest punt de duració es va pronunciat també l'*Asociación de Futbolistas Españoles* amb la intenció de regularitzar la situació d'alguns

---

⁵⁴⁴ RODRÍGUEZ TEN, Javier, *Régimen jurídico...*, ob. cit., p. 121.

contractes i ajustar-los al que estipulava el Reglament sobre Agents de Jugadors de 2008. Aquesta associació, en la circular 1/2013 feia la següent sol·licitud als seus afiliats:

INFORMACIÓN REGLAMENTO FIFA AGENTES DE JUGADORES

Estimados afiliados:

Por parte de la ASOCIACIÓN ESPAÑOLA DE AGENTES DE FUTBOLISTAS (AEAF) y por nuestra parte, AFE, hemos detectado recientemente que, por parte de algunos agentes se ofrecen contratos de representación por un período superior a dos años y que algunos afiliados los están firmando.

La FIFA a través del Reglamento de Agentes de Futbolistas, en su artículo 19.3 limita la duración de los contratos de representación a un máximo de dos años, por lo que cualquier período superior a este plazo va contra las normas de la FIFA. Cualquier renovación del contrato de representación debe ser expresa, es decir, se debe volver a firmar. Las renovaciones tácitas son ilegales conforme al citado Reglamento de FIFA.

Si alguno de vosotros ha suscrito un contrato de representación por un tiempo superior a dicho período, os rogamos que lo comunicuéis, al objeto de ayudarnos a regularizar dicha situación lo antes posible en aras a evitar futuros problemas.

A su vez, os recordamos que los contratos de representación, única y exclusivamente, se pueden suscribir con Agentes FIFA. De cualquier otro modo, los padres, hermanos o esposa, o un abogado, pueden representar al futbolista en una negociación o renovación, pero careciendo de la cualidad de agentes, excluyéndolos, por tanto, del sometimiento a la normativa FIFA.

Respetando estas normas, podremos evitar muchos problemas que otros compañeros mantienen en la actualidad por haber suscrito contratos de representación sin cumplir las normas contenidas en el Reglamento de Agente FIFA.

Podéis consultar el Reglamento FIFA sobre Agentes de jugadores en nuestra web [...]

Para cualquier consulta o aclaración no dudéis en contactar [...]

ASESORIA JURÍDICA AFE

D'altra banda, en el cas en què el jugador firmant del contracte fos menor, el contracte havia d'anar firmat per aquest i pel seu representant legal, d'acord amb la normativa que establia la llei nacional del país on estava domiciliat el jugador –art. 19.2. A partir de l'entrada en vigor del Reglament sobre les relacions amb Intermediaris està prohibida, per aquesta normativa interna FIFA, pactar una retribució quan es representin els interessos d'un menor d'edat.⁵⁴⁵

Un dels principals drets de l'agent, doncs, era i és la remuneració⁵⁴⁶ per l'actuació en nom del jugador, la qual es calcularà en funció dels ingressos bruts anuals d'aquest últim, inclosa qualsevol prima que l'agent hagués negociat per a ell en el contracte de treball, però no incloïa altres beneficis

---

⁵⁴⁵ El tenor literal de l'article 7.8 del Reglament sobre les relacions amb Intermediaris és: «*Está prohibido que los jugadores y los clubes que recurran a los servicios de intermediarios para negociar un contrato de trabajo o un acuerdo de traspaso realicen pagos a dichos intermediarios si el jugador en cuestión es un menor, tal y como se establece en el punto 11 de la sección Definiciones del Reglamento del Estatuto y la Transferencia de Jugadores.*»

⁵⁴⁶ La regulació interna FIFA permetia, i facilitava, que el club pogués duu a terme el pagament de la comissió, així es reconeix, per exemple, a la SAP de Barcelona de 30.06.2013 (Secció 13ª, núm. 360/2011, AC 2011/2068; MP: Mª Angeles Gomis Masqué). I així es manté en l'actual Reglament sobre les relacions amb Intermediaris.

del jugador com per exemple una bonificació⁵⁴⁷ (art. 20 Reglaments sobre Agents de Jugadors de 2008).

L'agent de jugadors i el jugador havien de decidir en primer terme si el jugador pagava a l'agent en un pagament únic a l'inici del contracte de treball o si li pagava una quantitat anual al final de cada any de duració del contracte.⁵⁴⁸ Si no optaven per un únic pagament i el contracte laboral durava més que el de representació, l'agent tenia dret a una remuneració anual fins i tot després del venciment d'aquest últim. Aquest dret durava fins que el contracte de treball vencés o fins que es celebrés un nou contracte de treball sense la intervenció del mateix agent. Aquest aspecte també es veurà amb més detall en el capítol quatre, al tractar possibles inconvenients que derivin d'aquests contractes.

Si l'agent de jugadors i el jugador no aconseguien arribar a un acord sobre la quantia de la remuneració a pagar, o si el contracte de representació no preveia aquesta remuneració, l'agent de jugadors tenia dret al 3% de les quantitats a les quals abans s'ha fet referència⁵⁴⁹, tal i com contempla l'article 20.4 Reglament sobre Agents de Jugadors de 2008.

---

⁵⁴⁷ No obstant, en alguns contractes, a la pràctica, es comptabilitzava aquesta prima o bonificació, tot i que no era un fet gens habitual.

⁵⁴⁸ A la pràctica, també era i és habitual pactar aquest pagament en dos períodes en un any, generalment a l'inici de temporada o al mes de desembre i a l'acabar la temporada al mes de juny, com s'ha pogut comprovar també a través de sentències.

⁵⁴⁹ Ho explica bé RODRÍGUEZ TEN, Javier, *Régimen jurídico...*, *ob. cit.*, p. 49: «El cálculo de la remuneración se hará atendiendo a los ingresos brutos a percibir por el jugador (incluyéndose las primas o porcentajes a percibir por el traspaso), excluyendo del cálculo los que son hipotéticos o condicionales (primas y premios por objetivos) y los de naturaleza no económica (vehículo, casa, apartamento, etc.)».

A la pàgina 50 de la mateixa obra s'explica que la federació competent podia establir que tots els pagaments als agents es realitzessin a través d'un únic compte bancari,

Altres drets, relacionats amb els anteriors, estaven continguts a l'article 22 del Reglament sobre Agents de Jugadors de 2008 el qual estableix que els agents de jugadors llicenciats tenien dret a:

- a) Posar-se en contacte amb qualsevol jugador del qual un altre agent no tingui la representació exclusiva⁵⁵⁰
- b) Representar els interessos de qualsevol jugador que el requereixi per a negociar o renegociar contractes en el seu nom
- c) Cuidar els interessos de qualsevol jugador que el requereixi per fer-ho, així com en el seu cas els d'un club⁵⁵¹

D'altra banda, la regulació privada disposa obligacions a l'agent. D'acord amb l'article 19.4 Reglament sobre Agents de Jugadors de 2008, aquest havia de procurar que en el contracte de representació constés de forma explícita qui pagaria a l'agent de jugadors i de quina manera, i aquest contracte es registraria a les associacions de l'agent, del jugador i del club al cap de 30 dies a comptar des de la firma del mateix. El pagament havia de ser realitzat exclusivament pel client de l'agent de jugadors de manera directa a l'agent de jugadors, però el jugador podria donar el seu consentiment per escrit al club perquè pagués a l'agent de jugadors en el

---

habilitat a l'efecte. Fet que afavoreix la transparència a la qual s'ha fet referència amb anterioritat.

⁵⁵⁰ Sobre l'exclusivitat vegeu el punt 3.9 de l'últim capítol.

⁵⁵¹ Aquest punt es tracta de manera esbiaixada en el treball, ja que no es pretén tractar la relació entre agents i clubs. Tot i així, pel que ens pugui ser d'interès, es tractarà la doctrina relacionada i, sobretot, alguna jurisprudència que pot ser d'utilitat també per a resoldre conflictes sorgits de la relació entre l'agent i el jugador professional de futbol, quan s'analitzin els inconvenients emanats dels contractes.

seu nom (d'acord a les condicions generals de pagament consentides pel jugador i l'agent de jugadors). En tot moment, l'agent, a part, havia d'observar la legislació aplicable en el territori al cas.

L'apartat vuitè de l'article 19 disposava que l'agent de jugadors tenia una obligació d'evitar qualsevol conflicte d'interessos durant la seva activitat i, en aquesta direcció, no podia tenir un contracte de representació, un acord de cooperació o d'interessos compartits amb una de les altres parts o amb un dels altres agents de jugadors involucrats en la transferència del jugador o en la conclusió del contracte de treball.⁵⁵² Es prohibeix el doble mandat. S'incidirà en l'anàlisi d'aquest aspecte en el capítol quart, en què també es plasmarà el canvi que introdueix l'article 8 del Reglament sobre les relacions amb Intermediaris, en què s'obre una escletxa a l'acceptació per part de les parts d'aquest doble mandat, sempre que la manifestació de l'agent sigui explícita i l'acceptació de les parts també.

L'article 21 remetia al contracte de representació estàndard que la FIFA adjuntava a l'annex 3 del mateix reglament, el qual ha estat mostrat unes pàgines abans.⁵⁵³ Tot agent de jugadors havia d'utilitzar el contracte estàndard, i les parts tenen dret a arribar a acords addicionals i complementar el contracte amb aquests,⁵⁵⁴ sempre que es complís degudament la legislació aplicable en matèria de contractació laboral en el país en què es subscriu la regulació.

---

⁵⁵² Malgrat sembla complicat un encaix amb la institució de la intermediació privada.

⁵⁵³ Una tradició compartida amb Nord-Amèrica, on la *National Football League Players Association*, entre d'altres, ha elaborat l'*Standard Representation Agreement*, perquè sigui usat pels agents esportius.

⁵⁵⁴ Com a l'apartat 4 del citat contracte.

Aquí s'afegeix que, malgrat que es fa bastanta referència a la regulació laboral, en l'àmbit espanyol, l'àrea de més importància en aquests contractes és la de dret privat. Així que aquesta observança s'ha de centrar en el dret civil o, ampliant una mica el ventall, en el dret mercantil.

Un altre deure era el respecte a la vigència d'un contracte laboral. L'article 22.2 del Reglament sobre Agents de Jugadors de 2008 establia la prohibició de captació de jugadors. La regulació deia que els agents de jugadors tenien prohibit entrar en contacte amb qualsevol jugador que tingués un contracte amb un club, amb l'objectiu de persuadir-lo perquè acabés el seu contracte de forma prematura o per tal que incomplís qualsevol de les obligacions previstes en el seu contracte de treball. Es presumia, tret de prova en contrari, que un agent de jugadors estava implicat en un incompliment contractual comès per un jugador sense que existís una justa causa⁵⁵⁵ quan havia induït a l'incompliment contractual.⁵⁵⁶

Ja per acabar aquest tractament de drets i deures dels agents de jugadors, els agents dels jugadors havien de respectar i adherir-se als estatuts,

---

⁵⁵⁵ Ampliar aquest aspecte de la justa causa amb l'obra GARCÍA SILVERO, Emilio, *La extinción de la relación laboral ...*, ob. cit.

⁵⁵⁶ En aquesta direcció RODRÍGUEZ TEN, Javier, *Régimen jurídico...*, ob. cit., p. 48: «*Con dicha precaución, no se impide que se contrate con clubes o jugadores sin representante, ni con los que lo tienen pero sin cláusula de exclusividad*».

Al respecte, tenir en compte el concepte de l'article 14 de la *Ley 3/1991, de 10 de enero, de Competencia Desleal*, BOE núm. 10, de 11.01.1991, pp. 959-962, que estableix que:

«1. *Se considera desleal la inducción a trabajadores, proveedores, clientes y demás obligados, a infringir los deberes contractuales básicos que han contraído con los competidores.*

2. *La inducción a la terminación regular de un contrato o el aprovechamiento en beneficio propio o de un tercero de una infracción contractual ajena sólo se reputará desleal cuando, siendo conocida, tenga por objeto la difusión o explotación de un secreto industrial o empresarial o vaya acompañada de circunstancias tales como el engaño, la intención de eliminar a un competidor del mercado u otras análogas.»*

reglaments, directives i decisions dels òrgans competents de la FIFA, així com aquells de les confederacions i associacions, i la legislació aplicable en el territori de l'associació que regís la contractació laboral (art. 23.1 Reglament sobre Agents de Jugadors de 2008).⁵⁵⁷

També havien de complir amb els principis descrits al Codi deontològic de la FIFA i en particular havien de facilitar a l'òrgan competent de cada associació i/o a FIFA tota la informació sol·licitada i enviar els documents necessaris.

Es prohibia sotmetre a jurisdicció ordinària⁵⁵⁸ les controvèrsies que sorgien en aplicació del contracte, tret de les excepcions previstes en el Reglament i les normes de FIFA. Aquest era un dels aspectes conflictius en aquest àmbit, ja que s'afegien aquests elements de prohibició d'accés al sistema de resolució de controvèrsies habitual, mentre que la CE empara el principi de tutela judicial efectiva a l'article 24.⁵⁵⁹

La contravenció d'aquest «*reglamento, sus anexos, los Estatutos u otros reglamentos de la FIFA, las confederaciones o las asociaciones*» per part d'un agent de

---

⁵⁵⁷ El mateix contracte estàndard de representació ho contemplava explícitament.

⁵⁵⁸ A la pràctica, la jurisdicció ordinària coneix més controvèrsies de les que es podria pensar en un primer moment, partint del que estableix la regulació interna esportiva. Ho manifesta també LEU, Jean-Jaques, «L'intervention des tribunaux nationaux dans la pratique du sport», a AAVV, *Conférence internationale droit et sport, Tribunal arbitral du sport, Lausanne, 13-14 septembre, 1993*, IRL Imprimeries Réunies Lausanne s.a., Lausanne, 1993, pp. 47-55.

⁵⁵⁹ Alguns exemples coneguts de resolucions federatives en l'àmbit del futbol han estat el cas *Dem Bosch*, el cas *Flamengo* i el cas *Olympique de Marsella*, que han donat lloc a diverses discussions doctrinals que generalment tendeixen a l'existència d'aquesta vulneració de l'article constitucional.

jugadors,⁵⁶⁰ un jugador,⁵⁶¹ un club⁵⁶² o una associació⁵⁶³ podria reportar una sanció –art. 31 Reglament sobre Agents de Jugadors de 2008–, que

---

⁵⁶⁰ A l'article 33 del Reglament sobre Agents de Jugadors de 2008 s'establia quines eren les possibles sancions aplicables a un agent de jugadors:

«Las siguientes sanciones pueden ser impuestas a los agentes de jugadores que contravengan este reglamento o sus anexos de acuerdo con el Código Disciplinario de la FIFA:

- una reprimenda o advertencia;
- una multa de al menos CHF 5,000;
- la suspensión de la licencia por un plazo de hasta 12 meses;
- el retiro de la licencia;
- la prohibición de participar en cualquier actividad relacionada con el fútbol.

Estas sanciones pueden ser impuestas separadamente o de forma cumulativa.

2. En particular, se deberá retirar la licencia si el agente de jugadores infringe repetida o gravemente los Estatutos y reglamentos de la FIFA, de las confederaciones o de las asociaciones.

3. Sólo la asociación que concedió la licencia puede suspender o retirar la licencia de un agente de jugadores. En caso de que la FIFA decida suspender o retirar la licencia de un agente de jugadores, la FIFA deberá, una vez que dicha decisión entre en vigor legalmente, transmitir las directivas necesarias a la asociación que concedió la licencia.»

⁵⁶¹ A l'article 34 Reglament sobre Agents de Jugadors de 2008 s'establien quines eren les possibles sancions aplicables a un jugador:

«Las siguientes sanciones pueden ser impuestas a los jugadores que contravengan este reglamento o sus anexos de acuerdo con el Código Disciplinario de la FIFA:

- una reprimenda o advertencia;
- una multa de al menos CHF 5,000;
- la suspensión por partidos;
- la prohibición de participar en cualquier actividad relacionada con el fútbol.

Estas sanciones pueden ser impuestas separadamente o de forma cumulativa.»

⁵⁶² A l'article 35 Reglament sobre Agents de Jugadors de 2008 s'establien quines eren les possibles sancions aplicables a un club:

«Las siguientes sanciones pueden ser impuestas a los clubes que contravengan este reglamento o sus anexos de acuerdo con el Código Disciplinario de la FIFA:

- una reprimenda o advertencia;
- una multa de al menos CHF 10,000;
- la prohibición de transferencia;
- la deducción de puntos;
- el descenso a divisiones inferiores.

seria aplicada per l'associació o òrgan a qui li correspongués segons els criteris disposats a l'article 32 Reglament sobre Agents de Jugadors de 2008.

Així es planteja la possibilitat de dur a terme la resolució de conflictes a partir de dues vies, una consisteix en acudir als tribunals ordinaris, malgrat la prohibició en les regulacions internes esportives, i l'altra en la possibilitat d'acudir a l'arbitratge, regulat a Espanya de manera general per la *Ley 60/2003, de 23 de diciembre, de Arbitraje*⁵⁶⁴ (a partir d'ara, Llei d'Arbitratge).⁵⁶⁵

La doctrina s'ha fet ressò d'aquestes prohibicions en les regulacions internes elaborades per les associacions esportives i, malgrat encara hi ha oberta una discussió, una opinió majoritària està convençuda que vulneren l'article 24 CE.⁵⁶⁶ I entre aquesta doctrina crítica ESPARTERO CASADO

Estas sanciones pueden ser impuestas separadamente o de forma cumulativa.»

⁵⁶³ A l'article 34 Reglament sobre Agents de Jugadors de 2008 s'establia quines eren les possibles sancions aplicables a una associació:

«Las siguientes sanciones pueden ser impuestas a las asociaciones que contravengan este reglamento o sus anexos de acuerdo con el Código Disciplinario de la FIFA:

- una reprimenda o advertencia;
- una multa de al menos CHF 30,000;
- la exclusión de una competición.»

⁵⁶⁴ Vegeu el BOE núm. 309, de 26.12.2003, pp. 46097-46109.

⁵⁶⁵ Comentada per ARIAS LOZANO, David (Coord.), *Comentarios a la Ley de Arbitraje de 2003*, Aranzadi, Navarra, 2005.

⁵⁶⁶ Si la regulació interna creada per les institucions esportives atempta a la tutela judicial efectiva o no l'atempta ha estat discutida per part de diversos autors, entre aquests ESPARTERO CASADO, Julián, «La necesaria ilicitud de las cláusulas estatutarias federativas prohibitivas del derecho a la tutela judicial», *Revista Aranzadi de Derecho de Deporte y Entretenimiento*, núm. 14, 2005, pp. 47-71. Sobre el dret a la tutela judicial efectiva i la possibilitat del recurs d'empara, vegeu BORRAJO INIESTA, Ignacio, *El derecho a la tutela judicial y el recurso de amparo. Una reflexión sobre la jurisprudencia constitucional*, Civitas, Madrid, 1995. També a favor de la competència jurisdiccional

afirma que potser l'arrel de la controvèrsia sigui l'actitud abstencionista dels poders públics en concretes i puntuals situacions, tot i així:

*«[...] es nada más y nada menos que el producto del ejercicio de un derecho fundamental; la resolución judicial de los conflictos que puedan surgir en relación con sus asociados. Ello a su vez supone una negativa a la relación entre derechos fundamentales el conjunto de normas que determinan la organización asociativa del deporte. Ciertamente es que, sobre el papel, nos encontramos ante un ámbito estrictamente privado, pero ello no puede, no debe, justificar en modo alguno la elusión de la plena incidencia de los derechos fundamentales en dicho contexto. Así pues, es insostenible ese empecinamiento de determinadas organizaciones deportivas por mantener el deporte que ellas controlan como fenómeno ajeno al devenir de la vida social y, por tanto, fuera de los cauces jurídicos que imperan y regulan la misma. Por consiguiente, debe exigirse el cese de estas actuaciones, que bien pueden calificarse, en algunos casos, como auténticas coacciones para el impedimento del legítimo ejercicio de un derecho inherente a «todos», en la dicción de nuestra Constitución, ante la pasividad, cuando no permisividad, con que los poderes públicos han venido actuando ante las mismas».*⁵⁶⁷

---

dels tribunals ordinaris per a conèixer d'aquestes qüestions LANDABEREA UNZUETA, Juan Antonio, «El “Affaire Olympique de Marsella” y el derecho a la tutela judicial en el deporte», *La Constitución y el deporte. X Jornadas UNISPORT sobre Derecho Deportivo*, Granada, del 6 al 9 d'octubre, apuntes núm. 289, Unisport Andalucía, 1993, pp. 113-115.

⁵⁶⁷ ESPARTERO CASADO, Julián, «La necesaria ilicitud de las cláusulas estatutarias federativas prohibitivas del derecho a la tutela judicial», *Revista Aranzadi de Derecho de deporte y entretenimiento*, núm. 14, 2005, p. 67.

d) *Reglament sobre les relacions amb Intermediaris de 21.03.2014*

Els dies 20 i 21 de març de 2014 el Comitè Executiu de la FIFA aprovà el nou Reglament sobre les relacions amb Intermediaris⁵⁶⁸, que entrà en vigor l'01.04.2015 amb l'objectiu de *«presentar un nuevo sistema, más transparente y sencillo en su administración y ejecución, y que, a su vez, permitiera aplicarlo con mayor eficacia a escala nacional»*.⁵⁶⁹

A partir de la Circular núm. 1417 de la FIFA, de 30.04.2014, registrada a la RFEF amb data de 05.05.2014, es dóna a conèixer aquest reglament a les associacions.⁵⁷⁰

Ja s'havia fet el primer pas en el 59è Congrés de la FIFA celebrat el dia 03.06.2009, quan es va decidir reformar el sistema d'agents de jugadors i enfocar-lo a un concepte d'«intermediari» que, com es veurà al llarg de l'exposició, almenys de moment, no és el que es reflecteix a la pràctica totalitat contractual espanyola actual, tot i que hi juga un paper important.

A partir del 63è Congrés de la FIFA es creà el grup de treball que una vegada debatut i analitzat amb altres grups de comissions permanents de la FIFA –concretament la Comissió de Futbol de Clubs, la de l'Estatut de

---

⁵⁶⁸ El qual ja conté una denominació problemàtica.

⁵⁶⁹ Sobre com s'elaborà aquesta nova regulació VIOLA, Daniel Roberto, «Agentes de jugadores y el juego de las sombras», *Iusport*, 01.02.2012, <http://iusport.es/images2/stories//danielrobertoviola-juegosombras.pdf>, última visita 26.11.2014.

⁵⁷⁰ I sobre el citat reglament vegeu el recent comentari de GARCÍA CABA, Miguel María, «El régimen jurídico aplicable a los intermediarios («ex agentes») futbolísticos, A propósito de la reciente normativa de la FIFA en la materia», *Revista Aranzadi de Derecho de Deporte y Entretenimiento*, núm. 44, 2014, pp. 381-401.

Jugadors i la d'Assumptes Legals– inicià els estudis per a la creació d'una nova regulació per a l'antiga figura de l'agent de jugadors.⁵⁷¹

En el 64è Congrés de la FIFA, el dia 11.06.2014, es van aprovar diverses esmenes als Estatuts de la FIFA i al Reglament d'aplicació d'aquestes per a procedir a la implementació del nou reglament sobre les relacions amb intermediaris.

L'article 1 del nou reglament delimita també en el seu àmbit d'aplicació del mateix als serveis, dels nou anomenats intermediaris, a jugadors i a clubs encaminats a celebrar contractes laborals o de transferència.⁵⁷² Aquests agents són definits en el reglament com a:

«persona física o jurídica, que a cambio de una remuneración o gratuitamente⁵⁷³, actúa como representante de jugadores y clubes con miras a negociar un contrato de trabajo o como representante de clubes en negociaciones en miras a celebrar un contrato de traspaso».

En aquest cas, el reglament també demana una actuació diligent amb la selecció de l'intermediari. A l'article 2.2, es pretén establir una garantia amb la firma de *Declaración del Intermediario* i amb una manifestació expressa de les parts en el contracte de representació concertat entre les mateixes. Una altre novetat que incorpora aquest Reglament sobre les relacions amb

---

⁵⁷¹ Pel que fa al nou reglament *vid.* OLIVER GARCÍA, Eduardo, «La nueva regulación de la RFEF sobre los intermediarios», *Iusport*, 15.04.2015, <http://iusport.com/not/6382/la-nueva-regulacion-de-la-rfef-sobre-los-intermediarios>, última visita 15.04.2015.

⁵⁷² Sobre el canvi d'àmbit d'aplicació, *Ibid.* p. 390.

⁵⁷³ Als anteriors reglaments tampoc no s'havia contemplat aquesta possibilitat. Ara es vincula amb la prohibició de retribució quan l'agent representi a un menor d'edat.

Intermediaris és el fet que una persona jurídica pugui ser intermediària, naturalment a través d'una persona física.⁵⁷⁴

Un dels principals canvis es troba a l'article 5, en què es demana la claredat del contracte de representació –un dels principals problemes que han detectat les institucions esportives i base de la tesi– en el següent sentit:

«1. Con objeto de que el contrato de presentación sea lo más explícito posible, los clubes y los jugadores deberán especificar en él la naturaleza de su relación jurídica con los intermediarios, por ejemplo, si las actividades del intermediario constituyen un servicio o un asesoramiento recogido en el art. 1, apdo. 1 del presente reglamento, o si se trata de servicios de colocación de empleo u otros.

2. Se deberá dejar constancia por escrito de los principales puntos de la relación jurídica entre el jugador o el club y el intermediario antes de que este inicie sus actividades [...]».

Fet que facilitaria la tasca que en aquesta tesi es duu a terme.

Una altra novetat és el suggeriment d'un límit del 3% de comissió de la totalitat acordada i el fet de no permetre beneficiar-se de manera econòmica de les transaccions de menors d'edat. Aquest punt, en comptes de facilitar l'acabament de controvèrsies sorgides arran de problemes relacionats amb la remuneració, a les quals farem referència més endavant, pot comportar un augment de la conflictivitat, ja que és complicat regular la quantia de cobrament màxima, especialment per a passar del 5 o 10% que habitualment es paga en l'actualitat a aquesta nova quantia. El tenor

---

⁵⁷⁴ En relació a la representació d'un persona jurídica *vid.* Díez-PICAZO y PONCE DE LEÓN, Luis, *La representación...*, *ob. cit.*, pp. 70 i següents, que planteja la teoria de la representació orgànica.

literal de l'article 7.3 del Reglament sobre les relacions amb Intermediaris és:

«Teniendo en cuenta la reglamentación nacional pertinente, las disposiciones obligatorias de leyes nacionales e internacionales y, a modo de recomendación, los jugadores y los clubes podrán adoptar los siguientes puntos de referencia:

- a) La remuneración total por transacción adeudada al intermediario contratado para actuar en nombre del jugador no deberá superar el tres por ciento (3 %) del ingreso bruto base del jugador correspondiente al periodo de vigencia del contrato.*
- b) La remuneración total por transacción adeudada al intermediario contratado para actuar en nombre del club con el fin de firmar un contrato de trabajo con el jugador no deberá superar el tres por ciento (3 %) del posible ingreso bruto base que percibirá el jugador durante el periodo de vigencia del contrato.*
- c) La remuneración total por transacción adeudada a intermediarios contratados para actuar en nombre del club en la negociación de un acuerdo de traspaso no deberá superar el tres por ciento (3 %) de la posible suma de transferencia pagada en relación con el traspaso correspondiente del jugador».*

En coherència amb aquesta regulació i, intentant tancar el quadrant, la disposició transitòria 11.2 d'aquest reglament estableix que, amb l'entrada en vigor del mateix, prescriu el sistema de concessió de llicències i aquestes caduquen⁵⁷⁵.

A part, a l'annex només es recullen les declaracions que han de dur a terme l'intermediari persona física, a l'annex 1, i del qui sigui persona jurídica, annex 2, en què consten una sèrie de declaracions dutes a terme de manera

---

⁵⁷⁵ També s'aboleix la obligació de contractar una assegurança de responsabilitat.

expressa per l'intermediari, entre aquestes, el compliment de la regulació pública estatal i internacional, així com la interna de les associacions privades que pertoqui o el fet de no estar en situació d'incompatibilitat professional.

En aquesta regulació, no s'aporta un model de contracte, com s'havia anat fent en els últims reglaments de la FIFA. I, sense tenir en compte que el pugui arribar a aportar la FIFA o la RFEF, ni del fet que en cada país pugui ser diferent el contracte atenent a les circumstàncies d'aquesta relació, al capítol IV s'aportarà un model de contracte.

Aquest s'ha creat atenent a la regulació interna FIFA i a les circumstàncies que embolcallen aquesta relació a Espanya. No obstant, també s'han tingut en compte contractes concrets de jugadors que juguen a la Lliga espanyola i contractes aportats per institucions europees i internacionals, així com models d'agències americanes, les pioneres en arrelar la figura de l'agent. Alguns models s'adjunten com a annexos a la tesi.

3.2 Reglamentació sobre intermediaris i agents de jugadors creada per la RFEF

També a Espanya es disposa d'una nova regulació interna esportiva, elaborada per la RFEF, que regula les relacions entre els intermediaris o agents i els jugadors de futbol professional, aquesta entrà en vigor el mateix dia que el reglament de la FIFA, el dia 1 d'abril de 2015, i en aquest cas es coneix amb la denominació de Reglament d'Intermedaris de la RFEF. No hi ha dubte que en el cas espanyol serà la regulació sobre la matèria més destacada fins a aquest moment.

a) *Reglament de 10.10.2000*

En primer terme és discutible que els agents de jugadors es considerin part de la RFEF⁵⁷⁶, ja que l'article 2.2 no els contemplava com a part d'aquesta de manera específica, per bé que aquest conté una clàusula oberta: «*[c]uantas personas físicas [...] promuevan, practican o contribuyan al desarrollo del deporte del fútbol*».

Avui encara recull la següent afirmació:

«Forman parte, además, de la organización federativa, los dirigentes y, en general, cuantas personas físicas o jurídicas, o entidades, promueven, practican o contribuyen al desarrollo del deporte del fútbol».

Fou el CSD que es pronuncià a través d'un informe sobre la no pertinença d'aquests a la federació.⁵⁷⁷ Comparteix aquesta opinió RODRÍGUEZ TEN⁵⁷⁸ qui afirma que entén que la resposta a la pertinença a la RFEF és negativa, i que en el propi article 41.1 del Reglament General de la pròpia RFEF inclou als agents en l'àmbit competencial del Comitè Jurisdiccional i de Conciliació, al costat de qui integra l'organització federativa estatal. En aquest sentit l'any 2006 la RFEF ja recomanà en una circular la conclusió dels contactes de representació amb la clàusula següent: «*Con base en el artículo 1.255 del Código, el título XIII de la Ley 10/1990, de 15 de octubre, del deporte, y el artículo 65.1 del Reglamento General de la Real Federación Española del Fútbol [que era el entonces aplicable], para las cuestiones litigiosas que pudieran surgir de la interpretación y cumplimiento de este contrato, ambas partes, de manera expresa,*

---

⁵⁷⁶ Tot i que a nivell organitzatiu avui ja comparteixin les instal·lacions a la Ciutat Esportiva.

⁵⁷⁷ No està publicat.

⁵⁷⁸ RODRÍGUEZ TEN, Javier, *Régimen jurídico...*, ob. cit., pàg 55-56.

se someten al Comité Jurisdiccional y de Conciliación de la Real Federación Española de Fútbol, cuyas normas de funcionamiento declaran conocer».

Tot i així, l'autor recull argumentació en defensa de la posició contrària, en base a la qual els agents de jugadors es considerarien part integrant de la citada federació. La disposició addicional segona del Llibre II del Reglament General de la REFE diu que *«En los términos previstos en la reglamentación de la FIFA, la RFEF reconoce la figura de los agentes de futbolistas, los cuales, previa autorización y título federativo, podrán ofrecer sus servicios tanto a clubes como a futbolistas en relación con una transferencia o al objeto de negociar o renegociar un contrato. Un reglamento específico aprobado por la Comisión Delegada de la RFEF regirá su actividad».* Així, és la Comissió Delegada de la RFEF qui regirà la seva activitat.

Amb base a aquest punt han de ser considerats a tots els efectes membres de les federacions i, com a tals, comptar amb la representació en els òrgans de les mateixes, fins i tot procedint a la constitució d'un comitè específic com en el cas d'entrenadors i àrbitres. Tot això afavoriria que les legislacions estatals poguessin remetre's a la mateixa.⁵⁷⁹ El que està clar és que normativament és discutible que l'associació formi part de la RFEF, del que no hi ha dubte és de la relació de col·laboració que hi ha entre ambdues i de la productivitat de la mateixa.

Pel que fa a la regulació de l'activitat dels agents de jugadors, a partir de la circular núm. 5 de la RFEF, sobre el Reglament sobre Agents de jugadors, de 31.07.2001, el Secretari General de la Federació recordava que l'adaptació del reglament FIFA corresponia a la Federació nacional⁵⁸⁰, per

---

⁵⁷⁹ A RODRÍGUEZ TEN, Javier, *Régimen jurídico...*, pp. 288 i següents.

⁵⁸⁰ La FA ja ha presentat l'adaptació de la regulació FIFA que s'aplicarà al futbol anglès durant la temporada 2014-2015, *vid.* <http://www.thefa.com/football-rules-governance/more/agents/agent-regulations>, última visita 30.10.2014.

imperatiu del mandat contingut a la Circular núm. 742 de la FIFA i en virtut de l'afiliació recordada a l'article 1.4 dels Estatuts de la RFEF⁵⁸¹, amb respecte a la legislació nacional i als tractats internacionals.

Així doncs, el Reglament sobre Agents de Jugadors de 01 preveia el seu desenvolupament –per part de les associacions nacionals– en un període de 6 mesos des de la seva entrada en vigor. Fruit d'aquest és el Reglament sobre Agents de Jugadors elaborat per la RFEF i sotmès a l'aprovació de la Comissió de l'Estatut del Jugadors de la FIFA⁵⁸².

Aquest reglament de 2001 ja no està en vigor des de l'entrada en vigor del Reglament sobre Agents de Jugadors de 2008⁵⁸³, tal i com sosté JAVALOYES SANCHIS⁵⁸⁴. Les notes característiques d'aquest eren pràcticament les mateixes que les establertes a nivell internacional per la FIFA, això sí, amb certes peculiaritats. Entre aquestes hi havia la possibilitat que una persona jurídica actués com a agent –art. 4.2 i 6 Reglament sobre Agents de

---

⁵⁸¹ El qual disposa que està afiliada a la FIFA, a la UEFA i al COE, de la manera següent: «La RFEF está afiliada a la *Fédération Internationale de Football Association (FIFA)* y a la *Union des Associations Européennes de Football (UEFA)*, cuyos Estatutos acepta y se obliga a cumplir. Lo está, asimismo, al *Comité Olímpico Español (COE)*».)».

⁵⁸² En la primera disposició final s'estableix que el reglament ha estat aprovat per la Comissió de l'Estatut del Jugador i per la Comissió Delegada de l'Assemblea General de la RFEF, de conformitat amb la normativa vigent, i entrarà en vigor el dia 01.09.2001.

⁵⁸³ Òbviament, ja que la FIFA en va elaborar un altre que entrà en vigor el 2008, tot i que aquest no fos desenvolupat per normativa de la RFEF.

⁵⁸⁴ JAVALOYES SANCHIS, Vicente, *ob. cit.*, p. 33 recorda en una nota al peu de pàgina que «tal como reconoce en su página web <http://www.agentesdefutbolistas.com/>, la AEAFF en el Acta de la Reunión de Agentes de Futbolistas de 25 de junio de 2009: “Tenemos el reconocimiento y un Reglamento de la FIFA, pero no tenemos el reconocimiento ni un Reglamento de la RFEF: solamente una Licencia.” Incluso el CSD emitió un informe en el que argumenta que los agentes de los futbolistas en la actualidad no están integrados en la RFEF ni reglamentados.»

Jugadors de la *Real Federación Española de Fútbol* – o la possibilitat de duració indeterminada o determinada del contracte celebrat entre agents de jugadors i el jugador –art. 18.2 i 18.3 Reglament sobre Agents de Jugadors de la *Real Federación Española de Fútbol* i en què es contempla una facultat sancionadora.

En aquest sentit cal fer referència a la SAP de Madrid de 13.10.2008 (Secció 18^a, núm. 506/2008, JUR 2009/37455; MP: *José María Salcedo Gener*), en què el tribunal té en compte la possibilitat que l'agent sigui una persona jurídica, en atenció a la legitimació activa per interposar el recurs d'apel·lació.

El 23.07.1999, Jesús Ángel, representant vinculat a l'empresa «Bahía Atlántica S.L.», signa un contracte amb Salvador, jugador de futbol, en què establiren en la primera estipulació que *«el jugador D. Salvador se obliga respecto de su representante D. Jesús Ángel a que sea éste quien medie y le represente en las contrataciones de sus derechos como jugador de fútbol profesional ante los Clubes, Sociedades Anónimas Deportivas o cualesquiera otras Entidades que pretendan contratar los servicios de dicho jugador como futbolista y/o los derechos que de tal condición pudiera derivarse [...]»*. El dia 10.07.2002 el jugador, amb la intervenció Jesús Ángel, firma un contracte laboral amb el club «Real Zaragoza» en què es preveu *«para Bahía Blanca SL [sic] el 10% del importe total de las retribuciones que el Sr. Salvador pudiera percibir por todos los conceptos, entre los que se incluye como es lógico los derechos de imagen...»* amb independència que els mateixos es rebessin per part d'una societat interposada de la que el jugador era Administrador Únic.

«Bahía Atlántica S.L.» demanda al jugador i li reclama 155.121,05 en concepte de retribució.

El JPI núm. 48 de Madrid, el dia 21.04.2008, estima la demanda i condemna el jugador al pagament de la retribució que se li sol·licita.

El jugador recórrer en apel·lació i al·lega, entre d'altres arguments en base al Reglament sobre Agents de Jugadors de 01, la falta de legitimitació activa, ja que entén que era Jesús Ángel qui havia de reclamar. L'AP desestima el recurs d'apel·lació i confirma la sentència d'instància, disposa:

«Siguiendo un orden lógico y al haber reproducido el apelante la excepción de falta de legitimación activa ya que la demanda debió interponerse por D. Jesús Ángel (y también por Babía Atlántica S.L.) pues fue el mencionado Sr. quien realizó de manera activa las labores de representación debemos solventar esta cuestión.

Pero el Reglamento de la Real Federación Española de Fútbol sobre agentes de jugadores de agosto de 2001 (folio 95 y ss.) admite que la actividad de agente no esté reservada únicamente a las personas físicas sino que puede ser ejercida asimismo por personas jurídicas. El Reglamento FIFA prevé que los agentes puedan organizar su actividad empresarial mediante sociedades (art. 13) (folio 84). En este sentido es indiferente que los contratos sean firmados por la empresa sin perjuicio de que los servicios sean prestados por el correspondiente agente, circunstancia ésta reconocida en el contrato de representación suscrito por Babía Atlántica S.L. con D. Salvador (folios 25 y ss.)». FD 3

I «[l]os derechos de imagen de D. Salvador integran los derechos a que se refiere la estipulación primera del contrato sin importar para el caso quien es parte al momento de firmar el contrato sobre dichos derechos. La mediación se refiere tanto a la contratación a los servicios como jugador de fútbol como también a los derechos que se derivan de esa situación sin perjuicio de quien ostente los derechos de imagen en ese momento». FD 4

A part, i amb relació a la prescripció de la pretensió, i en conseqüència sobre la naturalesa del contracte afirma «[s]e aduce también por el apelante

*la prescripción de la acción⁵⁸⁵ que también se planteó en la instancia y que fue resuelta acertadamente en la sentencia objeto de recurso ya que no nos encontramos ante un contrato de agencia aunque el nombre comúnmente utilizado para designar a los profesionales que ejercen el cometido en este campo deportivo sea el de agente, sino ante un contrato de mediación o corretaje cuya prescripción es de quince años. No será por tanto de aplicación el art. 1967 del Código civil sino el 1964 del mismo texto legal que fija la prescripción en el plazo anteriormente señalado.*⁵⁸⁶

FD 5

En aquest cas el tribunal accepta explícitament la possibilitat que l'agent sigui una persona jurídica en base a la regulació interna de la RFEF, el que no és un fet habitual. Es sol acceptar aquesta possibilitat de manera tàcita, reconeixent al contracte vàlidesa, però sense fer un especial esment a la regulació interna emanada de les entitats esportives.

L'article 1.2 del Reglament sobre Agents de Jugadors de la *Real Federación Española de Fútbol* disposava que els agents de jugadors eren «*quienes desempeñan con regularidad la actividad de representación de futbolistas, Clubes y Sociedades Anónimas deportivas para facilitar la negociación y la preparación de relaciones contractuales y, especialmente, de transferencias de jugadores entre aquéllos*».

---

⁵⁸⁵ Amb relació a la prescripció *vid.* DíEZ-PICAZO y PONCE DE LEÓN, Luis, *La prescripción extintiva en el Código civil y en la jurisprudencia del Tribunal Supremo*, 2ª edició, Thomson Reuters, Cizur Menor, 2007.

Tot i així, cal posar de manifest, com ja s'ha dit amb anterioritat, que el termini nou de prescripció per a les accions personals que no en tinguin assenyalant un d'especial és de 5 anys.

⁵⁸⁶ Afegeix en el FD 6 que aquesta figura de l'agent, atenant a les característiques explicades, és públicament reconeguda, acceptada i utilitzada en l'àmbit esportiu, així com ara regulada en els reglaments de les institucions esportives i també reconeguda a la jurisprudència, entre aquesta es cita la SAP de Barcelona de 17.03.2005 (Secció 19^a, núm. 104/2005, JUR 2005/115572; MP: *Miguel Julián Collado Nuño*).

Acotava, doncs, l'activitat dels agents a les transferències realitzades dins de l'àmbit funcional de la RFEF i de la LNFP o entre futbolistes i clubs d'aquestes respecte d'altres afiliats a una Federació Nacional de la FIFA (art. 1.3 del Reglament sobre Agents de Jugadors de la *Real Federación Española de Fútbol*).

L'annex A contenia el procediment per a l'examinació i la obtenció de la llicència, al B el Codi deontològic i al C el que denominava, ja aleshores, com a model de contracte de mediació, basat en el model FIFA. En aquest, com en el model de la associació internacional, ja s'incorpora una clàusula expressa sobre la exclusivitat o no sobre els drets de l'agent.

D'altra banda, a nivell anglès, per exemple, la FA sí que va incorporar normativa nova per a desenvolupar el Reglament sobre Agents de Jugadors de 2008. Elaborà un reglament aplicable a partir de 01.09.2007 als agents nacionals i estrangers⁵⁸⁷ que duguessin a terme activitats d'agència o de representació a Anglaterra, els qui s'havien d'inscriure amb anterioritat a l'activitat en el registre d'aquesta associació –també aplicable als familiars autoritats pel Reglament sobre Agents de Jugadors de 2008. El que els permetia conèixer, per exemple, si un agent representava a les dues parts en una mateixa transacció fet que pot dur a un conflicte d'interessos. En l'actualitat, per aconseguir aquesta finalitat, la regulació ha establert la firma d'una declaració sobre aquesta circumstància i d'una acceptació explícita per escrit de les parts contractants de l'intermediari.⁵⁸⁸

---

⁵⁸⁷ El que implementa una dualitat de jurisdiccions per a una possible sanció a aquests agents, la del país al que pertany l'agent i a la jurisdicció anglesa.

⁵⁸⁸ Vegeu ROCA ALOMAR, Antonio José, «Nueva regulación de los agentes de futbolistas en Inglaterra», *Iusport*, 01.02.2008, http://www.iusport.es/php2/index.php?option=com_content&task=view&id=473&Itemid=33, última visita 21.10.2014.

b) *Reglament d'Intermediaris de la RFEF de 25.03.2015*

L'actual reglament en vigor, de desenvolupament de la regulació interna FIFA, ha entrat en vigor el dia 1 d'abril de 2015, sota la rúbrica de «*Reglamento de Intermediarios de la RFEF*».

Estableix les mateixes definicions conceptuals que el reglament FIFA i segueix les directrius establertes per aquesta associació internacional. Algunes de les principals novetats en són la denominació, el suggeriment de limitació de la retribució, l'eliminació de l'examen i la devolució i cancel·lació de les llicències, i l'establiment del registre i de mesures per a la transparència en l'àmbit.⁵⁸⁹

Amb relació al Registre dels Intermediaris cal fer referència a l'article 3 del Reglament espanyol, que estableix en el seu primer apartat que els intermediaris podran ser persones físiques o jurídiques, i que en aquest segon cas es registrarà tant a la persona jurídica com a cada un dels representants de la mateixa, essent aquests els únics que podran subscriure acords i/o dur a terme negociacions relacionades amb el present reglament. La falta d'inscripció com a intermediari implicarà la no inscripció a la federació dels negocis i operacions que aquest digui a terme.

L'article 4 estableix el procediment de registre, que consistirà bàsicament en una sol·licitud dirigida a la Secretaria General de la Real Federació Espanyola de Futbol i, en cas que aquesta sigui acceptada, es convocarà una entrevista amb l'aspirant. En cas que aquesta entrevista favorable es

---

⁵⁸⁹ *Vid.* TORRES MONTERO, Luis, «El nuevo Reglamento de Intermediarios: Ideas básicas», 01.04.2015, <http://iusport.com/not/6119/el-nuevo-reglamento-de-intermediarios-de-la-rfef-ideas-basicas->, última visita 04.09.2015.

sol·licitarà a l'aspirant informació concreta, com ara el DNI, el currículum vitae... i l'abonament d'una quota anual establerta per la RFEF, a qui s'haurà d'abonar. Al presentar aquesta petició, l'aspirant es compromet a complir els estatuts, reglaments, directives, circulars i decisions dels òrgans competents de la RFEF, de la FIFA i de la UEFA. Cal recordar, a part, que l'intermediari persona física i persona jurídica firmen una declaració en què acaten aquesta normativa i en la qual declaren una bona reputació; aquesta està continguda en l'Annex 1 i en l'Annex 2, respectivament.

**4. REPRESENTACIÓ, MANDAT
REPRESENTATIU, MANDAT NO
REPRESENTATIU, COMISSIÓ, MEDIACIÓ,
AGÈNCIA I ARRENDAMENT DE SERVEIS**

4.1 Representació

L'article 1259 CC conté:

«Ninguno puede contratar a nombre de otro sin estar por éste autorizado o sin que tenga por la ley la representación legal.

El contrato celebrado a nombre de otro por quien no tenga su autorización⁵⁹⁰ o representación legal será nulo, a no ser que lo ratifique la persona a cuyo nombre se otorgue antes de ser revocado por la otra parte contratante.

La representació és una figura de creació doctrinal i jurisprudencial doncs, com ja s'ha posat de manifest, no està regulada per llei —excepte el mandat representatiu—, ja que aquesta contempla únicament alguna referència a la institució.⁵⁹¹ Així, a partir d'aquest article, i de la regulació civil existent —també la relacionada amb contractes afins—⁵⁹² la doctrina ha anat desgranant aquesta figura.⁵⁹³

---

⁵⁹⁰ Aquesta autorització es dur a terme a través de l'apoderament, com a negoci jurídic en base al qual s'atorga la representació; aquesta denominació també s'utilitza per a designar el document en què pot constar aquesta autorització. La paraula «poder», en canvi, fa referència a la situació en la que es col·loca el representant en virtut de l'apoderament.

⁵⁹¹ DíEZ-PICAZO y PONCE DE LEÓN, Luis, *La representación en el derecho privado*, Civitas, Madrid, 1979, pp. 24-25, fa referència a la importància de la representació, sobre la qual transmet que, juntament amb la figura de persona jurídica, han estat els principals instruments jurídics que han permès el desenvolupament econòmic del capitalisme.

⁵⁹² Com ara el mandat, la regulació del qual s'aplica supletòriament al negoci jurídic de la representació.

⁵⁹³ Una de les obres de referència sobre aquest àmbit més recents és RIVERO HERNÁNDEZ, Francisco, *Representación sin poder y ratificación*, Civitas, Pamplona, 2013. Vegeu també O'CALLAGHAN MUÑOZ, Xabier, *Código Civil. Comentado y con jurisprudencia*, 6ª edició, La Ley, Madrid, 2008.

La representació pot ser voluntària o legal⁵⁹⁴, les quals comparteixen la característica de la col·laboració⁵⁹⁵. La primera és aquella en la qual l'interessat autoritza a una persona a què el representi,⁵⁹⁶ i la legal, com s'ha avançat, aquella en què és la llei qui preveu la representació de determinades persones. En aquesta tesi, quan es parla de celebració de contractes generalment es pensa en la primera,⁵⁹⁷ sense menysprear l'actuació de pares i tutors per a firmar contractes de representació de menors d'edat.

En aquest últim cas, les clàusules contractuals que integren el contracte, habitualment, evidencien aquesta situació⁵⁹⁸ i es solen complementar de la

---

⁵⁹⁴ També pot ser orgànica; el que resulta interessant pel supòsit en què l'intermediari, persona física, operi a través d'una agència, persona jurídica, *vid.* DíEZ-PICAZO y PONCE DE LEÓN, Luis, *La representación...*, *ob. cit.*, pp. 70 i següents.

Vegeu, sobre les dues primeres, COLÁS ESCANDÓN, Ana, «Artículo 1259», *ob. cit.*, pp. 1708, o MORENO-LUQUE, Carmen *et al.*, *Negocio jurídico y representación*, Guías de Estudio, La Ley, Madrid, 1989.

⁵⁹⁶ Una identificació amb menor detall de la voluntària a DE CASTRO Y BRAVO, Federico, *Temas de derecho Civil...*, *ob. cit.*, p. 117: «Pueden hacerse varias clasificaciones de la representación voluntaria. De ellas importa tener en cuenta: a) La resultante de la diversidad de títulos o causas en que la concesión de la representación se base; por ejemplo, el mandato, el contrato de servicios, la comisión, la sociedad, negocios mixtos y atípicos, cada uno de ellos influirá en el carácter y extensión del poder de representación. b) Por el modo y manera de funcionar, determinante de su eficacia, son las ya mencionadas representación directa o abierta y la representación indirecta y oculta. c) Por su extensión, se distingue la general y la específica, según comprenda todos los negocios del representante o sólo uno o varios negocios determinados (art. 1.712); la representación plena, referida a actos de administración y disposición y la representación meramente administrativa o de gestión de uno o más negocios».

⁵⁹⁷ També en els casos en què el representant contracti a nivell internacional, ja que la majoria de supòsits de contractació internacional es celebren a partir d'una representació voluntària i directa, tal com diu RUEDA VALDIVIA, Ricardo, *La representación voluntaria en la contratación internacional*, Editorial Comares, Granada, 1998, p. 15. Aquest pot ser el cas de contractes celebrats entre un jugador i una marca, a qui ven drets d'imatge, per exemple.

⁵⁹⁸ Tot i que s'ha vist un supòsit en què no queda clar si va existir aquesta situació de representació legal, quan, en el seu moment, era necessària degut a la minoria d'edat del jugador, que tenia 17 anys i no consta que estigués emancipat.

manera següent: «...el jugador, representat en aquest contracte pels pares, s'obliga...» o «...el jugador i els seus pares, com a representants legals del mateix, declaren...».

La finalitat principal d'aquestes clàusules «*estriba en suplir la falta de capacidad en aquellos negocios en los que el representante no puede actuar por el motivo, y la facultad de emitir la declaración de voluntad que obligue no procede del representado sino de la ley, y no puede ser privado de ella por la voluntad de aquél, ni puede el representante renunciar de su facultad, salvo en los supuestos de excusa legal de la tutela y figuras afines (art. 217 C. C.)*». ⁵⁹⁹

La doctrina espanyola ha establert quatre pilars bàsics sobre la representació, que han donat lloc a divergències entre autors tan importants com ara Díez-Picazo i Albaladejo. Aquestes columnes vertebrals per a l'anàlisi de la institució són la incardinació de la representació en la teoria general del negoci jurídic, l'actuació en nom aliè⁶⁰⁰ com a element bàsic de la representació⁶⁰¹, la irrellevància de l'interès

---

⁵⁹⁹ DE LEÓN ARCE, Alicia, *ob. cit.*, p. 272.

⁶⁰⁰ Apartant aquí la figura de la autorepresentació.

Aquesta representació és entesa per DE CASTRO Y BRAVO, Federico, *Temas de derecho Civil...*, *ob. cit.*, p. 118, com «*La representación directa se caracteriza en que el representante actúa y decide en nombra y por cuenta del representado*». Es produeixen els efectes directament i de manera immediata a l'esfera jurídica del representat.

⁶⁰¹ El que implica que l'anomenada representació indirecta no ha de ser considerada representació.

En la terminologia del BGB és representació només la directa (§§ 164 y ss). FLUME, Werner, *El negocio jurídico. Parte general del Derecho civil*, T. II, traducció de José María MIQUEL GONZÁLEZ i Esther GÓMEZ CALLE, Fundación Cultural del Notariado, Madrid, 1998, pp. 876 i següents: «*No es representante aquél que sólo presta ayuda para la conclusión de un negocio jurídico, sin emitir una declaración de voluntad por el representado. Se denomina también a estas personas, que cooperan, auxiliares negociales. Son de este tipo los corredores (BGB, §§ 652 y ss.; HGB, §§ 93 y ss.), comisionistas mercantiles que sólo median en los contratos (§§ 84 y ss. HGB), consultores, interpretes y mecanógrafos. En la medida en que tales personas*

gestionat a efectes representatius ⁶⁰² i la divergència entre poder i mandat.⁶⁰³ Sobre aquest darrer punt sí que és interessant aturar-se a definir el concepte de poder i de mandat, per a una bona distinció entre els mateixos. ⁶⁰⁴

El contracte de mandat d'acord amb l'article 1709 del CC es pot conceptualitzar com una obligació de gestió d'actes o negocis jurídics, per compte o encàrrec del mandant, ⁶⁰⁵ mentre que el poder⁶⁰⁶ suposa la

---

transmiten declaraciones de voluntad de sus principales, son nuncios (nuncios para la transmisión o para la recepción).

⁶⁰² Un punt complicat de defensar, ja que per definició s'entén que el representant actua en tot cas en interès del qui representa. En aquesta direcció, per exemple, PUIG i FERRIOL, Lluís, «La representación», *Manual de Derecho Civil. Derecho de Obligaciones*, Vol. II, 3ª edició, Marcial Pons, Madrid, 2000, p. 687.

⁶⁰³ La qual no es desprèn fàcilment del text del CC, el codi indueix a certa ambigüitat quan parla de mandat i, que en algunes ocasions, vol fer referència al poder de representació. Vegeu RUEDA VALDIVIA, Ricardo, *ob. cit.*, p. 33. Vegeu BONET RAMÓN, Francisco, «Representación y mandato en el Código Civil», *Anales de la Real Academia de jurisprudencia y legislación*, Madrid, 1989, pp. 417-449.

⁶⁰⁴ La STS, Sala Civil, de l'01.12.1944 (Referència Aranzadi 1272/1944, MP: *no consta*), insisteix en la diferenciació entre la representació i el mandat: «*el mandato y el poder de representación, como negocios jurídicos independientes entre sí, que tiene presupuestos diversos, diferente contenido y distintos efectos*» [...] «*el mandato (relación interna y material de gestión constituía contractualmente) admite las más diversas modalidades por razón del interés que en el asunto objetivo del mismo tengan el mandante, el mandatario y los terceros*», [...] «*el poder de representación es un acto o negocio meramente formal que trasciende a la esfera externa y que tiene como efecto propio ligar al representado con los terceros mediante la estimación de que los actos jurídicos que el representante concluya en nombre del representado y estén dentro del ámbito del poder, habrán de ser considerados, en cuanto a sus efectos, como si este último los hubiera por sí realizado*». I el poder «*puede ir unida a relaciones jurídicas causales, distintas al mandato, de muy diverso y posiblemente complejo contenido*».

⁶⁰⁵ Vegeu HERNÁNDEZ MORENO, Alfonso, «Comentarios a los artículos 1.716, 1.717 y 1.725 del Código Civil», a PAZ-ARES RODRÍGUEZ, Cándido *et al.*, *Comentarios del Código Civil*, Ministerio de Justicia, volum II, Madrid, 1991, pág. 1526, qui defensa que quan hi ha un contracte de mandat existeix un poder.

⁶⁰⁶ CANO MARTÍNEZ DE VELASCO, José Ignacio, *El poder irrevocable*, J. M. Bosch Editor, 1998, Barcelona, pp. 25 a 28.

facultat de dur a terme actes o negocis jurídics, o atorgar a algú aquesta potestat⁶⁰⁷ d'actuar.

El poder es pot definir «[c]omo el conjunto de facultades que un sujeto delega unilateralmente en otro para que éste pueda actuar en nombre del delegants».⁶⁰⁸ El poder és una delegació abstracta i independent de certes facultats de la capacitat d'obrar, i tant independent de qualsevol altre negoci jurídic que pot existir per si mateix sense cap altra base contractual.⁶⁰⁹

---

⁶⁰⁷ Aquest punt ha rebut crítiques el supòsit de *procuratio in rem suam*.

⁶⁰⁸ La doctrina majoritària defensa el caràcter receptici de l'apoderament, com a requisit d'eficàcia del mateix, vegeu, entre d'altres, Díez-PICAZO y PONCE DE LEÓN, Luis, *La representación...*, *ob. cit.*, p. 135-136. Una altra discussió, en la que no s'entrarà, és el debat de qui ha de ser considerat el destinatari de la declaració de voluntat: el representant, el tercer o ambdós; *vid.* COLÁS ESCANDÓN, Ana, «Artículo 1259», *ob. cit.*, pp. 1708-1709.

⁶⁰⁹ CANO MARTÍNEZ DE VELASCO, José Ignacio, *El poder irrevocable*, J. M. Bosch Editor, 1998, Barcelona, pp. 25 a 28.

Tal i com aclara l'autor:

«La definición propuesta no se refiere, en absoluto, al mandato o al contrato subyacente al que el poder sirve. Esto por tres razones: 1ª El poder es abstracto y no queda contagiado por la incidencia en él del contrato básico. 2ª El poder es independiente de éste, pues faculta, no obliga como el contrato y se origina unilateralmente y no bilateralmente como el contrato. 3ª Puede existir un poder sin contrato subyacente: a) Porque el poder se da sin que todavía el contrato, que se celebrará en el futuro, se haya celebrado. b) Porque el contrato se extinguió y el poder todavía subsiste: b') Porque es un poder general o b'') Porque es un poder indefinido (p. ej. comprar bienes inmuebles sin especificar. Pudo servir para comprar uno y continuar vigente para seguir comprando). c) Porque no ha habido nunca, ni habrá, un contrato subyacente al poder, sino que éste se sostiene en la nada y existe por sí mismo.»

Així, en el contracte de mandat, hi ha una relació obligatòria entre mandat i mandatari i, en l'apoderament, el que destaca és la perspectiva de la relació de l'apoderat amb els tercers.⁶¹⁰

La jurisprudència i la doctrina més recent i majoritària han acceptat la base d'aquesta afirmació, entenent la representació com un negoci jurídic que faculta a dur a terme una actuació per part del representant⁶¹¹. Entre aquests es troba Díez-PICAZO⁶¹² qui disposa que la representació és «*una situación que faculta, que permite o que autoriza una actuación, haciéndola libre y determina como consecuencia de ella unos determinados efectos jurídicos*».⁶¹³

Aquesta representació, diu Díez-PICAZO, suposa sempre l'existència d'una relació jurídica entre el representant i el representat, a la que anomena –i es pren de referència– «*relación representativa*». Aquesta relació té per objecte un servei que el representant presta al representat⁶¹⁴, una obligació d'actuar

---

⁶¹⁰ El que no implica la no existència d'un contracte subjacent com ara el mandat. Es pot fer una primera distinció, doncs, entre mandat representatiu o mandat no representatiu. I tampoc no implica una falta de deures.

⁶¹¹ Vegeu DE CASTRO Y BRAVO, Federico, *Temas de derecho Civil, ob. cit.*, pp. 120 a 124; DE PABLO CONTRERAS, Pedro, «El mandato», a MARTÍNEZ DE AGUIRRE ALDAZ, Carlos (Coord.), *Curso de derecho civil II, derecho de obligaciones*, 3ª, Colex, Madrid, 2011, pp. 706 a 707.

⁶¹² I en un mateix sentit, RUEDA VALDIVIA, Ricardo, *ob. cit.*, pp. 36 i 37 parla de les facultats atorgades en el poder, que cataloga de negoci unilateral.

⁶¹³ A Díez-PICAZO y PONCE DE LEÓN, Luis, *La representación...*, *ob. cit.*, p. 124

⁶¹⁴ Casos de representació més usuals en la tradició de la societat espanyola han estat els de representació de toreros o la d'artistes. Sobre aquesta última situació es coneix el conflicte que la cantant Noelia Zanon –vegeu, <http://www.noeliazanon.com/acerca-de/discografia/>, última visita 10.10.2014– duqué als tribunals valencians, on interposà una demanda contra la representant mercantil «Interpublic Group Communications, SL» sol·licitant la resolució del contracte de representació artística a nivell mundial. La SJPI de València núm. 17 (núm. 2007/2002, AC 2004/826; MP: *Salvador Vilalta Menadas*), el dia 29.12.2003, resolgué acceptant la demanda i la resolució de la relació de representació.

amb algunes especificitats, que s'haurà de dur a terme amb la diligència d'un bon pare de família.⁶¹⁵

Com a tal, comporta un conjunt de drets i de deures entre les dues parts que es regeixen per les normes del mandat⁶¹⁶, a falta d'una regulació específica de la representació. Encara que ens trobem en supòsits en què la causa de la representació sigui una altra relació jurídica, com ara el contracte d'arrendament de serveis,⁶¹⁷ un contracte de societat o un contracte de treball.

Quan una persona duu a terme l'acte d'apoderament, faculta el representant perquè actuï en nom seu, però no està renunciant a l'exercici d'aquestes facultats, únicament les estén i en tot moment les pot dur a terme ell en persona⁶¹⁸. En la pràctica futbolística es veu aquesta conducta per part del jugador.

Quelcom diferent, com es veurà, és que, en virtut d'una de les clàusules pactades, en l'esmentat contracte subjacent, s'estableixi una altra cosa, com sol fer-se a partir d'una clàusula d'exclusivitat que s'integra en aquest contracte.

---

⁶¹⁵ A DíEZ- PICAZO y PONCE DE LEÓN, Luis, *La representación...*, *ob. cit.*, pp. 65 i següents.

I en aquest sentit, *vid.* la SAP de Madrid de 22.01.2010 (Secció 9ª, núm. 32/2010, AC 2010/743; MP: José María Pereda Laredo).

⁶¹⁶ Una afirmació compartida per una bona part de la doctrina espanyola, entre alguns juristes, COLÁS ESCANDÓN, Ana, «Artículo 1259», *ob. cit.*, pp. 1708.

⁶¹⁷ Vegeu la SAP de La Rioja de 31.07.2003 (Secció Única, núm. 290/2003, JUR 2003/242099; MP: Mª José Alfaro Hoyos).

⁶¹⁸ A DE LEÓN ARCE, Alicia, *ob. cit.*, p. 254.

En el cas de la SAP de Biscaia de 28.10.2003 (Secció 5^a, núm. 507/2003, JUR 2003/271987; MP: *Leonor Angeles Cuenca García*) el tribunal qualifica el contracte de representació en exclusiva.

El dia 15.10.1996, Adolfo, jugador de futbol, firma un contracte de representació en exclusiva amb «Asesoría Deportiva Garazi S.L.», el qual s'establí una clàusula que disposava: «*Asesoría Deportiva Garazi, S.L., debe prestar a su representado, en este caso el futbolista, [...], Adolfo, el asesoramiento y seguimiento del cumplimiento de los contratos firmados con los clubes o S.A.D. y el asesoramiento y servicios de abogados en los supuestos de conflictos entre clientes y clubes o S.A.D. derivados del contrato.*» i en l'annex A es pactava que l'assessoria.

El dia 24.06.1998 Adolfo firmà un contracte amb el «Club Deportivo Chaves», en el qual intervingué Luis Angel, advocat de l'assessoria. Poc després, el jugador és apartat de l'equip i no se li satisfà el salari, i des del propi club s'intenta traspasar el jugador a la «Fiorense» i al «Burgos», on acaba cedit el mes de gener de 1999, amb poca intervenció del representant, mentre que sí del pare i d'una nova agència.

Aquesta no és l'única obligació que l'assessoria incompleix, la de intervenir poc en les gestions, també ho fa amb defectes d'informació econòmica relatiu a la declaració de l'IRPF de l'any 1997 del jugador⁶¹⁹. El dia 20.10.1998 el pare d'Adolfo, facultat per mandat d'aquest a través de document notarial, posa fi a la relació contractual del seu fill amb l'empresa.

---

⁶¹⁹ I sobre el qual el tribunal comenta «*una asunción de asesoramiento fiscal lo que no es extraño en los contratos de los deportistas (perceptores de rentas irregulares)*». FD 2

Adolfo demanda a «Asesoría Deportiva Garazi S.L.» i li reclama 4.399.085 ptes. per incompliment contractual. La demandada interposa una demanda reconvençional i sol·licita la retribució que li correspon per l'activitat duta a terme i una indemnització per danys i perjudicis per haver vulnerat la clàusula d'exclusivitat.

El JPI núm. 12 de Bilbao, el dia 30.11.2000, desestima la demanda de Adolfo i estima la reconvençional. Condemna el jugador al pagament del 7% de les retribucions obtingudes pel club durant aquests dos anys i una indemnització de danys i perjudicis calculada a partir d'aquest percentatge esmentat però sobre la quantia total de salari pactat en contracte que el jugador percep del «Burgos».

L'AP desestima en part el recurs d'apel·lació interposat per Adolfo i estima en part el de l'assessoria: entén que Adolfo ha de pagar a la mateixa 1.194,07 euros en concepte d'indemnització per vulneració de la clàusula d'exclusivitat, atenent a la següent fórmula de càlcul.⁶²⁰

«En cuanto a los honorarios, cuya fórmula de cálculo no se impugna como tal, se reclama la cantidad de 1.589.409 ptas., correspondiente a la totalidad de la gestión derivada del contrato durante la vida del mismo, de la que conforme a lo pactado debería haberse abonado el 50% a la firma del contrato con el Club Chaves, al realizar el servicio, mas como en este caso resulta que de lo actuado se deduce que antes del incumplimiento, si hubo una cierta actividad previa pues medió en la relación con el Club, asistió a la firma del contrato y le asesoró al respecto, aunque luego no desplegara la diligencia precisa para la defensa del actor, ello no le puede dar derecho a la percepción de la totalidad de los honorarios y si en atención a las facultades moderadoras de este tribunal al porcentaje que de dicha cantidad se corresponda con el periodo comprendido entre la concertación del contrato el 1 de

---

⁶²⁰ Sobre aquest punt se'n tornarà a parlar en l'apartat sobre inconvenients derivats de la retribució, en què s'aportarà una opinió.

agosto de 1998 y su resolución por causa imputable al demandado el día 2 de noviembre (documento nº 3 de la demanda y documentos a los folios 217 y ss), por lo que si su duración inicial era la de 24 meses y por ello tendría derecho a percibir 1.589.409 ptas., por 3 meses tendrá derecho a percibir la cantidad de 198.676 Ptas. (1.194,07 euros), sentido en el que sólo debe estimarse la reconvencción al no acreditarse la asunción de otros gastos, la cual devengará los intereses del art. 921 de la LEC (LEG 1881, 1), entonces vigente, dado que es en esta resolución donde fija la cantidad procedente frente a la sentencia de instancia, que dejaba para ejecución de sentencia dicha cuestión, y con la que se aquietó la parte demandada».

FD 3

Com es pot comprovar, després de l'examen d'aquesta sentència, i del de diversos contractes sobre intermediació futbolística que contenen clàusules d'exclusivitat, amb l'objectiu de protegir la gestió professional de les negociacions i celebració de contractes de jugadors professionals de futbol, aquestes estipulacions a part de ser absolutament vàlides, són clàusules normalitzades en aquest tipus de relacions jurídiques.

És més, si ens trobem davant d'un àmbit en què, per qüestions de rellevància del jugador de futbol i de la seva productivitat, es requereix ampli coneixement tècnic per part de l'agent, serà més necessari el blindatge de l'activitat de representació-intermediació duta a terme per part de l'agent. Ja que no és normal, ni desitjable, que qui ha desenvolupat, durant mesos – i a vegades anys–, l'activitat de negociació i posicionament en el mercat del seu representat es vegi desproveït del legítim benefici econòmic quan el contracte el celebri el representat o un tercer.

Cal destacar el cas resolt a la SAP d'Astúries de 19.07.2011 (Secció 5^a, núm. 296/2011, JUR 2011/415983; MP: *María José Pueyo Mateo*), en què el tribunal qualifica el contracte de «*mediación, apoderamiento y representación en exclusiva*».

El dia 11.01.2008, Aureliano, agent de jugador de la RFEF, i Juan Ignacio, jugador de futbol del «Real Club Celta de Vigo», signaren un contracte a partir del que acordaven la mediació, apoderament i representació del jugador. La segona clàusula del mateix establia: *«el mandato aquí conferido es de carácter retribuido, dado el carácter profesional del agente de jugadores interviniente. El agente de jugadores tendrá derecho a que el mandante le abone los siguientes emolumentos: una comisión cifrada en el porcentaje del 10% anual de todas las cantidades brutas o rendimientos o contraprestaciones que el mandante perciba de su club, entidad, asociación o Sociedad Anónima Deportiva con la que contrate o realice modificación de contrato existente, cesión o traspaso, tanto de forma profesional como aficionada, en virtud de la actividad desplegada por el agente de jugadores. El pago de dicha comisión se realizará por el mandante dentro de los primeros 60 días de la temporada correspondiente y en cómputo anual. En ningún caso se retrotraerá cantidad alguna de las abonadas, por tal concepto, aún cuando cese el contrato sin cumplirse el período estipulado, pues se entiende que el derecho al cobro de la comisión anual se devenga con la firma de los pertinentes contratos».*

Aureliano demanda al jugador i li sol·licita 10.898 euros de comissió.

El JPI núm. 6 d'Oviedo, el dia 12.04.2011, estima en part la demanda, condemna al jugador al pagament de 3.245 euros.

La AP estima en part el recurs d'apel·lació i augmenta la quantia de la comissió a 6.490 euros, malgrat no consta una argumentació clara d'aquesta decisió.

En aquest cas, les parts contractants manifesten l'existència d'un mandat, contracte típic regulat en els articles 1709 del CC i següents, com a contracte subjacent a la relació jurídica de representació que existeix entre l'agent i el jugador professional de futbol. Es pot dir, per tant, que consideren que el negoci jurídic és un mandat representatiu, i retribuit. Però

el tribunal el qualifica de contracte de mediació, apoderament i representació en exclusiva. L'apoderament habitualment va acompanyat d'algun tipus de contracte, com pot ser el mandat, l'arrendament de serveis⁶²¹ o, en els contractes entre agents i jugadors de futbol, també la intermediació⁶²². Cal recordar, però, que el contracte de mediació no té una regulació específica en l'ordenament jurídic espanyol, sinó que aquest es configura com un contracte atípic.

Des d'un punt de vista pràctic, la decisió del tribunal podria ser encertada en el sentit que reconeix els drets derivats de la relació contractual a favor de l'agent. No obstant, des d'un punt de vista tècnic, no puc compartir la qualificació que el tribunal fa del contracte, perquè segons el meu criteri la naturalesa jurídica d'aquest vincle contractual respon a la qualificació de

---

⁶²¹ A CANO MARTÍNEZ DE VELASCO, José Ignacio, *ob. cit.*, p. 56: «*La doctrina advirtió que había otros contratos para cuyo cumplimiento o mejor cumplimiento se otorgaba un poder. De este modo, el poder no quedaba mezclado exclusivamente con el mandato. Y eso reforzaba la idea que poder y mandato son distintos. Estos nuevos contratos subyacentes al poder – de dijo– son los de arrendamiento de obras, de servicios y la comisión mercantil.*»

En la mateixa direcció ja s'havia pronunciat FLUME, Werner, *ob. cit.*, pp. 876 i següents.

La SAP de Madrid, de 16.10.2012 (Secció 21^a, núm. 475/2012, AC 2012/2013; MP: Guillermo Ripoll Olazábal) davant la demanda de «Fair Play Asesoramiento Deportivo 2002 S.L.» contra el jugador de futbol Mauricio, amb qui havia firmat un contracte de representació el dia 01.03.2003, i a qui li reclama 37.821,81 euros, qualifica el contracte de «*naturalesa mixta en el que si bien se contempla el ejercicio por el agente de funciones típicas de representación del futbolista ante los clubes, sociedades deportivas u otras entidades que pretendiesen contratar los servicios el mismo, también se incluyen unas pretensiones propias de un contrato de arrendamiento de servicios*» FD 2. I confirma la sentència d'instància que condemnava al jugador al pagament de 11.188,45 euros.

⁶²² La jurisprudència ha observat l'existència de contractes que contenen elements de la representació i de l'intermediació privada, malgrat d'entrada, i per definició, sembli poc viable la coexistència entre ambdues figures. Per exemple, la SAP de Madrid de 30.06.2011 (Secció 11^a, núm. 451/2011, JUR 2011/339102; MP: Jesús Gavilán López), la SAP de Madrid de 20.04.2012 (Secció 25^a, núm. 208/2012, AC 2012/953; MP: Fernando Delgado Rodríguez) o la SJPII de Laredo núm. 2 de 29.03.2011 (núm. 39/2001, AC 2011/1172; MP: Margarita Gómez Martín).

mandat representatiu. Que és precisament el que es desprèn de la redacció de la segona clàusula del contracte.

No obstant aquest pronunciament, de vegades no s'arriba a evidenciar i els tribunals resolen sense entrar a conèixer de la naturalesa del contracte, ja que entenen que es tracta d'un «contracte de representació»⁶²³. Aquest és el cas de la coneguda SJPI núm. 8 de Múrcia, de 28.12.2000 (núm. 518/2000, AC 2001/264; MP: *Miguel Angel Larrosa Amante*).⁶²⁴

El dia 05.02.1998, José Ignacio, jugador professional de futbol, i «Gefusa, S.L.» firmaren un contracte de representació en virtut del qual l'empresa cobrava el 10% de les quantitats obtingudes pel jugador dels contractes professionals i publicitaris; fins al mes de maig de 2002, en virtut de les pròrrogues automàtiques del mateix.

«Gefusa, S.L.» demanda a José Ignacio i sol·licita el 10% de les quantitats percebudes pel jugador durant les temporades anteriors 1998-1999 i 1999-2000 i per les que percebrà durant la de 2000-2001, sense especificar la quantia.

El JPI estima la demanda ja que entén que *«dicho contrato, aportado como prueba junto con la demanda, y cuya firma ha sido reconocida expresamente por parte del demandado en confesión, al absolver la posición 1ª, cumple los requisitos exigidos con carácter general en la ley, artículos 1254 y siguientes del Código Civil, para producir los efectos que establecen los artículos 1258 y 1091 de dicho texto legal, siendo válido y eficaz el contrato por la existencia de pleno consentimiento*

---

⁶²³ El tribunal també declara la simple representació a la SAP de les Illes Balears, de 19.04.2010 (Secció 5ª, núm. 107/2010, JUR 2010\233285, MP: *Santiago Oliver Barceló*), i a la SAP de Córdoba, de 13.07.2007 (Secció 2ª, núm. 165/20087, MP: *Santiago Oliver Barceló*), cas *Syvinho*. També a la SAP de Sevilla de 28.10.2013 (Secció 5ª, núm. 491/2013, JUR 2014/18844; MP: *Conrado Gallardo Correa*).

⁶²⁴ Comentada a MARÍN HITIA, Luis «Reclamación de cantidad...», *ob. cit.*, pp. 153-157.

entre las partes contratantes, y estando en vigor actualmente dicho contrato hasta el mes de mayo de 2002, al prorrogarse automáticamente a falta de denuncia de una de las partes, ausencia de denuncia por escrito que ha sido expresamente reconocida por el demandado en confesión al contestar la posición 3ª cabe sino afirmar que su contenido vincula y obliga a ambas partes consecuencia y dado el contenido de la estipulación III del mismo en relación con la VIII, puede afirmarse que el demandado está obligado a abonar a la mercantil actora en virtud del mismo las cantidades pactadas que son reclamadas ya que no cabe ninguna duda de que durante las temporadas mencionadas el demandado ha prestado su servicios para Elche CF, sin que sea válida la afirmación de que intentó verbalmente rescindir el contrato, tal como manifestó en confesión al absolver las posiciones 2ª y 3ª, pues aun cuando este hecho puede ser cierto, no cabe duda de que carece de virtualidad dadas las concretas condiciones de contrato firmado, en especial las estipulaciones II y VII». FD 2

I en el FD 3 es calcula la comissió de l'agent atenent a las «cantidades estas que son el resultado de sumar al sueldo y prima fijado en el contrato federativo los diversos premios fijados en las cláusulas adicionales de los referidos contratos»,⁶²⁵ i que ascendeix a la quantia de 2.200.000 ptes.; 750.000 ptes. per la primera temporada, 800.000 ptes. per la segona i 650.000 ptes. per la última.

Deixant de banda la qüestió de l'exclusivitat i de la naturalesa jurídica del contracte, com a tal, un altre aspecte rellevant és el de la cessió de la figura de la representació, tractada en sentències com ara la SAP de Còrdova, de 13.07.2007 (Secció 2ª, núm. 165/20087, AC 2008/165, MP: *Santiago Oliver Barceló*).

---

⁶²⁵ I crida l'atenció que, pel que fa a la retribució del representant, es computen primes d'ascens o de número de partits de manera explícita i en el contracte principal.

El 05.07.2003, el jugador de futbol Sylvinho i dos agents FIFA ⁶²⁶ signaren un contracte en virtut del qual el jugador autoritzava a ambdós agents, Juan Enrique i Gonzalo, a intervenir en les gestions que consideressin pertinents per a aconseguir el seu traspàs del «Real Club Celta de Vigo» al «Futbol Club Barcelona». Gonzalo, agent real del jugador, no tenia potestat, en virtut de la normativa interna FIFA, per a operar en el territori espanyol. El 10.07.2004 es signa el traspàs del jugador al Barça. El dia 13.07.2004 ambdós agents firmaren un contracte en virtut del qual es repartirien la comissió del 5% de les quanties establertes en el contracte entre el jugador i el club, a pagar en dos terminis, el juny i el desembre.

Utilitzant la possibilitat de pagament als agents per part del club, el «Futbol Club Barcelona» paga la totalitat de la quantia de la comissió a Gonzalo, ja que fou qui intervingué en la firma del contracte de traspàs i del nou contracte laboral del jugador. El club abona a Gonzalo les quanties de 70.700 euros i 30.300 euros per les temporades 2004/05 i 2005/06.

Juan Enrique demanda a Gonzalo i li reclama la part de la comissió pactada.

El JPI núm. 7 de Córdoba dicta sentència el dia 08.01.2007 i estima la demanda, entén que Gonzalo ha incomplert l'acord de 13.07.2004 per un impagament de les quantitats meritades a la temporada 2004/05 i condemna al demandat al pagament de la part de la comissió.

L'AP desestima el recurs d'apel·lació interposat per Gonzalo i confirma la sentència d'instància. Existia la impossibilitat de Gonzalo,

---

⁶²⁶ Sobre aquest punt se'n parlarà en el quart capítol, quan es tracti la pluralitat de representants, en què es farà referència als antics agents FIFA i a l'autorització d'actuació.

agent real del jugador, d'actuar en el territori espanyol, i en aquest sentit *«es clave la declaración del futbolista, cuando manifiesta que su agente es el apelado. En este punto ha de recordarse que se trata de un agente oficial de la FIFA que no está autorizado a operar en España, por lo que evidente resulta que necesitaba de los servicios de alguien como el demandado si se trataba de colocar al jugador en el club español.*

Esta circunstancia presta cabal entendimiento al apoderamiento que el futbolista confiera a favor del demandando, ya que es el único que puede actuar en su representación, pero no se puede olvidar que su intervención es meramente instrumental, para suplir la limitación que aqueja al verdadero representante [...] apareciendo por tanto que la causa del contrato es la cesión de los derechos de representación que permite al apelante realizar su cometido y cobrar por ello, repartiéndose con el cedente el cincuenta por ciento de las cantidades percibidas del F.C. Barcelona, a la par que, como también se desprende de aquellas manifestaciones, las negociaciones eran supervisadas por el Sr. Juan Enrique.

Así pues no puede sostenerse que al contrato le falte causa ni se hayan incumplido las obligaciones del demandante, puesto que éste cumplió su cometido permitiendo la actividad profesional del recurrente, sin cuyo requisito no habría podido operar en tanto agente del futbolista». FD 6

En aquest cas queda patent que l'autorització per a la representació de l'esportista comprèn tots els aspectes per a la correcta finalització de negoci jurídic. I si l'autorització és conjunta en un sol apoderament l'actuació indistinta de qualsevol dels dos representants no canvia la relació jurídica interna que existeixi entre els mateixos.

D'altra banda, la doctrina està d'acord amb el fet que l'element rellevant de la relació representativa és la confiança⁶²⁷. DIEZ-PICAZO afirma *«La relación*

---

⁶²⁷ Almenys en la voluntària.

*representativa encuentra su base y fundamento en un vínculo de confianza y de fidelidad entre representante y representado. Se sigue de ello, ante todo, que la relación descrita posee un carácter marcadamente personal, que, a su vez, va a influir poderosamente en el régimen jurídico de la institución».*⁶²⁸

En aquest sentit, un error en les qualitats de la persona (art. 1266 CC) o un canvi de circumstàncies i de qualitats personals⁶²⁹ podria suposar la revocabilitat de la representació.⁶³⁰

Una altra qüestió conflictiva, i amb el tractament d'aquesta tanquem aquest apartat, té a veure amb la forma que ha de tenir el contracte. Més endavant analitzarem amb més deteniment aquest aspecte. L'article 1278 i el 1279 CC parlen del principi de llibertat de forma⁶³¹ dels contractes –i l'article 1710 CC de la del mandat i, a l'efecte, de la de la representació–. La petició

---

⁶²⁸ Díez-PICAZO y PONCE DE LEÓN, Luis, *La representación...*, *ob. cit.*, pp. 160 i 161. Afegim que la falta de confiança justifica la revocació del mandat. En aquesta direcció GORDILLO CAÑAS, Antonio, «Comentari al artículo 1932», a PAZ-ARES RODRÍGUEZ, Cándido *et al.*, *Comentarios del Código Civil*, Ministerio de Justicia, volum II, Madrid, 1991, pp. 1580-1581, diu: «... un contrato nacido de la confianza y necesitado de la misma para su subsistencia como medio satisfactorio y razonable de colaboración voluntaria en interés ajeno».

⁶²⁹ DE CASTRO Y BRAVO, Federico, *El negocio...*, *ob. cit.*, p. 105 explica que la confiança entre el representant i el representat implica que la representació tingui un caràcter personal i influeix en el seu règim jurídic.

⁶³⁰ El que està clar en l'àmbit de la representació futbolística espanyola on, com s'ha dit, alguns intermediaris gestionen els interessos d'una bona part dels futbolistes professionals. És habitual que el jugador triï a un agent per la fama que té aquest en l'àmbit esportiu i el que li suposa, optar a més possibilitats que les que se li presentarien tenint un agent menys ben relacionat.

⁶³¹ La qual pot ser expressa, de manera oral o per escrit, o bé tàcita. *Vid.* Díez-PICAZO y PONCE DE LEÓN, Luis, *La representación...*, *ob. cit.*, pp. 144-145 o LACRUZ BERDEJO, José Luis, *ob. cit.*, 2009, p. 232.

de forma escrita de la regulació FIFA així només té efectes davant de les institucions esportives i s'estableix a efectes de prova.⁶³²

En paraules de Díez-PICAZO: «*La forma no es constitutiva del negoció y el poder puede decirse que nace con independencia de ella*».⁶³³ Tot i així, manifesta que, a efectes de prova, convé que consti per escrit; i que, quan aquest apoderament estigui destinat a permetre la celebració d'una àmplia gama d'actes i contractes amb diverses persones, és convenient que tant l'existència del mateix, com les modificacions i la revocació arribin al coneixement del públic en general.

La falta de forma escrita només pot invalidar el coneixement de la controvèrsia per part d'aquestes associacions privades, i en concret dels seus òrgans de resolució de disputes; els tribunals ordinaris espanyols han d'entrar a conèixer el cas en ares a la llibertat de forma. Quelcom diferent, com s'acaba de dir, és la rellevància de forma a efectes de prova. Com es veurà, el que sí que pot passar és que el tribunal no reconegui l'existència de tal contracte entre les parts o, malgrat que la reconegui, no pugui donar-li validesa per falta de proves.⁶³⁴

---

⁶³² Aquesta llibertat de forma de l'apoderament és doctrina jurisprudencial, i es pot veure en sentències com ara la STS, Sala 1^a, de 25.02.1994 (núm. 133/1994, RJ 1994/1263; MP: *Eduardo Fernández-Cid de Temes*).

⁶³³ Díez-PICAZO y PONCE DE LEÓN, Luis, *La representación...*, *ob. cit.*, p. 144.

⁶³⁴ Casos com ara els analitzats en l'apartat d'inconvenients derivats de l'existència d'un contracte verbal.

4.2 Contracte de mandat

El contracte de mandat està regulat entre els articles 1709 a 1739 del CC, sota el títol IX «Del mandato» del Llibre I.⁶³⁵ D'aquests preceptes, el primer estableix que «*por el contrato de mandato se obliga a prestar algún servicio o hacer alguna cosa, por cuenta o encargo de otra*».⁶³⁶ La majoria de la doctrina espanyola ha criticat aquesta definició per la seva vaguetat i per ser inconcreta.⁶³⁷

---

⁶³⁵ Vegeu COLÁS ESCANDÓN, Ana, «Artículos 1709 a 1717», a BERCOVITZ RODRÍGUEZ-CANO, Rodrigo (Coord.), *Comentarios al Código Civil*, 4ª ed., Thomson Reuters, Madrid, 2013, pp. 2239-2248; COLÁS ESCANDÓN, Ana, «Artículos 1718 a 1726», a BERCOVITZ RODRÍGUEZ-CANO, Rodrigo (Coord.), *Comentarios al Código Civil*, 4ª ed., Thomson Reuters, Madrid, 2013, pp. 2248-2257; COLÁS ESCANDÓN, Ana, «Artículos 1727 a 1731», a BERCOVITZ RODRÍGUEZ-CANO, Rodrigo (Coord.), *Comentarios al Código Civil*, 4ª ed., Thomson Reuters, Madrid, 2013, pp. 2257-2261 i COLÁS ESCANDÓN, Ana, «Artículos 1732 a 1739», a BERCOVITZ RODRÍGUEZ-CANO, Rodrigo (Coord.), *Comentarios al Código Civil*, 4ª ed., Thomson Reuters, Madrid, 2013, pp. 2261-2269. També LEÓN ALONSO, José R., Comentario al artículo 1709 i siguientes, a ALBALADEJO GARCÍA, Manuel, *Comentarios al Código Civil y Compilaciones Forales*, T. XXI, Vol. II, 1986, Edersa, Madrid; i DIÉGUEZ OLIVA, Rocio, «Arts. 1709 a 1726», a CAÑIZARES LASO, Ana et al., *Código Civil Comentado*, Vol. IV, Thomson Reuters, Cizur Menor, 2011, pp. 757-801, MAS BADÍA, Mª Dolores, «Arts. 1727 a 1731», a CAÑIZARES LASO, Ana et al., *Código Civil Comentado*, Vol. IV, Thomson Reuters, Cizur Menor, 2011, pp. 801-834, GUILLÉN CATALÁN, Raquel, «Arts. 1732 a 1739», a CAÑIZARES LASO, Ana et al., *Código Civil Comentado*, Vol. IV, Thomson Reuters, Cizur Menor, 2011, pp. 834 -855. I també HERNÁNDEZ GIL, Francisco, «Comentarios a los artículos 1709 a 1739 CC», a SIERRA GIL DE LA CUESTA, Ignacio (Coord.), Vol. VIII, 2ª edició, Bosch, Barcelona, 2006.

⁶³⁶ La qual ha estat complementada afirmant que inclou la gestió d'un o varis actes o negocis jurídics, amb retribució o sense la mateixa, vegeu CASTÁN TOBEÑAS, José, *Derecho Civil Español, Común y Foral, Tomo IV, Derecho de Obligaciones*, 11ª edició, 1981, p. 518.

⁶³⁷ Una afirmació clara, en aquest sentit, a ALVAREZ CAPEROCHIPÍ, José Antonio, *ob. cit.*, p. 5., «*creo que podemos partir de que no sabemos, ni sabremos nunca, lo que es el mandato, seguramente porque su esencia fundamenta los conceptos de la Iglesia y Estados*».

En la doctrina de l'època tampoc no es concretava aquesta afirmació, conceptualitzava el mandat com a aquell contracte en virtut del qual una persona, el mandant, conferia la seva representació a una altra, el mandatari, que l'acceptava.⁶³⁸

LACRUZ⁶³⁹ ha afirmat que aquesta definició no permet determinar amb certa precisió i seguretat quina és l'essència del contracte⁶⁴⁰ ni el seu objecte amb relació a altres contractes o institucions afins,⁶⁴¹ com ara l'arrendament de serveis.⁶⁴²

---

⁶³⁸ En aquesta direcció es pronuncià SÁNCHEZ ROMÁN, Felipe, *Estudios de Derecho Civil Español, común y foral, parte especial*, Vol. IV, 2 edició, Estudio tipográfico «Sucesores de Rivadeneira», Madrid, 1899. Qui féu referència, en la citada obra, a una especial regulació del mandat a tenir present llavors, i no ara; unes especificitats del territori català i aragonès, que tractà en les pp. 1081-1082, i sobre la que concretà «*El Derecho canónico, aplicado en Cataluña como primer elemento de su Derecho supletorio, fija, como el Derecho romano, en diez y siete años la edad de la capacidad para ser mandatario*».

Avui PARDO GATO, José Ricardo, *Derechos civiles Forales y especiales*, Vol. III, Bosch, Barcelona, només en recull una, en relació al dret de retenció del mandatari si ha assumit les despeses, que pel cas català s'estarà a allò establert en els apartats a i b de l'article 569-4 de la Llei 5/2006, del Llibre Cinquè del Codi Civil de Catalunya.

⁶³⁹ LACRUZ BERDEJO, José Luis, *ob. cit.*, pp. 208- 209.

⁶⁴⁰ Les vàries definicions de mandat creades al llarg dels anys es poden agrupar en 4 categories, segons ALVAREZ CAPEROCHIPÍ, José Antonio, *ob. cit.*, pp. 7 i següents, que l'autor classifica en la tesi subjectivista, el trànsit de la noció de mandat com a confiança a la noció de mandat com a poder; el mandat com a càrrega; el mandat com a actuació en nom d'un altre i el mandat com a representació.

⁶⁴¹ *Ibid.*, pp. 28 i següents. Entén que la principal característica del mandat davant d'altres figures com l'arrendament de serveis és que el primer actua en nom del mandant i gaudeix de la seva confiança, per això actua autònomament, davant d'una possible relació de dependència en el cas de l'arrendament de serveis.

⁶⁴² Una primera distinció també la podem basar en què disposa la Directiva 2006/123/CE del Parlament europeu i del Consell, relativa als serveis en el mercat interior: «*a los sujetos (que carecen de nombre acuñado) son, como en todas las relaciones contractuales, básicamente dos, el prestador de los servicios y aquel en cuyo favor los servicios han de prestarse. Las circunstancias de capacidad y cualesquiera otras similares se rigen por las reglas*

L'objecte del mandat, com en tot contracte, ha de ser possible, lícit i determinat (art. 1271 i següents) i no pot tractar-se d'un acte o negoci jurídic que el mandant hagi de realitzar ell mateix.⁶⁴³ En aquest cas també, com en la representació, regeix el principi de llibertat de forma⁶⁴⁴, expressa i tàcita⁶⁴⁵ (art. 1710 CC), i es pot distingir entre un mandat directe i un indirecte (a partir de la regulació de l'article 1717 CC).⁶⁴⁶

---

generales. No es presumible que en el contrato de servicios exista como principio un intuitu personae, de manera que solo en aquellos casos en que resulte de los pactos de las partes o de otras circunstancias, que la calidad y la preparación del prestador de los servicios se hayan tenido en cuenta, la obligación deberá ser cumplida personalmente por el obligado. En los demás casos, se admite con carácter general que el obligado pueda valerse de otras personas».

Un contracte, el d'arrendament de serveis, que per definició no implica l'existència de confiança.

⁶⁴³ A COLÁS ESCANDÓN, Ana, «Artículos 1709 a 1717», *ob. cit.*, p. 2240.

⁶⁴⁴ El mandat fou un dels primers contractes que el Dret romà reconegué com a consensual, al costat de la compravenda, l'arrendament i la societat. Vegeu ALVAREZ CAPEROCHIPI, José Antonio, *ob. cit.*, p. 5.

⁶⁴⁵ El Reglament sobre Agents de Jugadors de 2008 no acceptava un contracte entre l'agent i jugador de futbol professional tàcit, i tampoc no possibilitava una renovació del mateix d'una manera tàcita. No obstant CRESPO ALLUÉ, Fernando, *La revocación del mandato*, Editorial Montecorvo, S.A., Madrid, 1984, pp. 27 i següents, afirma que el mandat tàcit és, en abstracte, una pràctica habitual.

El vigent Reglament sobre les relacions amb Intermediaris tampoc contempla aquesta possibilitat de celebració tàcita del negoci jurídic, perquè exigeix la complimentació d'un contracte de representació-intermediació, d'acord amb l'article 2.

⁶⁴⁶ També sobre les característiques bàsiques del mandat i la seva coincidència amb la comissió, vegeu DE PABLO CONTRERAS, Pedro, *ob. cit.*, pp. 703-726.

En resum, les principals característiques d'aquest contracte⁶⁴⁷ segons LACRUZ⁶⁴⁸ serien el fenomen de la cooperació entre dues persones,⁶⁴⁹ a la que altres autors, com Díez-PICAZO,⁶⁵⁰ també posen èmfasi, així com la jurisprudència espanyola; l'alienitat de l'interès gestionat⁶⁵¹; que en un passat⁶⁵² es tracta d'un contracte naturalment gratuït⁶⁵³; i que es basi en la confiança entre les parts⁶⁵⁴ i, en aquesta direcció, s'estableix un deure de

---

⁶⁴⁷ El mandat com a relació de gestió típica a Díez-PICAZO y PONCE DE LEÓN, Luis, *La representación...*, *ob. cit.*, p. 63 i ALVAREZ CAPEROCHIPÍ, José Antonio, *ob. cit.*, pp. 28 i següents, posa de manifest l'opinió que, a falta de pacte exprés, els presumeix l'activitat duta a terme en nom d'un altre és un mandat. També explica que el mandat, com a contracte, que es posiciona en una situació originària i prevalent en relació a altres figures afins ALVAREZ CAPEROCHIPÍ, José Antonio, *ob. cit.*, p. 34.

⁶⁴⁸ LACRUZ BERDEJO, José Luis, *ob. cit.*, pp. 210-211

⁶⁴⁹ Es tracta d'un tipus particular de cooperació: l'activitat del mandatari, desenvolupada en interès del mandant, ha de ser jurídicament rellevant tot i que no cal que consisteixi precisament en la realització de negocis jurídics, només cal que l'actuació del mandatari tingui transcendència jurídica en l'esfera del mandant.

⁶⁵⁰ Díez-PICAZO y PONCE DE LEÓN, Luis, *Fundamentos del Derecho civil patrimonial. Las particulares...*, *ob. cit.*, p. 474 i següents.

⁶⁵¹ Una característica essencial del mandat, que permet la diferenciació d'aquesta figura en relació altres afins. No ho és de la representació.

⁶⁵² La presumpció de remuneració quan sigui aquesta l'activitat habitual a la pràctica ja no és una excepció, i per aquest motiu aquesta característica de gratuïtat ja no es pot considerar com a essencial. Díez-PICAZO y PONCE DE LEÓN, Luis, *Fundamentos del Derecho civil patrimonial. Las particulares...*, *ob. cit.*, p. 467.

⁶⁵³ A l'àmbit esportiu aquesta presumpció a la inversa, en el cas de serveis duts a terme com a professió, que es contenen el l'article 1711 CC, és la situació habitual, sense apreciar si es tracta de veritat de la professió de l'agent o és una intervenció d'aquest de forma puntual. Amb l'entrada en vigor del Reglament sobre la relació amb Intermediaris, però, es disposa una prohibició de retribució del «representant» i/o «intermediari» quan actuï en nom d'un menor d'edat.

⁶⁵⁴ Vegeu SÁNCHEZ ROMÁN, Felipe, *ob. cit.*, p. 494, que ja ho defensava a finals del segle XIX.

fidelitat del mandatari cap al mandat, que ha d'atendre's a les instruccions rebudes (art. 1727 CC), retre compte⁶⁵⁵ de la seva gestió i operacions (art. 1720 CC i STS, Sala Civil de 21.2.67⁶⁵⁶) i respondre de la seva actuació⁶⁵⁷ – fins i tot per culpa– (art. 1726 CC).

És oportú preguntar-se què succeeix en aquells casos en què el mandant no estableix de manera expressa la manera en què ha d'obrar el mandatari, com passa en bastants casos en l'àmbit de la representació de jugadors de futbol. Segons FERNÁNDEZ GREGORACI⁶⁵⁸ davant del silenci del mandant es presumeix que aquest ha atorgat la facultat al mandatari per vincular-lo directament amb el tercer; i davant d'un possible silenci del mandatari, el tercer, que coneix la seva condició de mandatari, pot presumir que està actuant en nom aliè.

De vegades, el contracte estableix clarament i de manera correcta la naturalesa jurídica, de manera que tampoc no cal que es recorri a aquestes presumpcions. Per exemple, en la clàusula següent es disposa que «l'agent actuarà amb la diligència corresponent i durà a terme el mandat de

---

⁶⁵⁵ Díez-PICAZO y PONCE DE LEÓN, Luis, *Fundamentos del Derecho civil patrimonial. Las particulares...*, *ob. cit.*, p. 479, que és bàsicament un deure de informació contingut a l'article 1720 que estableix «todo mandatario está obligado a “dar cuenta” de sus operaciones». Suposa interpretar la expressió «dar cuenta» *prima facie* en un sentit més ampli i com a sinònim de donar a conèixer i informar, no en una vessant estrictament comptable.

Vid. també sobre l'aspecte de retre comptes COLÁS ESCANDÓN, Ana, «Artículos 1718 a 1726», *ob. cit.*, p. 2250.

⁶⁵⁶ Referència d'Aranzadi 792 i MP: *Francisco Bonet Ramón*.

⁶⁵⁷ Amb relació a la negligència de l'agent de jugadors vegeu la SAP de València de 18.07.2008 (Secció 11^a, núm. 493/2008, JUR 2009/5297; MP: *José Alfonso Orolas Romero*).

⁶⁵⁸ FERNÁNDEZ GREGORACI, Beatriz, *ob. cit.*, pp. 106-107.

representació que se li ha conferit per contracte i en particular la negociació, formalització i gestió de contractes en nom i per compte del jugador».

La jurisprudència ha considerat algunes vegades que aquest contracte celebrat entre jugadors de futbol i representants és un contracte de mandat.⁶⁵⁹ I en conseqüència li és d'aplicació la regulació continguda a l'article 1709 i següents del CC. No obstant, es tracta d'un contracte complex i això també s'ha anat reflectint en la jurisprudència, de manera que en comptades ocasions no es fa referència a la tipicitat del mateix sinó que només es parla d'un tipus contractual com el mandat.

La SAP de Madrid de 02.04.2007 (Secció 11^a, núm. 310/2007, JUR 2007/202313; MP: Mª José Alfaro Hoys) recull un conflicte derivat d'un contracte de mediació, i no d'un contracte verbal de mandat,⁶⁶⁰ en què intervenen un parell de subjectes que duen a terme un traspàs. Malgrat que

---

⁶⁵⁹ El TAS també ha analitzat contractes de representació que ha catalogat de mandat, en aquest cas entre agents i clubs. Per aquest motiu únicament es citen CAS 2007/A/1260 *Patrizia Pighini v/ Club Atlético de Madrid SAD*; i CAS 2008/A/1726 *Pinbas Zabavi & Gol International Ltd. v/ Club Besiktas AS & FIFA*. En tot cas, és una idea comentada a RIPOLL GONZÁLEZ, Enric, «Una nueva vuelta de tuerca a la actividad de los agentes», *Iusport*, 2013, <http://iusport.com/not/1365/una-nueva-vuelta-de-tuerca-a-la-actividad-de-los-agentes/>, última visita 28.11.2014.

⁶⁶⁰ Tot i que la compatibilitat entre els figures del mandant i la mediació no sempre és evident, la STS de 01.03.1988 (Sala Civil, RJ 1988/1540; MP: Mariano Martín-Graniço Fernández) sí que l'afirma en un supòsit de compravenda: «... el empleo de los términos “mediador” y “mandatario” no se hace, en ninguna de ellas, en un sentido excluyente sino complementario, cual acredita que el juzgador de primera instancia se cuida de fijar respecto del señor O.B., no solo su condición de “apoderado de Fincas O. dedicado a actividades inmobiliarias”, de la que surge su cualidad de mediador en el ámbito de los negocios de dicho tipo, sino también a través de la frase “recibió orden verbal de don Federico F. de la R. de que procediera a la venta del piso de su propiedad...” de marcar el carácter de mandatario del mismo agotada la actividad de pura mediación”. FD 5

També afirma ALONSO SOTO, Ricardo, Antonio PÉREZ DE LA CRUZ i Aníbal SÁNCHEZ ANDRÉS, *ob. cit.*, p. 664, que: «[...] es posible que junto a la mediación concurre el mandato expreso».

s'al·legui la naturalesa de contracte de mandat verbal per part d'Iván, del testimoni del president del «Real Madrid, Club de Fútbol» se'n dedueix que en realitat es tracta d'un contracte de mediació i que, en aquest cas, a part, pot haver-hi aquesta pluralitat de subjectes intervinents.⁶⁶¹

El dia 01.01.1998 Carlos Francisco celebra un contracte de representació amb Lucas, en virtut del qual l'últim era el representant del primer. El dia 20.08.1998 el jugador és traspassat del «Real Valladolid, Club de Fútbol» al «Real Madrid, Club de Fútbol» i en el document del contracte laboral amb l'últim club no apareix el nom de l'agent Iván. ⁶⁶² Sí, en canvi, que hi ha document gràfic de la intervenció de Lucas. Iván cobra 30.000.000 ptes., del «Real Valladolid, Club de Fútbol».

El dia 18.05.2004 Iván, agent de jugadors, demanda a Carlos Francisco, jugador de futbol del «Real Madrid, Club de Fútbol» i reclama 225.430,14 euros en concepte de comissió derivada de l'actuació de mandatari duta a terme el 20.08.1999 per tal que el jugador sigui traspassat del «Real Valladolid, Club de Fútbol» a aquest darrer club, com a porter.

El JPI núm. 67 de Madrid, el dia 11.07.2005, desestima la demanda i l'AP confirma la sentència d'instància:

«En cuanto a que don Iván negoció con el Real Madrid para que contratara al demandado, efectivamente se prueba que lo hizo, pero más bien como mediador

---

⁶⁶¹ Altres vegades el tribunal entén que un contracte d'aquest tipus és de mediació i està unit a un mandat, així es desprèn de la SAP de Madrid, de 10.12.2012 (Secció 19ª, AC 2013/158; MP: *Epifanio Legido López*). No obstant, de l'anàlisi del mateix aquí es conclou que es tracta d'un contracte atípic de mandat i arrendament de serveis que inclou, certs aspectes de la mediació.

⁶⁶² A la pràctica sol constar i així es sol·licita des de les associacions privades esportives.

entre clubes, como anteriormente se ha dicho. Respecto a que no se demuestra la existencia de otra persona que representara al demandando, lo cierto es que en las actuaciones consta que don Carlos Francisco, tenía firmado un contrato escrito en fecha anterior, concretamente el 1 de enero de 1998, con don Lucas, por el cual éste actuaba como representante del jugador; también consta que ese representante intervino en la negociación con el Real Madrid. Precisamente, en una de las fotografías que se tomaron durante las negociaciones con el Real Madrid y que ha sido el propio actor quien la ha aportado en las actuaciones, se observa que el Sr. Lucas aparece en la misma». FD 4

En aquest cas, ens trobem davant l'existència d'una relació entre el jugador professional i Lucas, qualificada de contracte de mandat; i davant l'existència d'una relació de mediació entre el jugador, l'Iván i el «Real Valladolid, Club de Fútbol». En base a la primera relació, Lucas té dret a cobrar una comissió del jugador, però en base a la segona, com a mediador, el tribunal entén que l'Iván ja ha cobrat la comissió que li correspon d'un dels obligats, el que implica el compliment de la obligació de pagament de les parts.

En aquest sentit, RODRÍGUEZ TEN afirma:⁶⁶³ *«Como venimos indicando, en el ámbito contractual común no está prohibida la percepción de honorarios de representante o mediador por las dos partes intervinientes en el contrato para el que actúa (club y jugador), aunque el doble mandato no está bien visto (incluso está prohibido) en algunas regulaciones deportivas.*

*Sin embargo, sí se considera un enriquecimiento injusto reclamar honorarios correspondientes a dos contratos que se superponen en el tiempo, puesto que se considera que se puede cobrar del originario o del posterior (lo más frecuente, por ser por lo general más elevado), pero nunca de ambos».*⁶⁶⁴

---

⁶⁶³ En el mateix sentit, SAP de Valladolid de 08.07.2008 (Secció 3ª, núm. 123/2008, AC 2008/1713, MP: José Jaime Sanz Cid).

⁶⁶⁴ A RODRÍGUEZ TEN, Javier, *Régimen jurídico...*, ob. cit., pp. 339-340.

D'altra banda, l'article 1732 i el 1733 CC estableixen causes d'extinció del contracte de mandat, com ara: la revocació, la renúncia (arts. 1736 i 1737 una voluntat pel mandatari i art. 1739 CC un supòsit de «justa causa»), la incapacitat del mandatari, la mort, la justa causa la declaració de prodigalitat, la de concurs, la insolvència d'una d'ambdues parts o, en algunes condicions, la incapacitat sobrevinguda del mandat.⁶⁶⁵

Amb relació a aquest cas destaca la STS, sala 1ª, de 20.07.2009 (Secció 1ª, núm. 550/2009, RJ 2009/6477; MP: *Jesús Corbal Fernández*) en què es plasma la desestimació en les tres instàncies⁶⁶⁶ d'una demanda de reclamació de la retribució interposada per una agència de representació esportiva.

El dia 20.01.2000, Jaime, jugador de futbol, firmà un contracte de representació esportiva⁶⁶⁷ amb «Integral Football Associates S.L.», en què s'establí una representació en exclusiva i en virtut de la qual una contraprestació d'un tant per cent, *que no consta*, de «*[l]os emolumentos que percibiese el representado por los contratos o acuerdos con el club deportivo que le fichase, salvo primas, bonus o incentivos por rendimiento*». En aquest es disposà una duració de dos anys, amb una renovació automàtica per períodes successius d'aquesta duració, si una de les parts no

---

⁶⁶⁵ Vid. LÓPEZ-RENDO RODRÍGUEZ, Carmen, *Las causas particulares de extinción del mandato: de Roma al Derecho Moderno*, Universidad de Oviedo, servicio de publicaciones, Oviedo, 1999, pp. 171 i següents.

⁶⁶⁶ Confirma la SAP de Sevilla de 11.02.2005 (Secció 6ª, núm. 51/2005, JUR 2005/145480; MP: *Ruperto Molina Vázquez*).

⁶⁶⁷ Ja qualificat per l'AP de contracte de mandat, es recorda aquí el tractament indistint dels termes per una bona part dels tribunals que coneixen aquestes controvèrsies esportives. En tot cas, es pot qualificar de mandat representatiu.

comunicava a l'altra explícitament la voluntat de no renovar-lo en el termini mínim de 6 mesos abans de l'expiració, establert en la sisena clàusula del contracte.

El dia 01.07.2000, Jaime celebrà un contacte de treball temporal amb el «Club Real Betis Balompié, SAD» per tres temporades, que expirava el dia 30.04.2003, i el qual va ser ampliat a vuit temporades per acord del dia 28.07.2002. El dia 14.09.2001, el jugador havia enviat un burofax al demandant, entregat el dia 17.09.2001, comunicant la revocació del poder.

«Integral Football Associates S.L.» interposa una demanda contra el jugador i li sol·licita 206.898,42 euros en concepte de retribució.

El JPI núm. 9 de Sevilla, el dia 01.07.2004, desestima la demanda, així com l'AP de Sevilla, que dicta sentència el dia 11.02.2005 i que també desestima el recurs. El TS confirma aquesta sentència, perquè entén que no hi va haver una intervenció de l'agent en la renegociació del contracte amb el club i perquè Jaime tenia la potestat de revocar el poder. En tot cas, i en virtut del termini de preavis, el que l'empresa podia haver demanat era una indemnització per danys i perjudicis. FD

3

En aquest cas el tribunal entra a conèixer sobre la revocació del poder de representació atorgat a l'agència per part del jugador, i atorgat en exclusiva. Analitzada la situació, el tribunal estableix de partida que tot poder és revocable, ja que estem parlant d'una facultat que de manera voluntària atorga una persona a una altra. No obstant, i tot i que no consta la participació del representant en la celebració del contracte, el tribunal li reconeix que tenia la possibilitat de sol·licitar una indemnització per danys i perjudicis derivada de la falta de preavis en la retirada de l'apoderament. Per concloure aquest apartat, faig referència a la SAP d'Àlaba, de

31.01.1998 (Secció 2^a, núm. 21/1998, MP: *José Jaime Tapia Parreño*), que a part de ser rellevant per tractar-se d'un contracte de mandat, i no d'un d'agència, com es qualifica, és rellevant per diversos motius, entre els quals destaca la determinació de l'instant de meritament de l'obligació de retribució, que el tribunal esmentat distingeix entre rescindir i revocar i passa per sobre de qualsevol tipus de classificació del contracte atenent a la naturalesa jurídica del mateix, ja que sembla que no té en compte que es tracta d'un contracte de mandat i no pas d'un d'agència⁶⁶⁸.

---

⁶⁶⁸ Uns anys després, i en la mateixa direcció, a la SAP de Valladolid de 12.09.2000 (Secció 1^a, núm. 371/2000, JUR 2000/289519; MP: *Teresa González Cuartero*) el tribunal afirma que *«el contrato mencionado no es un contrato de corretaje, ni lo es de mandato, propiamente, es un contrato atípico. Pero, contrariamente a lo sostenido en sus argumentos jurídicos por el juzgador a quo, en absoluto se desprende del análisis del mismo que supone abuso alguno de derecho, ya que, si bien parece que la redacción del clausulado esté sujeta a un modelo semejante a los contratos de adhesión, las condiciones en él pactadas no hipotecan la vida profesional del demandando. Su duración es de dos años, únicamente, y las obligaciones entre los firmantes son recíprocas, no apareciendo condiciones económicas leoninas en el mismo»*. FD 3

També en l'àmbit del bàsquet, a STS de 26.06.2000 (Sala civil, núm. 628/2000, RJ 2000/5307; MP: *Román García Varela*).

I entre club i agent de bàsquet, també s'afirma a la SAP d'Àlaba de 20.02.2012 (Secció 1^a, núm. 66/2012, AC 2012\693; MP: *Iñigo Madaria Azcoitia*) que: *«se revocó el mandato y se pactó un nuevo contrato, que no es prórroga del anterior, con la intervención de nuevos agente y representante quienes percibieron su retribución con lo que la cláusula de autos devino inoperativa, decayendo la acción en la cual se funda la demanda. Ello bajo la consideración de que, en contra de lo afirmado en la sentencia de instancia, la referida cláusula amparó los derechos de la actora en el ámbito del contrato de mandato, de tal suerte que si se considera vigente mantiene su derecho a cobrar la tarifa o comisión correspondiente para el caso en el que el club y jugador negocian entre sí, sin representantes, un nuevo contrato para la temporada siguiente, pero no cuando esta representación y ámbito de la misma se ha roto o revocado, cuan acontece en autos, pues lo que no puede limitar esa cláusula es la libertad de jugar en la relación de mandato, esencialmente revocable, mandato que de no haberse revocado, constituiría la causa jurídica que justificaría la obligación de pagar la tarifa reclamada. En consecuencia si la causa no existe, decae la obligación cuyo cumplimiento se reclama»*. FD 4

Així com ara *vid.* a la SAP de Sevilla de 15.11.2002 (Secció 2^a, núm. 586/2002, JUR 2003/147210 ; MP: *Víctor Nieto Matas*).

El dia 11.08.1994 Héctor B. P, jugador de futbol professional, firmà un contracte laboral especial per a prestar serveis com a futbolista amb el «Club Polideportivo Almería». El mateix dia, el jugador firmà un contracte de representació amb la entitat «Espizua, Asesores Deportivos, SL.» en virtut del que aquesta entitat cobrava el 10% dels ingressos bruts que percebés el jugador pels contractes que firmés durant la vigència del mateix. En la firma del contracte hi assistiren Héctor B.P., el seu pare, aquesta entitat i el secretari de club. Un any després, jugador i club resolgueren de mutu acord el contracte laboral.

L'entitat «Espizua, Asesores Deportivos, SL.» demanda a Héctor B.P. i li reclama la suma de 2.538.00 en concepte de retribució pels serveis de mandat duts a terme, i el JPI núm. 1 de Vitòria, el dia 01.09.1997, dicta sentència i condemna al demandat al pagament d'aquesta quantia.

Aleshores, el jugador interposa un recurs d'apel·lació i l'AP d'Àlaba el desestima, ja que entén que el meritament de la retribució de l'agent es dur a terme a l'instant en què es firma el contracte laboral, malgrat el pagament es dugui a terme per anys, i la quantia és la total del contracte.

«No se puede aceptar, como alegó el apelante, que la parte actora sólo se le puede conceder, a lo más, la parte correspondiente al primer año de contrato con el Almería, pues el resto de los dos años firmados con aquella Entidad deportiva no se llegaron a realizar, al «rescindirse» (que, en puridad, es más bien una resolución contractual) el contrato por voluntad del jugador y el Club Almería, sujetos una relación jurídico obligacional bilateral y sinalagmática, por rescindirse (que nuevamente, más exactamente, es una resolución unilateral permitida en todos los negocios en que su sustento es la confianza de una persona en otra) el vínculo que unía al señor B. y a «Espizua, Asesores Deportivos, SL», por voluntad del primero.

La cláusula quinta del contrato que obligaba a los litigantes establece una retribución no por las cantidades que efectivamente ganara o percibiera el demandado, sino un porcentaje de un 10 % del «importe de todos los contratos que el jugador haya suscrito durante la vigencia de éste», es decir una cantidad de los negocios que aquél firmara, con independencia de las vicisitudes que tenga el jugador para cobrar o no cobrar, lo que eventualmente le dará derecho para reclamárselo de la persona jurídica que se lo deba.

[...] Estando vigente el contrato de representación y según lo dicho en el Fundamento anterior, el demandado suscribió un contrato que garantizaba tres temporadas por un importe de 12.915.000 ptas., por lo que un diez por ciento eran 1.291.000 ptas.; y ello, reemitimos sin importar si cobraba o no, pues los términos del contrato eran claros en el sentido que se venía la prestación por el demandado, una vez suscrito o firmado el contrato o contratos y la cantidad de esa deuda venía fijada por el importe del contrato.

Y es lógico desde la perspectiva de la naturaleza de los dos contratos que eso fuera así. La actora se obligaba, en resumen, a buscarle un Club y si lo conseguía, como ocurrió, tenía derecho a recibir su prestación. Por su parte, el jugador, al contratar con el Almería, se obligaba a practicar el fútbol para esta entidad, a cambio de percibir unas cantidades. Son contratos independientes, que no tienen en común más que el demandado.

Existe una relación que es del tipo de los contratos de mandato o agencia (actor-demandado) y otra que supone un arrendamiento de servicios, un contrato de trabajo (apelante- Club Almería) de características bastante distintas, pues por ej. el primero se puede resolver por voluntad de una de las partes y el otro no, o en el primero, en lo que aquí interesa, se termina básicamente la prestación de la demandada con el logro del fichaje, y el otro, por el contrario, es de trato sucesivo, pues se desenvuelve en el tiempo». FD 3

En tal cas, cal afirmar, en primer lloc, que es tracta d'un contracte de mandat i no d'un d'agència, ja que les característiques imperatives d'aquesta última

figura, regulada a la Llei 12/1992, no estan presents en el vincle jurídic entre el jugador professional de futbol i el representant.

D'altra banda, és important fer referència al moment de meritament del dret a la comissió. Tot i que s'analitzarà aquest aspecte al quart capítol, aquí cal avançar que el meritament de l'obligació sol ser, i defenso que és lògic que sigui així, el moment de celebració del contracte sorgit arran de l'activitat del representant. No, en canvi, la data de pagament mensual o anual pactada entre el representant i el jugador, com en aquesta sentència queda patent.

4.3 Contracte de comissió

La comissió és un contracte típic mercantil, que està regulat entre els articles 244 a 280, en títol III del Llibre II del *Código de Comercio de 1885* (a partir d'ara, CCom). L'article 244 del CCom disposa que «*Se reputará comisión mercantil el mandato, cuando tenga por objeto un acto u operación de comercio y sea comerciante o agente mediador del comercio el comitente o el comisionista*».⁶⁶⁹

D'aquest precepte se'n desprèn la identificació substancial entre la comissió i el mandat. La comissió és el mandat mercantil, un mandat qualificat per la naturalesa mercantil de l'acte o operació que constitueix el seu objecte⁶⁷⁰ i per la intervenció d'almenys un comerciant en el contracte:

---

⁶⁶⁹ Vegeu VICENT CHULIÁ, Francisco, *Introducción al...*, *ob. cit.*, pp. 1294-1298. I LEIÑENA MENDIZÁBAL, Elena i Nerea IRÁKULIS ARREGUI, *El régimen jurídico unificado de la comisión mercantil y el mandato en el derecho de obligaciones y contratos*, Dykinson, Madrid, 2007.

⁶⁷⁰ En aquest sentit, *vid.* SÁNCHEZ CALERO, Fernando i Juan SÁNCHEZ-CALERO GUILARTE, *Instituciones de Derecho Mercantil*, Vol II., 33ª edició, Thomson Reuters, Cizur Menor, 2010, p. 206.

*«Partiendo de estas premisas, puede ser definida la comisión como contrato convenido entre dos comerciantes, o entre un comerciante y otra persona, por el que una de las partes (comisionista) se obliga a realizar por encargo y cuenta de la otra (comitente), una o varias operaciones mercantiles».*⁶⁷¹

De nou, aquí es planteja la complicada tasca de diferenciar entre figures afins, recapitulant, entre representació, mandat i comissió. Com ja queda clar d'inici, la comissió és la mateixa institució que el mandat amb unes especificitats de caire mercantil.

No obstant, com afirma ALVAREZ CAPEROCHIPÍ:

*«la jurisprudencia apenas recuerda hoy las rivalidades dogmáticas entre mercantilistas y civilistas, y no siente necesidad alguna de definir la comisión frente al mandato, ni de establecer sus especificidades jurídicas. En lo que se refiere a la autonomía gestora, la revocación, retribución, rendición de cuentas, etc... el régimen de la comisión mercantil se funda en el mandato tal y como se configura en el Código, y la jurisprudencia aplica directamente la normativa del Código sobre el mandato sin ningún pudor ni cortapisa.»*⁶⁷² *La figura de la comisión se presenta como observatorio privilegiado de las relaciones entre el régimen civil y mercantil de los contratos, que hoy prácticamente toda la doctrina cree que constituye un régimen único, y también como un antídoto hacia una concepción excesivamente registral y formalista del Derecho civil fundada en la ordenación registral de los poderes y en la concepción representativa del mandato».*⁶⁷³

---

⁶⁷¹ A URÍA, Rodrigo y MENÉNDEZ, Aurelio (Dir.), *Curso de...*, *ob. cit.*, p. 163.

⁶⁷² En el mateix sentit, *Ibid.*, pp. 163 i següents; ALONSO SOTO, Ricardo, Antonio PÉREZ DE LA CRUZ i Aníbal SÁNCHEZ ANDRÉS, «Los contratos de colaboración», a MENÉNDEZ, Aurelio, *Lecciones de derecho mercantil*, Thomson Reuters, Cizur Menor, 2009, pp. 657 i següents i GARRIDO, José Maria, *Instrucciones al comisionista*, pp. 50 i següents.

⁶⁷³ ALVAREZ CAPEROCHIPÍ, Jose Antonio, *ob. cit.*, pp. 48-49.

Amb relació a la representació, ens trobem també davant de diverses possibilitats⁶⁷⁴, entre les quals es troba la comissió representativa, en la qual el comissionista compleix la comissió celebrant amb tercers negocis jurídics en representació del comitent.

Pel que fa a la distinció entre una comissió i una representació, cal tenir present que, tal com afirma RUEDA VALDIVIA:

*«por lo que respecta al ámbito mercantil, el postulado de la separación entre poder y contrato base parece algo más claro. Baste recordar aquí los arts. 246 y 247 Ccom. Referidos al comisionistas, donde se contempla la actuación de éste último en nombre propio y en nombre de su comitente, respectivamente, lo que permite hablar en uno y otro caso de comisión sin representación y con representación, precisándose poder solo en este último supuesto, así como los arts. 281 y sigs. Ccom. Relativos al factor mercantil, en los que la separación entre poder y contrato base resulta aún más evidente».*⁶⁷⁵

Una altre diferenciació a tenir en compte és la de la figura de la comissió davant la de la mediació, i amb relació a la figura de l'intermediari ALVAREZ CAPEROCHIPÍ diu:

«[e]l intermediario, personaje nuevo y misterioso del derecho y práctica mercantil contemporánea, que está sometido a los límites usuales del justiprecio [...] porque cobra en función del resultado y no de su trabajo; es el detentado de la regla moral

---

⁶⁷⁴ A l'article 281 i següents CCom es contemplen diverses formes de comissió, entre elles, el factor i els «*dependientes y mancebos*» que actuen quan «*el comerciante podrá constituir apoderados o mandatarios generales o singulares para que hagan el tráfico en su nombre y por cuenta en todo o en parte, o para que le auxilién en éb.*»

⁶⁷⁵ RUEDA VALDIVIA, Ricardo, *ob. cit.*, p. 35.

del Derecho patrimonial, la encarnación del ánimo de lucro el que se enriquece por la oportunidad y no por el trabajo». ⁶⁷⁶

ALONSO SOTO *et al.* també afirmen: «*[L]a mediación no debe identificarse con la comisión, aunque tenga con ella ciertas afinidades, pues, si bien el mediador se obliga a realizar un encargo recibido de otra persona, su actividad, a diferencia de la del comisionista, no es propiamente jurídica, sino material [...]*». ⁶⁷⁷

Malgrat el que s'acaba de manifestar cal destacar, amb relació a la confusió entre la naturalesa jurídica de mediació i de comissió, la SAP de Ourense de 19.07.2003⁶⁷⁸ (Secció 2ª, JUR 2003/179008 MP: *Abel Carvajales Santa Eufemia*).⁶⁷⁹

El dia 18.7.2001 Luis Angel i Sebastián, jugador de futbol, firmen un contracte en virtut del qual el primer actua com a mediador i representant «*en todos aquellos negocios, como fichas, traspasos y nuevos contratos que tengan lugar con equipos de fútbol de Portugal*», a canvi d'un 10% de l'import dels mateixos. El dia 30.08.2001 el jugador firma un contacte amb l'equip de futbol «Grupo Deportivo Chaves».

---

⁶⁷⁶ ALVAREZ CAPEROCHIPÍ, Jose Antonio, *ob. cit.*, pp. 48-49.

⁶⁷⁷ ALONSO SOTO, Ricardo, Antonio PÉREZ DE LA CRUZ, i Aníbal SÁNCHEZ ANDRÉS, *ob. cit.*, p. 664.

⁶⁷⁸ Comentada a MARÍN HITTA, Luis, «Los agentes de deportistas», a PALOMAR OLMEDA, Alberto i Ramón TEROL GÓMEZ (Dir.), *El Deporte en la Jurisprudencia*, Thomson Reuters, Cizur Menor, 2009, p. 1280. Qui posa en relleu que «*primero lo denomina «contrato de mediación o comisión» para seguidamente referirse al agente como «agente mediador y su representante» e incluso habla de «mediador o comisionista en cumplimiento de lo acordado en el contrato de comisión».*

⁶⁷⁹ La qual en el FD 1 ja estableix «*Indiscutida la existencia y eficacia del contrato de mediación o comisión...*».

Luis Angel demanda a Sebastián i li reclama la quantia de 12.469,50 euros en concepte de retribució. El JPI núm. 2 dels de Verín, el dia 31.1.2003, estima la demanda i condemna al demandat a que li entregui la suma reclamada.

L'AP confirma la sentència d'instància i estableix: *«es cierto, como bien destaca la Sra. Juez de la instancia, que no existe una prueba directa de que D. Luis Angel hubiera intervenido en la concreta contratación del futbolista demandando por el Chaves, quien sostiene que lo hizo él personalmente con el Presidente del club, aserto que corrobora éste, pero también lo es que concurre un cúmulo de indicios y actos coetáneos y posteriores a la vinculación contractual de comisión que en recta hermanética llevan a la conclusión de que en la debatida contratación deportiva intervino necesariamente el mediador o comisionista en cumplimiento de lo acordado en el contrato de comisión (La calificación del contrato deviene de la habitualidad acreditada del comisionista)»*. FD 1

Un punt clau en aquests contractes entre intermediaris i jugadors és la utilització habitual de la paraula «comissió», per fer referència a la retribució, com s'ha manifestat. Sigui quina sigui la naturalesa jurídica que li reconeixen les parts a la relació, o la que els tribunals disposen que és, es sol anomenar comissió⁶⁸⁰ a la retribució que es basa en el percentatge sobre una altra quantia establerta.

A la pràctica, doncs, la denominació de comissió fa referència al pagament i, excepcionalment, es pot entendre que la comissió és la naturalesa jurídica del contracte que s'analitza, ja que en pocs casos els tribunals l'ha entesa com a tal naturalesa del contracte.

---

⁶⁸⁰ És costum anomenar comissionistes a agents, distribuïdors, concessionaris, gestors, apoderats, intermediaris, viatjants...

4.4 Contracte de mediació o d'intermediació

En virtud del contracte de mediació o corretatge «una persona se obliga a pagar una remuneración para que otra realice una actividad encaminada a ponerla en relación con un tercero, a fin de concretar un contrato determinado, en el que el mediador no tendrá participación alguna».⁶⁸¹

La intermediació o mediació és una figura de creació jurisprudencial,⁶⁸² i la mateixa jurisprudència és qui al descriure-la l'aparta de figures afins.⁶⁸³ En aquesta direcció, una sentència de referència, la STS de 02.10.1999 (Sala civil, núm. 783/1999, RJ 1999/7007, MP: Ignacio Sierra Gil de la Cuesta),⁶⁸⁴ disposa:

«[e]l contrato de mediación o corretaje es un contrato atípico en nuestro derecho, que aunque tenga similitud o analogía con el de comisión, con el de mandato e incluso con el de prestación de servicios, sin embargo nunca responderá a una combinación formada con los elementos a dichas figuras contractuales típicas. Pero a pesar de ello su enorme práctica comercial y la importancia que ha adquirido en dicha área hace preciso que se fijen las normas por las que ha de regir su nacimiento, desarrollo y producción de efectos. Para ello habrá de recurrir a lo pactado por las

---

⁶⁸¹ Conceptualització a VICENT CHULIÀ, Francisco, *Introducción al...*, *ob. cit.*, p. 1304, a partir de la cita de sentències del TS dictades entre els anys 50 i 80.

⁶⁸² *Ibid.* pp. 1304-1305.

⁶⁸³ Una mediació es considera un contracte mercantil en la mesura en què el contracte que faciliti el mediador tingui naturalesa mercantil, fet que comportaria l'aplicació analògica del contracte de comissió i dels usos del comerç.

⁶⁸⁴ En la mateixa direcció la STS de 22.12.1992 (Sala civil, núm. 1185/1992, RJ 1992/10634, MP: Francisco Morales Morales) i la STS de 04.07.1994 (Sala civil, núm.654/1994, RJ 1994/6427, MP: Francisco Morales Morales).

*partes a tenor de la facultad otorgada por los artículos 1091⁶⁸⁵ y 1255⁶⁸⁶ del Código Civil (LEG 1889, 27), después a las normas generales de las obligaciones y contratos comprendidos en los Títulos I y II del Libro Cuarto del Código Civil, más tarde a los usos comerciales y normas complementarias, así como a la jurisprudencia pacífica y consolidada establecida por las sentencias de esta Sala; sin olvidar, en su caso, la doctrina científica y derecho comparado, recogidos en dicha jurisprudencia».*⁶⁸⁷ FD 3

Amb el temps, aquesta individualització jurisprudencial i doctrinal, arran d'una prèvia consciència social i contractual dominant de l'època, l'ha dut a poder-se considerar, en paraules de Díez-PICAZO, «un contracte típic social». Es consideren contractes socialment típics aquells que «*aunque carezcan de una disciplina normativa consagrada por ley, poseen una reiteración o una frecuencia en orden a su aparición como fenómeno social, de manera que su reiterada celebración les dota de un nomen iuris por el que son conocidos y de una disciplina que se consagra por vía doctrinal o jurisprudencial*».⁶⁸⁸

La característica típica del contracte de mediació o corretatge, en base a la jurisprudència, malgrat el seu caràcter atípic,⁶⁸⁹ és que el corredor o

---

⁶⁸⁵ El qual li dóna una força de llei al contracte: «*Las obligaciones que nacen de los contratos tienen fuerza de ley entre las partes contratantes, y deben cumplirse al tenor de los mismos*».

⁶⁸⁶ Article que afirma l'autonomia de la voluntat de les parts: «*los contratantes pueden establecer los pactos, cláusulas, y condiciones que tengan conveniente, siempre que no sean contrarios a las leyes, a la moral ni al orden público*».

⁶⁸⁷ En el mateix sentit, la SAP de La Corunya de 02.02.2007 (Secció 3^a, JUR 2007/88420; MP: Mª José Pérez Pena).

⁶⁸⁸ Díez-PICAZO y PONCE DE LEÓN, Luis, *Fundamentos del Derecho civil patrimonial. Introducción...*, ob. cit., p. 489.

⁶⁸⁹ SÁNCHEZ CALERO, Fernando i Juan SÁNCHEZ-CALERO GUILARTE, ob. cit., p. 245: «*El contrato de mediación es atípico, pero existe un conjunto de normas –en su mayoría de carácter reglamentario– que disciplinan el ejercicio de determinadas profesiones de mediadores. Así, por ejemplo, la relativa a los llamados Agentes Mediadores, la Ley 26/2006, de 17 de julio, que lleva el título*

mediador només es compromet a dur a terme l'activitat necessària per a la promoció de la conclusió del contracte, però no s'obliga a obtenir el resultat, ja que no depèn de la seva voluntat que el contracte es celebri⁶⁹⁰; però, sí que cal tenir en compte que només tindrà dret a obtenir la retribució pactada en cas que es perfeccioni⁶⁹¹ el contracte que ell va promoure.

Aquest últim punt és una característica típica del contracte celebrat entre agents de jugadors i jugadors de futbol professional, la qual els diferencia a primera vista del contracte de mandat, que és de mitjans i no de resultat.⁶⁹² Tot i així aquesta peculiaritat no el conceptualitza com a contracte

---

de «mediación de seguros y reaseguros» califica como mediadores, tanto a los Agentes como a los Corredores de seguros (art. 7) y, por otro lado, los llamados «agentes» de la propiedad inmobiliaria, que —regulados principalmente por R. D. 1613/1981, de 19 de junio— han sido calificados repetidamente por el Tribunal Supremo como mediadores».

⁶⁹⁰ I la doctrina comparteix aquesta opinió, *vid.* DÍEZ-PICAZO y PONCE DE LEÓN, Luis, *Fundamentos del Derecho civil patrimonial. Las particulares...*, *ob. cit.*, p. 509.

⁶⁹¹ *Vid.* SÁNCHEZ CALERO, Fernando i Juan SÁNCHEZ-CALERO GUILARTE, *ob. cit.*, p. 244.

I alhora, si gràcies a l'activitat del mediador les parts perfeccionen el contracte, aquest tindrà dret a cobrar, encara que s'hagi extingit o revocat el contracte. Però només en cas que es perfeccioni.

⁶⁹²A COLÁS ESCANDÓN, Ana, «Artículos 1718 a 1726», *ob. cit.*, p. 2248: «*como contrato consensual que es, el mandato obliga al madatario sólo a partir del momento en que emite su aceptación, en alguna de las formas previstas por el artículo 1710. Esta obligación de cumplimiento es una obligación de medios, no de resultados — el mandato, respetando los intereses del mandate—. Concretamente para los contratos de mediación, agencia, corretaje, el Tribunal Supremo ha indicado que estos contratos constituyen contratos de resultado, en el sentido de supeditar la retribución del mediador a la perfección de los contratos subsiguientes; gestión no limitada al asesoramiento y asistencia en las negociaciones previas, sino a todo lo necesario para lograr la consecución del negocio intermediado; no al efectivo pago al precio por los compradores, al ser un acto perteneciente a la consumación de la compraventa (SSTS 18.03.2010 [RJ 2010, 3908]; 27.6.2011 [RJ 2011, 4891])».*

d'intermediació, ja que aquesta mateixa, en virtut de l'autonomia de la voluntat de les parts, es pot incorporar en forma d'estipulació.

És habitual trobar una clàusula que es cita a continuació en els contractes: «l'agent percebrà com a remuneració el deu per cent, 10%, de la quantia total del contracte firmat amb qualsevol Club per mediació de l'agent, tal i com s'estableix en els articles de la regulació FIFA» o una altra de similar.

Altres característiques són la qualificació del contracte com a consensual, entenent que únicament es demana una manifestació de consentiment per a la seva perfecció; i la seva bilateralitat, ja que imposa a les parts drets i obligacions recíproques.

Un altre aspecte important a tenir en compte és la duració del contracte (encara més en els casos que aquest contingui una clàusula que en contempli l'exclusivitat). Com també s'ha dit, en l'àmbit esportiu es limita aquesta duració del contracte celebrat entre agents i jugadors de futbol professional a 2 anys, però és renovable. Ni en la figura del mandat ni en la d'arrendament de serveis hi ha limitació. En canvi la jurisprudència sí que li ha reconegut al contracte d'intermediació uns terminis d'acabament breus, fins i tot d'entrada més breus del que seria el contracte esportiu citat.

Amb relació a aquest element de la duració i al de l'interès exclusiu de la part es pronuncien ALONSO SOTO *et al.*, que al mateix temps aprofiten per a delimitar-lo en relació al contracte de l'agència mercantil:

«[p]or otra parte, se diferencia del contrato de agencia en que el encargo que se recibe no es continuado y estable sino esporádico y también en que el mediador no

*actúa en interés exclusivo de la parte que le encomendó la mediación, a diferencia de lo que sucede con el agente».*⁶⁹³

La col·laboració de la figura del mediador no té la qualitat d'estable i permanent: té la finalitat de posar en relació entre sí a les parts que han de celebrar un futur contracte.

Una altra distinció a tenir en compte és la relativa al contracte de mediació *versus* al d'arrendament de serveis, i en aquest sentit ALONSO SOTO *et al.* disposen:

*«[E]mpoco puede confundirse [la mediación] con el arrendamiento o contrato de obra, porque el mediador no se compromete u obliga, al menos normalmente, a conseguir un resultado u obra determinada, sino sencillamente a desplegar su actividad en la búsqueda de posible contratantes».*⁶⁹⁴

Altra cosa és que l'intermediari tingui dret a percebre una retribució si no aconsegueix que es celebri el contracte en què intervé. Si no es perfecciona el contracte no hi té dret.

La retribució serà la pactada, o, si aquest pacte no existís i el mediador és un professional, i si la professió ha aprovat unes tarifes, s'aplicarien aquestes mateixes⁶⁹⁵. En el cas dels agents de jugadors, com s'ha manifestat amb anterioritat, la regulació interna FIFA ara contempla una comissió del

---

⁶⁹³ ALONSO SOTO, Ricardo, Antonio PÉREZ DE LA CRUZ i Aníbal SÁNCHEZ ANDRÉS, *ob. cit.*, p. 664.

⁶⁹⁴ *Ibid.*

⁶⁹⁵ A Díez-PICAZO y PONCE DE LEÓN, Luis, *Fundamentos del Derecho civil patrimonial Las particulares...*, *ob. cit.*, p. 510.

3% dels ingressos anuals bruts del jugador. En el RI s'estableixen un criteri al citat article 7.3, abans explicats.

A la pràctica esportiva, tampoc no és tan habitual trobar-se amb una simple intermediació, ja que sol anar acompanyada d'elements d'altres contractes o pot ser que, en realitat, no sigui una mediació, quan es tracta d'una relació de representació entre un jugador professionals i un agent. No obstant, RODRÍGUEZ TEN⁶⁹⁶ i JAVILOYES SANCHIS⁶⁹⁷ entenen que és una opció viable considerar que l'agent de jugadors actua en virtut d'un contracte de mediació o corretatge. De fet, aquest últim el qualifica de contracte de mediació argumentant que la retribució ve donada per aquest i la resta d'activitats són accessòries i, de vegades, es realitzen de manera no retribuïda.⁶⁹⁸

No obstant, aquí es torna a posar de manifest que el que es creu rellevant en aquests contractes celebrats entre agents i jugadors de futbol és la característica que només serà retribuït aquest primer si es perfecciona un contracte entre l'últim i un tercer. És una característica del contracte de mediació, però que es pot incorporar en qualsevol tipus de contracte.

A part, i amb relació a la gratuïtat de la resta d'activitats, en alguns contractes integrals, elaborats habitualment per despatxos d'advocats o per les agències, consten les diverses activitats i la manera com retribuir-les. És un aspecte que es pot recollir a través de diversos documents contractuals que en formin una unitat.

---

⁶⁹⁶ A RODRÍGUEZ TEN, Javier, *Régimen jurídico...*, *ob. cit.*, p. 190.

⁶⁹⁷ A JAVILOYES SANCHIS, Vicent, *ob. cit.*, pp. 25-59.

⁶⁹⁸ *Ibidem*, pp. 58.

Un dels principals crítics d'encabir l'activitat de l'agent de jugadors a la intermediació és MARTÍN HITTA, que ha utilitzat diversos arguments per apartar la figura d'aquesta regulació. L'autor considera que la *«calificación como mediador exige la intervención tanto en defensa de los intereses del jugador como de los del club, es decir, de ambas partes (doble mandato originario o sobrevenido), citado como ejemplo de la Sentencia de 2 de marzo de 1998 del Juzgado de 1º Instancia número 12 de Las Palmas de Gran Canaria, ratificada por la Audiencia Provincial, lo que implica diferente plazo de prescripción del que establece el Código civil (tres años frente a quince)»*.⁶⁹⁹

En el seu interès per la figura dels agents, recorda també que *«el agente realiza en cierto sentido una función mediadora inter partes, pero esta no es suficientemente imparcial o neutral como para considerarle mediador o intermediario sin más, amén de por las mismas razones expuestas para su diferenciación frente al contrato de comisión. No obstante, a los agentes deportivos también se les denomina intermediarios, de hecho es posible que actuaran meramente como tales si realmente en vez de defender especialmente los intereses del jugador simplemente se dedicaran a poner en contacto a éste con el club o sociedad anónima deportiva, pudiendo tener dicho jugador otra persona diferente de ese mero intermediario que lo representara»*.⁷⁰⁰

Opinió aquesta que aquí es comparteix completament, ja que malgrat hi hagi una voluntat i de vegades es digui a terme certa activitat de mediació, entesa com l'acostament de les parts, és poc habitual trobar un element de neutralitat en aquesta relació entre l'agent i un jugador i un club. A la pràctica, aquest sol prendre partida per actuar com a representant o mandatari d'una de les parts.

---

⁶⁹⁹ MARÍN HITTA, Luis, «Consideraciones sobre los agentes deportivos», *Revista Jurídica La Ley*, 10 y 11 de noviembre de 1997, pp. 1-4 i 1-5, respectivament, i a *Iusport*, <http://www.iusport.es/opinion/agentes.htm>.

⁷⁰⁰ *Ibíd.*

Els tribunals en discuteixen la naturalesa prescindint de la terminologia emprada per les parts en el contracte, així es mostra en el cas de la SAP de Valladolid de 07.06.2002 (Secció 1ª, núm. 217/2002, JUR 2002/201486; MP: *José Ramón Alonso-Mañero Padral*), celebrat entre el senyor O i, en aquest cas, un jugador de bàsquet.⁷⁰¹

En data indeterminada, O, treballador de «All Sports Management Limited» i John S. W. firmaren un contracte en virtut del qual el primer era agent d'aquest últim. El dia 05.08.2000 «Fórum Valladolid Club de Baloncesto» i John S.W. firmaren un contracte en virtut del qual l'últim passava a ser jugador del club i en aquest s'establí una clàusula en virtut de la qual es pactava una comissió pels agents. No consta quantia ni percentatge, tot i que sembla acostar-se al 10% del salari base net.

«All Sports Management Limited» demanda el club i al jugador i els reclama la comissió.

El JPI estima en part la demanda i condemna al club al pagament del 10% del salari base lliure d'impostos. L'AP confirma la sentència d'instància i en el tercer fonament de dret discuteix sobre la naturalesa jurídica del contracte entre el jugador de bàsquet i l'empresa «All Sports Management Limited», per acabar afirmant que de la naturalesa de la relació, deixant de banda qualsevol consideració de les parts i l'ús

---

⁷⁰¹ La mateixa Audiència es pronuncia en aquest sentit a la SAP de Valladolid de 27.09.2007 (Secció 3a, núm. 264/2007; AC 2008/188, MP: *Angel Muñoz Delgado*).

També el considera un contracte de mediació en l'àmbit del bàsquet la SAP de les Illes Balears de 06.02.2012 (Secció 4ª, núm. 51/2012, JUR 2012/90503; MP: *Juana María Gelabert Ferragut*), la SAP d'Astúries de 22.09.2011 (Secció 5ª, núm. 326/2011, JUR 2011/416006; MP: *María José Pueyo Mateo*) o la SAP de Girona de 17.11.2008 (Secció 1ª, núm. 421/2008, JUR 2009/74499; MP: *Fernando Ferrero Hidalgo*).

d'algunes paraules concretes en el contracte, es desprèn que és un contracte de mediació:

«[L]a relación que al parecer ligaba a D. John-S. W. con "All Sports Management Limited", a través del Sr. O., dicha relación en absoluto resulta tan evidente y es de muy difícil encaje en ninguna de las figuras contractuales invocadas por las partes a lo largo del pleito. Ciertamente se alude con facilidad a conceptos como los de "agente" "manager" o "representante", pero lo cierto es que de lo constatado en los autos, y al respecto existe muy poca prueba, no puede hablarse propiamente de un mandato, ni de un arrendamiento de servicios, ni de un supuesto de agencia⁷⁰² o de gestión de negocios ajenos, sino que lo más acertado o aproximado sería calificar la actuación de la entidad actora como de una simple "mediación", resultando revelador al respecto que si bien se presenta en la demanda la entidad actora como contratada por el codemandado Sr. W., curiosamente en la misma demanda se admite que la actividad mercantil desarrollada por la entidad actora es tanto el asesoramiento y representación de jugadores, como de clubes deportivos, y en el propio acto del juicio se desvela que ninguna contraprestación específica se ha pactado entre la entidad actora y el jugador, y que la actuación negocial de aquella se produce tanto porque el jugador pide que se le "busque" equipo, como porque el propio equipo pide que se le busquen jugadores, poniéndose por ello en contacto a ambos y obteniendo en caso de que dicha negociación fructifique una compensación que, sea cual sea la forma en que se vista el contrato, es siempre satisfecha por el Club, [...] lo que parece acreditado es que la actividad de la entidad actora consiste, en lo que se refiere a este supuesto en "colocar" a un determinado jugador en un equipo a petición, tanto de uno, como del otro. [...] el contrato, [...] es concertado solo entre Club y jugador, aunque en el mismo aparezca también la firma del agente en cuyo favor se estipula la discutida comisión. Un somero examen de la indicada estipulación lleva a esta Sala a idéntica conclusión que la obtenida

---

⁷⁰² També es distingeix entre el contracte de mediació, la naturalesa jurídica del contracte que s'analitza, i l'agència, tal com en el cas les parts anomenen al contracte, en el FD 5 de la SAP de Madrid de 13.10.2008 (Secció 18ª, núm. 506/2008, JUR 2009/37455; MP: Jose María Guglieri Vázquez).

por el Juez de Instancia, ya que en la misma tan solo se pacta que de rubricarse un nuevo contrato al año siguiente, que es lo acontecido, se devengaría una comisión del diez por ciento del salario del jugador a favor de "All Sports Management Limited". [...] si la vinculación entre jugador y agencia fuese determinante para que la estipulación produjese sus efectos carecería de sentido dicha cláusula, pues con la mera existencia del vínculo entre agente y jugador la mencionada cláusula devendría innecesaria y la comisión sería automática, y obviamente por el contrario, inexistente el vínculo carecería de sentido su imposición, cuando lo cierto es que es el club el que expresamente asume además la obligación de negociar futuros contratos también con la entidad demandante».⁷⁰³

Les audiències provincials els han catalogat en nombroses ocasions –un criteri que habitualment no comparteixo– com a contractes de mediació, entre d'altres,⁷⁰⁴ els analitzats en la SAP de Cantàbria, de 06.05.2013 (Secció 2^a, núm. 264/2013, JUR 2013/275981; MP: *Javier de la Hoz de la Escalera*), la SAP de Màlaga de 21.01.2010 (Secció 6^a, núm. 34/2010, JUR 2010/246893; MP: *José Ramón Alonso-Mañero Padral*), la SAP de València, de 28.07.2009 (Secció 9^a, núm. 214/2009, JUR 2009/438113; MP: *Gonzalo Caruana Font de Mora*)⁷⁰⁵, la SAP de Barcelona, de 16.06.2009 (Secció 1^a, núm. 271/2009, JUR 2009/408515; MP: *Antonio Ramón Recio Córdova*), la

---

⁷⁰³ En canvi en un altre supòsit, també en l'àmbit del bàsquet, el tribunal resolt en sentit contrari, entenent que no és un contracte de mediació ni d'agència de col·locació, sinó civil, atípic i complex. *Vid.* la SAP de Madrid de 27.03.2012 (Secció 14^a, núm. 167/2012, JUR 2012/167767; MP: *Paloma García de Ceca Benito*).

⁷⁰⁴ Tot i que no és objecte d'anàlisi a la tesi, a la SAP de Madrid de 26.04.2011 (Secció 12^a, núm. 291/2011, AC 2011/1303 ; MP: *Ana María Olalla Camarero*) s'analitza un contracte de mediació entre una empresa i un entrenador de futbol. En primer lloc cal deixar clar que queda fora de l'àmbit estudiat, perquè un no és jugador de futbol i l'altre no actua com a agent en els termes analitzats; no obstant, la clàusula de representació entre l'empresa i l'entrenador pren com a referència dels contractes de representació esportius de futbolistes.

⁷⁰⁵ La qual s'explica en l'apartat següent, sobre el contracte d'agència mercantil.

SAP de La Corunya de 23.04.2009 (Secció 6a, núm. 215/2009, JUR 2009/257555, MP: *José Gómez Rey*), SAP d'Astúries de 17.02.2009 (Secció 7ª, núm. 84/2009, AC 2009/475; MP: *Paz Fernández-Rivera González*), SAP de València de 04.06.2007 (Secció 11ª, núm. 318/2007, JUR 2007\343874; MP, *José Alfonso Arolas Romero*)⁷⁰⁶, SAP de Madrid de 02.04.2007 (Secció 11ª, núm. 310/2007, JUR 2007/202313; MP: *Mª José Alfaro Hoyos*), PIAP de Castelló de 28.02.2007 (Secció 3ª, núm. 107/2007, JUR 2007\274090; MP: *Iciar Cordero Cutillas*); i la SAP de València de 04.03.2005⁷⁰⁷ (Secció 8ª, núm. 109/2005, JUR 2005\103946; MP: *Fernando Javierre Jiménez*), que resol entre una mediació entre agent i club⁷⁰⁸.

---

⁷⁰⁶ Una altra mostra de no acceptar l'argumentació que la manca de llicència d'agent FIFA suposa la nul·litat del contracte de mediació.

⁷⁰⁷ Cas entre *Bartolomé* i *Levante Unión Deportiva SAD*, l'AP estima el recurs i condemna el club a pagar, en aquest cas a un agent 27.886,96 euros en concepte de comissió, derivada d'un contracte de mediació celebrat el dia 08.07.2000 entre les parts. En el mateix sentit resolten altres sentències com ara la SAP de Madrid, de 08.04.2014 (Secció 25ª, número 154/2014, JUR 2014/126504; MP: *Angel Luis Sobrino Blanco*).

⁷⁰⁸ També a la SAP de Murcia de 18.03.2010 (Secció 1ª, núm. 161/2010, AC 2010\441; MP: *Andrés Pacheco Guevara*) i a la SAP de La Corunya (Secció 3ª, núm. 356/2009, JUR 2009/437369; MP: *Mª José Pérez Pena*).

Altres casos interessants de contractes qualificats de mediació, en l'àmbit del bàsquet: la SAP de Murcia de 16.11.1998 (Secció 3ª, núm. 334/1998, JUR 1999/30315; MP: *Cristina Pla Navarro*), la SAP de Càceres de 08.11.2004 (Secció 1ª, núm. 449/2004, AC 2004/1970; MP: *Salvador Castañeda Bocanegra*), en què «U1ST Sports Overseas Limited» reclama la comissió derivada de la mediació que permeté a «Càceres Club Baloncesto» incorporar en la plantilla els jugadors de bàsquet irlandesos Mike Higgins, Derrel Washington y Brian Sallier.

4.5 Contracte d'agència

a) *Agència mercantil*

El contracte d'agència, el qual era atípic originàriament, actualment està regulat a partir de la *Ley 12/1992, de 27 de mayo, sobre el contrato de agencia* (a partir d'ara, LCA),⁷⁰⁹ en virtut de la incorporació de la Directiva 86/653/CEE, de 18 de desembre de 1986, relativa a la coordinació dels Estats membres en allò referent als agents comercials independents.⁷¹⁰

L'article 1 de la mateixa disposa que el «*agente, persona natural o jurídica, se obliga frente a otra de manera continuada o estable*⁷¹¹ y a cambio de una remuneración, a promover actos u operaciones de comercio por cuenta ajena, o a promoverlos y concluirlos por cuenta y nombre ajenos, como intermediario independiente (elemento esencial), sin asumir, salvo pacto en contrario, el riesgo y ventura de tales operaciones.» L'article 2 aclareix que no es tracta de representants ni viatjants de comerç ni, en general, persones vinculades per una relació laboral, ni comuna ni especial, amb l'empresari.⁷¹²

---

⁷⁰⁹ BOE núm. 129, de 29.05.1992, pp. 18314-18317.

⁷¹⁰ DOCE núm. L382, de 31.12.1986, pp. 17-21.

⁷¹¹ Vegeu LARA GONZÁLEZ, Rafael, *Las causas de extinción del contrato de agencia*, Civitas Madrid, 1998, p. 46, que afirma la rellevància de la duració com a element essencial del contracte d'agència, «*hemos encuadrado el contrato de agencia entre los que denominamos de duración o de trato sucesivo, siendo precisamente la duración del contrato elemento esencial del mismo*». Alhora el distingeix d'altres contractes con el de mediació o el de comissió, *Ibíd*, p. 51.

⁷¹² Un tractament del contracte d'agència en l'àmbit esportiu, entre clubs i empreses, sobretot en virtut de la cessió de drets d'imatge, es pot veure a la SAP de Barcelona, de 16.06.2009 (Secció 1ª, núm. 271/2009, JUR 2009/408515; MP: *Antonio Ramón Recio Córdoba*), en què s'afirmava que encara que es parlés de contracte d'agència en sentit ampli, com a «*encargado de la gestión de negocios ajenos*», en aquest cas entre el FC Barcelona i la holandesa «*Continental General Services BV. SL*» era bastant complicat encabir aquest contracte celebrat per l'agent de jugadors com a contracte d'agència regulat en la Llei 12/1992.

La regulació espanyola⁷¹³ ha incorporat com a agents a totes aquelles persones que realitzin qualsevol acte de comerç per compte aliè, malgrat que manté les especificitats de certes categories d'agents, com ara els d'assegurances, de publicitat i de viatges⁷¹⁴, als qui s'aplica la LCA de manera supletòria. Pel que fa als agents de jugadors, no s'ha plantejat la possibilitat real d'elaborar una regulació especial en aquest sentit.

Els articles 5 i 6 d'aquesta llei estableixen les maneres d'actuació de l'agent, el qual pot promoure les actuacions⁷¹⁵ i pot, a part, concloure-les per compte i a nom aliè⁷¹⁶. En aquesta segona, l'agent té un poder de representació de l'empresari principal. En tot cas, la normativa és

---

Aquesta sentència fou confirmada per la STS, sala civil, de 31.10.2012 (Secció 1a, núm. 636/2012, RJ 2012/10133; MP: *Francisco Marín Castán*).

En el mateix sentit, la SAP de València, de 28.07.2009 (Secció 9ª, núm. 214/2009, JUR 2009/438113; MP: *Gonzalo Carnana Font de Mora*), confirmada per la interlocutòria del TS, sala civil, de 05.10.2010 (Secció 1a, JUR 2010/360894; MP: *Francisco Marín Castán*).

⁷¹³ Sobre la regulació espanyola en matèria d'agència mercantil *vid.* VICENT CHULIÀ, Francisco, *Introducción al...*, *ob. cit.*, pp. 1298-1304.

⁷¹⁴ En relació a la LCA vegeu, MARTÍNEZ SANZ, Fernando *et al.*, *Comentario a la Ley sobre el Contrato de Agencia*, Civitas, Madrid, 2000, obra en la qual no es fa referència a l'existència o possible existència de l'agent de jugadors com a especialitat de l'agència mercantil.

⁷¹⁵ RODRÍGUEZ TEN, Javier, *Régimen jurídico...*, *ob. cit.*, p. 195: «contrariamente, Larumbe Beain equipara en el ámbito deportivo, por sus similitudes, el contrato de mediación anteriormente analizado con el de agencias». Una opinió de Larumbe que no comparteixo, ja que entenc que no es dedueix ni de la regulació, ni de la jurisprudència, ni tan sols de la doctrina majoritària.

⁷¹⁶ Es tracta d'un contracte de gestió de negocis aliens, PALAU RAMÍREZ, Felipe, «Ámbito de aplicación de la ley y carácter de sus normas», a MARTÍNEZ SANZ, Fernando *et al.*, *ob. cit.*, p. 77 i, en aquest sentit, com en el mandat i en la comissió, un element clau del contracte és la confiança que diposita en l'agent el qui contracta.

imperativa⁷¹⁷, una característica que d'entrada ja la fa incompatible amb el clausulat que contenen la gran majoria dels contractes celebrats entre representants i jugadors professionals de futbol.

A la pràctica contractual he pogut trobar un contracte que incorpora aquesta clàusula: «el jugador reconeix la naturalesa jurídica del contracte i la distingeix de figures afins laborals, civils, mercantils i federatives de naturalesa similar a aquest contracte d'agència». En la meua opinió, malgrat establir que la naturalesa del contracte és la d'agència i manifestar explícitament que no es tracta d'un contracte afí, entén que la verdadera naturalesa del mateix, després d'un anàlisi global, és la de contracte complex de mandat representatiu i arrendament de serveis.

D'altra banda, la llei preveu diversos sistemes de retribució, tot i que en aquest cas també és rellevant el de comissió. Així en l'article 11.2 LCA es diu que es reputa comissió qualsevol element de la remuneració que sigui variable segons el volum o el valor dels actes o operacions promoguts i, en el seu cas, conclosos per l'agent.⁷¹⁸ Aquí és important deixar clar que, en l'agència mercantil s'entén que *«una vez concluido el concreto acto u operación de comercio, nace el derecho a percibir la comisión en beneficio del agente»*.⁷¹⁹

Pel que fa a la incompatibilitat clàssica de la figura de l'agència i l'acció d'acudir als tribunals arbitral, el tenor literal de la Disposició Addicional

---

⁷¹⁷ Tal i com han defensat nombrosos autors com ara MARTÍNEZ SANZ, Fernando *et al.*, *ob. cit.*, p. 90, i SÁNCHEZ CALERO, Fernando i Juan SÁNCHEZ-CALERO GUILARTE, *ob. cit.*, p. 224.

⁷¹⁸ Un tractament d'aquest sistema de comissió a MONTIAGUDO MONEDERO, Montiano, «Sistemas de remuneración», a MARTÍNEZ SANZ, Fernando *et al.*, *Comentario a la ley sobre el Contrato de Agencia*, Civitas, Madrid, 2000, pp. 224 i següents.

⁷¹⁹ *Ibid.*, p. 249.

Segona de la LCA estableix que: «*La competencia para el conocimiento de las acciones derivadas del contrato de agencia corresponderá al Juez del domicilio del agente, siendo nulo cualquier pacto en contrario.*» En aquesta direcció, ha recalcat PALAU RAMÍREZ⁷²⁰ :

«... esta última disposición constituye el mayor escollo que haya de superar toda tesis favorable al sometimiento a arbitraje de las diferencias que deriven de un contrato de agencia; baste pensar que la atribución de competencia exclusiva para conocer de la impugnación de acuerdos sociales al juez de primera instancia del domicilio social que ha esgrimido tradicionalmente como principal argumento para rechazar la arbitrariedad en esta materia».

Una incompatibilitat superada ja en l'actualitat, com ve diu l'autor: «*Ahora bien, la imperatividad de las normas, como la de aquellas que rigen el contrato de agencia no debe confundirse, como ya hemos dicho, con la indisponibilidad que impediría el sometimiento al arbitraje de las controversias que habrían de dilucidarse mediante su aplicación [...] constituye ésta una afirmación difícilmente cuestionable, tanto a la luz de los pronunciamientos jurisprudenciales en virtud de los cuales el hecho de que una determinada controversia haya de resolverse mediante la aplicación de normas imperativas no implica que ineludiblemente se haya de plantear la cuestión ante los órganos jurisdiccionales, como atendiendo a la tendencia expansiva de este mecanismo de solución de conflictos que alcanza a ámbitos de nuestro ordenamiento en los que predominan las normas imperativas y a los que tradicionalmente se les ha negado el recurso de arbitrajes.*»⁷²¹

No obstant la defensa explicada, MARÍN HITTA parla de la importància de no confondre l'agent de jugadors amb l'agent mercantil i entén, i aquí es comparteix, que la regulació mercantil continguda en la LCA no és

---

⁷²⁰ PALAU RAMÍREZ, Felipe, *ob. cit.*, p. 93.

⁷²¹ *Ibíd.*, p. 94.

aplicable a la relació de representació entre els agents de jugadors i el jugador en sí, ni de manera supletòria. No obstant, va afegir l'autor l'any 1997, que en ocasions pot ser d'utilitat aquesta regulació en ares a la interpretació del contracte, tot i recalcar que alguns dels articles no són aplicables ni analògicament. En aquesta direcció afirma JAVALOYES SANCHIS que *«existen elementos del contrato de agencia que no son aplicables stricto sensu al contrato de agente deportivo, conforme a la normativa habitual de las federaciones deportivas, puesto que conforme a la Ley 12/1992 el agente puede ser una persona jurídica, tiene como misión promover actos u operaciones de comercio y su remuneración es por cuenta del empresario»*.⁷²² I aquí cal afegir que es tracta d'una regulació imperativa que no encaixa amb l'activitat habitual de l'agent de jugadors.

«... dada la naturaleza propia y específica del contrato de trabajo, inmerso en una relación laboral, el mismo de modo alguno puede calificarse de acto de comercio, incluso de “servicios” tal como se pretende en el recurso de apelación, pues no estamos en tales sino en concertar un contrato laboral, quedando por ende dicho acto excluido y siendo a esta reclamación, por ende, inaplicable la Ley de Contratos de Agencia y por tanto, resulta desestimable ya por tal razón la primera pretensión deducida. Por consiguiente aún pudiendo ser la relación entre litigantes duradera, onerosa y de intermediación, aquel acto no es de comercio y por consiguiente inaplicable la citada Ley».⁷²³

La SAP de Tenerife de 13.03.2012 (Secció 4^a, núm. 108/2012, AC 2012/765; MP: Pablo Jose Moscoso) és una de les més destacades en la possibilitat de considerar aquest contracte com a agència i a aplicar-li la Llei sobre el contracte d'agència, a la contractació d'agents esportius. A part,

---

⁷²² A JAVILOYES SANCHIS, Vicent, *ob. cit.*, pàg. 54.

⁷²³ En el contracte, a part de la mediació, es pacten la promoció del jugador i la gestió dels seus drets d'imatge.

s'hi analitza l'aplicació de la regulació interna de les associacions privades esportives aplicable al cas i a la possibilitat de les parts d'acudir a l'arbitratge.

El dia 23.04.2007 Ginés, jugador de futbol, i Emart&Soccer SL celebren un contracte, el qual és renovat verbalment el dia 23.04.2008⁷²⁴ i es rescindí el mes de maig de 2009⁷²⁵. El dia 01.07.2009 el jugador celebrà un contracte laboral amb el «Club Deportivo Tenerife» i l'empresa no hi participà, ja que el contracte entre el jugador i aquesta ja no estava vigent.

Tant en el primer contracte entre el jugador i la companyia, com en la renovació del mateix, es pactà una comissió del 10% del sou base anual que percebés el jugador: en el primer es pactà un pagament a terminis, en base al qual aquesta comissió ascendí a 5.400 euros el 2007, 8.700 euros el 2008 i 10.200 euros el 2009.⁷²⁶

En el citat contracte, i en concret en la clàusula quarta, s'establia que el mateix es regulava per la legislació espanyola i es sotmetia a la competència i jurisdicció dels Jutjats i Tribunals de Logronyo.⁷²⁷ En la renovació del contracte existia primer una clàusula de submissió al

---

⁷²⁴ Fet provat segons la JPI, i irrellevants a efectes de resolució de la controvèrsia segons l'AP.

⁷²⁵ La data de revocació és la que es dóna per provada i la que fa desembocar la resolució del JPI en aquest sentit.

⁷²⁶ En la sentència també s'analitzen els dos sistemes de pagament que estableix la FIFA en el Reglament sobre els Agents de Jugadors de 2008 i els efectes que suposa la tria d'un o altre, segons aquest tribunal.

⁷²⁷ Com es pot observar, malgrat el pacte de sotmetiment als tribunals ordinaris d'una localitat concreta, les parts acaben acudint a uns altres tribunals; el que no implica, segons explica l'AP en el FD2 de la sentència, que això signifiqui la renúncia a acudir als tribunals de justícia.

Comitè Jurisdiccional de la RFEF i llavors la submissió als Tribunals de Logronyo.

El JPI núm. 4 de La Orotava,⁷²⁸ el dia 04.11.2010, dicta sentència, estima en part la demanda ja que entén que es tracta d'un contracte d'agència mercantil⁷²⁹ perquè així l'han denominat les parts⁷³⁰. Condemna «a Ginés al pago inmediato de la cantidad de 15.750 €, al pago alternativo en el mes de Julio del 2011 de la cantidad de 33.250 € si el CD Tenerife militase en 1a División o de 21.000 € si militase en 2a División durante la temporada 10-11, y al pago en Julio del 2012 de la cantidad de 35.000 € si el CD Tenerife militase en 1a División o de 21.000 € si militase en 2a División durante la temporada 11-12».

L'AP desestima el recurs d'apel·lació, i argumenta que: *«la calificación del contrato en la sentencia apelada como un contrato genuino de agencia suscita algunas dudas y ello aunque las partes hayan coincidido en tal calificación; en realidad, en la jurisprudencia se ha calificado más bien como un contrato atípico de representación y mediación en la esfera deportiva, incardinable dentro del contrato ordinario civil de mediación o corretaje (sentencia de la Audiencia Provincial de Madrid, Sección 11, de 30 de junio de 2011 que cita las del Tribunal Supremo de 4 de Julio y 4 de Noviembre de 1.994), lo que no excluye que puedan aplicarse por analogía, por ejemplo, los arts. 1732.1 o y 1733 del CC sobre la revocación o resolución unilateral del contrato en cualquier momento y voluntad del mandante aunque no se trata de un propio contrato de mandato (sentencia de la Audiencia Provincial de Madrid, Sección 9ª, de 22 de enero de 2010) o bien como hace la sentencia apelada, algunos preceptos de la Ley del*

---

⁷²⁸ La sentència aprecia l'aplicació de la normativa interna de les associacions privades esportives, per a la resolució del cas.

⁷²⁹ *Vid.* també la SAP de Madrid d'11.11.2010 (Secció 18ª, núm. 535/2010, JUR 2011/54918; MP: Pedro Pozuelo Pérez).

⁷³⁰ FD 4.

Contrato de Agencia, naturalmente si es que se dan los presupuestos para esta aplicación analógica». FD 4

I acaba afirmant «pues bien, hay que insistir sobre esta cuestión que la sentencia apelada llega a una solución correcta en la valoración de la prueba testifical que, como se ha señalado, no ha sido contradicha ni por la prueba testifical practicada en la segunda instancia ni por el hecho del pago de la comisión por el Club Deportivo Tenerife. Respecto de la primera porque los contactos del agente con el entrenador tienen una proyección interna entre ellos sin que pudieran repercutir sobre tercero, de manera que tales contactos se pueden explicar en el afán de aparentar la existencia de la relación una vez resuelta, pero sin que pueda representar una circunstancia necesariamente expresiva del mantenimiento de la relación. [Respecto] la comisión porque, como señala la sentencia apelada, ello puede ser expresivo del reconocimiento por el Club de la intermediación del agente en los momentos previos al contrato, pero no en el momento de la suscripción del contrato en la que, por lo demás, no intervino el agente.» FD 6

No comparteixo l'aplicació analògica de la LCA, que és una llei imperativa, i es pot resoldre el conflicte aplicant la regulació del CC, o en el seu cas del CCom, relativa a la relació jurídica dels contractes concrets que conformen la naturalesa d'aquesta, o la doctrina jurisprudencial del TS.

A la sentència també semblen cobrir-se alguns buits probatoris amb el costum esportiu i la regulació interna de les associacions esportives. Així, es dóna per provada la duració de dos anys del contracte, es creu aquí, ja que l'antic Reglament sobre Agents de Jugadors de 2008 delimitava la duració d'aquets contracte a 24 mesos, res a veure amb la regulació espanyola sobre contractes civils i mercantils. Si confrontem aquest termini

amb la pràctica contractual, es el termini mínim que es sol establir, ja que un altre dels habituals és el de 5 anys.⁷³¹

b) *Agència privada de col·locació*

L'acceptació de la possibilitat que es tracti d'un contracte d'una agència privada de col·locació seria el mateix que entendre que es tracte d'un contracte invàlid, avui en dia; bé, més que un contracte estaríem davant d'una activitat que requereix d'una autorització prèvia.

Aquesta consideració de les agències o agents de jugadors com a operadors de col·locació ha estat analitzada per part de la doctrina en els últims anys.⁷³² A Espanya l'existència d'aquest tipus contractual implicaria la possibilitat de considerar nul un contracte celebrat pels intermediaris de jugadors. Com es mostra a partir de les sentències que es comenten més endavant.

---

⁷³¹ Un altre termini habitual és el de 5 anys, tot i que contravingui el que estableix el Reglament sobre les relacions amb Intermediaris i el Reglament d'Intermediaris de la RFEF. En aquest cas, però, el contracte no es podrà registrar a l'AEAF o, a la pràctica, es registra el contracte en si i aquesta duració consta en un altre contracte a part o en un annex del registrat.

⁷³² Així, per exemple CARDENAL CARRO, Miguel, *Deporte y...*, *ob. cit.*, p. 197 sobre aquest anàlisi afirmà: «Un estudio de Derecho Comparado ha puesto de relieve cómo, frente a la generalizada restricción de la mediación en el mercado de trabajo en Europa, en el deporte profesional ha sido habitual en todos los países, atribuyéndose la inconveniencia de las formas generales sobre la colocación al carácter esencial de la calidad de las prestaciones. En este asunto está de acuerdo toda la doctrina, y no se duda de la conveniencia de derogar para esta relación laboral especial las normas sobre colocación (ahora bien, esta prohibición venía siendo un aspecto muy importante del ordenamiento laboral, protegido incluso con la sanción penal, y por consiguiente era oportuna la mención expresa contenida en el Real Decreto 1006/1985); no obstante, a la vez se juzga inadmisibile que esta mediación habitualmente sea lucrativa».

Es considera doncs, que no es pot emmarcar aquest contracte celebrat entre agents de jugadors i jugadors de futbol professional dins de la institució del contracte d'agència privada de col·locació, ja que ambdós no comparteixen la mateixa naturalesa (seria quelcom complicat intentar justificar que les retribucions dels agents de jugadors es basen en la quantia de despeses ocasionades per a la gestió del contracte). En tot cas, i deixant de banda el que s'acaba de manifestar, per tal de poder considerar aquest contracte com a contracte d'agència privada de col·locació caldria, en primer terme, modificar aquest aspecte de la regulació laboral, entenent que es tracta d'un contracte laboral de caire especial.

En aquesta direcció, i analitzant amb profunditat el problema, RODRÍGUEZ TEN s'atura en analitzar totes les opcions que hi ha avui en dia al respecte:

«De igual modo, hay que abordar siquiera someramente el contenido del Convenio C-181 de la Organización Internacional del Trabajo, sobre las agencias privadas de empleo o colocación, del año 1997 y que fue ratificado por España el 15 de junio de 1999. Ciertamente la actividad del agente (nos estamos refiriendo a la actividad principal, a la que desarrolla como objeto de su vinculación con el jugador o club y de la que traen cuenta las posibles prestaciones accesorias) encaja claramente como de intermediación laboral o agencia privada de colocación a la vista del texto del artículo 1 del mencionado Convenio, que dispone en su artículo 3 la necesidad del licenciar a estas agencias y en el artículo 7.1 la prohibición de cobrar a los trabajadores, directa o indirectamente, por estos servicios. Pero también lo es que en su artículo 2.3 aclara que su objetivo es permitir el funcionamiento de estas agencias protegiendo a los trabajadores que las usan (España lo que hizo fue prohibirlas, en contra de criterio anteriormente indicado), que en su artículo 7.2 admite que la Autoridad competente excepcione de la mencionada prohibición a algún determinado grupo o categoría de trabajadores y que en su artículo 2.4 B) se admite también que se pueda excluir de la aplicación del mismo algún grupo o categoría profesional. No es, por tanto, un Convenio rígido, e incluso podemos sostener que España ha ido más allá del espíritu y el texto del mismo prohibiendo radicalmente durante mucho tiempo este tipo de agencias. Precisamente esta

flexibilidad puede posibilitar, si bien con un gran esfuerzo técnico y siempre que se cuente con respaldo jurisprudencial (que existe), la consideración de que de manera implícita o tácita se han aplicado dichas opciones entendiendo bien que el sector de los deportistas profesionales ha quedado excluido de dicha regulación, bien que la mencionada prohibición de cobro al trabajador ha quedado excepcionada. O eso, durante mucho tiempo los agentes han estado “fuera de la Ley”».

I afegeix: «solventando jurisprudencialmente el obstáculo, la reforma del artículo 16 del Estatuto de los Trabajadores operada por el Real Decreto-ley 10/2010, de 16 de junio, y completada por la Ley 35/2010, de 17 de septiembre,⁷³³ ha supuesto un nuevo avance, puesto que desde entonces las agencias privadas de contratación con ánimo de lucro han pasado a ser legales, lo que entendemos genera dos consecuencias:

- a) *Los agentes y agencias de deportistas pueden ser reconocidos como tales siempre que reúnan los requisitos y cumplan las exigencias del real Decreto 1796/2010, de 30 de diciembre, por el que se regulan las agencias de colocación, lo que nos parece bastante complicado.*
- b) *Si no optan por ello (que es lo normal), debemos considerar admisibles y lícitos los contratos celebrados entre los agentes y los jugadores, cualquiera que sea su naturaleza, puesto que la autonomía de voluntad o libertad de pacto ya no se encuentra afectada por la posibilidad de que la actividad sea ilícita, al haber desaparecido la prohibición expresa de las agencias privadas de colocación con ánimo de lucro. Otra cosa es que se desarrolle conforme a la regulación existente, en sentido estricto.*

Y es que una cuestión diferente, mucho más compleja, es entender que a tenor del nuevo texto existe una prohibición implícita de la actividad de agencia privada de colocación con ánimo de lucro sin reconocimiento administrativo (perfectamente posible), pero

---

⁷³³ Vegeu BAYLOS GRAU, Antonio (Coord.), *Garantías de empleo y derechos laborales en la Ley 35/2010, de Reforma Laboral*, Bomarzo, Albacete, 2011.

*teniendo en cuenta el respaldo jurisprudencial existente ante la vigencia de la prohibición, nos resulta bastante difícil entender que se va a producir un cambio en el parecer de Juzgados y Tribunales».*⁷³⁴

En contra de l'opció que es tracti d'activitats dutes a terme per agències de col·locació⁷³⁵ també es troba l'opinió de JAVALOYES SANCHIS, qui afirma «... a nuestro entender la diferencia estriba en que los intermediarios de jugadores ejercen otra serie de funciones, ya indicadas, que van más allá de la mera intermediación, no pudiéndoseles catalogar de agencias de colocación» i «Tampoco cabe confusión con las Empresas de Trabajo Temporal que son aquellas cuya actividad consiste en poner a disposición de otra empresa usuaria, con carácter temporal, trabajadores por ellas contratados. Como sabemos, el agente de jugadores no contrata directamente a los deportistas».⁷³⁶

No obstant, en algun contracte s'incorpora, es suposa que seguint el model proposat per la FIFA, una clàusula com ara «les parts es comprometen a complir la totalitat de les disposicions sobre mediació laboral que existeixin en el Dret públic d'Espanya, així com tota disposició obligatòria de la legislació nacional, internacional i tractats aplicables».

Quan s'ha al·legat una possible existència d'aquest tipus contractual a un tribunal, aquest habitualment ha entès que no ens trobem davant d'un contracte d'agència privada de col·locació. Un exemple és la SAP de Sevilla

---

⁷³⁴ A RODRÍGUEZ TEN, Javier, *Régimen jurídico...*, *ob. cit.*, pp. 201-210.

⁷³⁵ En l'àmbit dels agents de jugadors, però intervenint l'agent a sol·licitud d'un club, vegeu SAP de Badajoz, de 26.03.2002 (Secció 3ª, núm. 73/2002, JUR 2002/142048; MP: *Francisco Rubio Sánchez*), en què el tribunal entén que no es té dret a percebre la comissió per provenir d'una intermediació laboral expressament prohibida per les normes laborals. La qual ha estat comentada per JAVALOYES SANCHIS, Vicent, *ob. cit.*, 50-51.

⁷³⁶ A JAVALOYES SANCHIS, *ob. cit.*, p. 43.

de 29.06.2005 (Secció 8ª, núm. 252/2005, AC 2005/1957; MP: *José María Fragoso Bravo*) en què es desestima la nul·litat del contracte que uneix les parts, al·legada de la manera següent per la demandada: «*considerar que dicho contrato tiene un objeto o causa prohibido por las Leyes, al considerar que la actuación del agente o representante del futbolista tiene como función la exclusiva intermediación laboral entre el trabajador (futbolista profesional) y la empresa (club que le contrata), concluyendo, por consecuencia, que al ser nulo el contrato fuente es nula la obligación reclamada al futbolista de pago de las comisiones correspondientes a su agente por su intermediación*». ⁷³⁷ FD 1

En data indeterminada, José Ignacio, jugador professional de futbol, i «Rafa y Andrades Asociados SL», empresa dedicada a la representació de futbolistes, firmen un contracte de representació esportiva.

«Rafa y Andrades Asociados SL» demanda a José Ignacio i li reclama la comissió pactada, *no consta quantia*.

El JPI núm. 18 de Sevilla, el 10.01.2005, dicta sentència i estima en part la demanda. Condemna al jugador a pagar 9.405,05 euros en concepte de retribució a l'agent.

L'AP entén que la naturalesa del contracte no és la mera intermediació o agència laboral, sinó un contracte més complex i perfectament conforme a la realitat jurídica, econòmica i social en la que es

---

⁷³⁷ En una mateixa direcció la SAP de Cadis, de 01.09.2010 (Secció 5ª, núm. 400/2010, AC 2011/99; MP: *Ramón Romero Navarro*). En aquest cas però, el JPI núm. 2 de Cadis, el dia 28.10.2009, dicta sentència desestimant la demanda per entendre que contravé normes prohibitives de l'ordenament jurídic, les que prohibeixen les agències de col·locació, tret que aquestes persegueixin fins no lucratiu. FD 1

desenvolupa l'activitat dels futbolistes⁷³⁸, no essent l'agent o apoderat un mer intermediari laboral, sinó un assessor, promotor, *alter ego* i defensor dels interessos del seu representat davant de tercers en qüestions que normalment són estranyes i desconegudes pel futbolista, i no només en l'àmbit de la representació laboral sinó en la resta de drets dels seu representant, com ara els d'imatge i publicitat pels que el contactin:

«el contrato celebrado entre las partes y fuente de la obligación que se reclama difícilmente puede incardinarse en el concepto simple y escueto de agencia de empleo o intermediación laboral, —efectivamente proscritas por el ordenamiento jurídico cuando se realizan con ánimo de lucro—, porque al igual que los apoderados taurinos o agentes de artistas o estrellas de cine o teatro, cantantes, etc., los agentes de los futbolistas no se limitan a colocar en un empleo a sus representados, sino que su actividad va mas allá, constituyendo un alter-ego del torero, artista o futbolista que deberá defender sus intereses frente a terceros ya sea en su contratación profesional, como en todo tipo de compraventas que sobre su imagen o cualquier otro derecho se contrate, incluyendo también el asesorarlos en lo más conveniente para ellos, así como promocionarlos frente a las empresas, de tal manera que obtengan los mejores resultados para sus representados, sustituyendo al propio representado, que normalmente por su actividad profesional, no pueden o no están cualificados para ocuparse personalmente de sus intereses económicos y por ello se ven en la necesidad de contratar a personas especializadas en esos negocios y actividades. Contrato que hay que considerar amparado bajo el principio de libre

---

⁷³⁸ En aquesta direcció també la SAP de València de 15.11.2005 (Secció 8ª, núm. 650/2005, JUR 2006/101662; MP: *Enrique Emilio Vives Reus*) en què s'exposà que era un contracte civil, atípic i complex.

Amb relació a aquesta última, RODRÍGUEZ TEN, Javier, *Régimen jurídico...*, *ob. cit.*, p. 375: «...en su fundamento jurídico 3º argumentó que “ el ámbito del contrato (de representación) es mucho más amplio que la función de representar al jugador”, lo que incluso implica un reconocimiento expreso a que en el marco de las funciones habituales o comunes de los agentes están otras como las de asesoramiento ».

*contratación, al no ser contrario a la Ley, a la moral ni al orden público (art. 1255 del Código Civil [LEG 1889, 27]), sin perjuicio como dice la resolución recurrida de la posible nulidad de alguna de las cláusulas del mismo, que para el caso que nos ocupa no entrarían en juego ni darían lugar a la nulidad del contrato».*⁷³⁹ FD 2

Aquesta argumentació és l'emprada pel tribunal en la SAP de Albacete, d'11.01.2010 (Secció 2ª, núm. 7/2010, JUR 2010/107286; MP: *Juan Manuel Sánchez Perifricación*), per tal de concloure que no es tracta d'un cas d'intervenció d'una agència de col·locació⁷⁴⁰, com així ho havia declarat el tribunal de primera instància. Afegeix que tampoc es pot considerar un supòsit d'agència regulat en la LCA.⁷⁴¹

El dia 05.07.2005 l'«Albacete Balompié SAD» i «Prisma Global Sport 2000 S.L.» firmaren un contracte en virtut del qual l'última entitat actuava com a representant o intermediària en la contractació o renovació d'un jugador de futbol, i per aquesta activitat havia de cobrar una quantia que no consta, de la qual l'empresa en rep una part. Fou Onesimo, qui, com a persona física, actuà com a agent de jugadors.

«Prisma Global Sport 2000 S.L.» reclama la quantia no percebuda al club, en concret aquesta ascendeix a 5.220 euros i interessos. El club

---

⁷³⁹ Comentada a LUJÁN ALCARAZ, José, «El agente deportivo», *ob.cit.*, p. 102.

⁷⁴⁰ Vegeu FERNÁNDEZ DOMINGUEZ, Juan José i Roberto FERNÁNDEZ FERNÁNDEZ, «El vínculo que une a uno de los agentes y a los futbolistas no supone una contratación ilícita (A propósito de la Sentencia del Juzgado de Primera Instancia núm. 2 de Abacete de 18 de mayo de 2009)», *Revista Española de Derecho Deportivo*, núm. 24, 2009, pp. 95-108.

⁷⁴¹ En el cas SAP de València, de 28.07.2009 (Secció 9ª, núm. 214/2009, JUR 2009/438113; MP: *Gonzalo Caruana Font de Mora*) el tribunal també creu inaplicable la LCA i entén que es tracta d'un pacte de mediació o corretatge.

interposa demanda reconvençional en què sol·licita que es declari la nul·litat del contracte.

El JPI núm. 2 d'Albacete, el dia 18.05.2009, entén que el contracte és nul, per vulnerar la regulació de l'Estatut del Treballador i la del Decret 1006/1995, de 26 de juny, que prohibeix en aquest àmbit esportiu la utilització de les anomenades «agències privades de col·locació» tret que siguin sense ànim de lucre, que no és el cas; per aquest motiu desestima la demanda interposada per «Prisma Global Sport 2000 S.L.» i estima la interposada pel club.

L'AP estima el recurs d'apel·lació que interposa «Prisma Global Sport 2000 S.L.» i desestima el del club⁷⁴² i condemna al club al pagament de la quantitat de 5.220 euros i interessos. En relació a la naturalesa del contracte disposa:

«...en que como viene a reconocer el club demandado, se prevé una sanción para el caso de intermediaciones entre clubes y deportistas al margen de un agente con licencia FIFA, pero no la nulidad. Sobre todo cuando ninguna norma jurídica o pública impide intermediaciones en éstos ámbitos, salvo disposiciones particulares o privadas de una asociación, en cuyo ámbito tendrán el reproche correspondiente (la indicada sanción) pero no fuera de dicho ámbito asociativo, sobre todo si alguno

---

⁷⁴² A part de la sol·licitud de nul·litat en base a la regulació laboral, la part al·lega que el contracte és nul per manca d'objecte, ja que la regulació sobre agents de jugadors vigent en el moment de la celebració estableix que només poden ser agents de jugadors les persones físiques. I amb relació a aquest punt l'AP d'Albacete argumenta «*el contrato es nulo por cuanto carece de objeto, ya que, conforme al artículo 4 del Reglamento antes citado, sólo pueden ser agentes las personas físicas y no las jurídicas. En relación a dicha cuestión la sentencia apelada entiende que si bien la entidad actora no tiene la condición de Agente FIFA reconocido, dicha circunstancia no puede considerarse como causa que dé lugar a la nulidad de contrato por falta de objeto, ya que el ámbito del contrato es mucho más amplio que la función de representar al jugador, además de que la única consecuencia de que intervenga un representante que no sea Agente FIFA es la imposición de una multa a las partes*». FD 4

*de los litigantes o contratantes, como sería la entidad intermediaria, no pertenece a dicha asociación y no pueden serle aplicadas dichas disposiciones privadas.*⁷⁴³

[...]

Este tipo de negociaciones o contrataciones de intermediación, pues, es lícita (art 1255 del Código Civil) si no consta claramente su ilegalidad ni que infrinja norma jurídica estatal de carácter imperativa o prohibitiva, y de hecho, la realidad demuestra su legalidad al margen de cuál sería su calificación jurídica, pues ya son varios los supuestos regulados por la jurisprudencia (sobre todo de las Audiencias) estimando reclamaciones en base a dichas relaciones jurídicas, ninguna acordando su ilegalidad ni nulidad.⁷⁴⁴ Como indica el Tribunal Supremo en Sentencia reciente de 14.04.2009 (EDJ 2009/50749) ⁷⁴⁵ es un supuesto de intermediación, y en igual sentido la también reciente Sentencia de la Audiencia Provincial de Barcelona de 16.06.2009 (EDJ 2009/212252), que refiere tratarse de un contrato de agencia en sentido amplio, como "encargado de la gestión de negocios ajenos" aunque haya dificultades en encuadrarlo en el contrato de agencia regulado en la Ley 12/1992». FD 3

«No puede equipararse por tanto dicha actividad ni tampoco la entidad apelante con una "agencia de colocación", prohibida en el artículo 16 del Estatuto de los Trabajadores, ni se indica que actúe de modo similar en el mercado laboral, ni se refiere que dicha actividad pueda ser reprochable, cuando la propia Sentencia ya destaca al principio de sus razonamientos la necesidad, legalidad y normalidad de

---

⁷⁴³ En aquesta direcció remet a la SAP de Sevilla de 25.03.2002 que s'explica en l'apartat relatiu a l'inconvenient que l'agent no tingui una llicència, la qual dictamina que l'absència de llicència no impedeix la intermediació ni una contractació, encara que no se li reconegui des d'una associació esportiva aquesta legitimitat i es prevegi per aquesta última una sanció a qui dugui a terme aquesta activitat en aquestes termes.

⁷⁴⁴ En el mateix sentit, es declara la licitud d'aquests contractes en la STS de 26.06.2000 (Sala civil, núm. 628/2000, RJ 2000/5307; MP: *Román García Varela*), en l'àmbit del bàsquet, i SAP de Vizcaya de 28.10.2003 (Secció 5ª, núm. 507/2003, JUR 2003/271987; MP: *Leonor Angeles Cuenca García*), entre d'altres.

⁷⁴⁵ Sala Civil, 14.04.2009 (Secció 1ª, núm. 251/2009, RJ 2009/2007; MP: *Antonio Gullón Ballesteros*).

dicha actividad de agencia o intermediación, incluso reconociendo el Reglamento federativo su existencia y legalidad, aunque en determinadas condiciones o por determinadas personas. Una agencia de colocación interviene en el mercado laboral de modo genérico e indiferenciado, sin fin de lucro (art. 1 del Real Decreto 735/1995, de 5 de mayo),⁷⁴⁶ mientras que la intermediación civil o mercantil realizada por la entidad realiza gestiones para casos concretos previa encomienda particular, lo que es muy distinto y legalmente posible, como ocurre en muy distintos ámbitos sobre todo en relaciones laborales especiales o autónomas (artistas, ámbito taurino, etc)».⁷⁴⁷ FD 4

---

⁷⁴⁶ El que cal destacar és que amb caràcter previ a l'entrada en vigor de la *Ley 35/2010, de 17 de setiembre, de medidas urgentes para la reforma del mercado de trabajo* i del *Real Decreto 1796/2010, de 30 de diciembre, por el que se regulan las agencias de colocación*, el sistema d'agències de col·locació d'Espanya només permetia l'actuació d'agències sense ànim de lucre, i es regulava pel *Real Decreto 735/1995*, avui derogat. La *Ley 10/1994, de 19 de mayo, sobre medidas urgentes de fomento de la ocupación* feia possible la intervenció d'aquestes agències en el mercat esportiu, no obstant de manera teòrica, ja que la condició era actuar sense ànim de lucre.

⁷⁴⁷ En la mateixa direcció es pronuncia la SAP de Vizcaya de 24.06.2011 (Secció 5ª, núm. 275/2011, AC 2012/558; MP: *María Elisabeth Huerta Sánchez*) que analitza un supòsit en què l'«Albacete Balompié SAD» contracta a «Flefield consultoria económica e investimentos LDA» perquè a través d'una activitat medidora entre el club i els jugadors de futbol Marcelino i Virgilio aconsegueixi la cessió d'aquests, a canvi d'una retribució de 75.600 euros per part de l'empresa. El dia 07.04.2009 es celebra aquesta cessió.

«Flefield consultoria económica e investimentos LDA» demanda el club i li sol·licita 75.600 euros més els interessos legals meritats des de la data de celebració.

El JPI núm. 1 de Bilbao estima la demanda el 27.01.2010 i condemna el club al pagament de la quantitat sol·licitada. Aquest recorre en apel·lació i sol·licita el mateix que a la sentència analitzada en el text: que es declari la nul·litat del contracte per contravenir la regulació laboral que prohibeix a les agències de col·locació que actuïn en aquestes termes, també sostenint aquesta afirmació atenent al Reglament d'Agents de Jugadors de la FIFA de 2001 –el qual cal posar de manifest que no estava en vigor, tot i que el tribunal no entri en aquesta discussió.

L'AP desestima el recurs amb els mateixos arguments que en el cas analitzat en el text i, afegeix, com en altres ocasions, que aquesta activitat que desenvolupen els agents o representants dels esportistes, igual que en el cas d'actors, cantants o toreros, es

4.6. Contracte d'arrendament de serveis

L'article 1544 CC disposa que «*en el arrendamiento de obras o servicios, una de las partes se obliga a ejecutar una obra o prestar a la otra un servicio por precio cierto*». ⁷⁴⁸

D'altra banda, el legislador espanyol ha definit el contracte d'arrendament de serveis com el contracte en base al qual una de les parts s'obliga a prestar a l'altra un servei a canvi d'un preu cert (art. 1544 CC).⁷⁴⁹ Aquest article i els de la secció primera «*Del servicio de criados y trabajadores asalariados*» – del capítol III del Títol VI del Llibre IV (art. 1583 a 1587 CC)– conformen la regulació existent sobre els arrendaments de serveis en el CC,⁷⁵⁰ però la seva aplicació en l'actualitat és pràcticament nul·la, a causa del seu caràcter arcaic, desfasat i incoherent. La vigència de gran part de la secció primera s'ha posat en dubte; el segon paràgraf de l'article 1584 CC ⁷⁵¹ ha

---

caracteritza per una barreja entre assessorament, representació, i gestió de negocis del representat. FD 2

⁷⁴⁸ Vegeu concepte i característiques en comú i diferències entre els arrendaments de servei i els d'obra a QUICIOS MOLINA, María Susana, «Artículo 1544», a BERCOVITZ RODRÍGUEZ-CANO, Rodrigo (Dir.), *Comentarios al Código Civil*, Vol. VIII, Tirant lo Blanch, València, 2013, pp. 10937-10942.

⁷⁴⁹ Una distinció entre arrendament de serveis i mandat a BUSTO LAGO, José Manuel *et al.*, «Contratos de prestación de servicios y realización de obras», a BERCOVITZ RODRÍGUEZ-CANO, Rodrigo *et al.* (Coords.), *Tratado de contratos*, Vol. III, Tirant lo Blanch, València, 2009, pp. 2873-3646, p. 2885

⁷⁵⁰ DÍAZ-REGAÑÓN GARCÍA-ALCALÁ, Calixto, «Artículos 1583 a 1587», a BERCOVITZ RODRÍGUEZ-CANO, Rodrigo (Coord.), *Comentarios al Código Civil*, 4ª edició, Thomson Reuters, Madrid, 2013, pp. 2096-2013.

⁷⁵¹ L'article estableix literalment:

«El criado doméstico destinado al servicio personal de su amo, o de la familia de éste, por tiempo determinado, puede despedirse y ser despedido antes de expirar el término; pero, si el amo despide al criado sin justa causa, debe indemnizarle pagándole el salario devengado y el de quince días más.

El amo será creído, salvo prueba en contrario:

1.º Sobre el tanto del salario del sirviente doméstico.

2.º Sobre el pago de los salarios devengados en el año corriente.»

d'entendre's derogat per la Constitució espanyola (conforme als articles 10 i 14) i altres articles es consideren superats per la legislació laboral⁷⁵² i contractes de serveis professionals. Es tracta d'un contracte atípic, malgrat alguns intents de regulació com el del Projecte de Llei de 12 d'abril de 1994.⁷⁵³

Una regulació qualificada per Díez-PICAZO com una categoria residual «...de esta suerte entendida en términos jurídicos, la categoría del arrendamiento de servicios tiene el aspecto de una categoría residual, pues no resulta fácil entender que represente en el Derecho común la prestación de actividad».⁷⁵⁴

És habitual que un contracte celebrat entre un intermediari i un futbolista contingui la següent clàusula pròpia del contracte d'arrendament de serveis: «l'advocat assistirà i assessorarà al jugador en la negociació, preparació i la formalització dels diversos acords, i a dur a terme el seguiment del compliment dels mateixos». A la pràctica, bastants bufets d'advocats o intermediaris o representants incorporen aquesta clàusula o una clàusula bastant similar als contractes, al costat d'altres típiques d'altres contractes privats.

El que suposa l'elaboració d'un contracte mixt, que incorpora, juntament al contracte de mandat o mandat representatiu, les activitats pròpies del contracte de l'arrendament de serveis.

---

⁷⁵² VAQUERO PINTO, María José, *El arrendamiento de servicios. Propuesta de modelo general para la contratación de servicios*, Comares, Granada, 2005, p. 17.

⁷⁵³ Vegeu DOMÍNGUEZ LUELMO, Andrés (Dir.), *Comentarios al Código Civil*, Lex Nova, Valladolid, 2010.

⁷⁵⁴ Díez-PICAZO y PONCE DE LEÓN, Luis, *Fundamentos del Derecho civil patrimonial. Las particulares...*, *ob. cit.*, 2010, p. 460.

També es pot preveure la possibilitat d'intervenció d'un tercer en algunes qüestions, com ara: «l'agent permetrà i facilitarà l'actuació d'una tercera persona a qui designi el jugador perquè dugui a terme funcions d'assessorament econòmic, fiscal o jurídic».

I en defensa del supòsit d'arrendament de serveis LUJÁN ALCARAZ, qui afirma:

*«Por eso precisamente resulta más cercana a la realidad de las relaciones entre agente y deportista la hipótesis del contrato de arrendamiento de servicios, pues, como es sabido, dicho contrato es el antecedente del moderno contrato de trabajo frente a este se caracteriza por la autonomía con que el arrendador presta sus servicios (1583 y ss. CC). Sin embargo, y sin perjuicio de que en determinados casos concretos las relaciones entre agente y deportista puedan quedar reguladas por este contrato, la mayoría de esta clase de relaciones también desbordan sus límites al incorporar elementos propios de otros contratos».*⁷⁵⁵

La jurisprudència també ha acceptat en algunes ocasions aplicar la regulació jurídica relativa a l'arrendament⁷⁵⁶ en un supòsit de contracte entre agents i jugadors analitzat a la SAP de Almeria de 27.07.2011 (Secció 1^a, núm. 106/2011, MP: *María Lourdes Molina Romero*), en què s'analitza la

---

⁷⁵⁵ LUJÁN ALCARAZ, José, «El agente deportivo», *ob. cit.*, p. 108. I en aquesta mateixa direcció l'autor apunta que algunes resolucions judicials han plantejat la possibilitat de qualificar aquesta relació de contracte de mandat o, fins i tot, de contracte atípic de mediació, de manera majoritària.

⁷⁵⁶ Per exemple, a la SAP de Barcelona de 05.11.2007 (Secció 14^a, núm. 562/2007, JUR 2008/31770; MP: *Francisco Javeir Pereda Gámez*). Una altra gestió de representació d'un jugador de futbol professional derivada d'un contracte d'arrendaments acaba als tribunals amb una reclamació de la comissió de 41.303, 72 euros, i el tribunal estima el recurs a la SAP de Astúries de 30.04.2010 (Secció 7^a, núm. 216/2010, AC 2010/1023; MP: *Ramón Ibañez de Aldecoa Lorente*).

qualificació d'un contracte com arrendament de serveis o arrendament d'obra.⁷⁵⁷

El 25.06.2003, Indalecio, jugador professional de futbol, celebrà un contracte amb la «Unió Esportiva les Palmes». El 30.06.2003, Indalecio reconeixia de manera escrita que, en virtut de la negociació i redacció del contracte de prestació de serveis futbolístics celebrat amb la «Unió Esportiva les Palmes», el 25.06.2003, devia la quantitat de 65.000 euros a Faustino.

Faustino, agent de jugador, interposa una demanda contra Indalecio i li reclama aquesta quantia.

El JP II núm. 5 de El Ejido estima la demanda i condemna al jugador a pagar aquesta quantia.

L'AP desestima el recurs d'apel·lació i sembla entrar a resoldre sobre la naturalesa jurídica del contracte. No obstant, es limita a apuntar: *«Dados los términos de reconocimiento de deuda, en relación con la normativa expuesta, la relación contractual entre las partes se asemeja al arrendamiento de obras y servicios previsto en el art. 1544 del C.Civil. Las preceptivas obligaciones nacidas del contrato de arrendamiento de obra, esencialmente la ejecución de la obra por el contratista y el pago del precio por el comitente, tiene un indiscutible carácter*

---

⁷⁵⁷ «La diferencia entre el contrato de obra y el de servicios es situada por la doctrina y la jurisprudencia en la diferente configuración de la obligación de hacer asumida por quien se compromete a ejecutar o prestar un servicio: mientras que en el contrato de obra lo que se busca primariamente es la obtención de un resultado de la actividad que se desarrolla (la obra), en el de servicios lo que se busca es el desarrollo de una actividad (el servicio); de ahí que la obligación asumida por quien se compromete a ejecutar la obra sea calificada como obligación de resultado, mientras que la que asume quien se obliga a prestar el servicio es considerada como de medios, o de actividad». MARTÍNEZ DE AGUIRRE ALDAZ, Carlos, «Los contratos de obras y de servicios», a MARTÍNEZ DE AGUIRRE ALDAZ, Carlos (Coord.) *Curso de derecho civil II, derecho de obligaciones*, 3ª, Colex, Madrid, 2011, p. 650.

recíproco sinalagmático, por cuanto son interdependientes, tanto en su génesis (determinan la causa del contrato), como en su desarrollo funcional, simultaneo, salvo pacto especial al respecto (SS:TS: 10 de noviembre de 1993; y 22 de octubre de 1997). Pues bien, aparte de lo que antecede hay que indicar que la relación contractual entre abogado y cliente es, en éste y en la mayoría de los casos de contrato de prestación de servicios que define el art. 1544 del C.Civil. La prestación de servicios, que define el art. 1544 del C. Civil. La prestación de servicios como relación personal "intuitu personae", incluye el deber de cumplirlos y un deber de fidelidad que deriva de la norma general del art. 1258 C. Civil⁷⁵⁸ y que imponen al profesional el deber de optima del servicio contratado (S.T.S. de 28 de enero de 1998; y en parecidos términos la S.T.S. 30 de diciembre de 2002)». FD 2

També cal fer referència al contracte sobre el que dirimí la SAP de Valladolid de 08.07.2008 (Secció 3^a, núm. 123/2008, AC 2008/1713, MP: José Jaime Sanz Cid), el qual és catalogat pel tribunal de contracte d'arrendament de serveis –malgrat fer bastantes referència a l'activitat de mediació duta a terme per l'agent– i en concret «[b]ásicamente podemos decir que estamos en presencia de un contrato de arrendamiento de servicios. Es un contrato celebrado "intuitu personae", al estar basado en las condiciones personales de las partes y sustentado sobre la mutua confianza de las mismas, ya que son las condiciones personales de ambos las que motivaron su celebración. El actor confió desde un principio en el futbolista, cuando estaba dando sus primeros pasos, consiguiéndole sus primeros contratos, lanzándole a la Primera División, y el segundo obtuvo un protector cuando todavía era un desconocido. Éste tipo de contratos, con independencia de su duración, al estar basados en la mutua confianza, pueden ser resueltos en cualquier tiempo por una u otra parte, precisamente cuando quiebra esa confianza, y aún antes de la finalización

---

⁷⁵⁸ Amb relació a l'autonomia de la voluntat i al compliment d'allò acordat per les parts, *vid.* MARTÍNEZ DE AGUIRRE ALDAZ, Carlos, «Contenido y eficacia del contrato», a MARTÍNEZ DE AGUIRRE ALDAZ, Carlos (Coord.) *Curso de derecho civil II, derecho de obligaciones*, 3^a, Colex, Madrid, 2011, pp. 417-420.

del mismo, sin perjuicio de que esa resolución unilateral de lugar a las pertinentes indemnizaciones a cargo de la persona que lo resuelve». FD 10

El 06.08.1999, José Ignacio, agent de jugadors, i Juan Carlos, jugador de futbol professional subscriuen un contracte pel qual aquest últim faculta al primer a dur a terme en exclusiva les funcions que es citen a continuació:

- a) *Negociar los contratos deportivos con cualquier club, entidad deportiva o sociedad anónima deportiva español o extranjero, sea primer contrato, renovación, rescisión, cesión o traspaso a otro club.*
- b) *Negociar, de forma general, los contratos sobre la explotación de imagen, voz, nombre y marca del jugador ante cualquier actividad que dependa directamente o indirectamente de la condición de deportista y particularmente, los contratos de publicidad con prendas y calzado deportivo.*

S'annexa un altre contracte en el què es fixen els honoraris que percebrà Jose Ignacio, que suposaran el 6% dels ingressos del jugador. Els dos contractes es firmen en document amb un anagrama de «Prisma Gestión Group», empresa del representant.

El mes de setembre de 1999 Juan Carlos firma⁷⁵⁹ un contracte de treball temporal amb el club «Real Betis Balompié». El dia 05.10.2000

---

⁷⁵⁹ D'aquí també en deriva una discussió sobre el fet que el contracte del qual s'ajunta còpia no està firmat pel jugador que aleshores tenia 17 anys. No obstant, la sentència afirma que durant el judici es va acreditar que el contracte va ser signat per part del pare del jugador, Luis Antonio, en representació legal del seu fill menor d'edat.

No obstant, l'AP disposa que durant el procés no es va fer referència a aquesta minoria d'edat per a impugnar el contracte, potser perquè es considerava ratificat per la signatura del pare del jugador. A part, les relacions entre les parts durant aquest període de temps varen ésser normals i no es reclama cap percepció econòmica durant aquest any de vigència del contracte.

es celebra un nou contracte entre el jugador i el club, per sis temporades, per tant que finalitza el dia 30.06.2006, en què se li augmenta el salari al jugador. El dia 06.08.2001 acaba el contracte celebrat entre José Ignacio i Juan Carlos i comença la primera pròrroga; la segona comença el dia 06.08.2003 i durant aquesta, el dia 16.10.2003, el jugador firma un nou contracte amb el mateix club⁷⁶⁰, per a set temporades més, el qual finalitzaria el dia 30.06.2010, i se li tornen a augmentar les quanties a percebre.

El dia 06.08.2005 s'inicia la tercera pròrroga del contracte celebrat entre agent i jugador i, en començar la temporada 2006-2007, el jugador, sense comptar amb l'agent, ja que dies abans li envia un burofax en què l'adverteix que s'abstingui d'intervenir en el seu nom perquè ja no el representa, fitxa pel «Valencia Club de Fútbol» i firma un contracte que dura fins a la temporada 2011-2012 i que augmenta el seu salari com a jugador de futbol.

«Prisma Gestión Group 2000 S.L.» demanda al jugador i li sol·licita una comissió del 6% que ascendeix a 921.071,48 euros i una indemnització que es fixa en audiència prèvia en 1.082.120 euros.

---

⁷⁶⁰ Un aspecte a tractar en l'apartat sobre la necessitat d'intervenció de l'agent en la celebració del contracte, en el capítol 4, s'avança aquí. En aquest cas el tribunal entén que hi ha una intervenció de l'agent.

«Lo cierto es que este contrato de 16 de octubre, está realizado exactamente igual que todos los anteriores, de los que en nada se diferencia en cuanto a su contenido, al ser un contrato tipo, y está firmado por el entonces Agente del jugador, sin que estén acreditadas las afirmaciones del futbolista cuando dice que las negociaciones los llevaron directamente ellos (el futbolista y su padre), sin la intervención del representante, el cual sólo fue llamado para la firma en la creencia de que era necesaria su intervención. Pero a mayor abundamiento, la actora ha acreditado su trabajo mediante el cruce de burofax con el Betis que afectaba a la negociación del contrato, (Documento 50)». FD 8

El JPI núm. 9 de Valladolid dicta sentència⁷⁶¹ el dia 05.11.2007 i estima en part la demanda interposada per «Prisma Gestión Group 2000 S.L.» contra Juan Carlos i condemna al jugador a pagar a l'empresa 794.027,14 euros.

L'AP estima en part els recursos d'apel·lació interposats per ambdues parts i revoca la sentència d'instància i acorda que el jugador haurà de pagar a l'empresa 831.641,07 euros, ja que entén que *«[y]a hemos indicado anteriormente la existencia de causa justificada que da lugar a la resolución del contrato, pero si atendemos a la teoría expuesta anteriormente, al no existir motivo legal que sustente la resolución del contrato, pero sí esa falta de confianza, entendemos que procede resolver el contrato desde agosto de 2006, fecha en la que el demandado envió el burofax resolviendo el contrato.»* FD 10 i *«[a]l*

---

⁷⁶¹ En un segon pla es deixa el fet que l'AP en el FD 4 discuteix part de l'argumentació del JPI que recau sobre l'aplicació de la normativa interna FIFA en prevalença a la d'autonomia privada que contempla la regulació civil espanyola i afirma *«d) Para entender que el contrato que liga a las partes ha tenido vigencia hasta el 1-9-2003, se basa en el Reglamento de Agentes aprobado por el Comité Ejecutivo de la FIFA el 10-12-2000, y por la Comisión Delegada de la Asamblea del General de la Real Federación Española de Fútbol, que señala que los Agentes de fútbol pueden representar a los futbolistas durante un máximo de dos años, pudiendo ser renovado el contrato por escrito. Y como quiera que dicha circunstancia no se produjo, es por lo que entiende que el contrato estuvo en vigor como mucho hasta el día 1-9-2003.*

Nadie, absolutamente nadie, ha hecho en sus escritos rectores alusión alguna a los Reglamentos ni de la FIFA, ni de la Federación Española de Fútbol. Durante el desarrollo del procedimiento, los demandados han venido sosteniendo que el contrato se resolvió a finales del año 2003, o en los primeros meses de 2004. En el suplico de la contestación se solicita que se de por válida la rescisión "de hecho" del contrato desde diciembre de 2003. Pero no se formuló petición alguna en el sentido expresado en el fallo».

... «Indicábamos anteriormente que ni los Reglamentos de la FIFA, ni los de La Real Federación Española de Fútbol, son de aplicación al caso que estamos analizando. No han sido siquiera citados por las partes en sus respectivos escritos rectores, y, además, se trata de meros reglamentos, el primero de ellos de una sociedad privada, que deberán o podrán tener aplicación en el ámbito interno del mundo del fútbol, pero que no pueden ser invocados en el ámbito civil. Si un contrato no se realiza de acuerdo con dichos reglamentos un club o un futbolista podrá ser sancionado, o no podrá ser alineado, pero el contrato celebrado entre las partes desplegará toda su eficacia en el ámbito civil, y se regirá por las normas de los contratos y obligaciones del Código Civil». FD 7

haberse producido la resolución del contrato de forma unilateral por el demandado en agosto de 2006, estando en vigor la tercera de las prórrogas, la actora tendrá derecho a una indemnización por ese fichaje de D. Juan Carlos por el Valencia que le supuso mejoras económicas. Esa indemnización la ciframos en un 6% de la diferencia entre el sueldo que percibía del Betis y el nuevo del Valencia; y abarcará el período comprendido desde la fecha del fichaje y el 6-8-2007, que es cuando se podía resolver el contrato al finalizar la tercera prórroga. El contrato con el Valencia para dicha temporada es de 3.002.000 €. Si tenemos en cuenta que el demandado debería haber percibido 708.432,16 euros en el Betis, la diferencia asciende a 2.293.567,84, siendo el 6% 137.614,07 euros».

En resum, malgrat defenso que l'arrendament de serveis forma part del contracte atípic de representació que aquí s'analitza, entenc que aquest es un contracte accessori del principal de mandat, habitualment representatiu. Pel que no comparteixo que la jurisprudència qualifiqui la totalitat del contracte com a contracte de serveis, ja que aquest n'és una part incorporada arran de l'especialització i el creixement d'aquest àmbit de representació futbolística.

5. UN CONTRACTE ATÍPIC

Fins ara s'ha encabít el contracte celebrat entre intermediaris o agents de jugadors i jugadors de futbol en una figura contractual típica o atípica, per explicar-ne la seva naturalesa. Com s'ha posat de manifest, els tribunals espanyols l'han qualificat de representació, de mandat representatiu, d'arrendament de serveis, de mandat representatiu i arrendament de serveis, d'intermediació i representació,... i en algunes ocasions, com en el parell de casos que s'exposaran a continuació, el tribunal al qualificar-lo deixa patent que es tracta d'un contracte atípic.

En aquest apartat, s'analitzaran tres casos en concret, relatius a sentències de Audiències Provincials de València, de Cadis –comentada conjuntament amb la primera– i de La Corunya.⁷⁶²

---

⁷⁶² Altres contractes catalogats d'atípics pels tribunals són els tractats en la SAP de Valladolid de 12.09.2000 (Secció 1ª, núm. 371/2000, JUR 2000/289519; MP: *Teresa González Cuartero*) o la SAP de València de 15.11.2005 (Secció 8ª, núm. 650/2005, JUR 2006/101662; MP: *Enrique Emilio Vives Reus*) supòsits on s'analitza el contracte d'agent de jugadors com un contracte civil, atípic i complex.

5.1 La SAP de València de 29.11.2013 (Secció 6^a, núm. 495/2013, JUR 2014/79798; MP: *María Mestre Ramos*)

Així doncs el primer exemple al que faig referència està recollit a la SAP de València de 29.11.2013 (Secció 6^a, núm. 495/2013, JUR 2014/79798; MP: *María Mestre Ramos*), que s'explica a continuació:

El dia 26.09.2008, el jugador de futbol Íñigo, quan jugava a «L'Eldense», va firmar un contracte en base al qual Cecilio era el seu conseller i agent amb caràcter exclusiu durant 24 mesos. En la clàusula vuitena del contracte, una clàusula penal, s'establia una indemnització de 30.000 euros que el jugador havia de pagar a l'agent si resolvia de manera unilateral el contracte. A la temporada 2009-2010 el jugador es va incorporar a la plantilla del «Club de Fútbol Levante». El dia 14.04.2010, Íñigo va rescindir de manera unilateral el contracte.

Cecilio demanda a Íñigo i li reclama la quantia de 30.000 euros com a indemnització per resolució unilateral del contracte. La SJPI núm. 7 de València, el 29.07.2013, dicta sentència i desestima la pretensió de Cecilio.

La SAP de València confirma la sentència d'instància, i afirma sobre la naturalesa del contracte:

«De acuerdo con los anteriores parámetros, el contrato de representación deportiva de la mano de la sentencia de la Ilma. Audiencia Provincial de Madrid de 20 de abril de 2012 “debe calificarse como contrato atípico de representación y mediación en la esfera deportiva, incardinable dentro del contrato ordinario civil de mediación o corretaje, (SSTS de 4 de julio y 4 de noviembre de 1994, entre otras, citadas por la Sentencia de la AP de Madrid, Sección 18ª de 13 de octubre de 2.008, antes reseñada), (...) por concurrir sus requisitos esenciales consistentes en el compromiso del agente mediador o corredor, de indicarle la posibilidad de concluir

diversos negocios jurídicos de los que tiene conocimiento por razón de su actividad profesional en el sector, o servirle específicamente en las labores de intermediación, a cambio de una retribución, por lo general, una determinada comisión, diferenciado desde luego y sin poder confundirse, con los contratos de agencia, arrendamiento de servicios, comisión mercantil y contrato de trabajo. El principal fruto obtenido de la representación deportiva enjuiciada, fue sin duda un contrato de trabajo de jugador profesional de 11 de julio de 2007, folios 20 a 29 de autos, cuya duración de seis años debe ser tenida en cuenta para el correcto cálculo de la moderación judicial indemnizatoria”. Por lo tanto, puede decirse que es un contrato cuyo cabal y normal cumplimiento obliga al representante a poder acreditar el desarrollo de una actividad tendente al cumplimiento de unos objetivos; una actitud pasiva del representante no denotará por sus circunstancias que demuestren, la actividad y los desvelos del agente y su resultado infructuoso; o sencillamente una cumplida justificación de la inactividad, como sería el caso del propio representado si así lo hubiera indicado.» FD 3

Aquesta sentència reafirma la possibilitat que existeixi una representació que convisqui amb un contracte de mediació, en què la rellevància d'aquesta primera sembla que té més pes, atenent a la descripció dels fets.

Tot i que no és la primera sentència que manifesta que es tracta d'un contracte atípic de representació i mediació, aquesta ho fa de manera clara i desenvolupada, i en un temps contemporani. Així com ara la SAP de Cadis, de 12.03.2013 (Secció 2^a, núm. 55/2013, JUR 2013/222938; MP: *Margarita Álvarez-Ossorio Benitez*), que en el mateix sentit resol una disputa plantejada per l'agent de jugadors Luis Francisco contra Carmelo, jugador de futbol professional. L'agent al·lega un contracte verbal en virtut del qual té dret a percebre com a comissió el 10% de la retribució del jugador. No obstant, tot i que el tribunal declara l'existència del contracte, sense que es pugui provar la quantia de a comissió, l'entén extingit abans de la firma del contracte laboral especial, per haver vulnerat l'agent la confiança del jugador. El dia 15.07.2009 es donà per finalitzada la relació entre l'agent i

el jugador i, el contracte laboral, entre el jugador i el club, es firmà el dia 20.07.2009.

La qualificació de la naturalesa jurídica del contracte que es duu a terme és la següent *«atípico, incardinable entre el de mediación o corretaje y el de arrendamiento de servicios, teniendo por objeto la representación y mediación en la esfera deportiva por parte del agente a cambio de una remuneración, con un fuerte componente personal de confianza y fidelidad, de manera que cuando dicha confianza se frustra aparece como justa la posibilidad de poner fin a la relación por desistimiento o renuncia de carácter unilateral»*. FD 2

Hem de tenir en compte que l'ordenament jurídic no regula, i difícilment ho farà, la relació existent entre l'intermediari esportiu i l'esportista professional. Ja que donada l'pecialitat, la complexitat i la casuística, és complicat, ni tan sols, albirar els elements essencials d'aquests negocis jurídics.

Puc afirmar, tal i com passa en les sentències exposades, que el contracte al que em refereixo es, i possible seguirà essent, per bastant de temps atípic. Segons la meua opinió no pot ser d'altra forma, si es tenen en compte tots elements que comprèn aquesta representació.

5.2 La SAP de La Corunya de 24.05.2005 (Secció 6^a, núm. 278/2005, JUR AC 2006/202; MP: José Gómez Rey)

L'aspecte més rellevant d'aquesta sentència és com es tracta en la mateixa l'anàlisi de la naturalesa jurídica del contracte, un contracte que segons el jugador és de mandat unilateralment revocable per part del mandant, i la revocació del qual es produeix pel mer nomenament d'un nou mandatari; i segons l'altra part és un contracte d'agència.

En data indeterminada, David, jugador de futbol, autoritza a Jose Francisco «*como representante legal en cuantas gestiones deportivas y económicas que más estime convenientes*». Es pactà la duració de 6 anys del mateix i el cobrament, per part de Jose Francisco, del 10% corresponent a les quanties que merités i percebés el jugador pels conceptes de fitxa, traspàs o cessió.

El JPII núm. 1 de Santiago de Compostela entén en la sentència de 24.10.2003 que cap de les definicions mostrades té relació amb la naturalesa del contracte, una per restrictiva i una altra per excessiva, i qualifica al contracte de «*atípico, sinalagmático y oneroso*».

D'altra banda l'AP confirma aquesta qualificació del JPII i matitza que «*El contrato no confiere al actor la representación del demandado, aunque sí la asunción en exclusiva de las gestiones deportivas y económicas que estime más convenientes para el demandado. El contrato en cuanto regula una relación de gestión tiene las notas del intuitu personae y de la fiducia⁷⁶³, que tienen reflejo en el régimen jurídico de su resolución, que es la cuestión fundamental para decidir sobre las pretensiones del actor en relación con el cobro de comisiones por las temporadas en las que no realizó las gestiones relativas a los contratos firmados por el apelante.*

---

⁷⁶³ En aquesta direcció, sembla seguir la tradició americana, que s'ha explicat.

En definitiva en los contratos que disciplinan relaciones de gestión existe un vínculo de confianza y fidelidad que da a la relación un marcado carácter personal. En estos casos, cuando se trata de una obligación duradera y de trato sucesivo, no de trato único, y de una relación obligatoria en la que existe un componente fiduciario o un intuitu personae, de manera que fundadas tales relaciones en la confianza que las partes recíprocamente se merecen, cuando tal confianza se frustra aparece como justa la posibilidad de poner fin a la relación, se admite el ejercicio de la facultad de desistimiento o denuncia de carácter unilateral.

En estos casos el receso de la relación obligatoria se produce con efectos ex nunc, sin eficacia retroactiva. Además, cuando la voluntaria terminación de la relación se produce en interés exclusivo del denunciante éste asume, por regla general, el deber de dejar a la otra parte indemne de los daños y perjuicios que como consecuencia de la extinción se produzcan (por ejemplo artículo 1594 del Código Civil [LEG 1889, 27])». FD 3

La qualificació per part de l'òrgan que jutja aquesta relació jurídica existent entre l'agent i el jugador de futbol professional com un contracte de gestió no representativa dels interessos esportius i econòmics em porta a pensar que, en puritat, estem davant d'un mandat no representatiu; ja que de la descripció que el tribunal fa de la relació existent entre les parts, aquesta qualificació és la que millor s'adequa.

No obstant, donat que la figura del mandat es un contracte típic regulat al CC, i tant el JPII com la AP qualifiquen aquest contracte analitzat com un contracte atípic, entenc que incorpora més elements d'altres contractes civils o mercantils que amb el text del que dispo no queden patent; però que, com en la bona part d'aquests tipus de contractes, aquests existeixen.

QUART CAPÍTOL

INCONVENIENTS SORGITS DE LA RELACIÓ JURÍDICA DE LA INTERMEDIACIÓ FUTBOLÍSTICA

L'activitat dels intermediaris i els contractes de representació celebrats entre aquests i els jugadors de futbol professional poden derivar, com tota activitat i contracte, en una controvèrsia. Així, bàsicament a partir de la jurisprudència i de les informacions obtingudes de les resolucions extrajudicials de conflictes, es poden identificar algunes qüestions recurrents conflictives relacionades amb aquesta activitat i amb el contracte, sobre algunes de les quals es durà a terme un anàlisi en aquest últim capítol. Altres aspectes que han donat lloc a controvèrsia són l'explotació de futbolistes menors amb una finalitat econòmica (avui un tema amb bastant ressò en els mitjans de comunicació) i els pagaments de comissions a tercers en els traspassos dels jugadors esmentats⁷⁶⁴, també bastant discutides i amb repercussió, en les que aquí no entrarem, únicament hi farem la següent referència.⁷⁶⁵

Arran de les qüestions plantejades el 14.06.2001 a la Comissió de les Comunitats Europees, sobre el tràfic dels futbolistes joves, a través d'una pregunta escrita de Margrietus van der Berg –PSE– E-1712/01,⁷⁶⁶ la

---

⁷⁶⁴ Partint del registre en el TMS –Sistema de Correlació de Transferències, posat a disposició d'una plataforma electrònica i processat per part de l'empresa *FIFA TMS GmbH*– sabem que es duen a terme més transferències internacionals de les que en una primera impressió ullejant la premsa es poden identificar. L'any 2011 es registraren més de 11.500 transferències internacionals, una mitjana de 31 al dia, aproximadament una cada 45 minuts, entre les que destacaven la contractació de jugadors brasilenys i argentins.

⁷⁶⁵ Han estat analitzades, per exemple, en el Llibre Blanc sobre l'Esport.

⁷⁶⁶ La qual disposava:

«En varios Estados miembros se producen situaciones denunciadas que tienen que ver con la atracción de jóvenes futbolistas a partir de países de fuera de la Unión Europea. Unos ejemplos de los abusos son la propiedad de un pasaporte falso de un Estado miembro con el que se obtiene un permiso de residencia y trabajo en otro Estado miembro; el intercambio de jóvenes jugadores extranjeros entre

---

clubes de fútbol de varios Estados miembros sin que se cumplan los requisitos necesarios; la desigualdad de condiciones laborales para jugadores de fuera de la Unión frente a jugadores equivalentes de nacionalidad europea. Las divergencias en las normativas entre los Estados miembros conducen, por una parte, a un enfoque no coordinado de esta problemática y, por otra, a la persistencia de la situación actual a consecuencia de la competencia constante entre clubes de fútbol profesional en los diferentes Estados miembros.

En las conclusiones de la Presidencia (Niza, 7, 8 y 9 de diciembre de 2000), el Consejo Europeo expresa su preocupación frente a transacciones comerciales con deportistas menores de edad, también procedentes de terceros países, en la medida en que tales transacciones no son conformes a la normativa laboral existente o ponen en peligro la salud y el bienestar de dichos jóvenes deportistas.

El 5 de marzo de 2001, la Comisión concluyó con la Fifa un acuerdo marco sobre transferencias futbolísticas internacionales en que se ha acordado el principio de que los jóvenes futbolistas han de beneficiarse de una protección especial.

1. *¿Puede indicar la Comisión si tiene conocimiento del volumen del tráfico con jóvenes futbolistas procedentes de fuera de la Unión Europea por parte de clubes de fútbol dentro de la Unión Europea? En caso afirmativo, ¿sabe de qué manera se infringe la normativa nacional o europea?*
2. *¿Opina la Comisión que los deportistas menores de edad puedan ejercer una actividad profesional en un club deportivo de la Unión Europea y que ello no es contrario a la normativa europea y nacional?*
3. *¿Tiene la Comisión una idea de conjunto de la manera en que los Estados miembros intentan resolver esta problemática a nivel nacional?*
4. *¿Está dispuesta la Comisión a iniciar una investigación con el fin de evaluar si se necesitan o no medidas europeas complementarias?*
5. *¿De qué manera desea la Comisión desarrollar en mayor medida los acuerdos marco referentes a la protección de jóvenes futbolistas en el acuerdo con la Fifa, a fin de que el acuerdo ofrezca una protección suficiente a jóvenes jugadores procedentes de países de fuera de la Unión Europea?*
6. *¿Considera la Comisión que las normas para los agentes de jugadores (players agents rules) que aplica la Fifa a los intermediarios en el mundo del fútbol son una garantía suficiente para proteger a jóvenes futbolistas contra el tráfico de personas y otras prácticas ilegales?*
7. *¿Considera la Comisión que en el marco de la libre circulación de personas, bienes y capitales tiene sentido elaborar una normativa europea para el ejercicio del oficio y actividades profesionales de "intermediario deportivo" con el fin de alcanzar una igualdad*

comissionada per a l'Esport Viviane Reading es va haver de pronunciar sobre el tractament de la figura dels agents de jugadors, i afirmà, el dia 31.07.2011, de manera concisa que no preveia tractar de manera específica la qüestió dels agents dels futbolistes.⁷⁶⁷

---

de trato de (jóvenes) futbolistas y otros deportistas de otras disciplinas deportivas en todos los Estados miembros y para defender así sus derechos?

8. *En determinados Estados miembros, las actividades de los intermediarios deportivos están reguladas por la ley y se protegen los derechos de los deportistas en estas actividades. ¿Considera la Comisión que es imprescindible elaborar una normativa europea centrada en los derechos sociales y laborales de los (jóvenes) deportistas?*
9. *¿Considera la Comisión que es imprescindible incluir la lucha contra el tráfico de personas y las actividades internacionales de los intermediarios deportivos en sus negociaciones con los Estados candidatos a la adhesión? ¿Considera la Comisión la posibilidad de incluir este tema igualmente en su política exterior y en los acuerdos que concluye con los Estados candidatos a la adhesión?*
10. *¿Qué medidas toma la Comisión contra las federaciones deportivas, las asociaciones deportivas y los intermediarios en el deporte, nacionales e internacionales, que infringen la normativa europea o la normativa nacional en los ámbitos del Derecho laboral, social, fiscal o comercial o la normativa en torno al acceso y la residencia en el territorio de los Estados miembros de la Unión Europea?*

Vegeu el DO.C 364 E de 20.12.2001, p. 186.

⁷⁶⁷ El text de la resposta, complet, és el següent «*Su Señoría plantea la cuestión de la protección de los jóvenes deportistas evocada en la Declaración "relativa a las características específicas del deporte y a su función social en Europa, que deben tenerse en cuenta al aplicar las políticas comunes", adoptada en el Consejo Europeo de Niza de diciembre de 2000. Al igual que el Consejo, la Comisión es sensible a esta preocupación, que trató en el marco del Informe de Helsinki sobre el deporte, así como en el marco del foro europeo de los deportes, celebrado los días 26 y 27 de octubre de 2000 en Lille, en el cual se dedicó un taller a la protección de los jóvenes. Por otra parte, se examinó con mucha atención la situación particular de los jóvenes menores de 18 años en los debates entre la Comisión y la Federación Internacional de Fútbol Asociación (FIFA) sobre las normas aplicables a los traspasos internacionales de jóvenes futbolistas.*

Su Señoría plantea diez cuestiones:

1. *La Comisión desconoce la gravedad del "tráfico de jóvenes futbolistas" originarios de terceros países. La información que le ha sido transmitida procede de la prensa o de informes nacionales. Debido a las competencias que intervienen en este asunto, las primeras respuestas legislativas y normativas se han dado a nivel nacional.*

-
2. *El Consejo ha adoptado la Directiva 94/33/CE del Consejo, de 22 de junio de 1994, relativa a la protección de los jóvenes en el trabajo⁽³⁾. Esta Directiva tiene por objeto prohibir el trabajo infantil (pero prevé la posibilidad de conceder derogaciones a los Estados miembros), regular y proteger el trabajo de los adolescentes y, de forma general, garantizar que todo empleador ofrezca a los jóvenes condiciones de trabajo adaptadas a su edad.*
  3. *Este fenómeno no parece preocupar en igual medida a todos los Estados miembros, lo cual explica la diversidad de las reacciones nacionales. Algunos de ellos no parecen haber adoptado ninguna medida específica. Otros, en cambio, hasta han prohibido toda transacción comercial relativa a deportistas menores.*
  4. *Por el momento, la Comisión no prevé solicitar un estudio para evaluar el problema.*
  5. *La protección de los menores ha sido uno de los principales temas de discusión entre la FIFA y la Comisión. Entre otras cosas, se pretendía conciliar el derecho a la libre circulación de los trabajadores, incluidos los menores, que hayan alcanzado la edad mínima de acceso al empleo en los países de acogida, con el propósito de proteger a esta categoría de trabajadores, especialmente frágil y vulnerable. La solución aportada el 5 de marzo de 2001 incluye el respeto de estos dos principios, cuya aplicación deberá estar garantizada por la FIFA. No incumbe a la Comisión elaborar normas en materia de protección de los menores. Como guardiana del Tratado CE, debe limitarse a garantizar el respeto del Derecho comunitario. Por lo tanto, no es competencia de la Comisión ampliar este marco de referencia.*
  - 6, 7 i 8 ***Respecto a los agentes de los futbolistas, tras una acción ante la Comisión basada en las normas de competencia, la FIFA modificó las modalidades de organización de la profesión para que sea ejercida con mayor moralidad. Estas nuevas normas de la FIFA relativas a los agentes de los futbolistas entraron en vigor el 1 de marzo de 2001. Algunos Estados miembros decidieron también legislar para delimitar con mayor precisión las actividades de los agentes de los futbolistas.***
  9. *En el marco de las negociaciones con los países candidatos a la adhesión, se tiene plenamente en cuenta el acervo comunitario, que incluye, por ejemplo, los principios de libre circulación o la Directiva 94/33/CE relativa a la protección de los jóvenes en el trabajo. La Comisión no prevé tratar de forma específica la cuestión de los agentes de los futbolistas en el marco de las negociaciones de adhesión.*
  10. ***La Comisión y los Estados miembros deben garantizar de forma complementaria el respeto del Derecho Comunitario y del Derecho nacional. A nivel comunitario, el Tratado CE prevé procedimientos a tal efecto que en algunos casos permiten intervenir directamente ante las federaciones deportivas, a propósito, por ejemplo, de las normas de competencia. En cambio, en determinados ámbitos, las jurisdicciones internas constituyen jueces naturales de los litigios relativos a la aplicación del Derecho comunitario.***

Vegeu el DO.C 364 E de 20.12.2001, p. 188.

La pregunta més directa sobre l'activitat dels intermediaris en l'àmbit de la contractació i la transferència de jugadors de futbol menors d'edat la formula d'aquesta manera: Considera la Comissió que les normes pels agents de jugadors que aplica la FIFA als intermediaris en el món del futbol són una garantia suficient per a protegir als joves futbolistes contra el tràfic de persones o altres pràctiques il·legals? Davant el que l'aleshores comissionada per l'Esport afirmà la moralitat de la regulació FIFA aplicable des de 2001, incloent-hi la regulació de 2008.

Cal posar en relleu que la FIFA, a través de la nova regulació sobre les relacions amb intermediaris, fa un pas endavant en aquest sentit, imposant la prohibició de cobrament dels intermediaris per la representació de menors d'edat. En aquesta direcció la RFEF ha desenvolupat la regulació interna sobre la matèria.

1. DRET APLICABLE: DRET ESTATAL I NORMATIVA ESPORTIVA

Abans d'entrar en concret a estudiar els principals inconvenients que he detectat que poden sorgir d'aquesta relació jurídica entre intermediaris i jugadors professionals de futbol, es presenten dues problemàtiques importants: relatives al dret aplicable i a la jurisdicció competent per conèixer de les controvèrsies.

Aquestes qüestions tenen més rellevància del que es pugui pensar, perquè d'una banda, la determinació de la normativa aplicable comportarà, en última instància, l'adopció de criteris més favorables als interessos de l'intermediari o del jugador, o més favorables a la prevalença dels acords entre particulars o a la de normes de caràcter imperatiu. La manca de determinació de la normativa aplicable condueix a una inseguretat jurídica. D'altra banda, és necessària la determinació de la competència per conèixer d'aquests inconvenients que en poden derivar, ja que en funció de qui els tracti, en l'adopció de decisions, serà més procliu a que es respectin en major o menor mesura la normativa FIFA i els acords de les parts.

Una de les principals controvèrsies en el dret esportiu és la possibilitat de prevalença d'aquest al dret estatal. Es pot defensar la necessitat d'analitzar, en tots els supòsits, l'existència de la regulació interna dimanada de les organitzacions o associacions esportives internacionals, en aquest cas la FIFA, associació privada regida pel dret suís; però també la creada per les mateixes, d'àmbit nacional; i la legislació vigent transnacionalment i a l'Estat a què es sotmet el contracte.⁷⁶⁸

---

⁷⁶⁸ En aquest sentit reflexiona RODRÍGUEZ TEN, Javier, *Régimen jurídico...*, ob. cit., pp. 267-268: «No se trata de una cuestión original, en otros ámbitos sectoriales ya se han producido

Pel que fa a aquesta qüestió, i amb relació a la possible prevalença del dret comunitari al dret esportiu: «*La jurisprudencia comunitaria es clara en este aspecto, y da preferencia a la aplicación del Tratado en el territorio de los estados miembros (y en el de aquellos países que puedan contar con determinados acuerdos con la Unión Europea) frente a las normas deportivas internacionales o nacionales (recordemos, de naturaleza privada), circunstancia que afecta fundamentalmente (pero no de manera exclusiva) al deporte profesional*». ⁷⁶⁹

Així també ho ha explicat GARCÍA CABA: «*la especificidad del deporte no constituye excepción alguna al derecho comunitario. Al mismo tiempo, las sentencias dictadas por el Tribunal de Justicia Europea, así como las decisiones tomadas por la Comisión demuestran que el objetivo de la Unión Europea no es tanto desregular las actividades deportivas, sino evitar que cualquier exceso de libertades dañe el sistema*». ⁷⁷⁰

En l'àmbit internacional queda clar que el dret derivat d'aquests organismes és d'aplicació també en l'àmbit esportiu i d'una manera prevalent. Una altra cosa és la prevalença, o no, de la regulació internacional esportiva davant la llei nacional; la primera és regulació interna de la institució esportiva i la segona és llei. En la teoria queda clar que la primera té menys pes que la segona, però el fet és que en la pràctica no sempre s'aplica d'aquesta forma, com ja s'ha vist i es seguirà veient en la jurisprudència citada. ⁷⁷¹

(algunos de ellos de notoria trascendencia) entre ordenamientos, que han venido siendo resueltos, como norma general, a favor de las legislaciones estatales cuando el modelo deportivo ha sido objeto de publicación total o parcial, y a favor de la lex sportiva cuando el modelo es privado».

⁷⁷⁰ A GARCÍA CABA, Miguel María, «El deporte ante el derecho...», *ob. cit.*, pp. 424 a 425.

⁷⁷¹ Comparteix la mateixa opinió RODRÍGUEZ TEN, Javier, *Régimen jurídico...*, *ob. Cit.*, p. 268. Fins a arribar al fet que, en alguns països, s'ha tingut en compte la regulació interna esportiva de tal manera que s'ha canviat la nacional per acostar-la a la primera, com en els casos de Grècia o Perú.

No obstant, com que la FIFA cada vegada regula la relació entre l'avui intermediari de jugadors i el jugador de futbol de manera més oberta evita així la col·lisió d'ambdues regulacions en forces aspectes. De fet, l'actual regulació sobre la relació amb els intermediaris de jugadors de FIFA comporta una desregularització d'aquesta activitat ens alguns aspectes,⁷⁷² per tant, hi ha menys contradiccions entre la normativa estatal i l'esportiva.

Als tribunals hi han arribat conflictes sobre la regulació aplicable en cas de controvèrsia, i sobre aquest punt no s'ha arribat a un consens en els tribunals espanyols. Mentre en els tribunals arbitral és més probable que es tingui en compte la regulació interna esportiva, a part de la regulació estatal, els tribunals espanyols s'han anat pronunciant en diversos sentits. En algunes ocasions han fet prevaldre la regulació interna esportiva al resoldre el cas, ja que entenien que les parts s'havien sotmès a la mateixa quan s'integraren en l'associació; altres tribunals han tingut en compte ambdues regulacions al resoldre el supòsit, utilitzant l'esportiva per integrar el contracte; i, per últim, d'altres no han tingut en compte la regulació esportiva per considerar-la no aplicable o per fer prevaldre l'estatal, com ara en la resolució que s'explica a continuació.

A la SAP de La Corunya de 23.04.2009 (Secció 6a, núm. 215/2009, JUR 2009/257555, MP: *José Gómez Rey*) el tribunal fa prevaldre de manera explícita el dret estatal sobre la regulació interna esportiva creada per la FIFA, en el desenvolupament de la resolució, malgrat no ser necessari per a la solució del cas.

---

⁷⁷² En la mateixa direcció, GARCÍA CABA, Miguel María, «El régimen jurídico aplicable a los intermediarios («ex agentes») futbolísticos, A propósito de la reciente normativa de la FIFA en la materia», *Revista Aranzadi de Derecho de Deporte y Entretenimiento*, núm. 44, 2014, p. 388.

En data indeterminada, Jose Daniel, “agent” esportiu, celebra un contracte amb el jugador Luis Andrés. En l'esmentat contracte de mediació s'hi incorpora una clàusula de renovació tàcita del contracte i una altra amb una indemnització per resolució anticipada del contracte, no consta la quantia.

Jose Daniel demanda a Luis Andrés i li sol·licita 4.693 euros en concepte de comissió i indemnització per resolució anticipada del contracte. Luis Andrés planteja una demanda reconvençional al·legant la nul·litat de la clàusula de renovació tàcita del contracte, ja que aquesta és contrària a l'article 12 del Reglament sobre Agents de Jugadors, que estableix la prohibició d'aquesta.

El JPII núm. 1 Ribeira dicta, el dia 23.10.2007, una sentència en què condemna a Luis Andrés al pagament de 4.693 euros i desestima la demanda reconvençional interposada per aquest. Entén que l'article 12 del reglament d'agents esportius no prohibeix la renovació tàcita en aquests termes. Raona que la clàusula pactada existeix en virtut de l'autonomia de la voluntat, que reconeix l'article 1255 CC, la qual no és contrària a l'ordre públic. També que el citat article que prohibeix la renovació tàcita ja preveu conseqüències de naturalesa federativa per a l'agent que no compleixi les obligacions –advertència, multa, suspensió o retirada de la llicència. Unes sancions administratives que no afecten a la validesa del contracte, malgrat sí que introdueixen limitacions en la llibertat de pactes.

L'AP desestima el recurs d'apel·lació i reafirma la sentència del JPI *«[e]n este caso ni la finalidad de la norma contrariada, ni la naturaleza de la norma, condicionada por la del órgano del que emana, permiten concluir la nulidad de un contrato por ser contrario a una norma imperativa o prohibitiva. La norma se limita a regular la actividad de los agentes de jugadores de fútbol y no afecta a quienes no tengan esa condición. prevé sanciones específicas, distintas de la nulidad, para el caso de que los agentes licenciados contravengan la norma que excluye la*

renovación tácita. Sanciones que afectan al agente licenciado y no al contrato. Lo que es lógico porque el organismo que aprueba la norma es una Federación Internacional, una asociación de asociaciones, de naturaleza privada, que no puede alterar las normas de un Estado sobre la validez y eficacia de los contratos». FD

2

El tribunal té en compte l'existència de la regulació esportiva al resoldre, i en aquest cas no l'aplica per no ser el demandant un agent acreditat FIFA. No obstant, es pronuncia sobre l'aplicació d'aquesta normativa en el sentit que, considera, que en el cas que la part sigui un agent FIFA l'aplicació –i així en mostra la possibilitat d'aplicació– de la regulació interna esportiva conduiria a una possible sanció per a l'agent, però no una pel contracte; afirmant així que no ens trobaríem davant d'una nul·litat contractual.

En conclusió, atenant a la qualificació de la naturalesa de la relació jurídica que aquí presento, entenc que, en el cas que el contracte sigui atípic complex o mixt conformat del contracte de mandat, representatiu o no, i del contracte d'arrendament de serveis s'estarà a allò disposat per les parts, en virtut de l'autonomia que se'ls hi reconeix en el CC, i al que disposen els articles 1709 a 1739 CC –en relació amb el mandat i la representació–, l'article 1259 i el 1280.5 CC –pel que fa a la representació i l'apoderament– i els articles 1583 a 1587 CC –en cas que siguin aplicables, i també la resta de regulació sobre l'arrendament continguda entre els articles 1542 i 1574 CC. Si es tracta d'un altre tipus contractual s'estarà a la naturalesa del mateix i s'aplicarà la regulació privada que reguli aquest.

A part, es tindrà en compte el Reglament sobre les relacions amb intermediaris de la FIFA i el Reglament d'Intermediaris de la RFEF, de 2015 ambdós, o si és el cas, en antics contractes, el Reglament sobre Agents de Jugadors de Futbol de 2008; sempre que no contravinguin disposicions imperatives del dret espanyol. Es consideraran, en aquesta direcció, part integrant del contracte.

2. JURISDICCIO COMPETENT PER A RESOLDRE SOBRE CONTRACTES CELEBRATS ENTRE REPRESENTANTS I JUGADORS DE FUTBOL

La reclamació de la retribució, la vulneració de la clàusula d'exclusivitat o la resolució contractual acaben, en algunes ocasions, generant una controvèrsia davant dels tribunals esportius o de la jurisdicció ordinària. En ambdós casos, caldrà conèixer tant la regulació interna esportiva com la llei de l'estat, i aplicar-les en ares a una resolució. Aquesta és l'opinió que aquí es defensa, sense menysprear la prevalença de regulació estatal cal tenir present a regulació esportiva de les associacions privades. Alguns tribunals, però, entenen que es pot ometre el coneixement i l'aplicació d'aquesta regulació esportiva. L'especificitat de la matèria és un argument per entendre que les institucions que coneixen bé l'activitat poden establir una regulació de la mateixa adequada a las circumstàncies.

El de la jurisdicció competent ja era un aspecte controvertit en l'època franquista, tal i com afirma GONZÁLEZ GRIMALDO⁷⁷³ quan el Tribunal Suprem assentà jurisprudència reconeixent la potestat dels òrgans jurisdiccional per a conèixer de conflictes nascuts en l'àmbit de l'esport. No obstant, també entenia que era possible deixar al marge els que sorgien entre esportistes i societats o entitats esportives, o entre aquestes i terceres persones, sempre que fossin en el camp de l'educació física i l'esport; les quals podien quedar emparades en la jurisdicció disciplinària.

---

⁷⁷³ GONZÁLEZ GRIMALDO, Mariano-Carmelo, ob. cit., pp. 170 i següents.

De fet, en bastants casos controvertits, la solució es pot trobar simplement declarant quina és la normativa que s'ha de tenir en compte per a la resolució d'un problema, l'esportiva o l'estatal. Un tribunal esportiu té més tendència a aplicar la primera i un tribunal ordinari, la última.

És el cas, per exemple, de la duració d'un contracte en què es parli d'un termini de vigència de 4 anys. En aquest cas, passats 2 anys una de les parts pot al·legar que, conforme l'antic Reglament sobre Agents de Jugadors de la FIFA o el nou Reglament d'Intermediaris de la RFEF, aquest ha de considerar-se extingit, ja que la duració màxima en aquesta regulació interna és la de 2 anys i no es permet acceptar la pròrroga tàcita del mateix –en la nova regulació esportiva no queda clar que aquesta pròrroga hagi de ser de manera expressa. En canvi en aplicació de la normativa espanyola, per exemple, si estem davant d'un mandat o d'una mediació –o de qualsevol altra contracte–, que són els casos típics, aquesta duració de 4 anys és vàlida i així la farà respectar el jutge o tribunal.

A la SAP de Madrid de 23.02.2004 (Secció 12^a, núm. 140/2004, JUR 2004/250008; MP: *José Zarzuelo Descalzo*) que s'explica en l'apartat relatiu a la clàusula d'exclusivitat del contracte, per la seva peculiaritat, es tracta l'aspecte que s'acaba de posar en relleu. En aquest cas, el tribunal reflexiona sobre la duració del contracte i entén que per aplicació de l'articulat del Reglament sobre Agents de Jugadors FIFA, que regeix l'activitat de l'agent, s'ha d'entendre que no està vigent pel transcurs de 2 anys sense una pròrroga expressa de vigència del mateix. L'aplicació de la regulació esportiva, la d'una associació privada, afirma, no col·lisiona amb la llibertat de contractació establerta a la regulació civil, com es manifesta a continuació.

«Por otro lado, en el presente caso se presentan serias dudas de que el contrato de 7 de marzo de 1.995 mantenga su vigencia, a tenor de lo estipulado por el

Reglamento de la Actividad de los Agentes de los Jugadores de la F.I.F.A. que, en su artículo 12, establece la duración máxima de tales contratos en dos años, renovables con el consentimiento expreso de las partes, no bastando un consentimiento tácito como el acordado en el presente caso, de no haber comunicación previa de desistimiento, al estar vinculadas las partes a dicha reglamentación por su profesión y sin que tales disposiciones de una asociación privada colisionen con la libertad de contratación establecida en la legislación civil». FD 2

2.1 Resolució de conflictes

Partint de la necessitat i de l'existència d'una regulació esportiva pública i privada, és convenient disposar d'una justícia esportiva i d'una d'ordinària. Aquesta és l'opinió que es defensa a la tesi: alguns aspectes esportius han d'establir-se per llei estatal i d'altres, per l'especificitat del món esportiu, sembla convenient que es regulin des d'institucions esportives especialistes en la qüestió; i el mateix passa amb el coneixement i la resolució de controvèrsies.⁷⁷⁴

S'han anat establint mecanismes de resolució de conflictes com ara l'«*International Olympic Committee Executive Board*», els òrgans quasi jurisdiccionals de la FIFA (la Comissió Disciplinària, la Comissió Ètica i la Comissió d'Apel·lació) o el *Tribunal Arbitral du Sport* (Tribunal Arbitral de l'Esport, a partir d'ara TAS).

---

⁷⁷⁴ D'una altra manera es tracta en el món anglès i també en l'americà, com bé diu GARDINER, Simon *et al.*, *ob. cit.*, p. 229: «*In England, there is a long tradition that the courts do not generally intervene in sports disputes. They tend to leave matters to be settle by the sports bodies themselves regarding them as beings* [...] «*The position is the same in North America. In the United States, sports disputes are regarding as private matters*».

Tal com manifesta CAZORLA⁷⁷⁵ l'administració esportiva disposa de la facultat sancionadora esportiva, la qual, com a part integrant de la potestat sancionadora administrativa general, està sotmesa a un conjunt de principis als quals ha de subordinar-se. Aquests principis no provenen del dret administratiu sinó del dret penal, i són bàsicament el de legalitat, el de tipicitat, la presumpció d'innocència, el d'imputabilitat i la regla de la prescripció de la responsabilitat de l'inculpat⁷⁷⁶. Alguns organismes esportius privats⁷⁷⁷, com s'acaba de dir, disposen ara ja d'una regulació sancionadora i de mecanismes de resolució de disputes.⁷⁷⁸

En aquest sentit, i amb relació a les controvèrsies sorgides amb l'activitat d'un agent de jugadors, fins fa poc s'havia de tenir en compte l'article 30 del Reglament sobre Agents de Jugadors de 2008. Així, les reclamacions nacionals⁷⁷⁹ relacionades amb l'activitat de l'agent de jugador s'havien de

---

⁷⁷⁵ A CAZORLA PRIETO, Luis María (Dir.), *Derecho del deporte*, ob. cit., 1992 pp. 338-339 i a RODRÍGUEZ TEN, Javier, *Régimen jurídico...*, ob. cit., p. 50.

⁷⁷⁶ Per aprofundir sobre sancions administratives vegeu GARCÍA DE ENTERRÍA, Eduardo i Tomás Ramón FERNÁNDEZ, *Curso de Derecho Administrativo II*, 13ª edició, Thomson Reuter, Cizur Menor, 2013, pp. 169 i següents.

⁷⁷⁷ Una aproximació al sistema «jurisdiccional» esportiu a OSWALD, Denis, «Le pouvoir juridictionnel des organisations sportives et ses limites», a AAVV, *Conférence internationale droit et sport, Tribunal arbitral du sport, Laussane, 13-14 septembre, 1993*, IRL Imprimeries Réunies Lausanne s.a., 1993, pp. 41-46.

⁷⁷⁸ Un tractament d'aquests principis en la disciplina esportiva, regulats a través de la *Ley del Deporte* de 1990, els trobem a BAENA BOCANEGRA, Francisco, «La disciplina deportiva en la Ley del Deporte de 1990: principios disciplinarios», *Revista Española de Derecho Deportivo*, núm. 3, 1994, pp. 19-30.

⁷⁷⁹ El TAS ha establert els criteris per a definir quines són disputes nacionals en diferents casos, com ara, el CAS 2010/A/2091 *Lachter v Derek Boateng*, en què posa en relleu que es tracta de casos en què les parts estaran registrades en la mateixa federació, vegeu <http://jurisprudence.tas-cas.org/sites/CaseLaw/Shared%20Documents/2091.pdf>, última visita 17.04.2015.

conèixer per un tribunal d'arbitratge independent, degudament constituït i imparcial que tingui en compte els Estatuts FIFA i la llei del territori de l'associació.⁷⁸⁰ En el cas de reclamacions internacionals en aquest àmbit, la petició s'havia de presentar a la Comissió de l'Estatut del Jugador de la FIFA ⁷⁸¹. Si aquesta entenia que es podria incoar un procediment disciplinari per aquesta causa, havien de sotmetre l'expedient a la Comissió Disciplinària de la FIFA i, en última instància, al TAS.⁷⁸²

L'annex 1 i el 3 del Reglament sobre Agents de Jugadors de 2008 recordaven que, tal i com manifesten els Estatuts de la FIFA –i s'explica a continuació–, el tribunal competent per a conèixer de la reclamació relacionada amb aquests aspectes esportius és l'establert per l'associació corresponent o per la FIFA, i prohibeix explícitament la submissió de la controvèrsia als tribunals ordinaris. Malgrat ser una possibilitat vàlida, la

---

⁷⁸⁰ A favor que els afiliats estiguin sotmesos a aquests aspectes de la normativa *vid.* FREGA NAVÍA, Ricardo i Álvaro MELO FILHO, *Derecho Deportivo Nacional e Internacional*, Ediciones Ad-Hoc, Ciudad Autónoma de Buenos Aires, 2007, pp. 216 i següents i en contra *vid.* TEBAS MEDRANO, Javier i Javier RODRÍGUEZ TEN, «La ejecución de los Laudos extranjeros en España. De nuevo sobre la prevalencia del Ordenamiento Jurídico Español respecto las normas FIFA: breve reflexión sobre la ineficacia del artículo 64 del Código Disciplinario FIFA en España», *Iusport*, 26.05.2009, http://www.iusport.es/images/stories/imagenes-2009/tebas-ten-EJECUCION_LAUDOS_TAS_POR_FIFA.pdf, última visita 26.11.2014

⁷⁸¹ La Comissió del'Estatut del Jugador s'ocupa de la supervisió i el compliment del Reglament sobre l'Estatut i Transferència de Jugadors i determina l'estatut dels jugadors en diverses competicions de la FIFA. En aquests reglament s'estableix la seva competència jurisdiccional i les seves decisions es publiquen per part de la FIFA. Per a tenir més informació, *vid.* <http://es.fifa.com/aboutfifa/organisation/bodies/standingcommittees/committee=1882032.html>, última visita 10.10.2014.

⁷⁸² L'article 23 del Reglament sobre l'Estatut i Transferència de Jugadors recull el procediment.

incorporació d'una clàusula de submissió a l'arbitratge, no sempre és una possibilitat pacífica.⁷⁸³

Actualment, l'article 14 del Reglament d'Intermediaris de la RFEF disposa els instruments de resolució de disputes. Així, estableix que el Comitè Jurisdiccional és l'òrgan a qui correspon conèixer i resoldre les disputes de tipus econòmic que es suscitin entre els intermediaris i els clubs i/o futbolistes en l'execució dels contractes de representació celebrats entre ells.

És un requisit indispensable que la operació o transacció en què es base la controvèrsia hagi estat registrat en la RFEF, que la relació jurídica entre les parts no hagi vulnerat el reglament i que en el contracte de representació consti de manera clara el sotmetiment previ i voluntari al Comitè Jurisdiccional de la RFEF. En cas contrari es podrà inadmetre la reclamació.

Aquest Comitè podrà inhibir-se de conèixer la controvèrsia en cas que una de les parts sotmeti el litigi al coneixement dels Tribunals ordinaris; i tampoc coneixerà litigis relacionats amb un contracte de representació subscrit per un jugador menor d'edat al moment de la firma del mateix.

Hi ha, doncs, una clara diferenciació, que s'ha anat matisant, entre, d'una banda, la postura de les federacions, que per indicació de les federacions internacionals en les que s'integren intenten sostenir la utilització

---

⁷⁸³ Sobre aquest punt vegeu el comentari de RODRÍGUEZ TEN, Javier, «La aplicación de los principios «non bis in idem» y de la retroactividad favorable y del derecho a la tutela judicial efectiva en el ámbito del Derecho Deportivo: el denominado «caso Camp Nou», *Revista Jurídica del Deporte*, núm. 13, 2005, pp. 113-120. L'autor tracta l'accés als tribunals ordinaris i les sancions a les que pot ésser sotmès, en aquest cas un club, per part de les associacions privades futbolístiques internacionals.

d'instruments de justícia esportiva al marge dels tribunals ordinaris, i la postura dels esportistes que defensen l'accés sense restriccions als tribunals de justícia. Aquest fet es concreta en la lluita per introduir en els estatuts i en les normes tota una sèrie d'instruments a través dels quals s'intenta restringir l'accés a la justícia ordinària a favor d'una justícia esportiva de naturalesa privada, que comporta una situació de desequilibri en la distribució dels instruments.⁷⁸⁴

D'altra banda, i ja en relació amb el sistema de sancions aplicable a conseqüència d'una acció contrària allò establert reglamentàriament per les institucions esportives, cal distingir que quan es parla de disciplina esportiva es fa referència al «*sistema de normas que permite imponer sanciones a sujetos subordinados al ordenamiento jurídico-deportivo por la comisión de infracciones previamente tipificadas. Su fundamento hay que encontrarlo en las relaciones de sujeción especial que se dan en el ordenamiento deportivo. En efecto, en su seno se producen unas relaciones de subordinación de unas personas, físicas o jurídicas, a otras investidas de autoridad o facultad de mandar*».⁷⁸⁵

---

⁷⁸⁴ Afirmació de PINA SÁNCHEZ, Carolina i Carolina FERRERO MUÑOZ, «La comercialització de la imatge en el deporte professional», a PALOMAR OLMEDA, Alberto (Dir.), *El deporte profesional*, Bosch, Barcelona, 2009, p. 641, que es comparteix aquí.

⁷⁸⁵ A CARRETERO LESTÓN, José Luis, «La disciplina deportiva...», ob. cit., pp. 12 i 13.

Com afegeix l'autor, una interpretació del terme restringida porta a considerar que els àmbits que estiguin fora de l'activitat de caràcter públic dels òrgans esportius i no siguin recorribles davant la jurisdicció contenciosa-administrativa no quedarien a dins d'aquest concepte. Els actes dels òrgans esportius privats, recorribles o no davant la jurisdicció ordinària, en serien un exemple d'aquesta.

Una interpretació àmplia permetrà incloure tot acte disciplinari, independentment del seu caràcter públic o privat.

Aquí és bo recordar, en aquesta direcció, el supòsit de la SAP de La Corunya de 23.04.2009 (Secció 6a, núm. 215/2009, JUR 2009/257555, MP: *José Gómez Rey*), de la qual destacàvem el raonament del tribunal sobre la possibilitat d'aplicar una sanció a l'agent que no compleixi amb allò establert a la regulació esportiva, i que no suposa una sanció de nul·litat de la relació jurídica.

2.2 Instruments extrajudicials per a la resolució de conflictes esportius a Espanya

a) *Establiment a la Ley del Deporte de 1990*

La LD 90 obre la possibilitat d'una conciliació extrajudicial en l'esport, la qual està exposada en l'article 87⁷⁸⁶: *«las cuestiones litigiosas de naturaleza jurídico deportiva, planteadas o que puedan plantearse entre los deportistas, técnicos, jueces o árbitros, clubes deportivos, asociados, Federaciones deportivas españolas, Ligas profesionales y demás partes interesadas, podrán ser resueltas mediante la aplicación de fórmulas específicas de conciliación o arbitraje, en los términos y bajo las condiciones de la legislación del Estados sobre la materia»*.⁷⁸⁷

Com estableix la disposició, la normativa estatutària dels clubs esportius, de les Federacions esportives espanyoles i de les Lligues professionals

---

⁷⁸⁶ Aquest article i el 88 estan desenvolupats pels articles 34 a 39 del *Real Decreto, de 20 de diciembre, sobre las Federaciones Deportivas Españolas y el Registro de Asociaciones Deportivas*, publicat al BOE núm. 312, de 30.12.1991, pp. 41820-41826.

⁷⁸⁷ Per ampliar el coneixement de la conciliació extrajudicial de l'esport a Espanya vegeu CAMPS POVILL, Andreu, «La conciliación extrajudicial del deporte en España» a CARRETERO LESTÓN, José Luís *et al.*, *Derecho del deporte. El nuevo marco legal*, Deporte y Documentación Unisport Andalucía, núm. 19, 1992, pp. 215-256.

podran preveure⁷⁸⁸ un sistema de conciliació o arbitratge⁷⁸⁹ en què, com a mínim, s'hi estableixin les regles que es manifesten a continuació (art. 188.2 LD 90):

- a) Mètode per a manifestar la inequívoca voluntat de submissió dels interessats a aquest sistema.
- b) Matèries, causes i requisits d'aplicació de les fórmules de conciliació o arbitratge.
- c) Organismes o persones encarregades de resoldre o decidir les qüestions a les quals es refereix l'article.
- d) Un sistema de recusació de qui realitzi les funcions de conciliació o arbitratge, així com d'oposició d'aquestes fórmules.
- e) Un procediment a través del qual es desenvolupin les funcions citades, respectant els principis constitucionals, entre els quals els de contradicció, igualtat i audiència de les parts.
- f) Mètodes d'execució de les decisions o resolucions derivades de les funcions conciliadores o arbitrals.

S'ha de tenir present que *«el empleo de cauces extrajudiciales es potestativa para las partes implicadas y debe concurrir mutuo acuerdo, anterior o posterior a la controversia»*. Encara avui dia s'està desplegant l'ús dels instruments extrajudicials de resolució de conflictes, tot i que ja s'ha incrementat el seu ús, el que possibilitarà que s'estengui en l'àmbit esportiu; en què, malgrat sí que

---

⁷⁸⁸ Pel que fa a les associacions, la Disposició addicional tercera de la LODA disposa *«Las Administraciones públicas fomentarán la creación y la utilización de mecanismos extrajudiciales de resolución de conflictos que se planteen en el ámbito de actuación de las asociaciones»*.

⁷⁸⁹ A la LD 90 i a la regulació de desenvolupament de la mateixa no queda ben delimitada la diferència entre conciliació i arbitratge, ja que en ocasions s'utilitzen de manera indistinta els termes. Autors com ara CAZORLA PRIETO, *Derecho del deporte*, ob. cit., p. 360 o BLANCO PEREIRA, Eduardo (2010), *Los Modelos Asociativos...*, ob. cit., p. 84, han criticat aquest ús indistint.

existeixen alguns supòsits relatius a la resolució alternativa de conflictes derivats de la relació intermediari/agent-jugador, les parts encara recorren en bastantes ocasions als tribunals ordinaris.

b) Arbitratge i arbitratge esportiu

La Llei d'Arbitratge espanyola en l'article 1.3 preveu la seva aplicació supletòria als arbitratges previstos en altres lleis, com l'esmentada, excepte als laborals. Es tracta d'arbitratges que es duguin a terme en territori espanyol, ja siguin de caràcter intern o internacional, sense perjudici del que es disposi a l'efecte en tractats o lleis especials sobre arbitratge (art. 1.1).

L'actual article 14 vigent disposa:

1. *Las partes podrán encomendar la administración del arbitraje y la designación de árbitros a:*
  - a) *Corporaciones de Derecho público y Entidades públicas que puedan desempeñar funciones arbitrales, según sus normas reguladoras.*
  - b) *Asociaciones y entidades sin ánimo de lucro en cuyos estatutos se prevean funciones arbitrales.*
2. *Las instituciones arbitrales ejercerán sus funciones conforme a sus propios reglamentos.*
3. *Las instituciones arbitrales velarán por el cumplimiento de las condiciones de capacidad de los árbitros y por la transparencia en su designación, así como su independencia.*

Un arbitratge és esportiu quan es sotmeten a àrbitres especialitzats decisions en matèria de pràctica o desenvolupament esportiu, interessos pecuniaris o altres que sorgeixin d'aquesta pràctica, o qualsevol activitat relacionada amb l'educació física i l'esport, incloent qüestions com el dopatge, patrocini o mitjans de comunicació.⁷⁹⁰ Sempre que la LD 90 no l'hagi qualificada de matèria no susceptible de tractament en un tribunal arbitral.⁷⁹¹

CAZORLA ja manifestà que «*El arbitraje deportivo no tiene entidad sustancial en sí; no es más que una especialidad dentro del tronco jurídico común que facilita el ordenamiento jurídico-arbitral de carácter general*». ⁷⁹²

Aquí la discussió clàssica és sobre si la clàusula arbitral que s'incorpora, a partir de l'aplicació de la normativa FIFA, és vàlida o no. És a dir, si l'assumpció és voluntària o hi ha certa pressió en la incorporació d'aquesta submissió al TAS. Avui sembla una qüestió menys rellevant, en l'àmbit de la intermediació futbolística, perquè no és un aspecte que s'hagi posat en relleu en la mateixa, com si apareixia a la regulació anterior sobre agents de jugadors, en què en el mateix model de contracte de representació s'incorporava la clàusula de submissió al TAS i a l'arbitratge esportiu.

---

⁷⁹⁰ BARRACHINA JUAN, Eduardo, *Derecho del deporte*, ob. cit., p. 91.

⁷⁹¹ MERINO MERCHÁN, José Fernando, ob. cit., p. 212.

⁷⁹² A CAZORLA PRIETO, Luis María, «El arbitraje deportivo», *Revista Jurídica de Castilla y León, Arbitraje y Mediación*, núm. 29, enero, 2013, <http://www.jcyl.es/web/jcyl/binarios/479/207/8.-%20El%20arbitraje%20deportivo%20-%20digital.pdf?blobheader=application%2Fpdf%3Bcharset%3DUTF-8&blobheadername1=Cache-Control&blobheadername2=Expires&blobheadername3=Site&blobheadervalue1=no-store%2Cno-c>, última visita 11.05. 2014 , p. 4.

Tot i així hi faig una breu referència, ja que a les resolucions judicials i arbitrals explicades en la tesi hi constava, com a part integrant del contracte. El que té, i encara pot tenir, certa rellevància. Després d'uns anys d'anàlisi, la resposta és –de manera resumida i en ares a trobar la millor solució en la situació d'avui en dia– que quan les parts inicien l'activitat sota el paraigües de les institucions esportives accepten clarament la normativa interna de les mateixes, el que dona lloc a l'acceptació de qualsevol sanció derivada de l'incompliment de la seva normativa interna. Això implica també qualsevol sanció que aquestes mateixes li puguin aplicar sota l'empara de la normativa, com ara per una vulneració de la clàusula o regulació de submissió al TAS.

Cal recordar que la submissió a l'arbitratge és vàlida, i la incorporació d'una clàusula, en aquest sentit, en un contracte també. El que no es pot prohibir és l'accés als tribunals ordinaris, que atemptaria contra el dret a la tutela judicial efectiva. Aquí però, no entraré en el debat de si es tracta d'una incorporació voluntària o no, ja que aquesta ha perdut cert sentit. No obstant, optin voluntàriament les parts per aquesta clàusula o la incorporació vingui motivada per una altra raó, si s'arriba al punt d'una divergència d'opinions entre les parts, aquestes decidiran si van per la via de la jurisdicció ordinària o per la justícia esportiva. En el primer cas, únicament se'ls podria aplicar una sanció en relació a l'activitat esportiva – la qual també pot ser molt transcendent.⁷⁹³

---

⁷⁹³ Sobre aquest punt vegeu el comentari de RODRÍGUEZ TEN, Javier, «La aplicación de los principios «non bis in idem» y de la retroactividad favorable y del derecho a la tutela judicial efectiva en el ámbito del Derecho Deportivo: el denominado «caso Camp Now», *Revista Jurídica del Deporte*, núm. 13, 2005, pp. 113-120. L'autor tracta l'accés als tribunals ordinaris i les sancions a les que pot ésser sotmès, en aquest cas un club, per part de les associacions privades futbolístiques internacionals.

Aquí s'ha deixat de banda l'anàlisi del supòsit en què les parts no es vulguin posar d'acord en el tipus de mecanisme de resolució de controvèrsies, per exemple, o ambdues han pactat l'accés als tribunals ordinaris per a la resolució de conflictes; però que s'ha incorporat la clàusula per la utilització de l'antic model de contracte de representació o per remissió a la regulació interna esportiva a la qual les parts estan subjectes.

Aquest seria un cas clar en què s'hauria d'analitzar fins a quin punt la clàusula de submissió a l'arbitratge s'ha incorporat de manera voluntària, però no és un supòsit habitual. A la pràctica, com s'ha vist, malgrat s'hagi incorporat aquesta clàusula al contracte, algunes vegades les parts han accedit als tribunals ordinaris sense ni tan sols al·legar-la.

Al respecte RODRÍGUEZ TEN afirma que *«la incorporación, no pactada, de la cláusula arbitral a un contrato (el caso más usual acontece al utilizar contratos-tipo que incluso pueden calificarse como de adhesión, propuestos por las federaciones y asociaciones profesionales) genera la nulidad de la misma y del Laudo que pueda dictarse al respecto, si bien en este último caso dicho argumento habrá de ser opuesto (y demostrado) por quien desee utilizar el cauce jurisdiccional.»*⁷⁹⁴

Jo no ho tinc tant clar, fins a quin punt s'ha de considerar nul·la aquesta clàusula, ja que forma part del contracte pactat i no és obvi que es tracti d'una clàusula abusiva, que si que podria conduir a la producció d'aquest efecte.

No obstant, tampoc s'ha de deixar de banda aquest argument, ni el de CAZORLA, qui fa una altra interpretació d'aquestes circumstàncies: *«La sumisión al arbitraje deportivo, como especie de la figura arbitral, ha de ser voluntaria. El arbitraje deportivo debe ser voluntario.*

---

⁷⁹⁴ A RODRÍGUEZ TEN, Javier, *Régimen jurídico...*, ob. cit., p. 289.

Ahora bien, la coexistencia del arbitraje deportivo con el principio de tutela judicial efectiva consagrado en la Constitución no es pacífica. Ciertas entidades deportivas suelen imponer la sumisión obligatoria en sus estatutos. Sin embargo, los jueces en general declaran la nulidad de tales cláusulas por suponer la renuncia previa y abstracta a acudir a juicio. [...]

*La ratificación, al amparo de la regla de sumisión general y abstracta, de la voluntad de acogerse al arbitraje deportivo, y la configuración de órganos arbitrales profesionales e independientes, favorecen a la postre la armoniosa coexistencia de la cláusula de sumisión obligatoria de arbitraje deportivo y al principio de tutela judicial efectiva».*⁷⁹⁵

A les regulacions internes o estatals sobre l'activitat dels agents de jugadors, com és en la modalitat del futbol per part de FIFA, es sol atribuir a les federacions o als tribunals nacionals o internacionals aquesta competència de resoldre les controvèrsies existents entre l'agent i la federació que li expedeix la llicència o entre l'agent i el club. Cal recordar que en l'annex 3 del Reglament sobre Agents de Jugadors de 2008 s'estableix una clàusula de submissió al TAS en el contracte que s'hi presenta, i en la que es manifesta que les parts no acudiran als tribunals ordinaris.

c) Comité Jurisdiccional

En el cas d'Espanya, un dels òrgans que pot entrar a conèixer aquestes controvèrsies és el *Comité Jurisdiccional*. L'antic article 26 i següents del Reglament sobre Agents de Jugadors de la RFEF contenien la següent regulació:

---

⁷⁹⁵A CAZORLA PRIETO, Luis María, «El arbitraje deportivo», ob.cit., p. 6.

Article 26 «El Comité Jurisdiccional de la RFEF es el órgano de vigilancia y de propuesta de las decisiones que debe adoptar la Junta Directiva de la RFEF en lo que concierne a la actividad de los agentes de jugadores»

Article 27 «Cualquier discrepancia o dudas de interpretación de los contratos suscritos entre los firmantes con un agente de jugadores, o entre los mismos agentes registrados en la RFEF, será sometido al Comité Jurisdiccional para su resolución.

En el caso de que el Comité Jurisdiccional de la RFEF se considere incompetente para resolver las discrepancias o las dudas surgidas en la interpretación de los contratos, o cuando éstas se produzcan entre Clubes y Sociedades Anónimas Deportivas, futbolistas o agentes de jugadores registrados en otra Federación nacional, elevará el expediente a la Comisión del Estatuto del Jugador de FIFA.

Las reclamaciones, en estos casos, prescriben a los dos años.»

Article 28 «Los interesados cuya solicitud de obtención de licencia de agentes de jugadores sea rechazada por la RFEF, debido al incumplimiento de los requisitos exigibles, podrán plantear reclamación ante la Comisión del Estatuto del Jugador de FIFA, la cual resolverá sobre la justificación o injustificación de rechazo.

En el caso de que dicha Comisión ratifique la denegación de la RFEF, el interesado no podrá presentar de nuevo su solicitud de licencia hasta que no hayan transcurrido, como mínimo, dos años desde la fecha de la solicitud rechazada».

Li corresponia, així, conèixer i resoldre les pretensions o les reclamacions que no tinguessin un caràcter disciplinari ni competicional i actuar en les controvèrsies en què intervingués un agent de jugadors que disposés d'una llicència expedida per la RFEF.

Les resolucions d'aquest comitè eren de caire esportiu (art. 49 del Reglament General de la RFEF i el 87 bis del Codi Disciplinari de la RFEF, que són del tot compatibles), a diferència de les judicials o, fins i tot, dels laudes del Tribunal d'Arbitratge Esportiu.

Una de les resolucions més conegudes d'aquest *Comité Jurisdiccional y de Conciliación* és la de 11.03.2011 (EXPEDIENTE 590-2010/2011).⁷⁹⁶ En aquesta es condemna al jugador a abonar 12.000 euros al seu agent. Aquest últim demana l'execució de la resolució 5 dies després i la RFEF, el mateix dia, inicia la fase d'execució. En aquesta direcció, insta al jugador al pagament voluntari en el termini de 7 dies i posa èmfasi a les mesures aplicables de l'article 49 del Reglament General de la mateixa federació⁷⁹⁷ i del Codi Disciplinari. El dia 12 d'abril l'agent denuncia l'incompliment per part del jugador i es dona lloc, el dia 3 de maig, a l'obertura de l'Expedient Disciplinari Extraordinari. La resolució del Jutge de Competició de la

---

⁷⁹⁶ Aquest comitè rebutja el coneixement de contractes verbals, ja que no compleixen amb la forma que es requereix segons la regulació interna esportiva. *Vid.* la SAP de Las Palmas de Gran Canaria de 25.09.2008 (Secció 4ª, núm. 346/2007, JUR 2008/5970; MP: *Víctor Manuel Martín Calvo*).

⁷⁹⁷ El tenor literal de l'article és «1. La RFEF, para asegurar la efectividad tanto de las resoluciones del Comité Jurisdiccional y de los Comités constituidos en las Federaciones de ámbito autonómico a tal efecto, así como de las obligaciones que prevé el artículo 104.1, c) III, del presente Reglamento General, podrá acordar las siguientes medidas:

- a) No prestación de servicios federativos.
  - b) Prohibición de organizar y celebrar partidos o competiciones, así como de participar en ellos, salvo que sean de carácter oficial.
  - c) Prohibición de expedición y/o renovación de licencias de futbolistas, entrenadores o de cualesquiera otros técnicos.
  - d) Cualesquiera otras que no siendo contrarias a las disposiciones estatutarias o reglamentarias resulten adecuadas para el eficaz cumplimiento del acuerdo u obligación de que se trate.
2. La adopción, en su caso, de medidas de ejecución será sin perjuicio de la responsabilidad disciplinaria en que pudiera incurrir la persona física o jurídica obligada a cumplir la resolución dictada».

RFEF, de 14.06.2011, sanciona al jugador amb una suspensió de tres mesos que contempla l'article 88 CD.⁷⁹⁸

Gràcies a aquest caràcter sumari del procés i a la resolució del Comitè, el jugador i l'agent arribaren a un acord de pagament, per tal que el jugador no hagués de complir el termini d'aquesta condemna de suspensió.

Aquest òrgan, no obstant, en diverses resolucions, entre les quals destaca la del dia 02.02.2010, reconeix que si les parts no respecten la clàusula de submissió als tribunals esportius i contenen pacte a favor de la jurisdicció ordinària –una circumstància no rara, ja que fins i tot en alguns casos es pacta la submissió a ambdós tribunals– aquest comitè esportiu es declara incompetent per a entrar a conèixer el cas. En tal cas, els conflictes que sorgeixin com a conseqüència de contractes o acords interns de les associacions, i hagin d'arribar a la jurisdicció ordinària, es dirigiran al jutge civil.⁷⁹⁹ En la resolució citada, l'òrgan federatiu es declara incompetent davant d'una controvèrsia que deriva d'un contracte en què hi ha pactada una clàusula en què en concret es sotmeten les disputes als jutjats de Logronyo. I és en la jurisdicció civil en la qual acaben resolent aquest conflicte.

A part, cal tenir en compte que en la pràctica si no es compleix amb la forma requerida del contracte o aquest contracte és verbal s'acabarà als tribunals, ja que el comitè decidirà no entrar a conèixer el cas, mentre que

---

⁷⁹⁸ En relació a les submissió de les controvèrsies a òrgans federatius, vegeu LARUMBE BEAINE, Kepa, «Pueden someterse a los órganos de Justicia Federativa las desavenencias entre deportistas y agentes?», *Revista Jurídica de Deporte y Entretenimiento*, núm. 13, 2005, pp. 459-463.

⁷⁹⁹ En aquesta direcció a FUERTES LÓPEZ, Mercedes, ob. cit., p. 145. Constatat per diverses sentències post-constitucionals del TS.

si el contracte excedeix de l'àmbit funcional de la RFEF, es remetrà a la Comissió de l'Estatut del Jugador de FIFA.

A la SAP de Las Palmas de Gran Canaria de 25.09.2007 (Secció 4a, núm. 346/2007, JUR 2008/5970; MP: *Victor Manuel Martín Calvo*) es tracta un cas en què el *Comité Jurisdiccional y de Conciliación* de la RFEF remet a la jurisdicció ordinària una reclamació de la comissió presentada per un agent de jugadors, per haver-se celebrat un contracte verbal i no complir, d'aquesta manera, amb els requisits de formalització del contracte que es sol·licita. En aquest cas l'administració concursal de la entitat «Unión Deportiva Las Palmas S.A.D» insta una petició de nul·litat d'un acord transaccional. El jutjat homologà l'acord el dia 11.03.2004.⁸⁰⁰

---

⁸⁰⁰ En data indeterminada, Alberto, agent de jugadors, actuà com a intermediari en el traspàs de dos jugadors de futbol: Juan Miguel, «Gamba», i Ernesto, «Cabezón». Per a dur a terme aquesta activitat pactà que rebria del club el 10% de les quantitats regulades en cada contracte de traspàs, que ascendien a 570.000 dòlars americans.

Alberto interposà una reclamació d'aquestes quanties davant del *Comité Jurisdiccional y de Conciliación* de la RFEF, de 570.000 dòlars americans, i aquest Comitè desestimà entrar a conèixer el supòsit, argumentant que, com que no existia un contracte escrit d'aquesta representació tal i com exigia l'article 18.14 del Reglament d'Agents de Jugadors RFEF, sinó que únicament existia un contracte verbal, aquest agent havia d'acudir a la jurisdicció ordinària.

Aleshores, l'agent presentà una demanda de reclamació d'honoraris en què sol·licitava la quantia citada. En el procediment celebrat davant del JPI núm. 10 de Las Palmas de Gran Canaria el dia 10.02.2004 es presentà un acord transaccional firmat per l'Alberto i pel President del Consell d'Administració de la «Unión Deportivas Las Palmas», Francisco, en el què s'expressava la reclamació judicial per import de 672.767,43 euros i es pactava el pagament de 540.911 euros per part del club, en dos terminis, el 30.03.2004 i el 30.12.2004, que l'alliberava d'aquesta obligació. El jutjat homologà l'acord el dia 11.03.2004.

L'administració concursal de la «Unión Deportivas Las Palmas» interposa una demanda davant del JPI mercantil num. 1 de Les Palmes i insta la nul·litat de l'acord transaccional aprovat judicialment tant per considerar que hi ha una simulació absoluta com per una falta de consentiment ja que fou atorgat per un dels membres mancomunats del Consell d'Administració. El dia 08.11.2006 el JPI desestimà la demanda.

Avui, el Reglament d'Intermediaris de la RFEF estableix en l'article 14 que el Comitè Jurisdiccional és l'òrgan encarregat de conèixer i resoldre les disputes de tipus econòmic que es susciten entre els intermediaris i els clubs i/o futbolistes en l'execució dels contractes de representació subscrits entre ells.

És un requisit indispensable que la operació o transacció en què tingui la causa la controvèrsia s'hagi registrat en la RFEF, que en la relació jurídica entre les parts no s'hagi vulnerat el present reglament i que el contracte de representació consti de manera clara el sotmetiment previ i voluntari al Comitè Jurisdiccional de la RFEF. Ja que actualment s'estableix en el propi reglament que la manca d'aquest requisit pot comportar la inadmissió de la reclamació.

La regulació també contempla la possibilitat abans explicada, que una de les parts acudeixi als tribunals ordinaris, en tal cas, el Comitè Jurisdiccional podrà inhibir la seva competència per conèixer del litigi. Aquest Comitè no coneixerà tampoc de contractes de representació subscrits per un jugador menor d'edat en el moment de la firma del mateix.

Els actors recorren en apel·lació i la SAP de Les Palmes la desestima, confirmant així la sentència d'instància, afirmant que *«Téngase presente que la ratificación contractual a la que alude el artículo 1.259 del C. civil puede hacerse tanto de forma expresa como tácita, según prevé el mismo texto sustantivo en otras disposiciones [...] y nuestra jurisprudencia lo admite [...] lo cual ha venido perfilando como supuesto más clásico aqule en el que “el no representado” si hace uso de la acción de nulidad acepta en su provecho los efectos de lo ejecutado sin su autorización o con extralimitación del poder conferido. Efecto de ratificación que igualmente se produce cuando el “representado” ha creado –caso también de autos- una apariencia de mandato o apoderamiento o permite con su actitud que así se crea por terceros, en cuyo caso, también por el principio de la buena fe quedará obligado»*. FD 2

d) Tribunal Español de Arbitraje Deportivo

D'altra banda, el *Tribunal Español de Arbitraje Deportivo*, a partir d'ara, TEAD, fou creat pel COE,⁸⁰¹ i depèn de la Comissió d'Arbitratge Esportiu del mateix,⁸⁰² que l'administra i el governa.⁸⁰³ El TEAD és un òrgan de resolució de disputes a través de l'arbitratge, és a dir, resol aquelles qüestions litigioses que es susciten en matèria esportiva.⁸⁰⁴ Aquestes es poden distribuir en tres grans grups: matèries generals esportives, contractes de patrocini i publicitat i conflictes amb proveïdors i qüestions de responsabilitat civil.

Està compost per 100 àrbitres, designats entre juristes i altres professionals, així com per personalitats vinculades a l'esport, totes persones de reconegut prestigi.

---

⁸⁰¹ Creat per iniciativa conjunta del COE, el CSD i les Lligues d'esports professionals.

⁸⁰² Vegeu la formació de la mateixa a http://www.coe.es/COE/bd_perso.nsf/A264A38375189A0AC1257B09005D8E9A?OpenView&Query=Comisi%C3%B3n+de+Arbitraje+Deportivo, última visita 22.10.2014.

⁸⁰³ Vegeu MERINO MERCHÁN, José Fernando, «Hacia la creación de una Corte de Arbitraje Deportivo», *Revista Española de Derecho Deportivo*, núm. 4, 1994, Civitas, p. 220; qui defensa un sistema de justícia esportiva espanyol privat, en base a l'article 22 de la CE i altres preceptes legals relatius a la matèria.

⁸⁰⁴ No convenç tant la descripció que en fa el COE, de «*órgano de mediación y conciliación, cuyo objeto es resolver el litigio por las citadas vías, con el abaratimiento de los costes que eso supone*», sembla confondre, altra vegada, els mètodes de resolució alternativa de conflictes. En realitat existeix un procés arbitral i, en el marc del mateix, es pot dur a terme la conciliació.

A part, és un òrgan consultiu al qual les institucions esportives poden acudir per a demanar un dictamen sobre qualsevol qüestió jurídica relativa a la pràctica o a una activitat relativa a l'esport.⁸⁰⁵

Alhora, en crear-lo, el COE aprovà el Codi d'Arbitratge Esportiu⁸⁰⁶, en virtut del qual les parts o un tercer interessat poden acudir a aquest tribunal, i que regeix l'activitat d'aquest tribunal.

Un exemple d'aquesta voluntat de les institucions esportives de sotmetre als tribunals esportius les disputes sorgides en aquest àmbit és la clàusula que l'AEAF recomanava als seus afiliats incorporar en els seus contractes amb els jugadors, arran del conveni subscrit l'any 2009 amb el TEAD. Aquesta disposava que:

«Las partes intervinientes, con renuncia expresa de su fuero propio y del que pudiera corresponderlas, en cuantas ocasiones o litigios se susciten con motivo de la interpretación, aplicación o cumplimiento del presente contrato, se someten para su resolución al arbitraje del Tribunal Español de Arbitraje Deportivo que tendrá lugar de acuerdo con los reglamentos y estatutos, comprometiéndose al cumplimiento de la decisión que recaiga ante el mismo».

---

⁸⁰⁵ Vegeu

http://www.coe.es/web/COEHOME.nsf/VClasificacionTercerMenu/247679B6727FE36BC1256D630050FF5B?opendocument&Query=ORGANIZACI%C3%93N*3*-Arbitraje?Presentaci%C3%B3n, última visita 22.11.2014.

⁸⁰⁶ Consulta a

[http://www.coe.es/web/COEHOME.nsf/45eaf1fba4637d9c1256d55002fedfc/ab4def70f33053b4c1256d630050808b/\\$FILE/Codigo_TEAD_2014.pdf](http://www.coe.es/web/COEHOME.nsf/45eaf1fba4637d9c1256d55002fedfc/ab4def70f33053b4c1256d630050808b/$FILE/Codigo_TEAD_2014.pdf), última visita 22.11.2014.

2.3 Tribunal Arbitral de l'Esport (TAS)

El Tribunal Arbitral de l'Esport inicià la seva operativitat el 1984, una vegada en ratificà el COI el Estatuts, el dia 30.06.1984.⁸⁰⁷ La principal reforma dels seus Estatuts es dugué a terme l'any 1994, quan s'incorporaren les dues instàncies arbitrals, l'ordinària i la d'apel·lació. Actualment es compte amb el «Code of Sports-related Arbitration», de 22.11.1994,⁸⁰⁸ que regula l'organització i els processos arbitrals del tribunal. I el seu òrgan suprem és l'*International Council of Arbitration for Sport*, que salvaguarda la independència del CAS/TAS i els drets de les parts que es sotmeten al tribunal.

Aquest, juntament amb l'*International Council of Arbitration for Sport*, ambdós amb la seu a Lausane, s'encarreguen de resoldre les disputes en matèria esportiva –generalment a nivell internacional–, com disposa l'article S1 dels *Statutes of the Bodies Working for the Settlement of Sports-Related Disputes*.⁸⁰⁹

La regulació conté la missió del tribunal de resoldre a través de l'arbitratge ordinari les disputes que se li presentin; de resoldre disputes a través de les apel·lacions arbitrals presentades amb relació a les decisions de les federacions, de les associacions o d'altres entitats relacionades amb l'esport; i de resoldre els conflictes que se'ls plantegin a través de la mediació.⁸¹⁰

---

⁸⁰⁷ <http://www.tas-cas.org/en/general-information/history-of-the-cas.html>, última visita el 21.01.2015.

⁸⁰⁸ S'ha reformat en alguna ocasió amb posterioritat i la última versió del Codi data de 01.01.2010.

⁸⁰⁹ Una dècada més enllà de la seva aprovació, KAUFMANN, Gabrielle, «Réforme des structures et révision des règles d'arbitrage», a AAVV, *Conférence internationale droit et sport, Tribunal arbitral du sport, Laussane, 13-14 septembre, 1993*, IRL Imprimeries Réunies Lausanne s.a., 1993, pp. 56 a 63, va plantejar una reforma en la institució.

⁸¹⁰ L'expressió literal de la regulació és la que s'exposa a continuació:

Per dur a terme aquesta finalitat, el TAS/CAS s'estructura, conforme l'article 20⁸¹¹ dels seus estatuts, de la següent manera. Es compon de dues divisions arbitrals, la ordinària i la d'apel·lació.

La ordinària està constituïda per panells, i resol les controvèrsies sotmeses al procediment arbitrari; la divisió d'apel·lacions també es constitueix en panells i a aquesta se li encomana la resolució de controvèrsies relatives a les decisions de les federacions, associacions o altres entitats relacionades amb l'esport.

També en els seus propis Estatuts, i en concret en l'article 66, la FIFA reconeix el dret a interposar recursos d'apel·lació davant del TAS/CAS, ja que el tribunal ajuda a resoldre disputes entre aquesta associació privada internacional, les confederacions, les lligues, els clubs, els jugadors, els

---

«to resolve the disputes referred to them through ordinary arbitration; b. to resolve through the appeals arbitration procedure disputes concerning the decisions of federations, associations or other sports-related bodies, insofar as the statutes or regulations of the said sports-related bodies or a specific agreement so provide c. to resolve the disputes that are referred to them through mediation».

⁸¹¹ En sentit literal:

«The CAS is composed of two divisions, the Ordinary Arbitration Division and the Appeals Arbitration Division.

- a. The Ordinary Arbitration Division constitutes Panels, whose responsibility is to resolve disputes submitted to the ordinary procedure, and performs, through the intermediary of its President or his deputy, all other functions in relation to the efficient running of the proceedings pursuant to the Procedural Rules (Articles R27 et seq.).*
- b. The Appeals Arbitration Division constitutes Panels, whose responsibility is to resolve disputes concerning the decisions of federations, associations or other sports-related bodies insofar as the statutes or regulations of the said sports-related bodies or a specific agreement so provide. It performs, through the intermediary of its President or his deputy, all other functions in relation to the efficient running of the proceedings pursuant to the Procedural Rules (Articles R27 et seq.)».*

oficials, els agents de partits i els agents de jugadors amb llicència.⁸¹² El TAS/CAS dictarà el laude aplicant en primer lloc els diversos reglaments de la FIFA i, a la pràctica, en comptes del dret de les parts, subsidiàriament, sol aplicar el dret suís. És important tenir-ho present, ja que pot canviar el sentit de la resolució.

L'article 68 dels Estatuts de la FIFA també estableix que les confederacions, els membres d'aquestes i les lligues es comprometen a reconèixer el TAS/CAS com a instància jurisdiccional independent, i s'obliguen a adoptar totes les mesures necessàries perquè els seus membres, jugadors i oficials –així com els agents de jugadors– acatin l'arbitratge del tribunal. També conté la prohibició d'acudir als tribunals ordinaris, si la regulació de la Federació internacional no estableix quelcom diferent.

HAHN⁸¹³ parla de les peculiaritats del procediment arbitral davant del TAS i en reitera la seva independència, quan afirma que *«selon le droit suisse de l'arbitrage, un tribunal n'est susceptible de rendre une sentence, au jugement d'un tribunal étatique, que s'il offre des garanties suffisantes d'indépendance. C'est cette qualité essentielle qui différencie le TAS des tribunaux d'associations sportives, quin ne présentent le plus souvent pas de garanties suffisantes à cet égard. A cela s'ajoutent les avantages généralement reconnus à l'arbitrage par rapport à la justice étatique que sont*

---

⁸¹² A part de com a àrbitre el TAS/CAS actua com a conciliador, ja que en el procediment es preveu aquesta possibilitat de celebrar una conciliació amb caràcter previ, a proposta de les parts o del president executiu i com a emissor d'opinions consultives sobre aspectes de dret esportiu.

⁸¹³ A HAHN, Dominique, «La jurisprudence du TAS», a AAVV, *Conférence internationale droit et sport, Tribunal arbitral du sport, Laussane, 13-14 septembre, 1993*, IRL Imprimeries Réunies Lausanne s.a., Laussane, 1993, p. 66.

*la confidentialité des débats, le caractère secret de la sentence arbitrale*⁸¹⁴, *la souplesse et la rapidité de la procédure*».⁸¹⁵

Algun dels laudes més destacats d'aquest tribunal en l'àmbit d'analitzar els contractes d'agents de jugadors és, per exemple, *Arbitration CAS 2008/A/1665 J. V. Udinese Calcio S.p.A. , award of 19 May 2009*, en el qual es valora l'incompliment del termini màxim de dos anys de contracte que establí l'article 12.2 de Reglament sobre Agents de Jugadors de 2008.

El tribunal explica que la disposició és clara, expressa i inequívoca a l'hora d'imposar el límit que imposa als compromisos assumits entre els agents i els clubs i els agents i els jugadors; de manera que el contracte està limitat a un termini de dos anys i podrà renovar-se per escrit a petició expressa d'ambdues parts, però no pot dur-se a terme una pròrroga tàcita.⁸¹⁶

---

⁸¹⁴ En principi, els laudes arbitrals derivats d'aquest tribunal són confidencials si les parts no consenten la seva publicació. Tot i així, el reglament del TAS preveu que també en els casos en què sigui justificada la seva publicació, aquesta es pugui dur a terme.

⁸¹⁵ HAHN, Dominique, ob. cit., p. 66.

⁸¹⁶ L'argumentació del tribunal és al següent:

«50. In its defence, Udinese pleads the 2-year time limit in article 12(2) of the FIFA Players'Agents Regulations. The Agent pleads in turn that the said period only applies once the mandate has been granted, which never occurred.

51. The provision in article 12(2) of the FIFA players'Agents Regulations is express, clear and unequivocal on the time limit it imposes on the commitments assumed between agents and clubs and agents and players: "[s]uch contract shall be limited to a period of two years but may be renewed in writing at the express request of both parties. It may not be tacitly prolonged".

52. The question is whether this 2 years-time limit started to run at the conclusion of the Contract, or of the Amended Contract or, as argued by the Agent, did not start to run at

En aquest cas la discussió doncs, segons el tribunal, està en si el temps va començar a transcórrer a partir de la celebració del contracte o a partir de la modificació d'aquest o, com sosté l'agent, no va començar a córrer sinó que es va suspendre. En tal cas, el tribunal desestima la pretensió de l'agent i es pronuncia sobre la prescripció del compromís, per entendre que en tot cas la data màxima en què va començar a computar-se el termini és la de modificació del contracte.

També la *Arbitration CAS 2009/A/1781 FK Siad Most v. Clube Esportivo Bento Gonçalves, award of 12 October 2009*, en què el laude resol diverses controvèrsies entre les quals es tracta la legitimació del TAS per a conèixer d'aquestes o com qualificar de professional a un jugador de futbol⁸¹⁷.

---

all but was rather suspended. CAS 2008/A/1665 J. v. Udinese Calcio S.p.A., award of 19 May 2009 14

53. It is true that the mentioned art. 12(2) of the FIFA Players'Agents Regulations does limit the maximum duration of a representation contract: whether a club has, for instance, issued to an agent a written proxy to be used in the negotiations with third parties, seems to be irrelevant. Also, art. 12(2) does not require any "materialization" of the representation contract: even a contract on the basis of which no transaction is concluded, is valid for a maximum period of two years only. The decisive factor is that the contractual relationship between an agent and his client shall be generally limited to a period of two years. [...]

58. For all the above reasons, the Panel, after review of all the evidence submitted, is satisfied that the reference date for the calculation of the time barred nature of the commitment is (at the latest) the date when the Amended Contract was concluded (i.e. 23 December 2000). CAS 2008/A/1665 J. v. Udinese Calcio S.p.A., award of 19 May 2009 15

59. Therefore, as the two years maximum duration as per art. 12(2) of the applicable FIFA Players'Agents Regulations had expired long before the loan of the Player P. to Internazionale Milano, the Agent's claim is rejected and the present appeal dismissed».

⁸¹⁷ I en aquesta direcció el tribunal argumenta:

En aquest cas el tribunal recorda que l'article 62 dels Estatuts de la FIFA – edició de 2008– reconeix al Tribunal independent d'arbitratge esportiu la facultat per resoldre disputes entre la FIFA, els membres d'aquestes, les confederacions, les lligues, els clubs, els jugadors, els oficials i els agents de partits amb llicència i els agents de jugadors.⁸¹⁸

I a l' *Arbitration CAS 2007/A/1274 Morabito v/ Ittihad Club* es reconeix que el fet que el reglament de procediment de la Comissió de l'Estatut del Jugador i la Càmera de resolució de disputes, en l'article 6 apartat 1, només permetin a l'agent llicenciat, i no a una societat, presentar una demanda davant d'aquest Comitè de la FIFA no deriva en què l'agent tingui dret a presentar davant d'aquest òrgan i en nom propi una demanda que hauria de plantejar-se per part de la societat davant dels tribunals ordinaris o esportius competents en el cas.

«The decisive criterion for qualifying a player as a “professional” player is whether the amount is “more” than the expenses effectively incurred by the player. In this respect, it is irrelevant whether it is much more or just a little more».

⁸¹⁸ El tribunal argumenta de manera literal que:

«In the case at hand the parties are subject to the FIFA regulations. The FIFA Statutes (2008 Edition) provide in Article 62 that “FIFA recognises the independent Court of Arbitration for Sport (CAS) with headquarters in Lausanne (Switzerland) to resolve disputes between FIFA, Members, Confederations, Leagues, clubs, Players, Officials and licensed match agents and players’ agents”. In addition, Article 63 para.1 of the FIFA Statutes clarifies that: “Appeals against final decisions passed by FIFA’s legal bodies and against decisions passed by Confederations, Members or Leagues shall be lodged with CAS within 21 days of notification of the decision in question”. Furthermore, by lodging the appeal, participating in these proceedings and by signing the Order of Procedure, the parties have actively acknowledged the competence of CAS to deal with this dispute. This competence includes, under Art. 186 of the Swiss Federal Code on Private International Law, the competence of the Arbitral Panel to rule on its Jurisdiction». [...]

A l' *Arbitration CAS 2008/A/1726 Pinbas Zabavi & Gol International v/ Club Besiktas AS & FIFA* es torna a posar de manifest una altra vegada, com a les *CAS 2007/A/1260 Patrizia Pighini v/ Club Atlético de Madrid SAD* i *CAS 2007/A/1274 Vincenzo Morabito v/ Ittihad Club*, que els agents de jugadors actuen a través de societats i s'exposa l'ús que en fan. En aquest primer cas el tribunal explica que, per tal de poder reclamar en nom propi, cada agent ha d'assegurar-se de formar part del contracte, en ares a una possible reclamació dels drets que puguin derivar del mateix.

«El uso de términos como “en nombre de” o “representante de” pueden ser condenatorios ya que pueden dejar al agente fuera de las partes del contrato sin posibilidades de reclamar la compensación acordada en él. Términos como “y” o “junto con” aparecen como más apropiados, así ambos, agente y sociedad serán partes del contrato. Del mismo modo y para la facturación, si el agente quisiera que la facturación se efectuara a través de la compañía, entonces deberá consignar en la sección “remuneración” del contrato modelo que la compañía recibirá la Comisión».

2.4 Altres òrgans esportius espanyols

a) Establiment de la disciplina esportiva a la Ley del Deporte de 1990

A nivell estatal, la disciplina esportiva⁸¹⁹ està regulada en el títol XI de la LD 90, en l'article 73 el legislador espanyol conceptualitza l'àmbit d'aquesta quan estableix que *«a los efectos de la presente Ley, y cuando se trate de actividades o competiciones de ámbito estatal y, en su caso, internacional, o afecte a personas que*

---

⁸¹⁹ Una classificació de les classes d'infraccions enquadrades en la disciplina esportiva ha estat estudiada a CARRETERO LESTÓN, José Luis, «La disciplina deportiva: concepto, contenido y límites», *Revista Española de Derecho Deportivo*, núm. 3, 1994, pp. 13 a 15.

participen en ellas, se extiende a las infracciones de reglas de juego o competición y normas generales deportivas tipificadas⁸²⁰ en esta Ley, en sus disposiciones de desarrollo y en las estatutarias o reglamentarias de Clubes deportivos, Ligas profesionales y Federaciones deportivas españolas.» I «son infracciones de las reglas de juego o competición las acciones u omisiones que, durante el curso del juego o competición, vulneren, impidan o perturben su normal desarrollo. Son infracciones a las normas generales deportivas las demás acciones u omisiones que sean contrarias a lo dispuesto por dichas normas».⁸²¹

La potestat disciplinària⁸²² atribueix als titulars legítims d'aquesta la facultat d'investigar i de sancionar i corregir, si escau, a les persones o entitats

---

⁸²⁰ En relació a las «infracciones a las normas generales deportivas» vegeu LAVILLA RUBIRA, Juan José, «Infracciones y sanciones administrativas en el régimen jurídico de la disciplina deportiva», MAYOR MÉNDEZ, Pablo *et al.* (Coord.), *Régimen jurídico del fútbol profesional*, Editorial Civitas, Navarcarnero, Madrid, 1997, pp. 311-334.

⁸²¹ I sobre l'intent de les federacions internacionals de mantenir els conflictes esportius lluny dels tribunals ordinaris vegeu RODRÍGUEZ MERINO, Abelardo «Los conflictos deportivos y sus formas de solución. Especial referencia al sistema disciplinario deportivo» a ESPARTERO CASADO, Julián (Coord.) *Introducción al Derecho del Deporte*, Dykinson, Madrid, 2004, pp. 244-288.

⁸²² Cal tenir en compte que l'article 75 LD 90 estableix:

«Las disposiciones estatutarias o reglamentarias de los clubes deportivos que participen en competiciones de ámbito estatal, Ligas profesionales y Federaciones deportivas españolas, dictadas en el marco de la presente Ley, deberán prever, inexcusablemente y en relación con la disciplina deportiva, los siguientes extremos:

a) Un sistema tipificado de infracciones, de conformidad con las reglas de la correspondiente modalidad deportiva, graduándolas en función de su gravedad.

b) Los principios y criterios que aseguren la diferenciación entre el carácter leve, grave y muy grave de las infracciones, la proporcionalidad de las sanciones aplicables a las mismas, la inexistencia de doble sanción por los mismos hechos, la aplicación de los efectos retroactivos favorables y la prohibición de sancionar por infracciones no tipificadas con anterioridad al momento de su comisión.

c) Un sistema de sanciones correspondiente a cada una de las infracciones, así como las causas o circunstancias que exciman, atenúen o agraven la responsabilidad del infractor y los requisitos de extinción de esta última.

sotmeses a la mateixa. També determina que l'exercici de la potestat correspondrà a jutges i àrbitres, clubs esportius, federacions esportives, lligues professionals i el Comitè Espanyol de Disciplina Esportiva (art. 74 LD 90). La llei espanyola fa una referència explícita a les activitats i competicions d'àmbit estatal o internacional.

Una particularitat del sistema espanyol és que la potestat sancionadora no s'exercita per part de l'Administració de manera directa, sinó a través de les federacions esportives que exerceixen, per delegació, funcions públiques de caràcter administratiu, actuant com a col·laboradors de l'Administració Pública (art. 30.2 de la LD). En concret, en aquesta delegació *ex lege* de funcions de naturalesa administrativa que exerciten les federacions espanyoles també s'hi troba la potestat disciplinària esportiva.⁸²³

b) Tribunal Administrativo del Deporte

El *Real Decreto 53/2014, de 31 de enero, por el que se desarrolla la composición, organización y funciones del Tribunal Administrativo del Deporte*, com bé diu el seu propi nom, regula aquest tribunal arbitral esportiu.⁸²⁴

---

d) *Los distintos procedimientos disciplinarios de tramitación e imposición, en su caso, de sanciones.*

e) *El sistema de recursos contra las sanciones impuestas.*

⁸²³ Actualment l'estructura és la següent: Comitè de Competició, Comitè d'Apel·lació i Comitè Espanyol de Disciplina Esportiva, *vid.* SALA ATIENZA, Pascual *et al.*, «La actual justícia deportiva: estructura y procedimientos», MAYOR MÉNDEZ, Pablo *et al.* (Coord.), *Régimen jurídico del fútbol profesional*, Editorial Civitas, Navacarnero, Madrid, 1997, pp. 339-341.

⁸²⁴ BOE núm. 28, de l'01.02.2014, pp. 7107-7112.

El *Tribunal Administrativo del Deporte* (a partir d'ara, TAD)⁸²⁵ és un òrgan estatal, adscrit al CSD, que actuant amb independència assumeix les funcions que es citen a continuació (art. 84.1 LD 90):

- a) *Decidir en vía administrativa y en última instancia, las cuestiones disciplinarias deportivas de su competencia, incluidas las señaladas en la Ley Orgánica de Protección de la Salud del Deportista y Lucha contra el Dopaje en la Actividad Deportiva.*
- b) *Tramitar y resolver expedientes disciplinarios a instancia del Consejo Superior de Deportes y de su Comisión Directiva, en los supuestos específicos a que se refiere el artículo 76 de la Ley del Deporte.*
- c) *Velar, de forma inmediata y en última instancia administrativa, por el ajuste a derecho de los procesos electorales en los órganos de gobierno de las Federaciones deportivas españolas.*
- d) *Cualesquiera otras que se le atribuyan en su normativa reguladora.*⁸²⁶

Aquest tribunal està compost per 7 membres independents i inamovibles, designats per la Comissió Directiva del CSD d'entre persones de nacionalitat espanyola integrants d'un dels cossos determinats a l'article 2 del RD 53/2014.

---

⁸²⁵ D'altra banda, la Comissió d'Arbitratge Esportiu duu l'administració del funcionament d'aquest tribunal. La primera té la missió de promoure la resolució de litigis en matèria esportiva per via de l'arbitratge i protegir la independència del Tribunal d'Arbitratge Esportiu Espanyol.

⁸²⁶ També establertes en el citat Reial Decret.

A nivell autonòmic, i concretament a nivell català, es compta amb l'existència del Tribunal Català de l'Esport, òrgan suprem jurisdiccional esportiu en els àmbits electoral, competitiu i disciplinari a Catalunya, que, amb el suport material, personal i pressupostari de la Secretaria General de l'Esport, actua amb autonomia i independència totals, i decideix en instància administrativa sobre les qüestions citades de la seva competència⁸²⁷ establertes en aquesta llei i en el reglament que la desenvolupi (art. 139.1 LE).

En l'article 32.4 del Reglament sobre Agents de Jugadors de 2008 ja es manifestava clarament la necessitat que les associacions esportives nacionals designessin a un òrgan responsable de sancionar a agents de

---

⁸²⁷ L'article 139 de la LE disposa les competències d'aquest tribunal esportiu i català, que són les que es disposen a continuació:

«2.En l'àmbit disciplinari, el Tribunal Català de l'Esport té les competències següents:

a) Conèixer i resoldre els recursos interposats contra els acords adoptats en matèria disciplinària esportiva pels òrgans disciplinaris de les federacions esportives catalanes, de les agrupacions esportives i dels clubs o associacions no federats, en els supòsits, la forma i els terminis establerts per aquest títol i els reglaments corresponents.

b) Conèixer i resoldre qualsevol altra acció o omisió que, per la transcendència que poden tenir en l'activitat esportiva, estimi oportú tractar-les d'ofici, a instància de l'Administració esportiva de la Generalitat.

3. En l'àmbit competitiu, són competències del Tribunal Català de l'Esport conèixer i resoldre en última instància sobre els recursos que s'interposin contra les resolucions dels comitès d'apel·lació de les federacions esportives catalanes.

4. En l'àmbit electoral, són competències del Tribunal Català de l'Esport conèixer i resoldre en última instància administrativa sobre els recursos interposats contra les resolucions de les meses del vot de censura i de les juntes electorals dels clubs i associacions esportius no federats i de les federacions esportives catalanes, i també contra les resolucions dels comitès d'apel·lació de les federacions esportives catalanes adoptades per la via de revisió dels processos electorals o de reprovació o censura de la gestió del president o presidenta o de la junta directiva dels clubs o associacions esportius federats».

jugadors, jugadors i clubs. El qual també s'encarregava que, quan ja estiguessin esgotades totes les vies en l'associació, les parts sancionades sobre la base d'aquesta normativa tinguessin la oportunitat de presentar una apel·lació davant d'un tribunal d'arbitratge independent, degudament constituït i imparcial, habilitat per a dictar una resolució.

Per acabar l'anàlisi d'aquests òrgans esportius cal manifestar que en l'actual Tribunal Administratiu de l'Esport s'aplega el que abans es denominava *Comité Español de Disciplina Deportiva*⁸²⁸, i fou l'òrgan superior en l'àmbit disciplinari esportiu, tal i com regulava l'article 84 LD. Estava adscrit al CSD i actuava amb independència d'aquest, així com decidia sobre els temes disciplinaris i posava fi a la via administrativa⁸²⁹. Estava integrat per set membres llicenciats en Dret. En cada Comunitat Autònoma⁸³⁰ existia un Comitè de Disciplina Esportiva i la coordinació dels mateixos la duia a terme el primer comitè, l'espanyol.⁸³¹

---

⁸²⁸ Una ampliació del coneixement d'aquest a: <http://www.csd.gob.es/csd/informacion-ca/04comite-espanyol-de-disciplina-esportiva/view>, última visita 14.10.2010.

⁸²⁹ La regulació sobre disciplina esportiva està continguda al *Real Decreto 1591/1992, de 23 de diciembre, sobre Disciplina Deportiva*, publicat al BOE núm. 43, de 19.02.1993, pp. 5259-5273.

⁸³⁰ I, per exemple, en el cas català trobem la regulació dels Comitès Jurisdiccionals i de Disciplina Esportiva a l'article 56 i següents del Reglament General de la FCF.

⁸³¹ L'execució de les resolucions dels comitès disciplinaris i de la jurisdicció contenciosa-administrativa no és la mateixa. L'advocat ALONSO MARTÍNEZ, Rafael, «Tutela judicial en materia deportiva», núm. 60, maig de 2003, *Efdeportes*, p. 3 <http://www.efdeportes.com/efd60/tutela.htm>, última visita 17.10.2014, diu

«En la actualidad, la potestad disciplinaria deportiva se considera una especialidad de la potestad sancionadora general de la Administración, correspondiendo el enjuiciamiento de los actos dictados en el ejercicio de ambas a los Tribunales del orden jurisdiccional contencioso-administrativo, sin embargo existe una diferencia crucial entre ambas. Por regla general las sanciones administrativas no resultan ejecutivas hasta que se agote la vía administrativa; en cambio, las sanciones disciplinarias deben cumplirse desde que son

Aquest Comitè s'ha pronunciat sobre la impugnació d'acords arbitrals adoptats en estricta aplicació de les regles tècniques, per no considerar-la una qüestió d'àmbit disciplinari. Segons aquest la transcendència no era disciplinària, ja que la «organització» no estava afectada per l'acte il·lícit que deriva en sanció. Amb el temps, però, reconegué que, a vegades, en alguns dels actes comesos durant el curs del joc, constitueixen una infracció de regles tècniques i alhora una infracció de les regles de joc o competició que sí que entraven dintre de l'aspecte disciplinari.⁸³²

2.5 Tribunals ordinaris

Els tribunals ordinaris espanyols han anat reconeixent aquest caràcter públic-administratiu de la potestat disciplinària de les federacions esportives, si bé és defensa la possibilitat que les decisions d'imposició d'aquestes sancions siguin revisades pels tribunals ordinaris una vegada esgotada, en el seu cas, la via administrativa-esportiva regulada.⁸³³

---

*impuestas por el órgano disciplinario competente de la federación deportiva de que se trate
[...]*

*Aunque ello no impedirá que se sigan otorgando suspensiones por los órganos disciplinarios
a la luz de las circunstancias de cada caso concreto».*

⁸³² REAL FERRER, Gabriel, «Los procedimientos disciplinarios», *Revista Española de Derecho Deportivo*, núm. 3, 1994, Civitas, pp. 45-46.

⁸³³ En mostra la importància TEJEDOR BIELSA, Julio César «Materia deportiva, materia administrativa y... », ob cit. p. 22, quan afirma que «*uno de los factores fundamentales que determinaron el inicio del proceso de sumisión del deporte al Derecho fue la afirmación de la plena justiciable de los conflictos deportivos frente a una pretendida, y enunciada, situación de inmunidad jurisdiccional, que había sido cuestionada, y continuó siéndolo, hasta su superación por la doctrina*».

El que no s'accepta és la prohibició, continguda en alguna regulació privada –que ja s'ha manifestat– d'anar als tribunals ordinaris per a resoldre una controvèrsia derivada d'aquest àmbit. En aquesta direcció, hi ha una sentència del Jutjat Central Contenciós-Administratiu, número 5, de 2 d'octubre de 2006, que afirma rotundament que *«en la materia que nos ocupa, de la disciplina deportiva, la exclusión de la jurisdicción resulta proscrita no sólo por contravenir el derecho fundamental a obtener la tutela de los jueces y tribunales, sino también el sistema jurídico interno deportivo que garantiza el acceso a la jurisdicción frente de las resoluciones del Comité Español de Disciplina Deportiva»⁸³⁴ (art. 58 del Reglamento de Disciplina Deportiva)». FD 2*

Com posa en relleu aquesta resolució, i part de la doctrina defensa, el no permetre l'accés a la jurisdicció ordinària, en aplicació de la regulació esportiva privada, atempta contra el dret fonamental de la tutela judicial efectiva que recull la CE en l'article 24. Això sí, tenint en compte el que ja s'ha explicat sobre la submissió a l'arbitratge com a clàusula contractual vàlida. Ja el TC havia assentat doctrina en la STC de 14.06.1999 (núm. 104/1999, RTC 1999/104; MP: *Rafael de Mendizábal Allandé*), en virtut de la demanda d'empara que el dia 24.06.1994 interposà l'Associació de «Disminuidos Físicos de Aragón», contra la STS, Sala Primera, de 23.05.1994, al·legant la vulneració del seu dret d'associació. El TC atorgà l'empara i assenyala, amb caràcter general per a totes les associacions, que *«los Estatutos sociales como ejercicio de la potestad de autonomía han de acomodarse no sólo a la Constitución, sino también a las leyes que, respetando el contenido esencial de tal derecho, lo desarrollen o lo regulen»*. FD 2

D'aquí que, en conseqüència, no resulti jurídicament admissible en Dret espanyol que per via del contingut de les normes estatutàries d'una

---

⁸³⁴ Ara les referències fetes a aquest Comitè s'entenen com a fetes al *Tribunal Administrativo del Deporte*.

associació de dret privat, com són les federacions esportives, es pugui menyscar o limitar substancialment el dret fonamental a la tutela judicial efectiva dels esportistes que hi estan federats.⁸³⁵ Aquest tipus de clàusules estatutàries que lesionen o limiten drets fonamentals dels associats són nul·les de ple dret.⁸³⁶

L'esportista federat és plenament lliure per acudir als tribunals sol·licitant el control jurisdiccional de l'eventual sanció disciplinària que se li hagués imposat. Els tribunals de justícia no queden vinculats per la clàusula de la federació, raó per la que en tot cas han d'exercitar la seva jurisdicció en el supòsit en què l'esportista acudeixi davant d'ell.⁸³⁷ Quelcom diferent és la

---

⁸³⁵ A part de la doctrina citada amb relació a aquest tema amb anterioritat, cal recordar que els drets fonamentals no garanteixen únicament la llibertat de l'individu davant del poder públic, també tenen efectes per a les relacions jurídic-privades, vegeu SALVADOR CODERCH, Pablo (Coord.), ob. cit., pp. 25-53 o SEGADO FERNÁNDEZ, Francisco, «La teoría jurídica de los derechos fundamentales en la doctrina Constitucional», *Revista Española de Derecho Constitucional*, núm. 39, 1993, pp. 195-247, <http://www.cepc.gob.es/gl/publicaci%C3%B3ns/revistas/revistas-electronicas?IDR=6&IDN=341&IDA=25145>, última visita 28.11.2014.

⁸³⁶ El mateix que posa de manifest PINA SÁNCHEZ, Carolina y FERRERO MUÑOZ, Carolina, ob. cit., p. 752:

«Per a la solució de les possibles colisions entre la nostra normativa i la de la federació internacional “no queda otra opción que inaplicar la que dimana de la federación internacional, puesto que en ese caso nos encontramos ante una norma de derecho privado que es de libre disposición para las partes, debiendo prevalecer las normas de derecho público, con la consiguiente tensión que se crea en el seno de las federaciones españolas, que en su doble condición de agente colaborador de la Administración pública y miembro de la respectiva federación internacional, se verán obligadas a optar por uno de los ámbitos, que como hemos visto deberá ser el del derecho público, en detrimento del otro, es decir, el de la normativa de su respectiva federación internacional”».

⁸³⁷ Amplia aquesta idea PINA SÁNCHEZ, Carolina y FERRERO MUÑOZ, Carolina, ob. cit., p. 748.

Vegeu la SAP de Sevilla de 29.06.2007 (Secció 2ª, núm. 343/2007, JUR 2008/17151; MP: Carlos Mª Piñol García).

possibilitat que la federació penalitzi als membres de la mateixa, fins i tot amb una expulsió, com han reconegut una bona part dels tribunals espanyols.⁸³⁸

Una altra opció és que el tribunal ordinari estigui obligat a resoldre el conflicte també tenint en compte el que estableix la regulació de l'associació privada a la que es vincula aquest jugador de futbol. Entenc que, en conèixer d'un conflicte derivat de l'àmbit esportiu, la jurisdicció ordinària ha de tenir en compte el que estableix la regulació privada de l'associació esportiva de la qual formen part els subjectes que es troben en conflicte.

Els tribunals ordinaris estan dividits respecte aquesta qüestió, així alguns tenen en compte la regulació privada quan han de resoldre una controvèrsia i d'altres no.⁸³⁹

Algunes sentències que apliquen la regulació privada serien,⁸⁴⁰ per exemple, l'explicada SAP de Còrdova, de 13.07.2007 (Secció 2^a, núm. 165/20087, AC 2008/165, MP: *Santiago Oliver Barceló*), la SJPI núm. 20 de Madrid, de 22.12.2010, (MP: *Blanca Rosa Bartolomé Collado*), i la SAP de la Rioja, de

---

⁸³⁸ Tal i com es desprèn, per exemple, de la SAP de Cadis de 01.09.2010 (Secció 5^a, núm. 400/2010, AC 2011/99; MP: *Ramón Romero Navarro*).

⁸³⁹ Sobre la tasca duta a terme pels tribunals ordinaris espanyols, en general i en matèria de contractes entre agents i jugadors de futbol, *vid.* PALOMAR OLMEDA, Alberto i Ramón TEROL GÓMEZ (Dir.), *El Deporte en la Jurisprudencia*, Thomson Reuters, Cizur Menor, 2009.

⁸⁴⁰ A la SAP de Madrid de 24.01.2011 (Secció 10^a, núm. 42/2011, AC 2011/311; MP: *María Isabel Fernández del Prado*) el tribunal arriba a aquesta mateixa conclusió per tal que la manca de claredat de les clàusules contractuals no puguin afavorir a l'empresa representant que ha elaborat el redactat del contracte i que coneix bé la regulació interna de l'associació esportiva FIFA.

30.12.2013 (Secció 1^a, núm. 374/2013, JUR 2014/24837, MP: *Ricardo Moreno García*)⁸⁴¹ que s'explicaran més endavant.

La també explicada, justament amb relació a aquesta qüestió⁸⁴², SAP La Corunya de 23.04.2009 (Secció 6^a, núm. 215/2009, JUR 2009/257555, MP: *José Gómez Rey*), que fa prevaldre la regulació esportiva interna d'una associació privada; o la també presentada SAP de Valladolid de 08.07.2008 (Secció 3^a, núm. 123/2008, AC 2008/1713, MP: *José Jaime Sanz Cid*).

Entenen que no resulta aplicable la regulació privada altres sentències com ara la ja exposada SAP de Albacete, d'11.01.2010 (Secció 2^a, núm. 7/2010, JUR 2010/107286; MP: *Juan Manuel Sánchez Perifricación*) en què el tribunal manifesta de forma explícita que «...ninguna norma jurídica o pública impide intermediaciones en éstos ámbitos, salvo disposiciones particulares o privadas de una asociación, en cuyo ámbito tendrán el reproche correspondiente (la indicada sanción) pero no fuera de dicho ámbito asociativo». FD 3. Fins a l'actualitat aquesta ha estat la tesi majoritària defensada pels tribunals ordinaris.

Aquí es defensa que la regulació aplicable és el dret espanyol, no obstant, s'ha de tenir en compte la regulació interna de les associacions privades esportives en tant que ha estat incorporada a través d'un contracte, sempre i quan no contravingui la primera.

El principi d'autonomia de la voluntat està contemplat en l'ordenament jurídic espanyol, i en ares al mateix, les parts poden arribar a un acord i subjectar-se a uns estatuts i a una regulació d'una associació de manera plena i vàlida. Per aquest motiu, els tribunals han de tenir en compte allò

---

⁸⁴¹ També es pronuncia en aquest sentit la SAP de Madrid 14.05.2010 (Secció 10^a, núm. 234/2010, JUR 2010/229532; MP: *José Manuel Arias Rodríguez*).

⁸⁴² A l'apartat de dret aplicable, d'aquest capítol.

establert per les parts, en la mesura que no contravingui la regulació imperativa de l'ordenament jurídic.

3. LA RELACIÓ D'INTERMEDIACIÓ: ANÀLISIS DE LA SEVA PROBLEMÀTICA

A partir de l'anàlisi de contractes de representació celebrats entre intermediaris i agents de jugadors i jugadors professionals de futbol, i de l'anàlisi de la jurisprudència espanyola s'han pogut identificar una sèrie de problemes que deriven típicament d'aquests contractes, o que en poden derivar.⁸⁴³

Entre aquests s'analitzaran les següents qüestions: **i.** l'existència de conflictes d'interessos o doble representació, **ii.** els conflictes derivats de la retribució, **iii.** la necessitat o no que l'agent disposi de llicència per a actuar en aquest àmbit, **iv.** la pluralitat de subjectes representants, **v.** la necessitat d'intervenció de la persona que representa en la celebració del contracte per a poder rebre una retribució, **vi.** els conflictes derivats de la clàusula penal, **vii** o de la d'exclusivitat,⁸⁴⁴ **viii.** de la prova de l'existència d'un contracte verbal i **ix.** dels drets d'imatge.

---

⁸⁴³ D'altres problemes, com ara l'abast temporal del contracte, s'ha analitzat al comentar la SAP de Saragossa de 29.03.2011 (Secció 2ª, núm. 185/2011, JUR 2011/270612; MP: Francisco Acín Garós).

⁸⁴⁴ Aquí s'avança, tal i com posa de relleu JAVILOYES SANCHIS, Vicent, ob. cit., p. 47, que «la clàusula de exclusividad suele ser habitual en este tipo de contratos. Normalmente unidireccional, ya que el jugador se compromete a no tener más representantes, pero el agente puede representar a muchos más jugadores. Y su incumplimiento, por ejemplo que el jugador contrate directamente con el club o utilice los servicios de otro intermediario, suele llevar como consecuencia a la ineficiencia del contrato y el deber de abonar las cantidades económicas pactadas».

3.1 Conflictes d'interessos i doble representació

La doble representació és un dels problemes que fins a l'aprovació del reglament sobre les relacions amb intermediaris ha conduït a un bon nombre de controvèrsies; tot i així, la nova regulació, tot i que serveix per pal·liar en bona mesura aquesta classe de conflictes, no sembla, tal i com explicaré, que resolgui tots els conflictes que puguin sorgir al respecte.

Ens podem trobar en un conflicte d'interessos en diversos casos,⁸⁴⁵ entre els quals la doble representació,⁸⁴⁶ quan un intermediari o agent de jugadors intervé en les negociacions com a intermediari o agent de dos clubs o quan intervé actuant per ambdues parts entre un jugador i un club. També en casos en què tingui interessos en un determinat club o en què aconselli determinades actuacions al jugador, com un traspàs, incentivat pel propi interès i no en representació del jugador. El que atempta contra el principi de bona fe establert a l'article 7 del CC.

---

⁸⁴⁵ Sobre aquests aspectes i altres relacionats amb la gestió inadequada dels interessos del jugador, des d'una perspectiva americana, *vid.* SOBEL, Lionel S, «The Regulation...», *ob. cit.*, pp. 701-786 i COHEN George, «Ethics and Representation of Professional Athletes», 4 *Marquette Sports Law Journal*, 1993, pp. 149-197.

⁸⁴⁶ En el cas americà, ALZAGA RUIZ, Icíar, *ob. cit.*, pp. 207-213, recull els sis supòsits més rellevants, detectats alhora per la doctrina, en què l'actuació de l'agent entra en conflicte amb els interessos del representat. Aquestes serien agents amb interessos econòmics en el club; contractes amb esportistes de la Lliga Universitària, ja que la NCAA prohibeix de manera explícita que un agent contracti amb un jugador d'aquesta lliga perquè contracti els serveis de l'agent; la representació de jugadors en un mateix esport o equip; la representació d'entrenadors i esportistes, a la que també s'ha fet referència; en la negociació de l'estructura salarial de l'agent, en què aquest últim volgués maximitzar la seva comissió sense tenir en compte que la via usada pot ser poc adequada per l'interès del jugador, com ara un contracte curt i anar-lo transferint a diversos clubs, i la negociació de contractes publicitaris.

En aquesta direcció, en el món esportiu actual, hem trobat situacions en què era dubtosa l'actuació ètica de l'agent. En són casos destacats, els traspessos de jugadors de futbol a clubs que en paguen unes quantitats elevades, tant per la transferència com per la nòmina, quan el jugador podia optar entre el traspàs a tal club o a d'altres que, malgrat estaven disposats a pagar una menor retribució, podien aportar un clar benefici esportiu a la carrera del jugador. En tals casos la pregunta que em plantejo és: ¿La decisió del benefici econòmic ha estat presa pel jugador o per l'intermediari? Aquí també cal examinar el supòsit de l'autocontractació que existeix en dret espanyol,⁸⁴⁷ que segons DíEZ-PICAZO és vàlida en dos supòsits: quan existeix una manifestació de voluntat del *dominus negotii*, en virtut de la qual aquest últim admet l'autocontractació i quan hi ha una total inexistència de incompatibilitat d'interessos entre el representant i el *dominus negotii*, excoent, per tant, la possibilitat i risc d'abús o conflicte.⁸⁴⁸ I és aquest el camí que està seguint la regulació interna esportiva i la doctrina jurisprudencial.

En la pràctica jurisprudencial, com s'ha pogut comprovar no es solen trobar resolucions que en declarin l'existència d'aquest conflictes d'interessos o d'una doble representació, malgrat dels fets es pugui arribar a deduir; com en alguns casos de mediació, i en concret, en casos en què es barreja el contracte atípic de mediació –en virtut del qual s'acosta a club i a jugador– amb l'apoderament per part del jugador a l'agent o intermediari perquè el representi davant del club i de tercers.

---

⁸⁴⁷ En uns inicis el TS era reticent a reconèixer aquesta possibilitat.

⁸⁴⁸ DíEZ-PICAZO Y PONCE DE LEÓN, Luis, *La representación...*, ob. cit., p. 210.

Un cas interessant als Estats Units d'Amèrica fou *Detroit Lions v. Argovitz*, 580 F. Supp. 542, ED Mich. 1984⁸⁴⁹ en el qual el Tribunal va establir els criteris valoratius a seguir en la determinació de l'existència de conflicte d'interessos, i en concret quan l'agent d'un jugador posseeix interessos econòmics en un club esportiu.

El dia 01.07.1983, Billy Sims, jugador de futbol americà, firmà un contracte, negociat per Argovitz, agent esportiu i copropietari de la nova franquícia de la Lliga, amb «Houston Gamblers». El dia 16.12.1983 firmà un segon contracte amb els «Detroit Lions», també negociat per l'agent.

El dia 18.12.1983, «Detroit Lions» interposa una demandada contra Billy Sims davant de «Oakland County Circuit Court» per instar la nul·litat judicial de l'últim contracte, basada en el conflicte d'interessos d'Argovitz.

El Tribunal establí els següents criteris, en base al cas:

«7. A fiduciary violates the prohibition against self-dealing not only by dealing with himself on his principal's behalf, but also by dealing on his principal's behalf with a third party in which he has an interest, such as a partnership in which he is a member. In Daniel v. Henderson, 183 S.W.2d 242 (Tex. Civ. App. 1944), aff'd sub nom., Southern Trust & Mortgage Co. v. Daniel, 143 Tex. 321, 184 S.W.2d 465 (1944), the court held:

The trustee violates his duty to the beneficiary not only where he purchases the trust property for himself individually, but also where he has a personal interest in the purchase of such a substantial nature that it might affect his judgment in making

---

⁸⁴⁹ Consulta a http://www.legale.com/decision/19841122580FSupp542_11034, última visita 14.10.2014.

the sale. Thus, a trustee violates his duty if he sells trust property to a firm of which he is a member or to a corporation in which he has a controlling or substantial interest.

En aquest sentit, doncs, el tribunal remarca que l'agent no pot tenir un interès com el que té amb la companyia amb la qual ha de contractar el seu representant, això sol ja hauria d'invalidar el contracte.

183 W.2d at 245 (quoting Restatement of Trusts Section 170(c) (1935)).

8. Where an agent has an interest adverse to that of his principal in a transaction in which he purports to act on behalf of his principal, the transaction is voidable by the principal unless the agent disclosed all material facts within the agent's knowledge that might affect the principal's judgment. Burleson v. Earnest, 153 S.W.2d at 874-75.

9. The mere fact that the contract is fair to the principal does not deny the principal the right to rescind the contract when it was negotiated by an agent in violation of the prohibition against self-dealing. As stated in Burleson:

The question, therefore, does not relate to the mala fide of the agent nor to whether or not a greater sum might have been procured for the property, nor even to whether or not the vendor received full value therefor. The self-interest of the agent is considered a vice which renders the transaction voidable at the election of the principal without looking into the matter further than to ascertain that the interest of the agent exists.

Així entén, que fins i tot sense entrar a analitzar els interessos de l'agent, l'autocontractació en una circumstància com l'explicada faculta al jugador a sol·licitar l'anul·lació del contracte.

10. Once it has been shown that an agent had an interest in a transaction involving his principal antagonistic to the principal's interest, fraud on the part of the agent is presumed. The burden of proof then rests upon the agent to show that his principal had full knowledge, not only of the fact that the agent was interested, but also of every material fact known to the agent which might affect the principal and that having such knowledge, the principal freely consented to the transaction.

11. It is not sufficient for the agent merely to inform the principal that he has an interest that conflicts with the principal's interest. Rather, he must inform the principal "of all facts that come to his knowledge that are or may be material or which might affect his principal's rights or interests or influence the action he takes." Anderson v. Griffith, 501 S.W.2d 695, 700 (Tex.Civ.App.1973).

12. Argovitz clearly had a personal interest in signing Sims with the Gamblers that was adverse to Sims' interest— he had an ownership interest in the Gamblers and thus would profit if the Gamblers were profitable, and would incur substantial personal liabilities should the Gamblers not be financially successful. Since this showing has been made, fraud on Argovitz's.

I per acabar, en el cas que sí que es provi un interès personal de l'agent és aquest últim qui ha de provar que l'altra part coneixia la situació i tots els fets que la rodejaven i que l'acceptava com a tal. Una resolució que va en el sentit de l'actual article 8 del Reglament sobre les relacions amb intermediaris.

Tradicionalment s'han intentat evitar aquestes situacions en l'àmbit de la representació esportiva, amb prohibicions clares a aquesta doble representació, entre d'altres. No obstant, amb l'aprovació del reglament sobre les relacions amb intermediaris s'ha obert la possibilitat a certa acceptació d'aquestes situacions a partir de l'article 8, potser fruit de l'anàlisi empíric de la situació, en què les parts solen tolerar aquestes possibles situacions. Aquest article disposa:

«1. Antes de recurrir a los servicios de un intermediario, los jugadores y los clubes deberán hacer todo lo que esté en su mano para tener la certeza de que no existen conflictos de intereses ni hay riesgo de que existan para los jugadores y los clubes o para los intermediarios.

2.No existirán conflictos de intereses si el intermediario revela por escrito cualquier conflicto de intereses real o potencial que pudiera tener cualquiera de las partes implicadas en el marco de una transacción, de un contrato de representación o de intereses compartidos, y si obtiene el consentimiento por escrito de las otras partes implicadas antes de iniciar las negociaciones.⁸⁵⁰

3.Si el jugador y el club desean contratar los servicios del mismo intermediario en el marco de la misma transacción, de acuerdo con las condiciones establecidas en el apdo. 2 precedente, el jugador y el club darán su consentimiento expreso por escrito antes de iniciar las negociaciones correspondientes y confirmarán por escrito qué parte (el jugador o el club) remunerará al intermediario».

A partir de l'entrada en vigor d'aquesta normativa interna, doncs, s'haurà d'analitzar cas per cas per esbrinar si es compleixen aquests requisits, tot i que no es preveuen gaires conflictes en què s'invoqui aquesta circumstància, ja que no es sol plantejar d'aquesta manera davant dels tribunals, sinó que es sol reconduir com un conflicte retributiu, per exemple, en què l'intermediari o agent només té dret a cobrar per una única gestió, la intermediació o la representació sobre la mateixa negociació.

No obstant, s'haurà d'estar al que els tribunals arbitral i els de justícia estableixin en una interpretació de l'article 8, ja que, encara que la redacció sembla clara en el sentit que si es compleix el seu contingut el conflicte

---

⁸⁵⁰ Díez-Picazo y Ponce de León, Luis, *La representación...*, ob. cit., p. 211, tracta el requisit de la voluntat del representant.

d'interessos serà inexistent, pot pensar-se que no resolts tots els casos que es poden donar a la pràctica, doncs, de la lectura, es pot interpretar que no resolts els casos en què el conflicte d'interessos no s'accepti per escrit.

La meua interpretació és que en els casos en què el conflicte d'interessos no s'expressi per escrit, i s'accepti en aquesta mateixa forma s'entendrà que no s'apliquen els paràgrafs segon i tercer d'aquest article. I s'haurà d'acreditar la inexistència o existència del mateix d'acord amb les regles generals.

En conclusió, malgrat es tracta d'una pràctica que les institucions esportives no han aprovat tradicionalment, i que els tribunals espanyols no han analitzat en detall en matèria d'agents esportius, l'actual article 8 del Reglament sobre les relacions amb intermediaris dona peu a l'acceptació d'un conflicte d'interessos –per suposat no considerant-lo com a tal– si la circumstància s'exposa i s'accepta per escrit entre les parts implicades. Entenc doncs, que en qualsevol altre cas que no sigui l'exposat, quan no es compleixin les condicions establertes pel Reglament, s'entendrà, si es donen requisits, que sí que hi ha tal conflicte d'interessos.

3.2 Conflictes derivats de la retribució o de la determinació de qui és el subjecte obligat al pagament

A través del mandat, com s'ha manifestat, el mandatari gestiona actes i negocis jurídics en interès aliè. Tal i com ja s'ha destacat, tot i que defenso que el contracte de mandat representatiu s'integra en una bona part de contractes de representació futbolística, no s'ha de perdre la perspectiva que aquest contracte de representació és atípic i que està conformat per altres contractes o clàusules contractuals que denoten una importància econòmica de la relació.

En aquest sentit, l'activitat de l'intermediari o agent no sol estar motivada per fins de caràcter altruista, sinó que més aviat al contrari està motivada pel legítim interès d'obtenir un guany pecuniari en forma de comissió a canvi de la realització d'una activitat tan professional o especialitzada com la seva.

No és estrany que sorgeixin conflictes relatius a la determinació de la quantia a percebre en concepte de comissió, en relació amb el termini de meritament de l'obligació o amb relació al subjecte obligat al pagament o el legitimat al cobrament⁸⁵¹, entre d'altres.

Aquests conflictes arriben en nombroses ocasions als tribunals ordinaris, i en permeten el seu coneixement. La problemàtica sorgida de la falta de pagament o de l'incompliment parcial d'aquesta obligació és una de les qüestions més plantejades davant dels tribunals, no obstant, aquí es vol fer

---

⁸⁵¹ D'altra banda, de vegades un tercer, empresa de representació, vol exigir a un club que li pagui la totalitat de la comissió deguda pel jugador, com ara a la SAP de Saragossa de 01.02.2012 (Secció 4ª, núm. 26/2012, AC 2012/644; MP: *Juan Ignacio Medano Sánchez*), la qual, en aquest cas, desestima aquesta pretensió.

referència a casos específics que per les seves característiques destaquen d'entre altres i susciten un major interès.⁸⁵²

Una vegada plantejada la controvèrsia, entro a analitzar alguns casos concrets resolts pels tribunals ordinaris. A la SAP de Madrid de 18.04.2005 (Secció 18^a, núm. 284/2005, JUR 2005/160065; MP: *María Guadalupe de Jesús Sánchez*) el conflicte el planteja «Bahía Torneos y conciertos, S.L» contra Lucas, a qui li reclama el 10% d'una pluralitat de contractes firmats per ell mateix, en virtut d'una estipulació del contracte de representació esportiva, de 18.06.1997, de la qual es dedueix que *«las cantidades sobre las que se devengan el 10 % en favor de la actora, serían las efectivamente cobradas por el jugador D. Lucas; cantidades que han sido certificadas en autos por el Real Sporting de Gijón S.A.D., todo ello de conformidad con la estipulación Cuarta del mencionado contrato»*.
FD 4

El dia 17.06.1997, Lucas, jugador de futbol, i «Bahía Torneos y conciertos», empresa representant, firmaren un contracte en virtut del qual l'empresa gestionava i representava els interessos del jugador a canvi del 10% de les quanties dels contractes que el jugador firmés. El

---

⁸⁵² És interessant posar de manifest que a vegades és l'agent del jugador el qui es compromet a l'entrega de quanties al jugador, aquest supòsit es sol donar en jugadors joves que es troben en formació. En aquests casos, per fer més viable l'ascens del jugador, alguns agents es comprometen a donar una quantia anual al jugador que aquest ha de destinar als estudis, matrícula i material acadèmic, i a material esportiu. Aquest pacte, s'inclou en forma de clàusula al contracte. Així per exemple «L'agent de jugadors abonarà una quantia anual al jugador que el permeti pagar la matrícula dels estudis i el material necessari pels mateixos i per a l'adquisició de material per a la pràctica esportiva. El jugador haurà de destinar aquesta quantia a aquestes necessitats i aquest, o en el seu cas els pares –en nom i representació del mateix-, haurà d'acreditar que aquestes quanties han estat utilitzades conforme el que s'hagi pactat, a partir dels corresponents justificants». A la clàusula es pot incorporar una data d'acabament d'aquesta entrega i la possibilitat que l'agent del jugador pugui autoritzar un altre destí a aquestes quanties.

dia 21.04.1998, el jugador firmà un contracte laboral amb el «Real Sporting Gijón S.A.D.», en què no intervingué l'empresa. El club paga aquesta retribució al jugador i a l'empresa anomenada «Sociedad Viferpus S.L.». El dia 27.07.1999, Lucas pagà al «Bahia Torneos y conciertos» 3.480.000 ptas., a través de la «Sociedad Viferpus S.L.» i, el dia 08.04.2001, pagà 3.400.000 ptes. al delegat a Astúries de l'empresa demandant, Emilio. El contracte entre Lucas i «Bahía Torneos y conciertos» expirà el dia 17.06.2001.

«Bahía Torneos y conciertos» demanda a Lucas i li reclama 16.309.600 ptes.

El JPI núm. 7 de Madrid, de 23.02.2004, estima en part la demanda i condemna a Lucas a pagar la quantitat de 2.030.534 ptes.

L'AP desestima el recurs d'apel·lació perquè entén que el pagament que Lucas feu a l'empresa representant, a través de «Sociedad Viferpus S.L.», s'ha de computar com a pagament, i per tant s'ha d'entendre com a compliment parcial de l'obligació. D'altra banda, per arribar al compliment complet de l'obligació el JPI li ha imposat el pagament d'una quantia a Lucas, el pagament de la qual –ja dut a terme– implica el compliment total del contracte. FD 5

És habitual pagar el salari del jugador a aquest i, una part de la retribució pactada en el contracte, els drets d'imatge,⁸⁵³ habitualment a una tercera empresa propietat dels jugador o d'algú del seu cercle, tot i que no sempre

---

⁸⁵³ Amb relació a la fiscalitat dels drets d'imatge *vid.* BARRACHINA JUAN, Eduardo, «Tributación de las operaciones derivadas de la actividad futbolística», a SÁNCHEZ FERNÁNDEZ DE VALDERRAMA, José Luís (Dir.), *Régimen mercantil, laboral, fiscal, contable y económico del fútbol profesional*, Deusto, Barcelona, 2008, pp. 286-298.

ha de ser així, per suposat.⁸⁵⁴ Aquí sembla que aquest és el cas, ja que tot i que no consta expressament, sí que es dedueix dels fets del cas. En virtut d'una important part dels pronunciaments jurisdiccionals, aquestes quantitats pagades en concepte de drets d'imatge s'han de computar com a salari, vegeu STS, Sala Contenciosa-Administrativa, de 28.01.2011 (Secció 2^a, RJ 2011/1133; MP: *Ángel Aguallo Avilés*), o STS, Sala Contenciosa-Administrativa, de 04.04.2010, (Secció 2^a, RJ 2010/5588; MP: *Ángel Aguallo Avilés*).⁸⁵⁵ En el primer cas, l'Agència Tributària Espanyola reclama al Real Madrid CF la quantia de 11.198.254,34 euros, en concepte de quota de l'IRPF i interessos de demora. I en l'últim la mateixa demanda, pel primer concepte, les quanties de 284.012,59 euros i 3.724.486, 86 euros al València C.F.

D'aquestes quanties l'agent de jugadors o intermediari en pot percebre un percentatge en concepte de comissió, si així s'ha pactat al contracte.

L'esmentada SAP de Madrid de 18.04.2005 resol un cas de pagament realitzat per un tercer, en què aquest tercer és una persona jurídica denominada «Sociedad Viferpus S.L.», la qual rep el pagament per part de Lucas, i satisfà parcialment l'obligació del jugador. Alhora es realitza un

---

⁸⁵⁴ Com en el cas de la SAP de La Corunya de 22.10.2008 (Secció 5^a, núm. 428/2008, JUR 2009/106366 ; MP: *Carmen Martelo Pérez*).

⁸⁵⁵ PAGÁN MARTÍN-PORTUGUÉS, Fulgencio, «Son salario los derechos de imagen de los deportistas», *Legaltoday*, 25 de febrer de 2013, http://www.legaltoday.com/practica-juridica/publico/sports_entertainment/son-salario-los-derechos-de-imagen-de-los-deportistas, última visita 20.01.2015.

I sobre la seva fiscalitat *vid.* RELEA SARABIA, Antonio, *El Régimen Jurídico-Tributario de las Retribuciones de los Futbolistas*, Monografía de la Revista Jurídica de Deporte y Entretenimiento, Thomson Reuters, Cizur Menor, 2007, pp. 210-227 pel que fa als concepte, naturalesa i característiques dels drets d'imatge.

altre pagament per part de Lucas, però en aquest cas a un tercer, el delegat d'Astúries.

La part conflictiva sobre la qual resol l'AP és la relativa al pagament a través d'un tercer. I en aquesta direcció, l'Audiència entén que és vàlida aquesta via de compliment, i per tant, amb aquest, es va satisfer una part de l'obligació. A més a més, conclou que amb el pagament de la quantitat establerta pel tribunal d'instància queda complerta íntegrament l'obligació pactada amb «Bahía Torneos y conciertos».

En la meua opinió, és normal que per a l'execució d'aquests tipus de contractes en què les quanties a abonar són tan quantioses es faciliti que els pagaments es puguin fer amb la intervenció de tercers. No obstant, sembla aconsellable que s'adoptin totes les precaucions possibles per acreditar el pagament de les quanties degudes.

De la SAP de les Illes Balears, de 19.04.2010 (Secció 5^a, núm. 150/2010, JUR 2010\233285, MP: *Santiago Oliver Barceló*) és interessant la determinació dels conceptes a tenir en compte a l'hora de calcular la retribució de l'agent –o ara intermediari– en base al percentatge de la comissió. El tribunal entén, com en una bona part dels casos exposats aquí i sobretot perquè així s'estableix en el contracte habitualment, que el càlcul ha d'incloure els conceptes de «contrato profesional», al que s'aplica el 7% de comissió, i amb relació a «resto» afirma: «*Los restantes contratos, reclamados por comisión al 7% (transportes, vivienda) no son indemnizables en este caso*». FD 3.

El dia 22.12.2004 José Ramón, representant, i Jesús Manuel, jugador de futbol, firmaren un contracte de representació en exclusiva⁸⁵⁶, en vigor fins el dia 19.12.2006. En aquest s'establí l'obligació de l'agent

---

⁸⁵⁶ A la clàusula 1 del contracte.

d'assessorar i intervenir en favor del jugador davant de clubs i entitats que volguessin contractar-lo.

En el contracte es pactà que el jugador pagaria a l'agent el 7% de l'import de tots els contractes que subscrivís durant la vigència d'aquest primer contracte, si aquests sobrepassaven els 30.000 euros per temporada⁸⁵⁷. El jugador abonà 500 euros fixes anuals a l'agent.

El dia 03.07.2003 s'incorporà al «RCD La Coruña» per sis temporades. El dia 12.07.2006, Jesús Manuel firmà un contracte laboral en virtut del qual s'incorporà a la plantilla de la «Unión Deportiva El Vecindario», cedit per un any, en concret fins el 30.06.2007, des del club en què estava jugant, i en què es pactava una comissió del 10% per l'agent. La cessió implicava el cobrament per part del jugador de 72.000 euros nets, 53.612 en concepte de contracte professional i 30.000 euros en concepte de «resta». Al cap d'un mes el jugador resol el contracte amb l'agent.

José Ramón demanda a Jesús Manuel i li sol·licita 7.258,84 euros, que en audiència prèvia queden establerts en 6.258,84 euros, en concepte de comissió.

El JPI núm. 2 de Palma de Mallorca, el dia 06.11.2009, desestima la demanda. L'AP estima en part el recurs d'apel·lació de Jesús Manuel i condemna al jugador al pagament de 5.040 euros, calculant la comissió amb base al contracte professional de jugador i no a la resta citada, FD 3. Tampoc aplica la comissió del 10% continguda en el contracte laboral firmat amb la «Unión Deportiva El Vecindario» simplement entenent que «...del 10%, que no es objeto del presente litigio». FD 4

---

⁸⁵⁷ Incorporat a la clàusula 5 i aquesta quantia havia d'establir-se en la fitxa del jugador.

En la meua opinió, la sentència és adequada ja que tradicionalment no s'ha inclòs en els imports que meriten el cobrament de la comissió les quanties de dietes, habitatge o premis. No obstant, el contracte amb l'agent podria establir expressament que aquests conceptes s'inclouen al salari del jugador als efectes de calcular la seva comissió.

Avui dia, «la remuneració de l'intermediari contractat per a actuar en nom del jugador s'ha de calcular sobre l'ingrés brut base del jugador, corresponent al període de vigència del contracte» tal i com estableix l'article 7.1 del Reglament sobre les relacions amb intermediaris, i en la mateixa direcció l'article 10.1 del Reglament d'Intermediaris de la RFEF.

A la ja explicada SAP d'Àlaba, de 31.01.1998 (Secció 2ª, núm. 21/1998, *MP: José Jaime Tapia Parreño*) es planteja un tema sobre el cobrament. En concret davant d'un pacte de cobrament anual de la retribució per part de l'agent, el jugador entén que aquest només té dret a percebre un percentatge amb relació a un termini concret, el de vigència real del contracte laboral, és a dir un any.⁸⁵⁸

L'AP aclara que el meritament de l'obligació es situa en el dia que es firma el contracte i el percentatge de la retribució de l'agent es calcula sobre el total de les retribucions pactades, sobre la retribució de cada una de les temporades per les quals el jugador queda vinculat amb el club, amb independència de si s'acaba complint el contracte o s'extingeix abans, com

---

⁸⁵⁸ I amb relació a la novació del contracte entre el jugador i el club, si és acceptada alhora pel representant, la SAP de Barcelona de 15.10.2007 (Secció 14ª, núm. 520/2007, JUR 2008/12749; *MP: Francisco Javeir Pereda Gámez*) entén que marca la modificació de la quantia salarial a la que s'aplica la comissió.

succeeix en aquest , o de si la relació del jugador amb l'agent dura més o menys.

«La cláusula quinta del contrato que obligaba a los litigantes establece una retribución no por las cantidades que efectivamente ganara o percibiera el demandado, sino un porcentaje de un 10 % del «importe de todos los contratos que el jugador haya suscrito durante la vigencia de éste», es decir una cantidad de los negocios que aquél firmara, con independencia de las vicisitudes que tenga el jugador para cobrar o no cobrar, lo que eventualmente le dará derecho para reclamárselo de la persona jurídica que se lo deba».

FD 2

«[...] Estando vigente el contrato de representación y según lo dicho en el Fundamento anterior, el demandado suscribió un contrato que garantizaba tres temporadas por un importe de 12.915.000 ptas., por lo que un diez por ciento eran 1.291.000 ptas.; y ello, remetimos sin importar si cobraba o no, pues los términos del contrato eran claros en el sentido que se vengaba la prestación por el demandado, una vez suscrito o firmado el contrato o contratos y la cantidad de esa deuda venía fijada por el importe del contrato». FD 3

Aquesta controvèrsia també ha estat plantejada de manera habitual davant dels tribunals⁸⁵⁹ i la solució rau normalment en l'aplicació del clausulat del contracte pactat entre les parts. En cas que el contracte no especifiqui res

---

⁸⁵⁹ En aquest sentit, però cal recordar el que establia l'article 20.3 del Reglament sobre els Agents de Jugadors de 2008, que disposava que si l'agent de jugadors i el jugador no optaven pel pagament únic i el contracte de treball negociat per l'agent de jugadors durés més que el contracte de representació subscrit entre l'agent i el jugador, l'agent de jugadors tenia dret a la remuneració anual inclús després d'haver-se vençut el contracte representació. Aquest dret durava fins que el contracte de treball objecte del contracte de representació vencés o fins que un jugador firmés un nou contracte de treball sense la intervenció del mateix agents de jugadors.

D'altra banda, s'entenia que si durant la vigència del contracte de treball el jugador firmava un nou contracte de treball amb un altre representant era aquest últim representant el que passava a cobrar la nova comissió.

en aquest punt, els tribunals, en les seves resolucions han defensat posicions varies, entenent en algunes que el meritament total de la comissió es produeix amb la signatura del contracte i en altres que el meritament de la comissió es produeix gradualment amb el cobrament efectiu del salari per part del jugador, i normalment han adoptat un o altre criteri aplicant les regles d'interpretació dels contractes i, en particular, en atenció als termes del contracte i a la voluntat de les parts en el moment de la seva subscripció.

L'aportació de la tesi per a resoldre aquesta disputa és la introducció d'una clàusula específica en el contracte de representació en què quedi clara la intenció de les parts, en què no hi hagi cap dubte del pacte al que arriben en virtut del principi d'autonomia de la voluntat del què gaudeixen. En aquest sentit, la clàusula que incorporo en el contracte que aquí aporto, numerada com a desena, estableix que el dret de percepció de la comissió meritara amb el perfeccionament del contracte i es calcularà atenent a allò establert per les parts. Altra cosa és el moment d'exigibilitat concreta d'aquesta obligació, que es pot demorar en el temps si així ho pacten les parts. No es estrany el pacte d'un pagament anual en dos terminis, normalment juny i desembre.

També cal fer referència a la possibilitat existent de cessió de drets pactats entre representants o empreses, aquest és el cas analitzat a la SAP de Barcelona de 21.05.2012 (Secció 1^a, núm. 240/2012, AC 2012/488; *MP: María Dolores Portella Lluich*).

El dia 10.10.2005, el «FC Barcelona» firmà un contracte denominat de «representació i gestió» amb l'entitat «Trackimage LTD y Sidefloor LTD» per tal d'obtenir els drets d'imatge d'un jugador. El dia 23.01.2006, aquesta empresa celebrà un contracte de cessió de drets

del jugador amb «Sports Enterprises LTD», en virtut del qual la primera cedia els drets derivats de l'esmentat contracte.

«Sports Enterprises LTD» demanda al «FC Barcelona» i li sol·licita 282.000 euros més el 3,5% dels premis obtinguts pel jugador durant les temporades 2005-2006, 2006-2007, 2007-2008 i 2008-2009.

El JPI núm. 25 de Barcelona, el dia 06.10.2010, estima en part la demanda i condemna al club al pagament de 17.477, 01 euros. La AP estima en part el recurs d'apel·lació interposat per «Sports Enterprises LTD» i condemna al club a pagar 389.622,50 euros.

De la totalitat de les quanties sol·licitades, el tribunal entén satisfetes les quanties de la temporada 2005-2006 i calcula que, atenent a la cessió dels drets derivats del contracte firmat, de les retribucions dels anys 2006-2007, l'empresa té dret a percebre 76.662,50 euros, la suma de 54.000 euros més 22.662.50 euros; de la temporada 2007-2008 té dret a 98.850 euros, 60.000 euros i 38.850 euros; i de la última temporada reclamada té el dret a percebre 214.150 euros, la suma de 78.000 euros i 136.150 euros.⁸⁶⁰

Es tracta simplement del compliment d'una obligació de pagament per la cessió dels drets d'imatge d'un jugador a un club, drets de què disposa una tercera empresa. És un supòsit habitual que no planteja més problema que el que aquí s'acaba de manifestar, és a dir, es resol aplicant les regles generals de la cessió de crèdits i de l'incompliment.

Una altra sentència a la qual es vol fer referència en aquest apartat dona mostra d'algunes estipulacions típiques del contracte de representació i de l'aplicació de l'antic Reglament sobre Agents de Jugadors de 2008 per part

---

⁸⁶⁰ Altres reclamacions de quantitat en sentències com ara la SAP de Cadis de 06.02.2008 (Secció 8ª, núm. 35/2008, JUR 2008/245548; MP: *Lourdes Marín Fernández*).

dels tribunals. A la SAP de al Rioja, de 30.12.2013 (Secció 1^a, núm. 374/2013, JUR 2014/24837, MP: *Ricardo Moreno García*) es planteja aquesta qüestió.

El dia 05.04.2004, Blas autoritza a «Emart&Soccer S.L.» a partir d'aquesta clàusula:

«[Autorizo] A Emart & Soccer S.L como intermediario para negociar y gestionar todos los asuntos relativos a su profesión o actividad deportiva por el transcurso de la presente temporada federativa.

Emart & Soccer S.L como empresa dedicada a las actividades comerciales vinculadas al deporte y al asesoramiento integral de deportistas, con domicilio en Logroño, calle Duquesa de la Victoria 49 3º, realizará estos servicios en virtud de la presente autorización».

No consta quantia de la retribució, però el jugador paga 300 euros a Mateo, qui representa a l'empresa en relació al jugador.

El dia 01.07.2004, Blas celebra un contracte amb el «Levante Unión Deportiva SAD» per tres anys, finalitzant-lo el dia 30.06.2007, i en la clàusula quarta del qual s'estableix que aquest jugador percebrà 30.000 euros la primera temporada, 42.000 euros la segona i 54.000 la tercera, en concepte de salari brut. Conforme al mateix també rebia un habitatge a càrrec del club, i una prima pels ascensos i *play off*, estipulats, per cada partit jugat amb el primer equip en competició oficial, i se li assegurava la participació mínima de 45 minuts en cada partit. A més del pagament de 2.000 euros i d'altres quanties en cas que jugués més de 8 partits en determinades condicions.

El dia 10.05.2005, Blas celebra un altre contracte amb l'agència per 14 mesos més, amb entrada en vigor en aquesta data i extinció el dia 01.07.2006. En la sisena clàusula es disposa que:

«El Agente de Jugadores recibe una comisión de un 10% del sueldo base bruto anual que perciba contractualmente el jugador gracias a la mediación del Agente, mediante pago único al comienzo de la entrada en vigor del contrato firmado por el jugador.

Dichas remuneraciones habrán de ser satisfechas por el Mandante al Agente de Jugadores en el plazo de cinco días naturales, contados desde el mismo día en que se firme el contrato y/o contratos».

El dia 26.07.2005 el club cedeix els drets federatius a la «Unión Deportiva Lanzarote» per a la temporada 2005/2006, en concret, des del 26.05.2005 fins al 26.06.2006. Passava a ser el nou club qui havia de pagar al jugador. El dia 01.08.2005 Blas i la «Unión Deportiva Lanzarote» pacten un salari de 18.000 euros a pagar en 11 mensualitats. El dia 28.07.2006 el jugador resol de mutu acord el contracte amb el citat equip.

L'agència demanda al jugador i li reclama 6.900.000 euros i el 10% de les quanties brutes percebudes per part dels clubs.

El JPI núm. 5 de La Rioja desestima la demanda i l'AP estima en part el recurs d'apel·lació interposat per l'agència: condemna a Blas a pagar a l'actora 1.140 euros. Entén que en l'acord vigent en aquell moment no constava la quantia de la retribució i que no es pot aplicar de manera anàloga la comissió d'un altre acord. Així que l'Audiència disposa que:

«Sobre la cuantía de la remuneración, si bien indica el recurrente que se trata de una práctica habitual fijar como tal el 10% de las retribuciones brutas del jugador,

tal habitualidad no deja de ser una mera afirmación de parte sobre la cual la propia demandante mantiene una opinión discrepante puesto que si bien en el otro supuesto ya indicado de la propia Emart & Soccer S.L se recoge en tal sentido el 10%, no ocurre lo mismo en el procedimiento que el propio Juzgado de Primera Instancia señala en otro caso con la misma demandante y con similitudes, en el que se hablaba del 7% y cuando por otra parte el propio Reglamento FIFA sobre Agentes de los Jugadores de 2000 (entrada en vigor 1-3-2001 y modificado el 3-4-2002) señalaba en el art. 20.4 que "Si el agente de jugadores y el jugador no consiguen llegar a un acuerdo sobre la cuantía de la remuneración a pagar o si el contrato de representación no prevé dicha remuneración, el agente de jugadores tendrá derecho al pago de una compensación que ascenderá al 3% de los ingresos descritos en el apartado 1 anterior que el jugador deba recibir del contrato de trabajo negociado o renegociado por el agente de jugadores en su nombre".

En atención a lo cual se considera procedente el establecimiento de una retribución del 3% sobre los ingresos brutos que según se ha recogido ascendían en la temporada 2004/05 de 30.000.-euros brutos y por lo referido a la temporada 2005/06 tras la cesión y en virtud del contrato de 1-8-2005 (f.-52-53) entre Blas y la Unión Deportiva Lanzarote en el que se establece la percepción por el jugador de la cantidad de 18.000.-euros. Será por lo tanto el 3% de las indicadas cantidades, es decir 1.440.-euros de los que deberá descontarse los 300.-euros ya entregados».

FD 2

La FIFA, mitjançant ls seus reglaments sobre agents de jugadors, per tal de resoldre la problemàtica sorgida davant la falta de pacte d'una remuneració concreta en contractes celebrats entre agents i jugadors, o en el cas que les parts no aconseguissin arribar a un acord, establí un percentatge del 3% en concepte de comissió per defecte, en cas de falta de pacte exprés al contracte.

Així, tal i com es tracta en aquest cas, l'article 20.4 del Reglament sobre agents de jugadors de 2001 disposava que si l'agent de jugadors i el jugador

no es posaven d'acord sobre la quantia de la remuneració que s'havia de pagar l'agent tindria dret a aquest percentatge indicat en contraprestació a la gestió duta a terme a favor del jugador.

Paradoxalment, amb l'entrada en vigor del Reglament sobre les relacions amb intermediaris, des de l'abril de 2015, aquest percentatge aplicat anteriorment en concepte de comissió ja no es pressuposa i ni tan sol s'aplica en cas de falta d'acord, sinó es tracta del pactat de les parts. No obstant, al Reglament sí que s'estableix el mateix percentatge com a màxim recomanat com a comissió o retribució per a dur a terme aquesta activitat. Els tribunals podran tenir en compte aquest percentatge com una recomanació establerta per les institucions esportives, però evidentment no els vincula com a màxim aplicable com a comissió.

Per acabar, resulta interessant el cas resolt a la STS de 21.01.2015 (Secció 1^a, núm. 9/2015, RJ 2015/616; MP: *Francisco Javier Orduña Moreno*), en què a la demanda principal es formula una típica reclamació de quantia per l'impagament d'una comissió, davant la qual es planteja una demanda de reconvençió per l'incompliment de les obligacions del mediador.

Aquest és el cas:

El dia 14.06.2005, Cosme, agent autoritzat i mediador, i Elias, jugador de futbol professional de la «Real Sociedad de San Sebastián», firmen un contracte de mediació, amb una duració de 24 mesos i l'establiment de la finalitat de negociar la incorporació del jugador a l'«Athletic Club de Bilbao». El dia 13.11.2006, el jugador i l'«Athletic Club de Bilbao» celebraren un contracte laboral i es pagaren les corresponents comissions, però el mediador no aconseguí desvincular completament el jugador amb l'antic club i va ometre el deure d'informació al representat sobre les conseqüències de la firma d'un nou contracte en aquelles condicions; el jugador va haver d'indemnitzar amb 5.000.000

d'euros a la «Real Sociedad de San Sebastián» per la resolució unilateral del contracte.

Cosme demanda al jugador i li reclama el 10% dels ingressos bruts (fitxa i sous) que el jugador percebi durant les vuit temporades que jugui amb «Athletic Club de Bilbao» en concepte de comissió; d'altra banda, Elias interposa una demanda reconvenional i sol·licita 3.935.240 euros en concepte d'indemnització per incompliment de la gestió de desvinculació de l'antic club, i altres quanties procedents d'un préstec contret amb la «La Caixa», l'import de les quals ascendeix a 157.125,16 euros.

El JPI núm. 2 de Laredo, el 31.03.2011, desestimà la demanda principal i estimà en part la reconvenional i condemna a Cosme a abonar a Elias 329.029,97 euros. La AP de Santander, el 06.05.2013, desestima el recurs d'apel·lació interposat per Cosme i estima en part l'interposat per Elias, augmentant la quantia de la condemna a Cosme a 2.500.000 euros.

El TS desestima el recurs de cassació interposat per Cosme, perquè considera acreditat el dany al jugador i la relació de causalitat directa i clara entre l'incompliment observat i imputable al mediador i els danys patrimonials causats al respecte.

Així doncs, encara que en el normal desenvolupament del contracte de representació o mediació sembla previsible que qui incompleixi el deure de remuneració serà el jugador que s'ha beneficiat de les gestions dutes a terme pel seu representant, això no significa que no es donin casos en què pugui existir una obligació derivada de l'incompliment dels drets davant del jugador, de manera que, si es causa un perjudici econòmic, l'intermediari o representant haurà de respondre.

Al marge d'intentar donar una resposta concreta a cada una de les problemàtiques plantejades en aquest apartat, mitjançant l'anàlisi dels casos citats, em sembla important, donada la rellevància de la determinació de la comissió, la seva forma de pagament, etc., que en l'elaboració del contracte s'estableixin de manera clara i indiscutible totes les estipulacions necessàries per a evitar conflictes futurs, tal i com es mostra en el contracte proposat. I tal i com s'ha explicat amb relació al meritament de la obligació.

Així mateix, tot i que el més habitual en aquest àmbit és parlar de comissions, no s'ha d'oblidar que la incorporació d'activitats com la prestació de serveis, establerta en virtut d'un contracte d'arrendament de serveis unit al mandat, pot donar lloc a l'establiment del pagament d'una quantitat que no sigui en forma de percentatge per a tal de complir les obligacions derivades d'aquesta prestació.

Malgrat tancar aquí aquest apartat, el següent problema que es planteja afecta directament a la retribució i a la possibilitat d'exercir drets i deures, ja que es tracta de la prescripció i els efectes d'aquesta.

3.3 La prescripció

Es tracta d'un problema força fàcil de detectar, com es comprovarà a continuació. El conflicte sol venir determinat per l'establiment de quan s'inicia el còmput de la prescripció o per quin és el termini de prescripció, sobretot en el cas de contractes d'intermediació, com es veurà en aquest apartat.

Recentment, la Llei 42/2015, de 5 d'octubre, de reforma de la Llei 1/2000, de 7 de gener, d'Enjudiciament Civil, ha modificat la redacció de l'article 1964 del CC per a establir que *«las acciones personales que no tengan plazo personal prescriben a los cinco años desde que pueda exigirse el cumplimiento de la obligaciones. En las obligaciones continuadas de hacer o no hacer el plazo comenzará cada vez que se incumplan.»*. Per altra banda, l'article 1967.1a del CC estableix que prescriuen als 3 anys les accions pel compliment de les obligacions de pagament dels honoraris als jutges, advocats, registradors i agents, entre d'altres.

Per la seva banda, si resultés aplicable la Llei del Contracte d'Agència, citada anteriorment, l'article 4 de la mateixa remet a les regles establertes en el CCom, és a dir, als articles 942 a 954 d'aquest cos legal, que alhora, per aplicació d'allò establert a l'article 943, ens remet a la regulació del CC ja que no existeix en el CCom una regulació específica de la matèria. Partint d'aquesta premissa, cal plantejar-se si el termini de prescripció de l'acció és el de cinc anys contemplat en el nou article 1964 o el de tres anys contemplat a l'article 1967.1a. La jurisprudència fins ara ha establert que el termini de prescripció aplicable és l'indicat en aquest últim precepte, el de tres anys. Amb el temps es veurà si entenen aplicable el de cinc anys contemplat a l'article 1964 arran de la reforma d'enguany.

En la meua opinió, en alguns casos la jurisprudència espanyola ha errat al qualificar el contracte com un contracte d'agència al que és aplicable la Llei del Contracte d'Agència i, per tant, a l'aplicar el termini de prescripció de 3 anys, ja que generalment estem davant d'un contracte en què prima el mandat representatiu i les accions vinculades a aquesta categoria contractual prescriuran, com a regla general, als 5 anys, al ser aplicable l'article 1964.2 del CC. No obstant, tenint en compte que el termini de prescripció ha patit una important reducció amb la última reforma, passant des dels 15 als 5 anys, comptats des de l'exigibilitat del compliment,

L'interval del termini de prescripció ja no variarà tant d'uns supòsits a uns altres.

Si al que fem referència és a l'obligació de pagament dels honoraris corresponents a l'intermediari, el més raonable serà aplicar la regla de l'article 1967.1a.

Per tal d'aprofundir en l'anàlisi d'aquesta problemàtica, em refereixo a un parell de sentències en què es resol sobre aquesta prescripció, en aquests casos, però, la referència és a la prescripció d'un contracte de mediació, el que ha donat més problemes a la pràctica.

En primer terme, la SAP de Barcelona de 12.03.2007 (Secció 14^a, núm. 146/2007, JUR 2007/120628; MP: Rosa Mª Agulló Berenguer) confirma la possibilitat de considerar el contracte analitzat d'intermediació –malgrat no ser el meu parer general, aquí sí que el comparteixo– basant-se en l'element de resultat *versus* contracte de mitjans, i en el FD 3 estableix que: «*Estamos ante un contrato de resultado, cual es la intermediación para lograr la incorporación del jugador a la plantilla de un club deportivo en unas condiciones determinadas, a diferencia del propio contrato de arrendamiento de servicios*⁸⁶¹ *que no precisa de resultado, sino que*

---

⁸⁶¹ Naturalesa al·legada per part del jugador, per evitar el termini de prescripció de 3 anys.

«Esta cuestión enlaza con la excepción de prescripción, puesto que si consideramos que estamos ante un simple arrendamiento de servicios, como en apelación pretende la parte apelante, el día inicial del cómputo del plazo para el ejercicio de la acción (que prescribe a los tres años) sería desde que dejaron de prestarse y pudo reclamarlos el arrendador. Mientras que si consideramos que estamos ante un contrato de mediación y gestión, con la única finalidad de negociar para lograr un contrato con un club de fútbol, el plazo comenzaría a contar desde el momento en que se logró la forma del contrato o el fichaje del jugador por el club deseado». FD 3

*se remunera por la continuada prestación del servicio de que se trate cualquiera que sea su resultado.»*⁸⁶² Aspecte que té efectes en matèria de prescripció.

En data indeterminada, Ismael i «Continental General Services BV» celebren un contracte l'objecte del qual és que aquesta última aconseguixi un traspàs del jugador al «Chelsea FC». A través de Juan Enrique, gestor o mediador de l'empresa, s'aconsegueix aquest traspàs. Des de desembre de 1998 i fins al maig de 1999, el jugador paga a l'empresa 72.122,52 euros, en pagaments de 12.020,42 euros mensuals.

La companyia «Continental General Services BV» demanda a Ismael i li sol·licita l'abonament de la quantia relativa a la comissió que queda pendent de pagar en virtut del contracte celebrat, no consta la quantia.

El JPI núm. 2 de Mataró, el dia 25.01.2006, dicta sentència i desestima la demanda, ja que ha prescrit l'acció.

L'AP confirma la sentència d'instància i argumenta:

«Resta, por tanto averiguar si el plazo de prescripción, que es de tres años al reclamarse honorarios profesionales (art. 1967, 1º CC), fue interrumpido mediante reclamaciones extrajudiciales. La sentencia entiende que, como aquéllas no consta que llegaran a su destino, no puede hablarse de interrupción porque la reclamación ha de ser recepticia y no se cuenta sino desde que es conocida por el destinatario. Además de no compartir esta tesis de forma tan rotunda, puesto que lo importante para que tenga lugar la interrupción de la prescripción es que la reclamación haya podido llegar al destinatario, es decir, que éste haya podido llegar a conocerla, no se precisa que efectivamente lo hiciera. Por ejemplo en casos de reclamaciones mediante telegramas o burofaxes en los que se deja nota en el domicilio del destinatario para que los recojan de la correspondiente oficina de

---

⁸⁶² Comentada a MARÍN HITTA, Luis, «Los agentes...», ob. cit., p. 1282.

correos y éstos no lo hacen, el plazo de la prescripción debe considerarse interrumpido porque lo que verdaderamente es importante es la reclamación efectiva del derecho, cualquiera que sea la conducta del obligado. En este caso, sin embargo, la discusión resulta intrascendente ya que desde la primera reclamación extrajudicial efectuada por el actor (doc. 8) el 22 de junio de 2000 hasta la segunda (doc. 9) el 10 de septiembre de 2004, ya había transcurrido el plazo legal para el ejercicio de la acción, es decir, ya estaba prescrita, por lo que esta segunda reclamación, no podía surtir ningún efecto para hacer revivir la acción. Por ello, debemos confirmar el fallo de la sentencia que absuelve al demandado de las pretensiones formuladas contra el mismo». FD 3

Aquest no és l'únic supòsit de prescripció pel que un intermediari, representant o agent ha perdut la possibilitat de cobrar els seus honoraris. Un altre exemple es troba en la SAP de Toledo de 24.05.2011 (Secció 1^a, núm. 170/2011, JUR 2011/268348; MP: *Urbano Suárez Sánchez*).

El dia 31.08.2005, arran d'una mediació duta a terme per «Fair Play Asesoramiento Deportivo» entre el jugador Pablo Jesús i el «Club Atlético de Madrid S.A.D», Pablo Jesús passa a ser jugador del club citat.

«Fair Play Asesoramiento Deportivo» demanda a Pablo Jesús i li sol·licita la comissió pactada (*no consta quantia*).

El JPI núm. 1 de Ocaña, el 27.07.2010, dicta sentència i desestima la demanda interposada per «Fair Play Asesoramiento Deportivo», ja que entén que l'acció de reclamació de la quantitat estava prescrita.

La AP confirma la sentència d'instància amb base a la següent argumentació:

«el Tribunal Supremo ha entendido que el concepto de agente no se refiere solo a quienes intermedian en función de existir un contrato de agencia sino que se abarca a todos los profesionales que se dedican a gestionar negocios ajenos. Así la sentencia 117/2009 de 25 de febrero establece "Así ha de entenderse en virtud de lo sentado en Sentencia de 22 de enero de 2007 , que, siguiendo la misma línea argumental que la anterior de 18 de abril de 1967, la que ahora invoca el recurrente, ha confirmado la inclusión en la expresión genérica del artículo 1967.1º ("agente ") a todos los que tienen por oficio gestionar negocios ajenos, con independencia por tanto, ha de entenderse, que si se desempeña tal función con carácter esporádico o de forma estable, justificando tal interpretación del precepto controvertido en virtud del precedente representado por el artículo 1972.3º del Proyecto de Código Civil de 1851 , que se refería a "la obligación de pagar: a los agentes de negocios, sus salarios". De la doctrina anterior se deriva que dicha inclusión lo es con independencia de si se desempeña tal función con carácter esporádico o de forma estable.»

Por tanto en modo alguno existe el error que se pretende porque el plazo de prescripción es de tres años que, a tenor del art. 1969 , se ha de computar desde el momento en que pudo ejercitarse la acción de reclamación.» FD 1

En aquesta direcció, doncs, sembla clar que el termini de prescripció per les accions dirigides al cobrament dels honoraris és de tres anys, per aplicació de l'article 1967.1a, ja que a aquests efectes la jurisprudència equipara la figura de l'intermediari a la de l'agent.

En conclusió, crec que és important determinar de manera clara l'inici i termini de vigència del contracte celebrat entre l'intermediari i el jugador professional de futbol, en els termes establerts en la primera clàusula del contracte model que s'aporta, disposant els dies i hores a tals efectes, de manera que no conduïxi a conflicte.

A part cal tenir en compte que tant la nova regulació sobre les relacions amb intermediaris de la FIFA com la regulació d'intermediaris de la RFEF per primera vegada estableixen la necessitat que les parts especifiquin de manera explícita la naturalesa jurídica de la relació, el que contribuirà a evitar alguns conflictes.

La meua proposta contractual pot contribuir també en aquesta última qüestió, ja que tant en el plantejament de la segona estipulació com en la setena es constata la necessitat de descripció de la relació i de l'activitat duta a terme per l'intermediari, les característiques de la mateixa i els elements essencials, el que evoca a facilitar l'anàlisi real de la naturalesa jurídica de la relació i a l'aplicació correcta de la normativa aplicable a la mateixa.

3.4 Necessitat d'intervenció de l'intermediari en la celebració del contracte per a tenir dret a percebre uns honoraris

A la pràctica esportiva, és habitual que el dret de l'agent o intermediari a percebre els honoraris sigui una obligació de resultat. Així l'intermediari, si aconsegueix que el seu representat i un tercer, club o empresa, firmin un contracte,⁸⁶³ tindrà dret a percebre la retribució pactada. Sinó, a la pràctica, no es contempla dret a retribució, almenys fins a l'actualitat.⁸⁶⁴

Per aquest motiu, si el contracte es celebra sense la intervenció d'aquest agent o intermediari aquest no té dret a percebre una retribució com a tal. Una bona part dels contractes, però, contenen un clàusula d'exclusivitat en què es pacta una indemnització pel supòsit de vulneració que equival al percentatge de la comissió o un percentatge fins i tot més alt, per exemple a través d'una clàusula anomenada *pro futuro*.⁸⁶⁵ A l'apartat 3.2 d'aquest

---

⁸⁶³ Recordant el tenor literal de l'article 1254 CC, que disposa «*El contrato existe desde que una o varias personas consienten en obligarse, respecto de otra u otras, a dar alguna cosa o prestar algún servicio*».

⁸⁶⁴ La causalitat entre l'existència del contracte de representació, l'activitat de l'agent i la celebració d'un contracte entre el jugador i un club o empresa s'analitza bé en sentències com ara: l'AP de València de 04.06.2007 (Secció 11^a, núm 318/2007, JUR 2007\343874; MP: José Alfonso Arolas Romero), de cares al dret a percebre la retribució per part de l'agent. A la SAP de La Corunya de 24.05.2005 (Secció 6^a, núm. 278/2005, AC 2006/202; MP: José Gómez Rey), a la SAP de Ourense de 19.07.2003 (Secció 2^a, JUR 2003/179008 MP: Abel Carvajales Santa Eufemia) i a la SAP de Madrid de 13.10.2008 (Secció 18^a, núm. 506/2008, JUR 2009/37455; MP: José María Salcedo Gener). I a la SAP de Sevilla de 14.12.2006 (Secció 6^a, núm. 594/2006, JUR 2007/180421; MP: Carmen Abolafia de Llanos).

⁸⁶⁵ Aquí es pot fer referència al laude del cas *Iñaki Urquijo c. Liedson da Silva Muniz* on s'acredita que «*el agente no demostró la relación de causalidad en la operación y que la cláusula de exclusividad según la legislación suíza no es válida*». Com ja s'ha explicat amb anterioritat, aquest tribunal forces vegades resolt a la pràctica conforme a la regulació interna esportiva i a la legislació suïssa aplicable.

capítol s'ha pogut comprovar com els tribunals poden calcular la quantia d'una indemnització en el cas que l'agent, que tingui exclusivitat en la gestió i/o representació d'un jugador, no hagi pogut intervenir en les negociacions d'un contracte, per causa no imputable a ell.

En algunes ocasions, com en el cas de la SAP de La Corunya de 02.02.2007 (Secció 3^a, núm. 27/2007, JUR 2007/88420; MP: Mª José Pérez Pena), l'agent de jugadors estableix una clàusula *pro futuro* que li asseguri el dret de cobrament d'una comissió pel supòsit de pròrrogues, modificacions o renovacions del contracte entre el jugador i un club.

El dia 13.06.2002, Felipe, jugador de futbol, firmà un contracte de mediació amb exclusivitat amb Plácido, agent de jugadors, en què es contemplava una indemnització pel cas d'incompliment del jugador. El jugador fitxà pel «S.D. Compostela» i després pel «Real Sporting de Gijón» sense la intervenció de cap agent de jugadors.

Plácido reclama a Felipe una retribució, *no consta quantia*.

El JPI núm. 1 de Arzúa, el dia 29.02.2006, desestima la demanda. L'AP confirma la sentència d'instància perquè entén que no ha intervingut i que l'activitat és un element necessari per a poder cobrar en virtut d'un corretatge o mediació. FD 3

En aquesta direcció cal recordar que el Tribunal Arbitral esportiu es regeix per la normativa que trien les parts i subsidiàriament pel dret suís i en cas de conflicte sobre el dret aplicable es restarà al que disposi l'article 190 i següents de la llei federal suïssa sobre el dret internacional privat, que preveu pels casos molt restrictius un recurs d'anul·lació davant del tribunal federal suís.

De fet, s'ha anat convertint en una pràctica habitual dels agents, així també constava aquesta clàusula *pro futuro* a favor de l'agent en el contracte,⁸⁶⁶ en aquest cas en l'àmbit del bàsquet, analitzat en la STS de 26.06.2000 (Sala civil, núm. 628/2000, RJ 2000/5307; MP: *Román García Varela*).⁸⁶⁷

En data indeterminada, Cornelius atorga un mandat a «Team Sport Inc.» perquè aquest últim gestioni els seus interessos i drets d'imatge.

El dia 03.01.1991 Cornelius celebra un contracte de mandat amb «Baloncesto Juventut de Badalona, SAD» i «Team Sport Inc.», en virtut del qual el club contractava a Cornelius com a jugador de bàsquet, i el qual incloïa com a clàusula onzena *«si el Club trata de efectuar una prórroga, un nuevo contrato o una modificación de este contrato o si el jugador juega para el Club en cualquier temporada después de la de 1990-1991 sin la supervisión y aprobación directa del agente del jugador, el Club será responsable del pago del 10% del importe de retribución convenida al jugador como pacto directo para el agente»*.

El dia 24.05.1991 el jugador va rescindir el contracte i el mes de juliol de 1992 va subscriure un nou contracte amb el club, sense la intervenció de l'agent, per a les temporades de 1992-1993 i 1993-1994.

L'agència demanda al club i al jugador i els sol·licita la comissió pactada. El JPI núm. 4 de Badalona desestima la demanda el dia 29.03.1994, així com l'AP de Badalona, secció 14a, el 29.05.1995, el recurs d'apel·lació.

---

⁸⁶⁶ També a la citada SAP Badajoz, de 26.03.2002 (Secció 3ª, núm. 73/2002, JUR 2002/142048; MP: *Francisc Rubio Sánchez*) l'agent de jugadors disposa una clàusula pel supòsit de traspàs futur del jugador, i en aquesta, s'estableix la comissió.

⁸⁶⁷ També en l'àmbit del bàsquet, i en aquest sentit, la SAP de Valladolid de 07.06.2002 (Secció 1a, núm. 217/2002, JUR 2002/201486; MP: *José Ramón Alonso-Mañero Padral*).

El TS també desestima el recurs de cassació ja que *«el artículo 1733 del Código Civil establece que el mandante puede dejar sin efecto el mandato a su voluntad, de manera que, en aplicación al supuesto del debate, la revocación del poder lleva implícita la desaparición de la obligación establecida en la referida cláusula undécima del contrato, pues su eficacia estaba ligada a la vigencia del mandato y lo que se pretendía con esta estipulación era evitar que, durante la persistencia de esta relación jurídica, el club y el jugador se pusieran de acuerdo para negociar un nuevo contrato sin contar con el agente, pero nunca que la misma subsistiera al finalizar el vínculo entre agente y jugador, de modo que, revocado éste, desaparece la obligación de compensar»*. FD 2

O, per exemple, a la citada SAP de Madrid de 23.02.2004 (Secció 12^a, núm. 140/2004, JUR 2004/250008; MP: *José Zarzuelo Descalzo*) en què l'agent estableix una clàusula de renovació automàtica del contracte, que com s'ha anat manifestant anava en contra de l'article 12.2 del Reglament sobre Agents de Jugadors de 2001, vigent en el moment de celebració del contracte, ja que aquest reglament intern exigia una pròrroga expressa del contracte.

La jurisprudència espanyola ha determinat que una bona part dels contractes celebrats entre els intermediaris i els jugadors professionals de futbol que han arribat als tribunals ordinaris tenen naturalesa jurídica d'intermediació, opinió que no comparteixo. No obstant sí que he defensat que les parts, en virtut de l'autonomia de la voluntat solen incorporar una característica típica d'aquest contracte atípic a la relació jurídica celebrada entre ambdues. Aquesta característica és el cobrament únicament per resultat, així doncs, la retribució del representant depèn de la intervenció⁸⁶⁸

---

⁸⁶⁸ Vegeu, sobre la necessitat d'intervenció de l'agent, SAP d'Àlaba de 25.02.2008 (Secció 1^a, núm. 68/2008, JUR 2008/166158; MP: *Iñigo Elizburu Aguirre*) o SAP de Valladolid de 03.09.2007 (Secció 3a, núm. 235/2007, JUR 2008/35682; MP: *Miguel Angel Sendino Arena*).

del mateix a les negociacions i de la consecució del resultat esperat, la celebració d'un contracte.

Fins al punt que alguns tribunals ordinaris han inaplicat la citada clàusula de cobrament d'una indemnització pel cas que l'intermediari hagués firmat també una clàusula d'exclusivitat en el contracte celebrat entre aquest i el jugador de futbol si aquest representant no havia format part de les negociacions dels contractes entre el jugador i el club o un tercer, com en el cas que s'acaba d'explicar de la la SAP de La Corunya de 02.02.2007, en què el tribunal entén que davant la falta de participació no es aplicable una indemnització per exclusivitat. El que no em sembla del tot lògic.

En aquesta direcció, va la SAP de Barcelona de 17.03.2005 (Secció 19^a, núm. 104/2005, JUR 2005/115572; MP: *Miguel Julián Collado Nuño*) que, malgrat considerar que no està provat el contracte verbal celebrat entre el pare de Saviola i els representats argentins, i per tant no tindrien dret al cobrament d'una comissió, sí que sembla fer dependre el pagament, almenys de les despeses del viatge, de la falta de prova de la participació dels argentins en les reunions.

El dia 13.08.2000 es reuniren a l'Hotel Arenes Jose Carlos, Millán i Jorge. El dia 14.08.2000, José Carlos, representant del jugador de futbol, va anar a les instal·lacions del «Futbol Club Barcelona», i firmà el traspàs de Rodolfo a aquest club.

Carlos María i Juan Enrique interposen demanda contra Rodolfo⁸⁶⁹ i li demanen el 29,5% de les percepcions abonades al jugador i les despeses derivades del viatge que van fer a Barcelona.

---

⁸⁶⁹ Cas Saviola.

El JPI núm. 3 de Rubí dicta sentència el dia 14.04.2004 i desestima la demanda «*la existencia de un contrato verbal entre el padre del demandado y los actores para lograr la incorporación de aquel al FUTBOL CLUB BARCELONA en el que a los demandantes les correspondería, en concepto de honorarios el 29,5 % de las percepciones abonadas al jugador, no ha resultado acreditada y, en todo caso, resultaría absolutamente indeterminado el precio concretado*», ja que tampoc creu justificades les despeses del viatge.

L'AP desestima el recurs d'apel·lació plantejat per Carlos María i Juan Enrique. El tribunal entén que sí que es dugué a terme aquest primer acostament a Barcelona i a l'entorn del club, però no hi ha constància que participessin a les negociacions amb el club per aconseguir la seva incorporació a la plantilla, a diferència de la intervenció de Jose Carlos, representant del jugador. Es remarca «*...en todo caso la actividad ha de desplegarse para lograr el cumplimiento del contrato final [...] la relación jurídica entre el cliente y el mediador no surge exclusivamente de un negocio contractual de mediación, pues las obligaciones y derechos exigen además el hecho de que el intermediario hubiera contribuido eficazmente a que las partes contrajeran el negocio*».

En aquest darrer cas, com es pot comprovar, el principal problema és que no hi ha cap contracte firmat entre els demandants i el jugador, el que dificulta la prova del dret a percebre una comissió per part d'aquests. Encara que el tema que es planteja va encaminat al fet que els representants no han intervingut d'una manera concloent en la firma del contracte, si es pogués provar aquesta «intervenció eficaç» exigida pel tribunal ens trobaríem amb el problema de la prova del rol que aquestes persones han dut a terme i del seu dret a percebre una comissió per la seva actuació.

En general, sembla que l'establiment d'una clàusula d'exclusivitat i d'una clàusula en virtut de la qual l'intermediari cobraria una indemnització pel cas que el jugador negociés o renegociés un contracte ell mateix o a través d'un

tercer sense el consentiment del representant és vàlida i aplicable. Malgrat els casos en què la jurisprudència n'ha denegat el reconeixement, que no és el més habitual. En aquests casos, però, aquest conflicte sol anar aparellat amb alguna altra controvèrsia com ara una dificultat de prova de l'existència de la relació jurídica o un percentatge o quantitat d'indemnització altrament desproporcionat.

Així doncs, crec que és necessària la intervenció del representant en les negociacions o renegociacions d'un contracte de treball amb un club o d'un contracte amb un tercer perquè pugui cobrar-ne una retribució. No obstant, l'actuació del jugador vulnerant les estipulacions contractuals, sigui perquè duu a terme l'actuació per ell mateix o perquè la duu a terme a través d'un tercer, no pot beneficiar-lo en aquests termes. Per aquest motiu, defenso, i així ho aporto en el contracte model de representació, que és pertinent incorporar una clàusula d'exclusivitat en el contracte –en el model proposat està en la sisena clàusula–, si així ho desitgen les parts, i en aquest cas acompanyar-la d'una estipulació en què es contempli una indemnització pel cas de vulneració de la primera, com així dispo a la clàusula onzena.

3.5 Pluralitat de subjectes representants

És una situació possible i fins i tot habitual, la d'una concurrència de representants i/o de intermediaris, mandatariis i/o agents,⁸⁷⁰ de manera simultània o successiva⁸⁷¹, sigui a través d'agències o facultant a un familiar. Com en el cas SAP de Biscaia de 28.10.2003 (Secció 5^a, núm. 507/2003, JUR 2003/271987; MP: *Leonor Angeles Cuenca García*), en què el jugador havia firmat un contracte de representació en exclusiva amb un agent i en l'interí entre la resolució del contracte i la contractació d'un de nou atorga mandat representatiu al seu pare.

Quan es parla de representació, apreciada en bona part de les sentències analitzades, i en els contractes estudiats, o fins i tot quan es parla de mandat, cal tenir en compte la regulació existent en matèria de pluralitat de mandatariis, ja que aquesta s'aplica en ambdós supòsits.

Davant d'aquesta circumstància són diverses les opcions de representació que es poden imposar: es pot entendre que la representació és mancomunada, que cada representant actua de manera independent o una situació intermèdia.

« .... puede conceder el poder de representación a uno o a varios apoderados. Cuando los apoderados son varios, el ejercicio del poder de representación puede realizarlo

---

⁸⁷⁰ Es troba una pluralitat d'intervinents en els contractes analitzats en sentències com ara la SAP de Madrid de 02.04.2007 (Secció 11^a, núm. 310/2007, JUR 2007/202313; MP: *Mª José Alfaro Hoyos*), un a través de contracte escrit i un altre a partir d'un contracte verbal. I en la SAP de Barcelona de 07.05.2007 (Secció 11^a, núm. 247/2007, JUR 2007/261634; MP: *José Antonio Ballester Llopis*).

⁸⁷¹ En el cas SAP de València, de 28.07.2009 (Secció 9^a, núm. 214/2009, JUR 2009/438113; MP: *Gonzalo Caruana Font de Mora*) el segon representant es beneficia de la feina del primer, utilitzant el contracte de cessió de drets d'imatge que el primer havia enviat al jugador.

*cada uno de ellos separadamente, todos conjuntamente o bien en determinado número. En el primer caso (...) se habla de un «apoderamiento solidario». La idea de solidaridad (...) es empleada para indicar que el poder de representación es concedido in complexu, in totu a cada uno de los apoderados, de tal manera que cada uno de ellos pueda ejercitarlo individual y separadamente. En el segundo caso (...) se habla, por similitud con la misma idea, de un «apoderamiento mancomunado».*⁸⁷²

Aquí cal recordar el cas de la SAP de Madrid de 02.04.2007 (Secció 11ª, núm. 310/2007, JUR 2007/202313; MP: Mª José Alfaro Hoyos), en què Iván actua com a mediador entre clubs i entre aquests i el jugador, i Lucas té un contracte de representació firmat amb el jugador. En aquest cas no hi ha un problema de pluralitat ja que les funcions i l'àmbit de cada un queden ben delimitats, almenys *a posteriori*.

L'article 1723 CC⁸⁷³ estableix una responsabilitat no solidària per a dos o més mandatariis, encara que hagin estat instituïts simultàniament, si no s'ha expressat així.⁸⁷⁴

«Para el supuesto de que existan una pluralidad de mandatarios gestionando colectivamente un mismo asunto —ya hayan sido nombrados simultáneamente o

---

⁸⁷² DÍEZ-PICAZO Y PONCE DE LEÓN, Luis, *La representación...*, *ob. cit.*, p. 142.

⁸⁷³ «La responsabilidad de dos o más mandatarios, aunque hayan sido instituidos simultáneamente, no es solidaria, si no se ha expresado».

⁸⁷⁴ Ha estat i és una qüestió encara controvertida, la de la mancomunitat o, en el seu cas, solidaritat, establerta en l'article 1723 CC. Malgrat del text literal es desprèn que es tracta d'un cas de mancomunitat, alguns autors hi ha vist un supòsit de solidaritat. Sobre aquesta qüestió *vid.* LEÓN ALONSO, José R., *ob. cit.* i VÁZQUEZ IRUZUBIETA, Carlos, *Sociedad. Comentarios a los artículos 1665 a 1808 del Código civil*, 2009 (consulta V-LEX, <http://app.vlex.com.sare.upf.edu/#ES/search/jurisdiction:ES/1723/ES/vid/61052023>, última visita 28.08.2015).

sucesivamente—, el artículo 1723 reitera innecesariamente lo que ya queda dispuesto de un modo general cuando existen pluralidad de obligados en el artículo 1137: la no presunción de solidaridad. Por tanto, para que los mandatarios respondan de un modo solidario es necesario que así se haya expresado y determinado con claridad en la misma obligación (v. comentario art. 1137 CC).

875

*«Cuando los representantes, gestores o mandatarios son varios, aunque su actuación sea conjunta, la responsabilidad no es solidaria, si no se ha convertido así, según literalmente reza el artículo 1723. Sólo hay, pues, solidaridad si la solidaridad está expresamente estipulada (...) lo que no aclara nuestro Código Civil es cómo se resuelve esta no-solidaridad en los casos de responsabilidad. Si a pesar de ser varios los representantes, la actuación ha sido separada, parece claro que la responsabilidad recaerá sobre el que actuó ilícitamente. Si la actuación ha sido conjunta, parece que será necesario definir la respectiva participación en el acto de la infracción».*⁸⁷⁶

Un bon exemple d'aquesta pluralitat, en aquest cas simultània, es pot veure en el cas *Sylvinho*, en què segons la SAP de Còrdova, de 13.07.2007 (Secció 2^a, núm. 165/20087, AC 2008/165, MP: *Santiago Oliver Barceló*) existeix un supòsit de necessitat de pluralitat de representants,⁸⁷⁷ en aquest cas perquè hi ha una limitació territorial, segons el tribunal, establerta en virtut de la regulació interna de les associacions privades esportives.

L'article 1735 CC estableix que el nomenament d'un altre mandatari pel mateix assumpte revoca tàcitament l'anterior. Ara bé, si no persegueix

---

⁸⁷⁵ A COLÁS ESCANDÓN, Ana, «Artículos 1718 a 1726», *ob. cit.*, p. 2254.

⁸⁷⁶ *Ibid.*, p. 24

⁸⁷⁷ Altres supòsits de pluralitat de representants tractats en la jurisprudència menor espanyola seria el cas de SAP de Barcelona de 17.03.2005 (Secció 19^a, núm. 104/2005, JUR 2005/115572; MP: *Miguel Julián Collado Nuño*).

aquesta revocació, l'actuació ha de ser mancomunada. Poden actuar alhora o un actua i la resta autoritza o ratifica.⁸⁷⁸ Aquesta és una circumstància al·legada en diversos casos per a justificar-ne la revocació tàcita, per atorgament a un altre mandatari d'un mandat en iguals termes que el primer.⁸⁷⁹

Aportada la regulació sobre aquesta qüestió cal dir que no ha sigut objecte d'anàlisi en molts casos a la pràctica. La pluralitat de representants en primer terme s'ha de provar, una qüestió que no és sempre fàcil. La circumstància més controvertida davant dels tribunals ordinaris ha estat la de canvi de representant, que ha donat lloc a diversos conflictes: per exemple, són coneguts, a part del cas Sylvinho, el de Villa amb un antic representant abans de fitxar pel FC. Barcelona o el d'Isco amb un antic representant abans de fitxar pel Real Madrid CF:

En tal cas, l'aplicació de l'article 1735 del CC ens podria conduir a la solució de la revocació tàcita del mandat, si aquesta era la intenció del jugador –i aquesta és la que sol ser– o a la pluralitat mancomunada de representants si aquesta n'era la intenció del representat. Es solen plantejar aquesta controvèrsies davant dels tribunals ordinaris quan el jugador canvia de representant i fitxa per un club reconegut a canvi d'una important quantia de traspàs i de nòmina.

En aquesta direcció, tant la regulació estatal com l'esportiva advoquen per la clara identificació del moment de revocació del contracte i per la motivació que duu al jugador a dur-lo a terme –habitualment la falta de confiança o la possibilitat de ser representat per un intermediari que té

---

⁸⁷⁸ Díez-Picazo y Ponce de León, Luis, *La representación...*, *ob. cit.*, p. 24. Amplia la informació també Lacruz Berdejo, José Luis, *ob. cit.*, pp. 229-231.

⁸⁷⁹ Vegeu Sánchez Román, Felipe, *ob. cit.*, 1899, pp. 493-494.

millors relacions a nivell esportiu i pot beneficiar la seva carrera professional– i pel clar establiment de la data de celebració del nou contracte. Tant l'establiment de les dates dels contractes com les motivacions manifestades per les parts, facilitaran una bona resolució d'una possible controvèrsia. Fins ara, els tribunals han analitzat cas per cas la intervenció real de l'agent en la consecució del contracte, tot i que es solen decantar per reconèixer el dret a retribució del nou agent, sigui quin sigui el canvi o millora en el contracte, en són exemples els casos que acabem de citar en aquest apartat i també el de De Gea, resolt a la SAP de Madrid de 05.05.2015 (Secció 20^a, núm. 170/2015, JUR 2015/150865; MP: *Ramón Fernando Rodríguez Jackson*) i analitzat a l'apartat de vulneració de la clàusula d'exclusivitat.

3.6 Eficàcia civil dels contractes celebrats amb els antics agents no llicenciats, amb els intermediaris no registrats i la intervenció de persones jurídiques

Una altra circumstància que ha estat objecte de diversos pronunciaments judicials és la validesa o eficàcia de contractes celebrats amb agents que no comptaven amb la pertinent autorització federativa per a exercir l'activitat. Ja fossin persones físiques que no disposaven d'aquesta o persones jurídiques que, fins a l'entrada en vigor del Reglament sobre Intermediaris de la RFEF, no podien actuar com a intermediaris conforme a la regulació esportiva. Avui la qüestió que es pot plantejar és quin és l'efecte de la intervenció d'un intermediari que no estigui registrat. El que mostra aquest recull de circumstàncies és la doble regulació estatal-esportiva aplicable a aquesta matèria.

Avui encara no es tenen suficients dades per saber quina serà la consideració de l'actuació d'un intermediari no registrat en la celebració de

negocis jurídics en aquest àmbit. Fins ara, com ja s'avança, la tònica general és la consideració, per part del tribunal, de la validesa del contracte celebrat amb un agent no llicenciat,⁸⁸⁰ si es compleixen els requisits del contracte a l'empara de l'autonomia de la voluntat i la regulació establerta per aquest mateix en la llei estatal. L'existència de condicionants accessoris *extra legem* no incorporats en el contracte, com seria la necessitat que el celebri un agent llicenciat, no alteren la validesa *inter partes* del contracte.⁸⁸¹ El que semblaria aplicable també a la falta de registre dels intermediaris a la RFEF.

Pel que fa a la falta de llicència d'agent de la RFEF, RODRÍGUEZ TEN afegia entre les possibles conseqüències, que no eren irrelevantes: «*Si un agente no licenciado interviene en una operación entre un jugador y un club, consiguiendo que se cierre un contrato entre ambos, el mismo no podrá no ser reconocido a efectos deportivos, pero si a efectos inter partes, debiéndose cumplir lo pactado entre las partes (el jugador tendrá un contrato de trabajo con su club, pero a lo mejor no puede intervenir en la competición porque no se le expide la licencia federativa al no reconocerse el contrato por la intervención del extraneus), lo que permitirá instar la nulidad del contrato con el agente por vicios del consentimiento, y exigir daños y perjuicios siempre que la condición de agente licenciado haya quedado expresamente indicada, o que el objeto del contrato (la inscripción del jugador) no sea precisamente por ello, puesto que si las consecuencias son de otra índole (por ejemplo, una multa), el contrato es válido*».⁸⁸²

---

⁸⁸⁰ A nivell de les institucions esportives es plantejà la possibilitat de catalogar aquesta activitat de «Intrusisme», i en l'Assemblea General de la AEAF de 25.06.2009 s'arribà a plantejar aquesta qüestió. En concret, es parlà de la creació d'una «Comissió d'Intrusisme» amb col·laboració amb la RFEF, la qual permetés que qui dugués a terme aquesta activitat sense aquesta llicència no es pogués examinar i establir sancions als clubs que hi establissin contractes.

⁸⁸¹ Afirmat també a RODRÍGUEZ TEN, Javier, *Régimen jurídico...*, *ob. cit.*, pp. 304- 305.

⁸⁸² *Ibid.*

També s'ha observat a la SAP de Albacete, d'11.01.2010 (Secció 2^a, núm. 7/2010, JUR 2010/107286; MP: *Juan Manuel Sánchez Perifricación*) la petició d'una de les parts de declaració de nul·litat del contracte per tractar-se l'agent d'una persona jurídica i no física.⁸⁸³ El tribunal en aquest cas respon, com bé s'ha explicat abans, que «... se prevé una sanción para el caso de intermediaciones entre clubes y deportistas al margen de un agente con licencia FIFA, pero no la nulidad. Sobre todo cuando ninguna norma jurídica o pública impide intermediaciones en éstos ámbitos, salvo disposiciones particulares o privadas de una asociación, en cuyo ámbito tendrán el reproche correspondiente (la indicada sanción) pero no fuera de dicho ámbito asociativo, sobre todo si alguno de los litigantes o contratantes, como sería la entidad intermediaria, no pertenece a dicha asociación y no pueden serle aplicada dichas disposiciones privadas». FD 3

«En relación a dicha cuestión la sentencia apelada entiende que si bien la entidad actora no tiene la condición de Agente FIFA reconocido, dicha circunstancia no puede considerarse como causa que dé lugar a representar al jugador, además de que la única consecuencia de que intervenga un representante que no sea Agente FIFA es la imposición de una multa a las partes contratantes [...] la sala comparte los razonamientos anteriores, estimando, por tanto, que no puede entenderse que el contrato suscrito por los litigantes carezca de objeto, cuando, a mayor abultamiento, ha quedado acreditado que la entidad demandante utilizaba los servicios del agente reconocido por la Federación, D. Constantino, para el caso de que fuera necesaria su intervención para la celebración de un contrato entre el jugador al que representaba y un Club de Fútbol». FD 4

La mateixa consideració de la normativa privada es defensa a la SAP de Valladolid de 08.07.2008 (Secció 3^a, núm. 123/2008, AC 2008/1713, MP:

---

⁸⁸³ Com s'ha indicat, fins a l'entrada en vigor del Reglament sobre les relacions amb Intermediaris de 2015, i amb l'excepció de la regulació interna RFEF, a la qual hem fet referència, no era possible, a partir de la normativa interna FIFA, parlar d'agent de jugadors i celebrar un contracte de representació d'aquesta naturalesa entre un jugador i una persona jurídica.

José Jaime Sanz Cid, en què es disposa «Indicábamos anteriormente que ni los Reglamentos de la FIFA, ni los de la Real Federación Española de Fútbol, son de aplicación al caso que estamos analizando. No han sido siquiera citados por las partes en sus respectivos escritos rectores, y, además, se trata de meros reglamentos, el primero de ellos de una sociedad privada, que deberán o podrán tener aplicación en el ámbito interno del mundo del fútbol, pero que no pueden ser invocados en el ámbito civil. Si un contrato no se realiza de acuerdo con dichos reglamentos un club o un futbolista podrá ser sancionado, o no podrá ser alineado, pero el contrato celebrado entre las partes desplegará toda su eficacia en el ámbito civil, y se regirá por las normas de los contratos y obligaciones del Código Civil (LEG 1889, 27).» FD 7

Aquí no és sols una qüestió de les parts: el tribunal en la SAP de Sevilla de 25.03.2002 (Secció 2ª, núm. 153/2002, JUR 2002/205749, MP: *Rafael Márquez Romero*)⁸⁸⁴ estima el recurs d'apel·lació d'una sentència dictada pel JPI de Sevilla, el dia 26.03.2001, en què negava la validesa de l'apoderament del representant pel fet de no tenir la llicència d'agent FIFA, ja que entenia que el contracte no disposava dels elements essencials:

« por otra parte, el contrato de apoderamiento es nulo por falta de los elementos esenciales al no tener el actor la condición de agente reconocido por la FIFA, requisito necesario para poder intervenir en contratos profesionales de jugadores de fútbol». FD 1

El cas era aquest:

El dia 01.07.1998, David, jugador de futbol, i «Contrataciones de Entrenadores y Futbolistas SA Cefusa» firmaren un contracte de

---

⁸⁸⁴ En la mateixa direcció les citades SAP de València de 15.11.2005 (Secció 8ª, núm. 650/2005, JUR 2006/101662; MP: *Enrique Emilio Vives Reus*) i SAP de València de 04.06.2007 (Secció 11ª, núm. 318/2007, JUR 2007\343874; MP, *José Alfonso Arolas Romero*).

representació esportiva. Aquest mateix dia, el jugador va subscriure un contracte amb el «Real Betis Balompié S.A.D.» per a les temporades 1998/1999, 1999/2000, 2000/2001 i 2001/2002. El dia 24.11.1999 el jugador revoca notarialment aquest poder.

El JPI de Sevilla, el dia 26.03.2001, desestima la demanda i l'AP estima en part el recurs d'apel·lació i condemna al jugador al pagament de 1.500.000 ptes.

Aquest criteri del JPI no és compartit en la tesi, ni en la Audiència Provincial de Sevilla, que argumentà que: *«de las pruebas practicadas no puede deducirse que el actor no pueda actuar como intermediario, por prohibirlo la FIFA por no ser agente reconocido»*. Ho basa en un argument com a mínim dubtós *«pues ambas partes reconocen [...] que los efectos de la utilización de un agente que no posea licencia de la Asociación Nacional o de la FIFA es la posibilidad de imponer una sanción al jugador»*.⁸⁸⁵ FD 2

Un altre cas on es ressalta la importància en termes contractuals de posseir la llicència FIFA és la SAP d'Albacete de 02.11.1999 (Secció 2^a, núm. 120/1999, ROJ AB 696/1999, MP: *Antonio Jesús Nebot de la Concha*), entenent que la falta d'aquesta mateixa comporta la nul·litat del contracte per manca d'objecte.⁸⁸⁶ Tot i que aquí no es comparteix aquesta decisió, sí que es creu que l'argumentació està ben fonamentada.

---

⁸⁸⁵ Comentada a JAVALOYES SANCHIS, Vicent, *ob. cit.*, pp. 48-49. En el mateix sentit, la SAP d'Àlaba de 25.02.2008 (Secció 1a, núm. 68/2008, JUR 2008/166158; MP: *Iñigo Elizburu Aguirre*).

⁸⁸⁶ La resolució es va recórrer davant del TS, però el recurs de cassació és va inadmetre per interlocutòria el 07.05.2002, Sala Civil del Tribunal Suprem, JUR 2002/169513, MP: *Alfonso Villagómez Rodil*.

El dia 01.07.1994, Hugo firma un contracte de «*Agencia, representación y exponsorización deportiva*» amb Felipe, jugador de futbol menor d'edat, representat pel seu pare.

Hugo demanda Felipe i li reclama una comissió, no consta la quantia d'aquesta.

El dia 08.03.1999, el jutjat mixt núm. 7 d'Albacete desestima la demanda, ja que entén que és nul per falta d'objecte, degut a que l'actor no és agent FIFA.

La AP confirma la sentència d'instància, en base al mateix argument, desenvolupat d'aquesta manera:

«Todo contrato tiene una finalidad y la de autos era que el actor llevase toda la gestión administrativa o promoción de la carrera profesional del demandado: búsqueda de club, negociaciones salariales, etc., y todo ello encuadrado en ese ámbito propio que exige y quiere el jugador, la liga, el club federados». FD 3

«El actor no puede, por prohibirlo la F.I.F.A., al no ser agente reconocido, realizar las funciones encomendadas, por lo que es evidente, que falta el objeto del contrato, y que no hay consentimiento, pues lo querido fue que pudiese actuar como agente». FD 4

«En consecuencia, faltando los elementos esenciales del contrato este es nulo por naturaleza, sin que pueda oponerse a ello la alegación de que la normativa FIFA no puede derogar la legislación del contrato de agencia, pues nada deroga, por cuanto los supuestos que se contemplan son distintos, aquella como asociación a la que se integran voluntariamente quienes quieren fijar sus propios estatutos. El demandado jugador creía que el actor podía representarle, razón del contrato y no siendo así, dadas las normas referidas, nulo es lo acordado». FD 5

«Por último, reseñar que mal puede pretenderse la resolución de un contrato y exigir por ello una indemnización cuando quien lo hace no ha cumplido su obligación contractual, incumplimiento derivado de su imposibilidad estatutaria de actuación, en el único sentido que pretendía el jugador, su actuación en el campo federativo, regulado por las normas F.I.F.A., y facilitador de una carrera futbolística ascendente». FD 7

Afegeix que és incompetent per a entrar a analitzar la constitucionalitat o legalitat de les normes de la FIFA.

«Hablar de inconstitucionalidad o ilegalidad de las normas de la F.I.F.A., sin traer ésta a juicio, sin debate que no produzca indefensión, sin plantearlo, en los términos propios de la inconstitucionalidad es pretender que el Tribunal resuelva cuestión ajena a su propia competencia». FD 6

Fins a la vigència del Reglament sobre les relacions amb Intermediaris un altre inconvenient era l'ús de persones jurídiques, les quals, segons la regulació interna de les associacions esportives no estaven legitimades per a actuar en aquest àmbit com a agents, a excepció de l'únic reglament sobre agents de la RFEF vigent i aplicable, de fa uns anys.⁸⁸⁷

---

⁸⁸⁷ Vegeu la SAP de València de 15.11.2005 (Secció 8ª, núm. 650/2005, JUR 2006/101662; MP: *Enrique Emilio Vives Reus*) en què la part al·lega la falta d'objecte del contracte atenent que l'agent és persona jurídica, al que l'AP disposa: *«En segundo lugar se alega por la parte apelante que el contrato es nulo por cuanto carece de objeto, ya que, conforme al artículo 4 del Reglamento antes citado, sólo pueden ser agentes las personas físicas y no las jurídicas. En relación a dicha cuestión la sentencia apelada entiende que si bien la entidad actora no tiene la condición de Agente FIFA reconocido, dicha circunstancia no puede considerarse como causa que dé lugar a la nulidad de contrato por falta de objeto, ya que el ámbito del contrato es mucho más amplio que la función de representar al jugador, además de que la única consecuencia de que intervenga un representante que no sea Agente FIFA es la imposición de una multa a las partes contratantes, como así lo entendió la sentencia de la Sección Segunda de la Audiencia Provincial de Sevilla de fecha 25 de marzo de 2.002 . La Sala comparte los anteriores razonamientos de la sentencia recurrida, estimando, por tanto, que no puede entenderse que el contrato suscrito por los litigantes carezca de objeto, cuando, a mayor abundamiento, ha quedado acreditado que la entidad demandante utilizaba los servicios del agente reconocido por la Federación, D. Constantino, para el caso de que fuera*

Una cosa és l'eficàcia del contracte i l'altra la incidència que té la professionalització dels agents de jugadors en ares a concretar alguns aspectes contractuals. En particular, la SAP de València, de 28.07.2009 (Secció 9ª, núm. 214/2009, JUR 2009/438113; MP: *Gonzalo Caruana Font de Mora*) malgrat reconèixer l'existència de la participació d'un mediador i la petició d'aquest que s'apliqui la comissió del 5% d'aquest contracte a altres contractes d'agència per a la cessió dels drets d'imatge del mateix jugador, el tribunal entén que *«dado que no puede aplicarse como pretende la apelante el criterio fijado para representantes de jugadores FIFA, porque la demandante ni su administrador lo son, atendiendo el último criterio fijado en el artículo 11.1 de la Ley del Contrato de Agencia y dadas las circunstancias del caso presente, en concreto los aspectos esenciales [...] fijamos en 19.600 [4%]»*. FD 7

En conclusió doncs, malgrat encara es poden anar plantejant qüestions davant dels tribunals en què s'hagi de tenir en compte l'antiga regulació esportiva sobre agents de jugadors, i en tal cas cal tenir en compte el que aquí s'ha exposat, la direcció a la que es tendeix és una altra perquè, d'una banda, ja no serà necessari ser agent de jugadors per tal que des de la vessant esportiva sigui vàlida de representació i, d'una altra, ha quedat resolt el dubte amb relació a la legitimitat de la intervenció d'una persona jurídica com a representant.

Ara bé, com s'ha assenyalat, es planteja el dubte de si el requisit d'inscripció al Registre d'Intermediaris, establert a l'article 3.1 del Reglament d'Intermediaris de la RFEF, serà observat pels tribunals com a

---

necesaria su intervención para la celebración de un contrato entre el jugador al que representaba y un Club de Fútbol».

indispensable per a la validesa de l'acte de representació. Aquest article estableix que:

«...Los intermediarios deberán, como requisito previo al registro de los contratos en la RFEF, haber sido previamente inscritos en el registro de que a tal efecto establezca la RFEF, cumpliendo con los requisitos que al efecto se establecen en el presente ordenamiento jurídico [sic]».

La conseqüència d'un incompliment d'aquest precepte serà, segons aquest mateix, que no s'inscriurà cap operació d'una persona que no figuri inscrita en la RFEF com a intermediari, almenys des del moment d'inici de la relació jurídica amb el client.

En tot cas, i atenent als antecedents jurisprudencials sobre la necessitat o no de l'acreditació com a agent, entenc que no serà un aspecte gaire controvertit, a la pràctica, en els tribunals. Més enllà del fet que les parts no podran acudir als òrgans esportius per a la resolució de les seves controvèrsies i que alguns tribunals, alguns dels que defensin l'aplicació dels reglaments interns esportius, puguin entendre que l'activitat d'aquestes persones no és vàlida.

3.7 Existència d'un contracte verbal

Podria semblar que, com que les regulacions internes esportives ho estableixen com a requisit del contracte –avui en l'article 5.2 del Reglament sobre les relacions amb Intermediaris de 2015–, i donada la importància econòmica de les quantitats que es negocien en alguns cercles futbolístics, tot contracte de representació es troba en forma escrita. Cada vegada n'hi ha més d'escrits, tant per a poder-ne provar l'existència, en el seu cas, com per a poder registrar-lo a l'AEAF.

Malgrat el que s'acaba de dir, ara com ara encara es troben casos d'ús del contracte verbal en aquest àmbit, se suposa que per confiança i agilitat, que acaba en controvèrsia davant dels tribunals en bona part dels casos.⁸⁸⁸ Quelcom diferent també és la seva pròrroga, que en bastants casos és verbal o tàcita.

*«Partiendo de la idea antes expuesta de que en el apoderamiento tácito o derivado de hechos concluyentes deben concurrir como factores imprescindibles un comportamiento del apoderado, un comportamiento del poderdante que de algún modo signifique aquiescencia o consentimiento de los hechos por aquél o de la situación en que se encuentra y la objetiva confianza que tales actos o situaciones, de acuerdo con su significado, pueden despertar en los terceros, creemos que los casos típicos de apoderamiento tácito deben ser aquellos que presupongan una continuada situación de gestión por parte del apoderado en virtud de una relación jurídica, real o aparente, que le ligue con el principal».*⁸⁸⁹

---

⁸⁸⁸ Amb relació al subjecte que té dret al cobrament, en virtut d'un contracte de representació celebrat amb una persona jurídica, *vid.* SAP de Biscaia de 21.06.2011 (Secció 3^a, núm. 300/2011, JUR 2011/299142; MP: María Concepción Marco Cachó).

⁸⁸⁹ Díez-PICAZO y PONCE DE LEÓN, Luis, *La representación...*, ob. cit., pàg. 163

A la pràctica esportiva existeixen contractes verbals que generen actuacions que es materialitzen en contractes pel client, i també existeixen actuacions efectuades sense mandat o autorització, que acaben essent culminades per tercers i pel propi interessat, i que pretenen ser exigides per l'agent o representant per a reclamar el pagament d'honoraris no acordats. Aquesta problemàtica ha acabat en ocasions als tribunals, que s'han pronunciat en la línia que qui reclama el pagament ha de demostrar l'existència del contracte o el contingut del mateix.⁸⁹⁰

A la SAP de Sevilla de 12.12.2007 (Secció 8^a, núm. 475/2007, JUR 2011/233759; MP: *José María Frago Bravo*) el tribunal no permet aplicar les característiques del segon contracte celebrat al primer, un contracte verbal, per una falta de prova de les obligacions de caire econòmic que té el jugador envers aquest representant.⁸⁹¹«*Porque nadie niega y la propia sentencia recurrida reconoce, que existió le referido contrato de representación en exclusiva celebrado verbalmente el 17 de agosto de 2001, pues en el siguiente contrato que sustituye al anterior, el de 10 de diciembre de 2003, se hace referencia a la existencia del mismo; ahora bien, una cosa es que se reconozca la existencia del mismo y otra muy distinta que se le pueda aplicar al primero las condiciones del segundo, debiendo acreditar la parte actora que reclama el cumplimiento de una obligación, en este caso de pago de las gestiones de representación, la existencia de la obligación que reclama y, con las pruebas que ha aportado la actora, de ninguna manera acredita cuales sean las obligaciones económicas del jugador con su representante, acordadas en ese contrato celebrado verbalmente el 15 de octubre de 2000, desconociéndose cual era la forma de pago de sus servicios, si era por comisión y en que cuantía o por honorarios puntuales por cada operación o un montante global anual, o de cualquier otra forma, no siendo aplicable subsidiariamente el alegado Reglamento sobre Agentes*

---

⁸⁹⁰ RODRÍGUEZ TEN, Javier, *Régimen jurídico...*, ob. cit., p. 326.

⁸⁹¹ En aquesta direcció la citada SAP de les Illes Balears, de 19.04.2010 (Secció 5^a, núm. 107/2010, JUR 2010\233285, MP: *Santiago Oliver Barceló*).

de Jugadores, cuando el propio actor no tenia la condición de Agente de FIFA hasta el 21 de marzo de 2002 (folio 26 de las actuaciones), por lo que difícilmente podemos aplicarlo a un contrato celebrado el 15 de octubre del año 2000». FD 1

El cas era aquest:

El dia 17.08.2011, es celebrà un contracte de representació en exclusiva verbal entre Heracio, jugador de futbol del «Club de Fútbol Valencia», i Juan Enrique. No consta prova física d'aquest, però se'n reconeix l'existència en un altre contracte signat entre aquestes parts el dia 10.12.2003. El aquest últim sí que s'establí que el representant percebia el 5% de la quantia derivada dels contractes celebrats sobre els drets d'imatge del jugador.

El 21.07.2004 es celebrà un contracte de cessió de drets d'imatge entre el jugador i «Industrias del Calzado y Prendas Deportivas S.L.».

Juan Enrique reclama aquest percentatge sobre les quanties derivades d'aquesta cessió dels drets d'imatge i les quanties meritades des del dia 17.08.2001.

El JPI núm. 5 de Sevilla, el dia 07.06.2004, estima en part la demanda i condemna al jugador a pagar 2.700 euros a Juan Enrique. L'AP desestima els recursos interposats per ambdues parts.

En aquest cas es pretén el reconeixement del pacte d'un contracte verbal per part del tribunal ordinari, i malgrat la dificultat de prova per no estar per escrit, el tribunal en reconeix l'existència. El problema és que no en pot

reconèixer un contingut concret, ni tan sols per aplicació analògica del clausulat del contracte immediatament anterior celebrat per aquestes parts.

Comparteixo l'opinió del tribunal, ja que tot i que una vegada provada l'existència del contracte celebrat entre les parts sembla intuïtiu aplicar analògicament les estipulacions d'aquest primer a l'últim no és pertinent, ja que en aquest cas no es dedueix de manera clara de les proves aportades.

Un altre conflicte derivat del cobrament de comissions, en aquest cas entre un agent de jugadors i una altra persona que afirma haver-los posat en contacte i haver revisat el contracte, així com haver aconseguit el traspàs del jugador a un altre club de futbol, acaba amb la controvèrsia que s'explica a continuació.

A la SAP de Madrid de 02.06.2006 (Secció 21^a, AC 2006/1905; MP: *María Almudena Cánovas del Castillo Pascual*) el tribunal resol que no s'ha provat correctament en què consisteix el vincle entre Rafael, intermediari, i Jose Ignacio, representant del jugador de futbol Arturo.

Rafael interposa una demanda contra Jose Ignacio i li reclama una quantitat, que no consta, ni tan sols un pacte d'aquesta, com tampoc aquest acord verbal suposadament mantingut entre ambdós intermediaris esportius, en virtut del qual el primer ajudava a l'agent de Arturo en la representació d'aquest últim.

El dia 13.04.2004, el JPI núm. 52 de Madrid dicta sentència i desestima la demanda. L'AP també desestima el recurs d'apel·lació:

«en relación con las declaraciones efectuadas en el acto del juicio por D. Lucas y D. Rogelio no ha quedado acreditada ni la certeza de un acuerdo verbal entre el Sr. Rafael y Jose Ignacio, en virtud del cual éste se comprometiera a abonarle cantidad alguna en concepto de comisión por la representación que este último tenía

del jugador de fútbol Arturo, ni lógicamente tampoco cual fuera el importe o cuantía de esta comisión, no pudiendo deducir la certeza de estos hechos, fundamento de la reclamación en la litis realizada, del contenido de la conversación telefónica mantenida por Arturo con el Sr. Rogelio, grabada por éste [...].

En cualquier caso, el hecho de que el mencionado jugador conociera al Sr. Rafael, con quién reconoció había mantenido tratos en sus inicios como jugador de fútbol, o de que aquél comentara que le estaba reconocido porque se había portado bien con él, o de la circunstancia de que el hoy apelante apareciera con el mencionado jugador una fotografía publicada en un periódico deportivo (folio 18) o los comentarios apreciados en el periódico La Nueva España de 13 de julio de 2000 (folio 25), no acreditan en forma suficiente el posible acuerdo habido entre las partes en litigio, su contenido y alcance, no pudiendo desprenderse de ellas nada más que las relaciones habidas entre el Sr. Rafael y el Sr. Arturo, y que aquél conocía al Sr. Jose Ignacio, pero reiteramos nuevamente que no cabe desprender de la prueba practicada la existencia de acuerdo alguno entre el Sr. Rafael y el Sr. Jose Ignacio en los términos que aquél indica en su demanda, y mucho menos del contenido y alcances». FD 4

En aquest segon supòsit ni tan sols es pot provar l'existència d'un contracte, sinó la simple existència d'unes relacions entre el representant i el jugador de futbol que no determinen res més enllà d'unes comunicacions. En tal cas també crec que el més adequat és dur a terme la mateixa reflexió que el tribunal i entendre que l'existència del contracte no està provada.

Un altre cas, ja explicat, és el contingut a la SAP de Madrid de 02.04.2007 (Secció 11^a, núm. 310/2007, JUR 2007/202313; MP: Mª José Alfaro Hoyos). Aquesta mostra una típica incoherència que es troba en diversos casos a la pràctica: el mediador, Iván, reclama l'aplicació de la normativa interna estatal a la resolució del supòsit, quan el contracte no compleix la forma requerida per aquesta regulació.

«En cuanto a la vulneración de la normativa de la Federación, en todo caso sería el propio demandante quién la vulneró, precisamente por afirmar que se había celebrado un contrato verbal, cuando la normativa exige que en los casos de representación de jugadores, los contratos han de ser escritos. En este sentido, el Reglamento de Agentes de Jugadores de la FIFA aprobado el 20 de mayo de 1994, modificado el 11 de diciembre de 1995 y en vigor desde el 1 de enero de 1996, que sería el aplicable en el caso que nos ocupa, dispone en su artículo 13 que “un agente que pretende representar a un jugador o administrar sus intereses en el sentido del artículo 12 que precede, solo podrá hacerlo si posee un contrato escrito con el jugador o club en cuestión”». FD 5

A part, Iván no acaba podent provar que es tracta d'una representació ni d'un mandat, sinó que el tribunal entén que actua com a mediador i que ja ha cobrat d'una de les dues parts pels seus serveis, el que dóna compliment a la obligació de les mateixes.

Sense entrar a analitzar aquí aquest cobrament i la recerca d'un doble cobrament per la realització de la mateixa activitat, sembla inapropiada la sol·licitud d'aplicació de la regulació interna esportiva per part de qui d'entrada ja l'ha incomplert. En tot cas, i en la mateixa direcció que les altres regulacions, la manca de forma escrita del contracte celebrat entre un intermediari i un jugador professional de futbol, més que la falta de validesa per incompliment de la normativa privada esportiva, implica una dificultat a efectes de prova de l'existència del mateix.

La SAP de Sòria (Secció 1^a, núm. 183/2004, JUR 2005\28231) de 28.12.2004 tracta el recurs d'apel·lació interposat contra la sentència del dia 01.06.2004 i del JPI núm. 1 de la mateixa ciutat i el que fa és confirmar-la.

Pedro Miguel és un jugador professional de futbol i «Futbol Global Asesores S.L.» una empresa dedicada a la representació esportiva. El jugador és transferit del «Real Madrid C. F.» al Numància, durant la

temporada 2002-2003. El dia 17.08.2002, el Numància i l'assessoria firmen un contracte pel qual l'empresa rep el 25% de la quantitat del traspàs, i el club li paga 10.457, 61 euros a aquesta.

El dia 01.06.2004, el JPI núm. 1 de Sòria desestima la demanda, i l'AP confirma la sentència, ja que entén que:

«En definitiva, la entidad actora que recibió una cantidad cercana a la que ahora reclama al jugador demandado, y que ya cobró del Club Deportivo Numancia por las gestiones llevadas a cabo para su fichaje, y se reservó el derecho a recibir el 25% del precio del traspaso durante tres temporadas, no puede pretender cobrar otro 10 % -comisión habitual según declaraciones del testigo D. Arturo -en base a sus meras afirmaciones, pues como hemos dicho ninguna retribución o comisión se pactó con el Sr. Pedro Miguel que haya quedado acreditada, ni tampoco la cuantía de la misma». FD 2

Així doncs, en aquest cas ni el tribunal d'instància ni l'Audiència entenen provada l'existència del contracte entre les parts ni el contingut del mateix, tal i com s'ha anat mostrant a través de diversos casos en aquest apartat.

Altres casos en què hi ha una problemàtica per contracte verbal són, per exemple, el ja explicat de la SAP de Las Palmas de Gran Canaria de 25.09.2007 (Secció 4a, núm. 346/2007, JUR 2008/5970; MP: *Victor Manuel Martín Calvo*). En aquest cas però no cal que el tribunal es pronunciï sobre l'existència del contracte, ja que les parts pacten el pagament.

D'altra banda, en alguna ocasió, però, els tribunals consideren provada l'existència del contracte verbal i els termes d'aquest, com ara en el cas de la SAP de Guipúscoa, de 18.05.2015 (Secció 3^a, núm. 121/2015, JUR 2015/176462). Que tracta aquest supòsit:

El dia 15.11.2008, Albert, jugador de futbol professional, i Jose Ramón, representant, firmaren un contracte de representació que s'extingia el dia 15.11.2010, en aquest es pactava el pagament fraccionat de les comissions a pagar. No obstant, el dia 25.11.2011, el jugador firmà un contracte laboral amb la «Real Societat de Fútbol, S.A.D. en què participà el mediador, ja que les parts havien prorrogat el contracte de manera verbal i el dia 14.12.2012 extingiren el contracte de representació. El dia 15.07.2013 els jugador fitxa pel «SD Ponferradina».

José Ramón demanda a Albert i sol·licita una comissió de 8405,46 euros, relativa a tres temporades, des de 2011 a 2014.

El JP II núm. 1 de Tolosa, el 17.02.2015, estima en part la demanda interposada per Jose Ramón i declara l'existència d'un vincle contractual entre les parts, un vincle posterior al 15 de novembre de 2010, fruit del que es negocià, preparà i subscrigué el contracte entre l'Albert i la «Real Sociedad de Fútbol, S.A.D.» i, per aquest motiu, condemna a l'Albert al pagament de 1.486,80 euros en concepte de comissió. La AP desestima el recurs d'apel·lació i confirma la sentència d'instància.

Els tribunals en poques ocasions s'han pronunciat en aquesta direcció, i en aquest últim cas probablement és rellevant la quantia de la comissió a què es fa referència.

Així doncs, en la pràctica no es planteja com un cas de falta de validesa d'un contracte per incompliment de la regulació esportiva privada, ja que en forces ocasions ni tan sols els tribunals ordinaris en contemplen l'aplicació. Sinó que el problema principal és la prova en si de l'existència del contracte i del contingut del mateix.

En la meua opinió, es fa necessària la forma escrita dels contractes de representació per facilitar la seva prova degut a la rellevància i, en particular, tenint en compte les quanties econòmiques de les comissions que generen aquests contractes amb jugadors professionals de futbol. A part del fet que és un requisit exigít per l'articulat del Reglament sobre les relacions amb Intermediaris de la FIFA i pel Reglament dels Intermediaris de la RFEF, i que com a membres sotmesos a ambdues regulacions han de complir els deures que s'hi estableixen.

3.8 Resolució contractual

Al contracte s'hi poden establir algunes circumstàncies que permetin la resolució d'aquest –i així es mostra a la clàusula dotzena del contracte de representació model que s'aporta–, per ambdues parts, o per alguna de les dues. Les causes més habituals⁸⁹² són la falta de pagament o retard en el pagament de la comissió de l'agent,⁸⁹³ l'abandonament de la pràctica del futbol, la formalització d'acords diferents als pactats –una extralimitació de les facultats de l'agent–, que s'imposi una sanció de determinada duració al jugador que l'impedeixi competir durant aquest termini, el cas de conflicte d'interessos, l'actuació impròpia del jugador que el pugui arribar a conduir a una sanció, la resolució de dopatge contra el jugador, l'incompliment de la relació laboral especial que el jugador té amb el club –si incompleix el primer– o, fins i tot, el fet que no es deixi assessorar per un professional,

---

⁸⁹² Les causes típiques d'extinció de la representació per aplicació de la regulació del mandat, i en concret de l'article 1732 CC, serien la revocació, basada en l'essència de l'apoderament com a acte basat en l'autonomia de la voluntat, la renúncia del representant i la mort del representant o del representat. *Vid.* per a una explicació més àmplia MORENO-LUQUE, Carmen *et al.*, *ob. cit.*, pp. 279-280.

⁸⁹³ I en aquest cas es pot pactar una indemnització, *vid.* la SAP de Sevilla de 07.11.2007 (Secció 8ª, núm. 402/2007, AC 2011/1656; MP: Joaquín Pablo Maroto Márquez).

que li doni directrius perquè millori el seu rendiment i la gestió de la seva imatge.

Altres vegades es pacta una indemnització⁸⁹⁴ pel supòsit de resolució unilateral del contracte o revocació del mandat, de diverses maneres, com ara la que s'exposa a continuació: «si el jugador resol unilateralment el contracte estarà obligat a indemnitzar a l'agent en concepte de danys i perjudicis amb la suma equivalent al 10% del total de la retribució bruta dels acords perfeccionats pel jugador». A les sentències exposades s'ha pogut veure alguna estipulació com aquesta.

La fórmula més típica de resolució d'aquest tipus de relacions és la resolució unilateral del contracte o revocació del mandat.⁸⁹⁵ Tot i no tractar-se d'un supòsit de representació en l'àmbit del futbol sinó del bàsquet em sembla interessant tornar a analitzar el cas d'un agent de jugadors de bàsquet i el *Club de Bàsquet Girona* resolt a la STS de 26.06.2000

---

⁸⁹⁴ LACRUZ BERDEJO, José Luis, *ob. cit.*, p. 232:

«Una cuestión interesante a este respecto es si ha lugar, y cuándo, a indemnización del mandatario para la revocación, que va a dejar sin efecto por decisión unilateral un negocio bilateral que dejó comprometidas recíprocamente dos voluntades. La mayor parte de la doctrina entiende que sí procede la indemnización, pese a la libertad que concede al mandante el art. 1.732-1º, especialmente cuando se haya pactado alguna retribución o la revocación se haga de mala fe, o el mandato fuera por tiempo determinado y retribuido. Conclusión a la que cabe llegar, no solo desde el punto de vista del abuso del derecho o la buena fe, sino también por aplicación analógica del art. 1.729, y por tanto no como consecuencia de una posible culpa del mandate, sino de un deber de tener indemne al mandatario, extensivo asimismo a la obtención de la garantía prometida (véase S. 21 diciembre 1963)».

⁸⁹⁵ Si es considerés un contracte d'agència la resolució anticipada seria un supòsit d'incompliment contractual, sempre que no fos per justa causa; en cas de contractes de duració indeterminada, però no en els de duració determinada. LARA GONZÁLEZ, Rafael, *ob. cit.*, p. 148-150. Ara bé, el problema està en què la manca de confiança sí que es pot considerar un justa causa, p. 164. I LARA GOZÁLEZ, Rafael, *ob. cit.*, pp. 162 i següents.

(Sala civil, núm. 628/2000, RJ 2000/5307; MP: *Román García Varela*), però aquesta vegada amb relació a l'aspecte de la resolució contractual.

Així doncs, sobre la revocació del contracte celebrat entre les parts el Tribunal Suprem diu «...se desestim[a] porque el artículo 1733 del Código Civil establece que el mandante puede dejar sin efecto el mandato a su voluntad, de manera que, en aplicación al supuesto del debate, la revocación del poder lleva implícita la desaparición de la vigencia del mandato y lo que se pretendía con esta estipulación era evitar que durante la persistencia de esta relación jurídica, el club y el jugador se pusieran de acuerdo para negociar un nuevo contrato sin contar con el agente, pero nunca que la misma subsistiera al finalizar el vínculo entre agente y jugador, de modo que, revocado éste, desaparece la obligación de compensar».⁸⁹⁶ FD 2

És un cas característic però que ens permet veure l'aplicació de la regulació de la revocació del mandat sobre aquest contracte i sobre el negoci jurídic de la representació. Interessant tenint en compte que la tesi que es defensa és que el contracte de representació entre l'intermediari i el jugador professional de futbol està conformada, també en part, pel contracte de mandat –habitualment– representatiu.

He portat a col·lació aquest cas pel fet que el tribunal desenvolupa clarament l'anàlisi de la revocació del contracte i en particular l'aplicació de l'article 1733 CC a una relació de representació entre un jugador i un agent. No és el cas més habitual que un tribunal ordinari espanyol analitzi en aquests termes l'extinció d'una relació de mandat o de representació, tot i ser la més adequada.

---

⁸⁹⁶ GORDILLO CAÑAS, Antonio, *ob. cit.*, p. 1589, tracta sobre el caràcter receptici de la revocació.

Davant dels casos en què s'ha volgut defensar que es tracta d'un contracte d'intermediació, per exemple, aquestes clàusules contractuals que s'acaben de citar, estipulades en contractes als que he tingut accés o en clàusules contractuals l'anàlisi de les quals ha arribat als tribunals, reforcen la idea que es tracta d'un contracte de mandat o, almenys, que existeix una relació jurídica de representació entre les parts.

Una cosa és la revocació del contracte de representació, celebrat entre el jugador i l'agent, i l'altra el pacte en un contracte de representació en què s'estipuli una clàusula de cobrament d'un percentatge pel supòsit d'una revocació d'un contracte laboral especial entre un jugador i un club, com en el cas que s'analitza a la SAP de Madrid de 18.12.2008 (Secció 13^a, núm. 585/2008, JUR 2009/88252; MP: José González Olleros). En aquest cas, és el jugador de futbol qui revoca el contracte laboral especial amb el club, i a continuació se'n mostren les conseqüències, ja que cal recordar que la comissió de l'intermediari o agent es calcula conforme al salari brut del jugador.

El dia 24.01.2005, «Fair Play Asesoramiento Deportivo S. L.» firma un contracte de representació amb Jaime i acorden que aquesta empresa cobraria el 20% del preu acordat en cas de traspàs del jugador. En virtut d'una clàusula que disposa:

«Si los futbolistas Jaime o Ángel Daniel, durante la vigencia del contrato, fuesen traspasados a otro club por el Getafe C.F. SAD, este ultimo abonará a la empresa Fair Play el 20% del importe del traspaso, deducidos gastos si los hubiere". Los términos literales de ambos documentos son tan claros que no ofrecen lugar a dudas. Solo en el caso de traspaso la hoy actora tendría derecho al cobro de un 20% del precio del mismo».

El dia 26.01.2005, Jaime, jugador de futbol professional va celebrar un contracte per a prestar serveis esportius a «Getafe Club de Futbol

S.A.D» durant quatre temporades. En aquest consta en una clàusula addicional en què s'estableix l'abonament a «Fair Play» del 20% de l'import del traspàs, una vegada deduïdes les despeses existents.

El jugador resol unilateralment el contracte, en virtut de l'estipulació de l'article 13 del RD 1006/1985, que li ho permet, i fitxa per la «Real Sociedad de Fútbol S.A.D».

El dia 6.7.2006 Jaime s'incorpora a la plantilla de la «Real Societat de Futbol S.A.D», la qual paga la clàusula indemnitzatòria per la resolució unilateral que dugué a terme el jugador, la qual ascendeix a 3.000.000 euros.

«Fair Play Asesoramiento Deportivo S. L.» demanda el «Getafe Club de Futbol S.A.D» i sol·licita 600.000 euros en concepte del percentatge de participació pactat.

El dia 01.07.2007, el JPI núm. 2 de Getafe desestima la demanda i l'AP el recurs d'apel·lació ja que entén que:

«Los términos literales de ambos documentos son tan claros que no ofrecen lugar a dudas. Solo en el caso de traspaso hoy la actora tendría derecho al cobro de un 20 % del precio del mismo. Y no cabe acudir a los elementos complementarios o subsidiarios de la interpretación literal cuando estos son claros, porque como ha sostenido reiteradamente el T.S. la interpretación de la literalidad de los términos de un contrato, conforme al art. 1281 del C.C. se impone y resulta prioritaria cuando pone de manifiesto la intención y voluntad de sus otorgantes, de tal manera, que no cabe la posibilidad de entrar en juego las demás reglas de hermenéutica contenidas en los artículos siguientes, que vienen a funcionar con carácter subsidiario (S.S.T.S. 10 mayo 91, 30 marzo 92, 1 marzo 93 y 29 marzo 94). En Sentencia de 31 de Diciembre de 2.002 ha reiterado que «nuestro Código Civil en los artículos 1281 y siguientes basa la interpretación de los contratos en la teoría subjetivista de la intención común y evidenciada de los contratantes, y la

claridad que predica el citado artículo más que en los términos del contrato ha de estar en aquella intención, surgiendo el problema interpretativo cuando siendo claros los términos, existen actos opuestos en los que el verdadero propósito de los contratantes se pone en evidencia, de tal forma que ha de indagarse el espíritu y la finalidad que haya presidido el negocio, atendiendo a la conducta de los contratantes anterior, posterior y coetánea al mismo» y en el presente caso, como decimos, no cabe hablar de actos opuestos que pongan en evidencia cual fuera la verdadera intención de los contratantes expresada claramente en los precitados documentos, cuando además, todos ellos, pertenecen al ámbito deportivo y conocen sobradamente que sus relaciones laborales se rigen por el R.D. 1.006/85 que claramente en su art. 13 distingue entre las causas de extinción de la relación contractual, el traspaso, de la voluntad unilateral del deportista». FD 4

En resum, tot i que l'agència intenta defensar que es tracta d'un traspàs encobert, per tal que el club de Getafe no hagi de pagar el percentatge pactat pel supòsit, el tribunal creu que es tracta d'una resolució unilateral per part del jugador; el qual no paga la clàusula indemnitzatòria de 3.000.000 euros prevista per aquesta circumstància, però al seu lloc sí que ho fa la «Real Societat de Fútbol S.A.D.».

Així doncs, l'error, al meu entendre, en el clausulat del contracte ha perjudicat a l'agent que no ha pogut cobrar la comissió per traspàs, degut a que pròpiament no va existir un traspàs, sinó la figura de la resolució unilateral del contracte contemplada a l'article 13 del RD 1006/1985. Una correcta elaboració del text del contracte hauria incorporat aquesta possibilitat i l'hauria vinculat al pagament d'una altra indemnització, ja que aquesta semblava la voluntat de la companyia. Altra cosa és que es pogués considerar o no abusiva la comissió pactada en concepte d'indemnització, que d'entrada seria vàlida.

En resum, crec que cal distingir diverses causes de resolució del contracte. En primer terme, la naturalesa jurídica de la relació ens indicarà les possibles causes que poden conduir a aquesta resolució, ja que en l'articulat

del contracte o dels diversos contractes que la poden conformar solen constar causes de resolució, com el cas del contracte típic de mandat. Els mateixos preceptes que s'apliquen al mandat són els aplicables a la relació jurídica de representació.

D'altra banda, les parts poden contemplar en el contracte supòsits específics de causes que poden donar lloc a la resolució unilateral del contracte, entre les que puc destacar les aportades a la clàusula dotzena del model de contracte de representació que s'integra en aquesta tesi.

3.9 Aplicació de la clàusula penal

L'ús de la clàusula penal⁸⁹⁷, així com la d'exclusivitat, és típica en aquest àmbit, sobretot en els darrers anys, a mesura que les retribucions dels jugadors, i en consonància les dels intermediaris, augmentaren quantitativament.

La clàusula penal es conforme com «*una indemnización de daños y perjuicios que no se determina ex post por los Tribunales, sino que viene fijada por las partes ex ante en previsión de un incumplimiento del contrato*».⁸⁹⁸ Generalment el compliment de la mateixa es duu a terme a través del pagament d'una quantitat de diners, com es comprova en els supòsits que aquí s'expliquen.

---

⁸⁹⁷ Una estipulació d'una clàusula penal en un compromís previ o precontracte és la ja citada STS de 15.02.1994 (Sala civil, núm.117/1994, RJ 1994/1316; MP: *Teófilo Ortega Torres*), en el primer capítol apartat cinquè, segon punt, anomenat «relació entre el jugador de futbol i el club».

⁸⁹⁸ GÓMEZ POMAR, Fernando, «El incumplimiento contractual en el Derecho español», *InDret* 3/2007, p. 27, http://www.indret.com/pdf/466_es.pdf, última visita 21.01.2015.

Alguns tribunals han contemplat la possibilitat de moderar la quantia de la clàusula penal.⁸⁹⁹ De fet, aquesta és una de les qüestions més controvertides de la clàusula penal, com explica GÓMEZ POMAR.⁹⁰⁰ En Dret espanyol aquesta qüestió es governa pel que estipula l'article 1154 CC: si l'incompliment és parcial –i no és dolós–, el jutge està obligat a reduir la pena convencional, tret que s'hagi pactat per incompliment parcial. I si els òrgans d'instància no compleixen amb aquesta previsió i ometen la reducció de l'import pactat, el Tribunal Suprem en podrà modificar la quantia.

Cal fer referència a la SJPI núm. 20 de Madrid, de 22.12.2010, (MP: *Blanca Rosa Bartolomé Collado*), que s'explica a continuació:⁹⁰¹

El jugador de l'«Escuela de Fútbol Madrid Oeste Boadilla», menor d'edat, firmà un contracte amb un agent, en data indeterminada. A la clàusula novena d'aquest s'incorporava una clàusula penal de 300.000 euros pel cas de resolució unilateral del contracte per part del jugador, i en què l'agent es comprometia a promocionar la carrera professional

---

⁸⁹⁹ Com ara la SAP de A Coruña, de 30.06.2015 (Secció 6ª, núm. 211/2015, JUR 2015/193323; MP: *Ángel Pantín Reigada*).

⁹⁰⁰ *Ibid.*, p. 28-29.

⁹⁰¹ Una altra sentència que modera la indemnització pactada a la clàusula penal és la SAP d'Astúries, de 18.06.2012 (Secció 6ª, núm. 257/2012, AC 2012/1118; MP: *Elena Rodríguez-Vigil Rubio*). «Udruva 28, S.L.» firmà un contracte, el dia 09.02.2010, amb Benedicto, jugador de futbol, qualificat pel tribunal de «*contrato de mediación, agencia y representación en exclusiva*»; en el qual es pactava una clàusula penal de 60.000 euros, per vulnerar aquesta característica d'exclusiva. El tribunal de primera instància, i la AP ratifica la sentència, entén que, de 24 mesos de contracte, durant nou mesos no s'ha vulnerat aquesta clàusula, pel que modera la indemnització a 20.000 euros. En el mateix sentit la SAP d'Astúries, de 10.01.2014 (Secció 5ª, núm. 4/2014, JUR 2014/27780; MP: *José María Álvarez Seijo*).

i esportiva del jugador, que volia incorporar-se a un club de primera divisió.

El dia 07.06.2007, el senyor A subscriu un contracte de compra dels drets federatius del jugador, i aquest últim s'incorpora a les categories inferiors del «Real Madrid CF», durant la temporada 2007/2008. Al llarg del 2008, el jugador cobrà 2.580 euros i, durant l'any següent, 3.910,19 euros.

El dia 30.03.2008, el jugador complí la majoria d'edat i, per aquest motiu, renovaren el contracte, el dia 01.04.2008, per a 5 temporades. El mes de setembre de 2008 l'agent s'assabenta que el jugador diu que ja no és ell el seu agent sinó Pablo García Quilón⁹⁰².

El dia 12.11.2008, l'anterior agent interposa una demanda de conciliació contra el jugador perquè aquest reconegui el contracte que tenien i que a partir de l'estiu de 2008 tenia un nou agent.

El JPI estima en part la demanda i condemna al jugador a pagar a l'agent 3.000 euros, en aplicació de la clàusula penal interposada pel cas de resolució unilateral del contracte, per part del jugador. Entén que hi ha una resolució unilateral, no obstant, i assenyala que la clàusula penal és excessiva i la redueix:

«Primero se ha de tener en cuenta las condiciones en las que se firma el contrato, en el despacho del demandante, ante la sola presencia de la persona que les puso en contacto (que no es jurista); que el demandante es experto jurista (base atender a su informe de conclusiones, en el que relató su experiencia en el campo que nos ocupa) y que el demandado es

---

⁹⁰² A qui s'ha fet referència en el primer capítol com a un dels principals agents de jugadors d'Espanya.

lego en derecho y acababa de cumplir los 18 años, siendo así que ni siquiera su padre estuvo presente. En segundo lugar, ni la cláusula transcrita ni en ninguna otra del contrato se establecen las consecuencias del incumplimiento por parte del demandante de las obligaciones que derivan del contrato; en tercer lugar, dicha cláusula es absolutamente desproporcionada a los ingresos del demandado en la fecha en que se firmó el contrato, con independencia de cual fuera la previsión de su progresión».

FD 4

A part, cal tenir en compte que aquí el jugador al·lega que el contracte vulnera la normativa interna sobre agents de jugadors de la FIFA, davant el que el JPI respon «...[en] *los supuestos de representación por abogado, como ocurre en el caso que nos ocupa, [...] no sería de aplicación [...] lo establecido en el artículo 19 en relación con el contrato de representación, y en concreto, lo relativo al margen temporal*», FD 2. Per tant, en aquest cas el tribunal també té en compte la regulació interna FIFA, i no l'aplica, ja que el mateix article 4 d'aquesta estableix supòsits en què no és aplicable, com el d'aquest cas.

En tot cas, el JPI desenvolupa de manera correcta els arguments que el duen a la moderació de la clàusula penal, que en resum són la falta de coneixements jurídics d'una persona que acaba d'assolir la majoria d'edat i la desproporcionalitat de la quantia de la clàusula amb relació als ingressos del jugador. El que duu a la conclusió que cal reduir la quantia a pagar en virtut de l'aplicació de la clàusula penal. Una altra curiositat a què es vol fer referència sobre aquest cas té a veure amb determinats fets que al·lega el jugador com a elements d'un incompliment contractual de l'agent, i que el tribunal desestima com a rellevants i/o provats.

El model de contracte que s'aporta en la tesi s'incorpora una clàusula, que apareix en alguns contractes de menors, en base a la qual l'agent s'obliga a pagar certes despeses acadèmiques o relacionades amb l'activitat esportiva,

habitualment. Doncs bé, sembla que en aquest cas n'hi podria haver alguna de semblant, ja que el jugador al·lega que l'agent incomplí pel fet de no haver-li comprat unes botes i un cotxe, davant del que el tribunal reacciona així «*a mayor abuntamiento, el hecho de que sólo tuviesen contacto telefónico dos veces al mes, que no le regalara botas, o que no le comprara un coche (!!!!!) no son motivos suficientes para entender incumplida la labor de la representación, ya que exceden del objeto del contrato*». FD 3

Queda clar que el tribunal entén que l'agent no havia d'assumir de cap manera aquestes despeses, ja que no consta que s'hagués pactat tal fet.

L'actor recorre aquesta decisió a la AP, la qual dicta sentència el dia 13.03.2012 i estima en part el recurs, ja que manté la moderació de la clàusula penal però no en iguals termes, considera que s'ha d'elevat la indemnització que ha de pagar el condemnat a 15.000 euros.⁹⁰³

D'altra banda, a la SAP de Badajoz de 23.03.2001 (Secció 3^a, núm. 70/2001, AC 2001/2243; MP: *Marina Muñoz Acero*) s'analitza l'existència d'una altra clàusula penal en combinació amb l'existència d'una clàusula d'exclusivitat, la vulneració de la qual duu a l'aplicació de la primera. Aquesta última clàusula d'exclusivitat s'analitza amb més deteniment a l'apartat següent.

El dia 08.03.1996, Iván, jugador de futbol, i «Rosario Soccer Asociados S.A» firmaren un contracte en què el primer atorgava un poder exclusiu i irrevocable a la última per un termini de dos anys, per tal que gestionés i negociés els contractes vinculats amb la seva activitat esportiva; i pel qual l'agència percebia el 10% de les quanties pactades. S'establia, en la clàusula vuitena, una clàusula penal pel cas d'incompliment del jugador, que ascendia al 20% de tots els contractes

---

⁹⁰³ *Vid.* la SAP de Madrid de 13.03.2012 (Secció 10^a, núm. 175/2012, AC 2012/764; MP: *María Josefa Ruiz Marín*).

i negocis subscrits durant la vigència del contracte. El dia 08.03.1996 el jugador va resoldre el contracte.

«Rosario Soccer Asociados S.A» demanda el jugador i li sol·licita el pagament d'aquest 20% establert a la clàusula penal.

El 24.02.2002, el JPI núm. 1 de Mèrida estima la demanda en part i estableix *«condenar y condeno al demandado a abonar a la entidad actora el porcentaje del 20% de las cantidades que se acrediten en ejecución de sentencia que se hubieren estipulado a favor del demandado en los contratos suscritos por éste desde el día 8 de marzo de 1996 al día 8 de marzo de 1998 con cualquier persona física o jurídica, sea de carácter publicitario o de empleo, con instituciones deportivas o de explotación de su imagen, todo ello sin hacer expresa condena en costas a ninguna de las partes»*.

L'AP estima el recurs d'apel·lació en base a considerar que la clàusula vuitena ⁹⁰⁴ conté una clàusula penal vàlida però en aquest cas inaplicable, de manera que revoca la sentència d'instància i absolt a l'Iván.

En aquest cas, malgrat el JPI reconeix l'aplicabilitat de la clàusula penal i la AP també entén que es vàlida, l'Audiència revoca la sentència d'instància i absolt al jugador de la condemna d'instància. Faltaria informació per determinar quina de les dues instàncies té la raó, però d'entrada, i sense conèixer determinats aspectes de la relació, semblaria més adequada una reducció de la mateixa, que la inaplicabilitat directa.

---

⁹⁰⁴ La qual estableix: *«Ambas partes podrán resolver el presente contrato por justa causa y decidida por el Locatorio-Representado éste deberá indemnizar a la Locadora-Representante por los daños y perjuicios causados, por el lucro cesante emergente de la extinción sin causa y deberá abonar una multa equivalente al doble de los porcentajes estipulados a favor de la Locadora-Representante en la cláusula pertinente, si durante la vigencia del contrato, por si o a través de un tercero ajeno a ese contrato, concertarse alguno de estos negocios cuya gestión tome a cargo la Locadera-Representante por el presente convenio. Si la resolución contractual incausada fuera decidida unilateralmente por la Locadera-Representante, ésta perderá el derecho a percibir los porcentajes de retribución pactados en el contrato»*.

D'altra banda, també s'ha plantejat l'aplicació de la clàusula penal continguda en un contracte davant del Tribunal arbitral de l'esport. Per exemple en el CAS 2011/O/2427, *Gallotti c. Iturbe* admet la possibilitat que les parts pactin una clàusula penal en el contracte de representació celebrat entre ambdues pel cas de resolució anticipada del contracte; i també n'accepta, tal i com resol, la modulació de la mateixa.

En conclusió, l'instrument de la clàusula penal està generalment acceptat en l'àmbit de la representació esportiva i en el mateix es permet l'aplicació directa de la mateixa o la modulació d'aquesta en funció de les circumstàncies del cas, com s'ha vist en aquest apartat. Aquesta modulació, es duu a terme en casos en què s'incompleixi de manera parcial o incorrecta l'obligació, de conformitat amb l'article 1154 de Codi civil, llevat que les parts pactin expressament que la clàusula penal és aplicable a qualsevol tipus d'incompliment, encara que sigui parcial o irregular, el que és habitual, per exemple, en les clàusules penals que els clubs estableixen als seus jugadors pel cas d'incompliment del contracte. Altra cosa és que, en arribar als tribunals ordinaris una controvèrsia sobre la interpretació i exigència de la mateixa, els tribunals acabin modulant-ne la quantia.

En el meu parer la clàusula penal és completament vàlida i modulable en atenció al grau d'incompliment de les obligacions –article 1154 del CC– i en atenció a les circumstàncies generals del cas.

3.10 Vulneració de la clàusula d'exclusivitat

Una de les clàusules habituals en el contracte celebrat entre agents i jugadors de futbol professional és la clàusula d'exclusivitat,⁹⁰⁵ de forma que comporta la obligació de no celebrar contractes amb altres persones, per si mateix⁹⁰⁶ o a través de tercers per part de qui ha encarregat aquesta activitat .

La incorporació d'aquesta clàusula suposa una gran avantatge o garantia per a l'agent,⁹⁰⁷ ja que li implica de manera gairebé segura la percepció d'honoraris, tant si duu a terme ell les negociacions com si hi intervé una tercera persona o les duu a terme el propi jugador. Exceptuant el que s'ha posat en relleu a l'apartat relatiu a la necessitat d'intervenció de l'intermediari en la celebració del contracte per a tenir dret a percebre honoraris.

---

⁹⁰⁵ No obstant es tracta d'una clàusula que rarament es pacta en els contractes de mediació en general, VICENT CHULIÀ, Francisco, *Introducción al...*, ob. cit., pp. 1293, afirma «en la comisión y corretaje generalmente no se pacta cláusula de exclusiva, que es elemento natural, o habitual, en la agencia y en la gestión empresaria».

⁹⁰⁶ Vegeu la SAP de Barcelona de 14.04.2011 (Secció 17ª, núm. 188/2011, JUR 2011/260554; MP: *María del Pilar Ledesma Ibañez*) o la SAP de Vizcaya de 20.11.2006 (Secció 3ª, núm. 510/2006, JUR 2007/99209; MP: *Magdalena García Lagarrán*).

⁹⁰⁷ Contractes que contenen una clàusula d'exclusivitat i que han arribat a la jurisdicció ordinària per a fer-la efectiva: SAP de les Illes Balears, de 19.04.2010 (Secció 5ª, núm. 107/2010, JUR 2010\233285, MP: *Santiago Oliver Barceló*), a la clàusula 1ª; en la SAP de Valladolid de 12.09.2000 (Secció 1ª, núm. 371/2000, JUR 2000/289519; MP: *Teresa González Cuartero*), en què el tribunal disposa: «efectivamente, el contrato que ambas y no impugnan de 1.2.95, [...] no permite al Sr. S.R. dicha negociación directa, en aplicación de la cláusula 4ª, a y b, al menos durante los dos años de vigencia del mismo, duración prevista expresamente en el clausulado». FD 2

Aquí la SAP de Sevilla de 11.02.2005 (Secció 6ª, núm. 51/2005, JUR 51/2005; MP: *Ruperto Molina Vázquez*) entén que la clàusula d'exclusivitat no s'ha d'aplicar al cas, ja que era vàlida la revocació de l'apoderament esportiu, duta a terme pel jugador.

*«Conforme a la jurisprudencia, la cláusula de exclusiva debe ser expresa y clara, sin que puedan exigirse contraprestaciones derivadas de interpretaciones extensivas. Por otra parte, es preferible que se haga constar en la misma el importe o los parámetros para el cómputo de la indemnización por incumplimiento (una cláusula penal, la determinación de que es el equivalente a los honorarios que se hubieran percibido, etc.)».*⁹⁰⁸

Un exemple de clàusula d'exclusivitat seria la següent, incorporada en un contracte denominat de mediació esportiva, que disposa: «Així mateix, en el cas que el jugador utilitzi els serveis d'un tercer, sigui agent o no ho sigui, el jugador quedarà obligat a indemnitzar amb a l'agent amb el 10% de la remuneració total que percebi del club amb qui firmés contracte». A la qual es sol afegir que «els drets de mediació tractats en aquest document es confereixen a l'agent en exclusiva durant la vigència del mateix».

Un altre seria: «el contracte té un caràcter exclusiu pel jugador, amb jurisdicció universal, per tant, durant la vigència del mateix no contractarà amb tercers ni de manera directa ni indirecta, ni totes ni cap de les activitats objecte del contracte en l'àmbit citat». En altres es limita la jurisdicció a un o uns països determinats, permeten que altres agents de jugadors actuïn a favor del jugador en altres països.

Fins i tot, es pot establir l'obligació que es cita a continuació, també complementant la clàusula, així «si el jugador rep una proposta o obté informació que tingui una relació, directa o indirectament, amb l'objecte del contracte celebrat, haurà de comunicar-la a l'agent de jugadors amb celeritat».

---

⁹⁰⁸ A RODRÍGUEZ TEN, Javier, *Régimen jurídico...*, ob. cit., p. 344.

En el model de contracte de representació aportat a la tesi s'incorpora una clàusula d'exclusivitat a la sisena estipulació i una indemnització pel cas de vulneració de la mateixa a la desena estipulació.

Pel que fa a la fórmula de càlcul de la indemnització per vulneració de la clàusula d'exclusivitat, a la ja explicada SAP de Biscaia de 28.10.2003 (Secció 5^a, núm. 507/2003, JUR 2003/271987; MP: *Leonor Angeles Cuenca Garvía*) es segueix el criteri següent.

Pel que fa als honoraris, l'agent reclama la totalitat de la quantitat pactada, que ascendeix a 1.589.409 ptes. El tribunal estableix el dret al cobrament parcial dels honoraris pactats, ja que tot i que sí que hi hagué certa activitat prèvia de l'agent, en les negociacions, i també en l'assessorament i la firma del contracte, aquest no actuà amb la diligència deguda per a la defensa de l'actor. Per aquest motiu, el tribunal entén que ha d'utilitzar les seves facultats moderadores en el sentit de rebaixar els honoraris als que obtindria conforme al percentatge que correspongui a període entre el dia 1 d'agost de 1998 i el 2 de novembre d'aquest any.

De manera que si la totalitat dels honoraris es cobraria per un contracte de duració de 24 mesos, per un contracte la duració del qual és de 3, la quantitat a cobrar és de 198.676 pessetes.

Així doncs, el tribunal aplica la indemnització per vulneració de la clàusula d'exclusivitat pactada i la modera per les circumstàncies que rodegen el cas, ja que entén que l'actuació de l'intermediari no ha estat l'adequada degut a la seva manca de diligència i per tant s'ha de tenir en compte aquest fet en el càlcul de la quantia indemnitzatòria.

Donades les circumstàncies em sembla evident que la resolució del tribunal és l'adequada, ja que no es pot aportar un benefici tal a qui ha estat el primer

en incomplir els deures que es derivaren del contracte celebrat entre ambdues parts.

A la pràctica contractual, com s'ha vist, es sol calcular aquesta indemnització atenent al percentatge establert per la retribució habitual a l'agent o fins i tot superior, no obstant, el càlcul sol ser sobre quantitat total del contracte laboral especial. S'especifica la quantia o percentatge de la indemnització en una clàusula autònoma.

D'altra banda, cal tenir clar que l'existència de la clàusula d'exclusivitat s'ha de poder provar. A la SAP de Madrid de 23.02.2004 (Secció 12^a, núm. 140/2004, JUR 2004/250008; MP: *José Zarzuelo Descalzo*) el tribunal determina que de la literalitat del contracte no se n'extreu que hi hagi una clàusula d'exclusivitat i, per tant, el jugador podia dur a terme la negociació del contracte laboral especial per si mateix.⁹⁰⁹

El mes de juny de 1993 l'empresa «Stadium Consulting S.L.» gestiona la contractació del jugador Jesús María pel «Rayo Vallecano S.A.D» per a tres temporades.

El dia 07.03.1995, es celebra un contracte mixt⁹¹⁰ de prestació de serveis i mandat entre Jesús María, jugador de futbol, i «Stadium

---

⁹⁰⁹ No s'aprecia l'existència de la clàusula, ja que tampoc es pot provar la del contracte a la SAP de Sevilla de 12.12.2007 (Secció 8^a, núm. 475/2007, JUR 2011/233759; MP: *José María Frago Bravo*) i la STS, sala 1^a, de 20.07.2009 (Secció 1^a, núm. 550/2009, RJ 2009/6477; MP: *Jesús Corbal Fernández*).

⁹¹⁰ La definició que fa Díez-PICAZO y PONCE DE LEÓN, Luis, *Fundamentos del Derecho civil patrimonial IV. Las particulares relaciones obligatorias*, Thomson Reuters, Cizur Menor, 2010, p. 490 dels contractes mixts és: «son aquellos en que, dentro de un único trato, confluyen elementos que pertenecen a tipos de contratos diferentes. Se caracterizan, pues, por reunir elementos de diversos tipos contractuales». Ara bé, com en el cas del complex, es tracta d'un contracte únic.

Consulting S.L.» en base al qual el primer autoritzava a l'empresa a dur a terme qualsevol gestió en ares a aconseguir contractes i compromisos en relació a la seva activitat professional com a futbolista. La duració era de dos anys, prorrogable automàticament, si les parts amb dos mesos d'antelació al venciment no comunicaven el contrari. La retribució era del 10% del contracte del primer any. En la quarta clàusula s'establí que *«Jesús María deberá notificar a STADIUM CONSULTING, cualquier información o propuesta contractual que reciba»*.

L'any 1996 l'empresa gestiona la pròrroga del contracte del jugador amb el club per tres temporades i aquest contracte es torna a renovar el mes de juny de 1999, en aquesta ocasió de manera automàtica.

L'empresa «Stadium Consulting S.L.» demanda a Jesús María i li reclama 26.820.000 ptes. en virtut de la comissió establerta en el contracte.

El JPI núm. 26 de Madrid, el dia 30.01.2001, dicta sentència i desestima la demanda. L'AP desestima la demanda perquè entén que *«no cabe extraer la conclusión de que el demandado quede sujeto a entablar toda negociación a través de la actora y hace perfectamente posible su explicación de que las gestiones encomendadas a los representantes se referían a la posible contratación por otros clubes, teniendo en cuenta que a la firma del contrato de 7 de marzo de 1.995 ya desempeñaba su profesión en el Rayo Vallecano, por lo que no puede darse una interpretación extensiva de las cláusulas contractuales en el sentido que comprendan también las posibles negociaciones para renovar con su actual club, que pueden ser perfectamente asumidas por el propio interesado, máxime si se tiene en cuenta que, con frecuencia, como en el presente litigio, se dan casos de renovaciones automáticas en función de determinados parámetros -número de partidos jugados o consecución de objetivos como campeonatos, ascensos, buena clasificación, etc.- que conllevan la ausencia de negociaciones o exigen una mínima negociación para fijar las cantidades a percibir y el número de años por los que se renueva, lo que no exige un gran esfuerzo de intermediación»*. FD 2

La clàusula d'exclusivitat pot ser general en atenció a l'activitat que duu a terme l'agent de jugadors o atenent a criteris de territorialitat. En el cas *Sylvinho*, resolt per la SAP de Còrdova, de 13.07.2007 (Secció 2ª, núm. 165/20087, AC 2008/165, MP: *Santiago Oliver Barceló*), s'inclou una clàusula d'exclusivitat al contracte, però atenent a criteris de territorialitat i no d'activitat.

Per tancar aquest apartat cal fer referència a una sentència recent relativa al contracte del jugador David De Gea, la SAP de Madrid de 05.05.2015 (Secció 20ª, núm. 170/2015, JUR 2015/150865; MP: *Ramón Fernando Rodríguez Jackson*).

El dia 20 de juny de 2009, Luis Miguel, jugador professional de futbol, i «U1st Sports S.A» firmaren un contracte, per un període de 2 anys, anomenat de mediació esportiva, en virtut del qual el jugador atorgava *«“Representante” la representación exclusiva, para que en su nombre realice tanto en territorio español, como en el extranjero, las negociaciones, gestiones, representación y contratos vinculados con su actividad de jugador de fútbol ....»*.

El dia 28 d'octubre de 2010, el «Club Atlético de Madrid» va celebrar un contracte de traspàs del jugador. El dia 20 de juny de 2011 ja s'havia arribat a un acord en ferm i l'1 de juliol de 2011 Luis Miguel i el «Club Manchester United» firmaren un contracte, en aquesta firma no intervingué l'agència de representació. Queda clar que les negociacions s'iniciaren abans que s'extingís el contracte entre Luis Miguel i la representant.

«U1st Sports S.A» demanda a Luis Miguel i li sol·licita una comissió (*no consta quantia*).

La SJI núm. 1 de Madrid, de 30.12.2013, estima en part la demanda i condemna al jugador al pagament 1.124.981,95 euros més IVA i

69.474,30 euros en concepte d'interessos de demora. La AP núm. 54 de Madrid (Secció 20ª), 05.05.2015, estima en part el recurs d'apel·lació i condemna al jugador a pagar 162.666,50 euros.

La discussió rau en la interpretació de la clàusula d'exclusivitat, la clàusula quarta, establerta en el contracte de mediació. El primer apartat de la mateixa disposa: *«El "Jugador", por el presente contrato, se compromete a: a) Utilizar obligatoriamente y en forma exclusiva los Servicios del "Representante" para el caso de decidir la renovación de su contrato profesional o a la prestación de sus Servicios a otro Club o Sociedad Deportiva de España o el extranjero».*

La part apel·lant entén que aquesta clàusula no implica la impossibilitat del jugador de negociar un contracte, no obstant, tal com afirma el tribunal, aquesta interpretació s'ha de matisar en la direcció que, si bé és correcta que el jugador pot dur a terme aquesta activitat també és cert que ha de pagar una comissió a l'agència per la conclusió de la mateixa. A part, el tribunal manifesta que el jugador no ha actuat conforme a les regles de la bona fe contractual i de fet, ha incomplert directament el pacte d'informar a l'agència de l'activitat que estava duent a terme.

Tot i aquesta argumentació, el tribunal entén que la xifra disposada en el jutjat d'instància no és adequada, ja que expressa que es desproporcionada des d'una perspectiva d'incompliment i, des de la dels danys que s'han patit. En aquest sentit, entén que la indemnització per danys i perjudicis que s'ha de pagar a l'empresa s'ha de calcular tenint en compte la retribució que hauria mantingut en el «Club Atlético de Madrid» i no conforme a la que obtingui el jugador del club anglès; entenent que no queda palès que l'agència hagués pogut aconseguir les condicions obtingudes pel jugador. Així el que es calcula és la pèrdua de la oportunitat d'obtenir beneficis per la probable renovació del contracte laboral de jugador amb el club espanyol, la qual pot traduir-se en una indemnització econòmica de

100.000 euros, que suposa una comissió del 10% de la quantia bruta que hauria percebut el jugador si hagués renovat amb el club espanyol, més les despeses desemborsades per l'agència.

En resum, el càlcul de la quantia a pagar per l'incompliment de la clàusula d'exclusivitat varia atenent al cas, no obstant, la tònica general és el càlcul en base a la possible comissió del representant, sinó consta en una clàusula a part altra cosa o és modulada pel tribunal, com en aquest darrer cas, en què l'audiència calcula la comissió atenent a la quantia que percebria el jugador si renovés pel club espanyol i no atenent a la quantia del nou contracte laboral del jugador.

En el meu parer, aquesta clàusula d'exclusivitat és vàlida i, si es donen determinades circumstàncies com les expressades es pot arribar a modular, com en tota clàusula penal. No es pot oblidar, que en alguna comptada ocasió els tribunals han cregut inaplicable la clàusula d'exclusivitat, actuació que aquí no es comparteix i el que no ens porta a aconsellar-ne un desús, sinó més aviat el contrari, ja que aquesta clàusula, juntament amb l'establiment d'una indemnització pel cas que es vulneri la mateixa, actuen com una garantia del compliment contractual. Quan un intermediari no actua i no intervé en les negociacions, com s'ha manifestat, no pot cobrar la comissió. No obstant, per aplicació de les clàusules citades, si aquestes estan incorporades en el contracte celebrat entre les parts, podrà cobrar una indemnització per la vulneració de l'exclusivitat que pot ascendir o, fins i tot sobrepassar la quantia que hagués percebut en concepte de comissió.

3.11 Drets d'imatge i drets econòmics

Els drets d'imatge han estat un tema bastant analitzat.⁹¹¹ Pel que fa a la tesi, ens limitarem a apuntar supòsits arribats als tribunals espanyols.⁹¹² En virtut de l'atorgament o encàrrec,⁹¹³ a través del contracte entre l'intermediari o l'agent de jugador i el jugador professional, el representant o agent es pot veure relacionat amb supòsits de vulneració de dret d'imatge, per exemple, si ha pactat encarregar-se de la gestió i cobrament d'aquest en nom de l'esportista.

No obstant, en la majoria de casos l'intermediari o agent reclama el cobrament de la comissió al jugador, tant en els contractes professionals de futbol com als contractes celebrats amb tercers, en virtut de la venda o cessió de drets d'imatge, per exemple.

Els drets d'imatge com a dret personalíssim són inalienables, inembargables i imprescriptibles⁹¹⁴, no obstant, quan sobre aquests es

---

⁹¹¹ La SAP de Burgos de 22.04.2002 (Secció 2ª, núm. 174/2004, AC 2004/1828; MP: *Agustín Picón Palacio*) declara la competència de la jurisdicció civil per a conèixer del supòsit de cessió de drets d'imatge d'un jugador i afirma que en bastants casos les dues parts vinculades per tal contracte no tenen una relació laboral, com en el supòsit.

⁹¹² Una sentència nascuda a causa d'un conflicte derivat d'un contracte de cessió de drets d'imatge del jugador Fernando M.G entre «Sevilla FC» i «FC Barcelona», el dia 23.07.1990, la STS de 21.04.2003 (Sala civil, núm. 402/2003, RJ 2003/3095; MP: *José Manuel Martínez-Pereda Rodríguez*). Una altra la SAP de Sevilla de 17.01.2007 (Secció 8ª, núm. 15/2007, JUR 2007/15893; MP: *Joaquín Pablo Maroto Márquez*).

⁹¹³ O fins i tot per la falta de cessió, vegeu la STS de 01.04.2003 (Sala civil, núm. 344/2003, RJ 2003/2979; MP: *José Almagro Nosete*); o per esperar que la imatge sempre reporti un mínim benefici, *vid.* la SAP de Sevilla de 05.03.2003 (Secció 8ª, núm. 124/2003, JUR 2003/193523; MP: *José María Frago Bravo*).

⁹¹⁴ Díez-PICAZO y PONCE DE LEÓN, Luis i Antonio GULLÓN, *Sistema de derecho civil. Introducción,...*, *ob. cit.*, pp. 340 i següents.

realitzen negocis jurídics que es vertebren en el seu aspecte econòmic poden ser objecte de comissió. Tot i que semblaria que en aquesta vessant la representació no hi tindria cabuda, *«tampoco se ve especial inconveniente, por ejemplo, para conferir a una representante poder para decidir acerca del uso del derecho sobre la imagen»*.⁹¹⁵ *«La conclusión a la que parece que hay que llegar es, por consiguiente, que la completa inadmisibilidad de la representación se da sólo en aquellos casos en que el carácter personalísimo sea estricto y que en los demás puede admitirse un cierto marco de actuación de la representación, siempre que se trate de poderes especiales»*.

916

Així doncs, es pot donar el cas que un intermediari o agent negociï els drets d'imatge d'un jugador en un contracte publicitari i es produeixi, per exemple, un conflicte d'interessos; de manera que el fet que el jugador vinculí la seva imatge a un determinat producte beneficiï a l'agent, amb una bona comissió, però perjudici a la imatge del jugador. En tal cas, el fet que l'intermediari o agent segueixi amb les negociacions i/o arribi a un pacte causa un dany a l'esportista. Una altra forma de danyar a l'esportista en aquest àmbit seria que l'intermediari actués en una circumstància en què una empresa està interessada amb contractar diversos esportistes que estan representats per un mateix agent i sigui aquest últim el que n'esculli un d'entre aquests abans que l'empresa i sense pacte entre els jugadors.⁹¹⁷

En aquesta direcció, la STS, Sala 1^a, 5.2.2013 (RJ 2013\928, núm. 26/2013; MP: *Juan Antonio Xiol Ríos*) també conté un pronunciament sobre pactes de drets d'imatge del jugador, en aquest cas el tribunal afirma que *«el derecho de imagen tiene un ámbito patrimonial, pero dicho ámbito está íntima e indisolublemente*

---

⁹¹⁵ DÍEZ-PICAZO y PONCE DE LEÓN, Luis, *La representación...*, *ob. cit.*, p. 91.

⁹¹⁶ *Ibidem*.

⁹¹⁷ ALZAGA RUIZ, Icíar, *ob. cit.*, p. 213.

vinculado a su ámbito personal, ya que el derecho a la propia imagen es, en esencia, un derecho a la personalidad, es decir, que dentro del elenco de derechos fundamentales es de aquellos derechos más relevantes y trascendentes, ya que tiene por objeto alguno de los aspectos o elementos más esenciales de la persona en sí misma considerada, Por eso, como derecho de la personalidad es un derecho irrenunciable, inalienable, imprescriptible, y podrá ser revocado en todo momento, pero además, cuando el derecho a la imagen afecta menores, el Ordenamiento Jurídico le otorga una relevancia mucho mayor, tal como observa el artículo 3 de la Ley orgánica 1/1982, de 5 de Mayo, y en el artículo 4 de la Ley Orgánica 1996, de 15 de enero, de protección jurídica del menor; por lo que la afectación al libre desarrollo de la personalidad del menor en el ámbito de los derechos de imagen y dentro de este ámbito de contratos predispuerto es, si cabe, mayor todavía». FD 3

En aquesta línia, la STS, Sala Civil, de 15.07.2005 (Sala civil, núm. 634/2005, RJ 2005/6530; MP: *Antonio Gullón Ballesteros*) analitza el tractament de la cessió de drets d'imatge⁹¹⁸ del jugador Pedja Mijatovic, aquí Pablo, al «Valencia C.F.» a principis dels anys 90.

El dia 01.07.1995, el president del «Valencia C.F.» cedeix els drets d'imatge de Pablo a «Rosaida Internacional LDA», pel període de 01.07.1997 i 30.01.2000, a canvi de 5.750.000 dòlars USA a pagar en 10 terminis semestrals. El dia 03.07.1996 Pablo resolgué unilateralment el contracte laboral amb el club, diposità un xec bancari a la seu de la LNFP per valor de 1.284.020.000 ptes. i n'informà a les parts interessades. El mateix dia el jugador subscrigué un contracte amb el «Real Madrid C.F.», el qual havia firmat un contracte de cessió

---

⁹¹⁸ Sobre aquest aspecte, també *vid.* la SAP de Saragossa de 30.06.2010 (Secció 4ª, núm. 328/2010, JUR 2010/377242; MP: *Eduardo Navarro Peña*), la SAP de Madrid de 22.01.2010 (Secció 13ª, núm. 18/2010, AC 2010/355; MP: *José González Olleros*), la SAP de Burgos d'11.11.2009 (Secció 3ª, núm. 422/2009, AC 2010/278; MP: *María Esther Villamar San Salvador*). Així com ara la SAP de Burgos de 22.04.2004 (Secció 2ª, núm. 172/2004, AC 2004/1828; MP: *Agustín Picón Palacio*).

dels drets d'imatge dels seus jugadors amb «Magyar Sport Services», firmat el mateix dia que el del jugador amb el «Real Madrid C. F.», i que s'allargava fins a 30 de juny de 2002.

«Rosaida Internacional LDA» demanda al «Valencia C.F.» i li reclama 575.000 dòlars USA, en virtut del contracte.

El dia 05.01.1998, el JPI núm. 7 de València desestima la demanda. La SAP de València de 29.01.1999 (Secció 7^a, núm. 63/1999, AC 1999/102; MP: José Antonio Laboza Rodrigo) desestima el recurs d'apel·lació. És interessant el tractament que el tribunal fa de la vinculació entre el contracte laboral del jugador professional i el de cessió de drets, donat l'interès que sigui el jugador, que duu a terme aquesta pràctica professional en un club, el que representi a una marca o producte.

«... no cabe la menor duda de que ambos contratos se encuentran vinculados entre sí, no sólo por las circunstancias anteriormente señaladas que sirven como elemento interpretador a tenor del artículo 1282 del CC, sino por que el objeto del contrato de cesión de imagen persigue la vinculación de su figura humana con la práctica de la actividad deportiva desarrollada en un Club concreto, con la dimensión socio-cultural que ello conlleva en el ámbito geográfico de influencia y por al vinculación de un gran sector de población con ese determinado Club como representante de una ciudad, provincia e incluso Comunidad. [...] atendiendo a los términos literales del contrato, si el jugador se desvincula del Club resulta imposible la explotación de la imagen del jugador como integrante del «Valencia CF»».

«La segunda cuestión a resolver es si son compatibles los contratos de cesión de imagen suscritos entre «Rosaina Comercio Internacional, Ltda.» y «Valencia CF» , por un lado y «Real Madrid CF» y «Magyar Sport Services», por otro. En este aspecto la Sala se pronuncia en el sentido de que son totalmente incompatibles».

FD 3

El Tribunal Suprem comparteix el raonament de l'AP sobre la vinculació intrínseca entre el contracte de treball professional i la cessió de drets d'imatge del jugador.

A l'àmbit esportiu la tònica sol ser la següent: el club i el jugador pacten l'explotació d'aquests drets.⁹¹⁹ Es recomana que el jugador pugui dur a terme l'explotació d'aquests drets per si mateix, si no hi ha conflicte amb patrocinadors, i que el club exploti els drets d'imatge⁹²⁰ del jugador com a part del club.⁹²¹

Amb relació a aquest aspecte, MARÍN HITTA afirma: «Además es frecuente en jugadores de cierto renombre que junto al contrato laboral exista uno mercantil que establece la cesión de los derechos de imagen del jugador al club, bien directamente, bien a través de una sociedad cesionaria de tales derechos.»⁹²²

---

⁹¹⁹ Vegeu, la SAP de Alacant (Secció 7ª, núm. 208/2002, JUR 2002\156291; MP: Javier Gil Muñoz).

⁹²⁰ Es parla de drets d'imatge i no dels audiovisuals, que en aquest cas reben un altre tractament.

Una disputa sobre la titularitat i l'ús dels drets d'imatge d'un jugador del Real Madrid CF plantejada contra l'empresa que ha aconseguit el dret de retransmissió audiovisual de l'esdeveniment acaba donant lloc a la SAP de Madrid de 18.06.2002 (Secció 11ª, AC 2002/1606, MP: Jesús Gavilán López), en la qual el tribunal disposa que ha de diferenciar-se el dret de retransmissió audiovisual d'un acte, definit pel propi contingut litera del concepte, en el sentit de difondre les imatges captades en directe o diferit, de la utilització d'imatges concretes col·lectives o individualitzades dels seus intervinents, amb fins diferents de l'objecte del contracte de retransmissió, en el cas, una determinada campanya publicitària. I, en resum, que la demandada no està legitimada per a l'ús comercial i publicitari de determinades imatges dels partits en qüestió.

⁹²¹ Fins i tot s'ha pactat en convenis com ara el celebrat entre la LNFP i l'AFE.

⁹²² MARÍN HITTA, Luis «Reclamación de cantidad por agente de deportista al jugador: Comentario a la Sentencia de Juzgado de Primera Instancia núm. 8 de Murcia de 28 de diciembre de 2000», *Revista Jurídica de Deporte y Entretenimiento*, núm. 5, 2001, p. 54.

A la SAP de Salamanca de 07.07.2003 (Secció única, núm. 283/2003, JUR 2003/234679; MP: *Francisco Javier Cambón García*) es planteja l'existència d'un contracte de mandat o representació⁹²³ i s'acaba establint que en el pacte el jugador de futbol Ángel Daniel consisteix en què aquest «cede a la actora el derecho de explotación económica de su imagen y explotar económicamente su valor deportivo, y en virtud de tal cesión, la demandante efectúa las gestiones correspondientes para que el Club demandado contrate con el jugador, siendo notorio que los jugadores no contratan directamente, sino a través de sus representantes remunerados.» FD 5

El cas s'explica a continuació:

El dia 15.06.1997, el jugador Ángel Daniel i «S+OV Vermongensberatung GMBH», agència de gestió esportiva, firmaren un contracte en virtut del qual el primer li cedia el dret a l'explotació econòmica de la seva imatge i a explotar econòmicament el seu valor esportiu.

El 20.06.1997 l'agència gestiona directament la rescissió del jugador amb el club «Hèrcules». El 24.06.1997 l'empresa explica a la «Unión Deportiva Salamanca» en quines condicions estaria disposada a firmar un contracte. Les quantitats pactades en concepte de drets d'imatge amb aquest club ascendien a 4.800.000 ptes. per a la primera temporada, a 4.950.000 ptes. a la segona, i per a la última a 5.100.000 ptes.

«S+OV Vermongensberatung GMBH» demanda a la «Unión Deportiva Salamanca» i li reclama 241.291,33 euros.

---

⁹²³ I en la mateixa direcció de qualificació del contracte la SAP de Salamanca 09.07.2003 (Secció única, núm. 286/2003, JUR 2003/234762; MP: *Jaime Marino Borrego*).

El JPI núm. 3 de Salamanca, el dia 26.03.2003, estima la demanda i condemna al club al pagament d'aquesta quantia. La AP desestima el recurs d'apel·lació, ja que entén que el contracte celebrat entre l'agència i els clubs és vàlid.

Quelcom diferent són els drets econòmics del jugador⁹²⁴, respecte als que també hi ha disputes per a la seva titularitat que acaben als tribunals. Aquest és el cas que s'analitza a la SAP de La Corunya de 01.04.2005 (Secció 6^a, núm. 2006/225, AC 2006/225; MP: *José Gómez Rey*) en què el tribunal estima en part el recurs d'apel·lació que formulà la «Sociedad Deportiva Compostela, SAD» contra la societat «Intermark International B.V.» propietària dels drets econòmics del jugador de futbol.⁹²⁵

El dia 21.12.1999, «Intermark International B.V.» cedeix els drets econòmics del jugador a la «Sociedad Deportiva Compostela, SAD», a canvi de 875.000 dòlars USA, a pagar en dotze terminis. Pel cas d'incompliment del Club, per causa no imputable ni a l'empresa ni el jugador, es preveia una indemnització de 150.000.000 ptes.; i es previa la mateixa si l'incompliment provenia del jugador o l'empresa amb relació a aquest club. La «Sociedad Deportiva Compostela, SAD»

---

⁹²⁴ Els quals es defineixen com la vessant econòmica, patrimonial, dels drets federatius dels jugadors de futbol.

Vid. la SAP de Madrid de 0311.2009 (Secció 9^a, núm. 500/2009, JUR 2010/38537; MP: *José Luis Durán Berrocal*).

⁹²⁵ Sobre la compravenda dels drets federatius del jugador de futbol Gabriel entre el «CF Extremadura, SAD» i «Calypso Sport, SA» vegeu la SAP de Badajoz d'01.07.2003 (Secció 3^a, núm. 398/2003, JUR 2004/46472; MP: *José María Moreno Montero*). També *vid.* vegeu la SAP de Barcelona de 20.06.2007 (Secció 1^a, núm. 422/2007, AC 2007/1692; MP: *Maria Dolores Portella Lluch*). O la SJPI de Las Palmas de Gran Canaria núm. 14 de 20.05.2008 (Secció 14^a, núm. 1244/2007, AC 2011/1110; MP: *Cosme Antonio López Rodríguez*).

pagà els 4 primers terminis a «Intermark International B.V.» i deixà de pagar.

«Intermark International B.V.» demanda al club i li sol·licita la quantia que resta pagar, interessos i la quantia de la clàusula penal.

El JPI núm. 3 de Santiago de Compostela, el dia 11.07.2002, estima en part la demanda i condemna al club a pagar a l'empresa 333.333 dòlars USA i 300.506,05 euros en concepte d'indemnització –la part que quedava per pagar– en virtut de la clàusula penal disposada en el contracte.

L'AP estima en part el recurs d'apel·lació interposat pel club i l'absol del pagament de la indemnització, afirma que la obligació de compliment de la obligació exclou l'aplicació simultània de la indemnització de la pena convencional, ja que no consta de manera inequívoca aquesta voluntat dels contractants. FD 3

Tot i que la cessió dels drets econòmics dels jugadors ha estat un aspecte habitual i rellevant durant els últims anys en l'àmbit esportiu, s'ha volgut limitar aquesta conducta des de les pròpies institucions esportives. En aquest sentit, la Circular 1464 de 22 de desembre de 2014 estableix una prohibició sobre la propietat dels drets econòmics del jugador per part de tercers, que es desenvolupa en la mateixa.

En resum, sense entrar més enllà que en allò exposat en aquest apartat, cal distingir entre els drets d'imatge del jugador i drets econòmics d'aquest, que van vinculats a la facultat de traspàs del mateix. Ambdós casos han estat analitzats en detall per la doctrina i per la jurisprudència, i per aquest motiu aquí es vol fer únicament una aproximació als aspectes més rellevants. No obstant, sí que volem remarcar el canvi produït en la regulació dels drets econòmics dels jugadors que ha entrat en vigor a partir de l'1 de maig de 2015. En aquest sentit, cal fer referència a la citada Circular 1464 de la FIFA.

4. PROPOSTA DE MODEL DE CONTRACTE

Aquí es fa una proposta de contracte pel seu ús per part dels representants que operin en el mercat espanyol. El seu valor rau en el fet que ni des de les institucions esportives espanyoles, ni des de la doctrina o els tribunals, no s'ha aportat un model de contracte d'aquestes característiques.

Com es veurà, les diverses institucions esportives l'anomenen contracte de representació, sense entrar a analitzar-ne la naturalesa jurídica. Aquí es planteja que s'ha d'anomenar d'una o altra manera atenent a les activitats que duu a terme l'intermediari, agent o representant. Tot i així, de manera genèrica, es rubrica com a «contracte de representació esportiva».

[Les pàgines 494-502 s'han eliminat a petició de l'autor]

CONCLUSIONS

PRIMERA
LA NATURALESA DE LA RELACIÓ JURÍDICA ENTRE
L'INTERMEDIARI O AGENT I EL JUGADOR PROFESSIONAL
DE FUTBOL

Es pot defensar com a regla general que en realitat una bona part dels contractes es poden qualificar de contractes atípics complexos o mixts que incorporen els contractes o clàusules del contracte típic de mandat –representatiu o no representatiu–, del contracte d'arrendament de serveis i del contracte d'intermediació, en aquest últim cas però faig referència a la clàusula de cobrament d'una comissió per resultat, i entenc que s'incorpora al contracte en virtut de l'autonomia de la voluntat de què gaudeixen les parts. Tot i aquesta afirmació realitzada a partir de l'anàlisi casuístic d'una diversitat de contractes i de la jurisprudència espanyola, aquesta qüestió s'ha d'estudiar cas per cas.

La naturalesa de la relació jurídica entre l'intermediari, agent o representant i el jugador professional de futbol no és una qüestió resolta ni per la normativa, ni per la doctrina ni per la jurisprudència espanyoles.

Es tracta doncs d'una relació jurídico-privada regida per la voluntat de les parts, però en què no hi ha discussió –ni jurisprudencial ni doctrinal– sobre el fet que l'element essencial d'aquesta relació és la confiança; així doncs, i partint de la premissa exposada al paràgraf anterior, cal posar en relleu que el mandat és l'element determinant d'aquesta relació i l'arrendament de serveis –i altres clàusules que l'integren– en són un element accessori. La detecció dels principals inconvenients sorgits de la mateixa ha estat una altra tasca que s'ha desenvolupat a aquesta tesi.

SEGONA
EL CONTINGUT DE LA RELACIÓ JURÍDICA
D'INTERMEDIACIÓ FUTBOLÍSTICA ÉS FRUIT DE LA
PROFESSIONALIZACIÓ DE L'ACTIVITAT DE L'AGENT I DEL
FUTBOLISTA

La representació esportiva entesa com una activitat encaminada a la gestió i direcció dels interessos de l'esportista, en aquest cas jugador de futbol, troba els seus orígens en els Estats Units d'Amèrica –tot i l'origen europeu del futbol– i s'adoptà a l'àmbit futbolístic europeu a partir dels anys seixanta, època en què l'activitat futbolística adquireix rellevància no tan sols des d'un punt de vista esportiu, sinó també des d'un punt de vista de l'activitat econòmica, el que necessàriament implicarà una major complexitat en les negociacions i en la configuració de les relacions jurídiques de les parts intervinents.

Els representants de jugadors es fan necessaris pel seu àmbit d'especialització, pels seus elevats coneixements de la pràctica professional i per la seva capacitat de negociació. Tant en l'àmbit del futbol professional pel volum de desplaçaments i reunions que pot comportar al jugador, com en l'aficionat, pel desconeixement de l'àmbit per part de l'interessat.

L'augment de les retribucions, el complex mercat de fitxatges que es caracteritza per l'existència de diferents règims jurídics i que està àmpliament internacionalitzat, les diferents característiques i necessitats dels futbolistes professionals, la creixent litigiositat en l'àmbit dels incompliments dels pactes d'exclusivitat, pagaments de comissions i drets d'imatge, i en definitiva de les actuals possibilitats d'explotació de la carrera professional o d'altres drets de naturalesa professional, justifiquen que ens trobem davant d'una relació jurídica de naturalesa complexa, de la qual es podria afirmar que és intrínsecament inestable perquè des del pla teòric

resulta difícil combinar els elements propis de figures contractuals tan diverses com el mandat, la mediació o l'arrendament de serveis.

Així com en els seus orígens la representació es solia limitar a l'activitat de negociació i renegociació de contractes esportius dels jugadors, amb el pas dels anys i amb la creixent importància econòmica i social de l'activitat, la tasca dels agents o representants s'ha vist augmentada i estesa a d'altres àmbits, com ara l'assessorament fiscal general de jugador, l'assessorament jurídic del mateix en diversos àmbits o la gestió i direcció del patrimoni del jugador –inclosos els drets d'imatge. El que ha implicat que al negoci jurídic de representació o al contracte de mandat s'hi hagin unit d'altres com l'arrendament de serveis conduint-lo així a formar un contracte atípic.

TERCERA

LA DETERMINACIÓ DEL DRET APLICABLE A LA RELACIÓ JURÍDICA DE LA INTERMEDIACIÓ FUTBOLÍSTICA

Sobretot a partir de l'any 2000, les institucions esportives varen iniciar la intervenció en la regulació de l'activitat, a través dels anomenats reglaments sobre agents de jugadors de la FIFA, que s'han anat renovant en diferents ocasions –2001 i 2008– fins al punt de dur a terme una renovació força completa de la figura a través de l'aprovació del Reglament sobre les relacions amb Intermediaris que ha entrat en vigor l'1 d'abril de 2015. Aquests reglaments s'havien d'anar desenvolupant per les federacions nacionals, el primer intent de la Real Federació Espanyola de Futbol es dugué a terme l'any 2001, però no va tenir implantació material degut a les incompatibilitats del mateix amb relació al reglament en vigor de la FIFA. Després d'aquest intent i fins a l'actualitat no s'ha aprovat cap altra norma des de la Real Federació Espanyola de Futbol, excepte el vigent Reglament

dels Intermediaris de la RFEF que desenvolupa el Reglament sobre les relacions amb Intermediaris de la FIFA.

A Espanya, es troba a faltar alguna activitat legislativa en matèria de representació esportiva que serveixi per atorgar certa seguretat jurídica als subjectes intervinents, com en el cas de França, el país que ha dut a terme a l'àmbit europeu una regulació més completa sobre la matèria. No són gaires els països que disposen de legislació la mateixa, i a part de França es pot parlar de Bulgària, Grècia, Hongria i Portugal.

S'ha plantejat el debat de quin és el dret aplicable en aquest àmbit de la representació esportiva i s'ha qüestionat quina regulació preval, la *lex sportiva* per raó de la seva especialització i pel fet que les parts s'han sotmès a la mateixa o la llei estatal de cada país. Val a dir que de manera general es pot afirmar que els tribunals esportius tenen més en compte l'aplicació del dret esportiu que l'estatal, tot i no desmerèixer l'aplicació d'aquest últim. I que, tot i l'existència d'una diversitat de criteris en els tribunals ordinaris, encara una bona part entenen que la regulació privada esportiva no és aplicable, sobretot, a controvèrsies que no es deriven directament d'aspectes esportius, i en tals casos es resolen aplicant la regulació estatal sobre matèria. En canvi quan es tracta de resoldre sobre aspectes esportius, els tribunals ordinaris si que relacionen la resolució del cas amb l'aplicació de la regulació esportiva pertinent.

D'altra banda, i pel que fa a la regulació estatal, atenent a la qualificació de la naturalesa de la relació jurídica que aquí presento, entenc que, en el cas que el contracte sigui atípic complex o mixt conformat del contracte de mandat, representatiu o no, i del contracte d'arrendament de serveis s'estarà a allò disposat per les parts, en virtut de l'autonomia que se'ls hi reconeix en el CC, i al que disposen els articles 1709 a 1739 CC –en relació amb el mandat i la representació–, l'article 1259 i el 1280.5 CC –pel que fa a la representació i

l'apoderament– i els articles 1583 a 1587 CC –en cas que siguin aplicables, i també la resta de regulació sobre l'arrendament continguda entre els articles 1542 i 1574 CC. Si es tracta d'un altre tipus contractual s'estarà a la naturalesa del mateix i s'aplicarà la regulació privada que reguli aquest.

QUARTA

LA JURISDICCIO COMPETENT EN L'ÀMBIT DE LA REPRESENTACIÓ ESPORTIVA

La primera controvèrsia rellevant sorgida del contracte de representació, com s'acaba d'exposar, fa referència a la llei aplicable el cas, la segona, doncs, a la jurisdicció competent per a conèixer de les controvèrsies derivades d'aquesta relació.

La normativa interna esportiva estableix, i els contractes solen contemplar per aplicació de la mateixa, la submissió dels conflictes al Tribunal Arbitral de l'Esport. No obstant aquesta és una de les vies possibles, ja que l'altra implica l'acció d'acudir als tribunals ordinaris espanyols. El pacte de submissió a un tribunal arbitral, contingut en els contractes i en la regulació interna esportiva a la que es sotmeten les parts, és completament vàlid a tots els afectes, també per la regulació espanyola, no obstant, la disputa en aquest cas sempre ha estat si les parts es sotmeten voluntàriament a aquest, ja que la pròpia regulació esportiva no els deixa marge, ja que tradicionalment ha previst un pacte de prohibició d'ús dels tribunals ordinaris malgrat que, a Espanya, en virtut de l'article 24 CE, s'hi pot acudir; per tant, el pacte exprés en contra vulnera el dret a la tutela judicial efectiva.

CINQUENA
INCONVENIENTS DERIVATS DE LA RELACIÓ DE
REPRESENTACIÓ

Són diversos els problemes que es plantegen en l'àmbit de la relació jurídica de la representació, sobre els quals s'aporta un anàlisi dels que crec més destacats. L'elecció dels mateixos s'ha dut a terme a través d'un anàlisi exhaustiu de la jurisprudència espanyola. I també s'ha dut a terme a partir de l'anàlisi concret de contractes de representació en què el dret aplicable és la legislació espanyola, als què s'ha tingut accés.

Concretades les citades controvèrsies, a part, s'aporta un model de contracte de representació que facilita que les relacions entre les parts siguin pacífiques, ja que tan sols amb l'establiment de les clàusules contractuals adequades s'eviten alguns d'aquests conflictes com ara el d'interessos, el termini de prescripció, alguns conflictes derivats de la retribució, com ara els obligats al pagament i les facultats al cobrament o el moment en què merita la obligació, així com ara controvèrsies derivades de la falta de contracte escrit.

SISENA
L'APORTACIÓ DE LA NOVA REGULACIÓ A LA SOLUCIÓ DE
CONTROVÈRSIES

En primer terme, l'aprovació del nou Reglament sobre les relacions amb intermediaris de la FIFA i el reglament que el desenvolupa de la RFEF han facilitat solucions d'algunes típiques controvèrsies com ara la del conflicte d'interessos, avui resolta per l'article 8 si es compleixen els requisits que el mateix estableix. Aquest conflicte però, no hauria de ser tal si es posa l'accent en la representació o el mandat que conforme la relació, ja que es

tracta d'una gestió d'interès aliè, aquest fet és diferent si s'analitza l'arrendament de serveis, ja que el representant no pot o no ha d'obrar davant de tercers en atenció als interessos de l'arrendatari del mateix.

Una altra qüestió resolta és la de la necessitat de llicència, que passa a perdre interès amb l'entrada en vigor del reglament, ja que aquest requisit ja no és necessita per a operar en aquest àmbit; així com el fet que les persones jurídiques ja poden operar en el mateix. Aquí pot sorgir el conflicte per la falta de registre de l'intermediari a la RFEF, però encara és aviat per pronunciar-se sobre el mateix. En tot cas podria ocórrer que els tribunals actuessin en la mateixa direcció que pel cas de falta de llicència i en la majoria dels supòsit entenguessin que no es tracta d'un cas de invalidesa del contracte.

SETENA APRECIACIÓ PERSONAL

L'aportació de la tesi a l'estudi i coneixement d'aquest àmbit s'ha realitzat a través de diversos fronts, entre els que cal destacar el pronunciament sobre la naturalesa jurídica de la relació i la detecció dels principals inconvenients que deriven d'aquesta relació, així com l'aportació de solucions als mateixos, en bona part, a través del model de contracte de representació que s'aporta.

L'anàlisi del contracte ha de ser casuístic, no obstant, sí que es pot portar a terme una generalització que agrupa una bona part d'aquests contractes, en la qualificació dels mateixos com a contracte atípic complex o mixt de mandat representatiu o no representatiu, d'arrendament de serveis i en què s'incorpora la clàusula de cobrament per resultat típica del contracte de mediació però incorporada en virtut de l'autonomia de les parts.

En aquesta relació l'element essencial és la confiança, tal i com comparteix la doctrina i la jurisprudència espanyoles, i en aquesta direcció entenc que preval el contracte de mandat. La manca de confiança en l'intermediari és motiu suficient per justificar la revocació unilateral del contracte. Una evolució de les necessitats derivades del tràfic jurídic i de l'especialització i professionalització de l'activitat ha determinat l'adhesió de contractes com l'arrendament de serveis o elements d'altres contractes que li són accessoris i que han determinat que el contracte d'intermediació futbolística adquireixi la naturalesa de contracte atípic.

D'altra banda, a través de l'anàlisi particular de les controvèrsies i de l'aportació del citat model de contracte de representació queden resolts els principals conflictes que podrien derivar d'aquestes relacions jurídiques.

BIBLIOGRAFIA

AGIRREAZKUENAGA ZIGORRAGA, Iñaki, *Intervención pública en el deporte*, Civitas, Madrid, 1998.

---, «Claves para la comprensión del ordenamiento jurídico del deporte», *Revista Española de Derecho Constitucional*, año 19, núm. 57, setiembre-diciembre, 1999, pp. 33-64,

<http://www.cepc.gob.es/publicaciones/revistas/revistaselectronicas?IDR=6&IDN=359&IDA=25477>, última visita 20.11.2014.

AGUILAR DÍAZ, Antonio, «Las ligas profesionales. La relación con las Federaciones españolas», *Iusport*, 1997,

<http://www.iusport.es/opinion/liga-fed.htm>, última visita 10.10.2014.

---, «Contribución al estudio de la naturaleza jurídica de las Federaciones Deportivas», *Revista del Foro Canario*, núm. 77, 1989, pp. 95-107.

ALAPHILIPPE François, «El deporte en Francia», a CARRETERO LESTÓN, José Luis, *El marco jurídico del deporte en España*, La Voz, San Fernando, 1986, pp. 107-112.

ALBALADEJO GARCÍA, Manuel «La representación», *Anuario de Derecho civil*, núm. XI-3, 1958, pp. 788-789.

ALONSO MARTÍNEZ, Rafael, «Tutela judicial en materia deportiva», núm. 60, maig, 2003, *Efdeportes*,

<http://www.efdeportes.com/efd60/tutela.htm>, última visita 17.10.2014

---, «Acerca de la reglamentación del agente de jugadores y de clubes de fútbol», *Carucho, Tomé&Judel*, http://www.caruncho-tome-judel.es/downloads/publicaciones/deportivo/02_reglamentacion.htm , última visita 26.11.2014

ALONSO SOTO, Ricardo, Antonio PÉREZ DE LA CRUZ i Aníbal SÁNCHEZ ANDRÉS, «Los contratos de colaboración», a MENÉNDEZ, Aurelio, *Lecciones de derecho mercantil*, Thomson Reuters, Cizur Menor, 2009, pp. 657-679.

ALVAREZ CAPEROCHIPÍ, José Antonio, *El mandato y la comisión mercantil*, Comares, Granada 1997.

ALZAGA RUIZ, Icíar, «La figura del representante de deportistas en el derecho estadounidense», *Revista Jurídica de Deporte y Entretenimiento*, núm. 10, 2003, pp. 201-224.

AMERICAN LAW INSTITUTE, *Restatement (Second) Of Agency*, 2006.

---, *Restatement (Third) Of Agency*, 2006.

ARIAS LOZANO, David (Coord.), *Comentarios a la Ley de Arbitraje de 2003*, Aranzadi, Navarra, 2005.

ARÉVALO GUTIÉRREZ, Alfonso i Almudena MARAZUELA BERMEJO, «El Consejo de Europa y el Deporte», en PALOMAR OLMEDA, Alberto (Coord.), *El modelo europeo de Deporte*, Bosch, Barcelona, 2002, pp. 17-76

ARMENDÁRIZ IÑIGO, Martín, *El club deportivo*, DAPP, Pamplona, 2008.

ARNALDO ALCUBILLA, Enrique, «Apuntes para la redefinición de la relación deporte-poderes públicos», MAYOR MÉNDEZ, Pablo *et al.* (Coord.),

Régimen jurídico del fútbol profesional, Editorial Civitas, Navacarnero, Madrid, 1997, pp. 35-51.

ARNAUT, José Luis, *Informe Independiente sobre el deporte Europeo*, d'octubre de 2006,

http://www.google.es/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CB8QFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.ethicsandsport.com%2Fpublic%2Fuploads%2Ffiles%2Fdocumentatie%2FIndependent%2520European%2520Sport%2520Review%25202006%2520Full_Report_EN.pdf&ei=ejk8VIqZBceraYTFgKgL&usq=AFQjCNGDV7qgmi36FfEu2aZokkQ711GuHQ&bvm=bv.77161500,d.d2s, última visita 10.10.2014.

AULETTA, Martín, «Los agentes de futbolistas en Argentina», *Iusport*, maig de 2012,

http://www.iusport.es/php2/index.php?option=com_content&task=view&id=2098&Itemid=33, última visita 10.10.2014.

AA.VV, *Aportaciones del Derecho al deporte del s. XXI. I Jornadas de Derecho Deportivo, Ciudad de Valencia*, 29 i 30 d'octubre de 2010, Complejo Deportivo y Cultural "Petxina" Valencia, Tirant Lo Blanch, 2010.

BADENAS CARPIO, Juan Manuel, *Apoderamiento y Representación Voluntaria*, Aranzadi, Pamplona, 1998.

BAENA BOCANEGRA, Francisco, «La disciplina deportiva en la Ley del Deporte de 1990: principios disciplinarios», *Revista Española de Derecho Deportivo*, núm. 3, 1994, pp. 19-30.

BAYLOS GRAU, Antonio (Coord.), *Garantías de empleo y derechos laborales en la Ley 35/2010, de Reforma Laboral*, Bomarzo, Albacete, 2011.

BARRACHINA JUAN, Eduardo, «Tributación de las operaciones derivadas de la actividad futbolística», a SÁNCHEZ FERNÁNDEZ DE VALDERRAMA, José Luís (Dir.), *Régimen mercantil, laboral, fiscal, contable y económico del fútbol profesional*, Deusto, Barcelona, 2008, pp. 195-354.

---, *Derecho del deporte*, Promociones y Publicaciones Universitarias, Barcelona, 2001.

BASSOLS COMA, Martín, «Las ligas deportivas profesionales. Sus relaciones jurídicas con los Clubes y Federaciones deportivas», a PÉREZ MORENO, Alfonso (Coord.), *Administración Instrumental*. Libro homenaje a Manuel Francisco Clavero Arévalo, Vol. I, Civitas, Madrid, 1994, pp. 275 i següents.

--- «La Administración deportiva: evolución y posible configuración», *Revista de Administración Pública*, núm. 85, abril/maig, 1978, pp. 375-390, <http://www.cepc.gob.es/eu/argitalpenak/aldizkariak/aldizkari elektronik oak?IDR=1&IDN=85&IDA=23043>, última visita a 10.09.2014

BELTRÁN SÁNCHEZ, Emilio i Alberto PALOMAR OLMEDA (Dir.), *La Insolvencia de las Entidades Deportivas Profesionales*, Thomson Reuters, Cizur Menor, 2012.

BERCOVITZ RODRÍGUEZ-CANO, Rodrigo (Coord.), *Comentarios al Código Civil*, 4ª ed., Thomson Reuters, Madrid, 2013.

BERMEJO VERA, José, «La distinción entre “modalidad” i “especialidad” en el Derecho deportivo: el supuesto del fútbol», *Revista Española de Derecho Deportivo*, núm. 15, 2005, pp. 15-29.

---, «Comentario a la Ley del Deporte de Cataluña», *Revista Española de Derecho Deportivo*, núm. 12, 1999, pp. 247-254.

---, *Constitución y deporte*, Tecnos, Madrid, 1998.

---, «Comentario de urgencia la decisión del Tribunal Europeo adoptada en el “Asunto Bosman”. Sentencia de 15 de diciembre de 1995, C-415/93», *Revista Española de Derecho Deportivo*, núm. 5, 1995, pp. 101-106.

---, «La jurisprudencia constitucional en materia deportiva», *La Constitución y el deporte. X Jornadas UNISPORT sobre Derecho Deportivo*, Granada, del 6 al 9 d'octubre, apuntes núm. 289, Unisport Andalucía, 1993, pp. 139-148.

---«Constitución y Ordenamiento deportivo», *Revista Española de Derecho Administrativo*, núm. 63, 1989, pp. 337-364.

---«El marco jurídico del deporte en España», a CARRETERO LESTÓN, José Luis, *El marco jurídico del deporte en España*, La Voz, San Fernando, 1986, pp. 145-162.

BIRLEY, Derek, *Sport And the Making of Britian*, Manchester UP, Manchester, 1993.

BLANCO PEREIRA, Eduardo (2010), *Los Modelos Asociativos del Deporte en España*, Tesis doctoral no publicada, Universitat de Lleida, Lleida, <http://endeporte.es/site/wp-content/uploads/2013/04/TESIS-ENMAQUETADA.pdf>, última visita 21.11.2014.

BLANIPAIN, Roger i Mª Mercedes CANDELA SORIANO, *El caso Bosman ¿ El fin de la era de los traspasos?*, Civitas, Madrid, 1992.

BONET RAMÓN, Francisco, «Representación y mandato en el Código Civil», *Anales de la Real Academia de jurisprudencia y legislación*, núm. 21, Madrid, 1989, pp. 417-449.

BORRAJO DACRUZ, Efrén, «Comentario al artículo 43.3 de la Constitución», en ALZAGA VILLAAMIL, Óscar, *Comentarios a las Leyes Políticas*, Vol. IV, Edersa, Madrid, 1983.

BORRAJO INIESTA, Ignacio, *El derecho a la tutela judicial y el recurso de amparo. Una reflexión sobre la jurisprudencia constitucional*, Civitas, Madrid, 1995.

BUGGEL, Edelfrid, «El deporte, fenómeno social universal», a AAVV, *Actas al simposio de la organización y dirección del deporte*, Solidaridad Olímpica, Comité Olímpico Internacional, Madrid, 1977, pp. 107-140.

BUSTO LAGO, José Manuel *et al.*, «Contratos de prestación de servicios y realización de obras», a BERCOVITZ RODRÍGUEZ-CANO, Rodrigo *et al.* (Coords.), *Tratado de contratos*, Vol. I Tirant lo Blanch, València, 2009, pp. 2873-3646.

CABRERA BAZÁN, José, «Aspectos jurídicos del fútbol profesional», *Cátedras Universitarias-cultural*, Universidad de Zaragoza, 1975, pp. 25-39.

CALONGE VELÁZQUEZ, Antonio, «La Organización Pública del Deporte», a ESPARTERO CASADO, Julián (Coord.), *Introducción al derecho del deporte*, 2ª edición, Dykinson, Madrid, 2009.

CAMPS POVILL, Andreu, «Algunas reflexiones sobre la STC 173/1998, de 23 de julio y su incidencia en el asociacionismo deportivo», *Revista Jurídica de Deporte*, Aranzadi, núm. 2, 1999, pp. 183-195.

---, «La estructura asociativa del deporte en el contexto internacional» a AAVV, *Manual de la organización institucional del deporte*, Paidotribo, Barcelona, 1999, pp. 161-177.

---, «Figuras asociativas de segundo grado y Fundaciones», a AAVV, *Manual de la organización institucional del deporte*, Paidotribo, Barcelona, 1999, pp. 179-213.

---, «Entes asociativos de primer grado. Clubes deportivos», a AAVV, *Manual de la organización institucional del deporte*, Paidotribo, Barcelona, 1999, pp. 215-241.

---, «El artículo 43.3 de la Constitución española», *La Constitución y el deporte. X Jornadas UNISPORT sobre Derecho Deportivo*, Granada, del 6 al 9 d'octubre, apuntes núm. 289, Unisport Andalucía, 1993, pp. 13-30.

---, «La conciliación extrajudicial del deporte en España» a CARRETERO LESTÓN, José Luís *et al.*, *Derecho del deporte. El nuevo marco legal*, Deporte y Documentación Unisport Andalucía, núm. 19, 1992, pp. 215-256.

---, «El deporte y las constituciones: un estudio de derecho comparado *La Constitución y el deporte. X Jornadas UNISPORT sobre Derecho Deportivo*, Granada, del 6 al 9 d'octubre, apuntes núm. 289, Unisport Andalucía, 1993, pp. 149-156.

CAMPS POVILL, Andreu i Alberto PALOMAR OLMEDA, *La participación de las personas extranjeras en las competiciones deportivas en España y sus derivadas en las Federaciones deportivas*, Thomson Reuters, Cizur Menor, 2014.

CANO MARTÍNEZ DE VELASCO, José Ignacio, *El poder irrevocable*, J. M. Bosch Editor, Barcelona, 1998.

CARDENAL CARRO, Miguel, «El RD 1006/1985 leído en 2009: 33 propuestas para mejorar las relaciones laborales en el deporte profesional saneando la economía de las entidades deportivas», a PALOMAR OLMEDA, Alberto (Dir.), *El deporte profesional*, Bosch, Barcelona, 2009, pp. 530-557.

---, *Deporte y Derecho: las relaciones laborales en el deporte profesional*, Servicio de Publicaciones. Universidad de Murcia, Murcia, 1996.

CARRASCO BELINCHÓN, Julián, «Derecho Administrativo y Deporte» a CARRETERO LESTÓN, José Luis, *El marco jurídico del deporte en España*, La Voz, San Fernando, 1986, pp. 20-26.

CARRASCO PERERA, Ángel, *Derecho de contratos*, Thomson Reuters, Cizur Menor, 2010.

CARRETERO LESTÓN, José Luis, «La disciplina deportiva: concepto, contenido y límites», *Revista Española de Derecho Deportivo*, núm. 3, 1994, pp. 11-18.

---, *El marco jurídico del deporte en España*, La Voz, San Fernando, 1986.

CASANOVA GUASCH, Feliciano, *El estatuto jurídico del agente de deportistas. Estudio de una problemática jurídica*, Reus, Madrid, 2015.

CASTÁN TOBEÑAS, José, *Derecho Civil Español, Común y Foral, Tomo IV, Derecho de Obligaciones*, 11ª edición, 1981.

CAZORLA PRIETO, Luis María, *Deporte y Estado*, Revista Aranzadi de Deporte y Entretenimiento, monografía núm. 8, 2013. Reedición de l'obra de l'autor *Deporte y Estado*, Labor, Barcelona, 1979.

---«El arbitraje deportivo», *Revista jurídica de Castilla y León, Arbitraje y Mediación*, núm. 29, enero, 2013

[http://www.jcyl.es/web/jcyl/binarios/479/207/8.-%20El%20arbitraje%20deportivo%20-%20digital.pdf?blobheader=application%2Fpdf%3Bcharset%3DUTF-8&blobheadername1=Cache-](http://www.jcyl.es/web/jcyl/binarios/479/207/8.-%20El%20arbitraje%20deportivo%20-%20digital.pdf?blobheader=application%2Fpdf%3Bcharset%3DUTF-8&blobheadername1=Cache-Control&blobheadername2=Expires&blobheadername3=Site&blobheadervalue1=no-store%2Cno-c)

[Control&blobheadername2=Expires&blobheadername3=Site&blobheadervalue1=no-store%2Cno-c](http://www.jcyl.es/web/jcyl/binarios/479/207/8.-%20El%20arbitraje%20deportivo%20-%20digital.pdf?blobheader=application%2Fpdf%3Bcharset%3DUTF-8&blobheadername1=Cache-Control&blobheadername2=Expires&blobheadername3=Site&blobheadervalue1=no-store%2Cno-c), última visita mayo 2014

---, «Los modelos asociativos deportivos del ámbito autonómico», *Revista Española de Derecho Deportivo*, núm. 6, 1995, pp. 243-252.

---, «El artículo 43.3 de la Constitución española», *La Constitución y el deporte. X Jornadas UNISPORT sobre Derecho Deportivo*, Granada, del 6 al 9 d'octubre, apuntes núm. 289, Unisport Andalucía, 1993, pp. 3-12.

--- (Dir.), *Derecho del deporte*, Tecnos, Madrid, 1992.

---, *Las Sociedades Anónimas Deportivas*, Ciencias Sociales, Madrid, 1990.

COHEN, George, «Ethics and Representation of Professional Athletes», *4 Marquette Sports Law Journal*, 1993, pp. 149-197.

COLÁS ESCANDÓN, Ana, «Artículo 1259», a BERCOVITZ RODRÍGUEZ-CANO, Rodrigo (Coord.), *Comentarios al Código Civil*, 4ª ed., Thomson Reuters, Madrid, 2013, pp. 1708-1713.

---, «Artículos 1709 a 1717», a BERCOVITZ RODRÍGUEZ-CANO, Rodrigo (Coord.), *Comentarios al Código Civil*, 4ª ed., Thomson Reuters, Madrid, 2013, pp. 2239- 2248.

---, «Artículos 1718 a 1726», a BERCOVITZ RODRÍGUEZ-CANO, Rodrigo (Coord.), *Comentarios al Código Civil*, 4ª ed., Thomson Reuters, Madrid, 2013, pp. 2248-2257.

---, «Artículos 1727 a 1731», a BERCOVITZ RODRÍGUEZ-CANO, Rodrigo (Coord.), *Comentarios al Código Civil*, 4ª ed., Thomson Reuters, Madrid, 2013, pp. 2257-2261.

---, «Artículos 1727 a 1731», a BERCOVITZ RODRÍGUEZ-CANO, Rodrigo (Coord.), *Comentarios al Código Civil*, 4ª ed., Thomson Reuters, Madrid, 2013, pp. 2261-2269.

COMISIÓN DE DEPORTES DE LA FEDERACIÓN ESPAÑOLA DE MUNICIPIOS Y PROVINCIAS, *Manual de Política Deportiva*, J.V.P, Madrid, 1985.

COMISIÓN DE LAS COMUNIDADES EUROPEAS, *El Libro Blanco del Deporte*, Bruselas, 11.7.2007, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/?uri=CELEX:52007DC0391>, última visita 10.10.2014.

CONSEIL D'ÉTAT, *Sports: Pouvoir et Discipline*, París, 1991.

CONSEJO SUPERIOR DE DEPORTES, *El trabajo del Consejo de Europa en materia del deporte*, sis volums, Ministerio de Educación y Cultura. Consejo Superior de Deportes, 1991 a 1998.

CRAIG, Paul i Gráinne DE BÚRCA, *EU Law: Text, Cases and Materials*, 5ª edició, Oxford University Press, Oxford, 2011.

CRESPO ALLUÉ, Fernando, *La revocación del mandato*, Editorial Montecorvo, S.A., Madrid, 1984.

CRESPO PÉREZ, Juan de Diós, «Agentes deportivos: ¿qué futuro?», a *Revista General del Derecho*, núm. 662-663, 1996; i *Iusport*, 1996, <http://www.iusport.es/opinion/crespo96.htm>, última visita 20.11.2014.

CUCHI DENIA, Javier Manuel, *La distribución de competencias deportivas en España*, Bosch, Barcelona, 2005.

DE ASÍS ROIG, Rafael, «Derechos fundamentales y deporte», *La Constitución y el deporte. X Jornadas UNISPORT sobre Derecho Deportivo*, Granada, del 6 al 9 d'octubre, apuntes núm. 289, Unisport Andalucía, 1993, pp. 93-108.

DE CASTRO Y BRAVO, Federico, *El negocio jurídico*, Civitas, Madrid, 1967.

---, *Temas de derecho Civil: bienes de la personalidad, patrimonio, persona jurídica, representación, abuso de los derechos, prescripción, caducidad*, Mariscal, Madrid, 1972.

DEFRANCE, Jaques, *Sociologie du sport*, La Decouverte, Paris, 2000.

DE HOCES ÍÑIGUEZ, José Ramón, «Fundamentos jurídico-constitucionales de la reforma de deporte profesional», a PALOMAR OLMEDA, Alberto (Dir.), *El deporte profesional*, Bosch, Barcelona, 2009, pp. 59-80.

DE LA IGLESIA PRADOS, Eduardo, *Derecho privado y deporte. Relaciones jurídico-personales*, Reus, Madrid, 2014.

DE LEÓN ARCE, Alicia, «La representación», a MORENO-LUQUE, Carmen *et al.*, *Negocio jurídico y representación*, Guías de Estudio, La Ley, Madrid, 1989, pp. 227-286.

DE LOS MOZOS DE LOS MOZOS, José Luis, *El negoci jurídico: estudios de derecho civil*, Editorial Montecorvo S.A., Madrid, 1987.

DE PABLO CONTRERAS, Pedro, «El mandato», a MARTÍNEZ DE AGUIRRE ALDAZ, Carlos (Coord.), *Curso de derecho civil II, derecho de obligaciones*, 3ª edición, Colex, Madrid, 2011, pp. 703-726.

DÍAZ-REGAÑÓN GARCÍA-ALCALÁ, Calixto, «Artículos 1583 a 1587», a BERCOVITZ RODRÍGUEZ-CANO, Rodrigo (Coord.), *Comentarios al Código Civil*, 4ª ed., Thomson Reuters, Madrid, 2013, pp. 2096-2013.

DIÉGUEZ OLIVA, Rocio, «Arts. 1709 a 1726», a CAÑIZARES LASO, Ana *et al.*, *Código Civil Comentado*, Vol. IV, Thomson Reuters, Cizur Menor, 2011, pp. 757-801.

DÍEZ-PICAZO y PONCE DE LEÓN, Luis, *Fundamentos del Derecho civil patrimonial. Las particulares relaciones obligatorias*, Vol. IV, 1ª edición, Thomson Reuters, Cizur Menor, 2010.

---, *La prescripción extintiva en el Código civil y en la jurisprudencia del Tribunal Supremo*, 2ª edición, Thomson Reuters, Cizur Menor, 2007.

---, *Fundamentos del Derecho civil patrimonial. Introducción. Teoría del contrato*, V. I, 6ª edición, Civitas, Madrid, 2007.

---, *Fundamentos del Derecho civil patrimonial. Las relaciones obligatorias*, V. II, 6ª edición, Civitas, Madrid, 2008.

---, *La representación en el derecho privado*, Civitas, Madrid, 1979.

DÍEZ-PICAZO y PONCE DE LEÓN, Luis i Antonio GULLÓN, *Sistema de derecho civil. Introducción, derecho de la persona, autonomía privada, persona jurídica*, Vol. I, 12ª edición, Tecnos, Madrid, 2012.

DÍEZ-PICAZO y PONCE DE LEÓN, Luís, «Notas sobre la actuación representativa», *Estudios Jurídicos en Homenaje a Joaquín Garrigues*, V. II, Tecnos, Madrid, 1971, pp. 185-192.

DIRECCIÓN GENERAL X, «Modelo de deporte europeo», <http://www.eurored-deporte.net/gestor/documentos/modelo%20del%20deporte%20europeo.pdf>, última visita 07.10.2014, pp. 1-26.

DOMÍNGUEZ LUELMO, Andrés (Dir.), *Comentarios al Código Civil*, Lex Nova, Valladolid, 2010.

DORAL GARCÍA, José Antonio, *El contrato como fuente de obligaciones*, Ediciones Eunate, Pamplona, 1993.

DURÁNTEZ GUTIÉRREZ, Conrado, *El Comité Olímpico Español. Orígenes y naturaleza jurídica*, 2ª edición, Sclayprint, Publicaciones del Comité Olímpico Español, Madrid, 2003.

---, *Pierre de Coubertin y la Filosofía del Olimpismo*, Publicaciones del Comité Olímpico Español, Madrid, 1994.

---, *La dimensión jurídica del Movimiento Olímpico. La Carta Olímpica*, Barcelona, 1987.

ELÍAS i JUNCOSA, Josep, *Els Jocs Olímpics de l'Antiga Grècia*, Catalana, Barcelona, 1920.

ENCICLOPÈDIA CATALANA, «Futbol», *Enciclopèdia.cat*,
<http://www.enciclopedia.cat/enciclop%C3%A8dies/gran-enciclop%C3%A8dia-catalana/EC-GEC-0110817.xml?kt.subject=ROOT%40ARBRES%40ARBRE+DEL+CON EIXEMENT%40lleure%40esport%40Especialitats+i+tipus+d%27esports%40Especialitats+i+tipus+d%27esports+de+pilota%40futbol#.Ui3w92fDuFI>, última visita el 18.11.2014.

---, «Futbolista», *Enciclopèdia.cat*,
<http://www.enciclopedia.cat/enciclop%C3%A8dies/gran-enciclop%C3%A8dia-catalana/EC-GEC-0110822.xml?s.q=futbolista#.Ui3xoWfDuFI>, última visita el 09.09.2013.

---, «Unió de Federacions Esportives Catalanes», *Enciclopèdia.cat*,
<http://www.enciclopedia.cat/enciclop%C3%A8dies/gran-enciclop%C3%A8dia-catalana/EC-GEC-0248239.xml?s.q=uni%C3%B3+catalana+de+federacions+esportives#.VGtSFNd5P-I>, última visita 18.11.2014.

ESPADA CORCHADO, Juan-Luis, «FIFA versus agentes de jugadores», *Iusport*, 24.09.2008,
http://www.iusport.es/php2/index.php?option=com_content&task=view&id=682&Itemid=33, última visita 10.10.2014.

ESPARTERO CASADO, Julián, «Derecho de asociación y deporte: los antecedentes normativos de la asociacionismo deportivo español», a ESPARTERO CASADO, Julián (Coord.), *Introducción al derecho del deporte*, Dykinson, Madrid, 2004, pp. 133-171.

---, *Deporte, asociacionismo deportivo y derecho de asociación Las federaciones deportivas*, Universidad de León, León, 2000.

---, «La necesaria ilicitud de las cláusulas estatutarias federativas prohibitivas del derecho a la tutela judicial», *Revista Aranzadi de Derecho de deporte y entretenimiento*, núm. 14, 2005, pp. 47-71.

ESPEJO-SAAVEDRA EZQUERRA, José Luis, *Elaboración de un modelo de impacto del fútbol profesional en la economía española*, ESIC Editorial, Madrid, 2013.

ESPY, Richard, *The politics of the Olympic Games*, University of California Press, 1981.

EUROPEAN COMMISSION, *Study on Sports Agents in European Union*, 2009, http://www.ucps.sk/subory/SPORT_A_PRAVO_2013/study_on_sports_agents_executive_summary.pdf, última visita 01.10.2014

FERNÁNDEZ DOMINGUEZ, Juan José i Roberto FERNÁNDEZ FERNÁNDEZ, «El vínculo que une a uno de los agentes y a los futbolistas no supone una contratación ilícita (A propósito de la Sentencia del Juzgado de Primera Instancia núm. 2 de Albacete de 18 de mayo de 2009)», *Revista Española de Derecho Deportivo*, núm. 24, 2009, pp. 95-108.

FERNÁNDEZ GREGORACI, Beatriz, *La representación indirecta*, Thomson Civitas, Cizur Menor, 2006.

FLUME, Werner, *El negocio jurídico. Parte general del Derecho civil*, T. II, traducción de José María Miquel González i Esther Gómez Calle, Fundación Cultural del Notariado, Madrid, 1998.

FREGA NAVÍA, Ricardo i Álvaro MELO FILHO, *Derecho Deportivo Nacional e Internacional*, Ediciones Ad-Hoc, Ciudad Autónoma de Buenos Aires, 2007.

FUERTES LÓPEZ, Mercedes, *Asociaciones y sociedades deportivas*, Marcial Pons, Madrid, 1992.

GÁLVEZ MUÑOZ, Luis Alberto i José Gabriel RUIZ GONZÁLEZ, «El reparto de competencias en materia de asociaciones: situación actual y perspectivas futuras tras las reformas estatutarias», *Cuadernos constitucionales de la Cátedra Fadrique Furió Ceriol*, núm. 50-51, pp. 219-241; i *Revista General de Derecho Constitucional*, núm. 3, 2007, pp. 5 i següents.

GARCÍA CABA, Miguel María, «El régimen jurídico aplicable a los intermediarios («ex agentes») futbolísticos, A propósito de la reciente normativa de la FIFA en la materia», *Revista Aranzadi de Derecho de Deporte y Entretenimiento*, núm. 44, 2014, pp. 381-401

---, «El deporte ante el derecho comunitario, ¿el final de una especificidad utópica?» *Revista Jurídica del Deporte y Entretenimiento*, núm. 22, 2008, pp. 421-434.

GARCÍA DE ENTERRÍA, Eduardo i Tomás Ramón FERNÁNDEZ, *Curso de Derecho Administrativo I*, 16ª edición, Thomson Reuter, Cizur Menor, 2013.

---, *Curso de Derecho Administrativo II*, 13ª edición, Thomson Reuter, Cizur Menor, 2013.

GARCÍA FERRANDO, Manuel i Ramón LLOPIS GOIG, *Ideal democrático y bienestar personal*, EFCA. S.A, Madrid,
<http://www.csd.gob.es/csd/estaticos/dep-soc/encuesta-habitos-deportivos2010.pdf>, última visita 20.11.2014.

GARCÍA SILVERO, Emilio, *La extinción de la relación laboral de los deportistas profesionales*, Thomson Aranzadi, Cizur Menor, 2008.

---, «De nuevo sobre el régimen de deportistas en los Estados Unidos. A propósito de la Sports agent responsibility and trust act », *Revista Jurídica de Deporte y Entretenimiento*, núm 15, 2005, pp. 399-405.

GARCÍA SILVERO, Emilio Andrés i Juan Ignacio SIGNES DE MESA, *La jurisprudencia del Tribunal de Justicia de la Unión Europea sobre el deporte*, Bosch, Barcelona, 2010.

GARDINER, Simon *et al.*, *Sports Law*, 3ª edición, Cavandish Publishing Limited, Great Britain, 2006.

GARRIDO DE PALMA, Víctor Manuel, *Estudios sobre la sociedad anónima*, dos vols, Civitas, Madrid, 1993.

GIANNINI, Maximo Severo, «Prime osservazioni sugli ordinamenti giuridico sportivo», *Rivista di diritto sportivo*, núm. 1-2, 1949, pp. 10-28.

GÓMEZ-NAVARRO NAVARRETE, Javier, «Prólogo», a CAZORLA PRIETO, Luis, *Las Sociedades Anónimas Deportivas*, Ciencias Sociales, Madrid, 1990, pp. 17-20.

GÓMEZ POMAR, Fernando, «El incumplimiento contractual en el Derecho español», *InDret 3/2007*, pp. 1-49,
http://www.indret.com/pdf/466_es.pdf, última visita 21.01.2015.

GONZÁLEZ GRIMALDO, Mariano-Carmelo, *El ordenamiento jurídico del deporte*, Civitas, Madrid, 1974.

GONZÁLEZ PÉREZ, Jesús i Germán FERNÁNDEZ FERRERES, *Derecho de Asociación. Comentarios a la Ley Orgánica 1/2002, de 22 de marzo*, Civitas,

GORDILLO CAÑAS, Antonio, «Comentarios al artículo 1732 Código Civil», a PAZ-ARES RODRÍGUEZ, Cándido *et al.*, *Comentarios del Código Civil*, Ministerio de Justicia, volum II, Madrid, 1991.

GRACIA CASTEL, Joan, *Història del Futbol Català*, Aymà, Barcelona, 1968.

GRANADO HIJELMO, Ignacio, «La fundamentación sistémica del Derecho deportivo», *Revista de Entretenimiento y Derecho Deportivo*, núm. 5, 1995, pp. 59-80.

GUEDE GARCÍA, Alexander, «El fin de la era de los Agentes FIFA», http://iusport.com/not/1984/el_fin_de_la_era_de_los_agentes_fifa/, 2014, última visita 04.06.2014.

GUILLÉN CATALÁN, Raquel, «Arts. 1732 a 1739», a CAÑIZARES LASO, Ana *et al.*, *Código Civil Comentado*, Vol. IV, Thomson Reuters, Cizur Menor, 2011, pp. 834 -855.

HAHN, Dominique, «La jurisprudence du TAS», a AAVV, *Conférence internationale droit et sport, Tribunal arbitral du sport, Laussane, 13-14 septembre, 1993*, IRL Imprimeries Réunies Lausanne s.a., Laussane, 1993, pp. 66 i següents.

HARRIS, Harold A. «El aficionado y profesional en el deporte griego y romano», *Citius Altius Fortius*, 1972, pp. 69-88.

HART, Herbert Lionel Adolfus, *El concepto de derecho*, traducció de Genaro R. Carrió, Abeledo-Perrot, 2ª reimpressió, Buenos Aires, 2004, pp. 124-128.

HERNÁNDEZ GIL, Francisco, «Comentarios a los artículos 1709 a 1739 CC», a SIERRA GIL DE LA CUESTA, Ignacio (Coord.), Vol. VIII, 2ª edició, Bosch, Barcelona, 2006.

HERNÁNDEZ MORENO, Alfonso, «Comentarios a los artículos 1.716, 1.717 y 1.725 del Código Civil», a PAZ-ARES RODRÍGUEZ, Cándido *et al.*, *Comentarios del Código Civil*, Ministerio de Justicia, Vol. II, 2ª edició, Madrid, 1993, pp. 1342-1345.

HERVÁS MARTÍNEZ, Javier *et al.*, «La organización en forma de ligas del deporte profesional en el ordenamiento jurídico español: historia reciente, problemática y análisis de los principales instrumentos», a PALOMAR OLMEDA, Alberto (Dir.), *El deporte profesional*, Bosch, Barcelona, 2009, pp. 81-196.

HINESTROSA, Fernando, «La representación indirecta», a AAVV, *Liber Amicorum per Francesco D. Busnelli. Il diritto civile tra principi e regole*. Vol. I, Editore Giuffré, Milano, 2008, pp. 213-231.

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, «Esport», *Diccionari de la Llengua Catalana*, <http://dlc.iec.cat/>, última visita el 29.04.2013.

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, «Representant», *Diccionari de la Llengua Catalana*, <http://dlc.iec.cat/>, última visita el 03.10.2013.

JAVALOYES SANCHIS, Vicente, «Régimen jurídico de los intermediarios en el ámbito del deporte español», *Revista Española de Derecho Deportivo*, núm. 25, 2010, pp. 25-59.

KAUFMANN, Gabrielle, «Réforme des structures et révision des règles d'arbitrage», a AAVV, *Conférence internationale droit et sport, Tribunal arbitral du sport, Laussane, 13-14 septembre, 1993*, IRL Imprimeries Réunies Lausanne s.a., 1993, pp. 56-63.

KUPER, Simon, i Stefan SZYMANKI, *¡El fútbol es así! Una explicación económica sobre los mitos y verdades del deporte*, traducción de Daniel Mezenso, 2010, Ediciones Urano, Barcelona.

LACRUZ BERDEJO, José Luis, *Elementos de Derecho Civil, Derecho de Obligaciones*, II, Vol. II, 5ª edición, Dykinson, Madrid, 2013.

LANDABEREA UNZUETA, Juan Antonio, «El “Affaire Olympique de Marsella” y el derecho a la tutela judicial en el deporte», *La Constitución y el deporte. X Jornadas UNISPORT sobre Derecho Deportivo*, Granada, del 6 al 9 d'octubre, apuntes núm. 289, Unisport Andalucía, 1993, pp. 109-115.

LARA GONZÁLEZ, Rafael, *Las causas de extinción del contrato de agencia*, Civitas, Madrid, 1998.

LARUMBE BEAINE, Kepa, «Pueden someterse a los órganos de Justicia Federativa las desavenencias entre deportistas y agentes?», *Revista Jurídica de Deporte y Entretenimiento*, núm. 13, 2005, pp. 459-463.

LAVILLA RUBIRA, Juan José, «Infracciones y sanciones administrativas en el régimen jurídico de la disciplina deportiva», MAYOR MÉNDEZ, Pablo *et al.*

(Coord.), *Régimen jurídico del fútbol profesional*, Editorial Civitas, Navacarnero, Madrid, 1997, pp. 311-334.

LE FLOC'HMOAN, Jean, *La génesis de los deportes*, Labor, Barcelona, 1965.

LEÓN ALONSO, José R., Comentario al artículo 1709 i siguientes, a ALBALADEJO GARCÍA, Manuel, *Comentarios al Código Civil y Compilaciones Forales*, T. XXI, Vol. II, 1986, Edersa, Madrid.

LEIÑENA MENDIZÁBAL, Elena i Nerea IRÁKULIS ARREGUI, *El régimen jurídico unificado de la comisión mercantil y el mandato en el derecho de obligaciones y contratos*, Dykinson, Madrid, 2007.

LEU, Jean-Jaques, «L'intervention des tribunaux nationaux dans la pratique du sport», a AAVV, *Conférence internationale droit et sport, Tribunal arbitral du sport, Laussane, 13-14 septembre, 1993*, IRL Imprimeries Réunies Lausanne s.a., Lausanne, 1993, pp. 47-55.

LLEDÓ TAGÜE, Francisco, *Las denominadas cláusulas de rescisión. En los contratos de prestación de servicios futbolísticos*, Dykinson, Madrid, 2000.

LLOPIS GOIG, Ramón, «Sociedad plural, fútbol postnacional. Evolución y transformaciones socioculturales del fútbol español», a LLOPIS GOIG, Ramón (Ed.), *Fútbol postnacional. Transformaciones sociales y culturales del «deporte global», en Europa y América Latina*, Libros de la revista Anthropos, Barcelona, 2009, pp. 47-62.

LÓPEZ GARCÍA, Sabino Manuel, «Comunidades Autónomas. Federaciones deportivas territoriales», a CARRETERO LESTÓN, José Luis, *El marco jurídico del deporte en España*, La Voz, San Fernando, 1986, pp. 183-186.

LÓPEZ-RENDO RODRÍGUEZ, Carmen, *Las causas particulares de extinción del mandato: de Roma al Derecho Moderno*, Universidad de Oviedo, servicio de publicaciones, Oviedo, 1999.

LORA-TAMAYO VALLVÉ, Marta, *La representación internacional en el deporte*, Dykinson, Madrid, 2005.

---, *El derecho deportivo, entre el servicio público y el mercado*, Dykinson, Madrid, 2003.

LUJÁN ALCARAZ, José, «El agente deportivo», *Revista Aranzadi de Derecho de Deporte y Entretenimiento*, núm. 36, 2012, p. 101-122.

MAGNANE, Georges, *Sociología del deporte*, Ediciones península, Madrid, 1966, traducción de Isidre Molas.

MARÍN HITTA, Luis, «Los agentes de deportistas», a PALOMAR OLMEDA, Alberto i Ramón TEROL GÓMEZ (Dir.), *El Deporte en la Jurisprudencia*, Thomson Reuters, Cizur Menor, 2009, pp. 1277-1308.

---, «Una lectura diferente de las decisiones de la Unión Europea acerca de la normativa FIFA relativa a los agentes de jugadores», *Revista Jurídica de Deporte y Entretenimiento*, núm. 2005, pp. 413-422.

---- «Sobre la retribución de los agentes de deportistas profesionales», *Revista jurídica de Deporte y Entretenimiento*, núm. 9, 2003, pp. 221-226.

---«Reclamación de cantidad por agente de deportista al jugador: Comentario a la Sentencia de Juzgado de Primera Instancia núm. 8 de

Murcia de 28 de diciembre de 2000», *Revista Jurídica de Deporte y Entretenimiento*, 2001, pp. 153-157.

--- «Consideraciones sobre los agentes deportivos», *Revista jurídica La Ley*, 10 y 11 de noviembre de 1997, pp. 1-4 i 1-5, respectivament; i a *Iusport*, <http://www.iusport.es/opinion/agentes.htm>.

MARTÍNEZ DE AGUIRRE ALDAZ, Carlos, «Formación y perfección del contrato», a MARTÍNEZ DE AGUIRRE ALDAZ, Carlos (Coord.) *Curso de derecho civil II, derecho de obligaciones*, 3ª edició, Colex, Madrid, 2011, pp. 387-413.

---, «Contenido y eficacia del contrato», a MARTÍNEZ DE AGUIRRE ALDAZ, Carlos (Coord.) *Curso de derecho civil II, derecho de obligaciones*, 3ª, Colex, Madrid, 2011, pp. 415-444.

---, «Los contratos de obras y de servicios», a MARTÍNEZ DE AGUIRRE ALDAZ, Carlos (Coord.), *Curso de derecho civil II, derecho de obligaciones*, 3ª edició, Colex, Madrid, 2011, pp. 649-676.

MARTÍN MATEO, Ramón, «Pròleg», a REAL FERRER, Gabriel, *El derecho público del deporte*, Civitas, Madrid, 1991, pp. 19-23.

MARTÍNEZ SANZ, Fernando *et al.*, *Comenatario a la Ley sobre el Contrato de Agencia*, Civitas, Madrid, 2000.

MAS BADÍA, Mª Dolores, «Arts. 1727 a 1731», a CAÑIZARES LASO, Ana *et al.*, *Código Civil Comentado*, Vol. IV, Thomson Reuters, Cizur Menor, 2011, pp. 801-834.

MAYOR MÉNDEZ, Pablo *et al.*, «Introducción. La necesaria redefinición del régimen jurídico de las sociedades deportivas», MAYOR MÉNDEZ, Pablo *et al.* (Coord.), *Régimen jurídico del fútbol profesional*, Editorial Civitas, Navacarnero, Madrid, 1997, pp. 89-93.

---, «La sociedades anónimas deportivas: naturaleza jurídica. Consecuencias sobre su régimen jurídico», MAYOR MÉNDEZ, Pablo *et al.* (Coord.), *Régimen jurídico del fútbol profesional*, Editorial Civitas, Navacarnero, Madrid, 1997, pp. 89-93.

MERINO MERCHÁN, José Fernando, «Hacia la creación de una Corte de Arbitraje Deportivo», *Revista Española de Derecho Deportivo*, núm. 4, 1994, Civitas, pp. 211-221.

MILLÁN GARRIDO, Antonio, *Régimen Jurídico de las Entidades Deportivas Andaluzas*, Signatura Ediciones de Andalucía, Sevilla, 2006.

MONGE GIL, Angel Luis, *Aspectos Básicos del Ordenamiento Jurídico Deportivo*, Cuadernos técnicos del deporte, Diputación General de Aragón, Zaragoza, 1987.

MORENO-LUQUE, Carmen *et al.*, *Negocio jurídico y representación*, Guías de Estudio, La Ley, Madrid, 1989.

MONTIAGUDO MONEDERO, Montiano, «Sistemas de remuneración», a MARTÍNEZ SANZ, Fernando *et al.*, *Comentario a la ley sobre el Contrato de Agencia*, Civitas, Madrid, 2000, pp. 219-238.

---, «Comisión por actors u operaciones», a MARTÍNEZ SANZ, Fernando *et al.*, *Comentario a la ley sobre el Contrato de Agencia*, Civitas, Madrid, 2000, pp. 239-286.

MORERAS MARTÍN, Berta, «Sentencia Bosman. Perspectivas de aplicación y alcance: sus consecuencias», *Iusport*, <http://www.iusport.es/opinion/bertabos.htm>, última visita 06.11.2014.

O'CALLAGHAN MUÑOZ, Xabier, *Código Civil. Comentado y con jurisprudencia*, 6ª edición, La Ley, Madrid, 2008.

OLIVER GARCÍA, Eduardo, «La nueva regulación de la RFEF sobre los intermediarios», *Iusport*, 15.04.2015, <http://iusport.com/not/6382/la-nueva-regulacion-de-la-rfef-sobre-los-intermediarios>, última visita 15.04.2015.

ORTEGA GIMÉNEZ, Alfonso i Antonio LÓPEZ ÁLVAREZ (Coord.), *Cuestiones jurídicas actuales sobre el fútbol español*, Bosch, Barcelona, 2006.

OSWALD, Denis, «Le pouvoir juridictionnel des organisations sportives et ses limites», a AAVV, *Conférence internationale droit et sport, Tribunal arbitral du sport, Laussane, 13-14 septembre, 1993*, IRL Imprimeries Réunies Lausanne s.a., 1993, pp. 41-46.

PAGÁN MARTÍN-PORTUGUÉS, Fulgencio, «Son salario los derechos de imagen de los deportistas», *Legaltoday*, 25 de febrer de 2013, http://www.legaltoday.com/practica-juridica/publico/sports_entertainment/son-salario-los-derechos-de-imagen-de-los-deportistas, última visita 20.01.2015.

PALAU RAMÍREZ, Felipe, «Ámbito de aplicación de la ley y carácter de sus normas», a MARTÍNEZ SANZ, Fernando *et al.*, *Comentario a la Ley sobre el Contrato de Agencia*, Civitas, Madrid, 2000, pp. 75-140.

PALAZZO, Iván, «El poder de la FIFA. A propósito de las “injerencias” de los Estados», *Iusport*, 23.09.2013, <http://iusport.es/opinion/IVAN-PALAZO-poder-fifa-2013.pdf>, última visita 26.11.2014.

PALMA FERNÁNDEZ, José Luis, *La naturaleza del derecho deportivo. El problema de su autonomía*, a CARRETERO LESTÓN, José Luis, *El marco jurídico del deporte en España*, La Voz, San Fernando, 1986, pàg 163 a 175.

PALOMAR OLMEDA, Alberto, *Las transformaciones del deporte y su repercusión en su Ordenamiento jurídico*, Thomson Reuters Aranzadi, Cizur Menor, 2014.

---, «Estudio preliminar de la segunda edición», a CAZORLA PRIETO, Luis María, *Deporte y Estado*, Thomson Reuters, Cizur Menor, 2013, pp. 17-62.

---, (Dir.), *El deporte profesional*, Bosch, Barcelona, 2009.

---, «El deporte en España: marco institucional y distribución de competencias entre el sector público y el privado», *Revista Española de Derecho Deportivo*, núm. 9, enero-junio, 1998.

---, «Repensar el modelo...repensar “lo público”», *Revista Aranzadi de Derecho de deporte y entretenimiento*, núm. 21 (-3), 2007, pp. 117-158.

---, «Algunos elementos centrales en la configuración de los fenómenos asociativos deportivos», *Revista Jurídica del Deporte*, núm. 9, 2003, Aranzadi, Navarra, pp. 111-133.

---, «El deporte en España: marco institucional y distribución de competencias entre el sector público y el privado», *Revista española de Derecho Deportivo*, núm. 9, enero-junio, 1998, pp. 13-42.

PALOMAR OLMEDA, Alberto i Carmen PÉREZ GONZÁLEZ (Coords.), *Derecho deportivo: legislación, comentarios y jurisprudencia*, recurs electrònic, Tirant lo Blanch, Valencia, 2013.

PALOMAR OLMEDA, Alberto i Ramón TEROL GÓMEZ (Dir.), *El Deporte en la Jurisprudencia*, Thomson Reuters, Cizur Menor, 2009.

PARDO GATO, José Ricardo, *Derechos civiles Forales y especiales*, Vol. III, Bosch, Barcelona.

PARRA LUCÁN, María Ángeles, «Interpretación e integración de los contratos», a MARTÍNEZ DE AGUIRRE ALDAZ, Carlos (Coord.), *Curso de derecho civil II, derecho de obligaciones*, 3ª edició, Colex, Madrid, 2011, pp. 445-464.

PÉREZ GONZÁLEZ, Carmen, «El Derecho comunitario y el deporte profesional», a PALOMAR OLMEDA, Alberto (Dir.), *El deporte profesional*, Bosch, Barcelona, 2009, pp. 377-408.

PICONE, Francesco, «Arbitraje deportivo y conciliación extrajudicial» a CARRETERO LESTÓN, José Luís *et al.*, *Derecho del deporte. El nuevo marco legal*, Deporte y Documentación Unisport Andalucía, núm. 19, 1992, pp. 197-214.

PINA SÁNCHEZ, Carolina y FERRERO MUÑOZ, Carolina, «La comercialització de la imatge en el deporte profesional», a PALOMAR OLMEDA, Alberto (Dir.), *El deporte profesional*, Bosch, Barcelona, 2009, pp. 601-670.

PIÑEIRO SALGUERO, Jose, *Responsabilidad civil. Práctica deportiva y asunción de riesgos*, Thomson Reuters, Cizur Menor, 2009.

PUGLIATTI, Salvatore, *Studi sulla rappresentanza*, Guiffrè, Milano, 1965.

PUIG BARATA, Nuria *et al.*, «Propuesta de marco teórico interpretativo sobre el asociacionismo deportivo en España», *Revista Motricidad*, núm. 2, 1996, pp. 75-92.

PUIG i FERRIOL, Lluís, «La representación», *Manual de Derecho Civil. Derecho de Obligaciones*, Vol. II, 3ª edición, Marcial Pons, Madrid, 2000, p. 685-703.

QUICIOS MOLINA, María Susana, «Artículo 1544», a BERCOVITZ RODRÍGUEZ-CANO, Rodrigo (Dir.), *Comentarios al Código Civil*, Vol. VIII, Tirant lo Blanch, València, 2013, pp. 10937-10942.

RAGEL SÁNCHEZ, Luis Felipe, «La denuncia unilateral sin justa causa en el contrato de agencia por tiempo indeterminado», *Anuario de Derecho Civil*, Vol. 38, núm. 1, 1985, pp. 61-88.

REAL ACADEMIA ESPAÑOLA, «Deporte», *Diccionario de la Lengua Española*, <http://www.rae.es>, última visita el 18.11.2014.

---, «Representante», *Diccionario de la Lengua Española*, <http://www.rae.es>, última visita el 03.10.2013.

REAL FERRER, Gabriel, «Los procedimientos disciplinarios», *Revista Española de Derecho Deportivo*, núm. 3, 1994, Civitas, pp. 43-53.

---, *El derecho público del deporte*, Civitas, Madrid, 1991.

RELEA SARABIA, Antonio, *El Régimen Jurídico- Tributario de las Retribuciones de los Futbolistas*, Monografía de la Revista Jurídica de Deporte y Entretenimiento, Thomson Reuters, Cizur Menor, 2007.

ROQUETA BUJ, Remedios, *El Trabajo de los deportistas profesionales*, Tirant lo Blanch, València, 1996

RIPOLL GONZÁLEZ, Enric, «Una nueva vuelta de tuerca a la actividad de los agentes», *Iusport*, 2013, <http://iusport.com/not/1365/una-nueva-vuelta-de-tuerca-a-la-actividad-de-los-agentes/>, última visita.

RIVERO HERNÁNDEZ, Francisco, *Representación sin poder y ratificación*, Civitas, Pamplona, 2013.

ROCA ALOMAR, Antonio José, «Nueva regulación de los agentes de futbolistas en Inglaterra», *Iusport*, 01.02.2008, http://www.iusport.es/php2/index.php?option=com_content&task=view&id=473&Itemid=33, última visita 21.10.2014.

RODRÍGUEZ GARCÍA, José, «Los modelos deportivos en Europa», a PALOMAR OLMEDA, Alberto (Dir.), *El deporte profesional*, Bosch, Barcelona, 2009, pp. 239-276.

RODRÍGUEZ MERINO, Abelardo, «Los conflictos deportivos y sus formas de solución. Especial referencia al sistema disciplinario deportivo», a ESPARTERO CASADO, Julián (Coord.) *Introducción al Derecho del Deporte*, Dykinson, Madrid, 2004, pp. 244-288.

RODRÍGUEZ TEN, Javier, *Régimen jurídico de los agentes de jugadores en España y la Unión Europea*, Reus, Madrid, 2013.

ROMANO, Santi, *L'ordinamento giuridico*, Pisa: Cav. Mariotti, 1917.

ROMERO RAMOS, José, «El deporte en Europa», *Edusport*, http://recursos.cnice.mec.es/edfisica/profesorado/panel_informativo/el_deporte_en_europa.pdf, última visita 30.10.2014

RUEDA VALDIVIA, Ricardo, *La representación voluntaria en la contratación internacional*, Editorial Comares, Granada, 1998.

RUIZ MEDINA, Ramón, «Introducción al derecho deportivo», a CARRETERO LESTÓN, José Luis, *El marco jurídico del deporte en España*, La Voz, San Fernando, 1986, pp. 177-182.

SÁENZ DE SANTA MARÍA VIerna, Alberto, «Las sociedades anónimas deportivas», a CARRETERO LESTÓN, José Luis *et al.*, *Derecho del deporte. El nuevo marco legal*, Deporte y documentación Unisport Andalucía, núm. 19, 1992, pp. 107-134.

SALA ATIENZA, Pascual *et al.*, «La actual justicia deportiva: estructura y procedimientos», MAYOR MÉNDEZ, Pablo *et al.* (Coord.), *Régimen jurídico del fútbol profesional*, Editorial Civitas, Navacarnero, Madrid, 1997, pp. 335-354.

SÁNCHEZ CALERO, Fernando i Juan SÁNCHEZ-CALERO GUILARTE, *Instituciones de Derecho Mercantil*, Vol II. , 33ª edición, Thomson Reuters, Cizur Menor, 2010.

SÁNCHEZ FERNÁNDEZ DE VALDERRAMA, José Luís (Dir.), *Régimen mercantil, laboral, fiscal, contable y económico del fútbol profesional*, Deusto, Barcelona, 2008.

SÁNCHEZ FERNÁNDEZ DE VALDERRAMA, José Luís, «Régimen contable de las entidades deportivas» a SÁNCHEZ FERNÁNDEZ DE VALDERRAMA, José

Luís (Dir.), *Régimen mercantil, laboral, fiscal, contable y económico del fútbol profesional*, Deusto, Barcelona, 2008, pp. 347-396.

SALVADOR CODERCH, Pablo (Coord.), FERRER RIBA, Josep i VON MÜNCH, Ingo, *Asociaciones, derechos fundamentales y autonomía privada*, Civitas, Madrid, 1997.

SÁNCHEZ ROMÁN, Felipe, *Estudios de Derecho Civil Español, común y foral, parte especial*, Vol. IV, 2 edició, Estudio tipográfico «Sucesores de Rivadeneyra», Madrid, 1899.

SANINO, Mario, «La organización del deporte en Italia», a CARRETERO LESTÓN, José Luis, *El marco jurídico del deporte en España*, La Voz, San Fernando, 1986, pp. 113-144.

SEGADO FERNÁNDEZ, Francisco, «La teoría jurídica de los derechos fundamentales en la doctrina Constitucional», *Revista Española de Derecho Constitucional*, núm. 39, 1993, pp. 195-247,
<http://www.cepc.gob.es/gl/publicaci%C3%B3ns/revistas/revistas-electronicas?IDR=6&IDN=341&IDA=25145>, última visita 28.11.2014.

SFORZA, Wilde Cesarini , «La teoria degli ordinamenti giuridici e il diritto sportivo», a *Il Foro Italiano*, Any LVIII, Part 1-91, 1933.

SHROPSHIRE, Kenneth L. i Timothy DAVIS, *The Business os Sports Agents*, University of Pennsylvania Press, Philadelphia, 2003.

SOBEL, Lionel S, «The Regulation of Sports Agents: An Analytical Primer» *Baylor Law Review*, núm. 39, 1987, pp. 701-786.

SOUVIRÓN MORENILLA, José María, «Fronteras entre lo público y lo privado: las llamadas asociaciones deportivas», a CARRETERO LESTÓN, José Luís *et al.*, *Derecho del deporte. El nuevo marco legal*, Deporte y documentación Unisport Andalucía, núm. 19, 1992, pp. 49-106.

TEBAS MEDRANO, Javier i Javier RODRÍGUEZ TEN, «La ejecución de los Laudos extranjeros en España. De nuevo sobre la prevalencia del Ordenamiento Jurídico Español respecto las normas FIFA: breve reflexión sobre la ineficacia del artículo 64 del Código Disciplinario FIFA en España», *Iusport*, 26.05.2009,
http://www.iusport.es/images/stories/imagenes-2009/tebas-ten-EJECUCION_LAUDOS_TAS_POR_FIFA.pdf, última visita 26.11.2014

TEBAS MEDRANO, Javier, «Prólogo», a RODRÍGUEZ TEN, Javier, *Régimen jurídico de los agentes de jugadores en España y la Unión Europea*, Reus, Madrid, 2013, pp. 19-23.

TEJEDOR BIELSA, Julio César, *Público y privado en el deporte*, Bosch, Barcelona, 2003.

---, «Materia deportiva, materia administrativa y acceso a la jurisdicción» *Revista de Derecho deportivo*, núm. 3 i 4, 2003, pp. 17-48.

TEROL GÓMEZ, Ramón, *Las Ligas Profesionales*, Aranzadi, Pamplona, 1998.

---, «El régimen de control de las ligas profesionales sobre los clubes y sociedades anónimas deportivas», *Justicia deportiva*, Aranzadi, núm. 1, 1997, pp. 11 a 33.

THOMAS, Raymond, *Sociologie du Sport*, Presses Universitaires de France, Paris, 1993.

TOMILISON, Alan, *FIFA. The men, the myths and the Money*, Routledge, New York, 2014.

TORNOS I MAS, Joaquín, «La distribución de competencias entre el Estado y la CC.AA en materia deportiva», *La Constitución y el deporte. X Jornadas UNISPORT sobre Derecho Deportivo*, Granada, del 6 al 9 d'octubre, apuntes núm. 289, Unisport Andalucía, 1993, pp. 53 a 62.

TORRES MONTERO, Luis, «El nuevo Reglamento de Intermediarios: Ideas básicas», 01.04.2015, <http://iusport.com/not/6119/el-nuevo-reglamento-de-intermediarios-de-la-rfef-ideas-basicas->, última visita 04.09.2015.

URÍA, Rodrigo y Aurelio MENÉNDEZ (Dir.), *Curso de Derecho Mercantil*, Vol. II, Thomson Civitas, Cizur Menor, 2006.

VAQUERO PINTO, María José, *El arrendamiento de servicios. Propuesta de modelo general para la contratación de servicios*, Comares, Granada, 2005.

VÁZQUEZ IRUZUBIETA, Carlos, *Sociedad. Comentarios a los artículos 1665 a 1808 del Código civil*, 2009
(consulta V-LEX, <http://app.vlex.com.sare.upf.edu/#ES/search/jurisdiction:ES/1723/ES/vid/61052023>, última visita 28.08.2015)

VELA IGLESIAS, Sofía, «Selecciones deportivas autonómicas: proyección internacional y alcance de su representación», *Revista Aranzadi de Derecho de Deporte y Entretenimiento*, núm. 21, 2007, pp. 85-97.

VICENT CHULIÁ, Francisco, *Introducción al Derecho Mercantil*, Vol. II, Tirant lo Blanch, València, 2010.

---, «Dictamen sobre la constitucionalidad de la Ley del Deporte, de 15 de octubre de 1990, en la regulación de las Sociedades Anónimas Deportivas, a petición de la Junta Directiva del Valencia Club de Fútbol», *Revista General de Derecho*, núm. 571, 1992, pp. 2853-2927.

WEATHERILL, Stephen, «EU Sports Law: the effect of Lisbon Treaty», *Legal Research Paper Series*, Paper No 3/2011, University of Oxford, gener de 2011,
http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1747916, última visita 20.01.2015.

ZUBIZARRETA GUTIÉRREZ, José Miguel, «La relación laboral especial de los deportista profesionales», MAYOR MÉNDEZ, Pablo *et al.* (Coord.), *Régimen jurídico del futbol profesional*, Editorial Civitas, Navacarnero, Madrid, 1997, pp. 357-365.

TAULA DE SENTÈNCIES

Tribunal de Justícia de les Comunitats Europees

Sala i data	Número de sentència	Referència	Magistrat ponent
Gran Sala, 16.03.2010 <i>Caso Olympique Lyonnais SASP contra Oliver Bernard y otros</i>	C-325/08	TJCE\2010\75	<i>M. Ilešič</i>
Gran Sala, 12.04.2005 <i>Caso Igor Simutenkov contra Ministerio de Educación y Cultura y otros</i>	C-265 /03	TJCE\2005\84	<i>M. Ilešič</i>
Sala Tercera, 23.02.2006 Confirmació de la sentència TJCE\2005\28	C-171/05	<i>No consta</i>	<i>No consta</i>
Sala Quinta, 08.05.2003 <i>Caso Deutscher Handballbund eV contra Maros Kolpak</i>	C-438/2000	TJCE\2003\125	<i>La Pergola</i>
15.12.1995 <i>Union royale belge des sociétés de football association ASBL v Jean-Marc Bosman, Royal club liégeois SA v Jean-Marc Bosman and others and Union des associations européennes de football (UEFA) v Jean-Marc Bosman</i>	C-415/93	<i>No consta</i>	<i>No consta</i>
14.07.1976 <i>Donà v. Mantero</i>	C-13/76 (1976) ECR 1333	<i>No consta</i>	<i>No consta</i>
12.12.1974 <i>Walrave v. Union Cycliste International</i>	C- 36/74	<i>No consta</i>	<i>J. Mertens de Wilmar</i>

Tribunal de Primera Instància de les Comunitats Europees

Sala i data	Número de sentència	Referència	Magistrat ponent
Sala Quarta, a 26.01.2005 el <i>Caso Laurent Piau contra Comisión de las Comunidades Europeas</i>	T-193/02	TJCE\2005\28	<i>H. Legal</i>

Tribunal Arbitral de l'Esport

Data	Referència	Parts
21.12.2011	2010/A/2091	<i>Dennis Lachter v. Derek Boateng Owusu</i>
	CAS 2011/O/2427	<i>Gallotti c. Iturbe</i>
20.08.1999	98/200	<i>AEK Athens and SK Slavia Prague / Union of European Football Associations (UEFA)</i>

Tribunal Constitucional

Sala i data	Número de sentència	Referència	Magistrat ponent
Ple, 23.05.2012	110/2012	RTC 2012\110	<i>Javier Delgado Barrio</i>
Ple, 18.04.2012	80/2012	RTC 2012\80	<i>Eugeni Gay Montalvo</i>
Ple, 16.03.2011	30/2011	RTC 2011\30	<i>Javier Delgado Barrio</i>
Ple, 17.03.2011	32/2011	RTC 2011\32	<i>Manuel Aragón Reyes</i>
Ple, 23.07.1998	173/1998	RTC 1998\173	<i>No consta</i>
Ple, 10.01.1986	494/1982	RTC 1986\1	<i>Antonio Truyol Serra</i>
Ple, 24.05.1985	67/1985	RTC 1985\67	<i>Rafael Gómez-Ferrer Morant</i>

Tribunal Suprem

Sala i data	Número de sentència	Referència	Magistrat ponent
Sala civil, secció 1ª, de 21.01.2015	9/2015	RJ 2015\616	<i>Francisco Javier Orduña Moreno</i>
Sala civil, secció 1ª, de 30.10.2013	665/2013	RJ 2013\7071	<i>Francisco Javier Orduña Moreno</i>
Sala civil, secció 1ª, de 05.02.2013	26/2013	RJ 2013\928	<i>Francisco Javier Orduña Moreno</i>
Sala civil, secció 1ª, de 31.10.2012	636/2012	RJ 2012\10133	<i>Francisco Marín Castán</i>
Sala civil, secció 1ª, de 05.10.2010 Interlocutòria	<i>No consta</i>	JUR 2010\360894	<i>Francisco Marín Castán</i>
Sala Contenciosa- administrativa, secció 4ª de 13.07.2010	<i>No consta</i>	RJ 2010\6316	<i>Antonio Martí García</i>
Sala Contenciosa- administrativa, secció 4ª de 06.07.2010	<i>No consta</i>	RJ 2010\6313	<i>Antonio Martí García</i>
Sala Contenciosa- administrativa, secció 4ª de 02.06.2010	<i>No consta</i>	RJ 2010\6308	<i>Antonio Marín García</i>
Sala Contenciosa- administrativa, secció 4ª de 04.05.2010	<i>No consta</i>	RJ 2010\3482	<i>Antonio Marín García</i>
Sala civil, secció 1ª, de 20.07.2009	550/2009	RJ 2009\6477	<i>Jesús Corbal Fernández</i>
Sala civil, secció 1ª, de 14.04.2009	251/2009	RJ 2009\2007	<i>Antonio Salas Carceller</i>
Sala civil, secció 1ª, de 15.07.2005	634/2005	RJ 2005\6530	<i>Antonio Gullón Ballesteros</i>

Sala civil, secció 1ª, de 21.04.2003	402/2003	RJ 2003\3095	<i>José Manuel Martínez- Pereda Rodríguez</i>
Sala civil, secció 1ª, d' 01.04.2003	344/2003	RJ 2003\2979	<i>José Almagro Nosete</i>
Sala civil de 26.06.2000	628/2000	RJ 2000\5307	<i>Román García Varela</i>
Sala Contenciosa- administrativa, secció 3ª, de 01.06.2000	<i>No consta</i>	RJ 2000\7058	<i>Manuel Campos Sánchez- Bordona</i>
Sala civil de 02.10.1999	783/1999	RJ 1999\7007	<i>Ignacio Sierra Gil de la Cuesta</i>
Sala civil, secció 2ª, de 07.05.2002 INTERLOCUTÒRIA	<i>No consta</i>	JUR 2002\169513	<i>Alfonso Villagómez Rodil</i>
Sala Contenciosa- administrativa, secció 3ª, de 05.10.1998	<i>No consta</i>	RJ 1998\7731	<i>Segundo Menéndez Pérez</i>
Sala civil, secció 1ª, de 04.07.1994	654/1994	RJ 1994\6427	<i>Francisco Morales Morales</i>
Sala civil, secció 1ª, de 25.02.1994	133/1994	RJ 1994\1263	<i>Eduardo Fernández-Cid de Temes</i>
Sala civil, secció 1ª, de 15.02.1994	117/1994	RJ 1994\1316	<i>Teófilo Ortega Torres</i>
Sala civil, secció 1ª, de 22.12.1992	1185/1992	RJ 1185/1992	<i>Francisco Morales Morales</i>
Sala Contenciosa- administrativa, secció 2ª, de 20.01.1989	<i>No consta</i>	RJ 1989\150	<i>Benito S. Martínez Sanjuán</i>
Sala contencios- administratiu de 23.03.1988	<i>No consta</i>	RJ 1988\1702	<i>Benito S. Martínez Sanjuán</i>
Sala civil de 01.03.1988	<i>No consta</i>	RJ 1988\1540	<i>Mariano Martín-Granizo Fernández</i>
Sala social de 10.10.1975	3791/1975	<i>No consta</i>	<i>Mamento Cerezo Abad</i>
Sala Civil de l'01.12.1944	<i>No consta</i>	1272/1944	<i>No consta</i>

Tribunal Superior de Justicia

Sala i data	Número de sentència	Referència	Magistrat ponent
TSJ del País Basc (Sala Contenciosa –Administrativa, secció 2ª) de 28.09.2010	647/2010	JUR 2010\398458	<i>Ana Rodrigo Landazábal</i>

Audiències Provincials

Tribunal i data	Número de sentència	Referència	Magistrat ponent
AP de A Coruña (Sección 6ª) de 30.06.2015	211/2015	JUR 2015/193323	<i>Angel Pantín Reigada</i>
AP de Guipúzcoa (Secció 3ª) de 18.05.2015	121/2015	JUR 2015\176462	<i>Iñigo Suárez Odriozola</i>
AP de Madrid (Secció 20ª) de 05.05.2015	170/2015	JUR 2015\1508065	<i>Ramón Fernando Rodríguez Jackson</i>
AP de Madrid (Secció 25ª) de 08.04.2014	154/2014	JUR 2014\126504	<i>Angel Luis Sobrino Blanco</i>
AP de Astúries (Secció 5ª) de 10.01.2014	4/2014	JUR 2014\27780	<i>José María Álvarez Seijó</i>
AP de La Rioja (Secció 1ª) de 30.12.2013	374/2013	JUR 2014\24837	<i>Ricardo Moreno García</i>
AP de València (Secció 6ª) de 29.11.2013	495/2013	JUR 2014\79798	<i>María Mestre Ramos</i>
AP de Sevilla (Secció 5ª) de 28.10.2013	491/2013	JUR 2014\18844	<i>Conrado Gallardo Correa</i>
AP de Barcelona (Secció 17ª) de 23.10.2013	470/2013	JUR 2014\52590	<i>María Sanabuja Buenaventura</i>

AP de Castelló (Secció 3ª) de 08.05.2013	195/2013	JUR 2013\267438	<i>Rafael Giménez Ramón</i>
AP de Cantàbria (Secció 2ª) de 06.05.2013	264/2013	JUR 2013\275981	<i>Javier de la Hoz de la Escalera</i>
AP de Cadis de 12.03.2013	55/2013	JUR 2013\222938	<i>Margarita Álvarez-Ossorio Benítez</i>
AP de Barcelona (Secció 1ª) de 11.02.2013	55/2013	AC 2013/693	<i>Antonio Ramón Recio Córdoba</i>
AP de Astúries (Secció 7ª) de 09.01.2013	<i>No consta</i>	JUR 2013\54521	<i>Paz Fernández-Rivera González</i>
AP de Madrid (Secció 19ª) de 10.12.2012	607/2012	AC 2013\158	<i>Epifanio Legido López</i>
AP de Madrid (Secció 21ª) de 16.10.2012	475/2012	AC 2012\2013	<i>Guillermo Ripoll Olazábal</i>
AP de Astúries (Secció 8ª) de 18.06.2012	257/2012	AC 2012 \1118	<i>Elena Rodríguez-Vigil Rubio</i>
AP de Barcelona (Secció 1ª) de 21.05.2012	240/2012	AC 2012\488	<i>María Dolores Portella Lluç</i>
AP de Madrid (Secció 25ª) de 20.04.2012	208/2012	AC 2012\953	<i>Fernando Delgado Rodríguez</i>
AP de Madrid (Secció 14ª) de 27.03.2012	167/2012	JUR 2012\167767	<i>Paloma García de Ceca</i>
AP de Santa Cruz de Tenerife (Secció 4ª) de 13.03.2012	108/2012	AC 2012\765	<i>Pablo José Moscoso Torres</i>
AP de Madrid (Secció 10ª) de 13.03.2012	175/2012	AC 2012\764	<i>María Josefa Ruiz Marín</i>
AP de Àlaba (Secció 1ª) de 20.02.2012	66/2012	AC 2012\693	<i>Íñigo Madaria Azcoitia</i>
AP de Illes Balears (Secció 4ª) de 06.02.2012	51/2012	JUR 2012\90503	<i>Juana María Gelabert Ferragut</i>
AP de Saragossa (Secció 4ª) de 01.02.2012	26/2012	AC 2012\644	<i>Juan Antonio Medrano Sánchez</i>
AP de Madrid (Secció 25ª) de 14.11.2011	547/2011	AC 2011\2295	<i>Jose María Gugheri Vázquez</i>

AP de Astúries (Secció 5ª) de 22.09.2011	326/2011	JUR 2001\416006	<i>María José Pueyo Mateo</i>
AP de Almeria (Secció 1ª) de 27.07.2011	106/2011	JUR 2012\53686	<i>María Lourdes Molina Romero</i>
AP de Salamanca (Secció 1ª) de 22.07.2011	338/2011	JUR 2011\316497	<i>José Antonio Vega Bravo</i>
AP d'Astúries 19.07.2011	296/2011	JUR 2011\415983	<i>María José Poyuelo Mateo</i>
AP de Barcelona (Secció 13ª) de 30.06.2011	360/2011	AC 2011\2068	<i>Mª Angeles Gomis Masque</i>
AP de Madrid (Secció 11ª) de 30.06.2011	451/2011	JUR 2011\339102	<i>Jesús Gavilán López</i>
AP de Biscaia (Secció 5ª) de 24.06.2011	275/2011	AC 2012\558	<i>María Elisabeth Huerta Sánchez</i>
AP de Biscaia (Secció 3ª) de 21.06.2011	300/2011	JUR 2011\299142	<i>María Concepción Marco Cacho</i>
AP de Biscaia (Secció 3ª) de 26.05.2011	377/2011	AC 2011/1423	<i>Reyes Castresana García</i>
AP de Toledo de 24.05.2011	170/2011	JUR 2011 \ 268348	<i>Urbano Suárez Sánchez</i>
AP de Madrid de 26.04.2011	291/2011	AC 2011\1303	<i>Ana María Olalla Camarero</i>
AP de Barcelona (Secció 17ª) de 14.04.2011	188/2011	JUR 2011\260554	<i>María del Pilar Ledesma Ibañez</i>
AP de Saragossa (Secció 2ª) de 29.03.2011	1770/2011	JUR 2011\270625	<i>Julián Carlos Arqué Bescós</i>
AP de Saragossa (Secció 2ª) de 29.03.2011	185/2011	JUR 2011\270612	<i>Francisco Asín Garós</i>
AP de Madrid (Secció 10ª) de 24.01.2011	42/2011	AC 2011\311	<i>María Isabel Fernández del Prado</i>
AP de Madrid (Secció 18ª) de 11.11.2010	535/2010	JUR 2011\54918	<i>Pedro Pozuelo Pérez</i>
AP de Cadis (Secció 5ª) de 01.09.2010	400/2010	AC 2011\99	<i>Ramón Romero Navarro</i>
AP de Saragossa (Secció 4ª) de 30.06.2010	328/2010	JUR 2010\377242	<i>Eduardo Navarro Peña</i>

AP de Madrid (Secció 10ª) de 14.05.2010	234/2010	JUR 2010\229532	<i>José Manuel Arias Rodríguez</i>
AP d' Astúries de 30.04.2010	216/2010	AC 2010\1023	<i>Ramón Ibáñez de Aldecoa Lorente</i>
AP de Illes Balears (Secció 5ª) de 19.04.2010	150/2010	JUR 2010\233285	<i>Santiago Oliver Barceló</i>
AP de Múrcia (Secció 1ª) de 18.03.2010	161/2010	AC 2010\441	<i>Andrés Pacheco Guevara</i>
AP de Madrid (Secció 13ª) de 22.01.2010	18/2010	AC 2010\355	<i>José González Olleros</i>
AP de Madrid (Secció 9ª) de 22.01.2010	32/2010	AC 2010\743	<i>José María Pereda Laredo</i>
AP de Málaga (Secció 6ª) de 21.01.2010	34/2010	JUR 2010/246893	<i>Antonio Alcalá Navarro</i>
AP de Albacete (Secció 2ª) de 11.01.2010	7/2010	JUR 2010\107286	<i>Juan Manuel Sánchez Perifricación</i>
AP de Burgos (Secció 3ª) de 11.11.2009	422/2009	AC 2010\278	<i>María Esther Villamar San Salvador</i>
AP de Madrid (Secció 9ª) de 03.11.2009	500/2009	JUR 2010\38537	<i>José Luis Durán Berrocal</i>
AP de La Corunya (Secció 3ª) de 11.09.2009	356/2009	JUR 2009\437369	<i>Mª José Pérez Pena</i>
AP de Barcelona (Secció 14ª) de 09.09.2009	575/2009	AC 2009\1992	<i>Carlos Villagrana Alcaide</i>
AP de València (Secció 9ª) de 28.07.2009	214/2009	JUR 2009\438113	<i>Gonzalo Caruana Font de Mora</i>
AP de Àlaba (Secció 1ª) de 03.07.2009	299/2009	JUR 2009\499728	<i>Mercedes Guerrero Romeo</i>
AP de Barcelona (Secció 1ª) de 16.06.2009	271/2009	JUR 2009\408515	<i>Antonio Ramón Recio Córdoba</i>
AP de La Corunya (Secció 6ª) de 23.04.2009	215/2009	JUR 2009\257555	<i>José Gómez Rey</i>
AP de Astúries (Secció 7ª) de 17.02.2009	84/2009	AC 2009\475	<i>Paz Fernández- Rivera González</i>

AP de Madrid (Secció 13ª) de 18.12.2008	585/2008	JUR 2009\88252	<i>José González Olleros</i>
AP de Girona (Secció 1ª) de 17.11.2008	421/2008	JUR 2009\74499	<i>Fernando Ferrero Hidalgo</i>
AP de La Corunya (Secció 5ª) de 22.10.2008	428/2008	JUR 2009\106366	<i>Carmen Martelo Pérez</i>
AP de Madrid (Secció 18ª) de 13.10.2008	506/2008	JUR 2009\37455	<i>José María Salcedo Gener</i>
AP de Valladolid (Secció 3ª) de 27.09.2008	264/2007	AC 2008\188	<i>Ángel Muñoz Delgado</i>
AP de Las Palmas de Gran Canaria (Secció 4ª) 25.09.2008	346/2007	JUR 2008\5970	<i>Víctor Manuel Martín Calvo</i>
AP de La Corunya (Secció 4ª) de 22.09.2008	396/2008	AC 2008\1960	<i>José Luis Seoane Siegelberg</i>
AP de València (Secció 11ª) de 18.07.2008	493/2008	JUR 2009\5297	<i>José Alfonso Orolas Romero</i>
AP de Valladolid de 08.07.2008	123/2008	AC 2008\1713	<i>José Jaime Sanz Cid</i>
AP de Àlaba (Secció 1ª) de 25.02.2008	68/2008	JUR 2008\166158	<i>Iñigo Elizburu Aguirre</i>
AP de Cadis (Secció 8ª) de 06.02.2008	35/2008	JUR 2008\245548	<i>Lourdes Marín Fernández</i>
AP de Sevilla (Secció 8ª) de 12.12.2007	457/2007	JUR 2011\233759	<i>José María Fragoso Bravo</i>
AP de Barcelona (Secció 17ª) de 11.12.2007	677/2007	AC 2008\1529	<i>Amelia Mateo Marco</i>
AP de Castelló (Secció 3ª) de 10.12.2007	441/2007	JUR 2008\109430	<i>Mª Angeles Gil Marqués</i>
AP de Sevilla (Secció 8ª) de 07.11.2007	402/2007	AC 2011\1656	<i>Joaquín Pablo Maroto Márquez</i>
AP de Barcelona (Secció 14ª) de 05.11.2007	562/2007	JUR 2008\31770	<i>Francisco Javier Pereda Gámez</i>
AP de Barcelona (Secció 14ª) de 15.10.2007	520/2007	JUR 2008\12749	<i>Francisco Javier Pereda Gámez</i>

AP de Valladolid (Secció 3a) de 27.09.2007	264/2007	AC 2008\188	<i>Ángel Muñoz Delgado</i>
AP de Valladolid (Secció 3ª) de 03.09.2007	235/2007	JUR 2008\356842	<i>Miguel Angel Sendrino Arenas</i>
AP de Córdoba (Secció 2ª) de 13.07.2007	175/2007	AC 2008\165	<i>José María Morillo-Velarde Pérez</i>
AP de Palència (Secció 1ª) de 12.07.2007	193/2007	JUR 2008\70575	<i>Carlos Miguelez del Río</i>
AP de Sevilla (Secció 2ª) de 29.06.2007	343/2007	JUR 2008\17151	<i>Carlos Mª Piñol Rodríguez</i>
AP de Barcelona (Secció 1ª) de 20.06.2007	422/2007	AC 2007\1692	<i>María Dolores Portella Llub</i>
AP de Lleida (Secció 2ª) de 15.06.2007	209/2007	JUR 2007\300683	<i>Albert Montell García</i>
AP de València (Secció 11ª) de 04.06.2007	318/2007	JUR 2007\343874	<i>José Alfonso Arolas Romero</i>
AP de Barcelona (Secció 11ª) de 07.05.2007	247/2007	JUR 2007\261634	<i>José Antonio Ballester Llopis</i>
AP de Madrid (Secció 11ª) de 02.04.2007	310/2007	JUR 2007\202313	<i>José Alfaro Hoyos</i>
AP de Barcelona de 12.03.2007	146/2007	JUR 2007\120628	<i>Rosa Mª Agulló Berenguer</i>
AP de La Corunya (Secció 3ª) de 02.02.2007	27/2007	JUR 2007\88420	<i>José Pérez Pena</i>
AP de Castelló (Secció 3ª) INTERLOCUTÒRIA de 28.02.2007	107/2007	JUR 2007\274090	<i>Iciar Cordero Cutillas</i>
AP de Sevilla (Secció 8ª) de 17.01.2007	15/2007	JUR 2007\158931	<i>Joaquín Pablo Maroto Márquez</i>
AP de Sevilla (Secció 6ª) de 14.12.2006	594/2006	JUR 2007\180421	<i>Carmen Abolafia de Llanos</i>
AP de Biscaia (Secció 5ª) de 20.11.2006	510/2006	JUR 2007\99209	<i>Magdalena García Larragán</i>
AP d'Astúries (Secció 7ª) de 22.09.2006	450/2006	JUR 2006\294153	<i>Rafael Martín del Peso</i>

AP de Madrid (Secció 21ª) de 02.06.2006	259/2006	AC 2006\1905	<i>María Almudena Cánovas del Castillo Pascual</i>
AP de Navarra (Secció 3ª) de 07.06.2006	80/2006	AC 2007\317	<i>Juan José García Pérez</i>
AP de València (Secció 8ª) de 15.11.2005	650/2005	JUR 2006\101662	<i>Enrique Emilio Vives Reus</i>
AP de Sevilla (Secció 5ª) de 14.10.2005	470/2005	JUR 2006°130169	<i>José Herrera Tagua</i>
AP de Sevilla (Secció 8ª) de 29.06.2005	252/2005	AC 2005\1957	<i>José María Frago Bravo</i>
AP de La Corunya (Secció 6ª) de 24.05.2005	278/2005	AC 2006\202	<i>José Gómez Rey</i>
AP de Madrid (Secció 18ª) de 18.04.2005	284/2005	JUR 2005\160065	<i>María Guadalupe de Jesús Sánchez</i>
AP de La Corunya (Secció 6ª) de 01.04.2005	177/2005	AC 2006\225	<i>José Gómez Rey</i>
AP de Barcelona (Secció 19ª) de 17.03.2005	104/2005	JUR 2005\115572	<i>Miguel Julián Collado Nuño</i>
AP de València (Secció 8ª) de 04.03.2005	109/2005	JUR 2005\103946	<i>Fernando Javier Jiménez</i>
AP de Sevilla (Secció 6ª) d' 11.02.2005	51/2005	JUR 2005\145480	<i>Ruperto Molina Vázquez</i>
AP de Sòria (Secció 1ª) de 28.12.2004	183/2004	JUR 2005\28231	<i>José Ruiz Ramo</i>
AP de Càceres (Secció 1ª) de 08.11.2004	449/2004	AC 2004\1970	<i>Salvador Castañeda Bocanegra</i>
AP de Burgos (Secció 2ª) de 22.04.2004	172/2004	AC 2004\1828	<i>Agustín Picón Palacio</i>
AP de Madrid (Secció 12ª) de 23.02.2004	140/2004	JUR 2004\250008	<i>José Zarzuelo Descalzo</i>
AP de Biscaia (Secció 5ª) de 28.10.2003	507/2003	JUR 2003\271987	<i>Leonor Ángeles Cuenca García</i>
AP de la Rioja (Sección Única) de 31.07.2003	290/2003	JUR 2003\242099	<i>Alfonso Santisteban Ruiz</i>

AP de Ourense (Secció 2ª) de 19.07.2003	<i>No consta</i>	JUR 2003\179008	<i>Abel Carnajales Santa Eufemia</i>
AP de Salamanca (Secció única) de 09.07.2003	286/2003	JUR 2003\234762	<i>Jaime Marino Borrego</i>
AP de Salamanca (Secció única) de 07.07.2003	283/2003	JUR 2003\234679	<i>Francisco Javier Cambón García</i>
AP de Badajoz (Secció 3ª) de 01.07.2003	398/2003	JUR 2004\46472	<i>José María Moreno Montero</i>
AP de Badajoz (Secció 3ª) de 19.05.2003	307/2003	JUR 2004\23484	<i>Francisco Rubio Sánchez</i>
AP de Sevilla (Secció 2ª) de 15.11.2002	586/2002	JUR 2003\147210	<i>Víctor Nieto Matas</i>
AP de Sevilla (Secció 8ª) de 05.03.2003	124/2003	JUR 2003\193523	<i>José María Frago Bravo</i>
AP de Madrid (Secció 11ª) de 18.06.2002	<i>No consta</i>	AC 2002\1606	<i>Jesús Gavilán López</i>
AP de Valladolid (Secció 1ª) de 07.06.2002	217/2002	JUR 2002\ 201486	<i>José Ramón Alonso- Mañero Pardal</i>
AP de Badajoz (Secció 3ª) de 26.03.2002	73/2002	JUR 2002\142048	<i>Francisc Rubio Sánchez</i>
AP de Sevilla (Secció 2ª) de 25.03.2002	153/2002	JUR 2002\205749	<i>Rafael Márquez Romero</i>
AP de Badajoz (Secció 3ª) de 23.03.2001	70/2001	AC 2001\2243	<i>Marina Muñoz Acero</i>
AP de Valladolid (Secció 1ª) de 12.09.2000	371/2000	JUR 2000\289519	<i>Mª Teresa González Cuartero</i>
AP de Albacete (Secció 2ª) de 02.11.1999 (Interlocutòria de 07.05.02 del TS)	120/1999	ROJ AB 696/1999	<i>Antonio Jesús Nebot de la Concha</i>
AP de València (Secció 7ª) de 29.01.1999	63/1999	AC 1999\102	<i>José Antonio Laboz Rodrigo</i>
AP de Múrcia (Secció 3ª) de 16.11.1998	334/1998	JUR 1999\30315	<i>Cristina Pla Navarro</i>
AP de Guipúzcoa (Secció 1ª) de 20.04.1998	142/1998	AC 1998\7942	<i>Ane Maite Loyola Iriando</i>

AP de Àlaba (Secció 2ª) de 31.01.1998	21/1998	AC 1998 \ 4231	<i>José Jaime Tapia Parreño</i>
AP de Alicante (Secció 5ª) de 28.05.1996	386/1996	AC 1996\1419	<i>Visitación Pérez Serra</i>

Jutjats de Primera Instància

Tribunal i data	Número de sentència	Referència	Magistrat ponent
JPII de Laredo núm. 2 (Província de Cantàbria) de 29.03.2011	39/2011	AC 2011\1172	<i>Margarita Gómez Martín</i>
JPI núm. 20 de Madrid de 22.10.2010	<i>No consta</i>	<i>No consta</i>	<i>Blanca Rosa Bartolomé Collado</i>
JPI de Barcelona núm. 29 de 12.01.2009	2/2009	AC 2011\892	<i>Maria del Pilar Ledesma Ibañez</i>
JPI de Las Palmas de Gran Canaria núm. 14 de 20.05.2008	1244/2007	AC 2011\1110	<i>Cosme Antonio López Rodríguez</i>
JPI de La Corunya de 12.02.2008	<i>No consta</i>	AC 2008\121	<i>Beatriz de las Nieves Alvarez Casanova</i>
JPI de Vilanova i la Geltrú de 27.09.2007	479/2006	JUR 2011\183773	<i>Maria Victoria López Asín</i>
JPI de València núm. 17 de 29.12.2003	207/2002	AC 2004\826	<i>Salvador Vilata Menadas</i>
JPI de Múrcia núm. 8 de 28.12.2000	518/2000	AC 2001\264	<i>Miguel Angel Larrosa Amante</i>

ANNEX 1: EL MODEL DE L'ASSOCIACIÓ DE FUTBOL ANGLESA

Drafting Notes

Obligatory clauses

The clauses which are in **bold** are the Obligatory Terms that the parties must include in the Representation Contract. Clauses in *bold and italics* represent alternative clauses, the inclusion of one of which is obligatory as per the text below. The remaining clauses are recommended clauses, designed to bring a particular matter to the parties attention and providing a possible recommended form, but these may be altered or removed as the parties see fit.

For the avoidance of doubt the Obligatory Terms are the Key Terms Summary, recitals 1 - 3, clauses 1, 2, 3 or 5, 6, 7, 10 (excluding 10g), 11, 13, 14, 15, 16, 20 (in part), 24, 28, 30, 31, 32 and 33 and the execution provisions, including the signature page and Independent Legal Advice Confirmation page (and parent/guardian countersignature if necessary).

Updated Clauses for [DATE] 2011

In 2009 the FIFA Congress declared its support for an in-depth reform of the players' agents system through a new approach based on the concept of intermediaries. It is understood that this reform may result in the current players' agents licensing system and the Agents Regulations ceasing to have effect and/or being superseded.

In order to reflect these possible regulatory changes, The FA has made various amendments to the Representation Contract.

Parties should take independent legal advice in relation to their Representation Contracts and must at all times ensure that their contractual arrangements comply with the applicable Rules and Regulations of The FA and FIFA.

KEY TERMS SUMMARY

The following represents a summary of certain important information in your contract. It does not form part of your contract, is subject to the terms of the contract, and in the event of any conflict, the contract will apply.

PARTIES

Player: .....[insert name]

Agent: .....[insert name]

SERVICES TO BE PROVIDED

The Player appoints the Agent to provide the following services:

[insert description of the services consistent with the terms of clause 1 of the contract].

The Player has agreed to use the services of the Agent on an [EXCLUSIVE / NON-EXCLUSIVE delete as applicable] basis.

DURATION

The contract will take effect from ..... [insert start date]

The contract will last until ..... [insert end date]

FEES

The Player agrees to pay the Agent a fee as follows, excluding VAT:

[insert details of the fee payable during (and after) the contract (e.g. an hourly rate, a percentage of earnings by periodic instalments etc); the terms upon which it is payable, (e.g. 30 days after receipt of invoice); and the regularity of payment (e.g. at the commencement of the playing contract, monthly/quarterly/annual instalments)]

PLAYER CONSENT (delete if not applicable)

The Player agrees that the Agent may provide services to any Club to which the Player may become contracted (or with which he may renew a playing contract). This consent is given on the basis that, for so long as the Agents Regulations remain in force, the requirements of the Agents Regulations relating to Player Consent are complied with in full.

REPRESENTATION CONTRACT between AGENT and PLAYER

THIS REPRESENTATION CONTRACT is made the   day of

BETWEEN

**[NAME OF INDIVIDUAL AUTHORISED AGENT] (the
‘Authorised Agent’)**

**[LICENCE / REGISTRATION NUMBER] of
[COMPANY NAME and ADDRESS (where applicable)] (the
‘Company’)**

and

[THE PLAYER]

[ADDRESS]

[D.O.B.]

(the ‘Player’)

WHEREAS

- (1) The Authorised Agent has informed the Player in writing that he should consider taking independent legal advice in relation to this Representation Contract and he has afforded the Player the opportunity to take such legal advice prior to the execution of this Representation Contract.
- (2) The Player has provided written confirmation in the form set out at Appendix 1 to this Representation Contract on or before the date of this Representation Contract that either (i) he has obtained such legal advice or (ii) he has decided that he does not need to do so.
- (3) The Player and Authorised Agent acknowledge that FIFA has indicated that it intends on reforming the regulation of player agents and that this may result in The Football Association

Football Agents Regulations (the ‘Agents Regulations’) ceasing to have effect and/or a new set of regulations on working with intermediaries being implemented by FIFA and/or the Association (the ‘Proposed New Regulations’);

- (4) In the event that the Agents Regulations cease to have effect and/or the Proposed New Regulations are implemented, the Player and the Authorised Agent intend this Representation Contract to survive and to continue to bind both parties.

IT IS HEREBY AGREED as follows:

APPOINTMENT

- 1. The Player hereby appoints the Authorised Agent to provide services on the following terms:**

[describe the detail and nature of the services].

[The Player is contracted to the Authorised Agent on an exclusive basis in accordance with clause 3 below]

or [delete as applicable]

[The Player is contracted to the Authorised Agent on a non-exclusive basis in accordance with clause 5 below].

(the ‘Services’)

TERM

- 2. The term of this Representation Contract shall, subject to clauses 13 to 16 below, be for a period of [MONTHS/YEARS up to a maximum of 2 years] from the date hereof at the end of which it shall terminate without notice. The Representation**

Contract may be renewed at any time upon the written agreement of both parties, provided that the term of the Representation Contract renewed by the parties shall not be for a term of more than 2 years.

NATURE OF THE RELATIONSHIP

3. *[IF AGREEMENT IS EXCLUSIVE UNDER CLAUSE 1 - For the term of this Representation Contract the Player shall engage no other Authorised Agent (as defined in the Agents Regulations) in relation to, or to provide, the Services without the written consent of the Authorised Agent.]*

4. [IF AGREEMENT IS NON-EXCLUSIVE UNDER CLAUSE 1- Where the Authorised Agent has not performed any Services for the Player in respect of any particular Transaction or Contract Negotiation (as defined in the Agents Regulations) pursuant to the terms of this Representation Contract, no payment shall be due or payable to the Authorised Agent in respect of such Transaction or Contract Negotiation under the terms hereof.]

5. *[IF AGREEMENT IS NON-EXCLUSIVE UNDER CLAUSE 1- The Player shall be entitled to appoint any other authorised agents (as defined in the Agents Regulations) to provide the Services during the term of this Representation Contract.]*

6. The Player shall not be obliged to use the services of the Authorised Agent during the term of this Representation Contract and may represent himself in any Transaction or Contract Negotiation (as defined in the Agents Regulations) should he so desire.

REMUNERATION

7. In consideration for the provision of the Services, the Player shall pay to the Authorised Agent a fee in accordance with the requirements of the Agents Regulations, for so long as they remain in force, and the terms of this Representation Contract as follows:

[Set out full details of the fee payable both during the Representation Contract and after expiry of the Representation Contract (e.g. an hourly rate, a percentage of earnings by periodic instalments, post-termination entitlement etc) and specify the terms upon which it is payable, (e.g. 30 days after receipt of invoice) and the regularity of payment (e.g. at the commencement of the playing contract, monthly/ quarterly /annual instalments]

The above sums being exclusive of any Value Added Tax that may be payable.

8. Payment of the sums due above shall be made subject to receipt by the Player of the Authorised Agent's written invoices therefor.

9. The Authorised Agent shall bear all expenses incurred in performing his duties under this Representation Contract and the Player shall not be liable to make any payments not expressly set out herein.

OBLIGATIONS

10. The Authorised Agent undertakes and warrants to the Player that he will at all times during the term of this Representation Contract perform the Services conscientiously and in the best interests of the Player and, in particular, that:

- a. he shall provide the Services to the best of his ability and use all reasonable endeavours in connection therewith;
- b. he shall keep the Player informed of any and all material information relating to the provision of the Services and shall not enter into negotiations with any third parties on the Player's behalf without the Player's consent;
- c. he shall comply with the Rules of the Football Association and the Agents Regulations;
- d. he holds, and will continue to hold, a current valid licence/registration issued by The Football Association;
- e. he has, and shall maintain, in place valid and effective professional liability insurance in respect of the Services and shall, at the Player's request, provide the Player with a copy of the policy;
- f. he shall not, either directly or indirectly, make payments of any kind to, or receive payments of any kind from, a Club (as defined in the Agents Regulations), which results from the provision of the Services, save where permitted in accordance with the Agents Regulations;

g. he shall not incur any liability in excess of £1000 on behalf of the Player without the prior consent of the Player;

h. he shall, on or before 30 November each year, provide an itemised statement (in the form prescribed by The Football Association from time to time) to the Player covering the period from 1 October of the previous year to 30 September of the relevant year, which sets out any and all remuneration or payments of whatever nature, including in relation to Commercial Rights (as defined in the Agents Regulations), charged by the Authorised Agent to the Player during that period.

11. The Player undertakes and warrants to the Authorised Agent that:

a. he is free to enter into the Representation Contract and is not prevented or restricted from so doing by any other extant agreement with another authorised agent or otherwise;

b. [IF AGREEMENT IS EXCLUSIVE UNDER CLAUSE 1 - he shall notify the Authorised Agent of any approach or offer or inquiry that the Player receives from any other authorised agent, club or person acting directly or indirectly on behalf of a club that falls within the scope of the Services. The Player shall not be entitled to engage the services of another authorised agent without the prior written consent of the Authorised Agent;]

c. he shall comply with the Rules of the Football Association and the Agents Regulations;

d. he shall provide any such information that the Authorised Agent may reasonably require in order to enable the Authorised Agent to perform the Services hereunder; and

- e. where permitted by this Representation Contract, if he makes a written request to a club that the club deal with someone other than the Authorised Agent, including with the Player himself, in relation to a Transaction or Contract Negotiation (as defined within the Agents Regulations) he shall provide the Authorised Agent with a copy of the written request as soon as reasonably practical and in any event within 5 days of its execution.

PLAYER CONSENT

- 12. Unless and until otherwise advised by the Player to the Authorised Agent in writing, the Player consents to the Authorised Agent providing services in respect of the Player to any Club to which the Player may become contracted (or with which he may renew a playing contract) during the term of this agreement provided always that the provision of such services shall not be to the detriment of the Authorised Agent's primary responsibility to represent the Player honestly and efficiently pursuant to his obligations under this Representation Contract and that, for so long as the Agents Regulations remain in force, the requirements relating to Player Consent as set out in the Agents Regulations are complied with in full.

TERMINATION

- 13. If the Authorised Agent's licence/registration is suspended or withdrawn during the term of this Representation Contract as determined by The Football Association or other relevant national association or FIFA, and the relevant appeal process has been exhausted where applicable, then this Representation Contract shall be automatically terminated with immediate effect.

14. If either party:
- a. commits a material breach of this Representation Contract which is not capable of remedy;
  - b. commits a material breach of this Representation Contract which is capable of being remedied but fails to remedy such breach within 30 days of a receipt of written notice from the non-defaulting party specifying the breach and requiring it to be remedied; or
  - c. is declared bankrupt [or, in the case of the Authorised Agent only, if the Company becomes insolvent], this Representation Contract may be terminated by the non-defaulting party on written notice with immediate effect.

15. Any sums that fall due for payment to the Authorised Agent after termination of this Representation Contract, other than those sums arising out of rights that have been accrued before termination, shall not be due and payable by the Player if:

- a. the Representation Contract is terminated in accordance with clause 13; or
- b. the Representation Contract is terminated in accordance with clause 14 to the extent only that the material breach giving rise to such termination is committed by the Authorised Agent

16. [WHERE THE AUTHORISED AGENT IS EMPLOYED OR RETAINED ON BEHALF OF AN ORGANISATION - Should the Authorised Agent, during the term of this Representation Contract, cease to be an employee

or director or other authorised representative of the Company, the Player shall be informed in writing by the Authorised Agent as soon as reasonably practicable thereafter, and the Player shall be given the option to:

- a. continue to be represented by the Authorised Agent under this Representation Contract subject to any provisions, restrictions or obligations that may exist between the Authorised Agent and the Company; or
- b. terminate the Representation Contract and be represented by, and enter into a representation contract with, another authorised agent employed by the Company without any further obligations to the Authorised Agent other than in respect of any outstanding sums that are or shall be due to the Authorised Agent hereunder (subject to the relevant provisions of the Agents Regulations regarding entitlement to remuneration and to any provisions or obligations that may exist between the Authorised Agent and the Company); or
- c. terminate the Representation Contract and, if he so wishes, seek alternative representation without any further obligations to the Authorised Agent and/or the Company other than in respect of any outstanding sums that are or shall be due to the Authorised Agent hereunder (subject to the relevant provisions of the Agents Regulations regarding entitlement to remuneration and any provisions or obligations that may exist between the Authorised Agent and the Company).

The Player shall be required to notify the Authorised Agent in writing of his election within 28 days of receiving notice from the Authorised Agent of his change in circumstances, and in the event that the Player elects the option set out in clause 16(b) above, the Authorised Agent shall sign any documents and do any acts as may be necessary to novate this Representation Contract to a third party authorised agent employed by the Company.]

NOTICES

17. All notices to be given under this Representation Contract shall be in writing in English and left at or sent by first class registered or recorded delivery mail or facsimile to the address of the party as set out above or to such other address and/or addresses as the party concerned shall from time to time designate by written notice pursuant hereto.

18. Any such notice shall be deemed given, in the case of hand delivery, at the time when the same is left at the addressee's address or, in the case of first class registered post or recorded delivery mail, on the business day after delivery or, in the case of a facsimile, upon transmission by the sender provided that the transmitting facsimile machine generates upon completion of the transmission a transmission report stating that the notice has been duly transmitted without error to the addressee's facsimile number.

SEVERABILITY

19. If any term or provision in this Representation Contract shall be held to be illegal, invalid or unenforceable, in whole or part, under any enactment, rule of law or as a result of the Agents Regulations ceasing to have effect and/or the Proposed New Regulations being

implemented, such term or provision or part shall to that extent be deemed not to form part of this Representation Contract but the legality, validity and enforceability of the remainder of this Representation Contract shall not be affected.

CONFIDENTIALITY

20. **Save as required by law or any fiscal or regulatory authority (including The Football Association), each party undertakes** [to keep the terms of this Representation Contract and any information of a confidential nature that he may receive in respect of the other party during the term of this Representation Contract strictly confidential and shall at no time (whether before or after expiry of the term of this Representation Contract) divulge any such information to any third party (other than to their respective professional advisors) without the consent of the other party.]

ENTIRE AGREEMENT

21. This Representation Contract sets out the entire agreement between the parties hereto, in relation to those matters set out herein, and supersedes all prior discussions statements representations and undertakings between them or their advisors.

22. Clause 21 shall not exclude any liability which either party would otherwise have to the other or any right which either of them may have to rescind this Representation Contract in respect of any statements made fraudulently by the other prior to the execution of this Representation Contract or any rights which either of them may have in respect of fraudulent concealment by the other.

23. This Representation Contract may not be amended, modified or superseded unless expressly agreed to in writing by both parties.

RELATIONSHIP BETWEEN THE PARTIES

24. The Authorised Agent is not authorised under this Representation Contract to enter into employment contracts on behalf of the Player or bind the Player in a contractual relationship in any way whatsoever, [save as provided for under Clause 10(g)].

PROPOSED NEW REGULATIONS

25. The obligations owed pursuant to Clauses 10(c), 10(d), 10(f), 10(h), 11(c), 13, and 30 of this Representation Contract shall only bind the parties for so long it is a requirement of the Agents Regulations (or any successor thereto) that those clauses be included in this Representation Contract. In the event that any of the aforementioned clauses are no longer required by the Agents Regulations (or any successor thereto) the relevant clause(s) shall be automatically deleted and shall cease to bind the parties.

SURVIVAL OF RIGHTS, DUTIES AND OBLIGATIONS

26. Expiry or termination of this Representation Contract shall not release the parties from any liability or right of action or claim which at the time of such expiry or termination has already accrued or may accrue to either party in respect of any act or omission prior to such expiry or termination.

27. Expiry or termination shall not affect the coming into force or the continuance in force of any provision hereof which is expressly

or by implication intended to come into or continue in force on or after such termination.

NON-ASSIGNMENT

28. The Authorised Agent shall not assign, subcontract or novate the benefit or burden of this Representation Contract or of any of its provisions without the prior consent in writing of the Player (such consent to be given or withheld in the Player's absolute discretion) and in any case, for as long as the Agents Regulations remain in force, shall not assign, subcontract or novate the benefit or burden of this Representation Contract or of any of its provisions to an Unauthorised Agent (as defined in the Agents Regulations).

THIRD PARTY RIGHTS

29. Notwithstanding any other provision of this Representation Contract, a person who is not a party to this Representation Contract has no rights under the Contracts (Rights of Third Parties) Act 1999 to rely upon or enforce any term of this Representation Contract.

SUPPLEMENTAL AGREEMENTS

30. Any other arrangements between the parties in any way connected to the provision of the Services that are supplemental to this Representation Contract shall be in accordance with the requirements of the Agents' Regulations and shall be annexed to the Representation Contract and submitted to The Football Association (and other relevant national association) for registration together with this Representation Contract.

DISPUTES

31. For as long as the Agents Regulations remain in force, any dispute between the parties arising from this Representation Contract which constitutes a breach of the Rules of the Football Association and/or the Agents Regulations shall be dealt with by the Rules of the Football Association in the first instance and referred to FIFA where appropriate. Any other dispute between the parties shall be dealt with as between the parties under Rule K (Arbitration) of the Rules of the Football Association (as may vary from time to time).

32. In the event that the Agents Regulations cease to have effect and/or the Proposed New Regulations are implemented the parties agree that:

[Parties must provide for how their disputes will be resolved.

For example:

Any dispute arising out of or in connection with this Representation Contract, including any question regarding its existence, validity or termination, shall be referred to Sport Resolutions (UK) (a trading name of The Sports Dispute Resolution Panel Ltd - Company No. 3351039) for final and binding arbitration in accordance with the Arbitration Act 1996 and Sport Resolutions (UK)'s Arbitration Rules, which Rules are deemed to be incorporated by reference to this clause.

or

The courts of England and Wales shall have exclusive jurisdiction to settle any dispute or claim that arises out of or in connection with this Representation Contract, including any question regarding its existence, validity or termination.]

GOVERNING LAW & JURISDICTION

33. This Representation Contract shall be governed by and construed and interpreted in accordance with the laws of England and Wales and, subject to clauses 31 and 32 above, the parties hereby submit to the exclusive jurisdiction of the courts of England and Wales.

SIGNATURES

This contract has been signed in fourfold and the copies have been distributed to:

**The National Association with which the Authorised Agent is registered
The National Association with which the Player is registered (if different)**

The Authorised Agent

The Player

Signed by the Player: _____ Date:
_____

Print Name -----

Signed by the Guardian: _____ Date:
_____

(if the Player is a minor)

Print Name -----

Signed by the Authorised Agent: _____ Date:
_____

LODGEMENT

The Football Association: _____ Date:
_____

Other National Association: _____ Date:
_____

Appendix 1

Independent Legal Advice Confirmation

I [insert player's name] confirm that I received independent legal advice from [Lawyer's name] of [name of firm] as to the terms and effect of this Representation Contract.

OR

I [insert player's name] confirm that I have been advised by [insert authorised agent's name] to consider taking independent legal advice in relation to the terms of this Representation Contract, and that I have been given a reasonable opportunity to take such independent legal advice, but that I have decided that I do not need to do so.

Signed by the Player: _____ **Date:**

_____

Print Name -----

Signed by the Guardian: _____ **Date:**

_____

(if the Player is a minor)

Print Name -----

***MODEL VIGENT A PARTIR DE 2011⁹⁴⁵

---

⁹⁴⁵ Informació extreta de la pàgina <http://www.thefa.com/football-rules-governance/more/agents/representation-contracts>, última visita 05.11.2014.

A part del model de contracte entre agents i jugadors, les institucions esportives angleses, i en concret la FA, han previst un contracte entre agents i clubs i un model de modificació de clàusules. Aquí es mostra aquest últim.

Variation to Representation Contract

THIS VARIATION TO REPRESENTATION CONTRACT is made

the day of

BETWEEN

**[NAME OF INDIVIDUAL AUTHORISED AGENT] (the
'Authorised Agent')**

[LICENCE / REGISTRATION NUMBER] of

**[COMPANY NAME and ADDRESS (where applicable)] (the
'Company')**

and

[THE PLAYER]

[ADDRESS]

[D.O.B.]

(the 'Player')

WHEREAS

1. The Authorised Agent is party to a representation contract with the Player dated [ ] whereby the Authorised Agent represents the Player in the negotiation of his professional playing contracts (the 'Representation Contract').
2. *[The Player is currently under a professional playing contract with registered with The Football Association and The [ ] League (the Club)].*

IT IS HEREBY AGREED as follows:

1. The Player agrees that the Authorised Agent shall be paid the following sums by way of variation to the terms of the Player Representation Contract:
2. The fees set out under clause (1) above are stated as being exclusive of any Value Added Tax that may be payable thereon.
3. The Parties acknowledge that all other Terms of the Representation Contract dated [ ] remain unchanged.

SIGNATURES

Signed by the Player: _____ Date: _____

(and Guardian if the Player is a minor)

Print Name -----

Signed by the Guardian: _____ Date: _____

(if the Player is a minor)

Print Name -----

Signed by the Authorised Agent: _____ Date: _____

Independent Legal Advice Confirmation

I [insert player's name] confirm that I received independent legal advice from [Lawyer's name] of [name of firm] as to the terms and effect of this Variation to Representation Contract.

OR

I [insert player's name] confirm that I have been advised by [insert Authorised Agent's name] to consider taking independent legal advice in relation to the terms of this Variation to Representation Contract, and that I have been given a reasonable opportunity to take such independent legal advice, but that I have decided that I do not need to do so.

Signed by the Player: _____ **Date:**

_____
(and Guardian if the Player is a minor)

Print Name -----

Signed by the Guardian: _____ **Date:**

_____
(if the Player is a minor)

Print Name -----

**** Un document de modificació dels termes del contracte⁹⁴⁶

_____

ANNEX 2: EL MODEL D'UNA EMPRESA PRIVADA AMERICANA

A nivell nord-americà, s'ha prè de referència un contracte model de l'agència *Dynasty Athlete Representation*, dedicada a la representació de jugadors de bàsquet.⁹⁴⁷ S'ha cregut pertinent comparar el model de contracte entre intermediaris i futbolistes del continent europeu amb un entre un jugador de bàsquet i un agent americà, entenent que la importància social i econòmica del futbol aquí no és equiparable al d'allà, sinó que per igual aquestes termes, a Amèrica cal mirar, com a referència, contractes en l'àmbit del bàsquet o el beisbol.

STANDARD REPRESENTATION AGREEMENT

On _____ 2009, Dynasty Athlete Representation (“Dynasty”), a Florida Corporation, 1060 Scarlet Oak St., Hollywood, FL 33019, and _____ (“Player”) enter into this Standard Representation (“Agreement”). The parties mutually agree as follows:

1. Representation of Player

(A) Player engages Dynasty as Player’s exclusive worldwide representative for the next 2 years (“Term”) with respect to the following:

---

⁹⁴⁶ <http://www.thefa.com/football-rules-governance/more/agents/representation-contracts>, última visita 05.11.2014.

⁹⁴⁷ Es tracte d'una empresa creada l'any 2007 per un jove fundador, que es va obrint un camí al mercat americà, <http://dynastyreps.com/>, última visita 06.11.2014.

(1) The negotiation of the terms of all professional basketball player contracts on behalf of Player; and

(2) Advice and counsel in all business affairs related to Player's status as a professional basketball player, including but not limited to endorsements, appearances, speaking engagements, exhibitions and clinics, books, films, media opportunities (television, radio, Internet, etc.) and promotional contracts throughout the world (collectively hereinafter "Marketing").

(B) At the conclusion of this Term, this Agreement will automatically be extended for a period of an additional two (2) years, unless Player sends a written termination letter to the address listed in Paragraph 6 below.

(C) Dynasty may publicize the fact that Dynasty is the exclusive agent for Player, including using Player's name and likeness on Dynasty's website.

(D) Player warrants that Player is not presently under any other contract which will conflict in any manner with this Agreement, and that Dynasty will act as the sole and exclusive agent on behalf of Player as described herein for the duration of this Agreement.

(E) Player will not engage other persons or companies (other than Dynasty) to perform any of the services listed in paragraph 1 without Dynasty's prior written approval.

2. Duties of Parties

(A) Dynasty will act as business advisor and negotiator on behalf of Player with respect to employment and marketing agreements entered into by Player during the Term hereof.

(B) Dynasty will negotiate Player's contracts in good faith and keep Player informed of all aspects of the negotiation of any contracts for Player.

(C) Dynasty, in the performance of its duties, agrees as follows:

- (1) to advise and consult with Player at all reasonable times;
- (2) to render advice on all contracts and business details pertaining to the Player's employment and Marketing activities.

(D) Player will promptly refer to Dynasty all verbal or written leads, communications, or requests for the rendition of Player's services. Player will consult with Dynasty concerning each and every engagement, performance, booking or contract offered to Player and Player will also consult with Dynasty regarding each engagement, performance, booking or contract that Player accepts.

3. Compensation for Services

(A) Basketball:

- (1) Dynasty will receive a fee of four percent (4%) of the gross money compensation (including base salary, incentives, and signing bonuses) which Player receives pursuant to the terms of any professional basketball contract (in the United States or abroad) Player signs during the Term of this Agreement.
- (2) If Player is released by Player's professional basketball organization, Dynasty will attempt to have Player picked up by another United States or foreign organization.
- (3) Dynasty will invoice Player for the fees in paragraph 3(A)(1) and Player will pay the fees in the invoices within thirty (30) days of

Player's receipt of any invoice. Player will make all payments to Dynasty Athlete Representation, LLC at the address listed in paragraph 6 below.

(B) Marketing:

- (1) Dynasty will receive a fee of twenty percent (20%) of the compensation received by Player pursuant to any agreement, arrangement, or association which is entered into or on which negotiations substantially commenced during the Term, regardless of whether such compensation is paid during the Term or thereafter. Additionally, Player shall pay Dynasty said twenty percent (20%) for Marketing contracts which are extended beyond the Term of this Agreement regardless of whether said option to extend is exercised before or after the expiration of the Term specified herein.
- (2) Player will direct the sponsor or other organization who is party to any contract with Player (other than United States professional basketball team) to make payment of fees directly to Dynasty, at the address listed in paragraph 6 below, at the time of execution of any contract with Player. Dynasty will deduct its twenty percent (20%) fee and pay Player the balance.

(C) The aforesaid compensation will not be diminished by (a) any monies paid to any of the Player's creditors (either by legal process or otherwise); and (b) any withholdings, deductions, and/or contributions withheld at the source including, but not limited to, fines, or suspensions of payments of compensation due to Player's conduct.

4. Payment of Expenses

- (A) On or before sixty days after signing a professional basketball contract, Player will pay back all expenses associated with training,

including, but not limited to: training facility expenses, housing expenses, food expenses and travel expenses. A professional basketball contract includes, but is not limited to, an NBA Uniform Contract, NBDL Uniform Contract, a contract with a team overseas, and a Continental Basketball Association contract.

- (B) Any union or association fees, dues, or payments, which are required for any of Player's playing or endorsement activities, shall be paid by Player.

5. Independence of Activities

- (A) Dynasty may have and maintain other interests of any kind in the activities or enterprises of others and Dynasty will have the right to render Dynasty's services to anyone else either in the capacity in which Dynasty is employed by Player hereunder or otherwise.
- (B) Player acknowledges that Dynasty may engage professionals, including attorneys, accountants and other licensed agents to fulfill certain terms of the agreement and that Dynasty may assign the Player proceeds derived from this agreement in Dynasty's sole discretion.

6. Notices to Parties

All notices provided for hereunder will be given in writing and delivered either personally, by certified mail, by overnight mail delivery service, or by email as follows:

To the Player at: _____
_____
_____

OR

To Dynasty at: Darren Heitner, CEO
Dynasty Athlete Representation, LLC
1060 Scarlet Oak St.
Hollywood, FL 33019
OR
dheitner@dynastyreps.com

7. Authority of Rights

Dynasty may, on Player's behalf, do the following: approve and permit any and all publicity and advertising; approve and permit the use of Player's name, photograph, likeness, and voice for purposes of advertising and publicity and in the promotion and advertising of any and all products and services; execute for Player in Player's name and/or in Player's behalf any and all agreements, documents, and contracts for Player's services, collect and receive sums as well as endorse Player's name to all checks payable to Player for Player's services and retain therefrom all sums owed to Dynasty.

8. Indemnification from Claims

Player will indemnify and hold harmless Dynasty and its employees against any third party claim for damages, including but not limited to defaulting on an appearance, endorsement, and those arising from Dynasty's negligence.

9. Modification of the Agreement

The parties may modify this Contract only by a written document executed by an authorized representative of each party. The modification takes effect immediately upon execution of the written document to modify this Contract.

10. Choice of Law and Venue

Regardless of the place of execution, this Contract, all amendments, and all issues or controversies arising here from or related hereto, will construed exclusively in accordance with the laws of the State of Florida. Any controversy or claim arising out of or relating to this Contract or its breach, will be arbitrated in accordance with the rules of the American Arbitration Association. Such arbitration will be held in Hollywood, Florida. The arbitration award will be binding upon the parties, their successors and assigns. Each party will bear its own expenses arising out of any proceeding, except that the fees and costs of any arbitrator(s) will be shared equally by the parties.

11. Termination of Agreement

This Agreement may be terminated by either Dynasty or Player by giving the other party five (5) days advance notice to the address listed in paragraph 6 above. Such notice shall be effective from the date that it is mailed, hand delivered or faxed, whichever occurs first. The parties may mutually agree to terminate this Agreement at any time. If Player terminates this Agreement, Player will have thirty (30) days to pay Dynasty for any expenses associated with training listed in paragraph 4 above, that Dynasty has not yet been compensated for. If Player terminates Dynasty after Player has signed a professional basketball contract originally negotiated by Dynasty, then Player will pay Dynasty its fee for the negotiation of said contract.

12. Severability

If any provision of this Agreement, as applied to either party or to any circumstance, is adjudged by a court of competent jurisdiction to be void or unenforceable, whether at law or in equity, then such determination shall in no way affect any other provision of this Agreement, or the validity or enforceability of this Agreement.

13. Entirety of Contract

This Contract represents the entire agreement between the parties with respect to Dynasty being the exclusive agent for Player.

IN WITNESS WHEREOF, the parties hereto have executed this Independent Contractor Agreement as of the date first set forth above.

Player: _____ Dynasty: _____
Printed Name: Dynasty Athlete Representation,
LLC

Signature: _____ By: _____
Darren Heitner, CEO

By: _____
SS# _____ Austin Walton, Director of
Basketball

**** Model de ocontracte de l'empresa *Dynasty Athlete Representation*

ANNEX 3: EL MODEL FORMULARI

Aquí s'aporta el model de referència a *Vlex*, malgrat no compartir-ne alguns termes de la redacció. Es base en part, amb el contracte estàndard de representació creat per la FIFA.

Contrato de representación entre un representante (agente) y un jugador de fútbol a fin de que se lleve a cabo por el primero una actividad de representación del último.

REUNIDOS

De una parte, D _____ , mayor de edad, vecino de _____ , domiciliado en _____ , con documento nacional de identidad número _____ , en lo sucesivo denominada AGENTE DE JUGADORES, y

De la otra parte, D _____ , mayor de edad, vecino de _____ , domiciliado en _____ , con documento nacional de identidad número _____ , en lo sucesivo denominada CLIENTE/JUGADOR.

INTERVIENEN

Los comparecientes intervienen en su propio nombre y derecho/ en su propio nombre y derecho D _____ y la mercantil _____ , S.A./S.L./etc., con domicilio en _____ y CIF número _____

Haciendo uso del poder otorgado ante D _____ , Notario de _____ , el _____ de _____ de mil novecientos _____ , bajo el número _____ de los de su protocolo, y por medio del cual

se halla facultado para ejercitar, entre otras, las siguientes facultades: (hacer constar aquellas que se precisen para el contrato de compraventa de establecimiento mercantil)

Se reconocen ambas partes mutuamente con capacidad suficiente para otorgar el presente contrato de compraventa de REPRESENTACIÓN DE FUTBOLISTAS profesionales y a tal fin,

EXPONEN

I.- Que el AGENTE es una entidad dedicada, entre otras actividades, a _____, y llevando a cabo dicha actividad le interesa ofrecer sus servicios de representación que se detallan en el Anexo I del presente contrato.

II.- Que el CLIENTE es un deportista profesional dedicado a _____, circunstancia por lo que está interesado en el servicio de representación que ofrece el AGENTE descrito en los apartados precedentes.

III.- Que por todo ello ambas partes,

ACUERDAN

Llevar a efecto el presente contrato de REPRESENTACIÓN DE FUTBOLISTAS PROFESIONALES, con sujeción a las siguientes

CLAUSULAS

Primera.- Objeto.

Mediante el presente contrato el AGENTE presta al CLIENTE un servicio de representación descrito en el Exponente I y detallada en el Anexo I, en relación con los servicios citados de _____, según se definen en el Anexo II.

El presente contrato faculta al AGENTE para que en nombre y representación del CLIENTE y en ejercicio de la administración de los intereses de este último, realice los siguientes actos, siendo la presente meramente enunciativa y no taxativa:

Tercera. Remuneración.

Únicamente el cliente remunerará al agente de jugadores por el trabajo que haya realizado.

Si el cliente es un jugador

El agente de jugadores recibirá una comisión que ascenderá al .....% del salario bruto anual debido al jugador como resultado de los contratos de trabajo negociados o renegociados por el agente de jugadores, pagadera:

- en un único pago al comienzo del contrato de trabajo _____
- en pagos anuales al finalizar cada año de contrato _____(marcar lo que proceda).

Si el cliente es un club

El agente de jugadores recibirá una comisión en un solo pago de un monto de _____(monto exacto y divisa)

Cuarta. - Exclusividad

Las partes acuerdan que los derechos de contratación se ceden:

- de forma exclusiva .....
- forma no exclusiva .....(marcar lo que proceda) al agente de jugadores.

Quinta. - Otros acuerdos

Cualquier otro acuerdo que cumpla las disposiciones contenidas en el reglamento de agentes de jugadores deberá adjuntarse a este contrato y depositarse en la asociación correspondiente.

Sexta. -Confidencialidad.

Las partes contratantes quedan obligadas recíprocamente a mantener en secreto los datos relativos a cada una de las partes, que pudieran obtener como consecuencia de la ejecución de este contrato. Sin previo consentimiento por escrito de la otra parte no podrán revelar dato alguno. Este deber de confidencialidad se extiende a todos los empleados, respondiendo así la EMPRESA (si el agente pertenece a una empresa).

El deber de confidencialidad permanece una vez finalizado el contrato.

Séptima - Legislación aplicable

Las partes acuerdan respetar los estatutos, reglamentos, directivas y decisiones de los órganos competentes de la FIFA, así como aquellos de las confederaciones y las asociaciones correspondientes, además de las disposiciones legales de aplicación obligatoria que rigen la contratación laboral y otra legislación aplicable en el territorio de la asociación, así como la legislación internacional y los tratados aplicables.

Las partes acuerdan someter cualquier reclamación a la jurisdicción de la asociación o de la FIFA. El recurso a los tribunales ordinarios está prohibido a excepción de los casos previstos de forma explícita en los reglamentos de la FIFA.

Y en prueba de conformidad con todo lo anteriormente expuesto firman el presente documento en cuatro ejemplares y a un solo efecto en el lugar y fecha expresados en el encabezamiento con sus correspondientes copias que han sido distribuidas como se indica a continuación:

Asociación en la que el agente de jugadores está inscrito:

_____
(Nombre exacto)

Asociación en la que el cliente está inscrito:

_____
(Nombre exacto)

Agente de jugadores (Firma)

Cliente (Firma)

Lugar y fecha: _____

Confirmación de la recepción del contrato:

Lugar y fecha _____

La asociación del agente de jugadores: La asociación del cliente:

*** Model extret Vlex⁹⁴⁸

---

⁹⁴⁸ <http://app.vlex.com/#vid/361355105>, última visita 06.11.2014.